

Holy Bible

Aionian **Edition**®

Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

Holy Bible Aionian Edition ®
Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 7/21/2015
Source copyright: Public Domain
Pierre Hautin, 1571

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Hitzaurrea

Euskara at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Euskara at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
- 05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Edukien Taula

ITUN BERRIA

Mateo	1
Markos	27
Lukas	44
Joan	73
Eginak	94
Erromatarrei	122
1 Korintoarrei	133
2 Korintoarrei	144
Galaziarrei	151
Efesoarrei	155
Filipoarrei	159
Kolosarrei	162
1 Tesalonikarrei	165
2 Tesalonikarrei	168
1 Timoteori	170
2 Timoteori	173
Titori	176
Filemoni	178
Hebrearrei	179
Santiago	188
1 Pedro	191
2 Pedro	194
1 Joan	196
2 Joan	199
3 Joan	200
Judas	201
Apokalipsia	202

ERANSKINA

Irakurleentzako Gida

Hiztegia

Mapak

Patua

Ilustrazioak, Doré

ITUN BERRIA

Eta Iesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaquie cer eguiten dutén.

Guero haren abillamenduac partitiric, çorte egotz ceçaten.

Lukas 23:34

Mateo

1 IESVS CHRIST Daud-en semearen, Abrahamen semearen generationeco Liburuä. **2** Abrahamec engendra ceçan Isaac. Eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob. Eta Iacob-ec engendra citzan Iuda eta haren anayeac. **3** Eta Iudac engendra citzan Phares eta Zara Thamarganic. Eta Pharesec engendra ceçan Esrom. Eta Esromec engendra ceçan Aram. **4** Eta Aramec engendra ceçan Aminadab. Eta Aminadab-ec engendra ceçan Naasson. Eta Naassonec engendra ceçan Salmon. **5** Eta Salmonec engendra ceçan Booz Rachabganic. Eta Boozec engendra ceçan Obed Ruthganic. Eta Obed-ec engendra ceçan Iesse. **6** Eta Iessec engendra ceçan Daud reguea. Eta Daud regueac engendra ceçan Salomon Vriasen emazte ičanaganic. **7** Eta Salomonec engendra ceçan Roboam. Eta Roboamec engendra ceçan Abia. Eta Abiac engendra ceçan Asa. **8** Eta Asac engendra ceçan Iosaphat. Eta Iosaphatec engendra ceçan Ioram. Eta Ioramec engendra ceçan Ozias. **9** Eta Oziasec engendra ceçan Ioatham. Eta Ioathamec engendra ceçan Achaz. Eta Achazec engendra ceçan Ezechias. **10** Eta Ezechiasec engendra ceçan Manasse. Eta Manassec engendra ceçan Amon. Eta Amonec engendra ceçan Iosias. **11** Eta Iosiasec engendra ceçan Iacim. Eta Iacimec engendra citzan Iechonias eta haren anayeac, Babylonerat eraman ičan ciradenean. **12** Eta Babylonerát eraman ičan ciraden ondoan, Iechoniasec engendra ceçan Salathiel. Eta Salathielec engendra ceçan Zorobabel. **13** Eta Zorobabelec engendra ceçan Abiud. Eta Abiud-ec engendra ceçan Eliacim. Eta Eliacimec engendra ceçan Azor. **14** Eta Azorec engendra ceçan Sadoc. Eta Sadoc-ec engendra ceçan Achim. Eta Achimec engendra ceçan Eliud. **15** Eta Eliud-ec engendra ceçan Eleazar. Eta Eleazarec engendra ceçan Mathan. Eta Mathanec engendra ceçan Iacob. **16** Eta Iacob-ec engendra ceçan Ioseph Mariaren senharra, ceinaganic iayo ičan baita Iesus, cein erraiten baita Christ. **17** Bada Abrahamganic Daudigananoco generatione guciac, dirade hamalaur generatione. Eta Daudiganic Babylonerat eraman ičan ciraden arteranocoac, hamalaur generatione. Eta Babylonerat eraman ičan ciradenetic Christigananocoac, hamalaur generatione. **18** Bada Iesus Christen sortzea hunela ičan da. Ecen Maria haren ama Iosephequin fedatua cela, hec elkargana gabe, içorra eriden cedin Spiritu sainduaganic. **19** Orduan bere senhar Ioseph, ceren iusto baitzen eta ezpaitzuen hura diffamatu nahi,

secretuqui vtzi nahi vkan çuen. **20** Baina gauça hauc gogoan cerabiltzala, huná, launaren Aingueruä aguer cequion ametsetaric, cioela, Ioseph Daud-en semeá, ezaicela beldur eure emazte Mariaren hartzera: ecen hartan concebitu dena, Spiritu sainduaganic duc. **21** Eta erdiren duc seme batez eta deithuren duc haren icena Iesus. Ecen harc saluaturen dic bere populua hayen bekatuetaric. **22** Bada haur gucia eguin ičan da, launac Prophetáz erran vkan çuena compli ledinçát, cioela, **23** Huná, virginabat içorra ičanen da, eta erdiren da seme batez, eta deithuren duté haren icena Emmanuel, cein erran nahi baita hambat nola, laincoa gurequin. **24** Lotaric iratzarturic bada Iosephc eguin ceçan Aingueruäc manatu ceraucan beçala, eta har ceçan bere emaztea. **25** Eta etzeçan hura eçagut, bere lehen semeaz erdi cedino: eta deiceçan haren icena Iesus.

2 Iayo cenean bada Iesus Bethlehem Iudeacoan regue Herodesen demborán, huná, Çuhurrac Orientetic ethor citecen Ierusalemara, **2** Cioitela, Non da Iuduén regue iayo dena? ecen ikussi dugu haren içarra Orientean, eta ethorri gara hura adora deçagunçat. **3** Bada regue Herodes ençunic hori trubla cedin, eta Ierusalem gucia harequin. **4** Eta bilduric Sacrificadore principal guciac eta populuaen Scribác, informa cedin hetaric non Christ sortzeco cen. **5** Eta hec erran cieçoten, Bethlehem Iudeacoan, ecen hunela scribatua duc Prophetáz, **6** Eta hi Bethlehem Iudaco Iurrá, ezaiz Iudaco gobernadorén arteco chipiena, ecen hireganic ilkiren duc, Israel ene populua bazcaturen duen gobernadorea. **7** Orduan Herodes secretuqui Çuhurrac deithuric informa cedin hetaric diligentqui, içarra aguertu ičan çayen demboráz: **8** Eta hec Bethlehemerat igorriic, erran cieçén, Ioanic informa çaitetzte diligentqui haourtchoaz: eta eriden duqueçueanean, iaquin eraci ieçadacue, nic-ere ethorriic adora deçadan hura. **9** Hec bada reguea ençunic parti citecen: eta huná, Orientean ikussi vkan çuten içarra hayén aitzinean ioaiten cen, haourtchoa cen lekuaren gainera ethorriic gueldi cedino. **10** Eta içarra ikussiric bozcario handiz boz citecen haguitz. **11** Eta etchera sarthuric eriden ceçaten haourtchoa bere ama Mariarequin: eta ahozpez adora ceçaten hura, eta bere thesaurac desplegaturic presenta cietzoten estrenác, vrrhe, encensu, eta myrrha. **12** Eta diuiniqui ametsetan aduertitu ičanic ezlitezcan Herodesgana itzul, berce bidez retira citecen bere comarcarát. **13** Bada hec retiratu eta, huná, launaren Aingueruä aguertzen çayó Iosephi, dioela, Iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama, eta ihes eguic Egyptera:

eta aicén han nic darraqueadano: ecen Herodesec bilhaturen dic haourtchoa hiltzeco. 14 Iosephc bada iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama gauaz, eta retina cedin Egyptera. 15 Eta egon cedin han Herodesen finerano, launac Prophetáz erran çuena compli ledinçát, cioela Egyptetic deithu vkan dut neure Semea. 16 Orduan Herodesec ikussiric nola Çuhurréz enganatu içan cen, asserre cedin haguiz: eta bere gendea igorriic hil citzan Bethlehemen eta haren aldiri gucietan ciraden haour bi vrthetaco eta behereco guciac, Çuhurretaric diligentsiqui informatu içan cen demboraren araura. 17 Orduan compli cedin launac Hieremias Prophetáz erran vkan çuena, cioela, 18 Voza Rhaman ençun içan da, deithore eta nigar eta auhen handi. Rachel bere haourracgatic nigarrez egon, eta ezta consolatu nahi içan, çeren eztiraden. 19 Baina Herodes hil eta, huná, launaren Aingueruá aguer cequión ametsetan Iosephi Egypten, 20 Cioela, iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama eta ioan adi Israeleco lurrerát, ecen haourtchoaren arimaren ondoan çabiltzanac hil içan dituc. 21 Harc bada iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama, eta ethor cedin Israeleco lurrera. 22 Baina ençunic ecen Archelsec regnatzen çuela ludean bere aita Herodesen lekuan, beldur cedin hara ioaitera: eta ametsetan diuinoqui aduertituric retina cedin Galileaco bazterretarát. 23 Eta hara ethorriic habita cedin Nazareth deitzen den hirian: Prophetéz erran içan cena compli ledinçát, ecen Nazareno deithuren cela.

3 Bada dembora hartan ethor cedin Ioannes baptista, predicatzen çuela ludeaco desertuan: 2 Eta cioela, Emenda çaitetzte: ecen ceruètaco resumá hurbil da. 3 Ecen haur da Esaiás Prophetáz erran içan cena, cioela, Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaçue launaren bidea, çucen itzaçue haren bidescác. 4 Ioannes hunec bada çuen bere abillamendua camellu biloz, eta larruzco guerricoa bere guerruncean inguru: eta haren viandá cen othiz eta bassa eztiz. 5 Orduan ethor cedin harengana Ierusalem eta ludea gucia, eta Iordanaren inguruco comarca gucia. 6 Eta batheyatzen ciraden harenganic Iordanean, bere bekatuac ciffesatzen cituztela. 7 Ikussiric bada anhitz Phariseuetaric eta Sadduceuetaric ethorten ciradela haren baptismora, erran cieçén, Vípica castá, norc auisatu çaituzte hira ethortecoari ihes dagueoçuen? 8 Eguin itzaçue bada fructuac emendamenduaren digneac. 9 Eta ezteçaçuela presumi ceuroc baithan erraitera, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour suscita ahal dieçaqueola. 10 Bada

ia aizcorá arborén errora eçarria da: beraz arbore fructu onic eguiten ezten gucia piccatzen da eta sura egoizten. 11 Eguia da, nic batheyatzen çaituztet vrez emendamendutara: baina ene ondoan ethorten dena, ni baino borthitzago da, ceinen çapatén ekarteco ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzté Spiritu sainduaz eta suz. 12 Bere bahea bere escuan du, eta garbituren du bere Iarraina: eta bilduren du bere oguibihia granerera: baina lastoa choil erreren du behinere hiltzen ezten suan. 13 Orduan ethor cedin Iesus Galileatic Iordanera Ioannesgana, harenganic batheya ledinçát. 14 Baina Ioannesec haguiz empatchatzen çuen hura, cioela, Nic behar diat hireganic batheyatu, eta hi ethorten aiz enegana? 15 Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçón, Vtzac oraingotz: ecen hunela complitu behar diagu iustitia gucia. Orduan vtzi ceçan eguitera. 16 Eta Iesus batheyatu cenean, bertan ilki cedin vretic: eta huná, irequi içan çaiçzan ceruác, eta ikus ceçan laincoaren Spiritua vsso columba baten guissán iausten eta haren gainera ethorten 17 Eta huná vozbat cerutic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut.

4 Orduan Iesus eraman cedin Spirituaz desertura, deabruaz tenta ledinçát. 2 Eta barurtu cituenean berroguey egun eta berroguey gau, finean gosse cedin. 3 Eta ethorriic harengana tentaçaleac erran ceçan, Baldin laincoaren Semea bahaiz, errac harri hauc ogui eguin ditecen. 4 Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Scribatua duc, Ezta guiçona ogui beretic vicico, baina laincoaren ahotic ilkiten den hitz orotaric. 5 Orduan hura du eramaiten deabruac Ciuitate saindura, eta du eçarten templeco pinnacle gainean. 6 Eta diotsó, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruá beherera: ecen scribatua duc, Ecen cargu emanen drauèla hiçaz bere Aingueruèy, eta bere escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadinçát. 7 Erran cieçon Iesusec, Berriz scribatua duc, Eztuc tentaturen eure lainco launa. 8 Berriz hura du eramaiten deabruac gucizco mendi gora batetara, eta eracusten drautza munduco resuma guciac eta hetaco gloriá: 9 Eta diotsó, Hauc gucioc emanen drauzquiat, baldin ahozpez adora baneçac. 10 Orduan diotsó Iesusec, Habil Satan, ecen scribatua duc: Eure lainco launa adoraturen duc, eta hura bera berbitzaturen duc. 11 Orduan vtziten du hura deabruac: eta huná, Aingueruác ethor citecen, eta cerbitzaten çuten hura. 12 Eta ençun vkan çuenean Iesusec, ecen Ioannes presoneré cela, retina cedin Galileara. 13 Eta vtziric

Nazareth, ethor cedin eta habita Capernaum itsas aldecoan, Zabulongo eta Nephthalingo bazterretan: **14** Compli ledinçat Esaias Prophetáz erran içan cena, cioela, **15** Zabulongo lurrá eta Nephtalingo lurrá itsassorraco bide aldean Iordanaz berce aldetic, Gentilén Galileá: **16** Populu ilhumbear cetzanac argui handi ikussi vkan du: eta herioaren regionean eta itzalean ceunçaney argui althatu içan çaye. **17** Orduan-danic has cedin Iesus predicatzen, eta erraiten, Emenda çaitetzte: ecen hurbil da ceruètaco resumá. **18** Eta Iesusec Galileaco itsas aldean çabilala, ikus citzan bi anaye, Simon, Pierris erraiten dena, eta Andriu haren anayea, egoitzen çutela sarea itsassora (ecen pescadore ciraden.) **19** Eta dioste, Çatozte ene ondoan, eta eguinen çaituztet guiça pescadore. **20** Eta hec bertan vtziric sareac iarrei qui içan çaiçcan. **21** Eta handic aitzinago iraganic, ikus citzan berkeric bi anaye, Iaques Zebedeoren semea, eta Ioannes haren anayea, vnci batetan bere aita Zebedeorequin, bere sarén adobatzen ari ciradela: eta dei citzan. **22** Eta hec bertan vncia eta bere aita vtziric iarrei qui içan çaiçcan. **23** Eta inguratzen çuen Galilea gucia Iesusec, hayén synagoguetan iracasten ari cela, eta resumaco Euangelioa predicatzen çuela, eta sendatzen çuela eritassun mota gucia, eta langore mota gucia populuaeren artean. **24** Orduan io ceçan haren famác Syria gucia: eta presenta cietzoten gaizqui ceuden guciac, eritassun diuersez eta tormentaz eduqui ac, eta demoniatuac, eta lunáticoac, eta paralyticoac: eta sendatzen cituen. **25** Eta gendetze handi iarrei qui cequión Galileatic, eta Decapolistic, eta Ierusalemetic, eta Iudeatic, eta Iordanaz berce aldetic.

5 Iesus bada ikussiric gendetzeac, igan cedin mendi batetara: eta iarri cenean hurbildu içan çaiçcan bere discipuluac. **2** Eta bere ahoa irequiric iracasten cituen, erraiten çuela, **3** Dohatsu dirade spirituz paubreac: ceren hayén baita ceruètaco resumá. **4** Dohatsu dirade nigarrez daudenac: ceren hec consolaturen baitirade. **5** Dohatsu dirade emeac: ceren hec lurra heretaturen baitute. **6** Dohatsu dirade iustitiaz gosse eta egarri diradenac: ceren hec asseren baitirade. **7** Dohatsu dirade misericordiosoac: ceren hæy misericordia eguinen baitzaye. **8** Dohatsu dirade bihotzez chahu diradenac: ceren hec laincoa ikussiren baituté. **9** Dohatsu dirade baquea procuratzen dutenac: ceren hec laincoaren haour deithuren baitirade. **10** Dohatsu dirade iustitiagatic persecutatzen diradenac: ceren hayén baita ceruètaco resumá. **11** Dohatsu içanen çarete nehorc iniuria erran drauqueçueanean, eta

persecutatu çaituqueztenean, eta hitz gaichto gucia erran dukeitenean çuen contra, gueçurrez ene causaz. **12** Boz eta aleguera çaitetzte, ceren çuen saria handi baita ceruètan: ecen hala persecutatu vkan dituzté çuen aitzineco Prophetác. **13** Çuec çarete lurreco gatza: eta baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? ezta guehiagoric deusgay camporat iraitzeco eta guiçonéz ohondicatu içateco baicen. **14** Çuec çarete munduco arguia. Ecin estal daite ciuitate mendi gainean iarria. **15** Eta eztute iraiçhequiten candelá eta hura eçarten gaitzurupean, baina candelerean, eta argui eguiten draue etheco guciey. **16** Hala argui begui çuen arguiac guiçonén aitzinean, çuen obra onac ikus ditzatençat, eta glorifica deçaten çuen Aita ceruètan dena. **17** Eztuçuela vste ecen Leguearen edo Prophetén abolitzera ethorri naicela: eznaiz ethorri abolitzera, baina complitzera. **18** Ecen egui az diotsuet, iragan daiteno ceruá eta lurra, iotabat edo punctu hutsbat ezta Leguetic iraganen, gauça guciac eguin diteno. **19** Norc-ere beraz hautsiren baitu manamendu chipién hautaric bat, eta iracatsiren baititu hunela guiçonac, chipién deithuren da hura ceruètaco resumán: baina norc-ere eguinen baititu eta iracatsiren, hura handi deithuren da ceruètaco resumán. **20** Ecen erraiten drauçuet, baldin abundosago ezpada çuen iustitiá Scribena eta Phariseuena baino, çuec etzaretela sarthuren ceruètaco resumán. **21** Ençun vkan duçue nola erraniçan içan çayen lehenagocoey, Eztuc hilen: eta norc-ere hilen baitu, hura iudicioz punitu içateco digne date. **22** Baina nic erraiten drauçuet, ecen norc-ere asserretzen baitzayo bere anayeri causa gabe, iudicioz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca bere anayeri, Raká, hura conseilluz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca, Erhoá, suzco gehennaz punitu içateco digne datela. (Geenna g1067) **23** Beraz baldin eure oblationea eramaiten baduc aldarera, eta han orhoit bahadi ecen hire anayea baduela cerbait hire contra, **24** Vtzi eçac han eure oblationea aldare aitzinean, eta habil: lehen appointadi eure anayerequin, eta orduan ethorric presenta eçac eure oblationea. **25** Aicén adisquide eure partida contrastarequin fitetz, harequin bidean aiceno, ezemón eure partida contrastac iugeari, eta iugeac ezemón sargeantari, eta presoinean eçar ezadin. **26** Egui az erraiten drauat, ezaiz ilkiren handic, renda diroano azquen pelata. **27** Ençun vkan duçue ecen lehenagocoeý erran içan çayela, Eztuc adulterioric iauquiren. **28** Baina nic erraiten drauçuet, Norc-ere beguisten baitu emazeric, hura guthicia deçançat, hambatez adulteratu duqueela harequin

bere bihotzean. **29** Bada baldin eure begui escuinac trebuca eraciten bahau, idoqui eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobere duc hiretaco, gal dadin hire membroetaric bat, eta eztaadin hire gorputz gucia egotz gehennara. (Geenna g1067) **30** Eta baldin eure escu escuinac trebuca eraciten bahau, trenca eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobere duc hiretaco, gal dadin hire membroetaric bat, eta eztaadin hire gorputz gucia egotz gehennara. (Geenna g1067) **31** Halaber erran içan da, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, bemó separationeco letrá: **32** Baina nic diotsuet, ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, salbu paillardicaren causaz, adulterio eguin eraciten draucala: eta nor-ere vtziarequin ezconduren baita, harc adulterio iauquiten duela. **33** Berriz ençun vkan duçue, ecen lehenagoceo erran içan çayela, Ezaiz desperiuraturen, baina rendaturen drautzac launari eure iuramendu promettatuac. **34** Baina nic diotsuet ezteçaquen iura batre, ez ceruáz, ecen laincoaren thronoa da. **35** Ezeta Lurráz, ecen haren oinetaco alkiá da: ezeta Ierusalemec, ecen regue handiaren ciuitatea da. **36** Halaber eure buruáz eztec iuraturen, ecen bilobat churi ezpa beltz ecin daidic. **37** Baina biz çuen hitza bay, bay: ez, ez: eta hauçaz goiticoa, gaichtotic da. **38** Ençun vkan duçue, ecen erran içan dela, Beguia beguiagatic, eta hortza hortzagatic. **39** Baina nic erraiten drauçuet, Ezteçoçuela resisti gaizquiari: baina baldin norbeitec io baheça eure escuineco mathelán, itzul ieçóc bercea-ere. **40** Eta hiri auci eguin nahi drauanari, eta eure iaccá edequi, vtzi ieçoc mantoa-ere. **41** Eta norc-ere nahi vkanen baihua bortchatu lecoa baten eguitera, albeifindoa harequin biga. **42** Escatzen çayanari emóc: eta hireganic maillebatu nahi duena ezteçála iraitz. **43** Ençun vkan duçue ecen erran içan dela, On eritziren draucac eure hurcoari, eta gaitz eritziren draucac eure etsayari. **44** Baina nic erraiten drauçuet, Onhets itzaçue çuen etsayac, benedicaitzaçue maradicatzen çaituztenac, vngui eguieçue gaitz daritzuèney: eta othoitz eguiçue oldartzen çaiçquienacgatic, eta persecutatzen çaituztenacgatic. **45** Çuen Aita ceruètan denaren haour çaretençat: ecen harc ilki eraciten du bere iguzquia gaichtoén eta onén gainera, eta igorten du vria iustoén eta iniustoén gainera. **46** Ecen baldin çuey on daritzueneý on badarizteçue, cer sari vkanen duçue? ez tute publicanoéc-ere hori bera eguiten? **47** Eta baldin çuen anayey solament beguitharte eguiten badraueçue, cer guehiago eguiten duçue? ez tute publicanoec-ere horrela eguiten? **48** Çareten bada çuec perfect, çuen Aita ceruètan dena perfect den beçala.

6 Beguirauçue çuen elemosyná eztaguieçuen guieçonén aitzinean heçaz ikus çaitetztençat: ezpere sariric eztuçue vkanen çuen Aita ceruètan dena baithan. **2** Bada elemosyna eguiten duanean, ezteçála trompetá io eraci eure aitzinean, hypocritéc eguiten duten beçala synagoguetan eta carriquetan, guieçonéz estima ditecençat: eguiáz diotsuet recebitzen dutela bere saria. **3** Baina hic elemosyna eguiten duanean, ezalbeilequi hire ezquerrac, cer eguiten duen hire escuinac. **4** Hire elemosyná secretuan dençat: eta eure Aita secretuan dacussanac, rendaturen drauc aguerrian. **5** Eta othoitz eguiten duanean, ezaicela hypocritác beçala: hæy laket ciayec congregationetan eta carrica cantoinetan çutic daudela othoitz eguitea, guieçonéz ikus ditecençat: eguiáz erraiten drauçuet ecen recebitzen dutela bere saria. **6** Baina othoitz eguiten duanean, sar adi eure gamberatçhoan, eta eure borthá ertsiric, othoitz eguióc eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. **7** Bada othoitz eguiten duçueanean, ezteçaçuela anhitz edas Paganoéc beçala: ecen vste dute bere anhitz edasteaz ençunen diradela. **8** Etzaretela beraz hetarát irudi: ecen badaqui çuen Aitac ceren behar çareten, esca çauizquioten baino lehen. **9** Hunela beraz çuec othoitz eguiçue, Gure Aita ceruètan aicena, sanctifica bedi hire icena: **10** Ethon bedi hire resumá. Eguin bedi hire vorondatea ceruán beçala lurrean-ere. **11** Gure eguneco oguiá iguc egun. **12** Eta quitta ietzaguc gure çorrac, nola guc-ere gure çordunéý quittatzen baitrauegu. **13** Eta ezgaitzála sar eraci tentationetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. Ecen hirea duc resumá, eta puissancá, eta gloriá seculacotz. Amen. **14** Ecen baldin barka badieteçue guieçoney bere faltác, barkaturen drauçue çuey-ere çuen Aita cerucoac. **15** Baina baldin barka ezpadieteçue guieçoney bere faltác, çuen Aitac-ere eztrauzquieçue barkaturen çuen faltác. **16** Guehiago, barur daguieçueanean, etzaretela itçhura tristetaco hypocritác beçala: ecen desguisatzen dituzté bere beguitharteac, barur diradela guieçoney agueri diradençat: eguiáz erraiten drauçuet, ecen recebitzen dutela bere saria. **17** Baina hic barur eguiten duanean vncta eçac eure buruá, eta ikuz eçac eure beguitharteac: **18** Guieçoney barur aicela agueri ezaquiençat, baina eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. **19** Ezitzaçuela eguin çuen thesaurac lurrean, non cerrenac eta herdoillác goastatzen baititu, eta non ohoinéc çulhatzen eta ebaisten baitituzté. **20** Baina eguin itzaçue çuen thesaurac ceruán, non ez cerrenec ez herdoillac ezpaitu goastatzen, eta

non ohoinéc ezpaitute çulhatzen ez ebaisten. 21 Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. 22 Gorputzaren arguia da beguia, beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gucia argui datec: 23 Baina baldin hire beguia gaichto bada hire gorputz gucia ilhun datec: beraz baldin hitan den arguia ilhumbe bada, ilhumbe hura cein handi date? 24 Nehorc bi nabussi ecin cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciadoren. Ecin cerbitza ditzaqueçue lainçoa eta abrastassunac. 25 Halacotz erraiten drauçuet, eztuçuen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen eta cer edanen: ezeta çuen gorputzaz, cerçaz veztituren çareten: ezta vicia viandá baino guehiago, eta abillamendua baino gorputza? 26 Confideraitzaque ceruco choriac, ecen eztute ereiten, ez errequeitazen, ezeta graneretara biltzen, eta çuen Aita cerucoac hatzen ditu hec: etzarete çuec anhitzez hec baino excellentago? 27 Eta norc çuetaric artha vkanez eratchequi, ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? 28 Eta veztiduráz cergatic çarete arthatsu? ikas eçaçue nola landaco floreac handitzen diraden: ez nekutzen dirade, ez iruten duté. 29 Baina erraiten drauçuet are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric bat beçala. 30 Bada baldin landaco egun belhar dena, eta bihar labean eçarten dena, laincoac hala inguru veztitzen badu: eza çuec anhitzez areago, fede chipitacoac? 31 Eztuçuela beraz artharic erraiten duçuela, Cer ianen dugu, edo cer edanen dugu, edo cerçaz veztituren gara? 32 (Ecen gauça hauc guciac Paganoéc bilhatzen dituzté) ecen badaqui çuen Aita cerucoac, ecen gauça hauen gución beharra baduçuela. 33 Baina bilha eçaçue lehenic laincoaren resumá eta haren iustitiá, eta gauça hauc guciac emanen çaiçquie gaineraco. 34 Etzaretela bada arthatsu biharamunaz: ecen biharamunac beretaco artha vkanen du: egunac asco du bere afflictioneaz.

7 Ezteçaçuela iudica, iudica etzaitzençat. 2 Ecen cer iugemenduz iudicaturen baituçue, iudicaturen çarete: eta cer neurritz neurthuren baituçue, aldiz neurthuren çaiçue. 3 Eta cergatic behatzen duc eure anayeren beguico fitsera, eta eure beguico gapirioari ezatzayo ohartzen? 4 Edo, nola diotsóc eure anayeri, Vztaç idoqui deçadan fitsa hire beguitic, eta horrá, gapirioa hire beguian? 5 Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic, eta orduan behaturen duc, idoqui deçán fitsa eure anayeren beguitic. 6 Ezteyeçuela gauça saindua orey, eta

eztitzauela egotz, çuen perlác vrdén aitzinera: bere oinéz ohondica eztitzaten, eta itzuliric çathica etzaitzaten çuec. 7 Esca çaitetzte eta emanen çaiçue: bilha eçaçue, eta eridenen duçue: bulka eçaçue, eta irequiren çaiçue. 8 Ecen escatzen den guciac, recebitzen du: eta bilhatzen duenac, erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayó. 9 Ecen nor da çuetaric guiçona, baldin bere semea ogui esca badaquió, harri emanen draucana? 10 Eta, baldin arrain esca badaquió, ala suguebat emanen drauca? 11 Beraz çuec gaichto çaretelaric baldin badaquiçue gauça onén çuen haourrey emaiten: cembatez areago çuen Aita ceruètan denac emanen drauzte gauça onac escatzen çaiçquioney? 12 Bada guiçonéc çuey eguin dietzaçuen nahi dituçuen gauça guciac, eguin ietzeçue çuec-ere hæy halaber: ecen haur da Leguea eta Prophetác. 13 Sar çaitetzte bortha herssitic: ecen bortha largoa eta bide çabala da perditionetara irioiten duena, eta anhitz dirade hartaric sartzen diradenac. 14 Ecen bortha herssia da eta bide herssia vicitzera eramaiten duena: eta guti dirade hura erideiten dutenac. 15 Beguirauçue bada propheta falsuetaric, cein ethorten baitirade çuetara ardi abiturequin: baina barnean otso harrapari dirade. 16 Bere fructuetaric eçaguturen dituçue hec. Ala biltzen duté elhorrietaric mahatsic, edo karduetaric ficoric? 17 Hala arbore on guciac fructu onac eguiten ditu, eta arbore gaichtoac fructu gaichtoac eguiten ditu. 18 Arbore onac fructu gaichtoric ecin daidi, eta arbore gaichtoac fructu onic ecin daidi. 19 Fructu onic eguiten ezturn arbore gucia piccatzen da eta sura egoitzen. 20 Bere fructuetaric beraz eçaguturen dituçue hec. 21 Niri launa, launa, erraiten drautan gucia ezta sarthuren ceruètaco resumán, baina ene Aita ceruètan denaren vorondeata eguiten duena. 22 Anhitzez erranen draut egun hartan, launa, launa, eztugu hire icenean prophetizatu, eta eztitugu hire icenean deabruac egotzi campora, eta eztugu hire icenean verthute anhitz eguin? 23 Eta orduan erranen drauet claroqui, Egundano etzaitzuet eçagutu: parti çaitetzte eneganic iniquitate eguiten duçuenóc. 24 Norc-ere bada ençuten baititu ene hitz hauc, eta hec eguiten, hura dut comparaturen guiçon çuhur bere etchea arroca gain batetan edificatu duenarequin: 25 Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta eraunsi vkan duté haicéc, eta io vkan duté etchearen contra: eta ezta erori içan: ecen arroca gainean fundatua cen. 26 Eta norc-ere ençuten baititu ene hitz hauc, eta ezpaititu eguiten, comparaturen da guiçon erho bere etchea sable gainean edificatu duenarequin. 27 Eta erori içan da vria, eta ethorri

ičan dirade vr sobernác, eta haicéc eraunsi vkan duté, eta io vkan duté etche haren contra, eta erori ičan da, eta haren deseguitea handi ičan da. 28 Eta guerta cedin propos hauc acabatu cituenean lesusec, populua miraz baitzegoen haren doctrínáz. 29 Ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala.

8 Eta menditic iautsi cenean gendetze handi iarreiqui cequión. 2 Eta huná, sorhayo batec ethorriric adora ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal niroc. 3 Eta escua hedaturic hunqui ceçan hura lesusec, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan chahu cedin haren sorhayotassuna. 4 Orduan diotsó lesusec, Beguirauc nehorì ezterroán: baina habil, eta eracuts ieçoc eure buruá Sacrificadoreari, eta presenta eçac Moysesec ordenatu duen oblationea, hæy testimoniagetan dençát. 5 Eta sarthu cenean Iesus Capernaumen, ethor cedin harengana Centenerbat othoitz eguiten ceraucala, 6 Eta cioela, launa, ene muthilla diatzac etchean paralytico, gaizqui tormentatua. 7 Eta diotsó lesusec, Nic ethorriric sendaturen diat hura. 8 Eta ihardesten çuela Centenerac erran ceçan, launa, eznauc digne ene atharbean sar adin: baina errac solament hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. 9 Ecen ni-ere guiçon nauc bercceren meneco, ditudalaric neure azpico gendarmesac, eta erraiten diarocat huni, Oha, eta ioaiten duc: eta berccari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari, Eguic haur, eta eguiten dic. 10 Eta haur ençunic lesusec mirets ceçan: eta dioste çarreizconey, Eguiaz erraiten drauçuet, eztudala Israelen-ere hain fede handiric eriden. 11 Baina badiotsuet ecen anhitz Orientetic eta Occidentetic ethorriren diradela, eta iarriren diradela Abrahamequin Isaac-equin eta Iacob-equin ceruètaco resumán: 12 Eta resumaco semeac egotziren diradela campoco ilhumbera: han ičanen da nigar eta hortz garrascots. 13 Eta erran cieçón lesusec Centenerari, Ohá eta sinhetsi duán beçala eguin bequic. Eta senda cedin haren muthilla ordu hartan berean. 14 Eta lesusec Pierrisen etchera ethorriric, ikus ceçan haren amaguinharreba ohean cetzala, eta helgaitzac çaducala. 15 Eta hunqui ceçan haren escua, eta vzi ceçan helgaitzac, eta iaiqui cedin, eta cerbitza citzan. 16 Eta arratsa ethorri cenean, presenta cieçoten anhitz demoniatu: eta egotz cietzen campora spirituac hitzaz, eta gaizqui ceuden guciac senda citzan: 17 Compli ledinçát Esaias prophetáz erran ičan cena, cioela, Harc gure langoreac hartu vkan ditu, eta gure eritassunac ekarri vkan ditu. 18 Eta ikussiric

lesusec gendetze handi bere inguruán, mana citzan discipuluac ioan litecen berce aldera. 19 Eta hurbilduric Scriba batec erran cieçon, Magistruá, iarreiquiren natzaic hiri, norat-ere ioanen baitaiz. 20 Eta diotsó lesusec, Aceriec çulhoac citié eta ceruco choriéc ohatzeac, baina guiçonaren Semeac eztic non bere buruá reposa deçan. 21 Guero bere discipuluetaric, berce batec erran cieçon, launa, permiti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorztera. 22 Eta lesusec erran cieçon, Arreit niri, eta vzquic hilac bere hilén ohorztera. 23 Eta vncian sarthu cenean iarreiqui ičan çaiçcan bere discipuluac. 24 Eta huná, tormenta handibat altcha cedin itsassoan, hambat non vncia bagaz estaltzen baitzen: baina bera lo cetzan. 25 Eta hurbilduric bere discipuluéc iratzar ceçaten, ciotela, launa, beguir gaitzac, galdu guihoaçac. 26 Eta dioste, Cergatic çarete ici fede chipitacoac? Orduan iaiquiric mehatcha citzan haiceac eta itsassoa: eta sossagu handia eguin cedin. 27 Orduan gendéc mirets ceçaten, ciotela, Ceric da haur, non haiceere eta itsassoac obeditzen baitute? 28 Eta iragan cenean berce aldera, Gergesenén regionera, aitzinera ethorri ičan çaiçcan bi demoniatu thumbetaric ilkiric, gucizco terribleac, hambat non nehor ecin iragan baitzaiten bide hartaric. 29 Eta huná, heyagora eguin ceçaten, cioitela, Cer da gure eta hire artean, Iesus laincoaren Semea? ethorri aiz huna ordu baino lehen gure tormentatzera? 30 Eta cen hetaric vrrun vrdalde handibat alha cenic: 31 Eta deabruác othoitzetz çaiçcan, cioitela, Baldin campora egoizten bagaituc, permiti ieçaguc vrdalde hartara ioaitera. 32 Eta dioste, Çoazte. Hec bada ilkiric ioan citecen vrdaldera: eta huná, vrdalde hura gucia oldar cedin garaitic behera itsassora, eta hil citecen vretan. 33 Orduan vrdainéc ihes eguin ceçaten: eta ethorriric hirira, conta citzaten gauça guciac, eta cer demoniatuey heldu ičan çayen. 34 Eta huná, hiri gucia ilki cequión Iesusi aitzinera: eta ikussi çutenean hura, othoitz eguin cieçoten retina ledin hayen comarquetaric.

9 Orduan sarthuric vncira iragan cedin berce aldera, eta ethor cedin bere hirira. 2 Eta huná, presenta cieçoten paralyticobat ohean cetzanic: eta ikussiric lesusec hayén fedea, erran cieçón paralyticoari, Auc bihotz on, semé, barkatu çaiçquic eure bekatuac. 3 Eta huná, Scribetaric batzuc erraiten çuten bere baithan, Hunec blasphematzten du. 4 Eta ikussiric lesusec hayén pensamenduac, erran ceçan, Cergatic gaichtoqui pensatzen duçue çuen bihotzetan? 5 Ecen cein da erratchago, erraitea, Barkatu çaiçquic eure bekatuac: ala erraitea, laiqui adi eta ebil adi? 6

Daquiçençat bada ecen guïçonaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (orduán diotsó paralyticoari) laiçui adi, har eçaç eure ohea, eta habil eure etcherát. 7 Orduán iaiquiric ioan cedin bere etcherát. 8 Eta gendetzéc hori ikussiric mirets ceçaten, eta glorifica ceçaten laincoa, ceinec eman vkan baitraue halaco autoritatea guïçoney. 9 Eta handic iragaiten cela Iesusec ikus ceçan guïçombat peage lekuan iarria Mattheu deitzen cenic, eta diotsó, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiçui cequión: 10 Eta guertha cedin Iesus haren etchean mahainean iarriçic ceguela, huná, anhitz publicano eta vicitze gaichtotacoric ethorriric, iar baitzitecen mahainean Iesusequin eta haren discipuluequin. 11 Eta hori ikussiric Phariseuéc erran cieçén haren discipuluey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du çuen magistruac? 12 Orduán Iesusec hori ençunic erran cieçén, Osso diradenéc ez tute medicuren beharric, baina eri diradenéc. 13 Baina çozate, eta ikas eçaçue cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio. Ecen eznaiz ethorri iustoén deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. 14 Orduán ethor citecen harengana Ioannesen discipuluac, cioitela, Cergatic guc eta Phariseuéc barur eguiten dugu maiz, eta hire discipuluéc ezpaitute baruric eguiten? 15 Eta erran cieçen Iesusec, Ezconduaren gamberaco gendéc doluric ekar ahal dirote, ezcondua hequin deno? Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua eta orduán barur eguinen baituqueite. 16 Halaber nehorc eztrauca eratchequiten oihal pedaçui latzbat abillamendu çar bati: ecen compigarri eratchequiac edequiten du abillamendutic, eta gaizquitzenago da ethendurá. 17 Eta ez tute eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere lehertzen dirade çahaguiac, eta mahatsarnoa issurten, eta çahaguiac galtzen: baina mahatsarno berria çahagui berrietan eçarten duté, eta biac beguiratzen dirade. 18 Gauça hauc hæy erraiten cerautzela, huná, iaun batec ethorriric adora ceçan hura, cioela, Ene alaba orain hil içañ duc: baina ethorriric eçarrac eure escua haren gainean, eta vico baita. 19 Eta iaiquiric Iesus iarreiçui cequión, eta haren discipuluac. 20 (Eta huná, hamabi vrthez odol iariatzez eri cen emazte batec guibeletic ethorriric hunqui ceçan haren abillamendu ezpaina. 21 Ecen erraiten çuen bere baithan, Baldin solament hunqui badeçat haren abillamendua, sendaturen naiz. 22 Orduán Iesusec itzuliric eta hura ikussiric erran ceçan, Aun bihotz on, alabá, eure fedeaç saluatu au. Eta senda cedin emaztea ordu berean). 23 Eta Iesusec ethorriric iaun haren etchera eta ikussiric soinuariac,

eta gendetzea tumultu ari cela, 24 Dioste, Retira çaitetze, ecen ezta hil nescatchá: baina lo datza. Eta truffatzen ciraden harçaz. 25 Eta idoçui içañ cenean gendetzea, sarthuric, har ceçan haren escua: eta iaiçui cedin nescatchá. 26 Eta laster ceguian fama hunec lur hartan gucian. 27 Eta Iesus handic iragaiten cela, iarreiçui içañ çaiçzan bi ituç oihuz ceudela, eta cioitela, Auc pietate guçaz, David-en semeá. 28 Eta ethorri cenean etchera, ethor citecen harengana ituçoc, eta dioste Iesusec, Sinhesten duçue hori ahal daididala? Diotsote, bay launa. 29 Orduán hunqui citzan hayén beguiac, cioela, Çuen fedearan araura eguin bequique. 30 Eta ireçui citecen hayén beguiac, eta debeta citzan mehatchurequin Iesusec, cioela, Beguirauçue nehorc eztaquian. 31 Baina hec ilkiric barreya ceçaten haren famá herri hartan gucian. 32 Eta hec ilkiten ciradela, huná, presenta cieçoten guïçon mutu demoniatubat. 33 Eta deabrua campora egotzi içañ cenean, minça cedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc, cioitela, Egundano ezta aguertu hunelaco gauçaric Israelen. 34 Baina Phariseuéc erraiten çuten, Deabruén princearen partez campora egoizten ditu deabruac. 35 Eta inguratzen cituen Iesusec hiri eta burgu guciac, iracasten ari cela hayén synagogueetan, eta predicatzen çuela resumaco Euangelioa eta sendatzen çuela eritassun mota gucia eta langore mota gucia populuan. 36 Eta ikussiric Iesusec gendetzeac, compassione har ceçan heçaz, ceren baitziraden errebelatuac eta barreyatuac ardi artzainic ez tutenac beçala. 37 Orduán dioste bere discipuluey, Segur vztá handi da, baina languile guti. 38 Othoitz eguioc çue bada vzta labeari, irion ditzan languileac bere vz tara.

10 Orduán bere hamabi discipuluac beregana deithuric, eman cieçen bothere spiritu satsuén contra, hayén campora egoizteco, eta eritassun mota guciaren eta langore mota guciaren sendatzeco. 2 Bada hamabi Apostoluén icenac dirade hauc: lehena, Simon erraiten dena Pierris, eta Andriu haren anayea: Iacques Zebedeoren semea, eta Ioannes haren anayea. 3 Philippe eta Bartholomeo: Thomas eta Mattheu publicanoa: Iacques Alpheoren semea eta Lebeo, icen goiticoz Thaddeo. 4 Simon Cananeo, eta Iudas Iscariot, hura traditu-ere çuena. 5 Hamabi hauc igor citzan Iesusec, eta eman cieçén manamendu, cioela, Gentiletará etzoaztela, eta Samaritanoén hiritan etzaitzela sar: 6 Bainaitziçic çozate Israeleco etchecho ardi galduetara. 7 Bada partitu eta, predica eçaçue, erraiten duçuela, Ceruétaco resumá hurbil da. 8 Eriac senda itzaçue, sorhayoac çahu itzaçue,

hilac resuscita itzaque, deabruac campora egotz itzaque: dohainic recebitu duque, eta dohainic emaque. 9 Eztaguicuela prouisioneric vrrez, ez cilharrez, ez cobrez çuen guerricoetan: 10 Ezeta maletaz bidecotzát, ez birá arropaz, ez çapataz, ez vhez, ecen languilea bere viciaren digne da. 11 Eta ceinere hiritan edo burgutan sarthuren baitzarete, informa çaitzte nor den hartan digneric, eta çaudete han parti çaitzeten. 12 Eta cembeit etchetan sarthuren çaretenean, saluta eçaque hura. 13 Eta baldin etchea digne bada, ethor bedi çuen baquea haren gainera: baina baldin digne ezpada, çuen baquea çuetara itzul bedi. 14 Eta norc-ere recebituren ezpaitzaitzute, eta ez çuen hitzey behaturen, etche edo hiri hartaric ilkitean iharros albeitzineçate çuen oinetaco errhautsa. 15 Eguiaz erraiten drauçuet, emequiago tractaturen diradela Sodomaco eta Gomorrhaco lurrecoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. 16 Huná, nic igorten çaitzitet çuec, ardiac otsoén artera beçala: çareten bada çuhur sugueac beçala, eta simple vsso columbác beçala. 17 Eta beguira çaitzete guiçonetaric: ecen liuraturen çaitzute consistorioetara, eta bere synagoguetan açotaturen çaitzute. 18 Eta gobernadoretara eta reguetara eramanen çarete ene causaz, hec eta Gentiléç testimoniage haur dutençat. 19 Baina liura çaitzetenen, eztuçuela artharic nola edo cer minçaturen çareten: ecen ordu hartan berean emanen çaiçue cer minça çaitzeten. 20 Ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina çuen Aitaren Spiritu çuetan minço dena. 21 Eta liuraturen du anayec anayea heriotara, eta aitác haourra: eta alchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. 22 Eta guciéz gaitzetsiac içanen çarete, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano hura saluaturen da. 23 Eta persecutaturen çaituztenean hiri hartan, ihes eguicue berce batetara: ecen eguiaz erraiten drauçuet, ezituçue inguraturen Israeleco hiri guciac, non ethor eztadin guiçonaren Semea. 24 Ezta discipulua magistruren gaineco, ezeta cerbitzaria bere iaunaren gaineco. 25 Asco du discipuluac bere magistrua beçala den: eta cerbitzariac, bere iauna beçala: baldin Aitafamiliá bera Beelzebub deithu baduté, cembatez guehiago haren domesticoac? 26 Etzaretela beraz hayén beldur: ecen ezta deus estaliric aguerturen eztenic, ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. 27 Ilhumben erraiten drauçuedana, erraçue arguien: eta beharrira ençuten duçuen, predica eçaque etche gainetan. 28 Eta etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta arimá ecin hil deçaquetenen: bainaitzitic çareten beldur arimá eta

gorputza gehennán gal ahal ditzaquenaren. (Geenna g1067) 29 Bi parra-chori eztirade dirutcho batetan saltzen? eta hetaric bat ezta lurrera eroriren, çuen Aita gabe. 30 Etare çuen buruco bilo guciac contatuac dirade. 31 Etzaretela beraz beldur: parra-choriéc baino çuec guehiago valio duque. 32 Bada norc-ere aboaturen bainau guiçonén aitzinean, aboaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruétan denaren aitzinean. 33 Baina norc-ere vkaturen bainau guiçonén aitzinean, vkaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruétan denaren aitzinean. 34 Eztuçuela vste ecen baquearen eçartera, ethorri naicela lurrera: eznaiz ethorri baquearen eçartera, baina ezpataren. 35 Ecen ethorri naiz guiçonaren bere aitaren contra gudutan eçartera, eta alabáren bere amaren contra, eta errenaren bere ama-guinharrebaren contra. 36 Eta guiçonaren etsay beraren domesticoac içanen dirade. 37 Aita edo ama ni baino maiteago duena, ezta ene digne: eta semea edo alabá ni baino maiteago duena, ezta ene digne. 38 Eta bere crutzea hartzen eztuena, eta niri ondotic eztarreitana, ezta ene digne. 39 Bere vicia beguiraturen duenac, galduren du hura: eta bere vicia galduren duenac ene causaz, beguiraturen du hura. 40 Çuec recebitzen çaituztenac, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, ni igorri nauena recebitzen du. 41 Prophetaren icenean Prophetabat recebitzen duenac, Prophetaren saria recebituren du: eta iustoaren icenean iustobat recebitzen duenac, iustoren saria recebituren du. 42 Eta norc-ere edatera emanen baitrauca beirebat vr hotz huts chipi hautaric bati discipuluren icenean: eguiaz diotsuet, eztuela bere saria galduren.

11 Guero guertha cedin lesusec bere hamabi discipuluey manamendu emaita acabatu çuenean, parti baitzedin handic iracats eta predica leçançat hayén hirietan. 2 Eta loannesc presoindeguian ençunic Christen obrác, igorric bere discipuluetaric biga, 3 Erran cieçon, Hi aiz ethorteco cen hura, ala berce baten beguira gaude? 4 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Çoazte eta conta ietzoque loannesi, ençuten eta ikusten dituçuen gauçac: 5 Itsuéc ikustea recrubarzen duté, eta mainguác badabilta, sorhayaoc chahutzen dirade, eta gorréc ençuten duté, hilac resuscitazen dirade, eta Euangelioa paubrey denuntiatzen çaye. 6 Eta dohatsu da scandalizaturen eztena nitan. 7 Eta hec ioaiten ciraden beçala, has cedin lesus erraiten populuari loannesez, Ceren ikustera ilki içan çarete desertura? haiceaz erabilten den canabera baten? 8 Baina ceren ikustera ilki içan çarete?

guiçon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosoa ekarten dituztenac, reguén etchetan dirade. 9 Baina ceren ikustera ilki içan çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren. 10 Ecen haur da ceinez scribatua baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. 11 Eguiaz erraiten drauçuet, ezta ilki emaztetaric iayo diradenén artean nehor, loannes Baptista baino handiagoric: guciagatic-ere ceruètaco resumaco chipiena hura baino handiago da. 12 Eta loannes Baptistaren egunetaric oraindrano, ceruètaco resumari bortha eguiten çayo, eta keichuéc harrapatzen dute hura. 13 Ecen Propheta guciéc eta Legueac loannesganano prophetizatu vkan duté. 14 Eta, baldin nahi baduçue recebitu, haur da Elias ethorteco cena. 15 Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. 16 Baina norequin comparaturen dut generatione haur? Merkatuan iarriric dauden, eta bere laguney oihuz dagozten haourtchoac beçalaco da, 17 Ceinéc baitioite, Chirula soinu eguin drauçuegu, eta etzarete dançatu: erressiz cantatu drauçuegu, eta eztuçue deithoric eguin. 18 Ecen ethorri da loannes iaten ez edaten eztuela, eta erraiten duté, Deabrua du. 19 Ethorri da guiçonaren Semea iaten eta edaten duela, eta dioite, Horra, guiçon gormanta eta hordia, publicanoén eta vicitze gaichtotacoén adisquidea. Baina iustificatu içan da sapientiá bere haourréz. 20 Orduan has cequién hunela reprochatzen haren verthuteric anhitz eguin içan cen hiriey, ceren emendatu etziraden: 21 Maledictione hiri Corazin, maledictione hiri Bethsaida: ecen baldin Tyren eta Sidonen eguin içan balirade çuec baithan eguin içan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin emendatu ciratequeen. 22 Etare diotsuet, Tyr eta Sidon iudicioco egunean çuec baino emequiogo tractatuac içanen diradela. 23 Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena iffernurano beheraturen aiz: ecen baldin Sodomian eguin içan balirade hi baithan eguin içan diraden verthuteac, egungo egunerano egon çateán. (Hadés 986) 24 Etare badiotsuet, ecen Sodomacoac hi baino emequiogo tractatuac içanen diradela iudicioco egunean. 25 Dembora hartan ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiát, ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrauztec haour chipiey. 26 Bay Aitá, ceren hala içan baita hire placer ona. 27 Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiçquit: eta nehorc eztu eçaçutzen Semea Aitác baicen: ezeta Aita nehorc eztu eçaçutzen Semeac baicen, eta nori-

ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. 28 Çatozte enegana fatigatuac eta cargatuac çareten guciác, eta nic paussu emanen drauçuet çuey. 29 Har eçaçue ene vztarria çuen gainera, eta ikas eçaçue eneganic ecen eme naicela eta bihotzez humil: eta çuen arimençát paussu eridenen duçue. 30 Ecen ene vztarria aisit da, eta ene cargá arin.

12 Dembora hartan ioaiten cen Iesus ereincetan gaindi Sabbath egun batez: eta haren discipuluac ciraden gosse, eta has citecen buruca idoquiten, eta iaten. 2 Eta Phariseuc ikussiric erran cieçoten, Horrá, hire discipuluéc eguiten dié Sabbathoan eguin sori eztena. 3 Baina harc erran cieçén, Eztuçue iracurri Daud-ec gossez eguin çuena eta harequin ciradeneç? 4 Nola sarthu içan cen laincoaren etchean, eta propositionezco oguiac ian cituen: hetaric iatea ez haren, ez harequin ciradenén, Sacrificadorén baicen sori etzelaric? 5 Edo eztuçue iracurri Leguean, nola Sabbath egunetan Sacrificadoréc templean Sabbath eguna hausten dutén, eta hoguen-gabe diraden? 6 Bada erraiten drauçuet, ecen templea baino handiagobat hemen dela. 7 Eta baldin bacinaquite cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio, etzintuquezen condemnatu hoguen-gabeac. 8 Ecen Sabbathoaren-ere laun da guiçonaren Semea. 9 Eta handic partituric hayén synagogara ethor cedin. 10 Eta huná, cen han guiçombat escua eyhar çuenic: eta interroga ceçaten, ciotela, Sori da Sabbath egunean sendatzea? haur cioiten, hura accusa leçatençat. 11 Eta harc erran cieçén, Nor içanen da çuetaric guiçona, ardiat duenic: eta, baldin hura Sabbathoan lecera eror badadi, harturen eta altchaturen eztuena? 12 Eta cembatez da guiçona ardia baino guehiago? Beraz sori da Sabbathoetan vngui eguitea. 13 Orduan diotsó guiçon hari, Heda eçac eure escua. Eta heda ceçan, eta bercea beçain senda cedin. 14 Eta Phariseuéc ilkiric har ceçaten conseillu, haren contra, nolatan hura hil leçaqueten. 15 Baina lesusec hori eçaçuturic leku eguin ceçan çuetic: eta iarreiqui cequiön gendalde handia, eta hec guciac senda citan. 16 Eta mehatchurequin debeta citan ezleçaten manifesta. 17 Compli ledinçát Esaias prophetáz erran içan cena, cioela, 18 Huná, ene cerbitzari elegitu dudana, ene maitea, ceinetan hartzen baitu bere atsequin ona ene arimác: eçarriren dut neure Spiritua haren gainean, eta iugemendu Gentiley predicaturen draue. 19 Eztu iharduquiren, ezeta oihuric eguinen, eta nehorc eztu carriquetan haren voza ençunen. 20 Canabera çarthatua eztu chehaturen, eta kea darión lihoa eztu

iraungiren: iugemendua victoriatan ilki eraci diroeno. 21 Eta haren icenean Gentiléc sperança vkanen dute. 22 Orduan presentatu ičan çayó demoniatu itsu eta mutubat: eta senda ceçan hura, halaco maneraz non itsu eta mutu cena minço baitzen eta ikusten baitzuen. 23 Eta spanta cedin populu gucia, eta erraiten çuen, Ezta haur Daud-en semea? 24 Baina Phariseuéc hori ençunic, erraiten çuten: Hunec ezitu deabruac campora egoizten Beelzebub deabruén princearen partez baicen. 25 Baina Iesusec eçaguturic hayén pensamenduac, erran cieçén, Bere contra partitua den resuma gucia, desequinen da: eta bere contra partitua den hiric edo ethec, eztu iraunen. 26 Eta baldin Satanec Satan campora egoizten badu, bere contra partitua da: nolatan beraz iraunen du haren resumác? 27 Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? Halacotz hec çuen iuge ičanen dirade. 28 Baina baldin nic laincoaren Spirituaz campora egoizten baditut deabruac, beraz ethorri da çuetara laincoaren resumá. 29 Ezpa nolatan nehor sar ahal daite borthitz baten etchera, eta haren ostillamendua pilla, baldin lehen esteca ezpadeça borthitza? eta orduan haren etchea pillaturen duque. 30 Enequin eztena ene contra da, eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da. 31 Halacotz erraiten drauçuet, bekatu eta blasphemio gucia barkaturen çaye guiçoney: baina Spirituaren contretaco blasphemioa barkaturen etzaye guiçoney. 32 Eta nor-ere minçaturen baita guiçonaren Semearen contra, barkaturen çayo hari: baina nor-ere minçaturen baita Spiritu sainduaren contra, etzayo barkaturen hari ez secula hunetan, ez ethorteco denean: (aión g165) 33 Edo eguiçue arbore ona, eta haren fructua on: edo eguiçue arbore vstela, eta haren fructua vstel: ecen fructutic arborea eçagutzen da. 34 Viperén castá, nolatan vngui minça ahal çaitzquete gaichto çaretelatic? ecen bihotzeco abundantiatic ahoa minço da. 35 Guiçon onac bihotzeco thesaur onetic idoquiten ditu gauça onac: eta guiçon gaichtoac thesaur gaichtotic idoquiten ditu gauça gaichtoac. 36 Baina badiotsuet, eçen guiçonéc erran duqueiten hitz alfer guciac, contu rendaturen dutela iudicioco egunean. 37 Ecen eure hitzetic iustificaturen aiz, eta eure hitzetic condemnaturen aiz. 38 Orduan ihardets ceçaten Scribetaric eta Phariseuetaric batzuc, cioitela, Magistruá, nahi guendiquec hireganic cembeit signo ikussi. 39 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Nazione gaichtoa eta adulteroa signo esquez dago: baina signoric etzayo emanen, Ionas prophetaren signoa baicen. 40 Ecen hala nola Ionas balenaren

sabelean hirur egun eta hirur gau ičan baitzén: hala ičanen da guiçonaren Semea lurraren bihotzean, hirur egun eta hirur gau. 41 Niniuaco guiçonac iaiquiren dirade iudicioan natione hunequin, eta condemnaturen dute haur: ceren hec emendatu baitziraden Ionasen predicationera, eta huna, Ionas bainoagoa hemen. 42 Egu-erdico reguiná iaiquiren da iudicioan natione hunequin, eta harc condemnaturen du haur: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiaren ençutera, eta huná, Salomon bainoagoa hemen. 43 Bada spiritu satsua ilki denean guiçonaganic, leku leihorréz dabila, paussu bilha, eta eztu erideiten. 44 Orduan erraiten du, Itzuliren naiz neure ilki naicen etchera. Eta ethorri denean, erideiten du hutsa, escobaturic eta appainduric. 45 Orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berequin berceic çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac, eta sarthuric habitatzen dirade han, eta guiçon haren fina hatsea baino gaichtoago da: hala natione gaichto huni-ere helduren çayó. 46 Eta hura oraino populuari minço çayola, huná, haren ama eta anayec ceuden lekorean, harequin minçatu nahiz. 47 Eta cembeitc erran cieçón, Hará, hire ama eta hire anayec lekorean diaudec, hirequin minçatu nahiz. 48 Baina harc ihardesten çuela erran cieçón hura erran cionari, Nor da ene ama, eta nor dirade ene anayec? 49 Eta hedaturic bere escua bere discipuluén gainera, erran ceçan, Huná ene ama eta ene anayec. 50 Ecen norc-ere eguinen baitu ene Aita ceruétan denaren vorondatea, hura da ene anaye, eta arrega, eta ama.

13 Egun hartan berean Iesus ethetic ilkiric, iar cedin itsas costán. 2 Eta bil cedin harengana gendetze anhitz, hambat non vnci batetara sarthuric iar baitzedin: eta gendetze gucia itsas costán cegoen. 3 Eta erran cieçén anhitz gauça comparationez, cioela, Huná, ereillebat ilki cedin ereitera. 4 Eta ereitean hacitic batzu eror citecen bide baztertera: eta choriac ethorri ičan dirade, eta iretsi vkan dituzte hec. 5 Eta batzu erori ičan dirade leku harriçuetara, non ezpaiztuten heuragui lurric: eta bertan ilki citecen, ceren ezpaiztuten lur barneric. 6 Guero iguzquia goratu eta, erre ičan dirade, eta ceren ezpaiztuten erroric, eyarthu ičan dirade. 7 Eta batzu erori ičan dirade elhorri artera: eta handitu ičan dirade elhorriac, eta itho vkan dituzte hec. 8 Eta batzu erori ičan dirade lur onera: eta fructu renda ceçaten, batác ehun, berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. 9 Ençuteco beharriic duenac, ençun beça. 10 Orduan hurbilduric discipuluéc erran cieçoten, Cergatic comparationez minço atzaye? 11 Eta harc

ihardesten çuela, erran cieçén, Ceren çuey eman baitzaiçue ceruètaco resumaco secretuén eçagutzea, baina hæy etzaye eman. 12 Ecen norc-ere baitu, hari emanen çayó, eta hambatez guehiago vkanen du: baina norc-ere ezpaitu, hari duena-ere edequiren çayó. 13 Halacotz comparationez miñço natzaye: ceren dacussatelaric ezpaitute ikusten, eta ençuten dutelaric ezpaitute ençuten, ez aditzen. 14 Hala complitzen da hetan Esaiasen prophetiá, ceinec baitio, Ençutez ençunen duçue, eta ez adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaziquiote oharturen. 15 Ecen guicendua da populu hunen bihotza, eta behariéz gogorqui ençun vkan duté, eta beguiac ertsi vkan dituzté: beguiez ikus, eta behariéz ençun, eta bihotzaz adi ezteçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. 16 Bada dohatsu dirade çuen beguiac, ecen ikusten duté: eta çuen behariac, ecen ençuten duté. 17 Ecen eguiaz erraiten drauçuet, anhitz Prophetac eta iustoc desiratu vkan dutela ikustera çuec ikusten dituçuen gaucén, eta ezpaitutuzte ikussi: eta ençutera, ençuten dituçuen gaucén, eta ezpaitutuzte ençun. 18 Çuec bada ençuçue ereillearen comparationea. 19 Noiz-ere nehorc ençuten baitu resuma hartaco hitza, eta ez aditzen, ethorten da Gaichto hura, eta harrapatzen du haren bihotzean erein cena: haur da bide bazterrean hacia recebitu duena. 20 Eta leku harriçuetara hacia recebitu duena, haur da, hitza ençuten, eta hura bertan bozcariorequin recebitzen duena: 21 Baina eztu erroric bere baithan, halacotz da iraute gutitaco: eta tribulationeric edo persecucioneric hitzagatic heltzen denean, bertan scandalizatzen da. 22 Eta elhorri artera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten duena, baina mundu hunetaco arthác, eta abrastassunezco enganioac ithotzen duté hitza, eta fructuric eztu eguiten. (aiõn g165) 23 Baina lur onera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten eta aditzen duena, ceinec fructu ekarten baitu eta eguiten, batac ehun, eta berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. 24 Berce comparationebat proposa cieçén, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá haci ona bere landán erein duen guiçonarequin. 25 Baina guiçonac lo ceunçala, ethor cedin haren etsaya, eta erein ceçan hiraca, ogui artean: eta ioan cedin. 26 Eta handitu cenean belharrá, eta fructu eguin çuenean, orduan aguer cedin hiracac-ere. 27 Orduan ethorric aitafamiliaren cerbitzariéc erran cieçoten, launa, eztuc haci ona erein eure landan? nondic du beraz hiraca? 28 Eta harc erran cieçén, Guiçon etsayac hori eguin du. Eta cerbitzariéc erran cieçoten, Nahi duc bada goacen eta bil deçagun hura? 29 Eta harc erran cieçén, Ez: hiracaren biltzean

oguiac-ere idoqui ezteçauen harequin batean. 30 Vtzitzaçue biac elkarrequin handitzera vzta-arterano: eta vzta demborán, erranen drauet biltzaley, Bil eçaçue lehenic hiracá, eta hers eçaçue açautoz erratzecotzat: baina oguia bil eçaçue ene granerera. 31 Berce comparationebat proposa cieçén, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá, mustarda bihi guiçon batec harturic bere landán erein duenarequin. 32 Cein baita haci gucietaco chipiena, baina handitu denean, berce belharrac baino handiago da: eta arbore bilhatzen da, hambat non ethorten baitirade ceruco choriac, eta ohatzeac eguiten baitituzte haren adarretan. 33 Berce comparationebat erran cieçén, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá altchagarriarequin, cein emazte batec harturic hirur neurri irinen barnean gorde vkan baitu, gucia altcha dadin arterano. 34 Gauça hauc guciac erran cietzén lesusec comparationez gendetzey, eta comparatione gabe etzayen miñçatzen. 35 Compli ledinçát Prophetáz erran içan dena, cioela, Irequiren dut comparationez neure ahoa: declaraturen ditut munduaren fundatzetic gorderic egon içan diraden gauçac. 36 Orduan vtziric populia ethor cedin etchera lesus: eta ethorri içan çaiçcan bere discipuluac, cioitela, Declara ieçaguc landaco hiracaren comparationea. 37 Eta harc ihardesten çuela érran cieçén, Haci ona ereiten duena da guiçonaren Semea. 38 Eta landá da mundua: eta haci ona, resumaco haourrac dirade: eta hiracá, Gaichtoaren haourrac dirade: 39 Eta hura erein duen etsaya, da deabrua: eta vztá, munduaren fina da: eta vzta biltzaleac, Aingueruác dirade. (aiõn g165) 40 Bada hala nola biltzen baitute hiracá, eta suan erratzen, hala içanen da mundu hunen finean. (aiõn g165) 41 Gorriren ditu guiçonaren Semeac bere Aingueruác, eta bilduren dituzte haren resumatic scandalo guciac, eta iniquitate eguiten dutenac. 42 Eta egotziren dituzte labe daichecanera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 43 Orduan iustoéc arguituren duquite iguzquiac beçala, bere Aitaren resumán. Ençuteco beharriic duenac ençun beça. 44 Berriz comparatu da ceruètaco resumá thesaur landa batetan gorderic dagoenarequin, hura eridenic guiçon batec estali vkan du: eta harçazco bozcarióz ioaiten da, eta duen gucia saltzen du, eta landa hura erosten. 45 Berriz comparatu da ceruètaco resumá guiçon marchant perla ederrén bilha dabilanarequin 46 Ceinec precio handitaco perlabat eriden çuenean, ioanic sal baitzeçan çuen gucia, eta eros baitzeçan hura. 47 Berriz comparatu da ceruètaco resumá sare itsassora egotzi batequin, eta gauça mota gucietaric biltzen duenarequin: 48 Cein

bethe ičan cenean idoqui baitzeñaten vr ezpondara: eta iarriric bil citzaten onac vncietara, eta gaichtoac camporát iraitz citzaten. **49** Hala ičanen da munduaren finean: ethorrinen dirade Aingueruác, eta separaturen dituqueizte gaichtoac iustoén artetic. (aiōn **g165**) **50** Eta egotziren dituqueizte labe daichecanera: han ičanen da nigar eta hortz garrascots. **51** Erraiten draue Iesusec, Aditu dituque gauça hauc guciac? Diotsate, Bay launa. **52** Eta harc erran ciecéñ, Halacotz Scriba ceruètaco resumán iracatsia den gucia, comparatu da cembeit aitafamilia bere thesauretic gauça berriric eta çaharric idoquiten duen batequin. **53** Eta guertha cedin comparatione hauc acabatu cituenean, Iesus iragan baitzedin handic. **54** Eta ethorri cenean bere herrira, iracasten cituen hec berén synagoguetan: hámbat non spantatuac baitzeuden, eta erraiten baitzuten, Nondic huni sapientia haur eta verthuteac? **55** Ezta haur charpanter-semble? ezta horren ama Maria deitzen, eta horren anayec lacques eta loses eta Simon eta Iuda? **56** Eta horren arrebác eztride guciac gu baithan? nondic bada huni gauça hauc gucioc? **57** Eta scandalizatzen ciraden hartan. Eta Iesusec erran ciecéñ, Ezta Prophetaric ohore gabe bere herrian eta bere etchean baicen. **58** Eta etzeñan eguin han verthute anhitiz, hayén incredulitatearen causaz.

14 Dembora hartan ençun ceñan Herodes Tetrarchac Iesusen famá: **2** Eta erran ciecen bere cerbitzariey, Haur Ioannes Baptistá da, hura resuscitatu ičan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzen duté hunetan. **3** Ecen Herodesec hatzamanic Ioannes esteca ceñan, eta presoindeguian eçar, Herodias haren anaye Philipperen amaztearen causaz. **4** Ecen erraiten ceraucan hari Ioannesec, Eztuc sori hori duán. **5** Eta hura hil nahi çuelaric populuaren beldur cen, ceren Propheta beçala baitzaducaten hura. **6** Bada Herodesen sor eguneco bestá eguiten cenean, dança cedin Herodiasen alabá artean: eta Herodesen gogara eguin ceñan. **7** Nondic iuramendurequin prometta baitzieñon, emanen ceraucala cer-ere esca bailedi. **8** Harc bada aitzinetic amáz instruitu ičanic, Indac (dio) hemen platean Ioannes Baptistaren buruá. **9** Eta triste cedin regue: baina cinaren, eta harequin mahainean iarriric ceudenén causaz, mana ceñan eman lequiún. **10** Eta igor ceñan Ioannesic presoindeguian buruären edequi eracitera. **11** Eta ekarri ičan da haren buruá platean, eta eman cequiún nescatchari, eta harc presenta cieçón bere amari. **12** Guero ethor citecen haren discipuluac, eta eraman ceñaten haren gorputza,

eta ohortz ceñaten: eta ioanic conta cieçoten Iesusi. **13** Eta hori ençunic Iesus parti cedin handic vnci batetan leku desertu batetara appart: eta ençunic gendetzeac oinez iarreiqui ičan çaiçcan hirietaric. **14** Eta ilkiric Iesusec ikus ceñan gendetze handibat eta compasione har ceñan heçaz, eta hayén arteco eriac senda citzan. **15** Eta arrats aldean ethorri ičan çaiçcan bere discipuluac, cioitela, Leku desertua duc haur, eta ordua ia iragan, eyec congic gendetzey, burguetarát ioanic iateco eros deçatençat. **16** Baina Iesusec erran ciecéñ, Eztute ioaiteco mengoari, eyeçue ceuroc iatera. **17** Eta hec diotsote, Ezliagu hemen borz ogui eta bi arrain baicen. **18** Eta harc erran ciecen, Ekaztaçue huna. **19** Eta populua belhar gainean iartera manaturic, eta borz oguiac eta bi arrainac harturic, beguiac cerurat goitituric, gratiác renda citzan, eta hautsiric eman cietzen discipuluey oguiac, eta discipuluéc gendetzey. **20** Eta ian ceñaten guciéc, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuataric hamabi sasqui betheric. **21** Eta ian çutenac ciraden borz milla guiçonon inguruá, amazteac eta haourrac gabe. **22** Eta bertan Iesusec bortcha citzan bere discipuluac vncian sartzera, eta haren aitzinean berce aldera iragaitera: populuari congic lemon bizquitartean. **23** Eta congic emanic populuari, iğan cedin mendira bereciqui, othoitiz eguin leñaçat. Eta arrastu cenean ber-bera cen han. **24** Eta vncia ia itsassoaren artean cen, baguez tormentatua: ecen haice contra cen. **25** Eta gauären laurgarren veillán ioan cedin hetara Iesus, itsas gainez çabilala. **26** Eta hura ikussiric itsas gainez çabilala, discipuluac trubla citecen, erraiten çutela, Fantosmabat da, eta beldurtiz oihu eguin ceñaten. **27** Baina bertan minça cequién Iesus, cioela, Sporça çaitetzte: ni naiz etzaretela beldur. **28** Eta ihardesten ceraucala Pierrisec erran ceñan, launa, baldin hi bahaiz, mana neçac hiregana ethortera vr gainez. **29** Bada harc erran ceñan, Athor. Eta iautsiric vncitic Pierris ioan cedin vr gainez, Iesusgana ethor ledinçat. **30** Baina haicea sendo ikussiric, icit cedin: eta hundatzen hassi cenean oihu eguin ceñan, cioela, launa, salua neçac. **31** Eta bertan Iesus escua hedaturic lot cequiún, eta diotsó, O fede chipitacoá, cergatic daduta duc? **32** Eta sarthu ciradenean vncira, sossiega cedin haicea. **33** Orduan vncian ciradenéc ethorriric adora ceñaten hura, cioitela, Eguiazqui laincoaren Seme aiz. **34** Eta berce aldera iraganic ethor citecen Genesaretco lurrera. **35** Eta hura eçagutu vkan çutenean leku hartaco guiçonéc, igor ceñaten inguruco aldiri gucietara, eta presenta cietzoten eri ciraden guciac. **36** Eta othoitiz eguiten ceraucaten

solament hunqui leçaten haren abillamendu ezpaina, eta hunqui vkan çuten guciac, senda citecen.

15 Orduan ethorten dirade Iesusgana Ierusalematar Scriba eta Phariseu batzu, dioitela, 2 Cergatic hire discipuluéc iragaiten dute aitzinecoen ordenança? ecen ezitite ikutzen bere escuac oguia iaten dutenean. 3 Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Eta çuec cergatic iragaiten duçue laincoaren manamendua çuen ordenançaz? 4 Ecen laincoac manatu vkan du, dioela, Ohoraitzac eure aita eta ama. Eta, Aita edo ama maradicaturen duena, herioz hil bedi. 5 Baina çuec dioçue, Norc-ere erranen baitrauca aitari edo amari, Eneganic den dono gucia probetchaturen çaic: ohora ezpadeça-ere bere aita edo bere ama hoguen gabe date. 6 Eta ezdeustu vkan duçue laincoaren manamendua çuen ordenançáz. 7 Hypocritác, vngui prophetizatu vkan du çueçaz Esaiasec, dioela, 8 Populu haur ahoz hurbiltzen çait, eta ezpainéz ohoratzen nau: baina hauén bihotza vrrun da eneganic. 9 Baina alferretan ohoratzen naute, iracasten dituztela doctrinatáz guiçonén manamendua. 10 Eta populua beregana deithuric erran cieçén, Ençun eçaçue eta adi eçaçue. 11 Eztu ahoan sartzen denac satsutzen guiçona: baina ahotic ilkiten denac satsutzen du guiçona. 12 Orduan hurbilduric bere discipuluéc erran cieçoten, Eçagutu duc nola Phariseuac propos hori ençunic scandalizatu içan diraden? 13 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ene Aita ceruètacoac landatu eztauen landare gucia erroetaric idoquiren da. 14 Vtzitzaçue, itsuric itsuén guidari dirade: baldin itsuac itsua guida badeça, biac hobira eroriren dirade. 15 Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon, Declara ieçaçuc comparatione hori. 16 Eta Iesusec erran ceçan, Oraino çuec-ere adimendu gabe çarete? 17 Oraino eztaçue aditzen ecen ahoan sartzen den gucia, sabelera ioaiten dela, eta reitretera egoizten dela? 18 Baina ahotic ilkiten diradenac, bihotzetic partitzen dirade, eta hec satsutzen dute guiçona. 19 Ecen bihotzetic partitzen dirade pensamendu gaichtoac, hiltzécác, adulterioac, paillardicác, ohoinqueriác, testimoniage falsuac, gaitzerraitecác. 20 Hauc dirade guiçona satsutzen dutenac: baina escuac ikuci gaberico iateac, ezta guiçona satsutzen. 21 Eta ilkiric handic Iesus ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarat. 22 Eta huná, emazte Chananeabat aldiri hetaric ilkiric, oihuz iar cedin, ciotsola, Auc pietate niçaz Daudien seme launá, ene alaba duc deabruaz gaizqui tormentatua. 23 Baina harc etziçon ihardets hitzic. Orduan hurbilduric bere discipuluéc othoitz ceguïoten,

cioitela, Emóc congít: ecen oihuz diaoc gure ondoan. 24 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eznaiz igorri Israeleco etheco ardi galduetara baicen. 25 Eta harc ethorric adora ceçan hura, cioela, launa, aiuta neçac. 26 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztun gauça bidezcoa haourrén oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 27 Baina harc erran ceçan, Hala duc, launa, baina chakurrec-ere bere nabussién mahainetic erorten diraden appurretatic iaten dié. 28 Orduan ihardesten çuela Iesusec erran cieçon, O emaztea, handi dun hire fedea: eguin bequin nahi dunán beçala. Eta senda cedin haren alabá orduandanic. 29 Eta partituric handic Iesus ethor cedin. Galileaco itsas aldera: eta iganic mendira, iar cedin han. 30 Orduan ethor cedin harengana anhitz gendetze, çutela berequin mainguric, itsuric, muturic, hebainic eta anhitz berceic: eta eçar citzaten Iesusen oinetara, eta senda citzan. 31 Hala non populua mirets baitzeçan çacusquianeac mutuac minçatzen, hebainac sendaturic, mainguaç çabiltzala, itsuéc ikusten çutela: eta glorifica ceçaten Israeleco laincoa. 32 Orduan Iesusec beregana deithuric bere discipuluac erran ceçan, Compassione dut populua huneçaz: ecen ia hirur egun du enequin dagoela, eta ezta cer ian deçaten: eta ezta baruric igorri nahi, bidean flaca ezteiceneçat. 33 Eta bere discipuluéc diotsote, Nondic guri hambat ogui desertuan hunambat genderen ressiatzeço? 34 Eta dioste Iesusec, Cembat ogui dituçue? Eta hec erran cieçoten, Çazpi, eta arraintcho batzu. 35 Orduan mana ceçan populua Iurrean iartera. 36 Eta harturic çazpi oguiac eta arrainac, gratiac rendaturic hauts citzan, eta eman cietzén bere discipuluey: eta discipuluéc populuari. 37 Eta ian ceçaten guciéc, eta ressiacia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuetic çazpi sasqui betheric. 38 Eta ian çutenac ciraden, laur milla guiçon, emazteac eta haourrac gabe. 39 Orduan congít emanic gendetzeari, ian cedin vnci batetara: eta ethor cedin Magdaleco bazterretara.

16 Eta ethorric Phariseuéc eta Sadduceuéc, tentatzen çutela requiri ceçaten cembeit signo cerutic eracuts lieçén. 2 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Arratsean, erraiten duçue, Dembora eder eguinen du: ecen gorri da ceruá. 3 Eta goicean dioçue, Egun tempestate eguinen du: ecen ceruá orzgorri gaitz da. Hypocritác, ceruären irudiaz, iugeatzen daquiçue, eta demboretaco signoéz ecin diroçue? 4 Generatione gaichtoa edo adulteroa signo esquez dago, eta signoric etzayo hari emanen Ionas prophetaren signoa baicen. Eta hec vtziric ioan

cedin. 5 Eta ethorri ciradenean haren discipuluac berce aldera, ahanz cequién ogui hartzera. 6 Eta lesusec erran ciecen, Gogoauçue eta beguira çaitetze Phariseuén eta Sadduceuén altchagarritic. 7 Eta hec iharduquiten çutén bere artean, cioitela, Hori dio, ceren oguiric hartu eztugun. 8 Eta lesusec eçagaturic erran cieçén, Cer diharducaçue ceurón artean, fede chipitacoác, ceren oguiric hartu eztuçuen? 9 Oraino eztuçue aditzen, eta etzarete guehiagóric orhoit borz milla guiçonén borz oguiéz, eta combat sasqui goititu cintuzten? 10 Ezeta laur milla guiçonén çazpi oguiéz, eta combat sasqui goititu cintuzten? 11 Nola eztuçue aditzen ecen eztrauçuedala oguiz erran, beguira cindeizten Phariseuén eta Sadduceuén altchagarritic? 12 Orduan adi ceçaten ecen etzuela erran, beguira litecen ogui altchagarritic, baina Phariseuén eta Sadduceuén doctrinatic. 13 Eta ethorri cenean Iesus Cesareaco bazter Philipperenetara, interroga citzan bere discipuluac, erraiten çuela, Ni nor naicela dioite guiçonéc, guiçonaren Semea? 14 Eta hec erran ceçaten, Batzuc, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, Hieremias, edo Prophetetic bat. 15 Dioste, Eta çuec nor naicela dioçue? 16 Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Hi aiz Christ lainco viciaren Semea. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón hari, Dohatsu aiz Simon Ionaren semeá: ecen haraguic ez odolac eztrauc hori reuelatu, baina ene Aita ceruétan denac. 18 Baina are nic erraiten drauat, ecen hi aicela Pierris, eta Harri hunen gainean edificaturen dudala neure Eliçá: eta iffenuco borthác etzaizcala hari garaithuren. (Hadēs g86) 19 Eta hiri emanen drauzquiát ceruétaco resumaren gakoac, eta cer-ere lothuren baituc lurrean, lothua iñanen duc ceruétan: eta cer-ere lachaturen baituc lurrean, lachatua iñanen duc ceruétan. 20 Orduan mana citzan expressuqui bere discipuluac nehori ezlerroten, hura cela IESVS CHRIST. 21 Orduandanic has cedin Iesus bere discipuluey declaratzen, ecen behar çuela ioan Ierusalemra, eta anhitz suffritu Ancianoetic eta Sacrificadore principaletic, eta Scribetic, eta heriotara eman behar cela, eta hereneco egunean, resuscitatu. 22 Eta hura appartaturic has cequiön Pierris reprotchatzen, cioela, Euroçaz auc pietate, launa: etzaic hiri hori helduren. 23 Eta harc itzuliric erran cieçón Pierrisi, Guibelerat adi eneganic Satan, empatchu atzait: ecen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçac, baina guiçonén diradenac. 24 Orduan lesusec erran cieçén bere discipuluey, Baldin nehori ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 25 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia,

galduren du hura: eta norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, eridenen du hura. 26 Ecen cer probetchu du guiçonac baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere arima gal badeça? edo cer emanen du guiçonac bere arimaren recompensamendutan? 27 Ecen guiçonaren Semea ethorriren da bere Aitaren glorián bere Aingueruèquin: eta orduan rendaturen drauca batbederari bere obrén araura. 28 Eguiaz diotsuet, badirade hemen present diradenetic batzu, herioa dastaturen ez tutenic, guiçonaren Semea bere resumara ethorten ikus diroiteno.

17 Eta sey egunen buruán, har citzan lesusec Pierris eta lacques eta Ioannes haren anayea, eta eraman citzan appart mendi gora batetara. 2 Eta transfigura cedin hayén aitzinean, eta argui cedin haren beguithartea iguzquia beçala, eta haren abillamenduac churi citecen arguia beçala. 3 Eta huná, ikus citzaten Moyses eta Elias harequin minçon ciradela. 4 Eta ihardesten çuela Pierrisec erran cieçón Iesusi, launa, on duc gu hemen garén: nahi baduc, eguin ditzagun hemen hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 5 Oraino hura minço cela, huná, hodey argui batec estal citzan hec: eta huná vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut: huni beha çaquizquite. 6 Eta hori ençunic discipuluac error citeçen, bere beguithartén gainera, eta icit citecen haguiz. 7 Orduan ethorrietic lesusec hunqui citzan hec, eta erran cieçén, laiqui çaitetze, eta etzaretela beldur. 8 Eta goitituric bere beguic nehori etzeçaten ikus Iesus bera baicen. 9 Eta menditic iausten ciradela, mana citzan lesusec, cioela, Nehori ezterroçuela visionea, guiçonaren Semea hiletaric resuscita daiteno. 10 Eta interroga ceçaten bere discipuluéc, cioitela, Cergatic beraz Scribéc erraiten dute ecen Elias behar dela lehen ethorri? 11 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Elias ethorriren bada lehen, eta bere staturaco ditu gauça guciac: 12 Baina erraiten drauçuet ecen Elias ia ethorri dela, eta hura eztute eçagutu vkan, baina eguin dute harçaz nahi vkan duten gucia: hala guiçonaren Semeac-ere suffrituren du hetaric. 13 Orduan adi ceçaten discipuluéc ecen Ioannes Baptistáz erran cerauela. 14 Eta ethorri ciradenean populuagana, ethor cedin harengana guiçombat, haren aitzinean belhauricatzan cela, 15 Eta cioela, launa, auc pietate ene semeaz, ecen lunatic duc eta gaizqui tormentatzen: ecen maiz erorten duc sura, eta maiz vrera. 16 Eta presentatu diraeat hura hire discipuluey, eta ecin sendatu dié. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, O

natione sinheste gabea eta bihurriá, noizdrano finean çuequin içanen naiz? noizdrano finean suportaturen çaituztet? ekardaçue hura huna. 18 Eta mehatcha ceçan deabrua Iesusec, eta ilki cedin harenganic: eta senda cedin muthilla orduandanic. 19 Orduan ethorric Iesusgana appart discipuluéc erran cieçoten, Cergatic guc ecin campora egotzi vkan dugu hura? 20 Eta Iesusec erran ciecen, Çuen sinheste gabeagatic: ecen eguiaz diotsuet, baldin mustarda bihibat den becembat fede baduçue, erranen draucaçue mendi huni, Iregan adi hemendic hara: eta iraganen da, eta etzaiçue deus impossibleric içanen. 21 Baina deabru mota haur ezta ilkiten orationez eta barurez baicen. 22 Eta hec Galilean vsatzen çutela, erran cieçén Iesusec, Içanen da, guiçonaren Semea Iuraturen baita guiçonen escuetara: 23 Eta hilen dute hura: baina hereneco egunean resuscitaturen da: eta triste citecen haguiz. 24 Eta ethorri içan ciradenean Capernaumera, ethor citecen Pierrisgana didrachmác recebitzen cituztenac, eta erran cieçoten, Çuen magistruac didrachmác eztitu pagatzen? 25 Dio, Bay. Eta etchean sarthu içan cenean, aitzin cequiön IESVS, cioela, Simon, cer irudi çaiç? Lurreco reguéc norenganic hartzen dituzté tributac eta taillac? beré haourretaric, ala bercetacoetaric? 26 Diotsa Pierrisec, Bercetacoetaric. Diotsa Iesusec, Beraz libre dituc haourrac. 27 Baina scandaliza ezitzagunçát, itsassora ioanic, egotzac amuá: eta lehen içanen den arraina har eçac, eta haren ahoa irequiric eridenen baituc staterabat: harturic hura eman iecéc enegatic eta hiregatic.

18 Ordu hartan berean ethor citecen Iesusgana discipuluac, cioitela, Nor da handiena ceruètaco resuman? 2 Eta deithuric haourtchobat beregana Iesusec, eçar ceçan hura hayén artean. 3 Eta erran ceçan, Eguiaz erraiten drauçuet, baldin conuerti ezpaçaitetzte, eta haourtchoac beçalaca ezpaçaitetzte, etzarete sarthuren ceruètaco resumán. 4 Norc-ere bada bere buruá humiliaturen baitu haourtcho haur den beçala, hura da handiena ceruètaco resumán? 5 Eta norc-ere recebituren baitu hunelaco haourtchobat ene icenean, ni recebitzen nau. 6 Baina norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, harc hobe luque vrka lequiön bere leppoan asto-errota harribat, eta hunda ledin itsas hударrean. 7 Maledictione munduari scandaloén causaz: ecen necessario da scandaloac datocen, badaric-ere maledictione guiçon hari, ceinez scandalo ethorten baita. 8 Baldineta eure escuac edo eure oinac trebuca eraciten bahau trenca eçac hura eta

iraitzac eureganic, hobe duc hire, mainguric edo escubakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac edo bi oinac dituála suco gehennara iraitz adin. (aiñios g166) 9 Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, eta iraitzac eureganic: hobe duc hire, begui batarequin vicitzean sar adin, ecen ez bi beguiac dituala suco gehennara iraitz adin. (Geenna g1067) 10 Beguirauçue menosprecia ezteçauen chipi hautaric bat: ecen erraiten drauçuet hauen Aingueruèc bethiere dacussatela ene Aita ceruetan denaren beguithartea. 11 Ecen ethorri içan da guiçonaren Semea galdu cenaren saluatzera. 12 Cer irudi çaiçue? baldin guiçon batec ehun ardi baditu, eta hetaric bat errebela badadi, eztitu lauroguey eta hemeretziac vtziten, eta mendietara ioanic eztu errebelatu cena bilhatzen? 13 Eta baldin guertha badadi eriden deçan hura, eguiaz erraiten drauçuet ecen bozcario guehiago duela harçaz, ecen ez lauroguey eta hemeretzic errebelatu etziradenez. 14 Halaber ezta çuen Aita ceruètán denaren vorondeata chipi hautaric bat gal dadin. 15 Eta baldin hire anayec hire contra faltatu badu, oha eta reprehendi eçac hura, hire eta haren beraren artean: baldin behatzen baçaic, irabaci duc eure anayea. 16 Baina baldin behatzen ezpaçaic, har itzac eurequin oraino bat edo biga: biga edo hirur testimonioren ahoan hitz gucia fermu dençat. 17 Eta baldin hæy behatzen ezpaçaye, erróc Eliçari: eta baldin Eliçari behatzen ezpaçayó, albeiheduca pagano eta publicano beçala. 18 Eguiaz erraiten drauçuet, cer-ere lothuren baituçu lurrean, lothua içanen da ceruán: eta cer-ere lachaturen baituçu lurrean, lachatua içanen da ceruán. 19 Berriz diotsuet ecen baldin çuetaric biguec consenti badeçate lurraren gainean, esca ditecen gauça gucia eguinen çayela ene Aita ceruetan denaz. 20 Ecen non baitirade biga edo hirur bilduric ene icenean, han naiz hayén artean. 21 Orduan harengana hurbilduric Pierrisec erran ceçan, launa, cembatetarano bekatu eguinen du ene contra ene anayec, eta barkaturen draucat? ala çazpitarano? 22 Diotsó IESVSEC, Eztiossát çazpitarano, baina çazpitan hiruroguey eta hamarretarano. 23 Halacotz da comparatu ceruètaco resumá beré cerbitzariequin contu eguin nahi vkan duen regue batequin. 24 Eta contu eguiten hassi cenean, presenta cequiön bat, hamar-milla talent hari çor ceraucanic. 25 Eta ceren harc ezpaitzuen nondic paga, mana ceçan haren iaunac sal ledin hura, eta haren emaztea, eta haourrac, eta cituen gauça guciac: eta çorra paga ledin. 26 Halacotz cerbitzari hunec bere buruá lurrera egotziric supplicatzen çuen hura, cioela, launa, auc patientia enegana, eta gucia pagaturen

drauát. 27 Orduan compassione harturic cerbitzari haren iaunac, vtzi ceçan, eta çorra quitta cieçon. 28 Baina ilkiric cerbitzari hunec eriden ceçan bere cerbitzari quidetaric bat, ehun dinero çor ceraucanic: eta hura hatzamanic ithotzen çuen, cioela, Paga neçac çor duanaz. 29 Eta bere cerbitzari-quideac haren oinetara bere buruá egotziric othoitz eguiten ceraucan, cioela, Auc patientia enegana, eta gucia pagaturen drauat. 30 Baina harc etzuen eguin nahi vkan, aitzitic ioanic eçar ceçan hura presoinean, çorra pga liroeno. 31 Bada ikussiric haren cerbitzari-quidécer eguin ičan cen, triste citecen haguiz: eta ethorriric declara cieçoteren bere iaunari eguin ičan cen gucia. 32 Orduan hura deithuric bere iaunac diotsa, Cerbitzari gaichtoá, çor hura gucia quittatu drauat, ceren othoitz eguin baitrautac: 33 Ez-auena hic-ere eure cerbitzari-quideaz pietate vkan behar, nic-ere hiçaz pietate vkan dudan beçala? 34 Orduan asserreturic bere iaunac sargeantey hura eman cieçén, hari çor ceraucan gucia paga lieçaqueono. 35 Hala ene Aita ceruétan denac-ere eguinen drauçue çuey, baldin batbederac bere anayeri gogotic faltác barka ezpadietzoçue.

19 Eta guertha cedin, Iesus propos hauc acabaturic parti baitzedin Galileatic, eta ethor baitzedin ludeaco bazterretara, Iordanaren berce aldeaz. 2 Eta iarrei qui cequiön gendetze handi, eta senda citzan han. 3 Orduan ethor citecen harengana Phariseuac tentatzen çutela, eta ciotsatela, Vtzi ahal diro guçonac bere emaztea eceinere causagatic? 4 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Eztuçue iracurri ecen Creaçaleac hatsetic eguin cituela arra eta emea? 5 Eta erran çuela, Halacotz vtziren ditu guçonac aita eta ama, eta iuncturen çayó bere emazteari, eta ičanen dirade biac haragui bat. 6 Bada guehiagoric eztride biga, baina haragui bat. Beraz laincoac iunctatu duena, guçonac ezteçala separa. 7 Diotsate, Cergatic beraz Moysesec manatu vkan du separationeco letraren emaitera, eta haren vtzitera? 8 Dioste, Moysesec çuen bihotzeco gogortassunagatic permettitu drauçue çuen emaztén vtzitera: baina hatsetic etzén hala. 9 Eta erraiten drauçuet ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, paillardaçagatic baicen, eta berce batequin ezconduren baita, adulterio iauquiten duela: eta vtzi denarequin ezconduren datenac adulterio iauquiten duqueela. 10 Diotsate bere discipuluéc, Baldin horlaco bada guçonaren emaztearequilaco beharquia, eztuc on ezconcea. 11 Baina harc erran cieçén, Eztute guciéc ardiesten hitz haur, baina eman ičan çayenéc. 12 Ecen badirade chikiratuac amaren sabeletic hala iayo ičan diradenac: eta badirade

chikiratuac, guçonéz chikiratu ičan diradenac: eta badirade chikiratuac ceruétaco resumagatic bere buruác chikiratu vkan dituztenac. Har ahal deçanac, har beça. 13 Orduan haourtchoac presentatu ičan çaiçcan escuac gainean eçar lietzençat eta othoitz leguiançaçat: eta discipuluec mehatcha citzaten. 14 Baina Iesusec dioste, Vtzitzaçue haourtchoac, eta enegana ethortetic ezitzaçuela ematcha: ecen hunelacoén da ceruétaco resumá. 15 Eta escuac gainean eçarri cerauztenean, parti cedin handic. 16 Eta huná, cembeitec hurbilduric erran cieçón, Magjstru oná, cer vngui eguinen dut vicitzé eternala dudançaçat? (aiönios g166) 17 Eta harc erran cieçón, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, laincoa: baldin vicitzean sarthu nahi bahaiz, beguiraitzac manamenduac. 18 Diotsó, Cein? Eta Iesusec erran ceçan Eztuc hilén, Eztuc adulteraturen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen. 19 Ohoraitzac aita eta ama. Eta, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. 20 Diotsó guçon gazteorrec, Horiac guciac beguiratu citiat neure gazetassunetic: cer oraino falta çait? 21 Diotsó Iesusec, Baldin perfect ičan nahi bahaiz, oha, sal eçar duana, eta eman iecéc paubrey: eta vkanen duc thesaur bat ceruän: eta athor, arreit niri. 22 Eta ençun çuenean guçon gazteorrec hitz hori, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. 23 Orduan Iesusec erran cieçén bere discipuluey, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen abratsa nequez sarthuren dela ceruétaco resumán. 24 Eta berriz diotsuet, errachago dela cablebat orratzaren chulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. 25 Gauça hauc ençunic haren discipuluac spanta citecen haguiz, cioitela, Nor da beraz salua ahal daitenec? 26 Eta Iesusec hetarat behaturic, erran cieçén, Guçonac baithan hori impossible da: baina laincoa baithan gauça guciac possible dirade. 27 Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçón, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciac, eta iarrei qui gaitzaiçquic hiri: cer ičanen da beraz gure? 28 Eta Iesusec erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen çuec niri iarrei qui çaiçquidatenóc, regenerationean iarriren denean guçonaren Semea bere maiestatearen thronoan, iarriren çaretela çuecere hamabi thronoén gainean, iugeatzen dituçuela Israeleco hamabi leinnuac. 29 Eta norc-ere vtzi baituque etcheric, edo anayeric, edo arrebaric, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourric, edo landaric ene icenaren causaz, ehunetan hambat recebituren duela, eta vicitze eternala heretaturen. (aiönios g166) 30 Baina anhitz lehen diradenac, ičanen dirade azquen: eta azquenac, lehen.

20 Ecen, comparatu da ceruètaco resumá aita familia batequin, cein ilki ičan baita arguiaren beguian languile alocatzera bere mahasticotzat. **2** Eta languilequin accordaturic dinero batetan eguneco, igor citzan bere mahastira. **3** Eta ilkiric hirur orenén inguruän, ikus citzan berce alfer ceuden batzu plaçán. **4** Eta erran cieçén, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena emanen drauçuet. **5** Eta hec ioan citecen. Berriz ilkiric sey eta bedratzi orenén inguruän, eguin ceçan molde berean. **6** Eta hameca orenen inguruän ilkiric, eriden citzan berce alfer ceuden batzu, eta dioste, Cergatic hemen çaudete egun gucian alfer? **7** Diotsate, Ceren nehorc ezpauquaitu alocatu. Dioste, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena recebituren duçue. **8** Eta arrastu cenean, erran cieçón mahasti iabeac bere recebidoreari. Dei itzac languileac, eta paga iecéc alocairuá, hassiric azquenetic lehenetarano. **9** Eta ethorri ciradenean hameca orenen inguruän alocauac recebi ceçaten dinero bana. **10** Eta ethorriic lehenéc-ere, vste vkan dute guehiago recebituren çutela: baina recebi ceçaten hec-ere dinero baná. **11** Eta recebitu çutenean, murmuratzen çuten aita familiaren contra, **12** Cioitela, Azquen hauc orempat eguin dié lanean, eta gure bardin eguin dituc, ekarri baitugu egunaren cargá, eta beroa. **13** Eta harc ihardesten çuela hetaric bati erran cieçón, Adisquideá, eztrauät hiri bidegaberice eguiten: ez aiz dinero batetan enequin accordatu? **14** Har eçac hire dena, eta habil: baina nahi diarocat azquen huni eman, hiri bay becebat. **15** Ala eznaiz haicu nahi dudanan eguitera neure onéz? ala hire beguia gaichto da, ceren ni on bainaiz? **16** Hala içanen dirade azquenac, lehen: eta lehenac, azquen: ecen anhitz dirade deithuac, baina guti elegituac. **17** Eta lesusec Ierusalemere igaitean, har citzan hamabi discipuluac appart bidean, eta erran cieçén, **18** Huná, igaiten gara Ierusalemere, eta guçonaren Semea liuraturen çaye Sacrificadore principaley eta Scribey, eta hura condemnaturen dute hiltzera: **19** Eta hura dute liuraturen Gentiley, escarnia, eta açota, eta crucifica deçatençat: baina hereneco egunean resuscitaturen da. **20** Orduan ethor cedin harengana Zebedeoren semen amá bere semequin, gurtzen, eta cerbait escatzen çayola. **21** Eta harc erran cieçón, Cer nahi dun? Diotsó, Ordena eçac iar ditecen ene bi seme hauc, bata hire escuinean, eta bercea ezquerrean, hire resumán. **22** Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Eztaquique ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edateco dudan copa? Eta batheya ahal çaitzequete ni batheyaturen naicen baptismoaz? Diotsote, Bay. **23** Orduan dioste, Ene copá edanen baduçue, eta ni batheyaturen naicén baptismoaz batheyaturen baçarete: baina ene escuinean edo ezquerrean iartea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye ene Aitaz appainduric dauñey. **24** Eta hura ençunic berce hamarrac bekaitz citecen bi anayéz. **25** Lesusec bada hec beregana deithuric, dio, Badaquique ecen nationetaco princieç seignoriatzen dutela hayen gainean: eta handieç autoritatez vsatzen dutela hayén gaynean. **26** Ordea ezta hala içanen çuten artean: baina nor-ere handi nahi içanen baita çuen artean, biz çuen muthil: **27** Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean lehen içan, biz çuen cerbitzari. **28** Hala nola guçonaren Semea ezpaita ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzera, eta bere viciaren rançoinetan anhitzengatic emaitera. **29** Eta hec lericotit partitzen ciradela, gendetze handi iarreiquire cequión. **30** Eta huná, bi itsu bide bazterrean ceudenec, ençunic ecen Iesus iragaiten cela, oiuhu eguin ceçaten, cioitela, Auc pietate guçaz David-en seme launá. **31** Eta gendetzeac mehatchatzen cituen hec ichil litecençat, baina hec oiuhu guehiago eguiten çuten, cioitela, Auc pietate guçaz David-en seme launá. **32** Eta gueldituric lesusec dei citzan, eta erran ceçan, Cer nahi duçue daguquedan? **33** Diotsote, launa, gure beguiac irequire ditecen. **34** Eta compassione harturic lesusec hunqui citzan hayén beguiac: eta bertan ikustea recebi ceçaten hayén beguieç, eta hari iarreiquire cequizquión.

21 Eta Ierusalemere aldera ciradenean, eta ethor citecenean Bethphagera, Oliuatzetaco mendi aldera, orduan lesusec igor citzan bi discipulu, **2** Erraiten cerauela, Çoazte çuen aurkaco burgura, eta bertan eridenen duçue asto emebat estecatua, eta vmebat harequin: lachaturic ekar ietzadaçue. **3** Eta baldin nehorc deus badarraçue, erraçue ecen launac behar dituela: ecen bertan igorriren ditu hec. **4** Bada haur gucia eguin içan da Prophetáz erran cena compli ledinçat, cioela, **5** Erroçue Siongo alabari, Huná, eure reguea ethorten çain mansoric, eta asto emearen, eta vztarricoaren vme arraren gainean iarria. **6** Discipuluac bada ioan citecen, eta eguin ceçaten lesusec ordenatu cerauèn beçala. **7** Eta ekar citzaten astoa eta vmea, eta eçar citzaten hayén gainean bere abillamenduac, eta iar eraci ceçaten hayén gainean. **8** Eta gendetze handic heda citzaten bere abillamenduac bidean, eta bercéc adarrac piccatzen cituzten arboretaric, eta bidean hedatzen. **9** Eta aitzinean ioaiten eta iarreiquiren cen populua oiuhuz cegoen, cioela, Hosanna David-en semeá: benedicatu dela launaren icenean ethorten dena, Hosanna

leku gorenetan aicená. 10 Eta sarthu cenean hura lerusalemen, ciuitate gucia moui cedin, cioela, Nor da haur? 11 Eta populuac erraiten çuen, Haur da Iesus Prophetá Galilean den Nazareteco. 12 Eta sar cedin Iesus laincoaren templean, eta egotz citzan campora templean saltzen eta erosten ari ciraden guciac: eta cambiadorén mahainac itzul citzan, eta vsso colombác saltzen cituztenen cadirác. 13 Eta dioste, Scribatua da, Ene etchea, orationetaco etche deithuren da: baina çuec hura gaichtaguin lece eguin duçue. 14 Orduan ethor citecen harengana itsuac eta maingüac templean: eta senda citzan hec. 15 Baina ikussiric Sacrificadore principaléc eta Scribéc harc eguin cituen miraculuac, eta haourraco oihuz ceudela templean, eta erraiten çutela, Hosanna Dauid-en semea: gaitzi cequién. 16 Eta erran cieçoten, Badançuc hauc cer dioitén? Eta Iesusec erran cieçén, Bay: eztuçue egundano iracurri, Haourrén eta edosquiten dutenén ahotic complitu vkan duc laudorioa. 17 Eta hec vtziric, ilki cedin hiritic campora Bethaniarat: eta ostatu har ceçan han. 18 Eta goicean hirirát itzultzen cela, gosse cedin. 19 Eta ikussiric ficotzebat bidearen gainean, ethor cedin hartara, eta etzeçan deus hartan eriden historic baicen: eta diotsa, Guehiago fructuric hireganic sor eztadila secular. Eta eyhar cedin bertan ficotzea. (aion g165) 20 Eta hori ikussiric discipuluéc mirets ceçaten, cioitela, Nolatan bertan eyhartu içan da ficotzea? 21 Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Eguiaz erraiten drauçuet, baldin fede baduçue, eta duda ezpadeçaçue, ez solament ficotzeari eguin içan çayona eguinen duçue, baina are baldin mendi huni badarroçue, Khen adi, eta iraitz adi itsassora eguinen da. 22 Eta cerere galde eguinen baituçue orationean sinhesten duçuela, recebituren duçue. 23 Eta ethorri cenean templerá, Sacrificadore principalac eta populo Ancianoac, hura iracasten ari cela, ethor citecen harengana, cioitela, Cer autoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc hiri eman drauc autoritate hori? 24 Ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez, cein badarradaçue nic-ere erranen drauçuet, cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. 25 Ioannesen Baptismoa nondic cen? cerutic ala guiçonetariç? Eta hec baciharducaten berac baithan, cioitela, Baldin erran badeçaçu, Cerutic: erranen drauc, Cergatic bada hura eztucue sinhetsi? 26 Eta baldin badarragu, Guiçonetariç: beldur gara comunaren: ecen guciéc daducate ioannes Prophetatan. 27 Eta ihardesten ceracutela Iesusi, erran ceçaten, Etzeaquigu. Erran cieçén harc-ere, Eztrauçuet nic-ere erraiten cer autoritatez

gauça hauc eguiten ditudan. 28 Baina cer irudi çaiçue, Guiçon batec cituen bi seme: eta hurbilduric lehenagana, erran ceçan, Semé habil, egun travailla adi ene mahastian: 29 Harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztiat nahi: baina guero vrriquituric, ioan cedin. 30 Guero hurbilduric berceagana, erran cieçón halaber. Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ni nihoac iauna, Eta etzedin ioan. 31 Bi hautaric ceinec eguin çuen bere aitaren vorondatea? Diotsate, Lehenac. Dioste Iesusec, Eguiaz erraiten drauçuet ecen publicanoac eta paillardác aitzincen çaiçuiçuela laincoaren resumara. 32 Ecen ethorri da ioannes çuetara iustitiazco bideaz, eta eztuçue hura sinhetsi: baina publicanoéc eta paillardéc sinhetsi vkan dute: eta çuec hori ikussiric, etzarete emendatu guero, haren sinhestera. 33 Berce comparationebat ençuçue. Cen aitafamilia bat, ceinec landa baitzeçan mahastibat, eta hura hessiz ingura baitzeçan, eta hartan hobibat eguin ceçan lacotzát, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca cieçén laborariç: eta camporat ioan cedin. 34 Bada fructuén sasoina hurbildu cenean, igor citzan bere cerbitzariac laborarietara, fructuén recebitzera. 35 Eta laborariéc harturic haren cerbitzariac, bata çaurt ceçaten, eta bercea hil, eta bercea lapida. 36 Berriz igor ceçan berce cerbitzariç lehenac baino guehiago, eta hæi halaber eguin cieçén. 37 Azquenean igor ceçan hetara bere semea, erraiten çuela, Ondraturen dute ene semea. 38 Baina laborariéc ikussiric semea erran ceçaten bere artean, Haur da primua, çatozte, hil deçagun haur, eta gatchetzan hunen heretageari. 39 Eta harturic hura iraitz ceçaten mahastitic campora, eta hil ceçaten. 40 Dathorrenean bada mahasti iabeac cer eguinen drauè laborari hæy? 41 Diotsate, Gaichto hec gaizqui deseguinen: eta bere sasoinen fructuac renda dietzoyoten berce laborariri bere mahastia alocaturen. 42 Dioste Iesusec, Egundano eztuçue iracurri Scripturetan, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoin buru eguin içan da: Haur launaz eguin içan da, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? 43 Halacotz diotsuet ecen edequiren çaiçuela laincoaren resumá, eta emanen çayola, hartaco fructuac eguinen dituen populuari. 44 Eta harri haren gainera eroriren dena, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehaturen. 45 Eta ençun citzatenean Sacrificadore principaléc, eta Phariseuéc haren comparationeac, eçagut ceçaten ecen heçaz minço cela. 46 Eta hatzaman nahi çutelariç, populuaren beldur içan ciraden, ceren Propheta beçala hura baitzaducaten.

22 Orduan Iesus ihardesten çuela, berriz minça cequién comparationez, cioela. **2** Comparatu da ceruètaco resumá, bere semearen ezteyac eguin cituen regue batequin. **3** Eta igor citzan bere cerbitzariac ezteyeta gomitatuén deitzera: baina etziraden ethorri nahi ičan. **4** Berriz igor ceçan berce cerbitzariic, cioela, Erreçue gomitauy, Huná, apprestatu dut neure barazcaria, ene cecenac eta haraquey guicenduac haraqueitatu dirade, eta gucia prest da: çatozte ezteyeta. **5** Baina hec conturic eguin gabe ioan citecen: bata bere bordarat, eta bercea bere merkatalgoarát. **6** Eta bercéc hatzamanic haren cerbitzariac iniuria eta hil citzaten. **7** Eta regue ençunic hori asserré cedin: eta igorric bere gendarmesac, deseguin citzan guicerhaile hec, eta hayen hiria erra ceçan. **8** Orduan dioste bere cerbitzariy, Ezteyac prest badirade, baina gomitatu ciradenac, eztrade digne ičan. **9** Çoazte bada bide cantoinetara, eta eridenen dituçen guciac dei itzaçue ezteyeta. **10** Eta cerbitzari hec ilkiric bidetara, bil citzaten eriden cituzten guciac, hambat gaichtoac nola onac: eta bethe cedin ezteyén lekua, mahainean iarriric ceudenéz. **11** Eta sarthu cenean regue mahainean iarriric ceudenén ikustera, ikus ceçan han guiçombat eztey arropaz veztitua etzenic. **12** Orduan diotsa, Adisquideá, nola huna sarthu aiz eztey arropá eztuala? Eta ahoa boça cequiön. **13** Orduan erran ciecén reguec cerbitzariy, Oinetan eta escuetan estecaturic, ken eçaçue, eta egotzaçue campoco ilhumbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **14** Ecen anhitz dirade deithuac, eta guti elegituac. **15** Orduan appartaturic Phariseuéc consellu har ceçaten nola hura hatzaman liroiten hitzean. **16** Eta igorten dituzte harengana bere discipuluac Herodianoequin, dioitela, Magistruá, baceaquiagu eguiati aicela, eta laincoaren bidea eguiazqui iracasten duála, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guiçonén apparentiara behá: **17** Erraguc bada, cer irudi çaic? bidezco da Cesari tributaren emaita, ala ez? **18** Eta eçaguturic Iesusec hayen malitiá, dio, Cergatic tentatzen nauçue hypocritac? **19** Eracustaçue tributeco monedá. Eta hec presenta cieçoten dinerobat. **20** Eta erraiten draue, Norena da imagina haur eta scribua? **21** Diotsate, Cesarena. Orduan erraiten draue, Renda ietzoçue beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. **22** Eta hori ençunic, mirets ceçaten: eta hura vtziric ioan citecen. **23** Egun hartan ethor citecen harengana Sadduceuac, resurreccioneric eztela dioitenac, eta interroga ceçaten, **24** Cioitela, Magistruá, Moysesec erran dic, Baldin norbeit hil

bada haourric vkan gabe, haren anayec aliançagatic harturen du haren emaztea, eta leinu eguinen drauca bere anayeri. **25** Eta cituán gure artean çazpi anaye: eta lehena ezconduric hil ciedián: eta leinuric etzuenaren gainean, vtzi cieçoan bere emaztea bere anayeri. **26** Eta halaber bigarrenac eta hirurgarrenac, çazpigarrenenano. **27** Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. **28** Resurreccionean bada, çazpietaric ceinen emazte içanen da? ecen guciéc vkan dié hura. **29** Eta ihardesten duela Iesusec dioste, Huts eguiten duçe Scripturác eta laincoaren verthutea iaquin gabez. **30** Ecen resurreccionean eztu nehorc emazeric hartzen ez emaiten ezconçaz: baina dirade laincoaren Aingueruác ceruán beçala. **31** Eta hilén resurreccionean den becembatean, eztuçe iracurri cer laincoaz erran ičan çaiçuen, dioela, **32** Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? laincoa, ezta hilén laincoa, baina viciena. **33** Eta hori ençunic gendetzeac spanta citecen haren doctrináz. **34** Phariseuac bada, ençunic ecen Sadduceuac ichildu cituela, bil citecen elkargana. **35** Eta interroga ceçan hetaric batec, Legueco doctorac, tentatzen çuela hura, eta cioela, **36** Magistruá, cein da manamendu handia Leguean? **37** Eta Iesusec erran cieçón, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciac, eta eure arima guciac, eta eure pensamendu guciac. **38** Haur duc manamendu lehena eta handia. **39** Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. **40** Bi manamendu hautaric Legue gucia eta Prophetác dependitzen dituc. **41** Eta bildu ciradenean Phariseuac, interroga citzan Iesusec, **42** Cioela, Cer irudi çaiçue Christez? noren seme da? Diotsate, David-en. **43** Eta dioste, Nola beraz David-ec Spirituz deitzen du hura laun? dioela, **44** Erran drauca, launac ene launari, lar adi ene escuinean, eçar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella. **45** Beraz baldin David-ec deitzen badu hura laun, nola da haren seme? **46** Eta nehorc ecin ihardets cieçoyon hitzic: ez nehor etzequiön ventura guehiagoric egun harçaz harat interrogatzera.

23 Orduan Iesus minça cequien gendetzey eta bere discipuluey. **2** Cioela, Moysesen cadirán iarten dirade Scribác eta Phariseuac: **3** Cerere bada erranen baitrauçue beguira deçaçuen, beguira eçaçue eta eguiçue: baina hayén obrén araura eztaguiçuela: ecen erraiten duté, eta ez eguiten. **4** Ecen carga piçuac eta iassan ecin daitezquenac biltzen dituzté, eta eçarten guiçonén soinetara: baina bere erhiac hunqui nahi eztituzté. **5** Eta bere obra guciac eguiten dituzté guiçonéz ikus ditecençát: ecen

çabaltzen dituzté bere philacterioac, eta luçatzen dituzté bere veztimendetaco bazterrac. **6** Eta on daritzé lehen placey banquetetan, eta lehen cadirey synagoguetan, **7** Eta salutationey merkatuetan, eta guïçonéz deithu içateari Magistruá, Magistruá. **8** Baina çuec etzaitzeltela dei Magistru: ecen bat da çuen doctora, Christ: eta çuec gucioc, anaye çarete. **9** Eta çuen aita ezteçaçuela nehor dei lurrean: ecen bat da çuen Aita, ceruètan dena. **10** Eta etzaitzeltela dei doctor: ecen bat da çuen doctora, Christ. **11** Baina çuen artean handièn dena, biz çuen cerbitzari. **12** Ecen bere buruá goraturen duena, beheraturen da: eta bere buruá beheraturen duena, goraturen da. **13** Baina maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ceren ersten baituçue ceruètaco resumá guïçonén aitzinean: ecen çuec etzarete sartzen, eta sartzen diradenac ezituçue vtziten sartzera. **14** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen iresten dituçue ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitz eguin irudiz: halacotz duçue condemnatione handiagoa recebituren. **15** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen itsassoa eta leihorra inguratzen dituçue, proselytobat daguïquençát, eta eguin denean, gehennaco seme eguiten duçue dobláz ceuroc baino areago. (Geenna g1067) **16** Maledictione çuen gainean guidari itsuác, ceinéc baitioçue, Norc-ere iuraturen baitu templeaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu templeco vrrheaz, çordun da. **17** Erhoác eta itsuác, cein da handiago vrrhea, ala vrrhea sanctificatzen duen templea? **18** Eta erraiten duçue, norc-ere iuraturen baitu aldareaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu haren gainean den oblationeaz, çordun da. **19** Erhoác eta itsuác, cein da handiago oblationea, ala oblationea sanctificatzen duen aldarea? **20** Beraz aldareaz iurutzen duenac, iurutzen du harçaz, eta haren gainean diraden gauça guciéz. **21** Eta norc-ere iurutzen baitu templeaz, iurutzen du harçaz, eta hartan habitatzen denaz. **22** Eta iurutzen duenac ceruáz, iurutzen du laincoaren thronoaz eta haren gainean iarriric dagoenaz. **23** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen detchematzen dituçue menta eta anisa eta cuminoa, eta vtziten dituçue Legueco gauça piçuagoac, hala nola, iugemendua eta misericordia eta leyalatea: gauça hauc eguin behar ciraden, eta hec ez vtzi. **24** Guidari itsuác, eltzoa irazten duçue: eta camelua iresten. **25** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen coparen eta plataren campoco aldea चाहutzen duçue: baina barnetic dirade arrauberiaz, eta eccessez betheac. **26** Phariseu

itsuá, chahu eçac lehenic coparen eta plataren barnecoa, hayén campocoo-ere chahu dadinçát. **27** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen sepulchre churituac irudi duçue, hec campotic eder eracusten dirade: baina barnetic hilén heçurrez eta satsutassun oroz betheac dirade. **28** Halaber çuec-ere campotic guïçoney eracusten çarete iusto, baina barnean hypocrisiaz eta iniquitatez betheac çarete. **29** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen Prophetén sepulchreac edificatzen dituçue, eta iustoén monumentac ornatan. **30** Eta dioçue, Baldin gure aitén egunetan içan baguina, ezquinén hayén lagun içanen Prophetén odolean. **31** Halatan testificatzen duçue ceurón buruén contra, ecen Prophetác hil dituztenén seme çaretela. **32** Çuec-ere betha eçaçue çuen aitén neurria. **33** Sugeác, vipera castác, nola itzuriren çaiçquôte gehennaco iugemenduari? (Geenna g1067) **34** Halacotz huná, nic igorten ditut çuetara Prophetác eta Çuhurrac eta Scribác eta hetaric batzu hilen dituçue eta crucificaturen: eta hetaric batzu açotaturen dituçue çuen synagoguetan, eta persecutaturen hiritic hirira: **35** Dathorrençát çuén gainera lurraren gainean issuri içan den odol iusto guçia, Abel iustoaren odoletic, Zacharia Barachiaren semearen odoleroa, cein hil vkan baituçue templearen eta aldarearen artean. **36** Eguiaz diotsuet, ethorrico dirade gauça hauc guciac nazione hunen gainera. **37** Ierusalem, Ierusalem, Prophetác hiltzen eta hiregana igorriac lapidatzen dituaná, cembatetan bildu nahi vkan ditut hire haourrac, oilloac bere chitoac hegalean azpira biltzen dituen beçala, eta ezpaituc nahi vkan? **38** Horrâ, guelditzen çaiçue çuen etchea desert. **39** Ecen badiotsuet, eznaçuçe ikussiren hemendic harát derraqueçueno, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

24 Eta templetic ilkiric Iesus retiratzen cen: eta hurbildu içan çaiçcan bere discipuluac templeco edificioén hari eracustera. **2** Eta Iesusec erran cieçén, Eztacusquiçue gauça hauc guciac? eguiaz erraiten drauçuet, ezta gueldituen hemen harria harriaren gainean, deseguin eztadin. **3** Eta hura iarriric cegoela Oliuatzetaco mendí gainean, ethor cequizquión discipuluac appart, cioitela, Erraguc, noiz gauça hauc içanen dirade? eta cer signo hire ethortearenic eta munduaren finarenic içanen da? (aiõn g165) **4** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten. **5** Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, erraiten dutela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. **6** Eta ençunen dituçue guerlác eta guerla hotzac:

beguirauque trubla etzaitzen: ecen gauça hauc guciac eguin behar dirade, baina ezta oraino iñanen fina. 7 Ecen alchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: eta iñanen dirade içurriteac, eta gosseteac, eta lur ikaratzeac lekutic lekura. 8 Baina hauc guciac dolore hatseac dirade. 9 Orduan liuraturen çaituzte afflictionetara, eta hilen çaituzte, eta gende guciéz gaitz etsiac iñanen çarete ene icenagatic. 10 Eta orduan scandalizaturen dirade anhitz, eta batac bercea tradituren du, eta batac bercea gaitzetsiren du. 11 Eta anhitz propheta falsu alchaturen dirade eta seducituren dute anhitz. 12 Eta ceren multiplicaturen baita iniquitatea, hozturen da anhizen charitatea. 13 Baina norc perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen da. 14 Eta resumaco Euangelio haur predicaturen da mundu vniuersoan, natione guciety testimoniagetan: eta orduan ethorrigo da fina. 15 Dacussaçuenean bada desolationearen abominationea, Daniel prophetáz erran iñan dena, leku sainduan dagoela (iracutzen duenac adi beça) 16 Orduan ludean diratenéc, ihes albeileguitte mendietarát: 17 Eta etche gainean datena, ezalbeiledi iauts deusen bere etchetic eramaitera: 18 Eta landán datena, ezalbeiledi guibelerat itzul bere abillamenduén hartzera. 19 Dohain-gaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. 20 Othoitz eguique bada çuen ihes eguita eztén neguán, ezeta Sabbath egunean. 21 Ecen tribulatione handia orduan iñanen da, nolacoric ezpaita iñan munduarén hatsetic oraindrano, ez iñanen. 22 Eta baldin laburtu iñan ezpalirade egun hec nehor salua ezlaite, baina elegituacgatic, egun hec laburturen dirade. 23 Orduan baldin nehorc badarraçue, Huná hemen Christ, edo han: ezalbeitzineçate sinhets. 24 Ecen alchaturen dirade christ falsuac, eta propheta falsuac, eta eguinen duté signo handi eta miraculu: bay possible baliz, elegituen-ere seducigarri. 25 Huná, aitzinetic erran drauçuet. 26 Beraz baldin nehorc erran badieçaçue, Hará, desertuan da, etzaitzeltela ilki, Hará, gambratchoetan da: ezteçaçuela sinhets. 27 Ecen hala nola chistmista ilkiten baita Orientetic, eta eracusten Occidenterano: hala iñanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. 28 Ecen non-ere iñanen baita sarrasquia, hara bilduren dirade arranoac-ere. 29 Eta bertan egun hetaco tribulationearen ondoan, iguzquia ilhunduren da, eta eztu emanen ilharguiac bere erguia, eta içarrac eroriren dirade cerutic, eta ceruètaco verthuteac ikaraturen dirade. 30 Eta orduan aguerturen da guiçonaren Semearen signoa ceruán: eta orduan plaignituren dirade lurecco leinu guciac, eta ikussiren dute guiçonaren Semea datorquela ceruco hodeyetan

bothere eta gloria handirequin. 31 Eta igorriren ditu bere Aingueruác trompeta soinu handirequin, eta bilduren dituzte haren elegituac laur haicetaric, ceruèn bazter batetic hayén berce bazterrererano. 32 Bada ficotzétic ikas eçaçue comparationea, ia haren adarra ninicatzten denean eta hostatzen, badaquique vdá hurbil dela. 33 Hala çuec-ere dacusquiçuean gauça hauc guciac, albeitzinequite écen borthan hurbil datela. 34 Eguiaz erraiten drauçuet, ezteia iraganen mende haur, gauça hauc gucioc eguin daitezqueno. 35 Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. 36 Baina egun harçaz eta orenaz den becembatean, nehorc eztaqui, ez ceruètaco Aingueruèc-ere, ene Aitac berac baicen. 37 Baina nola baitziraden Noeren egunac, hala iñanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. 38 Ecen hala nola dilubioaren aitzineco egunetan iaten baitzuten eta edaten, ezconcen baitziraden eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano. 39 Eta ezpaitzecatzen eçagut dilubioa ethor cedino, eta guciac eraman citzaqueeno: hala iñanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. 40 Orduan biga iñanen dirade landán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. 41 Biguec ehoren dute errotán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. 42 Veilla eçaçue bada, ecen eztaquique cer orduz çuen launa ethorteco den. 43 Eta hura iaquique, ecen baldin baleaqui aitafamiliác cein goait aldiz ohoina ethor leiten, veilla liroela, eta ezliroela bere etchea çulhatzera vtzi. 44 Halacotz çuec-ere çaudete prest: ecen vste eztuçuen orduan guiçonaren Semea ethorriren da. 45 Eta ecen da cerbitzari leyla eta çuhurra, nabussiac muthillén compainiaren gaineco eçarri duena, haçy demborán vitança deyençat? 46 Dohatsu da cerbitzari hura bere nabussiac dathorreanean, hala eguiten eridenen duena. 47 Eguiaz erraiten drauçuet, ecen bere on gucién gaineco hura eçarriren duela. 48 Bada baldin erran badeça cerbitzari gaichto harc bere bihotzean, Luçatzen du ene nabussiac ethortera: 49 Eta has badadi cerbitzari lagunén cehatzen, eta iaten eta edaten hordiequin: 50 Cerbitzari haren nabussia ethorriren da harc vste eztuén egunean, eta eztaquian orenean: 51 Eta bereciren du hura, eta hypocriten contuan eçarriren: han iñanen da nigar eta hortz garrascots.

25 Orduan comparaturen da ceruètaco resumá hamar virgina bere lampác harturic sposoaren aitzinera ilki diradenequin: 2 Eta hetaric borçac ciraden çuhur, eta borçac erho. 3 Erhoéc, bere lampén hartzean, etzeçaten har olioric berequin. 4

Baina çuhurréc har ceçaten olio bere vncietan bere lampequin. 5 Eta nola sposoac ethortera berancen baitzuen, guciac logale citecen, eta loac har citzan. 6 Eta gau-herditan oihu eguin cedin, Huná, sposoa heldu da, ilki çaitetzte haren aitzinera. 7 Orduan iaiqui citecen virgina hec guciac, eta appain citzaten bere lampác. 8 Eta erhoéc çuhurrey erran cieçén, Iguçue çuen oliotic: ecen gure lampác iraunguiten dirade. 9 Baina ihardets ceçaten çuhurrec, cioitela, Ez, beldurrez asco eztagun gure eta çuen: baina aitzitic çoazte saltzen dutenetara, eta erossaçue ceurondaco. 10 Eta hec erostera ioaiten ciradela, ethor cedin sposoa: eta prest ciradenac sar citecen harequin ezteyeta, eta erts cedin borthá. 11 Guero bada ethorten dirade berce virginac-ere dioitela, launa, iauna, irequi ieçaguc. 12 Baina harc ihardesten duela, dio, Eguiaz diotsuet, etzaitzuet eçagutzen. 13 Veilla eçaçue bada: ecen eztaquiçue guiçonaren Semea ethorriren den eguna ez orena. 14 Ecen gauça haur guiçombat beçala da, ceinec lekorerat ioaiten dei baitzitan bere cerbitzariac, eta bere onac eman baitzietzén. 15 Eta batari eman cietzón borz talent, eta berceari biga, eta berceari bat: batbederari bere anciaren araura: eta ioan cedin lekorrerat bertan. 16 Eta ioan cedin borz talentac recebitu cituena, eta traffica ceçan heçaz, eta eguin citzan berce borz talent. 17 Halaber biga recebitu cituenac-ere, irabaz citzan berce biga. 18 Baina bat recebitu çuenac ioanic aitzur ceçan lurrean, eta gorde ceçan bere nabussiaren diruá. 19 Eta demora handiaren buruán ethorten da cerbitzari hayén nabussia, eta contu eguiten du hequin. 20 Orduan ethorriric borz talentac recebitu cituenac presenta cietzón berce borz talent, cioela, Nabussiá, borz talent eman drauzquidac, huná, berce borz talent irabaci citiat heçaz. 21 Erran cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá: gauça gutian içan aiz leyal, anhitzaren gaineco eçarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegança. 22 Guero ethorriric bi talentac recebitu cituenac-ere diotsa, Nabussiá, bi talent eman drauzquidac, huná, berce biga irabaci citiat heçaz. 23 Erran cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá, gutiaren gainean içan aiz leyal, anhitzaren gaineco eçarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegança. 24 Baina ethorriric talentbat recebitu çuenac-ere diotsa, Nabussiá, eçagutzen nián ecen guiçon gogorra incela, erein eztuán lekuan biltzen duala, eta barreyatu eztuán lekuan elkarganatzen duala. 25 Hunegatic beldurrez ioanic gorde diát hire talenta lurrean: huná, baduc eurea. 26 Eta ihardesten çuela bere nabussiac erran cieçón, Cerbitzari gaichoá eta

lachoá, bahaquian ecen biltzen dudala erein ez tudan lekuan: eta elkarganatzen dudala barreyatu ez tudan lekuan. 27 Beraz behar erauén eman ene diruá cambiadorey, eta ethorriric nic recebitu baiduqueen neurea lucururequin. 28 Edequi eçoçue bada huni talenta, eta emoçue hamar talentac dituenari. 29 Ecen duen guciari emanen çayó, eta hambat guehiago vkanen du: baina deus ez tuenari, duena-ere edequiren çayó. 30 Eta cerbitzari alferra egotzaçue lekoreco ihunbera: han içanen da nigar eta nigar garrascots. 31 Bada guiçonaren Semea dathorrenean bere glorián, eta Aingueru saindu guciac harequin, orduan iarriren da bere gloriaren thronoan. 32 Eta bilduren dirade haren aitzinera natione guciac, eta bereciren ditu batac bercetatic, artzainac ardiac akerretaric beretzen dituen beçala. 33 Eta eçarriren ditu ardiac bere escuinean, eta akerrac bere ezquerrean. 34 Orduan erranen draue Reguec bere escuinecoey Çatozte ene Aitaren benedicatuác, hereta eçaçue munduaren fundacionetic preparatu çaiçuen resumá. 35 Ecen gosse içan naiz eta eman drautaçue iatera: egarri içan naiz, eta eman drautaçue edatera: arrotz nincen, eta recebitu nauçue, 36 Billuci, eta veztitu nauçue: eri, eta visitatu nauçue: presoindeguian nincén, eta enegana ethorri içan çarete. 37 Orduan ihardetsiren draucate iustoéc, dioitela, launa, noiz ikussi augu gosseric, eta bazcatu augu: edo egarriç eta edatera eman drauagu? 38 Eta noiz ikussi augu arrotz, eta recebitu augu? edo billuci, eta veztitu augu? 39 Edo noiz ikussi augu eri, edo presoindeguian eta ethorri gara hiregana? 40 Eta ihardesten duela Reguec erranen draue, Eguiaz diotsuet, ene anaye chipién hautaric bati eguin draucaçuen becembatean niri eguin drautaçue: 41 Orduan erranen draue ezquerrecoy-ere, Maradicatuác, parti çaitetzte eneganic seculaco sura, deabruari eta haren aingueruèy preparaturic dauenera. (aiōnios g166) 42 Ecen gosse içan naiz, eta eztrautaçue eman iatera: egarri içan naiz, eta eztrautaçue eman edatera. 43 Arrotz nincén, eta eznauçue recebitu: billuci, eta eznauçue veztitu: eri eta presoindeguian, eta eznauçue visitatu. 44 Orduan hec-ere ihardetsiren draucate, erraiten dutela, launa, noiz ikussi augu gosse edo egarri, edo arrotz, edo billuci, edo eri, edo presoindeguian, eta ezaugu cerbitzatu? 45 Orduan ihardetsiren draue, erraiten duela, Eguiaz diotsuet chipien hautaric bati eguin eztraucaçuen becembatean, niri-ere eztrautaçue eguin. 46 Eta ioanen dirade hauc tormenta eternalera: baina iustoac vicitze eternalera. (aiōnios g166)

26 Eta guertha cedin acabatu cituenean lesusec propos hauc guciac, erran baitziecén bere discipuluey. 2 Badaquiçue ecen bi egunen buruån Bazco eguiten dela, eta guiçonaren Semea tradituren dela crucifica dadinçat. 3 Orduan bildu içan dirade Sacrificadore principalac eta Scribác eta populuco Ancianoac Sacrificadore principal Caiphaz deitzen denaren salara. 4 Eta conseillu eduqui ceçaten fineciatz lesusen hatzamaiteco eta hiltzeco. 5 Baina erraiten çuten, Ez bestán, tumultoric eztençat populuaren artean. 6 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela, 7 Ethor cedin harengana emaztebat, boeytatat vnguentu precio handitacoric çuela, eta huts ceçan, hura iarriric egon eta, haren buru gainera. 8 Eta hori ikussiric, haren discipuluey gaitzi cequién cioitela, Certaco da goastu haur? 9 Ecen vnguentu haur precio handitan saldu ahal çatequeen, eta eman paubrey. 10 Eta hori eçaguturic lesusec dioste, Cergatic fatigatzen duçue emazte haur? ecen obra ombat enegana obratu du. 11 Ecen bethiere paubreac vkanen dituçue çuequin: baina ni eznauçue bethi vkanen. 12 Ecen hunec vnguentu hunen ene corputz gainera hustea ene ohorztecotzát eguin du. 13 Eguiaz erraiten drauçuet, non-ere predicaturen baita Euangelio haur mundu gucian, hunec eguin duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 14 Orduan ioan içan da hamabietaric bat ludas Iscariot deitzen cena, Sacrificadore principaletara. 15 Eta dioste, Cer eman nahi drautaçue, eta nic hura çuey liuraturen baitrauçuet? Eta hec assigna cietzótén hoguey eta hamar diru peça. 16 Eta gueroztic acina bilha çabilan, hura tradi leçançat. 17 Eta althagarri gaberico oguién bestaco lehen egunean ethor citecen discipuluac Iesusgana, ciotsatela, Non nahi duc appain diaçágun iatera Bazcoa? 18 Eta harc erran ciecen, Çoazte hirira edoceingana, eta erroçue, Magistruac cioc, Ene demborá hurbil duc, hi baithan eguinen diat Bazcoa neure discipuluequin, 19 Eta discipuluéc eguin ceçaten lesusec ordenatu cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. 20 Bada arrastu cenean, iar cedin mahainean hamabiequin. 21 Eta hec alha ciradela, erran ceçan, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen çuetaric batec tradituren nauela. 22 Orduan triste citecen haguiz, eta has cequién hetaric batbedera erraiten, Ala ni naiz, launa? 23 Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Norc eçarten baitu enequin escua trempatzeco platean, harc tradituren nau. 24 Segur, guiçonaren Semea badoa harçaz scribatua den beçala: baina maledictione guiçon haren gainean ceinez guiçonaren Semea traditzen baita: on çuqueen guiçon harc baldin sorthu içan ezipaliz. 25 Eta ihardesten çuela ludasec, ceinec hura traditzen baitzuen, erran ceçan, Magistruá, ni naiz? Diotsa, Hic erran duc. 26 Eta hec alha ciradela har ceçan lesusec oguia, eta gratiác rendaturic, hauts ceçan, eta eman ciecéen bere discipuluey, eta erran, Har eçaçue, ian eçaçue, haur da ene gorputza. 27 Eta harturic copá, eta gratiác rendaturic, eman ciecéen, erraiten çuela, Edan eçaçue hunetaric gucióc. 28 Ecen haur da ene odol Testamentu berricoa anhitzen gatic issurten dena bekatuén barkamendutan. 29 Eta badiotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harát aihen fructu hunetaric, çuequin berriric neure Aitaren resumán hura edanen dudan egunerano. 30 Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendirát. 31 Orduan dioste lesusec, Çuec gucióc gau hunetan scandalizaturen çarete nitan: ecen scribatua da, Ioren dut artzaina, eta barreyaturen dirade arthaldeco ardiac. 32 Baina resuscita nadin ondoan, çuen aitzinean ioanen naiz Galileara. 33 Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Guciac hitan scandaliza baditez-ere, ni iagoitic eznaitec scandaliza. 34 Diotsa lesusec, Eguiaz erraiten drauat, ecen gau hunetan oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauála. 35 Diotsa Pierrisec, Are baldin hirequin hiltzera behar badaquit-ere, ez aut vkaturen. Halaber discipulu guciec-ere erran ceçaten. 36 Orduan ethor cedin Iesus hequin Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste discipuluey, Iar çaitzte hemen, harache ioanic othoitz daididano. 37 Eta harturic Pierris eta Zebedeoren bi semeac, has cedin tristetzen eta guciz keichatzen. 38 Orduan dioste lesusec, Alde gucietaric triste da ene arima heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaçue enequin. 39 Eta aitzinachiago ioanic, ahozpez iar cedin, othoitz eguiten çuela, eta cioela, Ene Aitá, baldin possible bada, iragan bedi eneganic copa haur: guciagatic-ere ez nola nic nahi baitut, baina nola hic. 40 Guero ethorten da discipuluetara, eta erideiten ditu lo daunçala: eta diotsa Pierris, Horrela oreibat ecin veillatu duçue enequin? 41 Veilla eçaçue eta othoitz eguiçue, sar etzaitzten tentationetan: ecen spiritua prompto da, baina haraguia flacu. 42 Berriz bigarren aldian ioan cedin, eta othoitz eguin ceçan, erraiten çuela, Ene Aitá, baldin possible ezpada copa haur iragan dadin eneganic, hura edaten dudala baicen: eguin bedi hire vorondatea. 43 Guero itzuliric erideiten ditu berriz lo daunçala: ecen hayen beguiac sorthatuac ciraden. 44 Eta vtziric hec, berriz ioan cedin, eta othoitz eguin ceçan heren aldian, hitz berac erraiten cituela. 45 Orduan ethorten da bere discipuluetara, eta dioste, Lo eguiçue gaurguero, eta reposa çaitzte: huná, hurbildu da orena, eta guiçonaren Semea

liurutzen da gaichtoén escuetara. 46 Iaiqui çaitetze, goacen: huná, hurbildu da ni traditzen nauena. 47 Eta hura oraino minço cela, huná, ludas hamabietaric bat, ethor cedin, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén eta populuco Ancianoén partez. 48 Eta hura traditzen çuenac, eman cerauen seignale, cioela, Nori-ere pot eguinen baitraucat, hura da: çatchetzate hari. 49 Eta bertan hurbilduric Iesusgana, erran ceçan, Magistruá, Vngui hel daquiala. Eta pot eguin cieçón. 50 Orduan Iesusec erran cieçón Adisquideá, certan aiz hemen? Orduan hurbilduric eçar citzaten escuac Iesusen gainean, eta lot cequizquión. 51 Eta huná, Iesusequin ciradenetaric batec, auançaturic escua, idoqui ceçan bere ezpatá, eta ioric Sacrificadore principalaren cerbitzaria, edequi cieçón beharria. 52 Orduan diotsa Iesusec, Itzul eçac eure ezpatá bere lekura: ecen ezpata harturen duten guciac, ezpataz hilen dituc. 53 Vste duc ecin othoitz daidiodala orain neure Aitari, eta baitinguzquet bertan hamabi legione baino guehiago Aingueru? 54 Nolatan beraz compli litezque Scripturác, diotenean, ecen hunela behar dela eguin? 55 Ordu hartan berean erran cieçén Iesusec gendetzey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin, ene hatzamaitera: egun oroz çuen artean iarten nincén, iracasten ari nincela templean, eta eznauçue hatzaman. 56 Baina haur gucia eguin içan da, compli litecençat Prophetén Scripturác. Orduan discipulu guciéc, hura abandonnaturic, ihes eguin ceçaten. 57 Baina Iesus, hatzaman çutenéc, eraman ceçaten Caiphas Sacrificadore subiranoagana, non Scribác eta Ancianoac bilduac baitziraden. 58 Eta Pierris iarreiquiren çayón vrrundanic Sacrificadore subiranoaren salarano, eta barnera sarthuric, iar cedin cerbitzariequin, fina ikus leçançát. 59 Eta Sacrificadore principalac eta Ancianoac eta conseillu gucia testimoniage falsu bilha çabiltzan Iesusen contra, hil eraci leçatençát: 60 Eta etzeçaten eriden: eta anhitz testimonio falsu ethorri bacen-ere etzeçaten eriden moldezcoric. Baina finean ethorric bi testimonio falsuc erran ceçaten, 61 Hunec erran du, Deseguín ahal dirot laincoaren templea, eta hirur egunez hura reedifica. 62 Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoac erran cieçón, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? 63 Eta Iesus ichilic cegoen. Orduan ihardesten duela Sacrificadore subiranoac diotsa, Adiurutzen aut lainco viciaren partez, erran dieçaguán, eya hi aicenez Christ laincoaren Semea. 64 Diotsa Iesusec, Hic erran duc: baina are diotsuet, Hemendic harat ikussiren duçue guionaren Semea iarriric

dagoela laincoaren botherearen escuinean, eta ceruco hodeyetan ethorten dela. 65 Orduan Sacrificadore subiranoac erdira citzan bere abillamenduac, erraiten çuela, Blasphematu du, cer guehiago testimonio behar dugu? huná, orain ençun vkan duçue hunen blasphemioa. 66 Cer irudi çaiçue? Eta hec ihardesten çutela, erran ceçaten. Hil mereci du. 67 Orduan thu eguin cieçoten beguithartera, eta buffeta ceçaten, eta bercéc cihorréz vkaldi eman cieçoten, 68 Cioitela, Christ, prophetiza ieçaguc, nor den io auena. 69 Eta Pierris iarriric cegoén lekorean salán: eta ethor cequión nescatobat, cioela, Hi-ere Iesus Galileanoarequin incén. 70 Baina harc vka ceçan gucién aitzinean, cioela, Etzeaguinat cer dionán. 71 Eta hura corralerat ilkiten cela ikus ceçan berce nescato batec: eta erran cieçén han ciradeneç, Haur-ere Iesus Nazarenorequin cen. 72 Eta berriz vka ceçan iuramendurequin, cioela, Etzeçagut guionca. 73 Eta appur-baten buruán ethor citecen present içan ciradenac, eta erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hi-ere hetaric aiz: ecen eure minçatzeac-ere declaratzen au. 74 Orduan has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Etzeçagut guionca. Eta bertan oillarrac io ceçan. 75 Orduan orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, ceinec erran baitzeraucan, Oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkiric nigar eguin ceçan mingui.

27 Guero goiça ethorri cenean, conseillu eduqui ceçaten Sacrificadore principal eta populuco Anciano guciéc Iesusen contra, hura heriotara eman leçatençat. 2 Eta estecaturic eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pontio Pilate gobernadoreari. 3 Orduan Iudasec, hura traditu çuenac, çacussanean hura condemnatu cela vrriquituric, itzul cietzén hoguey eta hamar diruác Sacrificadore principaley eta Ancianoey. 4 Cioela, Bekatu eguin dut, odol innocentaren traditzeaz. Baina hec erran ceçaten, Cer dohacu guri? hic dacussála. 5 Eta diruác iraitzizic templean, retina cedin, eta ioanic, vrka ceçan bere buruá. 6 Orduan Sacrificadore principalec diruác harturic erran ceçaten, Ezta sori hauc thesaurean eçar ditecen, ecen odol precioa da. 7 Eta conseillu harturic, eros ceçaten heçaz topinaguile baten landá estrangeren ohortz leku. 8 Halacotz deithu içan da landa hura, odol-landa, egungo egunerano. 9 Orduan compli cedin Hieremias prophetáz erran içan cena, cioela, Eta hartu vkan dituzté hoguey eta hamar diruác, estimatu içan denaren precioa, cein estimatu içan baita Israeleco haourréz: 10 Eta eman dituzte hec tupinaguile baten landaren erosteco, launac

niri ordenatu cerautan beçala. 11 Eta Iesus eraman cedin Gobernadorearen aitzinera, eta interroga ceçan Gobernadoreac, cioela, Hi aiz luduén Reguea? Iesusec erran cieçón, Hic dioc. 12 Eta accusatu içanic Sacrificadore principaléz eta Ancianoéz, deus etzeçan ihardets. 13 Orduan diotsa Pilatec, Eztançuc cembat gauça hire contra testificatzen duten? 14 Eta etzieçón ihardets hitz batetara-ere: hala non miresten baitzuen Gobernadoreac haguiz. 15 Bada bestán costumatu çuen Gobernadoreac populuari beréc nahi çutén presoner baten largatzera. 16 Eta orduan baçutén presoner notablebat, Barabbas deitzen cenic. 17 Bildu ciradenean bada hec, erran ciecén Pilatec, Cein nahi duçue larga dieçaçuedan? Barabbas, ala Iesus, deitzen dena Christ? 18 Ecen baceaquian inuidiaz hura liuratu çutela. 19 Eta hura alki iudicialean iarriric cegoela, igor cieçón bere emazteac, cioela, Ezuála hic deus iusto horrequin, ecen anhitz iragan diat egun ametsetaric horrengatic. 20 Orduan Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc burutan eman cieçoten populuari Barabbasen esca litecen, eta Iesus hil eraci leçaten. 21 Eta ihardesten çuela Gobernadoreac erran ciecén, Biotaric cein nahi duçue larga dieçaçuedan? Eta hec erran cieçoten, Barabbas. 22 Erran ciecén Pilatec, Cer eguinen dut beraz Iesusez Christ deitzen denaz? Diotsate guciéc, Crucifica bedi. 23 Eta Gobernadoreac dioste, Baina cer gaizqui eguin du? Orduan hec ohiu guehiago eguiten çutén, erraiten çutela, Crucifica bedi. 24 Eta ikussiric Pilatec ecen etzuela deus probetchatzen, baina tumultoa handitzenago ceta, vr harturic ikuz citzan escuac populuaeren aitzinean, cioela, Innocent naiz ni iusto hunen odoletic: çuec ikussaçue. 25 Eta ihardesten çuela populu guciac erran ceçan, Horren odola dela gure gainean eta gure haourren gainean. 26 Orduan larga ciecén Barabbas: eta Iesus açotaturic liura ciecén crucifica ledinçát. 27 Orduan gobernadorearen gendarmeséc eramanic Iesus pretioria, bil ceçaten haren aitzinera banda gucia. 28 Eta billuci çutenean eman cieçoten soinera escarlatazco mantobat. 29 Eta elhorriczo coroabat plegaturic eçar ceçaten haren buru gainean, eta canaberabat haren escuinean: eta haren aitzinean belhaucicatzuz truffatzen ciraden harçaz erraiten çutela, Vngui hel daquiala, luduen Regueá. 30 Eta thu eguinic haren contra, har ceçaten canabera hura, eta haren buruári ceraunsaten. 31 Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten mantoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduez: eta eraman ceçaten crucificatzera. 32 Eta ilki ciradenean eriden ceçaten guiçon Cyreniano Simon deitzen cembat: haur bortcha ceçaten haren crutzearen

eramaitera. 33 Eta ethorri ciradenean Golgotha deitzen den lekura (cein erran nahi baita hambat nola bur-heçur lekua) 34 Eman cieçoten vinagre edatera behaçunarequin nahastecaturic: eta dastatu çuenean etzuen edan nahi vkan. 35 Eta crucificatu çutenean parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotzinc: compli ledinçát Prophetáz erran cena, Partitu vkan dituzte ene abillamenduac, eta ene arroparen gainean çorthe egotzi vkan duté. 36 Eta iarriric ceudela beguiratzen çutén hurá han. 37 Eta eçar ceçaten haren buru garayan haren causá scribaturic, HAVR DA IESVS IVDVEN REGVEA. 38 Orduan crucificatu içan dirade harequin bi gaichtaguin bata escuinetic eta bercea ezquerretic. 39 Eta iragaiten ciradenéc iniuriatzen çuten hura, bere buruác higuizen cituztela, 40 Eta cioitela, Hic templea deseguiten duanorrec, eta hirur egunez edificatzen, empara eçac eure buruá: baldin laincoaren Semea bahaiz, iauts adi crutzetic. 41 Halaber Sacrificadore principaléc-ere truffatzen ciradela Scribequin eta Ancianoequin, erraiten çutén. 42 Berceac emparatu ditu, bere buruá ecin empara diro: baldin Israeleco Regue bada, iauts bedi orain crutzetic, eta sinhetsiren dugu hori. 43 Fida da laincoa baitan, empara beça orain, baldin haren gogaraco bada: ecen erran du, laincoaren Semea naiz. 44 Hura bera, harequin crucificatu ciraden gaichtaguinec-ere reptotchatzen ceraucaten. 45 Baina sey orenetaric bedratzi orenetarano lur guciaren gainean ilhumbe eguin cedin. 46 Eta bedratzi orenén inguruán oihuz iar cedin Iesus ocengui, cioela, Eli, Eli, lama sabachthani? erran nahi baita, Ene laincoa, Ene laincoa, ceren abandonnatu nauc? 47 Eta Han present ciradenetaric batzuc hori ençunic, cioiten, Elias deitzen du hunec. 48 Eta bertan laster eguinic hetaric batec, eta spongiabat harturic vinagrez betheric, eta eçarriric canabera baten inguruán, edatera eman cieçón. 49 Eta bercéc denez Elias horren emparatzera. 50 Eta orduan Iesusec berriz ocengui oihu eguinic, spiritua renda ceçan. 51 Eta huná, temploco velá erdira cedin bi çathitara, garaitic behererano, eta lurra ikara cedin, eta harriac, erdira citecen. 52 Eta monumentac irequi citecen, eta anhitz Saindu lo ceunçanén gorputzac iaiqui citecen. 53 Eta monumentetaric ilkiric haren resurrectione ondoan, sar citecen ciuitate saindura, eta aguer cequizquien anhitzi. 54 Eta Centenera, eta harequin Iesusen beguirale ceudenac, lur ikaratzea eta eguin içan ciraden gauçac ikussiric, ici citecen haguiz, erraiten çutela, Eguiazqui laincoaren Semea cen haur. 55 Han ciraden halaber anhitz emazte vrrundanic beha ceudela, cein iarreiçui içan

baizazcan Iesusi Galileatic, hura cerbitzatzen çutela. 56 Heticen cen, Maria Magdalena, eta Maria Iacquesen eta Iosesen ama, eta Zebedeoren semen amá. 57 Eta arrastu cenean, ethor cedin guizon abratsbat Arimathatic, Ioseph deitzen cenic, hura-ere Iesusen discipulu içan cen. 58 Haur ethor cedin Pilatgana, eta esca cequiön Iesusen gorputzaren: orduan mana ceçan Pilatec renda ledin gorputza. 59 Eta gorputza harturic Iosephc mihisse churi batetan barna eçar ceçan. 60 Eta eçar ceçan bere monument berri arroca batetan ebaquia çuenean: eta harri handibat monument borthara itzuliric, ioan cedin. 61 Eta Maria Magdalena eta Maria bercea ciraden han iarriac sepulchre aurkán. 62 Eta biharamunean, cein baita Sabbathoaren preparacione ondoan, bil citecen Sacrificadore principalac, eta Phariseuac Pilatgana. 63 Erraiten çutela, launa, orhoitu gaituc nola abusari harc vici cela erran ceçan, Ondoco heren egunean resuscitaturen naiz. 64 Mana eçac bada beguira dadin sepulchrea heren egunerano, haren discipuluéc gauáz ethorric, hura ebats ezteçaten, eta populuari derroten, Resuscitatu da hiletaric: eta halaz baitate azquen errorea lehena baino gaichtoago. 65 Eta erran ciecén Pilatec, Badituçue goardac: çoazte, segura çaitetze daquiçuen beçala. 66 Hec bada ioanic segura ceçaten sepulchrea, harria ciguilaturic, goardequin.

28 Eta Sabbath azquenean asteco lehen arguitu behar cen egunean, Maria Magdalena eta Maria bercea ethor citecen sepulchrearen ikustera. 2 Eta huná, lur ikaratze handibat eguin cedin: ecen launaren Aingueruá iaust cedin cerutic, eta ethorric aldara ceçan harria borthatic, eta iarric cegoen haren gainean. 3 Eta cen haren ikartzea chistmista beçala, eta haren abillamendua churi elhurra beçala. 4 Eta haren beldurrez, ici citecen goardác, eta hilac beçalaca citecen. 5 Baina ihardesten çuela Aingueruác erran ciecén emaztey, Çuec eztuçuela beldurric: ecen badaquit Iesus crucificatu içan denaren bilha çabiltzabela: 6 Ezta hemen: ecen resuscitatu içan da, erran çuen beçala: çatozte ikussaçue launa eçarri içan cen lekua. 7 Eta bertan ioanic erreçue haren discipuluey, ecen resuscitatu dela: eta huná, çuen aitzinean doa Galileara: han hura ikussiren duçue. Huná, erran drauçuet. 8 Eta bertan partituric monumentetic iciapen eta bozcario handirequin, laster eguin ceçaten haren discipuluey declaratzera. 9 Baina hec haren discipuluey declaratzera cioacela, huná, Iesus aitzinera ethor cequien, cioela, Vngui hel daquiçuela. Eta hec hurbilduric lot cequiztén haren oiney, eta adora ceçaten hura. 10 Orduan dioste

Iesusec, Eztuçuela beldurric: çoazte, declara ieceçue ene anayey, doacen Galileara: eta han ikussiren nauté. 11 Hec partitu eta, huná, goardetaric batzu ethor citecen hirira, eta declara cietzén Sacrificadore principaley eguin içan ciraden gauça guciac. 12 Orduan bilduric Ancianoequin, eta conseillu harturic, diru somma ona eman ciecén gendarmesey: 13 Cioitela, Erraçue, Haren discipuluéc gauaz ethorric, hura ebatsi vkan duté gu lo gaunçala. 14 Eta baldin hori gobernadoreac ençun badeça, guc sinhets eraciren draucagu, eta eguitectotaric idoquiren çaituztegu. 15 Eta hec diruá harturic eguin ceçaten iracatsi içan ciraden beçala: eta publicatu içan da propos haur luduén artean egungo egunerano. 16 Baina hameca discipuluac ioan citecen Galilearát, mendira, non ordenatu baitzarauen Iesusec. 17 Eta hura ikussiric adora ceçaten: eta batzuc duda ceçaten. 18 Eta hurbilduric Iesus minça cequién, cioela, Eman içan çait niri bothere gucia ceruán eta lurrean. 19 Çoazte bada eta iracats itzaçue gende guciac: batheyatzen dituçuela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: 20 Iracasten dituçuela nic manatu drauçuedan guciaren beguiratzen: eta huná, ni çuequin naiz bethiere munduaren finerano. Amen.

(aion g165)

Markos

1 IESVS CHRIST Iaincoaren Semearen Euangelio hatsea: 2 Scribatua den beçala Prophetetan, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec appauiduren baitu hire bidea hire aitzinean 3 Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaçue launaren bidea, plana itzaçue haren bidescác. 4 Batheyatzen ari cen Ioannes desertuan, eta predicatzen çuen emendamendutaco baptisimoa bekatuén barkamendutan. 5 Eta ioaiten cen harengana ludeaco herri gucia eta Ierusalemecoac: eta batheyatzen ciraden guciac harenganic Iordaneco fluuioan, bere bekatuac confessatzen cituztela. 6 Eta cen Ioannes veztitua camelu biloz, eta Iarruzco guerrico batez bere guerruncean inguru, eta othi eta bassezti iaten çuen. 7 Eta predicatzen çuen, cioela, Ethorten da ni baino borthitzago dena ene ondoan, ceinen çapatetaco hedearen behehituric ezpainaiz lachatzeco digne. 8 Eguia da, nic batheyatzen çaituztet vrez, baina harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz. 9 Eta guertha cedin egun hetan, Iesus ethor baitzedin Nazareth Galileacotic, eta batheya baitzedin Ioannesganic Iordanean. 10 Eta bertan ilkiten cela vretic, ikus citzan ceruác erdiratzen, eta Spiritu saindua vsso columbat beçala haren gainera iausten. 11 Eta voz-bat eguin cedin ceruétaric, cioela, Hi aiz ene Seme maitea ceinetan hartzen baitut neure atseguin ona. 12 Eta bertan Spirituac irion ceçan hura desertura. 13 Eta egon cedin han desertuan berroquey egun, tentatzen cela Satanez: eta cen bassa bestiequin, eta Aingueruéc cerbitzatzen çuten. 14 Eta Ioannes hatzaman içan cenean, ethor cedin Iesus Galileara, predicatzen çuela Iaincoaren resumaren Euangelioa: 15 Eta cioela, Complitu da demborá, eta hurbil da Iaincoaren resumá: emenda çaitetzte, eta sinhets eçaçue Euangelioa. 16 Eta Galileaco itsas bazterrean çabilala ikus citzan Simon eta Andriu haren anayea, sareac itsassora egoizten cituztela (ecen pescadore ciraden) 17 Eta erran ciecen Iesusec, Çatozte ene ondoan eta eguinen çaituztet guiça pescadore. 18 Eta bertan vtziric bere sareac iarrei qui içan çaiçcan. 19 Eta handic aitzinachiago ioanic, ikus citzan Iacques Zebedeoren semea eta Ioannes haren anayea, hec-ere vncian bere sareac adobatzen cituztela. 20 Eta bertan dei citzan hec: eta bere aita Zebedeo vncian vtziric languilequin, iarrei qui içan çaiçcan. 21 Guero sartzen dirade Capernaumen, eta bertan Sabbath egunean sarthuric synagogán, iracasten ari cen. 22 Eta spantaturic ceuden haren

doctrináz, ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala. 23 Eta cen hayén synagogán guiçombat spiritu satsua çuenic, eta oihuz iar cedin, 24 Cioela, Ah, Cer da hire eta gure artean Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? ba ceaqui at nor aicen, hi aiz Iaincoaren saindua. 25 Eta mehatcha ceçan hura Iesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horrenganic. 26 Eta spiritu satsua hura çathituric, eta ocengui oihuz iarri ric, ilki cedin harenganic. 27 Eta spanta citecen guciac, hala non bere artean galdez baitzeuden, cioitela, Cer da haur? cer doctrina berri da haur? autoritatez spiritu satsuac-ere manatzen baititu eta obeditzen baitute? 28 Eta io ceçan haren famác bertan Galilea inguruco comarca gucia. 29 Eta bertan synagogatic ilkiric, ethor citecen Simonen eta Andriuen etchera Iacquesequin eta Ioannesequin. 30 Eta Simonen ama-guinharreba cetzan helgaitzarequin: eta bertan minçatu içan çaiçcan harçaz. 31 Orduan hurbilduric goiti ceçan hura escutic harturic, eta bertan vtzi ceçan helgaitzac: eta harc cerbitza citzan. 32 Eta arratsean, iguzqui sartzean, ekarten cerautzaten gueizqui ceuden guciac eta demoniatuac. 33 Eta hiri gucia borthara bildua cen. 34 Eta senda citzan erharçun diuersez eri ciraden guciac: eta anhitz deabru campora egotz ceçan, eta etzituen deabruac minçatzera vtziten nola hura eçagutu vkan lutén. 35 Guero goicean oraino ilhun handia cela iaquiric ilki cedin, eta ioan cedin leku desertu batetara, eta han othoitz eguiten çuen. 36 Eta iarrei qui içan çaiçcan Simon eta harequin ciradenac. 37 Eta eriden çutenean, erran cieçoten, Guiciac hire bilha diablitzac. 38 Orduan dioste Goacen hurbilengo burguétara: han-ere predica deçadançat: ecen hartacotzat ilki içan naiz. 39 Eta predicatzen çuen hayén synagoguetan, Galilea gucian: eta deabruac campora egoizten cituen. 40 Eta ethor cedin harengana sorhayobat, othoitz eguiten ceraucala, eta hari belhauricaturic ciotsala, Baldin nahi baduc chahu ahal neçaquec. 41 Orduan Iesusec compassione harturic eta escua hedaturic, hunqui ceçan hura, eta erran cieçón, Nahi diat, aicén chahu, 42 Eta hori erran çuenean, bertan ioan cedin harenganic sorhayotassuna, eta chahu cedin. 43 Eta hura mehatchaturic bertan igor ceçan camporát: 44 Eta erran cieçón, Beguirauc nehoi deus ezterroan: baina ohá, eta eracuts aquio Sacrificadoreari, eta presenta itzac eure garbitzeagatic Moysesec manatu dituen gauçac hæy testimoniagetan. 45 Baina hura ilkiric has cedin anhitz gauçaren publicatzen, eta beharquiaren manifestatzen, hala non guehiagoric aguerriz Iesus ecin sar baitzaiten hirira, baina lekorean

leku desertuetan cen, eta ethorten ciraden harengana alde gucietaric.

2 Eta berriz sar cedin Capernaumen cembeit egunen buruan, eta ençun içan da ecen etchean cela. 2 Eta bertan anhitz bildu içan dirade hambat non bortha aldiriec-ere ecin eduqui baitzitzaqueizten: eta declaratzen cerauen hitza. 3 Orduan ethor citecen batzu herengana, ekarten çutela laurez eramaiten cen paralyticobat. 4 Eta ceren ecin hurbil baitzaquidizquion gendetzearen causaz, aguer ceçaten lesus cen etche gaina, eta hura çulhaturic, erauts ceçaten paralyticoa cetzan ohea. 5 Orduan lesusec hayén fedea ikussiric, erran cieçón paralyticoari, Semé, barkatu çaiçquic eure bekatuac. 6 Eta Scribetaric batzu ciraden han iarriac, eta iharduquiten çuten bere bihotzetan, hunela, 7 Cergatic haur hunela blasphemio erraiten ari da? Norc bekatuac barka ahal ditzaque laincoac berac baicen? 8 Eta bertan eçaguturic lesusec bere spirituaç, ecen hala ciharducatelara berac baithan, erran ciecen, Cergatic horrelaco gauceç diharducaçue çuen bihotzetan. 9 Cein da erratchago, erraita paralyticoari, Barkatu çaiçquic bekatuac, ala erraita, laiqui adi, eta har eçac eure ohea, eta ebil adi? 10 Daquiçuençat bada ecen guiçonaren Semeac baduela bothere bekatuén barkatzeco lurrean (diotsa paralyticoari) 11 Hiri dióssat, laiqui adi, eta har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. 12 Eta bertan iaiqui cedin, eta ohea harturic, ilki cedin gucién presentian: hala non guciac spantatuac baitzeuden, eta glorificatzen baitzuten laincoa, erraiten çutela, Egundano hunelaco gauçaric eztugu ikussi. 13 Eta ilki cedin berriz itsas alderat: eta populu gucia ethorten cen harengana, eta iracasten cituen hec. 14 Eta vrruti iragaiten cela, ikus ceçan, Leui Alpheoren semea peage lekuan iarriaric, eta erran cieçón, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiçui cequión. 15 Eta guertha cedin, lesus haren etchean mahainean iarriaric cegoela, anhitz publicano eta gende vicitze gaichtotaco iar baitzedin lesusequin eta haren discipuluequin, ecén anhitz ciraden eta iarreiçui içan çaiçzan. 16 Eta Scribéc eta Phariseuéc ikussiric publicanoequin eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten çuela, erran cieçén haren discipuluey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du eta edaten? 17 Eta haur ençunic lesusec dioste, Osso diradenéc eztute medicuren beharic: baina eri diradenéc: ecen ez naiz ethorri iustoén deitzera: baina bekatoren, emendamendutara. 18 Eta loannesen eta Phariseuén discipuluéc barur eguiten çutén: eta hec ethorten dirade eta diotsate, Cergatic loannesen eta Phariseuen discipuluéc barur eguiten dute, eta hire

discipuluéc ezpáitute baruric eguiten? 19 Eta erraiten draue lesusec: Ezteyetaço gendec baruric ahal daidite ezcondua hequin deno? ezcondua berequin duteno baruric ecin daidite. 20 Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, eta orduan barur eguinen duté egun hetan. 21 Eta nehorc oihal pedaçu latz-bat eztu iosten abillamendu çar batetan, ezpere haren compligarri berri harc edequiten drauca çarrari, eta gaizcoatzenago da ethendurá. 22 Halaber nehorc eztu eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere mahatsarno berriac lehertzen ditu çahaguiac eta mahatsarnoa issurten da, eta çahaguiac galtzen dirade baina mahatsarno berria çahagui berrietan eçarri behar da. 23 Eta guertha cedin hura iragaiten baitzen Sabbath egun-batez ereincetan gaindi, eta has citecen haren discipuluac bidean cioacela buruca idoquiten. 24 Eta Phariseuéc erran cieçoten, Horrâ, cergatic eguiten duté Sabbathoan eguin sori eztena? 25 Eta harc erran cieçén, Eztuçue egundano iracurri vkan, cer eguin çuen David-ec necessitate çuenean, eta gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? 26 Nola sarthu içan cen launaren etchean Abiathar Sacrificadore principalaren demborán: eta propositioneco oguiac ian vkan cituen, Sacrificadorén baicen iateco sori etziradenac, eta nola harequin ciradeneç-ere eman cerauen? 27 Guero erran cieçén: Sabbathoa guiçonagatic eguin içan da, ez guiçona Sabbathoagatic. 28 Bada guiçonaren Semea Sabbathoaren-ere iabe da.

3 Guero sar cedin berriz synágogán, eta cen han guiçombat escua eyhartua çuenic. 2 Eta gogoatzen çutén eya Sabbathoan sendaturen çuenez accusa leçatençat. 3 Eta diotsa guiçon escu eyhartua çuenari, laiqui adi artera. 4 Guero dioste, Sabbathoan vngui eguitea da sori, ala gaizqui eguitea? persona baten emparatzea, ala hiltzea: baina hec ichilic ceuden. 5 Eta hetará inguru behaturic asserrerequin, eta hayén bihotzeco obstinationeaz contristaturic, diotsa guiçonari, Heda eçac eure escua: Eta heda ceçan, eta haren escua, bercea beçain senda cedin. 6 Orduan ilkiric Phariseuéc, bertan Herodianoequin conseillu eduqui ceçaten haren contra, hura hil lecatençat. 7 Baina lesus bere discipuluequin retira cedin itsas alderát: eta iarreiçui cequión gendetze handia Galileatic eta Iudeatic. 8 Eta Ierusalemetic, eta Idumeatic, eta Iordanaz berce aldetic: eta Tyreco eta Sydoneco inguruétan habitatzen ciradenetic gendetze handi, ençunic cein gauça handiac eguiten cituen, ethor citecen harengana. 9 Eta erran cieçén bere discipuluey vncichobat bethi prest eduqui lequión,

gendetzearen causaz, hers ezleçatençat. 10 Ecen anhitz sendatu vkan çuen, hala non afflictionetan ciraden guciac oldartzen baitziraden harengana hunqui lecatençat. 11 Eta spiritu satsucé hura ikusten çutenean, haren aitzinera bere buruac egoizten cituztén, eta oihu eguiten çuten, cioitela, Hi aiz laincoaren Sem 12 Baina harc haguitz mehatchatzen cituen, manifesta ez leçatençat. 13 Guero igan cedin mendi batetara, eta dei citzan beregana nahi cituenac: eta ethor citecen harengana. 14 Eta ordena citzan hamabi harequin içateco, eta predicatzera igorteco: 15 Eta lutén bothere eritassunén sendatzeco, eta deabruén campora egoizteco. 16 Lehenic Symon, (ceini icen eman baitzieçon Pierris:) 17 Eta lacques Zebedeoren semea, eta loannes lacquesen anayea, (eta hæy icen eman ciecén Boanerges, erran nahi baita, igorciri semeac) 18 Eta Andriu eta Philippe, eta Bartholomeo, eta Mattheu, eta Thomas, eta lacques Alpheoren semea, eta Thaddeo, eta Simon Cananea, 19 Eta ludas Iscariot, ceinec bera traditu-ere baitzuen. 20 Eta ethor citecen etchera: eta berriz gendetze handibat bil cedin, hala non oguiaren iateco artea - ere ecin har baitziroiten. 21 Eta haur ençun çutenean haren ahaideac ilki citecen hatzaman leçatençat: ecen erraiten çuten, çoratu cela. 22 Eta Ierusalemetic iautsi içan ciraden Scribéc erraiten çutén, ecen Beelzebub çuela, eta deabruén princearen partez deabruac campora egoizten cituela. 23 Eta hec beregana deithuric, erran ciecén comparationez, Nolatan Satanec Satan campora egotz ahal deçaque. 24 Ecen baldin resumabat bere contra partitua bada, ecin dauque resuma hura. 25 Eta baldin etchebat bere contra partitua bada, ecin dauque etche hura. 26 Hala baldin Satan-ere altcha badadi eta partitua bada bere contra, ecin dauque, baina fin du. 27 Ecin nehorc borthitz baten ostillamenduac, haren etchera sarthuric, pilla ahal ditzaque, baldin lehen borthitza esteca ezpadeça: eta orduan haren etchea pillaturen du. 28 Eguiaz erraiten drauçuet, ecen bekatu guciac guiçonén seméy barkaturen çaitzela, eta blasphematu ditueizten blasphemio guciac: 29 Baina norc-ere blasphematuren baitu Spiritu sainduaren contra eztu barkamenduric vkanen secular, baina içanen da condemnatione eternalaren hoguendun. (aiõn g165, aiõnios g166) 30 Ecen erraiten çuten, Spiritu satsua du. 31 Ethorten dirade bada haren anayead eta haren ama: eta lekorean ceudela igor citzaten batzu harengana, haren deitzera. 32 Eta iarriric cegoen haren inguruån gendetzea, eta hec erran cieçoten, Huná, hire amac eta hire anayéc lekorean galdeguiten aute. 33 Orduan ihardets ciecén, cioela, Nor da ene

ama, edo ene anayead? 34 Eta inguru behatu çuenean haren inguruån iarriric ceuden discipuluetara, dio, Huná ene ama, eta ene anayead. 35 Ecen norc-ere eguine baitu laincoare vorondatea, hura da ene anayea eta ene arreba, eta ama

4 Guero berriz has cedin iracasten itsas bazterrean: eta bil cedin harengana gendetze handi, hala non bera vncira sarthuric, iarriric baitzegoen itsassoan: eta populu gucia itsas costan leihorrean cen. 2 Eta iracasten cerauen comparationez anhitz gauça, eta erraiten cerauen bere doctrinán, 3 Ençun eçaçue, Huná, ereillebat ilki cedin ereitara. 4 Eta guertha cedin ereitean, partebat eror baitzedin bide bazterrera, eta ethor citecen ceruco choriac, eta irets ceçaten hura. 5 Eta berce partebat eror cedin leku harriçuetara, non ezpaitzuen lur anhitzic: eta bertan ilki cedin, ceren ezpaitzuen lur barnetassunic. 6 Baina iguzquia goratu cenean, erre cedin: eta ceren erroric ezpaitzuen, eyhar cedin. 7 Eta berce partebat eror cedin elhorri artera, eta elhorriac handi citecen, eta itho ceçaten hura, eta etzeçan fructuric eman. 8 Eta bercea eror cedin lur-onera, eta eman ceçan fructu goratzen eta handitzen cenic, eta ekar ceçan bihi batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. 9 Orduan erran ciecén, Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. 10 Eta bera cela, interroga ceçaten haren inguruån hamabiequin ciradenéc, comparationeaz. 11 Eta erran ciecén, Çuey eman çaiçue laincoaren resumaco secretuaren eçagutzea: baina lekorean diradeneý comparationez gauça guciac tractatzen çaitze: 12 Dacussatela ikus deçatençat, eta eztaquizquión ohart: eta dançutela ençun deçaten, eta adi ezteçaten: conuert eztiçecen eta bekatuac barka ez taquizquién. 13 Eta erran ciecén, Eztaquique comparatione haur? Eta nolatan comparatione guciac eçagutiren ditueçue? 14 Ereilleac hitza ereiten du. 15 Bada hauc dirade bide bazterrera hacia recebitzen dutenac, ceinétan ereiten baita hitza: baina ençun dutenean, bertan ethorten da Satan, eta kecten du hayen bihotzetan erein cen hitza. 16 Eta hauc dirade halaber leku harriçuetara hacia recebitzen dutenac: eta ençun dutenean hitza, bertan bozcariorequin recebitzen dute hura. 17 Eta ez tute erroric berac baihthan, baina iraute gutitaco dirade: guero heltzen denean tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic, bertan scandalizatzen dirade. 18 Eta hauc dirade elhorri artera hacia recebitzen dutenac, hauc dirade, diot, hacia ençuten dutenac: 19 Baina mundu hunetaco ansiéc, eta abrasassunezco enganioac, eta berce gaucetaco guthiciéc barneraric ithotzen dute hitza,

eta fructu gabetzen da. (aiñ g165) 20 Eta hauc dirade lur onera hacia recebitu dutenac, ceinéc hitza ençuten baitute, eta recebitzen, eta fructu ekarten, batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. 21 Erran ciecéñ halaber, Ala candelá ekarten da gaitzurupean, edo ohapean eçar dadiñcat? eza candelerean eçar dadiñcat? 22 Ecen ezta deus secreturic aguerturen eztenic, edo estal ahal daitenic: baina campora ethorri behar da. 23 Baldin nehorc ençuteco behariric badu, ençun beça. 24 Guehiago erran ciecéñ, Gogoauçue cer ençuten duçuen: cer neurritz neurturen baituçue, neurturen çaiçue, eta emendaturen çaiçue, çuey ençuten duçuenoy. 25 Ecen duenari, emanen çayó: eta deusic eztenari, duena-ere edequiren çayó. 26 Guehiago erraiten çuen, laincoaren resumá da, guiçón hacia lurrera egotziric gau eta egun lo etzaten eta iaiquiten liçaten baten ançora. 27 Eta hacia ilkiten eta hatzen licén, harc ezlaquiala nola, 28 Ecen bere buruz lurrac fructu ekarten du, behin belhar, guero buru, guero ogui bihi bethea buruán. 29 Eta aguertu denean fructua, bertan guiçonac du eçarten iguiteyá: ceren prest baita vztá. 30 Guero cioen, Cer irudi duela erranen dugu laincoaren resumác? edo cer comparationez comparaturen dugu hura? 31 Hura da mustarda haci bihibat beçala, cein lurrean ereiten denean, baita lurrean diraden haci gucietaco chipiena: 32 Baina erein den ondoan, goratzen da, eta berce belhar gucietaco handiena eguiten da: eta adar handiac eguiten ditu hala non ceruco choriec ohatzeac eguin ahal baititzaqueizte haren itzalean. 33 Eta anhitz hunelaco comparationez tractatzen cerauen hitza, ençun ahal ciroitenaren araura. 34 Eta comparatione gabe etzayen minçatzen: baina appartean bere discipuluey declaratzen cerautzen gauça guciac. 35 Eta erran ciecéñ egun hartan, arrastu cenean, Iragan gáitecen vraren berce aldera. 36 Eta populua vtziric har ceçaten hura vncian cen beçala: baina berce vncitchoac-ere baciraden harequin. 37 Orduan altcha cedin haice buhumba handibat, eta bagác sartzen ciraden vncira, hala non ia bethatzen baitzén. 38 Eta hura vnciareñ gubeleco aldean cetzan lo bururdi baten gainean: orduan iratzartzen dute, eta diotsate, Magistruá, eztuc ansiaric ceren galduac goacen? 39 Eta iratzarri cenean mehatcha ceçan haicea, eta erran cieçón itsassoari, Ichil adi, eta gueldi adi. Orduan cessa cedin haicea, eta tranquillitate handi eguin cedin. 40 Eta erran ciecéñ Cergatic çarete horrela icior? nola etzuçue federic? 41 Eta ici citecen icidura handiz: eta erraiten çuten elkarren artean, Baina

nor da haur, haiceac eta itsassoac, ere obeditzen baitute?

5 Eta ethor citecen itsassoaren berce aldera, Gadarenoén comarcara. 2 Eta ilki cenean vncitic, bertan aitzinera ethor cequión thumbetaric spiritu satsua çuen guiçombat: 3 Ceinec bere egoitea baitzuen thumbetan, eta cadenaz-ere nehorc ecin esteca ciroen. 4 Ceren anhitzetan cepoz eta cadenaz estecatu içan cenean hauts baititzizan cadenác, eta çathica cepoac: eta nehorc ecin ceba ceçaqueen. 5 Eta bethiere egun eta gau mendietan eta thumbetan cen oihuz cegoela, eta bere buruári harriz ceraunsala. 6 Eta ikussi çuenean lesus vrrundanic, laster eguin ceçan eta gur cequión: 7 Eta oihuz voz goraz erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, lesus lainco subiranoaren Semea? adiuraten aut laincoaren partez ezneçan tormenta. 8 (Ecen erraiten ceraren, Ilki adi spiritu satsúa, guiçon horrenganic) 9 Orduan interroga ceçan hura, Nola da hire icena? Eta ihardets ceçan, cioela, Legio diat icen: ecen anhitz gaituc. 10 Eta othoitz handi eguiten çeraucan, ezlitzan igor comarca hartaric campora. 11 Eta cen han mendi aldean vrdalde handibat alha cenic. 12 Eta othoitz eguin cieçoten deabru hec guciéc, cioitela, Igor gaitzac vrdetara, hetara sar gaitecençat. 13 Eta permiti ciecéñ bertan lesusec. Eta ilkiric spiritu satsuac lar citecen vrdetara, eta oldar cedin vrdaldea gainetic behera itsassora (eta baciraden bi millaren inguruá) eta itho citecen itsassoan. 14 Eta vrdeac bazcatzen cituztenéc ihes eguin ceçaten, eta ekar citzaten berriac hirira eta campoceetara: Orduan ilki citecen ikustera cer eguin içan cen. 15 Eta ethorten dirade lesusgana, eta ikusten dute demoniatu içan cena iarriric eta veztituric eta cençaturic, legionea vkan çuena diot: eta ici citecen. 16 Eta haur ikussi çutenéc erran ciecéñ hæy, nola demoniatuari heldu içan çayon, eta vrdéz. 17 Orduan hec has cequizquión othoitz eguiten parti ledin hayén comarquetaric. 18 Eta hura sarthu cenean vncira, othoiztez çayon demoniatu içan cena harequin licén. 20 Ioan cedin bada, eta has cedin predicatzen Decapolisen cein gauça handiac eguin cerautzan lesusec: eta guciéc miresten çuten. 21 Eta iragan cenean lesus vncian berriz berce aldera, populu handi bil cedin harengana, eta cen itsas bazterrean. 22 Eta huná, ethor cedin synagogaco principal lairus deitzen cembat, eta ikussi çuenean hura, egotz ceçan bere burua haren oinetara. 23 Eta othoitz handi eguiten çeraucan, cioela, Ene alabatchoa hurrenean duc: othoitz eguiten drauat, ethor adin, eta eçar ditzán escuac haren gainean,

senda dadinçát eta vici den. 24 Eta ioan cedin Iesus harequin, eta populu handi çarreyón, eta hertsen çuten. 25 Eta emaztebat cen odol iariatzea hamabi vrthe hetan çuenic: 26 Eta anhitz suffritu vkan çuen anhitz medicutaric, eta berea gucia despendatu çuen, eta etzén deus probetchatu, baina gaizcoatuago içan cen. 27 Hura Iesusez minçatzen ençunic, ethor cedin gendetzan guibetic, eta hunqui ceçan haren arropá. 28 Ecen erraiten çuen, Baldin haren abillamenduac hunqui baditzat ber, sendaturen naiz 29 Eta bertan agor cedin haren odol ithurria: eta sendi ceçan bere gorputzean sendatu cela plaga hartaric. 30 Eta bertan Iesusec bere baithan eçaguturic harenganic ilki içan cen verthutea, itzuliric gendetzan, erran ceçan, Norc hunqui ditu ene abillamenduac? 31 Eta erran cieçoten bere discipuluec, Badacussac gendetzeac hertsen auela, eta dioc, Norc hunqui nau? 32 Eta inguru behatzen çuen, haur eguin çuena ikus leçançat. 33 Eta emaztea beldurric eta ikararic, nola baitzaquian hura baithan eguin içan cena, ethor cedin, eta egotz ceçan bere buruá haren aitzinera, eta erran cieçón eguia gucia. 34 Eta harc erran cieçón, Alabá, eure fedeac saluatu au, habil baquerequin, eta aicén sendo eure plagatic. 35 Oraino hura minço cela ethor citecen batzu synagogaco principalarenetic, cioitela, Hire alabá hil duc, cergatic fatigatzen duc Magistra? 36 Eta Iesusec erraiten cen hitz haur ençun çuen beçain sarri, diotsa synagogaco principalari, Eztuála beldurric, sinhetsac solament. 37 Eta etzeçan permiti nehor iarrei qui lequión Pierris, eta Iacques, eta Iannes Iacquesen anayeac baicen. 38 Guero ethor cedin synagogaco principalaren etchera, eta ikus citzan tumultoac, eta nigarrez ceudenac, eta dolu handi ekarten çutenac. 39 Eta sarthuric dioste, Cergatic tormentatzen çarete, eta nigarrez çaudete? nescatchá ezta hil, baina lo datza. 40 Eta irriz ceuden harçaz: baina harc guciac idoquiric campora, har citzan nescatcharen aítá eta amá, eta harequin ciradenac, eta sartzen da nescatchá cetzan lekura. 41 Eta harturic nescatcharen escua, diotsa, Talitha-cumi: erran nahi baita, Nescatchá (hiri diosnat) iaiqui adi. 42 Eta bertan iaiqui cedin nescatchá, eta baçabilan: ecen hamabi vrthetacoa cen: eta spantamendu handiz spanta citecen. 43 Eta haguitz manatu vkan ditu, nehorc haur ezlaquian: eta erran ceçan iatera nescatchari eman lequión.

6 Guero parti cedin handic, eta ethor cedin bere herrira, eta baçarreitzan bere discipuluac. 2 Eta ethorri cenean Sabbathoa, has cedin synagogán iracasten, eta ençuten çutenetic anhitzec miresten çuten, cioitela, Nondic huni gauça hauc? eta ceric da

huni eman içan çayon sapientia haur, eta are hunelaco verthuteac hunen escuz eguiten baitirade? 3 Ezta haur charpanter? Mariaren seme, Iacquesen eta Iosesen eta Iudaren eta Simonen anaye? eztrade hunen arrebac-ere hemen gu baithan? Eta scandalizatzen ciraden hartan. 4 Eta erraiten cerauen Iesusec, Ezta Prophetabat desohoratzen bere herrian, eta ahaidén artean, eta bere etchean baicen. 5 Eta ecin eguin çuen han verthuteric batre, cembeit eri bakoitz, escuac hayén gainean eçarriric, senda baitzitan baicen. 6 Eta miraz cegoén hayéc incredulitateagatic, eta inguratzen cituen burguác inguru, iracasten ari cela. 7 Orduan dei citzan hamabiac, eta has cedin hayén igorten birá: eta eman cieçén bothere spiritu satsuéen gainean. 8 Eta mana citzan ezleçaten deus har bidecotzat, makila hutsa baicen: ez maletaric, ez oguiric, ez diruric guerricoan. 9 Baina sandaleac iaunciac lituzten eta birá arropaz ezlitezecen vezti. 11 Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eta çuec ez ençunen, handic partitzean, iharros eçaçue çuen oinén azpico errhautsa, testimoniagetan hayén contra. Eguiaz diotsuet, emequiago tractatuac içanen diradela Sodomacoac eta Gomorrhacoac iudicico egunean, ecen ez hiri hura. 12 Eta hec partituric predicatzen çuten batbedera emenda ledin. 13 Eta deabru anhitz campora egoitzen çutén: eta vnctatzen çutén olioz anhitz eri, eta sendatzen cituzten. 14 Eta ençun ceçan regue Herodesec minçatzen (ecen haren icena cen famatua) eta erran ceçan, Iannes batheyatzen ari cena, resuscitatu içan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzan duté hartan. 15 Bercéc cioiten, Elias da: Eta bercéc cioiten, Prophetada, edo Prophetetaric bat beçalaco. 16 Bada hori ençunic Herodesec dio, Haur da Iannes nic buruá edequi draucadana, hura resuscitatu da hiletaric. 17 Ecen Herodes hunec gende igorric har ceçan Iannes, eta esteca ceçan presoindeguian, Herodias bere anaye Philipperen emaztearen causaz, ceren hura emazte hartu baitzuen. 18 Ecen erraiten ceraucan Iannesecc Herodesi, Eztuc sori euri anayeren emaztea duán. 19 Halacotz Herodias ayher çayón, eta hil eraci nahi çuen, baina ecin ceçaqueen. 20 Ecen Herodes beldur çayón Iannesi, eçaguturic ecen hura cela guiçon iustoa eta saindua, eta ohore ekarten ceraucan: eta hura ençunic anhitz gauça eguiten çuen, eta gogotic hura ençuten çuen. 21 Bada egun carazcoa ethorri cenean, Herodesec bere sor eguneco banqueta eguiten cerauenean princiey eta capitainey eta Galileaco principaley: 22 Eta sarthuric Herodiasen alabá dançatu cenean, eta Herodesi eta harequin mahainean iarriric ceudeney atsequin

eguin cerauenean, Reguec diotsa nescatchari, Esca aquit cer-ere nahi baitun, eta emanen draunat. 23 Eta cin eguin cieçón: Escaturen aitzaitadan gucia emanen draunat, neure resumaren erdirano. 24 Eta harc ilkiric erran cieçón bere amari, Cer escaturen naiz? Eta harc erran ceçan, Ioannes Baptistaren buruären. 25 Eta bertan sarthuric affectionatuqui Reguegana, esca cequiön, cioela, Nahi diat orain bertan eman dieçadán platean Ioannes Baptistaren buruä. 26 Eta Reguec haguitz tristeturic, cinagatic eta harequin mahainean iarriric ceudenacgatic, eztu iraitzi nahi vkan. 27 Eta bertan Reguec, igorric borroera, mana ceçan ekar ledin haren buruä: harc bada ioanic edequi cieçón buruä presoindeguien. 28 Eta ekar ceçan haren buruä platean, eta eman cieçón hura nescatchari, eta nescachác eman cieçón bere amari. 29 Eta hori ençunic haren discipuluac ethor citecen, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta eçar ceçaten thumbán. 30 Eta bil citecen Apostoluac Iesusgana, eta conta cieçoten eguin eta iracatsi çuten gucia. 31 Eta erran ciecén, Çatozte ceuróc appart leku deserty batetara, eta reposa çaitetzte gutibat: ecen anhitz ciraden ethorten eta ioaiten ciradenac: eta iateco aicinanic-ere etzutén. 32 Ioan citecen bada leku deserty batetara vncian appart: 33 Baina ikus citzan populuac ioaiten, eta eçagut ceçaten hura anhitzec: eta oinez hiri gucietaric laster eguin ceçaten hara, eta aitzin cequizten hæy, eta bil citecen harengana. 34 Orduan ilkiric ikus ceçan gendetze handia Iesusec, eta compassione har ceçan heçaz: ecen ardi artzain gabeac beçala ciraden: eta has cequién anhitz gauçaren iracasten. 35 Eta nola ia berandua baitzén, ethorri içan çaiçcan bere discipuluac, erraiten çutela, Deserty duc leku haur, eta ia berandua duc: 36 Eyc congig, inguruco herrietarát eta burgüetarat ioanic, berén ogui eros deçatençát: ecen cer ian deçaten eztié. 37 Eta harc ihardesten çuela erran ciecén, Eyeçue çuec iatera. Orduan diotsate, Ala ioanic erossiren dugu ber-ehun dineroren oguia, eta emanen drauegu iatera? 38 Eta harc dioste, Cembat ogui dituçue? çoazte eta ikar eçaçue. Eta iaquin dutenean dioite, Borz, eta bi arrain. 39 Orduan mana citzan, iar eraci litzaten guciac mahaintaraz belhar pherde gainean. 40 Eta iar citecen arencaz, ehuná, eta berroguey eta hamarná. 41 Eta borz oguiac eta bi arrainac hartu cituenean, beguiac cerurát althaturic, gratiác renda citzan, eta hauts citzan oguiac: eta eman cietzén bere discipuluey, hæy aitzinera eçar lietzençat: eta bi arrainac parti cietzén guciy. 42 Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen. 43 Eta goiti ceçaten çathietaric hamabi sasquitara, eta

arrainetaric cerbait. 44 Eta ian çutenac ciraden borz milla guiçonen inguruä. 45 Guero bertan bere discipuluac sar eraci citzan vncira, eta aitzinean ioan eraci itsassoaren berce aldera Bethsaida alderát, berac populuari congig lemon bizquitartean. 46 Eta hec igorri cituenean, mendira ioan cedin othoitz eguitera. 47 Eta arrastu cenean, vncia cen itsassoaren erdian, eta hura bera leihorrean. 48 Eta ikus ceçan pena çutela, aurthiquiten: (ecen haice-contra çutén) eta gauären laurgarren veilla irian ethor cedin hetara, itsas gainez çabilala: eta nahi cituen hec iragan. 49 Baina hec hura ikussiric itsas gainez çabilala, vste çuten fantosmabat cela: eta oiuhu eguin ceçaten, 50 Ecen guciéc ikusten çuten hura, eta trubla citecen: baina bertan minça cequién, eta erran ciecén, Sporça çaitetzte, ni naiz, etzaretela beldur. 51 Orduan içan cedin hetara vncira: eta sossega cedin haicea: non are tinquetz spantago baitzitecen berac baithan, eta mirets ceçaten. 52 Ecen etzutén aditu oguiéz eguin içan cena: ceren hayén bihotza gogortua baitzén. 53 Eta berce aldera iragan ciradenean, ethor citecen Genesarethco lurrera, eta portu har ceçaten. 54 Eta vncitic ilki ciradenean, bertan eçagut ceçaten hura. 55 Eta laster eguin çutenean inguruco comarca hura gucia, has citecen ohetan erién ekarten, non cela hura ençuten baitzuten, hara. 56 Eta nora-ere sar baitzedin burguëtara, edo hirietara, edo parropioetara, placetan eçarten cituzten eriac, eta othoitz eguiten ceraucaten haren arropa ezpaina berere hunqui leçaten: eta hunquitzen çutén guciac sendatzen ciraden.

7 Orduan bil citecen harengana Phariseuac, eta Ierusalemetic ethorri içan ciraden Scriba batzu. 2 Eta hec ikussi çutenean haren discipuluetaric batzuc escu commuez (erran nahi baita, ikuci gabéz) iaten çutela oguia, arrangura citecen. 3 Ecen Phariseuéc eta ludu guciéc, maiz escuac ikuciric baicen, ez tute iaten, aitzinecoen ordenançac eduquiten dituztela. 4 Eta merkatutic itzultzen, diradenean, ikuciac ezpadirade, ez tute iaten. Anhitz berce gauçaric-ere bada beguiratzeco hartu dutenic, nola baitirade goporrén ikutzeac, eta cubenac, eta cobrezco vncienac, eta ohenac. 5 Guero interrogatzen dute Phariseuéc eta Scribéc, Cergatic hire discipuluac eztabiltza aitzinecoen ordenancén araura, baina escuac ikuci gabe iaten dute oguia? 6 Baina harc ihardesten çuela erran ciecén, Segurqui vngui prophetizatu vkan du Esaiasec çueçaz hypocritoz, scribatua den beçala, Populu hunec ezpainez ohoratzen nau, baina hayén bihotza vrrun da eneganic. 7 Baina alferretan cerbitzatzen naute, iracasten

dituztela doctrinatzat guiçonén manamenduc. 8 Ecen laincoaren manamendua vtziric, guiçonon ordenançá eduquiten duçue, hala nola, cubén eta goporrén ikutzeac: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duçue. 9 Erraiten cerauen halaber, Vngui nombait irazten duçue laincoaren manamendua, çuen ordenançá beguira deçacuencát. 11 Baina çuec dioçue, Baldin norbeitec aitari edo amari baderró, Eneganic içanen den corbana (erran nahi baita donoa) probetchaturen çaic, hoguen gabe date hura. 12 Eta eztuçue permettitzen harc deus guehiagoric eguin dieçón bere aitari edo bere amari: 13 Ezdeusten duçuela laincoaren hitza ceuroc ordenatu duçuen ordenançáz: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duçue. 14 Guero deithuric populu gucia beregana, erran cieçén, Beha çaquizquidate guciac, eta adi eçaçue. 15 Ezta deus guiçonaren campotic, hura baithan sartzen denic, hura satsu ahal deçaquenic: baina harenganic ilkiten diraden gauçac dirade, guiçona satsutzen dutenac. 16 Nehorc ençuteco behariric badu ençun beça. 17 Guero etchean sarthu cenean populutic retiraturic interroga ceçaten bere discipuluéc comparationeaz. 18 Eta dioste, Horrela çuec-ere adimendu gabe çarete? Eztuçue aditzen, ecen campotic guiçona baithan sartzen diradenetic deusec, ecin hura satsu deçaquela? 19 Ecen ezta sartzen haren bihotzera, baina sabelera, eta ilkiten da campora reitretera, chahutzen dituela vianda guciac. 20 Ciosten bada, Guiçonaganic ilkiten dena da, guiçona satsuzten duena. 21 Ecen barnetic, guiçonén bihotzetic ilkiten dirade pensamendu gaichtoac, adulterioac, paillardíçac, hiltzecác, 22 Ohoinqueriác, auaritiác, gaichtaqueriác, enganioa, insolentia, bekaizteria, gaitzerraitea, superbiá, erhotassuna: 23 Gaichtaqueria hauc guciac barnetic ilkiten dirade, eta satsuzten dute guiçona. 24 Eta handic iaiquiric ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetará: eta etche batetan sarthuric, etzuen nahi nehorc iaquin leçan: baina ecin estali içan da. 25 Ecen harçaz ençunic emaztebatec, ceinen alabatchoac baitzuen spiritu satsua, ethoriric egotz ceçan bere buruá haren oinetara, 26 (Eta emaztea cen Grec, nationez Syrophenissiana) eta othoitz eguiten ceraucan campora egotz leçan deabrua haren alabaganic. 27 Eta lesusec erran cieçón, Vtzan behin haourrac ressassia ditecen: ecen eztun gauça bidezcoa haourrén oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 28 Eta harc ihardets ceçan, eta erran cieçón, Hala duc launa: badaric-ere chakurréc iaten dié mahain azpian haourrén appurretatic. 29 Orduan erran cieçón, Hitz horrengatic ohá, ilki dun deabrua hire alabaganic. 30 Eta ioan içan cenean bere etchera, eriden ceçan deabrua ilki cela, eta alabá ohe gainean cetzala. 31 Guero parturic Tyreco eta Sidongo quoarteretic, ethor cedin Galileaco itsassora, Decapolisco comarquén arteaz. 32 Orduan presentatzen draucate gor nequez miñço cembat, eta othoitz eguiten escua gainean eçar lieçón. 33 Eta hura gendetzetic appart harturic, eçar citzan bere erhiac haren beharrietan: eta thu eguinic, hunqui ceçan haren mihia. 34 Guero cerurat beguiac althaturic suspirio eguin ceçan, eta erran cieçón Ephphata, erran nahi baita, Irequi adi. 35 Eta bertan irequi citecen haren beharriac, eta lacha cedin haren mihico etchequidurá, eta miñço cen claroqui. 36 Eta mana citzan nehori ezlerroten: baina cembat-ere harc defenda baitzieçén, vnguz guehiago publicatzen çutén. 37 Eta guciz miraculu esten çutén, cioitela, Vngui gauça guciac eguin ditu: gorrey ençun eraciten draue, eta mutuac miñça eraciten ditu.

8 Egun hetan, gucizco gendetze handia cen becala, eta ezpaizuten cer ian leçaten, dei citzan beregana lesusec bere discipuluac, eta erran ciecen, 2 Compassione dut populuaz: ecen ia hirur e gun du enequin daudela, eta ezuté cer ian deçaten. 3 Eta baldin igor baditzat baruric cein bere etcherat, flacaturen dirade bidean: ecen horietaric batzu vrrundanic ethorri içan dirade. 4 Eta ihardets cieçoten bere discipuluéc, Nondic hauc hemen nehorc ressassia ahal litzaque oguiz desertuan? 5 Eta interroga citzan, Cembat ogui dituçue? Eta hec erran ceçaten, Çazpi. 6 Orduan mana ceçan populuia iar ledin lurrean: eta harturic çazpi oguiac, gratiác rendatu eta, hauts citzan, eta eman cietzen bere discipuluey, presenta litzatençat: eta presentatu cituzten populuaren aitzinean. 7 Bacituzten halaber arrain guti batzu, eta gratiác rendaturic, erran ceçan hec-ere presenta litzaten. 8 Ian ceçaten bada, eta ressassia citecen: eta altcha citzaten çathi soberatuetic çazpi sasquitara. 9 Eta ian çutenac ciraden laur millaren inguruá, guero eman cieçén congít. 10 Eta bertan uncira sarthuric bere discipuluequin, ethor cedin Dalmanutha bazterretara. 11 Eta ethor citecen Phariseuac, eta has citecen harequin iharduquiten, hari cembeit signoren cerutic galdez caizcala, hura tentatzen çutela. 12 Orduan barnadanic bere spirituan suspirio eguinic, erran ceçan, Cergatic generatione haur signo galdez dago? eguiacz diotsuet generatione huni signoric etzayola emanen. 13 Eta hec vtziric, vncian berriz sarthuric iragan cedin berce aldera. 14 Eta ogui hartzera discipuluey ahanz cequién: eta oguibat

baicen etzutén berequin vncian. 15 Eta mana citzan, cioela, Gogoauçue eta beguira çaitetze Phariseuén altchagarritic, eta Herodesen altchagarritic. 16 Eta baciharducaten elkarren contra, cioitela, Ceren oguirc ez tugun da hori. 17 Eta hori eçagutu çuenean Iesusec, erran ciecen, Cer diharducaçue, ceren oguirc ez tuçuen? oraino ez tuçue consideratzen ez aditzen? oraino gogortua duçue çuen bihotza. 18 Beguiac dituçuelaric, eztacussaçue? eta beharriac dituçuelaric, ez tançuçue? eta etzarete orhoit? 20 Eta çazpiac laur milla guiçoney hautsi nerazutenean cembat sasqui çathiz betheric altchatu centuzten? Eta hec erran cieçoten, Çazpi. 21 Eta erran cieçén, Nola ez tuçue aditzen? 22 Eta ethor cedin Bethsaidara: eta presenta cieçoten itsubat, eta othoitz ceguïoten, hura hunqui leçan. 23 Orduan itsuaren escua harturic, eraman ceçan burgutic campora: eta haren beguietara thu eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric, interroga ceçan, deus balacussanez. 24 Eta harc beguiac altchaturic erran ceçan, Badiacusquiata guiçonac, ecen ohartzen nitziaieac arboreac diruditela dabiltzala. 25 Guero berriz eçar citzan escuac haren beguién gainean, eta berriz goiti beha eraci cieçón: eta senda cedin, eta ikusten cituen vrrundanic-ere claroqui guciac. 26 Orduan Iesusec igor ceçan hura bere etcherát, cioela, Ezadila burgura sar, eta nehoi ezterroala burguän. 27 Eta Iesus eta haren discipuluac handi ilkiric ethor citecen Philipperen Cesarea deitzen deneco burguëtara: eta bidean interroga citzan bere discipuluac, ciostela, Nor naicela ni dioite guiçonéc? 28 Eta hec ihardets ceçaten, Ioannes Baptista, eta bercéc Elias, eta bercéc Prophetaric bat. 29 Orduan harc dioste, Eta çuec ni nor naicela dioçue? Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Hi aiz Christ. 30 Orduan debeta citzan mehatchurequin nehoi hura ezlerroten harçaz. 31 Eta has cedin hayén iracasten, ecen behar cela guiçonaren Semeac anhitz suffri leçan, eta reproba ledin Ancianoéz, eta Sacrificadore principaléz, eta Scribéz, eta hil ledin, eta hereneco egunean resuscita ledin. 32 Eta claroqui propos hunez miñçatzen cen. Orduan apparta ceçan Pierrisec, eta has cequiön reprotchatzen. 33 Eta harc izuliric, eta bere discipuluetarat behaturic reprotcha ceçan Pierris, cioela, Guibelerat adi eneganic Satan: ecen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçac, baina guiçonén diradenac. 34 Guero populua beregana deithuric bere discipuluequin, erran cieçén, Norc-ere nahi baitu ene ondoan ethorri, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 35 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu bere vicia saluatu, galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu

bere vicia enegatic eta Euangeliogetic, saluaturen du hura. 36 Ecen cer probetchu du guiçonac, baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere arimá gal badeça? 37 Edo cer emanen du guiçonac bere arimaren recompensamentutan? 38 Ecen norc-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitéz generatione adultera eta bekatore hunetan, guiçonaren Semea-ere ahalque içanen da harçaz, dathorrenean bere Aitaren glorián Aingueru sainduequin.

9 Erraiten cerauen halaber, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen badiradela hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen ez tutenic, laincoaren resumá bothererequin ethorric dacusqueiteno. 2 Eta sey egunen buruän har citzan Pierris, eta Iacques eta Ioannes, eta eraman citzan mendi gora batetara appart hec berac, eta transfigura cedin hayén aitzinean. 3 Eta haren abillamentuac argui citecen, eta haguiz churic elhurra beçala, halaca non bolaçalec lurraren gainean ecin hain churi eguin baileçaque. 4 Guero aguer cequién Elies Moysesequin, eta miñço ciraden Iesusequin. 5 Orduan Pierrisec hitza harturic diotsa Iesusi, Magistruá, on duc gu hemen garén: eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 6 Eta cer miñço cen etzaquian: ecen icituac ciraden. 7 Eta eguin cedin hodeybat hec estali cituenic: eta ethor cedin vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea: huni beha çaquizquïote. 8 Eta bertan inguru behaturic, etzeçaten ikus nehor guehiagoric, Iesus bera baicen berequin. 9 Eta hec menditic iausten ciradela, mana citzan, nehoi ezlietzoten erran ikussi cituzten gauçac, guiçonaren Semea hiletaric resuscitatu licenean baicen. 10 Eta hec erran haur eduqui ceçaten berac baithan, elkarri galde eguiten ceraucatela, cer erran nahi çuen, hiletaric resuscitatze harc. 11 Guero interroga ceçaten, cioitela, Cergatic dioite Scribéc ecen Elias lehen ethorri behar dela? 12 Eta harc ihardesten çuela erran ciecen, Segur Eliasec lehen ethorric bere staturaco ditu gauça guciac: eta scribatua den beçala guiçonaren Semeaz, behar da anhitz suffri ceçan, eta ezdeusetan eduqui dadin. 13 Baina erraiten drauçuet ecen Elias ethorri içan dela, eta hari eguin nahi ceraucaten gucia, eguin draucatela, harçaz scribatua den beçala. 14 Eta discipuluetara ethorric, ikus ceçan gendetze handibat hayén inguruän, eta Scribéc hequin ciharducatela. 15 Eta bertan gendetze gucia, hura ikussiric, spanta cedin: eta harengana laster eguinez saluta ceçaten. 16 Orduan interroga citzan Scriba hec, Cer diharducaçue çuen artean? 17 Eta ihardesten çuela gendetzeoetaric batec,

erran ceçan, Magistruá, ekarri diat neure semea hiregana, ceinec baitu spiritu mutubat. 18 Eta non-ere har baiteça, çathicatzen dic: eta orduan haguna diarioc, eta garrascots bere hortzez eguiten dic, eta eyarthu dihoac: eta erran diraeat hire discipuluey egotz leçaten campora, eta ecin eguin dié. 19 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, O natione sinheste gabea, noizdrano finean çuequin içanen naiz? noizdrano finean supportaturen çaituztet? ekarçue hura enegana. 20 Orduan ekar ceçaten harengana: eta ikussi çuenean, bertan spirituac çathica ceçan hura, eta lurrera eroriric iraulzcatzen cen haguna lariola. 21 Orduan interroga ceçan lesusec haren aita, Cembat dembora du haur heldu çayola? Eta harc diotsa, Haourra-danic. 22 Eta anhitzetan sura egotzi dic eta vrera, deseguin leçançat: baina deus ahal badaguic, hel aquigu, guçaz compassione harturic. 23 Eta lesusec erran cieçón, Baldin hori sinhets ahal badeçac, gauça guciac dituc possible sinhesten duenaren. 24 Eta bertan haour aitác oihuz cegoela nigarrequin erran ceçan, Sinhesten diat, launa, hel aquio ene incredulitateari. 25 Eta ikussiric lesusec ecen populua lasterca elkarganatzan cela, mehatcha ceçan spiritu satsua, ciotsala, Spiritu mutuá eta gorrá, nic aut manatzen, Ilki adi horrenganic, eta guehiagoric ez adila sar hori baithan. 26 Eta spiritua oihu eguinic eta hura gaizqui çathicaturic, ilki cedin: eta haourra hila beçalaca cedin, hala non anhitzec erraiten baitzuten ecen hil cela. 27 Baina lesusec harén escua harturic, chuchent ceçan hura, eta iaiqui cedin. 28 Eta etchean arthu cenean, bere discipuluéc interroga ceçaten apart, Cergatic guc hura ecin campora egotzi dugu? 29 Eta erran cieçén, Deabru mota hura bercela ecin ilki daite orationez eta barurez baicen. 30 Eta handic ilkiric, elkarrequin çabiltzan Galilean gaindi: eta etzuen nahi nehorc iaquin leçan. 31 Ecen iracasten cituen bere discipuluac, eta ciosten, Guiçonaren Semea liuraturen da guiçonén escuetara, eta hilen duté: baina hilic, hereneco egunean resuscitaturen da. 32 Baina hec erran haur etzuten aditzen, eta beldur ciraden haren interrogatzera. 34 Eta hec ichil citecen: ecen elkarren contra iharduqui çutén bidean, cein cen berceac baino handiagoa. 35 Eta iarri cenean, dei citzan hamabiac, eta erran cieçén, Baldin nehor lehen içan nahi bada, gucietaco azquenén içanen da, eta gucien cerbitzari. 36 Eta haourtchobat harturic eçar ceçan hayen artean, eta hura bessoetara harturic, erran cieçén, 37 Norc-ere hunelaco haourtchoetaric bat recebituren baitu ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebitzen bainau, eznau ni recebitzen, baina ni igorri nauena.

38 Eta ihardets cieçón Ioannesec, cioela, Magistruá, ikussi diagu cembeit hire icenean deabruac campora egoitzen cituenic, cein ezpetarreicu guri: eta debetatu diagu hura, ceren ezpetarreicu guri. 39 Eta lesusec dio, Ezteçaçuela hura debeta: ecen ezta nehor ene icenean verthuteric eguiten duenic, eta bertan niçaz gaizqui minça ahal daitenic. 40 Ecen gure contra eztena, gure alde da. 42 Eta norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, hobe luque errota harribat haren leppoaren inguruån eçar ledin, eta itsassora egotz ledin. 43 Eta baldin eure escuac trebuca eraciten bahau, trenca eçac hura: hobe duc hire, escu bakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac dituala: gehennara ioan adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) 44 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 45 Eta baldin eure oinac trebuca eraciten, bahau, trenca eçac hura, hobe duc hire, mainguric vicitzean sar adin, ecen ez bi oinac dituala gehennara egotz adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) 46 Non hayen harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 47 Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, hobe duc hire, begui bakoitzdun laincoaren resumán sar adin, ecen ez bi beguiac dituala suco gehennara egotz adin: (Geenna g1067) 48 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 49 Ecen batbedera suz gacituren da: eta sacrificio gucia gatzez gacituren da. 50 Gauça ona da gatza, baina baldin gatza gueçat badadi cerçaz hura gacituren duçue? Auçue ceuróc baithan gatz, eta baque auçue elkarren artean.

10 Guero handic partituric, ethor cedinludeaco aldirietara lordanaren berce aldeaz: eta berriz gendetze bil cedin harengana: eta ohi beçala berriz iracasten cituen. 2 Orduan ethorric Phariseuéc interroga ceçaten tentatzen çutela, Sori da guiçonac bere emaztea vtzi deçan? 3 Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Cer manatu drauçue Moysesec? 4 Eta hec erran ceçaten, Moysesec permittitu dic separationeco letraren scribatzera, eta emaztearen vtzitera. 5 Eta ihardiesten çuela lesusec erran cieçén, Çuen bihotzeco gogortassunagatic scribatu drauçue manamendu hori. 6 Baina creatione hatsetic, arra eta emea eguin cituen laincoac. 7 Hunegatic, vtziren ditu guiçonac bere aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari. 8 Eta biac içanen dirade haraguibat. Beraz guehiagoric eztrade biga, baina haraguibat. 9 Bada laincoac iunctatu duena guiçonac ezteçala separa. 10 Eta etchean berriz discipuluéc gauçá harçaz beraz interroga ceçaten. 11 Eta

harc erran cieçon, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, eta bercebat emazte harturen, adulterio iauquiten du haren contra. 12 Eta baldin emazteac vtzi badeça bere senharra, eta berce batequin ezcon badadi, adulterio iauquiten du. 13 Orduan presenta cietzoten haourtcho batzu, hec hunqui litzançat: baina discipuluéc mehatchatzen cituzten, hec presentatzen cituztenac. 14 Eta hori ikus ceçanean Iesusec, fascha cedin eta erran cieçén, vtzitzaçue haourtchoac enegana ethortera, eta eztitzaçuela empatha: ecen horlacoén da laincoaren resumá. 15 Eguiaz erraiten draçuuet, norc-ere ezpaitu recebituren laincoaren resumá haourtcho anço, ezta hartan sarthuren. 16 Eta hec bessotera harturic, escuac hayén gainean eçarric, benedica citzan. 17 Eta hura ilkiten cela bideari lequionçat, norbeitec harengana laster eguinic, eta haren aitzinean belhauricaturic, interroga ceçan, Magistru oná, cer eguinen dut vicitze eternala hereta deçadançat? (aiōnios g166) 18 Eta Iesusec erran cieçon, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, laincoa. 19 Manamenduac badaquizquic, Ezteçala adultera, Ezteçala hil, Ezteçala ebats, Ezteçala testimoniage falsuric erran, Damuric eztaguioala nehorí, Ohoraitzac eure aita eta ama: 20 Eta harc ihardesten çuela erran cieçon, Magistruá, horiac guciac beguiratu citiat neure gaztetasunetic. 21 Eta Iesusec harenganat behaturic, onhets ceçan, eta erran cieçón, Gauça baten peitu aiz, habil, dituanac sal itzac, eta eman ietzéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruán: eta athor, arreit niri, cruztea harturic. 22 Eta hura faschaturic hitz hunez, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. 23 Orduan inguru behaturic Iesusec dioste bere discipuluey, O cein nequez onhassundunac, laincoaren resumán sarthuren diraden! 24 Eta discipuluac spanta citecen hitz hauçaz. Baina Iesusec berriz ihardesten çuela erran cieçén, Haourrác, cein gaitz den abrastassunetan fida diradenac, laincoaren resumán sar ditecen. 25 Errachago da cablebat orratzaren çulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. 26 Baina hec are spantago citecen, bere artean cioitela, Eta nor salua ahal daite? 27 Baina hetarat behaturic Iesusec dio, Guiçonac baithan impossible da, baina ez laincoa baithan: ecen gauça guciac possible dirade laincoa baithan. 28 Orduan Pierris has cedin hari erraiten, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciac, eta iarrei qui gaitzaizquic hiri. 29 Eta ihardesten duela Iesusec dio. Eguiaz diotsuet, nehor ezta vtzi duenic etchea, edo anayec, edo arrebác, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourrac, edo landác, ene

eta Euangelioaren amorecatic. 30 Recebi ezteçan orain demborá hunetan ehunetan hambát, etche eta anaye, eta arrebá, eta ama, eta haour, eta landa, persecuionequin, eta secula ethortecoan vicitze eternala. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Baina anhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta azquenac lehen. 32 Eta ciraden bidean igaiten ciradela Ierusalemra: eta hayén aitzinean ioiten cen Iesus, eta spantatzen ciraden, eta çarreizola ciraden beldur. Eta harturic berriz hamabiac, has cequien ethorri behar çaiçzan gauçén erraiten: 33 Cioela, huná, igaiten gara Ierusalemra: eta guiçonaren Semea liuraturen da Sacrificadore principalén eta Scribén escuetara, eta hiltzera condemnaturen duté, eta Gentilén escuetaraco duté: 34 Eta hec escarniaturen dute hura, eta açotaturen, eta thu eguinen draucate, eta hilen duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. 35 Orduan ethorten dirade harengana Iacques eta Ioannes Zebedeoren semeac, dioitela, Magistruá, nahi guendi quec cer-ere escaturen baicara, eguin ieçagun. 36 Eta harc erran cieçén, Cer nahi duçue daguiçuedan? 37 Eta hec erran cieçoten, Eman ieçaguc, bata hire escuinean, eta bercea hire ezquerrean iar gaitecen hire glorián. 38 Eta Iesusec erran cieçén, Eztaquique ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edaten dudan copá, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheya ahal çaitetzquete? 39 Eta hec erran cieçoten, Bay. Eta Iesusec erran cieçén, Nic edaten dudan copá edanen baduçue, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheyaturen baçarete: 40 Baina ene escuinean edo ene ezquerrean iartea, ezta ene emateco, baina emanen çaye preparatu içan çayeney. 41 Eta hori ençunic hamarrac has citecen faschatzen Iacquesez eta Ioannesez. 42 Baina Iesusec hec beregana deithuric dioste Badaquique ecen nationén gainean seignoriatzea laket çayenéc, hayén gainean seignoriatzen dutela, eta hayén artean handi diradenéc autoritatez vsatzen dutela hayen gainean. 43 Baina ezta hala içanen çuen artean: aitzitic nor-ere nahi içanen baita handiena içan çuen artean, içanen da çuen cerbitzari. 44 Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean içan ehen, içanen da gucién cerbitzari. 45 Ecen guiçonaren Semea-ere ezta ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzera, eta bere viciaren anhitzengatic rançoinetan emaitera. 46 Orduan ethorten dirade Iericora: eta hura Iericotic ilkiten cela, eta haren discipuluac eta gendetze handia, Bartimeo Timeoren seme itsua cegeo iarriric, bide bazterrean, esquez: 47 Eta ençunic ecen Iesus Nazareno cela, has cedin oi hu eguiten eta erraiten, Iesus David-en semeá, auc pietate niçaz. 48 Eta mehatchatzen çuten anhitzez

ichil ledin: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten çuen, Daud-en semeá, auc pietate niçaz. 49 Orduan lesusec gueldituric, mana ceçan, dei ledin. Eta dei ceçaten itsua, ciotsatela, Sporça adi, iaiqui adi: deitzen au. 50 Eta hura, bere mantoa egotzi çuenean, iaiquiric ethor cedin lesusgana. 51 Eta ihardesten çuela erran cieçón lesusec, Cer nahi duc daguiadan? Eta itsuac diotsa, Magistruá, ikustea recebi deçadan. 52 Eta lesusec erran cieçón, Oha, eure fedead saluatu au. Eta bertan recebi ceçan ikustea, eta iairreiquiten çayón lesusi bidean.

11 Eta Ierusalemara, Bethphage eta Bethania Oliuatzetaco mendi aldecoetara hurbiltzen ciradenean, igor citzan bere discipuletatic biga, 2 Eta erran cieçén, Çoazte çuen aurkán den burgura: eta hartan sarthuren çareten beçain sarri, eridenen duçue asto vmebat estecatua, nehor oraino gainean iarri içan etzayonic: lachaturic hura ekardaçue. 3 Eta baldin nehorc badarraçue, Cergatic hori eguiten duçue? erraçe ecen launac duela haren beharra: eta bertan hura igorriren du huna. 4 Parti citecen bada, eta eriden ceçaten asto vmea estecatutic, bortha aldean campotic bi bideren artean: eta lacha ceçaten hura. 5 Eta han ceudenetic batzuc erran cieçén, Cer ari çarete, lachatzen baituçue asto-vmea? 6 Eta hec erran cieçén, lesusec manatu cituen beçala: eta ioaitera vtzi citzaten. 7 Eta ekar ceçaten asto-vmea lesusgana, eta eçar cietzoten berén abillamenduac gainean, eta iar cedin haren gainean. 8 Eta anhitzec berén abillamenduac heda citzaten bidean: eta bercéc adarrac ebaquiten citzuten arboretatic eta bidean hedatzen. 9 Eta aitzinean cioaceneç, eta iarreiquiten ciradeneç, oihu eguiten çuten, cioitela, Hosanna, benedicatu dela launaren icenean ethorten dena. 10 Benedicatu dela gure aita Daud-en resuma launaren icenean ethorten dena: Hosanna leku goretan aicená. 11 Eta sar cedin Ierusalemen Iesus, eta templean: eta gauça gucietara inguru behaturic, eta ia berandua cela ilki cedin Bethaniarát hamabiequín. 12 Eta biharamunean ilki içan ciradenean Bethanitic, gosse cedin. 13 Eta vrrundanic ikussiric ficotze hostodunbat, ethor cedin eya deus hartan eriden ceçaquenez: eta hartara ethorric, etzeçan deus eriden historic baicen: ecen etzén fico demborá. 14 Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçón ficotzeari, Hemendic harát hireganic seculan fructuric nehorc ian etzeçala. Eta haur ençun ceçaten haren discipuluéc. (aiōn g165) 15 Eta ethorten dirade Ierusalemara: eta Iesus templean sarthuric, has cedin saltzen eta erosten

ari ciradeneñ campora egoizten, eta cambiadoren mahainac, eta vsso columba saltzalen cadirác itzul citzan. 16 Eta etzuen permittitzen nehorc vnciric erabil leçan templetic. 17 Eta iracasten ari cen, ciostéla. Ezta scribatua, ecen Ene etchea orationetaco etche deithuren dela natione gucietan? baina çuec hura gaichtaguín lece eguin duçue. 18 Eta haur ençun ceçaten Scribéc eta Sacrificadore principaléc, eta bilha çabiltzan nolatan hura hil leçaqueten: ecen beldur çaiçzan, ceren populu gucia miraculuz baitzegoen haren doctrináz. 19 Eta arratsa ethorri cenean, ilki cedin Iesus hiritic. 20 Eta goicean adetic iragaiten ciradela ikus ceçaten ficotzea erroetarano eyhartua. 21 Orduan orhoituric Pierrisec erran cieçón, Magistruá, huná, hic maradicatu duán ficotzea eyhartu duc. 22 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Auçe laincoaren fedea. 23 Eguiaz erraiten drauçuet, norc-eré erranen baitrauca mendi huni, Ken adi, eta iraitz adi itsassora: eta ezpaitu dudaric eguinen bere bihoitzean, baina sinhetsiren baitu ecen erraiten duena eguinen dela, cer-ere erranen baituque eguinen çayó. 24 Halacotz erraiten drauçuet, ceren-ere othoitz eguiten duçuela escaturen baitzarete, sinhetsaçe ecen recebituren duçuela: eta eguinen çaiçue. 25 Baina othoitz eguiten iar çaitetzenean, barka eçaçe baldin deus baduçue nehoren contra: çuen Aita ceruétacoac-ere, çuey barka dietzaçuen çuen faltác. 26 Ecen baldin çuec barka ezpadeçaçe: çuen Aita ceruétan denac-ere eztrauzquique barkaturen çuen faltác. 27 Orduan ethorten dirade berriz Ierusalemara: eta templean çabilara, ethor citecen harengana Sacrificadore principalac, eta scribác, eta Ancianoac 28 Eta erran cieçoten, Cer autoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc eman drauc autoritate hori gauça horiac eguin ditzán? 29 Eta lesusec ihardesten çuela erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez: eta ihardestaçe, eta erranen drauçuet cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. 30 Ioannesen baptisimoa cerutic cen, ala guiçonetaric? ihardestaçe. 31 Eta baciharducaten elkarren artean, cioitela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du Cergatic beraz etzuçue sinhetsi hura? 32 Baina baldin erran badeçagu, Guiçonetaric populuaren beldur gara: ecen guciéc çaducaten Ioannes eguiaczco Propheta içan cela. 33 Eta ihardesten çutela erran cieçoten lesusi, Etzeaquagu. Eta lesusec ihardesten duela dioste, Nic-ere eztrauçuet erranen cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan.

12 Guero has cequién comparationez erraiten, Mahastibat landa ceçan guiçon-batec, eta ingura

ceçan hessiz, eta eguin ceçan hobibat lacotaco, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca cieçén laboraríey, eta camporat ioan cedin. 2 Eta igor ceçan laborarietara sasoinean cerbitzaria, laborarietariç recebi leçañcát mahastico fructutic. 3 Baina hec hura harturic çaurt ceçaten, eta igor ceçaten hutsic. 4 Eta berriz igor ceçan hetara berce cerbitzaribat eta harri vkaldiz hauts cieçoten buruá, eta igor ceçaten desonestqui tractaturic. 5 Eta berriz bercebat igor cieçén, eta hura hil ceçaten: eta anhitz berceric, batzu cehatzen eta berceac hiltzen cituztela. 6 Oraino bada bere seme maitebat vkan eta, hura-ere igorri vkan du hetara azqueñic, cioela, Ahalque içanen dirade ene semearen. 7 Baina laborari hec erran ceçaten bere artean, Haur da primua: çatozte hil deçagun haur, eta gure içanen da heretagea. 8 Eta harturic hura hil ceçaten, eta iraitz ceçaten mahastitic campora. 9 Cer eguinen du bada mahasti iabeac? Ethorriren da, eta deseguinen ditu laborariac, eta emanen du mahastia berceri. 10 Eta Scriptura haur-ere eztuçue iracurri? Edificaçaléc arbuyatu duten harria, cantoin buru eguin içan da: 11 launaz eguin içan da haur, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? 12 Ayher ciraden bada haren hatzamaitera, baina populuaren beldur ciraden: ecen eçagutu çuten hayén contra comparatione haur erran çuela: eta hura vtziric ioan citecen. 13 Guero igor citzaten harengana Phariseuetaric eta Herodianoetaric batzu, hura hatzaman leçatençát hitzean. 14 Eta hec ethorriçic diotsate, Magistruá, bacequiagu ecen eguiati aicela, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guioçónen apparentiara beha, baina eguiazqui laincoaren bidea iracasten duc: Bidezco da tributaren Cesari emaita, ala ez? emanen dugu, ala eztugu emanen? 15 Eta harc, eçagaturic hayén hypocrisiá, erran cieçén, Cergatic tentatzen nauçue? ekardaçue dinerobat, ikus deçadançat. 16 Eta hec presenta cieçoten: orduan dioste, Norena da imagina haur eta scribua? Eta hec erran cieçoten, Cesarena. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Renda ietzoçue Cesarenac Cesari: eta laincoarenac laincoari. Eta mirets ceçaten haren gainean. 18 Orduan ethor citecen harengana Sadduceac, ceinéc erraiten baitute eztela resurreccioneric, eta interroga ceçaten, cioitela, 19 Magistruá, Moysesec scribatu vkan diraucuc, baldin cembeiten anayea hil bada, eta vtzi badu emaztea, eta haourric vtzi ezipadu, har deçan haren anayac haren emaztea, eta eguin dieçón leinu bere anayeri. 20 Cituán bada çazpi anaye: eta lehenac har cieçán emazte, eta hiltzean etzieçán leinuric vtzi. 21 Eta bigarrenac har cieçán hura, eta hil ciedián, eta harc-ere

etzieçán leinuric vtzi: eta hirurgarrenac halaber. 22 Eta har cieçateán hura çazpiéc, eta leinuric etzieçateán vtzi: gucietaco azquenenic hil ciedián emaztea-ere. 23 Resurreccionean bada, resuscitatu diratenean hetaric ceinen emazte içanen da? Ecen çazpiéc hura emazte vkan dié. 24 Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Eztuçue halacotz huts eguiten ceren ezipaitaquizquiçue Scripturác, ezeta laincoaren verthutea? 25 Ecen hiletaric resuscitatu diratenean, eztu nehorc emazeric harturen, ez emanen ezconçaz: baina içanen dirade ceruètaco Aingueruác beçala. 26 Eta hiléz den becembatean, ecen resuscitatzen diradela, eztuçue iracurri Moysesen liburuan, nola berroan hari miñçatu içan çayón laincoa, cioela, Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? 27 Ezta hilén laincoa, baina vicién laincoa: çuec beraz haguiz enganatzen çarete. 28 Eta ethor cedin Scribetaric cembeit, hec disputatzen ençunic, eta ikussiric ecen vngui ihardetsi cerauela, harc interroga ceçan, Cein da manamendu gucietaco lehena? 29 Eta lesusec ihardetsi cieçón. Manamendu gucietaco lehena duc, Behadi Israel, gure lainco launa, laun bakoitzbat duc. 30 Onhetsiren duc bada eure lainco launa, eure bihotz guciac, eta eure arima guciac, eta eure pensamendu guciac, eta eure ahal guciac: haur duc lehen manamendua. 31 Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala: hauc baino berce manamendu handiagoric eztuc. 32 Orduan erran cieçón Scriba harc, Vngui, Magistruá, eguiazqui erran duc, ecen laincobat dela eta harçaz berceric eztela: 33 Eta haren onhestea bihotz guciac, eta adimendu guciac, eta arima guciac, eta indar guciac: eta hurcoaren onhestea bere buruá beçala, guehiago dela ecen ez holocausta eta sacrificio guciac. 34 Eta lesusec ikussi çuenean ecen harc çuhurqui ihardetsi çuela, erran cieçón, Ezaz vrrun laincoaren resumatic. Eta nehore guehiagoric etzayón ausart interrogatzera. 35 Eta ihardesten çuela lesusec erraiten çuen, templean iracasten ari cela, Nola dioite Scribéc ecen Christ Daud-en seme dela? 36 Ecen Daud-ec berac erran du Spiritu sainduaren inspirationez, Erran drauca launac ene launari, lar-adi ene escuinean, eçar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella. 37 Beraz Daud-ec berac deitzen du hura laun: nondic da beraz haren seme? Eta gendetze anhitzeç ençuten çuen hura gogotic. 38 Eta erraiten cerauen bere doctrinán, Beguirauçue Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta salutationey merkatuetan on dariztenetaric, 39 Eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan: 40 Iresten dituztela ema

alargunén etheac, are luçaqui othoitz eguin irudiz: hauc recebituren duté condemnatione handiagoa. 41 Eta Iesusec truncoaren aurkán iarriric cegoela, gogoatzen çuen nola populuaç diru emaiten çuen truncora, eta anhitz abratsec emaiten çutén anhitz. 42 Eta ethorric emazte alhargun paubre batec eman citzan bi peça chipi, baitziraden quadrantbat. 43 Orduan bere discipuluac beregana deithuric erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen alhargun paubre hunec guehiago eman duela ecen ez truncora eman duten guciéc. 44 Ecen guciéc soberaturic çutenetic eman vkan duté, baina hunec eman du bere paubreiciatic çuen gucia bayeta, bere sustantia gucia.

13 Eta ilkiten cela templetic, erran cieçón bere discipuluetic batec, Magistruá, ikusquic cer harriac eta cer edificioac diraden hauc. 2 Orduan Iesusec ihardesten çuela erran cieçón, Badacusquic edificio handi hauc? ezuc gueldituren harria harriaren gainean desequin ezadin. 3 Eta iarriric cegoela Oliuatzetaco mendian templearen aurkán, interroga ceçaten appart Pierrisec eta lacquesec, Ioannesec eta Andriuec, 4 Cioitela, Erraguc noiz gauça horiac içanen diraden, eta cer signo içanen den gauça horiac guciac complituren diradenean. 5 Eta Iesus, ihardesten cerauela, has cedin erraiten, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten: 6 Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. 7 Baina dançuzquicuenean guerlác eta guerla famác, etzaitzela trubla: ecen gauça hauc eguin behar dirade: baina ezta oraino içanen fina. 8 Ecen altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade lur ikaratzeac lekutic lekura, eta gosseteac eta nahastecamenduc: dolorén hatseac, hauc. 9 Baina beguira eieçue çuec ceuron buruèy: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara eta synagoguetara: açotaturen çarete, eta gobernadorén eta reguén aitzinera eramanen çarete ene causaz, hæy testimoniagetan. 10 Eta natione gucietan behar da lehenic predicatu Euangelioa. 11 Eta hatzamanic eramanen çaituztenean etzaretela aitzinetic ansiatan cer erranen duçuen, eta ezalbeitzineçate medita: baina cer-ere emanen baitzaiçue ordu hartan, hura albeitzinarrate: ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina Spiritu saindua. 12 Orduan liuraturen du anayec anayea heriotara, eta aítac haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. 13 Eta gaitzetsiac içanen çarete guciéz, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen

da. 14 Dacussaçuenean bada desolationearen abominationea, Daniel Prophetáz erran içan dena, behar ezén lekuan dagoela (iracurtzen duenac adi beça) orduan ludean diratenéc, ihes albeileguitte mendietará: 15 Eta ethe gainean datena, ezalbeiledi iauts etcherát, eta ezalbeiledi sar deusen bere ethetic eramaitera. 16 Eta landán datena ezalbeiledi guibelerat itzul, bere abillamenduaren hartzera. 17 Baina dohaingaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. 18 Othoitz eguiçue bada çuen ihes eguittea ezén neguán. 19 Ecen içanen dirade egun hec halaco tribulatione, nolacoric ezpaita içan laincoac creatu dituen gaucén creatze hatsetic oraindrano, eta ezpaita içanen. 20 Eta baldin launac laburtu ezpalitu egun hec, nehor ezlaite salua: baina elegitu dituen elegituacgatic, laburtu ditu egun hec. 21 Eta orduan baldin nehorc badarraçue, Huná hemen Christ, edo, Hará han: ezalbeitzineçate sinhets. 22 Ecen altchaturen dirade Christ falsuac, eta propheta falsuac: eta eguinen dituzte signoac eta miraculuac seducitzeo, baldin possible baliz, elegituen-ere. 23 Baina çuec beguirauçue. Huná, aitzinetic erran drauzquicuet gauça guciac. 24 Halaber egun hetan tribulatione haren ondoan, iguzquia ilhunduren da: eta ilharguiac eztu bere arguia emanen. 25 Eta ceruco içarrac eroriren dirade, eta ceruétan diraden verthuteac ikaraturen dirade. 26 Eta orduan ikussiren duté guçonaren Semea datorquela hodeyetan bothere eta gloria handirequin. 27 Eta orduan igorriren ditu bere Aingueruác, eta bilduren ditu bere elegituac laur haicetic, lur bazterretic ceru bazterrerano. 28 Bada ficotzetic ikas eçaçue comparisonea. Haren adarra ia vstertzen eta hostatzen denean, badaquicue ecen vdá hurbil dela. 29 Hala çuec-ere ikus deçaçuenean gauça hauc eguiten diradela, iaquicue ecen hurbil datela borthán. 30 Eguiaz erraiten drauçuet, ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc guciac eguin diteno. 31 Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztrade iraganen. 32 Baina egun harçaz eta orenaz nehorc eztaqui, ez eta ceruán diraden Aingueruéc-ere, ez eta Semeac-ere, Aitac berac baicen. 33 Beguirauçue, veilla eçaçue eta othoitz eguiçue, ecen eztaquicue demborá noiz daten. 34 Hala da nola camporat ioan licén guçon batec, bere etheca vtzirc, eta emanic bere cerbitzariey autoritate: eta ceini bere lana, borthal-çainari veilla leçan manatu balerauca. 35 Veilla eçaçue beraz: ecen eztaquicue noiz etzcheco iauna ethorriren den, arratsean, ala gauherditan, ala oillaritean, ala goicean: 36 Vstegaberíc dathorreanean, lo çaunçatela eriden

etzaitzaten. 37 Eta çuey erraiten drauçuedana, guciy erraiten drauet, Veilla eçaçue.

14 Cen bada Bazcoaren eta ogui altchagarri gabecoen bestá bi egunen buruán: eta Sacrificadore principalac eta Scribác çabiltzan bilha nolatan hura fineciaz hatzamanic hil leçaqueten. 2 Eta cioiten, Ez bestán, populuau tumultoric eztençát. 3 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela eta mahainean iarriric cegoela, ethor cedin emaztebat aspíc garbizco vnguentu precio handitaco boeítabat çuela: eta hautsirc boeítá, huts ceçan haren buru gainera. 4 Eta ciraden batzu berac baithan gaitzi çayenic, eta erraiten çutenic, Certaco vnguentu goastatze haur eguin içan da? 5 Ecen haur hirur-ehun dinero baino guehiagotan saldu ahal çaten, eta eman paubrey. Eta baçadassaten haren contra. 6 Baina Iesusec dio, Vtzaçue hori, cergatic faschatzen duçue? obra ombat enegana eguin du. 7 Ecen paubreac bethiere vkanen dituçue çuequin, eta noiz-ere nahi vkanen baituçue, hæy vnguí ahal daidieçue: baina ni eznauçue bethi vkanen. 8 Hunec ahal duena eguin du: auançatu da ene gorputzaren vnctatzera ene ohorztecotzat. 9 Eguiaz erraiten drauçuet, non-ere predicaturen baita Euangelio haur mundu gucian, hunec eguin duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 10 Orduan Iudas Iscariot hamabietaric bat ethor cedin Sacrificadore principaletara, hura liura liecençat. 11 Eta hec hori ençunic aleguera citecen, eta prometta cieçoten diru emaitera: eta bilha çabilan nolatán hura dembora moldezcoz tradi leçaqueen. 12 Eta altchagarri gabeco oguién lehen egunean, Bazcoa sacrificatu behar çutenean, erran cieçoten bere discipuluéc, Non nahi duc ioanic appain deçagun ian deçançat Bazcoa? 13 Orduan igor citzan bere discipuluetaric biga, eta erran cieçén, Çoazte hirira, non bathuren baitzaieçue guiçombat, pegarbat vr daramala: çarrçitzate hari. 14 Eta nora-ere sarthuren baita, erroçue aitafamiliari: Magistruc cioc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostatua? 15 Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat paratua eta appaindua: han appain ieçaguçue. 16 Parti citecen bada haren discipuluac, eta ethor citecen hirira: eta eriden ceçaten erran cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. 17 Eta arrastu cenean, ethor cedin hamabiequin. 18 Eta hec mahainean iarriric ceudela, eta alha ciradela, dio Iesusec, Eguiaz erraiten drauçuet, çuetaric batec tradituren nau, ceinec iaten baitu enequin. 19 Eta hec has citecen tristetzen: eta hari erraiten bata bercearen ondoan, Ni naiz? eta berceac, Ni naiz? 20

Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Hamabietaric batec, enequin platean trempatzen duenec tradituren nau. 21 Segur guiçonaren Semea badoa, harçaz scribatu den beçala: baina maledictione guiçon haren gainean, ceinez guiçonaren Semea tradituren baita: on çuqueen guiçon harc baldin iayo ezpaliz. 22 Eta hec alha ciradela, har ceçan Iesusec oguia eta gratiác rendaturic hauts ceçan: eta eman cieçén, eta dio, Har eçaçue, ian eçaçue: haur da ene gorputza. 23 Eta copá hartu çuenean, gratiác rendaturic, eman cieçén: eta edan ceçaten hartaric guciéc. 24 Eta dioste, Haur da ene odol Testamentu berricoa, anhitzengatic issurten dena. 25 Eguiaz diotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harat aihenaren fructutic, hura berriric laincoaren resumán edanen dudan egunerano. 26 Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendirát. 27 Orduan dioste Iesusec, Guçiac scandalizaturen çarete nitan gau hunetan: ecen scribatua da, Ioren dut artzaina, eta barreyaturen dirade ardiac. 28 Baina resuscita nadinean aitzinduren natzaieçue Galileara. 29 Eta Pierrisec erran cieçón, Baldin guciac scandaliza baditez-ere, ni ez ordea. 30 Orduan diotsa Iesusec, Eguiaz erraiten drauat ecen egun, gau hunetan biguetan oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauála. 31 Baina harc vnguiç haguitzago erraiten çuen, Baldin hirequin hil behar banu-ere, ezaut vkaturen. Eta halaber guciac-ere erraiten çutén. 32 Guero ethorten dirade Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste bere discipuluey, Iar çaitetzte hemen, othoitz daididano. 33 Eta hartzen ditu Pierris eta Iacques eta Ioannes berequin, eta has cedin icitzen, eta guciç keichatzen. 34 Eta dioste, Alde gucietaric triste da ene arimá heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaçue. 35 Eta aitzinachiago ioanic, bere buruá lurrera egotz ceçan, eta othoitz eguin ceçan, baldin possible baliz iragan ledin harenganic oren hura: 36 Eta erran ceçan, Abba, Aitá, gauça guçiac possible dituc hire: transporta eçac eneganic copa haur: badaric-ere ez nic nahi dudana, baina hic nahi duana. 37 Guero ethor cedin, eta eriden citzan lo ceunçala: eta diotsa Pierrisi, Simón lo atza? orembat ecin veillatu duc? 38 Veilla eçaçue, eta othoitz eguiçue, sar etzaitetzten tentationetan: spiritua prompto da, baina haraguia flacu. 39 Eta berriz ioanic othoitz eguin ceçan, eta propos bera erran ceçan. 40 Guero itzuliric eriden citzan berriz lo ceunçala: ecen hayén beguiac cargatuac ciraden, eta etzaquiten cer ihardets ceçaqueoten. 41 Eta ethor cedin herén aldián, eta dioste, Lo eguiçue gauguero, eta reposa çaitetzte: asco da, ethorri da orena: huná, liuratzan da guiçonaren Semea gaichtoén escuetara.

42 Iaiqui çaitetzte, goacen: huná, ni traditzen nauena hurbildu da. 43 Eta bertan, hura oraino miño cela, ethor cedin ludas, baitzén hamabietaric bat, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén, eta Scribén, eta Ancianoén partez. 44 Eta eman cerauen, hura traditzen çuenac elkarren artean seignale, cioela, Nori-ere pot eguinen baitraucat, hura da, hari çatchetzate, eta eramaçue segurqui. 45 Eta ethorri cenean, bertan harengana hurbilduric diotsá, Magistruá, Magistruá, eta pot eguin cieçón. 46 Orduan hec eçar citatzen bere escuac haren gainean, eta hatzaman ceçaten. 47 Eta han ciradenetaric cembeitec, ezpatá idoquiric io ceçan Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçón beharria. 48 Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki çarete ezpatequin eta vhequin ene hatzamaitera? 49 Egun oroz çuen artean nincén templean iracasten ari nincela, eta ez nauçue hartu. Baina behar da compli ditecen Scripturác. 50 Orduan hura vtziric haren discipulu guciéc ihes ceguitén. 51 Eta guicón gaztebat iarrei qui içan çayón gorputz billuciaren gainean inguru mihisse batez estaliric, eta hatzaman ceçaten hura guicón gazte batzuc. 52 Baina hura, vtziric mihissea, billuzgorriric itzur cequién. 53 Orduan eraman ceçaten Iesus Sacrificadore subiranoagana: eta bil citecen harequin. Sacrificadore principal guciac, eta Ancianoac, eta Scribác. 54 Eta Pierris vrrundanic iarrei qui cequién Sacrificadore subiranoaren sala barnerano: eta cegoen iarriric cerbitzariequin, berotzen cela su bazterrean. 55 Eta Sacrificadore principalac, eta consistorio gucia Iesusen contra testimoniage bilha çabiltzan, hura hil eraci leçatençát: eta etzutén erideiten. 56 Ecen anhitzeç falsuqui testificatzen çutén haren contra: baina etziraden conforme hayén testimoniageac. 57 Orduan batzuc iaiquiric falsuqui testifica ceçaten haren contra, cioitela, 58 Guc ençun dugu hori erraiten, Nic deseguinen dut temple escuz eguin haur, eta hirur egunez berce escuz eguin eztembat edificaturen dut. 59 Baina hala-ere hayén testimoniagea etzén conforme. 60 Orduan Sacrificadore subiranoac artera iaiquiric interroga ceçan Iesus, cioela, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? 61 Baina hura ichilic cegoen, eta etzeçan deus ihardets. Berriz Sacrificadore subiranoac interroga ceçan hura, eta erran cieçón, Hi aiz Christ Iainco Benedicatuaren Semea? 62 Eta Iesusec erran cieçón, Ni nauc, eta ikussiren duçue guicónaren Semea iarriric dagoela Iaincoaren botherearen escunean, eta ethorten dela ceruco hodeyetan. 63 Orduan Sacrificadore

subiranoac bere arropác erdiraturic erran ceçan, Cer guehiago testimonio behar dugu? 64 Ençun duçue blasphemioa: cer irudi çaiçue? Eta hec guciéc haren contra iugea ceçaten, hil mereci cuela. 65 Eta has citecen batzu haren contra thu eguiten: eta haren beguithartearen estaltzen, eta haren buffetatzen: eta hari erraiten, Prophetiza eçac. Eta officieréc cihor vkaldi emaiten ceraucaten. 66 Eta Pierris behereco salán cegoela, ethor cedin Sacrificadore subiranoaren nescatoetaric bat: 67 Eta ikussi çuenean Pierris berotzen cegoela, hari beguira iarriric erran ceçan, Eta hi Iesus Nazarenorequin incén. 68 Baina harc vka ceçan, cioela, Eztinát eçagutzen, ez etzequinat hic cer dionán. Eta ilki cedin corralerat, eta oillarrac io ceçan. 69 Eta nescatoa berriz hura ikussiric, has cedin han ciradeneç erraiten, Haur hetaric da. 70 Baina harc berriz vka ceçan. Eta appurbaten buruán berriz han ciradeneç erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hetaric aiz, ecen Galileano aiz, eta hire lengoageac irudi dic. 71 Orduan hura has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Eztut eçagutzen çuec dioçuen guicón hori. 72 Eta berriz oillarrac io ceçan: eta orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, Oillarrac biguetan io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkiric nigar eguin ceçan.

15 Eta bertan goicean conseillu eduquiric Sacrificadore principaléc Ancianoequin eta Scribequin eta consistorio guciarequin, estecaturic Iesus eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pilati. 2 Orduan interroga ceçan, hura Pilatec, Hi aiz luduen Reguea? Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, Hic dioc. 3 Eta anhitz gauçaz accusatzen çutén hura Sacrificadore principaléc. 4 Eta Pilatec berriz interroga ceçan, cioela, Eztuc deus ihardesten? huná, cembat gauçaz hire contra testificatzen dutén. 5 Baina Iesusec deus etzeçan guehiagoric ihardets: hala non miresten baitzuen Pilatec. 6 Eta bestan largatzen ohi cerauen presonerbat, ceinen-ere esca bailitez. 7 Eta cen Barabbas deitzen cembat presonér seditoneco lagunequin, heriotze mutinationez eguin çuenic. 8 Eta oihuz iarriric populua has cedin escatzen eguin liecén bethiere eguin vkan cerauen beçala. 9 Eta Pilatec ihardetsi cerauen, cioela, Nahi duçue larga dieçaçuedan Iuduén Regueá? 10 (Ecen baceaquian nola hura inuidiaz liuratu çutén Sacrificadore principaléc) 11 Eta Sacrificadore principaléc incita ceçaten populua lehen Barabbas larga liecén. 12 Eta Pilatec ihardesten çuela, berriz erran cieçén, Cer bada nahi duçue daguiodan Iuduén Regue deitzen duçuen huni? 13 Eta hec berriz oihu

eguin ceçaten, Crucifica eçac. 14 Eta Pilatec erraiten cerauen, Baina cer gaizqui eguin du? Eta hec hambat oihu guehiago eguin ceçaten, Crucifica eçac. 15 Pilatec bada populuaeren gogara eguin nahiz, larga ciecen Barabbas, eta Iesus açotaturic liura cieçén crucifica ledinçat. 16 Orduan gendarmesec eraman ceçaten hura sala barnera, cein baita pretorioa, eta dei ceçaten banda gucia. 17 Eta vezti ceçaten hura escarlataz, eta inguru eçar cieçoten buruan elhorri plegatuzco coroabat. 18 Eta has citecen haren salutatzen, cioitela, Vngui hel daquiala, luduen Regueá. 20 Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten escarlatazco, eta vezti ceçaten bere abillamenduéz: eta camporat eraman ceçaten crucifica leçatençat. 21 Eta bortcha ceçaten bidezco Simon Cyreniano deitzen cembat, landetari heldu cela, (cein baitzén Alexandreren eta Ruforen aita) haren crutzea eraman leçançat. 22 Guero eraman ceçaten Golgothaco lekura, cein erran nahi baita, Bur-heçur lekua. 23 Guero eman cieçoten edatera mahatsarno myrrharequin nahasteca, baina harc etzeçan har 24 Eta crucificatu çutenean, parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotzitic hayén gainean, norc cer ioan leçaqueen. 25 Ciraden bada hirur orenac hura crucificatu çutenean. 26 Eta cen haren causaren inscripçionea hunela scribatua, IVDVEN REGVEA. 27 Eta harequin crucifica citzaten bi gaichtaguin: bata haren escuinean, eta bercea ezquerrean. 28 Eta compli cedin Scriptura dioena, Eta gaizquiguilequin estimatu içan da. 29 Eta iragaiten ciradenéc iniuriatzen çuten bere buruac higitzen cituztela, eta cioitela, He, templea deseguiten eta hirur egunez edificatzen duaná. 30 Empara eçac eure buruá, eta iausti adi crutzetic. 31 Halaber Sacrificadore principalec-ere escarnioz elkarri erraiten ceraucaten Scribequin, Berceac emparatu ditu, bere buruá ecin empara deçaque. 32 Christ Israeleco Reguea iausti bedi orain crutzetic, ikus eta sinhets deçagunçat. Harequin crucificatu içan ciradenec-ere iniuriatzen çutén. 33 Baina sey orenac ciradenean, ilhumbe eguin cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetarano 34 Eta bedratzi orenetan oihu eguin ceçan Iesusec ocengui, Eloi, Eloi, Iammabachthani? erran nahi baita, Ene laincoa, Ene laincoa, ceren abandonnatu nauc? 35 Eta han ciradenetic batzuc ençun çutenean, cioiten, Huná, Elias deitzen du. 36 Laster eguin ceçan bada batec, eta spongiabat betheric vinagrez, eta eçarriic canabera baten inguruán, eman cieçón edatera, cioela, Vtzaçue: dacussagun eya ethorriren denez Elias horren kencana. 37 Eta Iesusec oihu handibat eguinic, spiritua renda ceçan. 38 Eta templeco velá

erdira cedin bi çathitara garaitic behererano. 39 Eta ikus ceçanean haren aurkan cegoen Centenerac, ecen hala oihu eguinic spiritua rendatu çuela, erran ceçan, Eguiazqui guiçon haur laincoaren Semea cen. 40 Eta baciraden emazteac-ere vrrundanic beha ceudela, ceinén artean baitzen Maria Magdalena, eta Maria lacques chipiaren eta losesen amá, eta Salome. 41 Eta hec, Galilean cenaz gueroztic iarreiçui içan çaiçcan eta cerbitzatu vkan çuten: eta anhitz berce emazte harequin batean Ierusalemra içan içan ciradenic. 42 Eta arrastu cenean (ceren Sabbathoaren aitzinetic den preparationeco eguna baitzén) 43 Ethorrhic Ioseph Arimatheacoa, conseillér ohoratua, hura-ere laincoaren resumaren beguira cegoena, ausart cedin Pilatgana sartzera, eta esca cequiön Iesusen gorputzaren. 44 Eta Pilatec miresten çuen baldin ia hil baliz: eta Centenera deithuric, interroga ceçan hura, eya baçuenez heuraguiriic hil cela. 45 Eta gauçá eçaguturic Centeneraganic, eman cieçón gorputza Iosephi. 46 Eta harc mihissebat erossiric, eta hura erautsiric estal ceçan mihisseaz: eta eçar ceçan arroca batetan ebaquia cen monumentean: eta itzuliz eçar ceçan harribat monument borthán. 47 Eta Maria Magdalena eta Maria losesen ama, beha ceuden non eçarten cen.

16 Eta Sabbathoa iragan cenean, Maria Magdalenac eta Maria lacquesen amác eta Salomec eros citzaten vnguentu aromaticoac, ethorrhic hura embauma leçatençat. 2 Eta guciç goiz astearen lehen egunean ethorten dirade monumentera, iguzquia ia ilki cenean 3 Eta erraiten çuten elkarren artean, Norc aldaraturen draucu harria monument borthatic? 4 Eta miratu çutenean, ikus ceçaten harria aldaratua cela: ecen guciç handia cen. 5 Guero monumentera sarthuric, ikus ceçaten lagun gaztebat escuineco aldean iarria, abillamendu churi luce batez veztitua: eta ici citecen 6 Baina harc dioste, Etzaitetzela ici: Iesus Nazareth crucificatu içan denaren bilha çabiltzate, resuscitatu da: ezta hemen, huná lekua non eçarri vkan çutén. 7 Baina çoazte, erran ieceçue haren discipuluey eta Pierrisi, ecen çuen aitzinean ioaiten dela Galileara: han hura ikussiren duçue, erran drauçuen beçala. 8 Eta hec bertan partituric ihes eguin ceçaten monumentetic: ecen ikarac eta iciapenec har citzan: eta nehori deus etzeraucaten erraiten: ecen beldur ciraden. 9 (note: **The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.**) Eta Iesus resuscitatu cenean, asteco lehen egun goicean, aguer cequiön lehenic Maria Magdalenari, ceineticar çazpi deabru campora egotzi

baitzitzen. 10 Harc ioanic conta ciecén, lesusequin içan ciradeneý, ceinéc dolu ekarten baitzuten eta nigar eguiten. 11 Eta hec ençun ceçatenean ecen vici cela, eta harc ikussi cuela, etzeçaten sinhets. 12 Guero gauça hauén ondoan hetaric bi ioaiten ciradeni aguer cequién berce formatan, camporat partitzen ciradela. 13 Eta hec itzuli ciradenean conta ciecén bercéy: baina etzitzaten hec-ere sinhets. 14 Azquenic, elkarrequin iarriric ceudela hamequey aguer cequién, eta reprotcha ciecén hayén incredulitatea, eta bihotz gogortassuna: ceren hura resuscitaturic ikussi vkan çutenac ezpaitzitzen sinhetsi. 15 Eta erran ciecén, Çoazte mundu orotara, eta predica ieçoçue Euangelioa creatura guciari 16 Sinhetsiren duena eta batheyaturen dena saluaturen da: baina sinhetsiren eztuena condemnaturen da 17 Eta signo hauc sinhetsi duqueiteney iarreiquiren caizté Ene icenean deabruac campora egotziren dituzté, lengoage berriz minçaturen dirade: 18 Sugueac kenduren dituzté: eta baldin cerbait heriotaracoric edan badeçate, eztraue calteric eguinen: erien gainean escuac eçarriren dituzté, eta sendaturen dirade. 19 Eta launa gauça hauçaz hæy minçatu içan çayenean, goiti cerurát altcha cedin, eta iar cedin laincoaren escuinean. 20 Hec-ere partituric predica ceçaten leku gucietan, launac hequin obratzen çuela, eta hitza confirmatzen çuela iarreiquiren ciraden signoéz.

Lukas

1 CEREN anhitzec escu eçarri baitu narratione baten sribatzera complituqui gure artean certificatu ičan diraden gaucéz, **2** Eçagutzera eman draucuten beçala lehen hatsetic ikussi dituztenéc eta hitzaren ministre ičan diradenéc. **3** Niri-ere on iruditu ičan ciaitadac gucia hatsetic finerano diligentqui comprehendituric, hiri punctuz punctu heçaz sribatzera, o Theophile gucizco eccellenteá: **4** Hobequi eçagut deçançat ikassi dituán gaucén eguiá. **5** HERODES Iudeaco regueren egunetan cen Zacharias deitzen cen Sacrificadorebat, Abiaren araldetic: eta haren emaztea cen Aaronen alabetaric, eta haren icena Elisabeth. **6** Biac ciraden iusto laincoaren aitzinean, launaren, manamendu eta ordenança gucietan reprochuric gabe çabiltzanac. **7** Eta haourric etzutén, ceren Elisabeth steril baitzen, eta biac baitziraden adinez aitzinaratuac. **8** Guertha cedin bada, harc laincoaren aitzinean bere aldian sacrificadoregoa exercitzen çuenean, **9** Sacrificadoregoaren officico costumaren araura, çorthea eror baitzequiön launaren templean sarthuric encensamenduaren eguiteco. **10** Eta populu guciac campoan othoitz eguiten çuen encensamendua eguiten cen orduan. **11** Eta aguer cequiön launaren Aingueruá, cegoela encensamenduco aldarearen escuinean. **12** Eta Zacharias trubla cedin hura ikussiric, eta icidurabat eror cedin haren gainera. **13** Orduan erran cieçón Aingueruác, Eztuala beldurric Zacharias: ecen ençun ičan duc hire othoitzá, eta Elisabeth eure emaztea erdiren çaic seme batez: eta hari icen emanen draucac Ioannes **14** Eta bozcario eta alegança vkanen duc, eta anhitz haren sortzearen gainean alegueraturen dituc, **15** Ecen handi ičanen duc launaren aitzinean, eta mahatsarnoric ez berce amoric etzic edanen: eta Spiritu sainduaz betheren datec bere amaren sabeleandanic. **16** Eta anhitz Israeleco haourretaric conuertituren dic berén lainco launagana. **17** Eta hura ioanen duc haren aitzinean Eliasen spiriturequin eta verthuterequin, conuerti ditzançat aitén bihotzac semetara eta desobedientac iustoén çuhurtassunera: launari populu vngui instruitubat appain dieçonçat. **18** Orduan erran cieçon Zachariasec Aingueruári, Nolatán hori eçaguturen dut? ecen ni nauc çahar, eta ene emaztea duc bere egunetan aitzinaratua. **19** Eta ihardesten çuela Aingueruác erran cieçon, Ni nauc Gabriel laincoaren aitzinean assistitzen naicena, eta igorri ičan nauc hirequin minçatzera, eta berri on hauen hiri declaratzera. **20** Eta horrá, mutu ičanen aiz eta ecin minçaturen

aiz, gauça hauc eguin ditecen egunerano: ceren ezpaitituc sinhetsi ene hitz bere demborán complituren diradenac. **21** Eta populia cegoen Zachariasen beguira, eta miresten çuen nola harc hambat berancen çuen templean. **22** Eta ilki cenean ecin minça cequidien, eta eçagut ceçaten ecen cembeit visione ikussi çuela templean: ecen keinuz aditzera emaiten cerauen, eta mutu guelditu ican cen. **23** Eta guertha cedin, haren officico egunac acabatu ciradenean, bere etcherát itzul baitzedin. **24** Eta egun hayén ondoan haren emazte Elisabethec concebi ceçan: eta estal cedin borz hilebethez, cioela, **25** Segur, hunela eguin vkan draut launac, visitatu nauen egunetan, ene laidoa guiçonén artetic ken leçançat. **26** Eta seigarren hilebethean igor cedin Gabriel Aingueruá laincoaz Galileaco hiri Nazareth deitzen denera: **27** Daud-en etchetico Ioseph deitzen cen guiçon-batequin fedatua cen virgina batgana: eta virginaren icena cen Maria. **28** Eta Aingueruác hura baithara sarthuric, erran ceçan, Salutatzan aut gratia eguin çainaná: launa dun hirequin, benedicatua hi emaztén artean. **29** Eta hura, Ainguerua ikussiric trubla cedin haren erranaren gainean, eta pensatzen çuen ceric licén salutatione hura. **30** Orduan diotsa Aingueruác, Mariá, eztunala beldurric, ecen eriden dun gratia laincoa baithan. **31** Eta horrá, concebituren dun eure sabelean, eta erdiren aiz seme batez eta deithuren dun haren icena Iesus. **32** Hura ičanen dun handi, eta eritziren ciayón Subiranoaren Semé: eta emanen diraucan lainco launac bere aita Daud-en thronoa. **33** Eta regnaturaen din Iacob-en etchearen gainean eternalqui, eta haren resumaren finic eztun ičanen. (aiön g165) **34** Erran cieçón orduan Mariac Aingueruári, Nola ičanen da hori, guiçonic eçagutzen eztudanaz gueroz. **35** Eta ihardesten çuela Aingueruác erran cieçón, Spiritu saindua hire gainera ethorriren dun eta Subiranoaren verthuteac itzal eguinen draun eta halacotz hitaric sorthuren den saindua, laincoaren Seme deithuren dun. **36** Eta hará, Elisabeth hire lehen gussua, harc-ere concebitu din semebat bere çahartzean, eta hil haur din seigarrena steril deitzen cenac. **37** Ecen eztun deus impossibleric ičanen laincoa baithan. **38** Eta erran ceçan Mariac, Huná launaren nescatoa: eguin bequit hire hitzaren araura. Eta parti cedin harenganic Aingueruá. **39** Eta iaiquiric Maria egun hetan ioan cedin mendietara lehiatuqui Iudaco hiri batetara. **40** Eta sar cedin Zachariasen etchera, eta saluta ceçan Elisabeth. **41** Eta guertha cedin, ençun ceçanean Elisabethec Mariaren salutationea, iauz baitzedin haourra haren sabelean, eta bethe cedin Spiritu sainduaz Elisabeth: **42** Eta oihuz iar

cedin voz handiz, eta erran ceçan, Benedicatu
 hi emaztén artean, ecen benedicatu dun hire
 sabeleco fructua. 43 Eta nondic haur niri, ethor dadin
 ene launaren ama enegana? 44 Ecen huná, hire
 salutationearen voza ene beharrietara heldu içan den
 beçain sarri, iauci içan dun bozcarioz haourra ene
 sabelean. 45 Eta dohatsu aiz sinhetsi baitun, ceren
 complituren baitirade launaz erran çaiçuin gauçác
 46 Eta dio Mariac, Magnificatzen du ene arimác
 47 Eta alegueratu da ene spiritua lainco ene
 Saluadorea baithan. 48 Ceren behatu vkan baitu bere
 nescatoaren beheratassunera: ecen huná, hemendic
 harat dohatsu erranen naute generatione guciéc.
 49 Ecen gauça handiac eguin drauzquit botheretsu
 denac: eta haren icena saindu da: 50 Eta haren
 misericordia da generationetaric generationetara
 haren beldurra dutenetara. 51 Botheretsuqui eguin
 vkan du bere bessoaz: deseguin ditu superboac
 berén bihotzeco pensamenduan. 52 Egotzi ditu
 botheretsuac thronoetic, eta goratu ditu chipiac.
 53 Gosse ciradenac bethe ditu onez: eta abratsac
 igorri ditu hutsic 54 Sustengatu vkan du Israel bere
 haourra, bere misericordiáz orhoit içanez. 55 Gure
 aitey minçatu çayen beçala, Abrahami eta haren
 haciari iagoiticotz. (aiōn g165) 56 Eta egon cedin Maria
 harequin hirur hilebetheren inguruá: guero itzul cedin
 bere etcherát. 57 Eta compli cedin Elisabethen ertzeco
 demborá: eta erdi cedin seme batez. 58 Eta ençun
 ceçaten haren auçoéc eta ahaidéc, nola frangoqui
 launac bere misericordia declaratu çuen harengana,
 eta alegueratzen ciraden harequin. 59 Eta guertha
 cedin, çortzigarreneco egunean ethor baitzitecen
 haourchoaren circonciditzera, eta deitzen çuten hura
 bere aitaren icenaz, Zacharias. 60 Baina ihardesten
 çuela haren amac erran ceçan, Ez, baina deithuren
 da loannes. 61 Eta erran cieçoten, Eztun nehore hire
 ahaidetan icen horrez deitzen denic. 62 Orduan keinu
 eguin cieçoten haren aitari, nola nahi luen hura dei
 ledin. 63 Eta harc tableta batzuren escaturic scriba
 ceçan, cioela, loannes da horren icena. Eta mirets
 ceçaten guciéc. 64 Eta irequi cedin bertan haren
 ahoa, eta haren mihia lacha cedin: eta minço cen
 laudatzen çuela laincoa. 65 Eta icidura ethor cedin
 aldirí hetaco gucién gainera, eta ludaco herri mendiçu
 orotan publica citecen hitz hauc guciac. 66 Eta ençun
 cituzten guciéc, eçar citzaten bere bihotzean, erraiten
 çutela, Nor haourcho haur içanen da? Eta launaren
 escua cen harequin. 67 Orduan haren aita Zacharias
 bethe cedin Spiritu sainduaz: eta prophetiza ceçan,
 cioela, 68 Laudatu dela Israeleco lainco launa, ceren
 visitatu eta redemitu baitu bere populua. 69 Eta

alchatu baitraucu saluamendutaco adarra Daud bere
 cerbitzariaren etchean. 70 Nola minçatu içan baita
 bere Propheta saindu bethidanic içan diradenen ahoz.
 (aiōn g165) 71 Salbu içanen guinela gure etsayetic
 eta guri gaitz çarizcuten gucién escutic. 72 Gure
 aitey misericordia leguiençat, eta orhoit licén bere
 alliança sainduaz: 73 Eta gure Aita Abrahami eguin
 ceraucan iuramenduaz: 74 Ecen emanen ceraucula,
 beldur gabe gure etsayén escuetaric deliuraturic,
 hura cerbitza guineçan, 75 Saindutassunetan eta iustitiatan
 haren aitzinean, gure vico egun guciatan. 76 Eta
 hi haourchoá, Subiranoaren Propheta deithuren
 aiz: ecen ioanen aiz launaren beguitharte aitzinean,
 haren bideac appain ditzançat, 77 Eta eman
 dieçoañçat saluamenduco eçagutzea haren populuari,
 hayén bekatuén barkamenduaz. 78 Gure laincoaren
 affectione misericordiosoaz, ceinez visitatu vkan
 baiquaitu, Orientac garaitic: 79 Argui daguiençat
 ilhumbean eta herioaren itzalean iarriric daudeny,
 gure oinen baquezco bidera chuchenceagatic. 80 Eta
 haourchoa handitzen eta spirituz fortificatzen cen:
 eta egon cedin desertuetan Israeli manifestatu behar
 içan çayón egunerano.

2 Eta guerta cedin egun hetan ethor baitzedin
 ordenança-bat Cesar Augustoren partez, scribiz
 iar ledin mundua oro. 2 (Lehen descriptione haur
 eguin cedin Cyrenius Syriaco gobernadore cenean) 3
 Eta ioaiten ciraden guciac scributan iartera, batbedera
 cein bere hirirát. 4 Igan cedin bada Ioseph-ere
 Galileatic, Nazarethco hiritic, Iudeara, Daud-en
 ciuitate Bethlehem deitzen denera (ceren baitzén
 Daud-en ethetic eta arraçatic) 5 Scributan iar
 ledinçat Maria emaztetan eman içan çayonarequin,
 cein baitzén içorra. 6 Eta guertha cedin hec han
 ciradela, compli baitzitecen haren ertzeco egunac. 7
 Eta erdi cedin bere seme lehen iayoz, eta bandatoz
 trocha ceçan hura, eta eçar ceçan mangederán,
 ceren ezpaitzén hayendaco lekuric ostalerián. 8
 Eta ciraden comarca berean artzain campoetan
 ceunçanac, eta gauazco veillác bere arthaldearen
 gainean beguiratzen cituztenac. 9 Eta huná, launaren
 Aingueruá vstegaberice ethor cequién, eta launaren
 gloriác argui ceçan hayén inguruán, eta icidura handiz
 ici citecen. 11 Ecen Daud-en ciuitatean iayo çaiçuela
 Saluadorea, cein baita Christ launa. 12 Eta haur
 vkanen duçe seignale, eridenen baituçuere haourra
 bandatoz trochatua, mangederán eçarria. 13 Eta
 bertan Aingueruárequin eguin cedin armada celestial
 multzobat, laudatzen çutela laincoa, eta cioitela, 14
 Gloria ceru guciç goretan laincoari, eta lurrean baque,

guiçonac baithara vorondate ona. 15 Eta guertha cedin, hetaric Aingueruác cerurat ioan ciradenean, erran baitzeçaten artzainec elkarren artean, Goacen bada Bethlehemerano, eta dacussagun eguin içan den gauça haur, cein launac iaquin eraci baitraucu. 16 Eta ethor citecen lehiatuqui, eta eriden citzaten Maria eta Ioseph, eta haourtchoa mangederán eçarria. 17 Eta ikussi vkan çutenean, publica ceçaten haourtchoaz erran içan çayena. 18 Eta ençun vkan cituzten guciéc mirets ceçaten hæy artzainéz erran içan çaiçten gauçén gainean. 19 Eta Mariac beguiratzen cituen gauça hauc guciac, bere bihotzean ehaiten cituela. 20 Eta itzul citecen artzainac, glorificatzen eta laudatzen çutela laincoa, ençun eta ikussi vkan cituzten gauça guciéz, erran içan cayen beçala. 21 Eta complitu içan ciradenean haourtchoaren circonciditzeco çortzi egunac, orduan deithu içan da haren icena Iesus, nola deithu içan baitzén Aingueruáz, sabelean concebi cedin baino lehen. 22 Eta complitu içan ciradenean Mariaren purificationeco egunac Moysesen leguearen araez, eraman ceçaten haourtchoa, Ierusalemara, launari presenta lieçotencát. 23 (Nola baita scribatua launaren Leguean, Ar vme-vncia irequiten duen gucia, saindu launari deithuren çayó) 24 Eta eman leçatençat oblationea, launaren Leguean erran denaren araura, turturela pare-bat, edo bi vssó columba vme. 25 Eta huná, cen guiçombat Ierusalemen Simeon deitzen cenic: eta cen guiçon haur iusto eta laincoaren beldur, Israeleco consolationearen beguira cegoena: eta Spiritu saindua cen haren gainean. 26 Eta denuntiatu içan çayón diuinoqui Spiritu sainduaz, etzuela herioric ikussiren, non lehen ikus ezleçan Christ launarena. 27 Hura bada ethor cedin Spirituaz mouituric tempera: eta sartzen çutela Iesus haourra bere aita-améc, haren causaz eguin leçatençat Legueco costumaren araura: 28 Harc orduan har ceçan hura bere bessoetara, eta lauda ceçan laincoa, eta erran ceçan, 29 launa, orain vtziten duc eure cerbitzaria, eure hitzaren araura baquez. 30 Ecen ikussi dié ene beguiéc hire saluagarria, 31 Cein preparatu baituc populu gucién beguitharte aitzinean. 32 Argui Gentiley arguitzeco, eta Israeléco hire populuaren gloriá. 33 Eta haren aita eta ama miraz ceuden harçaz erraiten ciraden gauçéz. 34 Eta benedica citzan Simeonec, eta erran cieçón haren ama Mariari, Huná, eçarri içan dun haur anhitzen destructionetan, eta anhitzen resurreccionetan Israelen, eta signotan ceini nehor contrastaturen baitzayo: 35 Are eurorren arimare iraganen din ezpata batec, aguer ditecençat anhitz bihotzetaco pensamenduac. 36 Bacén prophetessabat-ere Anna deitzen cenic Phanuel-

en alaba, Aser-en Ieiuco, cein baitzén ia adin handitacoa, eta vici içan cen senharrarequin çazpi vrthez bere virginitateaz gueroztic. 37 Eta lauroguey eta laur vrtheren inguruco alharguna celaric, etzen partitzen templetic, barurez eta orationez cerbitzatzen çuela laincoa gau eta egun. 38 Hunec-ere bada ordu berean ethorriric, laudatzen çuen launa, eta harçaz minço çayen redemptionearen beguira Ierusalemen ceuden guciy. 39 Eta acabatu çutenean gucia launaren Leguearen araura, itzul citecen Galileara, bere Nazarethco hirira. 40 Eta haourtchoa handitzen cen eta spirituz fortificatzen, eta bethatzen cen sapientiaz: eta laincoaren gratiá cen haren gainean. 41 Eta ioaiten ciraden haren aita-amác vrthe oroz Ierusalemara Bazco bestán. 42 Eta hamabi vrthetara heldu cenean, içan citecen hec Ierusalemara bestaco costumaren araez: 43 Eta hartaco egunac complitu ciradenean, hec itzultzen ciradela, azquen cedin Iesus haourra Ierusalemen: eta etzaquión ohart Ioseph, ez bere ama: 44 Baina vstex hura compainian cen, ioan citecen egun baten bidean: eta haren bilha çabiltzan ahaidén eta eçagunén artean. 45 Eta erideiten etzutenean, bihur citecen Ierusalemara, haren bilha çabiltzala. 46 Eta guertha cedin, hirur egunen buruán eriden baitzeçaten hura templean, iarriric cegoela doctoren artean, hæy behatzen çayela eta hec interrogatzen cituela. 47 Eta spantatzen ciraden hura ençuten çutén guciac, haren iaquinaren eta respostuén gainean. 48 Eta hura ikussiric spanta citecen: eta erran cieçón bere amác, Semé, cergatic horrela eguin draucó? huná, hire aita eta ni keichuric hire bilha guiniabilztán. 49 Orduan dioste, Cergatic da ene bilha baitzinabilztaten? etzinaquitén ecen neure Aitaren eguitecoetan occupatua behar dudala içan? 50 Baina hec etzeçaten adi erran cerauen hitza. 51 Orduan iauts cedin hequin, eta ethor cedin Nazarethara: eta cen hayen suiet: eta haren amac beguiratzen cituen hitz hauc gucioc bere bihotzean. 52 Eta Iesus auançatzen cen sapientiaz eta handitzez, eta gratiaz laincoa baithan eta guiçonac baithan.

3 Eta Tiberio Cesaren emperadoregoaren hamaborzgarren vrthean, Pontio Pilate Iudeaco gobernadore cenean, eta Herodes Galileaco tetrarcha, eta harén anaye Philippe halaber Iturea eta Trachonite comarcaco tetrarcha, eta Lisania Abilineco tetrarcha, 2 Eta Annas eta Caiphas Sacrificadore subirano ciradenean: eman cequión laincoaren hitza Ioannes Zachariasen semeari desertuan. 3 Eta ethor cedin Iordanaren inguruco comarca gucira, predicatzen çuela emendamendutaco Baptismoa bekatúen

barkamendutan: 4 Nola baita scribatua Esaias prophetaren hitzén liburuán, dioela, Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaçue launaren bidea, plana itzaçue haren bidescác. 5 Haran gucia betheren da, eta mendi eta mendisca gucia beheraturen da, eta makur diraden gauçac chuchenduren dirade, eta bide ikeçuac planaturen, 6 Eta ikussiren du haragui guciac laincoaren saluagarria. 7 Erraiten cerauen bada harenganic batheya litecençat ethorten ciraden gendetzey, Vïpera castá, norc auisatu çaituzte ethorteco den hirari ihes eguiten? 8 Eguin itzaçue bada fructu emendamenduaren digneac: eta etzaitzela has erraiten ceuroc baithan, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour suscita, ahal dieçaqueola. 9 Bada ia aizcora-ere arborén errora eçarria da: beraz arbore fructu on eguiten eztuen gucia piccatzen da, eta sura egoizten. 10 Orduan interroga ceçaten gendetzéc, cioitela, Cer eguinen dugu beraz? 11 Eta ihardesten çuela erran cieçén, Bi arropa dituenac eman bieço eztuenari: eta iatecoric duenac, halaber eguin beça. 12 Ethor cedin publicanoetaric-ere batheya litecençat: eta erran cieçoten, Magistruá, cer eguinen dugu? 13 Eta harc erran cieçén, Deus ordenatu çaiçuen baino guehiago ezteçaquela erekar. 14 Interroga ceçaten gendarmesec-ere, cioitela, Eta guc cer eguinen dugu? Eta dioste, Nehor ezteçaquela tormenta, ez iniuria: eta contenta çaitetze çuen gagéz. 15 Eta populua beha cegoela, eta guciéc bere bihotzetan pensatzen çutela loannesez, eya hura liçatenez Christ, 16 Ihardets ceçan loannesec, erraiten cerauela guciy, Eguia da nic batheyatzen çaituztet vrez: baina heldu da ni baino borthitzago dena, ceinen çapatetaco hedearen lachatzeco ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz eta suz. 17 Ceinen bahea haren escuan içanen baita, eta garbituren du chahu bere larraina: eta bilduren du bihia bere granerera: baina lastoa choil erreren du bihinere hiltzen ezten suan. 18 Bada anhitz berce gauçaz-ere exhortatzen çuela euangelizatzen ceraucan populuari. 19 Baina Herodes tetrarcha harçaz reprehenditzen cenean, Herodias bere anaye Philipperen emazteagatic, eta berac eguin cituen gaichtaqueria guciacgatic, 20 Eratchequi ceçan haur-ere berce gucién gainera, eçar baitzeçan loannes presoindeguian. 21 Eta guertha cedin populu gucia batheyatzen cela, eta Iesus batheyaturic othoiztez cegoela, irequi baitzedin cerua: 22 Eta iauts baitzedin Spiritu saindua forma visibletan vsso columba baten guissán, haren gainera, eta vozbat cerutic eguin baitzedin, cioela, Hi aiz ene Seme maitea, hitan hartzen diat neure atseguin

ona. 23 Eta Iesus bera hatsen cen hoguey eta hamar vrtheren inguruco içaten, seme (estimatzen çuten becembatean) Iosephen, Ioseph cen Heliren seme: 24 Heli Matthaten: Matthat, Leuren: Leui, Melchiren: Melchi, Iannaren: Ianna, Iosephen: 25 Ioseph, Matthiaren: Matthatia, Amosen: Amos, Nahumen: Nahum, Esliaren: Esli, Naggeren: 26 Nagger, Maathen: Maath, Mattathiaren: Mattathia, Semeiren: Semei, Iosephen: Ioseph, Iudaren: 27 Iuda, Iohannaren: Iohanna, Rhesaren: Rhesa, Zorobabelen: Zorobabel, Salathielen: Salathiel, Neriren: 28 Neri, Melchiren: Melchi, Addiren: Addi, Cosamen: Cosam, Elmodamen: Elmodam, Eren: 29 Er, Ioserren: Iose, Eliezeren: Eliezer, Ioramen: Ioram, Matthaten: Matthat, Leuren. 30 Leui, Simeonen: Simeon, Iudaren: Iuda, Iosephen: Ioseph, Ionamen: Ionam, Eliacimen: 31 Eliacim, Melearen: Melea, Mainanen: Mainan, Mattatharen: Mattatha, Nathanen: Nathan, Daud-en: 32 Daud, lesseren: Iesse, Obed-en: Obed, Boozen: Booz, Salmonen: Salmon, Naassonen: 33 Naasson, Aminadab-en: Aminadab, Aramen: Aram, Esronen: Esron, Pharesen: Phares, Iudaren: 34 Iuda, Iacob-en: Iacob, Isaac-en: Isaac, Abrahamen: Abraham, Thararen: Thara, Nachoren: 35 Nachor, Saruch-en: Saruch, Ragauren: Ragau, Phalec-en: Phalec, Hebereren: Heber, Saleren: 36 Sale, Cainanen: Cainan, Arphaxad-en: Arphaxad, Semen: Sem, Noeren: Noe, Lamech-en: 37 Lamech, Mathusalaren: Mathusala, Henoch-en: Henoch, Iared-en: Iared, Mahalaleel-en: Mahalaleel, Cainanen: 38 Cainan, Henosen: Henos, Seth-en: Seth, Adamen: Adam, laincoaren.

4 Eta Iesus Spiritu sainduaz bethea parti cedin Iordanetic, eta eraman cedin Spiritu beraz desertura, 2 Eta han tenta cedin deabruaz berroguey egunez: eta etzeçan deus ian egun hec cirauteno, baina hec iragan eta, guero gosse cedin. 3 Orduan erran cieçón deabruac, baldin laincoaren Semea bahaiz, erróc harri huni ogui bilha dadin. 4 Eta ihardets cieçón Iesusec, cioela, Scribatua duc, ecen eztela ogui berez vicico guiçona, baina laincoaren hitz guciac. 5 Orduan eramanic hura deabruac mendi gora batetara, eracuts cietzon munduco resuma guciac dembora moment batez. 6 Eta diotsa deabruac, Emanen drauat bothere hori gucia, eta resuma horien gloriá: ecen niri eman içan caitadac, eta nahi dudanari emaiten diarocat. 7 Hic bada baldin adora baneçac, hire içanen dituc guciac. 8 Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçón, Guibelerat adi eneganic Satán: ecen scribatua duc, Adoraturen duc eure lainco launa,

eta hura bera cerbitzaturen duc. **9** Orduan eraman ceçan Ierusalemera, eta eçar ceçan templeco pinnacle gainean: eta erran cieçón, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruá hemendic beherera. **10** Ecen scribatua duc, bere Ainguèruey cargu emanen drauela hiçaz, hire beguiratzeco: **11** Eta escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadincát. **12** Baina ihardesten duela Iesusec diotsa, Errana duc, Eztuc tentaturen eure lainco launa. **13** Guero tentatione gucia acabatu eta, deabrua parti cedul harenganic dembora batetaranocotz. **14** Eta itzul cedin Iesus Spirituaren verthutez Galileara: eta haren famá ioan cedin inguruco comarca orotara. **15** Eta hura ari cen iracasten hayén synagoguetan, guciéc ohoratzen çutela. **16** Ethon cedin bada Nazarethera non haci içan baitzén: eta sar cedin bere costumaren araura Sabbath egunean synagogán: eta iaiqui cedin iracurtzera. **17** Eta eman cequiön Esaias prophetaren liburuá: eta desplegatu çuenean liburuá, eriden ceçan lekua, non scribatua baitzén, **18** launaren Spiritua da ene gainean, ceren vnctatu bainau: paubrey euangelizatzerá igorri nau, bihotzez hautsien sendatzerá, **19** Captiuoey largançaren, eta itsuey ikustearen recubramenduaren predicatzerá, eta çaurthuén deliurançatan eçartera, eta launaren vrthe bozcariotacoaren predicatzerá. **20** Eta plegaturic liburuá rendatu ceraucanean ministreari, iar cedin: eta synagogaco gucién beguiac haren gainera fincatuac ciraden. **21** Orduan has cequién erraiten, egungo egunean complitu da Scriptura haur çuen beharrietan. **22** Eta guciéc testimoniye emaiten ceracauten, eta miraz ceuden haren ahotic ilkiten ciraden hitz gratiazcoéz, eta erraiten çuten, Ezta haur Iosephen semea? **23** Eta erran cieçén, Frangoqui erranen drautaçue comparatione haur, Medicuá, senda eçac eure buruá: cerere gauça ençun baitugu eguin içan diradela Capernaum-en, eguin itzac hemen-ere eure hirian. **24** Eta dioste, Eguiaz diotsuet, ecen Prophetaric batre eztela gogaracoric bere herrian. **25** Baina eguiaz erraiten drauçuet, anhitz ema alhargun cen Eliasen egunetan Israelen, ceruá ertsi içan cenean hirur vrthe eta sey hilebethecatotz, hala non eguin baitzedin gossete handia lur guciaren gainean. **26** Baina hetaric batetara-ere etzén igorri içan Elias, Sarepta Sidoniaco hirira baicen, emazte alhargun batgana. **27** Eta anhitz sorhayo cen Israelen Eliseo prophetaren demborán, baina hetaric batre etzén chahutu içan Naaman Syriacoa baicen. **28** Orduan bethe citecen guciac asserretassunez synagogán, gauça hauc ençuten cituztenean. **29** Eta iaiquiric egotz ceçaten hura hiritic campora, eta eraman ceçaten

mendi gainera (ceinen gainean hayen hiria edificatua baitzen) gainetic behera egotz leçatençat. **30** Baina hura hayén artetic iraganic, ioan cedin. **31** Eta iaúts cedin Capernaum Galileaco hirira, eta han iracasten cituen Sabbathoetan. **32** Eta spantatuac ceuden haren doctrinaren gainean: ecen autoritaterequin cen haren hitza. **33** Eta cen synagogán guiçombat deabru satsuaren spiritua çuenic, eta iar cedin oihuz ocengui, **34** Cioela, Ah, cer da hire eta gure artean, Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? baceaquiat nor aicen: hi aiz laincoaren saindua. **35** Eta mehatcha ceçan hura Iesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horrenganic. Eta deabrua, hura artera egotzitic, ilki cedin harenganic, eta calteric batre etzieçon eguin. **36** Eta spantamendu iar cedin gucietan, eta miñço ciraden elkarren artean, cioitela, Cer hitz da haur, autoritaterequin eta bothererequin manatzen baititu spiritu satsuac, eta ilkiten baitirade? **37** Eta io citzan haren famác herriaren inguruco comarca guciac. **38** Eta iaiquiric Iesus synagogatic, sar cedin Simonen etchean: eta Simonen ama-guinharreba eduquiten cen helgaitz handi batez: eta othoitz ceguioten harengatic. **39** Eta haren garaitic cegoela mehatcha ceçan helgaitza: eta vtzi ceçan hura helgaitzac: eta harc bertan iaiquiric cerbitza citzan. **40** Eta iguzqui sartzean, anhitz eritassun motaz eriric çuten guciéc ekar citzaten harengana: eta harc escuac hetaric batbederari gainera eçarriric senda citzan. **41** Deabruac-ere ilkiten ciraden anhitzenganic, oihuz ceudela, eta cioitela, Hi aiz Christ laincoaren Semea. Baina harc mehatchatzen cituela, etzituen vtziten erraitera, ecen baceaquitela hura cela Christ. **42** Eta arguitu cenean ilkiric ioan cedin leku desertu batetara, eta gendetzeac haren bilha çabitzan, eta ethor citecen hura baitharano: eta baçaducaten hura hetaric parti ezledincát. **43** Baina harc erran cieçén, Berce hiriey-ere euangelizatu behar drauet laincoaren resumá: ecen hartacotzat igorri içan naiz. **44** Eta predicatzen çuen Galileaco synagoguetan.

5 Eta guertha cedin, populuac hura hertsen çuela laincoaren hitzaren ençuteagatic, bera Genesarethco lac bazterrean baitzeagon: **2** Eta ikus citzan bi vnci lac bazterrean ceudela: eta hetaric ilkiric arrançalec sareac ikutzen cituzten: **3** Eta sarthuric vnci hetaric batetara, cein baitzén Simonena, othoitz ceguiön Iurretit retira leçan appurbat: guero iarriric vncitic iracasten cituen gendetzeac. **4** Eta miñçatetic ichildu cen beçala, erran cieçón Simoni, eramac barnago, eta largaitzaçue çuen sareac hatzamaitera. **5** Orduan ihardesten duela Simonac diotsa, Magistruá,

gau gucian nekaturic eztiagu deus hartu: baina hire hitzera largaturen diat sarea. 6 Eta hori eguin çutenean, enserra ceçaten arrain mola handibat: eta ethencen cen hayén sarea. 7 Eta keinu eguin ciecén berce vncico laguney, ethorric lagun lequitzén: eta ethor citecen, eta bethe citzaten bi vnciac hundatzerano. 8 Eta hori ikussiric Simon Pierrisec egotz ceçan bere buruá lesusen belhaunetara, cioela, Parti adi eneganic, launa, ecen guiçon bekatorea nauc ni. 9 Ecen icidura batec har ceçan hura eta harequin ciraden guciac, hartu cituzten arrain hatzamaitearen gainean, halaber lacques eta Ioannes Zebedeoren seme Simonen lagun ciradenac-ere. 10 Orduan erran cieçón Simoni lesusec, Eztuála beldurric, oraindanic guiçon hatzamaile içanen aiz. 11 Eta vnciac leihorrera cituztenean gucia vtziric, hari iarrei qui içan çaiçzan. 12 Eta guertha cedin hura hiri batetan cela, huná, guiçon sorhayotassunez bethebat ethor baitzedin: eta ikussi çuneean Iesus, bere buruá beguitharte gainera egotzic othoitz ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal neçaquec. 13 Eta lesusec escua hedaturic hunqui ceçan hura, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan sorhayotassuna parti cedin harenganic. 14 Eta harc mana ceçan nehori ezlerrón: baina ohá, diotsa, eracuts ieçoc eure buruá Sacrificadoreari, eta presenta eçac eure chahutzeagatic Moysesec ordenatu duen beçala hæy testimoniagetan. 15 Eta harçazco proposa gueroago aitzinago hedatzen cen, eta gendetze handiac biltzen ciraden ençutera, eta bere eritassunetari harçaz senda litecençát. 16 Baina bera retiratua cegoen desertuetan, eta othoitz eguiten çuen. 17 Eta guertha cedin egun batez hura iracasten ari cela, phariseuac eta Legueco doctorac baitzeuden iarri ric, cein ethor baitzitecen Galileaco eta ludeaco eta Ierusalemeco burgu gucietaric: eta launaren verthutea cen hayén sendatzeco. 18 Orduan huná batzu, dacarquetela ohean guiçon-bat cein baitzén paralytico: eta çabiltzan hura barnera ekarri nahaiz, eta haren aitzinean eçarri nahiz. 19 Eta erideiten etzutenean nondic hura barnera liroiten, gendetzearen causaz, iganic etche gainera, teuletari erauts ceçaten ohetchoarequin artera, lesusen aitzinera: 20 Eta hayén fedea ikussi çuneean, erran cieçón, Guiçoná, barkatu çaiçquic eure bekatuac. 21 Orduan has citecen pensatzen Scribác eta Phariseuac, cioitela, Nor da blasphemioac erraiten dituen haur? Norc barka ahal ditzaque bekatuac laincoac berac baicen? 22 Eta lesusec eçagaturic hayén pensamenduac, ihardesten çuela erran cieçén, Cer pensatzen duçue çuen bihotzetan? 23 Cein da errachago, erraitea, Barkatu çaiçquic eure bekatuac:

ala erraitea, lai qui adi eta e bil adi? 24 Daquiçuençat bada ecen guiçonaren Semeac baduela autoritate lurreean bekatuén barkatzeco (diotsa paralyticoari) Hiri erraiten drauat lai qui adi, eta eure ohetchoa harturic habil eure etcherát. 25 Eta bertan lai quiric hayén aitzinean, eta altchatu çuneean bera cetzan ohetchoa, ioan cedin bere etcherát, glorificatzen çuela laincoa. 26 Eta icidura batec har citzan guciac, eta glorificatzen çutén laincoa: eta bethe citecen beldurtassunez, erraiten çutela, Segur ikussi ditugu egun nehorc vste etzituqueen gauçác. 27 Eta gauça hayen buruán ilki cedin, eta ikus ceçan publicano Leui deitzen cembat, peage lekuan iarri ric, eta erran cieçón, Arreit niri. 28 Eta hura gauça guciac vtziric lai qui cedin, eta iarrei qui içan çayón. 29 Eta eguin cieçón banquet handibat Leuic bere etchean, eta cen publicanoezco eta berce hequin mahainean iarri ric ceudenezco compainia handibat. 30 Eta hetaric Scriba eta Phariseu ciradenéc murmuratzen çuten haren discipulu en contra, cioitela, Cergatic publicanoequin eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten eta edaten duçue? 31 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Osso diradenéc ez tute medicuren beharri c: baina gaizqui daudenéc. 32 Eznaiz ethorri iustoén deitzera, baina bekatoren, emendamendutara. 33 Eta hec erran cieçoten, Cergatic Ioannesen discipuluéc barur eguiten dute maiz eta othoitz eguiten, halaber Phariseuenec-ere: baia hiréc iaten eta edaten dute? 34 Eta harc erran cieçén, Barur eraci ahal ditzaqueçue ezconduaren gamberaco gendeac ezcondua hequin deno? 35 Baina ethorri ren dirade egundac edequiren baitzaye ezcondua, orduan barur eguinen duté egun hetan. 36 Guero comparationebat-ere erran cieçen, Nehorc eztrauca eratchequiten abillamendu berri baten pedaçua abillamendu çar bati: ezpere berriac ethencen du: eta çarrarequin ezta accordatzen berritic den pedaçua. 37 Eta nehorc ez tu eçarten mahatsamo berria çahagui çarretan, ezpere mahatsamo berriac çathituren ditu çahaguiac eta bera issuriren da, eta çahaguiac galduren dirade: 38 Baina mahatsamo berria çahagui berrietan eçarteco da: eta biac beguiratzen dirade. 39 Eta ezta nehoc çaharretic edaten duenic, bertan berritic nahi duenic: ecen erraiten du, Çaharra hobe da.

6 Guertha cedin bada Sabbath egun bigarren lehenean, hura iragaiten baitzén ereincetan gandi: eta buruca idoquiten ari baitziraden haren discipuluac, eta iaten escuez bihuric. 2 Eta Phariseuetari batzuc erran cieçén, Cergatic eguiten duçue Sabbathoan eguin sori eztena? 3 Orduan ihardesten çuea lesusec

erran ciecéen, Eztuçue haur-ere iracurri cer eguin çuen Daudi-ec gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? 4 Nola sarthu içan cen laincoaren etchean eta propositioneco oguiac hartu cituen, eta ian cituen, eta eman ciecéen harequin ciradeney-ere: hetaric iatea Sacrificadorén baicen sori eztelaric. 5 Guero erraiten cerauen, Guiçonaren Semea iabe da Sabbathoaren-ere. 6 Eta guertha cedin berce Sabbath batez-ere hura sar baitzedin synagogara, eta iracasten baitzuen: eta cen han guiçon-bat eta haren escu escuyna cen eyhar. 7 Eta gogoatzen çuten hura Scribéc eta Phariseuéç eya Sabbathoan senda leçaqueenez, accusatione eriden leçatençat haren contra. 8 Baina baceaquizquian hayén pensamenduac, eta diotsa guiçon escu eyharra çuenari, laiqui adi, eta ago çutic artean. Eta hura iaiquiric egon cedin çutic. 9 Erran ciecéen bada lesusec, Interrogaturen çaituztet gauça batez, Sabbathoetan vngui eguitea da sori ala gaizqui eguitea? persona baten emparatzea ala galtzea? 10 Eta hetara gucietara inguru behaturic, diotsa guiçonari, Hedeçac eure escua: eta harc eguin ceçan hala: eta senda cedin haren escua bercea beçain. 11 Eta bethe citecen eraucimenduz, eta elkarrequin miñço ciraden, cer leidioten lesusi. 12 Eta guertha cedin egun hetan, ioan baitzedin mendira othoitz eguitera, eta gau gucia han iragan ceçan laincoari othoitz eguiten ceraucala. 13 Eta arguitu cenean dei citzan bere discipuluac, eta hetaric hauta citzan hamabi, cein Apostolu-ere dei baitzitan, 14 (Simon, Pierris-ere deithu çuena, eta Andriu haren anayea: lacques eta Ioannes: Philippe eta Bartholomeo: 15 Mattheu eta Thomas: lacques Alpheoren semea, eta Simon Zelotes deitzen dena, 16 ludas lacquesen anayea: eta ludas Iscariot, traidore-ere içan cena) 17 Eta iautsiric hequin, gueldi cdin leku plano batetan, bere discipuluzco companiarequin, eta populu mulço handirequin ludea gucitic, eta Ierusalemetic, eta Tyrco eta Sidongo itsas bazterretic, cein ethorri baitziraden hura ençun leçatençat, eta bere eritassunetatic senda litecençat: 18 Eta spiritu satsuéz tormentatzen ciradenac: eta senda citecen. 19 Eta populu gucia hura hunqui nahiz çabilan: ecen verthute harenganic ilkiten cen: eta sendatzen cituen guciac. 20 Orduan harc bere beguiac discipuluetarat althaturic, erraiten çuen, Dohatsu çarete paubreac: ceren çuen baita laincoaren resumá. 21 Dohatsu çarete orain gosse çaretenoc: ceren asseren baitzarete. Dohatsu çarete orain nigarrez çaudetenoc: ceren irri eguinen baituçue. 22 Dohatsu içanen çarete, guiçonéc gaitzetsiren çaituztenean, eta iraitziren eta iniuriaturen çaituztenean, eta çuen icena gaichto beçala iraitziren dutenean, guiçonaren Semearen

causaz. 23 Aleguera albeitzinteizte egun hartan, eta bozcarioz iauz: ecen huná, çuen saria handi da ceruétan: ecen halaber eguiten cerauecen prophetey hayén aitec. 24 Baina maledictione çuey abratsoy: ecen baduçue çuen consolationea. 25 Maledictione çuey betheac çaretenoy: ecen gosse içanen çarete. Maledictione çuey orain irriz çaudetenoy: ecen auhen eta nigar eguinen duçue, 26 Maledictione çuey, guiçon guciéc onherranen çaituztenean: ecen molde berean eguiten cerauecen propheta falsuey hayén aitéc. 27 Baina çuey diotsuet dançuenoy, Onhets itzaçue çuen etsayac: vngui eguiçue gaitzesten çaituztenean. 28 Benedicaitzaçue çuec maradizatzen çaituztenac: eta othoitz eguiçue oldartzen çaitziquenacçatic. 29 Eta mathela batean ioiten auénari, para ieçóc bercea-ere: eta eure mantoa edequiten drauanari, iacca-ere eztieçoala debeta. 30 Escatzen çauán guciari emóc, eta eurea edequiten drauanari, ezaquiola haren esca. 31 Eta nola nahi baituçue eguin dieçaçuen çuey guiçonéc, çuec-ere eguiçue hæy halaber. 32 Ecen baldin onhesten badituçue çuec onhesten çaituztenac, cer esquer duqueçue? ecen vicitze gaichtotacoec-ere bere onhesleac onhesten dituzté. 33 Eta baldin vngui badaguiçue çuen vnguiguiley, cer esquer duqueçue? ecen vicitze gaichtotacoec-ere hura bera eguiten duté. 34 Eta baldin presta badieçue rendaturen drauçuela sperança duçueney, cer esquer duqueçue? ecen vicitze gaichtotacoec-ere vicitze gaichtotacoey prestatzen draue, ordaina recebi deçatençat. 35 Bada onhets itzacue çuen etsayac, eta vngui eguiçue: eta presta eçaçue, deus handic sperança gabe: eta çuen saria içanen da handi, eta içanen çarete Subiranoaren seme: ecen hura benigno da ingratetara eta gaichtoetara. 36 Çareten beraz misericordioso, çuen Aita ere misericordioso den beçala. 37 Ezteçaçuela iudica, eta etzarete iudicaturen: ezteçaçuela condemna eta etzarete condemnaturen: barka eçaçue, eta barkaturen çaiçue. 38 Emaçue eta emanen çaiçue: neurri ona galkatua, eta higitua, eta mucurru doana emanen çaiçue çuen golkora: ecen neurtzen duçuen neurri beraz, neurthuren çaiçue çuey-ere aldiz. 39 Halaber erraiten cerauen comparationebat, Possible da itsuac itsua guida ahal deçan? ezтира biac hobira eroriren? 40 Ezta discipulua bere magistruren gaineco: baina nor-ere içanen baita discipulu perfect, içanen da magistru beçala. 41 Eta, cergatic dacussac eure anayeren beguico fitsa, eta eure beguico, gapirioari ez atzayo ohartzen? 42 Edo nola ahal derraqueoc eure anayeri, Anayé, vtzi neçac idoqui deçadan hire beguian den fitsa, eurrorrec hire beguian den gapirioa

ikusten eztuanean? Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic: eta orduan ikussiren duc idoqui deçán eure anayeren beguico fitsa. 43 Segur ezta arbore ona, fructu gaichtoa eguiten duena: ez eta arbore gaichtoa, fructu ona eguiten duena. 44 Ecen arbore gucia fructutic eçagutzen da. Ecen elhorrietic eztute biltzen ficoric, ezeta saparretaric, mendematzen mahatsic. 45 Guiçon onac bere bihotzeco thesaur onetic idoquiten du gauça ona: eta guiçon gaichtoac bere bihotzeco thesaur gaichtotic idoquiten du gauça gaichtoa: ecen bihotzeco abundantiatic haren ahoa minço da. 46 Baina cergatic deitzen nauçue launa, launa: eta ez eguiten, nic erraiten ditudanac? 47 Enegana ethorten den gucia, eta ene hitzac ençuten eta hec eguiten dituena: eracutsiren drauçuet nor irudi den. 48 Irudi du etchebat edificatzen duen guiçona, ceinec aitzurtu eta barna irequi baitu, eta eçarri fundamenta arroca baten gainean: eta soberná ethorriic, fluuioac ereçarri vkan drauca etche hari, eta ecin higuitu du: ecen arroca gainean fundatua cen. 49 Baina ençun vkan dituenac, eta ez eguin, irudi du fundament gabe bere etchea lur gainean edificatu duen guiçona: ceini ereçarri baitrauca fluuioac, eta bertan erori ičan da, eta etche haren deseguitea handi ičan da.

7 Eta acabatu cituenean bere hitz guciac populuaç çançuela, sar cedin Capernaumen. 2 Eta Centener baten cerbitzaria eri içanez hiltzera çohian, cein baitzuen guciz maite. 3 Eta harc ençun çuenean lesusez, igor citzan harengana luduén Ancianoac, othoiztez çayola, ethorriic senda leçan haren cerbitzaria. 4 Eta hec ethorri ciradenean lesusgana, othoitz ceguioten affectionatuqui, cioitela, ecen digne cela nehorc hura aithor lieçón. 5 Ecen maite dic, cioiten, gure nationea eta synagogabat harc edificatu diraucuc. 6 Iesus bada ioan cedin hequin. Baina ia etchetic vrrun handi etzela, Centenerac igor citzan adisqueideac harengana, ciotsala, launa, ezadila neka: ecen eznauc digne ene atharbe pean sar adin. 7 Halacotz neure buruá-ere eztiat digne estimatu hiregana ethorteco: baina errac hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. 8 Ecen ni nauc berceren meneco guiçon, ditudalaric neure meneco gendarmesac: eta huni erraiten diarocat, oha, eta badihoac: eta berceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari Eguic haur, eta eguiten dic. 9 Eta gauça hauc ençunic lesusec mirets ceçan harçaz: eta itzuliric erran cieçon berari çarreican companiari, Erraiten drauçuet, Israelen-ere eztudala hain fede handiric eriden. 10 Eta igorri ičan ciradenéc, etchera itzuli ciradenean,

eriden ceçaten cerbitzari eri içana sendoric. 11 Eta guertha cedin biharamunean Iesus ioaiten baitzen Naim deitzen cen hirira: eta ioaiten ciraden harequin haren discipuluetaric vnguisco, eta gendetze handia. 12 Eta hirico portaleari hurbildu çayon beçala, huná, eramaiten çuten hilbat, bere ama alhargunaren seme bakoitza, eta hiritic compania handia cen harequin. 13 Eta alhargun hura ikussi çuenean launac, compassione har ceçan haren gainean, eta erran cieçon, Eztaguinala nigarric. 14 Eta hurbilduric hunqui ceçan kutchá, (orduan gorputza çaramatenac gueldi citecen) eta erran ceçan, Guiçon gazteá, hiri diossat, iaiqui adi. 15 Eta iar cedin hil içana, eta has cedin minçatzen. Eta eman cieçon hura bere amari. 16 Eta har citzan guciac beldur batec, eta glorificatzen çuten laincoa, erraiten cutela, Segur Propheta handibat iaiqui ičan da gure artean, eta segur laincoac visitatu du bere populua. 17 Eta io ceçan harçazco fama hunec ludea gucia eta inguruco comarca gucia. 18 Eta conta cietzoten loannesi bere discipuluec gauça hauc guciac. 19 Eta deithuric bere discipuluetaric biga loannesec igor citzan lesusgana, cioela, Hi aiz ethorteco cen hura, ala berce baten beguira gaude? 20 Eta ethorriic harengana guiçon hec erran ceçaten, loannes Baptistac igorri guiaitic hiregana, dioela, Hi aiz ethorteco cena, ala berce baten beguira gaude? 21 Eta ordu berean anhitz senda ceçan eritassunetaric, eta plaguetaric, eta spiritu gaichtoetaric eta anhitz itsuri ikustea eman cieçén. 22 Guero ihardesten çuela lesusec erran cieçén, loannic conta ietzoçue loannesi ikussi eta ençun dituçuen gauçac: ecen ituçéic ikustea dutela recebitzen, maingúac diradela ebilen, sorhayóac diradela चाहutzen gorréc dutela ençuten, hilac diradela resuscitatzen, paubrey çayela Euangelioa predicatzen. 23 Eta dohatsu da scandalizaturen eztena nitan. 24 Eta partitu ciradenean loannesen mandatariac, has cequión, loannesez populuari erraiten, Ceren ikustera ilki ičan çarete desertura? canabera haiceaz erabilten den baten? 25 Baina ceren ikustera ilki ičan çarete? guiçon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosotan, eta delicioetan diradenac, reguén palacioetan dirade. 26 Baina ceren ikustera ilki ičan çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren. 27 Haur da ceinez scribatua baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. 28 Ecen erraiten drauçuet, emaztetaric iayó diradenén artean eztela Prophetaric batre loannes Baptista baino handiagoric: badaric-ere laincoaren resumán chipién

dena hura baino handiago da. **29** Orduan populu guciac hori ençunic eta publicanoéc iustificac ceçaten laincoa, batheyatu içanic loannesen baptismoaz. **30** Baina Phariseu eta Legueco doctor harenganic batheyatu etziradenéc laincoaren conseillua arbuya ceçaten bere buruén contra. **31** Orduan erran ceçan launac, Norequin bada comparaturen ditut generatione hunetaco guiçonac? eta cer irudi dute? **32** Merkatuan iarriric dauden, eta bata berceari oihuz dagozcan haourtchoac beçalaco dirade ceinéc baitioite, Chirula soinu eguin drauçuegu, eta etzarete dançatu: erressiz cantatu drauçuegu eta eztuçue nigarric eguin. **33** Ecen ethorri da loannes Baptista, oguiric iaten eztuela, ez mahatsarnoric edaten, eta dioçue, Deabrua du. **34** Ethorri da guiçonaren Semea iaten eta edaten duela: eta dioçue, Huná guiçon gormanta eta hordia, eta publicanoén eta vicitze gaichtotacoen adisqueida. **35** Baina iustificatu içan da sapientiá bere haour guciéz. **36** Eta othoitz eguin cieçon Phariseu batec harequin ian leçan, eta sarthuric Phariseuaren etchean, iar cedin mahainean. **37** Eta huná, hirian emazte vicitze gaichtotaco cen-batec iaquin çuenean, ecen hura Phariseuaren etchean mahainean iarria cela, ekar ceçan boeítatab vnguentu, **38** Eta guibeletic haren oinetara cegoela, has cedin nigarrez cegoela haren oinén nigar vriz arregatzen: eta ichucatzan cerauzcan bere buruco adatsaz, eta pot eguiten cerauen haren oiney, eta vnguentuz vnguenstatzen cituen. **39** Orduan hori ikussiric hura gomitatu çuen Phariseuac erran ceçan bere baithan, cioela, Hunec, baldin Propheta baliz balaquique segur nor eta nolacoa den haur hunquitzen duen emaztea: ecen vicitze gaichtotacoa da. **40** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón, Simon, badiat cerbait hiri erraitecoric. Eta harc dio, Magistruá, errac. **41** Hartzedun batec citián bi çordun, batac cián çor borz-ehun dinero, eta berceac berroguey eta hamar. **42** Eta hec ez vkanez nondic paga, quitta cieceán biey. Hautaric bada, errac, ceinec hura maiteago vkanen du? **43** Eta ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Vste diat ecen guehiago quittatu içan çayonac. Eta harc erran cieçon, Bidezqui iugeatu duc. **44** Eta emazteaganat itzuliric erran cieçón Simoni, Badacussac emazte haur? hire etchean sarthu içan nauc, vric ene oinetara eztuc eman: baina hunec ene oinac nigar vriz arregatu citic, eta bere buruco adatsaz ichucatu. **45** Potbat niri eztrautac eman, baina haur, sarthu naicenez gueroztic, eztuc ene oiney pot eguetic guelditu. **46** Olioç ene buruá eztuc vnctatu: baina hunec vnguentuz vnctatu citic ene oinac. **47** Halacotz erraiten drauat barkatu çaiçcala bere bekatu anhitzac, ecen haquitz

onhetsi dic: eta gutiago barkatzen çayonac gutiago onhesten dic. **48** Guero emazteari erran cieçón, Barkatu çaiçquin eure bekatuac. **49** Eta has citecen elkarrequin mahainean iarriric ceudenac, bere artean erraiten, Nor da haur bekatuac-ere barkatzen baititu? **50** Baina emazteari erran cieçón, Eure fedec saluatu au: oha baquerequin.

8 Eta guero guertha cedin hura ioaiten baitzen hiriz hiri, eta burguz burgu, predicatzen eta euangelizatzen çuela laincoaren resumá eta hamabiac ciraden harequin: **2** Eta emazte batzu harçaz spiritu gaichtoetaric, eta eritassunetaric sendatuac, Maria deitzen cena Magdalena, ceinaganic çazpi deabru ilki içen baitziraden, **3** Eta loanna Herodesen procuradore. Chuz deitzen cenaren emaztea, eta Susanna, eta bercearic anhitz bere onetaric hura aiutatzen çutenic. **4** Eta nola gendetze handia biltzen baitzen, eta hiri gucietaric anhitz harengana ioaiten, erran ceçan comparationez, **5** Ilki cedin ereillebat bere haciaren ereitera: eta ereitean partebat eror cedin bide bazterrera: eta aurizqui içan cen, eta ceruco choriéc irets ceçaten hura. **6** Eta berce partebat eror cedin harri gainera, eta sorthuric eyhar cedin, ceren ezpaitzuen hecetassunic: **7** Eta berce partebat eror cedin elhorri artera: eta harequin batean sorthuric elhorriéc itho ceçaten hura. **8** Eta bercea eror cedin lur onera: eta sorthuric eguin ceçan fructu ehunetan hambat. Hauén erraitean oihuz cegoen, Ençuteco behariric duenac, ençun beça. **9** Eta interrogatzen çuten bere discipuluéc erraiten çutela, ceric cen comparatione hura. **10** Eta harc erran cieçén, Çuey eman çaiçue laincoaren resumaco mysterioén eçagutzea: baina bercey comparationez, dacussatelaric ikus ezteçaten, eta dançutelaric adi ezteçaten. **11** Haur da bada comparationea, Hacia da laincoaren hitza. **12** Eta bide bazterrecoac dirade, ençuten dutenac: guero ethorten da deabrua, eta kencen du hitza hayén bihotzetic, sinhetsiric salua eztiçençat. **13** Eta harri gainecoac dirade, ençun dutenean bozcariorequin recebitzen dutenac hitza: baina hauc eroric ezute, hauc demboratacotz sinhesten duté, eta tentationeco demborán retiratzen dirade. **14** Eta elhorri artera erori dena, hauc dirade ençun dutenac: baina partitu eta, ansiéz eta abrastassunéz eta vicitze hunetaco voluptatéz ithotzen dirade, eta eztuté fructuric ekarten. **15** Baina lur onera erori dena, hauc dirade bihotz honestean eta onean hitz ençuna eduquiten dutenac eta fructu patientiatan ekarten dutenac **16** Eta nehorc arguia viztu duenean, eztu hura vnci batez estaltzen, edo ohe azpian eçarten: baina candeler gainean

ecarten du, sartzen diradenéc arguia ikus deçatençât. 17 Ecen ezta secreturic, aguerturen eztenic: ez estaliric, eçaguturen, eta arguira ethorrinen eztenic. 18 Ikus-açue bada nola ençuten duçuen: ecen norc-ere baitu hari emanen çayo: eta norc-ere ezpaitu, duela vste duena-ere edequiren çayo hari. 19 Orduan ethor citecen harengana haren ama eta haren anayec, eta gendetzearen causaz ecin hers cequidizquion. 20 Eta declara cequión, erraiten ceraucata, Hire ama, eta hire anayec lekorean diaudec, hi ikussi naiz. 21 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Ene ama eta ene anaye dirade laincoaren hitza ençuten eta eguiten dutenac. 22 Eta guertha cedin egun batez, hura sar baitzedin vncian eta haren discipuluac: eta erran cieçén, Iragan gaitecen lacaren berce aldera. Eta parti citecen. 23 Eta vncian hec ioaiten ciradela, loac har ceçan: eta iauts cedin haicezco tormentabat lacera: eta vrez bethatzen ciraden, eta peril çutén. 24 Orduan hurbilduric iratzar ceçaten hura, cioitela, Magistruá, Magistruá, galdu guihoaçac. Eta harc iratzarriric mehatcha citzan haicea eta vraren tempestá: eta cessa citecen, eta sossagu handia eguin cedin. 25 Eta erran cieçén, Non da çuen fedea? Hec icituric ceudela mirets ceçaten, cioitela elkarren artean, Baina nor da haur, haiceac eta vra manatzen baititu eta obeditzen baitute? 26 Guero tira ceçaten Gadarenoen comarcará, cein baita Galilearen aurkaz aurk. 27 Bada hari lurrera ilki eta, bat cequión hiri hartaco guiçon dembora lucez gueroz deabrua çuenbat: eta abillamenduz etzén veztitzen, eta etchetan etzen egoiten, baina thubetan. 28 Eta harc ikussi çuenean Iesus, heyagoraz cegoela, egotz ceçan bere buruá haren aitzinera, eta ocengui erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, Iesus lainco subiranoaren Semeá? othoitz eguiten drauat, ezneçála, tormenta. 29 Ecen manatzen çuen spiritu satsua guiçonaganic ilki ledin: ecen dembora lucez eduqui çuen hura: eta estecaturic cadenaz eta cepoez beguiratzen cen: baina estecailluac çathituric eramaiten cen deabruaz desertuetara. 30 Orduan interroga ceçan hura Iesusec, cioela, Nola duc icen? Eta harc erran ceçan, Legione. Ecen anhitz deabru sarthu ciraden hura baithan. 31 Eta othoitz eguiten ceraucaten, ezlitzan mana abysmora ioaitera. (Abyssos g12) 32 Eta cen han vrdalde handibat alha cenic mendian: eta othoitz eguiten ceraucaten permiti lieçén hetara sartzera: eta permiti cieçén. 33 Ilkiric bada deabruac guiçónaganic sar citecen vrdetara: eta vrdaldea oldar cedin gainetic behera lacera, eta itho cedin. 34 Eta vrdainéc ikussi çutenean cer eguin içan cen, ihes eguin ceçaten: eta partituric conta ceçaten hirian eta campoetan. 35 Orduan gendeac ilki citecen eguin içan cenaren ikustera, eta ethor citecen Iesusgana, eta eriden ceçaten guiçona ceinetaric deabruac ilki içan baitziraden, veztitua, eta cençatua, iarriric cegoela Iesusen oinetara: eta ici citecen. 36 Eta conta ciecen hæy ikussi vkan çutenec-ere, nola sendatu içan cen demoniatu içana. 37 Orduan othoitz eguin cieçoten Gadarenoén aldiri inguruco gendetze guciac, parti ledin hetaric: ecen icidura handic hartu cituen: eta hura vncira sarthuric, itzul cedin. 38 Eta othoitz cequión guiçon harc, ceinaganic ilki içan baitziraden deabruac, harequin licén: baina Iesusec igor ceçan, cioela, 39 Itzul adi eure etchera, eta conta eçac cein gauça handiac eguin drauzquían laincoac. Ioan cedin bada hiri gucitic predicatzen cituela Iesusec eguin cerauzcan gauça guciac: 40 Eta guertha cedin itzuli cenean Iesus, recebi baitzeçan gendetzeac: ecen guciac haren beguira ceuden. 41 Orduan huná, ethor cedin Iairus deitzen cen guiçombat, eta hura cen synagogaco principal: eta egotzi çuenean bere buruá Iesusen oinetara, othoitz eguin cieçon sar ledin haren etchera: 42 Ecen alaba bakoitzbat çuen hamabi vrtheren ingurucoa, eta hura çohian hiltzera. Eta ioaiten gendetzeac hertsen çuen. 43 Eta hamabi vrthez gueroztic odola baratzen etzayon, eta medicuetan bere sustantia gucia despendatu çuen, eta batez-ere ecin sendatu içan cen emaztebatec, 44 Hurbilduric guibeletic hunqui ceçan haren arropa ezpaina eta bertan gueldi cedin haren odol iariatzea. 45 Orduan dio Iesusec, Nor da ni hunqui nauena? Eta guciéc vkatzen çutenaren gainean, erran ceçan Pierrisec, eta harequin ciradenéc, Magistruá, gendetzéc hertsen eta aurizquiten aute, eta dioc, Nor da ni hunqui nauena? 46 Baina Iesusec dio, Norbaitec hunqui nau ecen eçagutu dut verthute eneganic ilki içan dela. 47 Emazte hura bada ikussiric ecen etzayola estali içan, ethor cedin ikara çabilala: eta bere buruá haren aitzinera egotziric declara cieçón populu guciaren aitzinean cer causaz hura hunqui çuen, eta nola sendatu içan cen bertan. 48 Eta harc erran cieçón, Alabá aun bihotz on eure fedecac sendatu au: oha baquerequin. 49 Oraino hura miñço cela, ethor cedin cembeit synagogaco principalarenetic, hari ciotsala, Hil içan duc hire alabá: ezteçala fatiga Magistrua. 50 Baina Iesusec ençunic ihardets cieçón nescatcharen aitári. Ezaiçela beldur, sinhets eçac solament, eta hura sendaturen baita. 51 Eta etchera sarthuric, etzeçan nehor sartzera vtzi Pierris eta lacques eta Iannes eta nescatcharen aita eta ama baicen, 52 Eta nigarrez ceuden guciac, eta lamentatzen çutén: baina harc erran ceçan, Eztaguiçuela nigarric: ezta

hil, baina lo datza. 53 Eta truffatzen ciraden harçaz, hil cela iaquinez. 54 Eta harc, guciac campora iraitzitic, eta haren escua harturic, oihu eguin ceçan, cioela, Nescatchá, iaiqui adi. 55 Eta itzul cedin haren spiritua, eta iaiqui cedin bertan: eta mana ceçan eman lequión iatera. 56 Eta spanta citecen haren aita-amác: baina harc mana citzan nehori ezlerroten eguin içan cena.

9 Guero deithuric elkarrequin bere hamabi discipuluac, eman ciecén bothere eta autoritate deabru gucién gainean, eta eritassunén sendatzeco. 2 Eta igor citzan hec laincoaren resumaren predicatzera, eta erién sendatzera. 3 Eta erran ciecén, Ezteçaquela deus eraman bidecotzát, ez vheric, ez maletaric, ez oguiric, ez diruric, eta eztuçuela birá arropa. 4 Eta ceinere etchetan sarthuren baitzarete, han çaudete, eta handic ilki albaizindezte. 5 Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, ilkiric hiri hartaric, çuen oinetaco errhautsa-ere iharros eçaçue testimoniagetan hayén contra. 6 Hec bada ilkiric ioaiten ciraden burguz burgu, euangelizatzen eta sendatzen çutela leku gucietan. 7 Eta ençun citzan Herodes tetrarchac, harc eguiten cituen gauça guciac: eta dudatzen çuen, ceren batzuc erraiten baitzutén, ecen Ioannes hiletaric resuscitatu cela. 8 Eta batzuc Elias aguertu cela: eta bercéc, cembeit lehenagoco Prophetaric resuscitatu cela. 9 Orduan dio Herodesec, Ioannesi nic buruá edequi draucat: nor da bada haur, ceinez nic baitançuzquit hunelaco gauçac? Eta hura ikussi nahiz çabilan. 10 Eta itzuliric Apostoluéc conta cietzoten Iesusi, eguin cituzten gauça guciac. Orduan hec harturic retira cedin Iesus appart. Bethsaida deitzen den hirico leku desertu batetara. 11 Eta gendetzeac hori iaquinic, iarreiqui çaiçzan, eta recebitu cituenean, minçatzen çayen laincoaren resumáz: eta sendatu behar çutenac, sendatzen cituen. 12 Eta eguna has cedin beheraten: eta hurbilduric hamabiéc erran cieçoten, Eyéc congit gendetzey, ioanic inguruco burguétara eta parropioetara, retira ditecen, eta eriden deçaten iateco, ecen hemen leku desertuan gaituc. 13 Baina erran ciecén, Eyeçue çuec iatera. Eta hec erran ceçaten, Eztitiagu borz ogui eta bi arrain baina guehiago: Baldin guc ioanic populu hunen guciaren eros ezpadeçagu iateco. 14 Ecen baciraden borz milla guiçonetarano. Orduan dioste bere discipuluey, lar eraci itzaçue mahaindaraz berroguey eta hamarná. 15 Eta hala eguin ceçaten, eta iar citecen guciac. 16 Orduan harturic borz oguiac eta bi arrainac, cerurat beha cegoela benedica citzan hec: eta hauts citzan, eta eman cietzén discipuluey, populuaren aitzinean eçar litzatençát. 17 Ian ceçaten

bada guciéc, eta ressasia citecen: eta goititu içan dirade soberatu içan çaitzen çathietaric hamabi sasquitara. 18 Eta guertha cedin, hura appart othoitz eguiten cegoela, discipuluac harequin baitziraden eta interroga baititzan hec, cioela, Ni nor naicela dioite gendec? 19 Eta hec ihardesten çutela erran ceçaten, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, ecen cembeit Propheta lehenagocoetaric resuscitatu içan dela. 20 Eta erran ciecén, Eta çuec nor naicela ni dioçue? Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Christ laincoarena. 21 Orduan harc mehatchatzen cituelaric mana citzan nehori haur ezlerroten: 22 Cioela, Behar da guiçonaren Semeac anhitz suffri deçan, eta reproba dadin Ancianoéz eta Sacrificadore principaléz, eta Scribez, eta hil dadin, eta hereneco egunean resuscita dadin. 23 Guero erraiten cerauen guciy. Baldin nehori hor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruaz, eta har beça bere crutzea egun oroz, eta berrait niri. 24 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia: galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, saluaturen du hura. 25 Ecen cer probetchu du guiçonac baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere buruá destrui deçan, eta gal dadin? 26 Ecen nor-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz, harçaz ahalque içanen da guiçonaren Semea, dathorreanean bere maiestatean, eta Aitarenean eta Aingueru sainduenean. 27 Eta erraiten drauçuet eguiaz, badirade hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen ezutenic laincoaren resumá ikus deçaqueteno. 28 Eta guertha cedin, hitz hauçaz gueroztic quasi çortzi egunen buruán, har baititzan Pierris eta Ioannes eta lacques, eta igan baitzedin mendi batetara othoitz eguitera. 29 Eta othoitz eguiten cegoela, haren beguitharteco formá mutha cedin, eta haren abillamendua churit eta chist-mista beçain arguit. 30 Eta huná, bi guiçon minço ciraden harequin, cein baitziraden Moyses eta Elias: 31 Hauc aguerturic gloriarequin, erraiten çutén, harc Ierusalem complitzeco çuen fina. 32 Eta Pierris, eta harequin ciradeneac, ciraden logalez cargatuac: eta iratzartu ciradenean, ikus ceçaten haren maiestatea, eta harequin ceuden bi guiçonac. 33 Eta guertha cedin, hec partitu ciradenean hareganic: Pierrisec erran baitzieçón Iesusi, Magistruá, on duc gu hemen garen, eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen: Etzaquiala cer minço cen. 34 Eta harc gauça hauc erraiten cituela, eguin cedin hodeybat, eta estal citzan hec: eta ici citecen hodeyean sartzen ciradenean. 35 Orduan vozbat eguin cedin hodeyetic, cioela, Haur

da ene Seme maitea, huni beha çaquizquite. 36 Eta voz hura eguiten cela, eriden cedin Iesus bera: eta hec ichilic egon citecen, eta egun hetan etzieçoten nehoi deus erran ikussi cituzten gauçetariç. 37 Eta guertha cedin ondoco egunean, hec menditic iautsi ciradenean, gendetze handibat encontrua ilki baitzequion hari. 38 Eta huná, compainiaco guiçombat oihuz iar cedin, cioela, Magistruá, othoitz eguiten drauat beha-eçac ene semeaganát: ecen haur bera baicen eztiat. 39 Eta huná, spirituac hartzen dic, eta bertan heyagoraz iarten duc, eta çathicatzten dic haguna dariola, eta huneganic nequez partitzen duc, haur hausten duela. 40 Eta othoitz eguin dirauetat hire discipuluey, egotz leçaten hura campora: baina ecin eguin dié. 41 Eta ihardesten duela Iesusec dio, O natione incredula eta gaichtoá, noizdrano finean çuequin içanen naiz eta supportaturen çaituztet? Ekarrac huna eure semea. 42 Eta oraino hurbiltzen cela hauts ceçan hura deabruac eta çathica: eta mehatcha ceçan Iesusec spiritu satsua, eta senda ceçan haourra, eta renda cieçón bere aitari. 43 Eta spanta citecen guciac laincoaren verthute gucizco handiaren gainean. Eta guciac miraculuz ceudela, eguiten cituen gauça gucién gainean, erran cieçén bere discipuluey, 44 Eçar itzaçue çuec hitz hauc çuen beharrietan: ecen içanen da guiçonaren Semea liuraturen baita guiçonén escuetara. 45 Baina hec hitz haur etzuten aditzen, eta hetaric estalia cen, hala non ezpaitzutéen hura senditzen: eta beldur ciraden haren interrogatzera hitz huneçaz. 46 Guero sar citecen elkarrequin dispután, eya hetaric cein cen handiena. 47 Eta Iesusec hayén bihotzeco pensamendua ikussi çuenean, haourtchobat harturic eçar ceçan bere aldean: 48 Eta erran cieçén, Norc-ere recebituren baitu haourtcho haur ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebituren bainau, ni igorri nauena recebitzen du: ecen nor baita chipiena çuen gucion artean, hura içanen da handi. 49 Eta ihardesten çuela Iannesec erran ceçan, Magistruá, ikussi diagu norbeit hire icenean deabruac campora egoizten cituenic: eta debetatu diagu hura, ceren ezpaitarreiç gurequin hiri. 50 Orduan erran cieçón Iesusec, Ezteçaçuela debeta, ecen gure contra ezterna gure alde da. 51 Eta guertha cedin, haren goiti altchatzeco egunac complitzen ciradenean, orduan chuchent baitzeçan bere beguitharte gogo eguinic Ierusalemra ioaitera. 52 Eta igor citzan mandatariaç bere aitzinean, eta ioanic sar citecen Samaritanoén burgu batetan, ostatus appain lieçotençát: 53 Baina etzeçaten recebi, ceren haren beguitharte baitzén Ierusalemerrat ioiten cenarena. 54 Eta hori ikussiric

haren discipulu lacquesec eta Iannesec erran ceçaten, launa, nahi duc derragun sua iauts dadin cerutic, eta deseguin ditzan, Eliasec-ere eguin çuen beçala? 55 Baina itzuliric Iesusec mehatcha citzan hec, cioela, Eztaçique cer spiritutaco çaretén. 56 Ecen guiçonaren Semea ezta ethorri guiçonén vicién galtzera, baina saluatzera. Eta ioan citecen berce burgu batetara. 57 Guero guertha cedin, hec bideaz ioaiten ciradela, erran baitzieçón norbeitec, launa, iarreiquiren natzaic norat-ere ioanen baitaiz. 58 Eta Iesusec erran cieçon. Aceriéc çulhoac citié, eta ceruco choriéc ohatzeac: baina guiçonaren Semeac eztic non bere buruá paussa deçan. 59 Baina erran cieçón berce bati, Arreit niri. Eta harc erran ceçan, launa, permiti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorztera. 60 Eta erran cieçón Iesusec, Vtzitzac, hilac bere hilén ohorztera: baina hi habil eta denuntia eçac laincoaren resumá. 61 Orduan erran ceçan berce batec-ere, launa, iarreiquiren natzaic hiri: baina permiti ieçadac behin etcheçotariç congít har deçadan. 62 Eta erran cieçón Iesusec, Eztuc nehor bere escua goldean eçarten eta guibelerat behatzen duenic propio denic laincoaren resumacotzat.

10 Gauça hauen ondoan ordena citzan launac berce hiruroguey eta hamar-ere, eta igor citzan hec birá bere beguitharte aitzinean, bera ethorteco cen hiri eta leku gucietara. 2 Eta erraiten cerauen, Vzta handi da, baina languile guti: othoitz eguioçue bada vzta labeari, Irion ditzan languileac bere vztera. 3 Çoazte, huná nic igorten çaituztet çuec bildotsac otsoén artera beçala. 4 Eztramaçuela ez mulsaric, ez maletaric, ez çapatariç: eta nehor bidean ezteçaçuela saluta. 5 Cein-ere etçetan sarthuren baitzarete, lehenic erraçue, Baquea dela etche hunetan. 6 Eta baldin han baquezco semeric batre bada, paussaturen da çuen baquea haren gainean: ezpere çuetara itzuliren da. 7 Eta etche hartan berean çaudete, iaten eta edaten duçuela aitzinera emanen çaiçuenetic: ecen languilea bere sariaren digne da. Etzaitzela iragan etçetic etçera. 8 Baina are cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta recebituren baitzaituzte, ian eçaçue aitzinera eçarten çaiçquieçnetariç: 9 Eta sendaitzaçue hartan diraten eriac, eta erreçue, Hurbildu da çuetara laincoaren resumá. 10 Baina cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta ezpaitzaituzte recebituren, ilkiric hango carriçuetara, erraçue, 11 Çuen hiritic lothu çaicun errhautsa-ere iharrosten dugu çuen contra: guciagatic-ere haur iaçique, ecen hurbildu dela çuetara laincoaren resumá. 12 Baina badiotsuet ecen Sodomacoac egun hartan hiri

hura baino emequiagio tractatuac ičanen diradela. **13** Maledictione hiri Chorazin, maledictione hiri Bethsaida, ecen baldin Tyren eta Sidonen eguin ičan balirade çuec baithan eguin ičan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin iarric emendatu ciratequeen. **14** Halacotz Tyr eta Sidon emequiagio tractatuac ičanen dirade iudicioan ecen ez çuec. **15** Eta hi Capernaum cerurano alchatu ičan aicena, ifferrurano beheraturen aiz. (Hadēs g86) **16** Çuec ençuten çaituztenac, ni iraitzen nau: eta çuec iraitzen çaituztenac, ni iraitzen nau: eta ni iraitzen nauenac, ni igorri nauena iraitzen du. **17** Eta itzuli ičan dirade hiruroguy eta hamarrac bozcarioequin, cioitela, launa, deabruac-ere suiet eguiten ciaizquiguc hire icenean: **18** Eta erran cieçén, Ikusten nuen Satan chistmista beçala cerutic erorten. **19** Huná, badrauçuet bothere suguén eta scorpionén gainean eбилteco, eta etsayaren puissança guciaren gainean: eta deussec eztrauçue caleric eguinen. **20** Ordea harçaz etzaitetzela aleguera, ceren spirituac suiet eguiten çaiçquiquen: baina aitzitic aleguera çaitetzte, ceren çuen icenac scribatuac baitirade ceruètan. **21** Ordu hartan berean aleguera cedín Iesus spirituz, eta erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiat, ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrauztec haour chipiey: bay Aitá, ceren hala ičan baita hire placer ona. **22** Orduan discipuluetarat itzuliric erran ceçan, Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiçquit, eta nehorc eztaqui nor den Semea, Aitác baicen: eta nor den Aita, Semeac baicen, eta nori-ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. **23** Eta discipuluetarat itzuliric, appart erran cieçén, Dohatsu dirade çuec dacusquiquen gauçac dacusquiten beguiac. **24** Ecen erraiten drauçuet, anhitz Prophetac eta reguec desiratu vkan dutela çuec ikusten dituçuen gaucén ikustera, eta ezpaitituzte ikussi: eta ençuten dituçuen gaucén ençutera, eta ezpaitituzte ençun. **25** Orduan huná, Legueco doctorbat iaiqui cedín, hura tentatzen çuela, eta cioela, Magistruá, cer eguinez vicitze eternala heretaturen dut? (aiōnios g166) **26** Eta harc erran cieçón, Leguean cer da scribatua? nola iracurtzen duc? **27** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciac, eta eure arima guciac, eta eure indar guciac, eta eure pensamendu guciac: eta eure hurcoa eure buruá beçala. **28** Orduan erran cieçón, Vngui ihardetsi duc: hori eguic eta vicico aiz. **29** Baina harc bere buruá iustificatu nahiz, erran cieçón Iesusi, Eta nor da ene hurcoa? **30** Eta ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Guiçombat iausten cen Ierusalemetic

Iericora, eta eror cedín gaichtaguinén artera, eta hec hura billuciric, eta çaurthuric ioan citecen, hura erdi hilic vtziric. **31** Eta encontruz Sacrificadorebat iauts cedín bide harçaz beraz: eta hura ikussiric berce aldetic iragan cedín. **32** Halaber Leuitabat-ere leku hartara helduric eta hura ikussiric, berce aldetic iragan cedín. **33** Baina Samaritanobat bere bidea iragaiten çuela, ethor cedín harengana, eta hura ikussiric compassione har ceçan. **34** Eta hurbilduric lot citzan haren çauriac, emanic olio eta mahatsarno, eta hura eçarriric bere aberearen gainean, eraman ceçan ostaleriara, eta pensa ceçan. **35** Biharamunean partitzean idoquiric bi dinero eman cietzón ostatuari, eta erran cieçón, Errequeitu emóc huni, eta cer-ere guehiago despendaturen baituc, nic itzul nadinean rendaturen drauat. **36** Cein bada hirur hautaric irudi çaic gaichtaguinetara erori ičan denaren hurco ičan dela? **37** Eta harc erran cieçón, Hari misericordia eguin vkan draucana. Diotsa bada Iesusec, Oha, hic-ere eguic halaber. **38** Eta guertha cedín hec ioaiten ciradela, hura sar baitzedín burgu batetan: eta emazte, Martha deitzen cen batec recebi ceçan hura bere etchera. **39** Eta hunec çuen ahizpabat Maria deitzen cenic, harc-ere Iesusen oinetara iarriric cegoela, haren hitza ençuten çuen. **40** Baina Martha eguitecotan cen anhitz cerbitzuren eguiten: eta gueldituric erran ceçan, launa, eztuc hic ansiaric ceren neure ahizpác neuror cerbitzatzera vtziten nauen? erroc bada ni aldiz aiuta neçan. **41** Eta ihardesten çuela erran cieçón Iesusec, Martha, Martha, arrangura dun, eta tormentatzen aiz anhitz gauçaren ondoan: **42** Ordea gauçabat dun necessarió. Baina Mariac parte ona hautatu din, cein ezpaitzayo edequiren.

11 Guertha cedín halaber leku batetan othoiz eguiten cegoela, cessatu cenean, erran baitzieçón bere discipuluetaric batec, launa, iracats ieçaguc othoiz eguiten, Iannesec-ere bere discipuluey iracatsi drauen beçala. **2** Eta erran cieçén, Othoiz eguiten duçunecan, erran eçaçue, Gure Aita ceruètan aicena, Sanctifica bedi hire icena, Ethor bedi hire resumá, Eguin bedi hire vorondatea, ceruån beçala, Iurrean-ere. **3** Gure eguneco oguia iguc egunecotzat. **4** Eta barka ietzaguc gure bekatuac: ecen guc-ere barkatzen dirauèagu guri çor draucuten guciy. Eta ezgaitzala sar eraci tentacionetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. **5** Eta erran cieçén, Cein da çuetaric vkanen duena adisquidebat, eta ioanen dena harengana gau-erdiitan eta erranen draucana, Adisquideá, presta ietzadac hirur ogui: **6** Ecen ene adisquidebat ethorri ičan duc bidetic enegana, eta

eziát cer aitzinean eçar dieçodan. 7 Eta harc barnetic ihardensten duela erran deçan, Ezneçála fascha: ia borthá ertsia duc, eta ene haourtchoac enequila dituc ohean: ecin iaiqui niaitec hiri emaitera. 8 Erraiten drauçuet, baldin iaiquiric eman ezipadieço-ere, ceren haren adisquide den: halere haren muthiritassunagatic iaiquiric emanén drauca cembat-ere behar baitu. 9 Eta nic erraiten drauçuet, Esca çaitetzte, eta emanen çaiçue: bilhaeçaçue, eta eridenen duçue: bulka eçaçue eta irequiren çaiçue. 10 Ecen escatzen den guciac recebitzen du: eta bilhatzen duenac erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayo. 11 Eta cein da çuetaric aítá, semea ogui esca badaquió, harribat emanen draucana? edo baldin arrain esca badaquio, ala arrainaren lekuan suguebat emanen drauca? 12 Edo baldin arraultze baten esca badadi, ala scorpiona emanen drauca? 13 Beraz çuec baldin gaichto çaretelaric, badaquiçue gauça onén çuen haourrey emaiten, cembatez guehiago çuen Aita celestiac emanen draue Spiritu saindua escaturen çaiçconey. 14 Orduan egotz ceçan campora deabrubat, eta hura cen mutu: eta guertha cedin, deabrua ilki cenean, miñça baitzedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc. 15 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Beelzebub deabruén princearen partez egoizten ditu campora deabruac. 16 Eta berceac tentatzen çutela, signo cerutic esquez çaiçzan. 17 Baina harc nola baitzequizqian hayén pensamenduac, erran cieçén, Bere contra partitua den resuma gucia, deseguiten da: eta etche bere contra partitua erorten da. 18 Eta baldin Satan-ere bere contra partitua bada, nolatan haren resumá egonen da? ecen badioçue Beelzebub-en partez campora egoizten ditudala nic deabruac. 19 Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? halacotz hec içanen dirade çuen iuge. 20 Baina baldin laincoaren erhiaz campora egoizten baditut deabruac, segur heldu içan da çuetara laincoaren resumá. 21 Guiçon borthiz harmatu batec beguiratzen duenean bere iaureguia, baquean dirade harc dituen gauçác. 22 Baina bera baino borhitzago batec acomettaturic garait badeça, haren harmadura gucia, ceinetan fida baitzén, edequiten du, eta haren ostillamendua distribuitzen. 23 Enequin eztena ene contra da: eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da, 24 Spiritu satsua ilki denean cembeit guiçonaganic leku leihorréz dabila, paussu bilha: eta erideiten eztuenean, dio, Itzuliren naiz neure etchera nondic ilki içan bainaiz. 25 Eta ethorriic erideiten du hura escobatua eta appaindua. 26 Eta orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berceic çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac: eta sarthuric habitatzen dirade han: eta eguiten da guiçon haren azquen conditionea lehena baino gaichtoago. 27 Eta guertha cedin gauça hauc erraiten cituela, altchaturic voza emazte batec populuaren artetic, erran baitzieçón, Dohatsu dituc hi egari auen sabela, eta hic edosqui dituán vgzatçac. 28 Eta harc erran ceçan, Baina aitzitic dohatsu dirade laincoaren hitza ençuten, eta hura beguiratzen dutenac. 29 Eta gendetzeac biltzen ciradela, has cedin erraiten, Generatione haur gaichtoa da: signo esquez dago: baina signoric etzayo emanen lonas prophetaren signoa baicen. 30 Ecen nola lonas Niniuacoey signo içan baitzayen, hala içanen çayó guiçonaren Semea-ere generatione huni. 31 Egu-erdi aldeco reguina iaiquiren da iudicioan generatione hunetaco guiçonequin, eta condenaturen ditu: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiaren ençutera: eta huná, Salomon bainoagoa leku hunetan: 32 Niniuaco guiçonac iaiquiren dirade iudicioan generatione hunequin, eta condemnaturen duté: ceren lonasen predicationera emenda baitzitecen: eta huná, lonas bainoagoa leku hunetan. 33 Eta nehorc candela irachequia eztu leku estalian eçarten, ez gaitzurupean: baina candelerean, sartzen diradenéc arguia ikus deçatençat. 34 Gorputzaren candelá, beguia da: beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gucia ere argui duquec: baina gaichto bada, hire gorputza-ere ilhun duquec. 35 Considera eçac bada hitan den arguia ilhumbe ezten. 36 Beraz baldin hire gorputz gucia argui bada, parteric batre ilhunic ezuela: argui içanen duc gucia, candelác bere claretateaz arguitzen auènean beçala. 37 Eta miñçatu cenean, othoitz eguin cieçon Phariseu batec barazcal ledin hura baithan, eta Iesus sarthuric iar cedin mahainean. 38 Baita Phariseuac hori ikussiric mirets ceçan ceren lehenic ezipaitzedin ikuz barazcal aitzinean. 39 Eta erran cieçón launac, Baina çuec Phariseuoc coparen eta plataren campoco aldea chahutzen duçue: baina çuen barnean dena, bethea da harrapaqueriaz eta gaichtaqueriaz. 40 Adimendu gabeác, campocoa eguin duenac eztu barnecoa ere eguin? 41 Aitzitic duçuenetic emaçue elemosynatan: eta huna, gauça guciac chahu dituqueçue. 42 Baina maledictione çuen gainean Phariseuác: ecen detchematzen dituçue menthá eta rutá, eta baratze belhar gucia, baina vtziten dituçue guibelera laincoaren iugemendua eta charitate: hauc eguin behar ciraden, eta hec ez vtzi. 44 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen monument agueri eztiradenac beçala çarete, eta hayén gainean dabilizan guiçonéc ezipaitaquizquite.

45 Orduan ihardesten duela Legueco doctoretaric batec diotsa, Magistraua, gauça horiën erraitean guere iniuriatzen gaituc. 46 Eta harc dío, Maledictione çuen gainean-ere Legueco doctorác, ecen cargatzen dituçue guiçonac carga iassaiteco nequezcoez: baina ceuroc çuen erhietaric batez ezituçue cargác hunquitzen. 47 Maledictione çuen gainean, ecen edificatzen dituçue Prophetén thumbác, eta çuen aitéc hil vkan dituzte hec. 48 Segurqui testificatzen duçue ceuroc çuen aiten obretan consentitzen duçuela: ecen hec hil dituzte, eta çuec edificatzen dituçue hayén thumbác. 49 Halacotz laincoaren sapientiac-ere erran du, Iggorriren ditut hetara Prophetác eta Apostoluac, eta hetaric hilen duté eta persecutaturen. 50 Nazione huni galdeguin daquionçat, munduaren creationeaz gueroztic issuri den Propheta gucién odola: 51 Abelen odoletic Zachariasen odolerano, cein hil vkan baitzutén aldareari eta templeari artean: are diotsuet, galde eguinen çayola nazione huni. 52 Maledictione çuen gainean Legueco doctorác: ecen eçagutzearen gakoia kendu duçue: ceuroc etzarete sarthu içan, eta sartzen ciradenac beguiratu dituçue. 53 Eta gauça hauc hæy erraiten cerauztenean, has cequitzon Scribác eta Phariseuac haguitz hertsen, eta propos iradoquiten anhitz gauçaz. 54 Celatan ceudela, eta cerbait haren ahotic hatzaman aihherrez çabiltzala, accusa leçatençat.

12 Bizquitartean bildu içanic gendetze mulço handiac hambat non elkar aurizquiten baitzutén, has cequién erraiten bere discipuluey, Lehenic beguira çaitetzte Phariseuën altchagarritic, cein baita hypocrisiá. 2 Ecen ezta deus estalliric aguerturen eztenic: ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. 3 Halacotz ilhumbean erran dituçuen gauçác, arguian ençunen dirade: eta beharrira gamberetan erran duçuenta, predicaturen da etche gainetan. 4 Eta diotsuet çuey neure adisquideoy, Etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta guero ezpaitute cer guehiagoric eguin deçaten. 5 Baina eracutsiren drauçuet noren beldur behar çareten: çareten beldur, hil duqueenean gehennara egoiztecó autoritatea duenarén: are diotsuet, haren beldur çareten. (Geenna 9:1067) 6 Ezтира borz parra-chori bi dirutchotan saltzen, eta hetaric bat ezpaita ahanciric laincoaren aitzinean? 7 Baina çuen buruco bilo guciac-ere contatuac dirade etzaretela beraz beldur: parra-chori araldeac baino guehiago balio duçue çuec. 8 Badiotsuet bada, Norc-ere ni aithorturen bainau guiçonon aitzinean, guiçonaren Semeac-ere aithorturen du hura laincoaren Aingueruén aitzinean. 9 Baina ni

guiçonén aitzinean vkaturen nauena, vkatua içanen da laincoaren Aingueruén aitzinean. 10 Eta norc-ere erranen baitu hitzic guiçonaren Semearen contra barkaturen çayó hari: baina Spiritu sainduaren contra blasphematuren duenari, etzayó barkaturen. 11 Eta eramanen çaituztenean synagoguetara, eta magistratuetara, eta potestatetara, eztuçuela ansiaric, nola edo cer ihardetsiren duçuen edo cer erranen. 12 Ecen Spiritu sainduac iracatsiren çaituzte ordu hartan berean, cer erran behar daten. 13 Eta erran cieçón gendetzeoetaric batec, Magistruá, erróc ene anayeri parti deçan enequin heretagea. 14 Baina harc erran cieçón, Guiçoná, norc eçarri nau ni iuge, edo partizale çuen gainean? 15 Guero erran cieçón, Ikussaçue, eta beguira çaitetzte auaritiatic: ecen cembeitec onhassunez abundantia badu-ere, bere vicia eztu bere onetaric. 16 Eta erran cieçén comparationebat, cioela, Guiçon abrats baten landéc abundantqui fructu ekarri vkan duté: 17 Eta gogueta eguiten çuen bere baithan, cioela, Cer eguinen dut? ecen eztat nora bil ditzadan neure fructuac. 18 Eta erran ceçan, Haur eguinen dut: deseguinen ditut neure granerac, eta handiagoac eguinen ditut: eta hara bilduren ditut neure fructu guciac, eta neure onac. 19 Eta erranen draucat neure arimari, Arimá, badiut on handiac anhitz vrthetacozat bilduac: reposa adi, ian eçac, edan eçac, eta atseguin har eçac. 20 Baina erran cieçón laincoac, Erhoá, gaurco gauèan eure arimá edequiren çaic: eta dituan gauçác, noren içanen dirade? 21 Hala da onhassun handiac beretaco biltzen dituenta, eta laincoa baithan abrats eztena. 22 Orduan erran cieçén bere discipuluey, Halacotz diotsuet, eztuçuen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen: ez eta gorputzaz cerçaz veztituren çareten. 23 Vicia vianda baino guehiago da, eta gorputza abillamendua baino. 24 Considera itzaçue beleac, ecen eztatela ereiten ez biltzen, eta hec eztaté sotoric ez graneric, eta laincoac hatzen ditu hec, cembatez çuec choriéc baino guehiago balio duçue? 25 Eta norc çuetaric artha vkanez eratchequi ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? 26 Bada baldin chipiën dena-ere ecin badaguìçue, cer goiticoéz arthatsu çarete? 27 Consideraitzaçue floreac, nola handitzen diraden: ez tirade nekatzen, eta eztatute iruten: baina badiotsuet, are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztatela veztitu içan hetaric bat beçala. 28 Bada baldin egun landán belhar dena, eta bihar labean eçarten dena laincoac hala inguru veztitzen badu, cembatez areago çuec fede chipitacoac 29 Çuec beraz eztaguìçuela galderic cer ianen duçuen edo cer edanen: eta etzaitetzela dudán iar 30 Ecen

gauça hauc guciac munduco gendéc bilhatzen dituztè: baina çuen Aitac badaqui, ecen hauèn beharra badaçuela. 31 Bainaitzitic bilha eçaçue laincoaren resumá, eta gauça hauc guciac emanen çaiçziquiçue gaineraco. 32 Ezaicela beldur tropel chipiá, ecen çuen Aitaren placer ona içan da çuey resumaren emaitera. 33 Sal itzaçue çuen onac, eta eman itzaçue elemosynatan. Eguin itzaçue ceurondaco çahartzen eztiraden mulsác, ceruétan thesaur nehoiz-ere falta eztaitembat: nora ohoinic ezpaita hurbiltzen, eta non cerreneç ezpaitu deseguiten. 34 Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. 35 Bira çuen guerrunceac guerricatuac, eta çuen candelác irachequiac. 36 Eta çuec çareten noiz hayén nabussia ezteyetic itzul daiten beguira dauden guiçonetarát irudi: dathorrenean, eta borthá bulka deçanean, bertan irequi deçotençát. 37 Dohatsu dirade cerbitzari hec, cein dathorrenean nabussiac eridenen baititu iratzarriac: eguiac diotsuet guerricaturen dela bera, eta mahainean iar eraciren dituela, eta aitzinaraturic cerbitzaturen dituela. 38 Eta baldin badathor bigarren veillán, eta heren veillán badathor, eta hala eriden ditzan: dohatsu dirade cerbitzari hec. 39 Eta haur iaquiçue, ecen baldin baleaqui aitafamilíac cer orduz ohoina ethorteco licén, veilla leçaqueela, eta ezleçaqueela vtzi çulhatzera bere etchea. 40 Çuec-ere bada çareten prest, ecen vste eztuçuen orduan guiçonaren Semea ethorriren da. 41 Orduan erran cieçón Pierrisec, launa, guri erraiten draucuc comparatione hori ala bay guciy-ere? 42 Eta erran ceçan launac, Cein da despensér leyala eta çuhurra, nabussiac bere familiaren gaineco ordenatu duena, demborán ordinarioa deyençát? 43 Dohatsu da cerbitzari hura, dathorriean nabussiac hala eguiten eridenen duena. 44 Eguiazqui erraiten drauçuet, ecen duen guciaren gaineco eçarriren duela hura. 45 Eta baldin erran badeça cerbitzari harc bere bihotzean, Berancen du ene nabussiac ethortera: eta has badadi cehatzen muthillén eta nescatoén, eta iaten eta edaten eta horditzen: 46 Ethorriren da cerbitzari haren nabussia, harc vste eztuén egunean, eta eztaquian orenean: eta bereciren du hura, eta haren partea infidelequin eçarriren. 47 Eta bere nabussiare vorondatea eçaçagutu duen cerbitzaria, eta ezpaita preparatu, eta ezpaitu haren vorondatearen araura eguin, ceaturen da anhitz vkaldiz: 48 Baina eçaçagutu eztuena, eta cehatu içateco mereci duqueen gauçac eguin dituenta, ceaturen da vkaldi gutiz. Bada anhitz eman içan çayon guciari, anhitz galde eguinen çayó: eta beguiratzera anhitz eman içan çayonari, hambat guehiago galde eguinen çayó. 49

Suaren emaitera ethorri naiz lurrera: eta cer nahi dut guehiago baldin ia irachequia bada? 50 Baina baptismo batez batheyatzeco naiz, eta nola hertsen naiz haur compli daiten artean? 51 Vste duçue ecen lurrean baquearen eçartera ethorri naicela? ez, diotsuet, baina diuisionearen. 52 Ecen hemendic harát içanen dirade borz etche batetan diuisionetan diratenic, hirurac bién contra, eta biac hirurén contra. 53 Diuisionetan içanen da aitá semearen contra, eta semea aitaren contra: amá alabaren contra, eta alabá amaren contra: ama-guinharrebá bere errenaren contra, eta errena bere ama-guinharrebaren contra. 54 Guero erraiten cerauen gendetzey-ere, Ikus deçaçueñean hodeybat altchatzen dela Occidentetic, bertan dioçue, vria heldu da: eta hala guerthatzen da. 55 Eta hegoác draunsanean, erraiten duçue, ecen bero eguinen duela: eta hala guerthatzen da. 56 Hypocritác, ceruären eta lurraren itchuraren iugeatzen daquiçue: eta dembora hunez nola eztuçue iugeatzen? 57 Eta nola ceuron buruz-ere eztuçue iugeatzen bide dena? 58 Bada ioaiten aicenean eure partida contrastarequin magistratuagana, enseya adi bidean haren menetic ilkiten: tira ezeçançat iugeagana, eta iugeac eman ieçon sargeantari, eta sargeantac eçar ezeçan presoindeguian. 59 Erraiten drauat, ezaiz ilkiren handic azquen pelata-ere renda diroqueano.

13 Eta baciraden batzu dembora hartan berean hari contatzen ceraucatenic Galileanoéz, ceinén odola Pilatec nahassi vkan baitzuen hayén sacrificioequin. 2 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Vste duçue ecen Galileano hauc berce Galileano guciac baino bekatoreago ciradela, ceren halaco gauçac suffritu baitituzte? 3 Ezetç diotsuet: aitzitic baldin emenda ezpaçaitetze guciac halaber galduren çarete. 4 Ezpa, Siloeco dorreac gainera eroriric hil vkan cituen hemeçortzi hec, vste duçue Ierusalemeco habitant guciac baino hoguendunago ciradela? 5 Ezetç diotsuet: aitzitic baldin emenda ezpaçaitetze, guciac halaber galduren çarete. 6 Erraiten çuen comparatione haur-ere, ficotzebat çuen edocein-batec landatua bere mahastian: eta fructu bilha ethor cedin hartara: eta etzeçan eriden. 7 Eta erran cieçón mahasti çainari, Huná, hirur vrthe dic ethorten naicela fructu bilha ficotze hunetara, eta ezziat erideiten: picca eçac: certaco lurra-ere empatchatzen du? 8 Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, launa, vtzi eçac are vrthe hunetan, inguru aitzurtu duquedano, eta vngarri eman deçaqueodano. 9 Eta baldin ekar badeça fructuric, vngui, ezpere, guero piccaturen

duquec. 10 Eta iracasten ari cen synagoga batetan Sabbathoan. 11 Eta huná, emaztebat ethor cedin eritassunezco spiritua çuenic ia hemeçortzi vrthez: eta cen crocatua, eta neholetan-ere ecin chuchent ceiten. 12 Eta hura ikussi çunenian Iesusec dei ceçan beregana, eta erran cieçón, Emaztea, lachatu aiz eure eritassunetic. 13 Eta gainean eçar cietzón escuac, eta bertan chuchent cedin, eta glorificatzen çuen laincoa. 14 Baina ihardesten çuela synagogaco principalac, gaitzitic ceren Sabbathoan sendatu çuen Iesusec, erran cieçon populuari, Sey egun dirade ceinetan lan eguin behar baita, hetan badaçatozte eta senda çaitetze, eta ez Sabbath egunean. 15 Ihardets cieçón bada launac, eta erran ceçan, Hypocritá, çuetaric batbederac Sabbathoan eztu lachatzen bere idia edo bere astoa mangederatic, eta eramaiten ederatera? 16 Eta Abrahamen alaba haur, cein estecatu baitzuen Satanec, huná, hemeçortzi vrthe duela, etzén estecadura hunetaric lachatu behar Sabbath egunean? 17 Eta gauça hauc harc erraiten cituenean, confunditzen ciraden hari contrastatzen çaiçquion guciac: baina populu gucia alegueratzen cen harçaz eguiten ciraden gauça glorioso guciéz. 18 Orduan erraiten çuen Iesusec, Cer irudi du laincoaren resumác? eta cerequin comparaturen dut hura? 19 Mustarda bihia irudi du, cein harturic guiçon batec eçar baitzeçan bere baratzean, eta haz cedin eta arbore handia eguin cedin eta ceruco choriéc ohatzeac eguin dituzte haren adarretan. 20 Eta berriz erran ceçan, Cerequin comparaturen dut laincoaren resumá? 21 Althagarria irudi du, cein harturic emazte batec eçar baitzeçan hirur neurri irinetan, gucia althatu liçateno. 22 Guero iragaiten cen hirietan eta burguètan, iracasten çuela, eta Ierusalematarco bidea eguiten çuela. 23 Eta erran cieçón norbeitec, launa, gutiac dira saluatzen diradenac? Eta harc erran cieçén, 24 Enseya çaitetze sartzen bortha herssitic: ecen anhitz, erraiten drauçuet, sarthu nahiz ebiliren diradela, eta ecin sarthuren baitirade. 25 Eta aitafamilia iaiqui datenean, eta borthá ertsi duqueenean, eta has çaitetzenean campoan egoiten, eta bortharen bulkatzen, erraiten duçuela, launa, launa, irequi eçaguc: eta ihasderten duela erranen drauçue, Eztaquit çuec nongo çareten. 26 Orduan hassiren çarete erraiten, lan diagu hire presentían, eta edan diagu, eta gure carriquetan iracatsi duc hic. 27 Eta erranen du, Erraiten drauçuet eztaquit çuec nongo çareten: parti çaitetze eneganic iniquitate eguiten duçuen guciác. 28 Han içanen da nigar eta hortz garrascots: ikus ditzaçunean Abraham, eta Isaac, eta Iacob eta Propheta guciac laincoaren resumán, eta

çuec campora iraitzen çaretela. 29 Orduan ethorriren dirade Orientetic, eta Occidentetic: Aquilonetic, eta Egu-erditic: eta iarriren dirade mahainean laincoaren resumán. 30 Eta huná, dirade azquen, lehen içanen diradenac: eta dirade lehen, azquen içanen diradenac. 31 Egun hartan berean hurbil citecen Phariseuetaric batzu, erraiten ceraucata, Illi adi, eta oha hemendic: ecen Herodesec hil nahi au. 32 Eta erran cieçén, Çoazte eta erroçue aceri hari, Huná, egoitzen citiát deabruc campora, eta sendatzea acabatzen diát egun eta bihar, eta hereneco egunean fin hartzen diat. 33 Baina bide eguin behar diat egun eta bihar eta etzi: ecen eztc guerthatzen Prophetaric batre hil dadin Ierusalemetic lekora. 34 Ierusalem, Ierusalem, ceinec hiltzen baitituc Prophetác, eta lapidatzen hiregana igorri diradenac, cembat aldiz nahi vkan ditut bildu hire haourrac, oilloac bere chito aldea bere hegalén azpira beçala, eta ezpaituçue nahi vkan? 35 Horrâ vtziten çaiçue çuen etchea desert. Baina eguiatz diotsuet, ecen eznauçuela ikussiren, guertha daiteno darraçuen, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

14 Guertha cedin halaber hura ethorri cenean Phariseuetaco principal baten etchera Sabbathoan bere refectioarean hartzera, hec gogoa emaiten baitzeraucaten. 2 Eta huná, guiçon hydropicobat cen haren aitzinean. 3 Orduan ihardesten çuela Iesusec erran cieçén Legueco doctorey eta Phariseuey, cioela, Sori da Sabbathoan sendatzea? 4 Eta hec ichilic egon citecen, Eta harc hura harturic senda ceçan, eta igor ceçan. 5 Eta ihardesten cerauela, erran ceçan, Ceinec çuetaric astoa edo idia putzura eror badaquió, eztu bertan hura idoquiren Sabbath egunean? 6 Eta ecin gauça hauén gainean ihardets ceçaqueoten. 7 Erraiten cerauen halaber gomitatu içan ciradeney comparationebat, gogoatzen çuela nola lehen iarlekuéz hautatzen ciraden, ciostela, 8 Norbeitec dei açanean ezteyeta, ezadila iar lehen lekuan, guertha eztadin, hi baino ohoratuagobat harc deithu duen: 9 Eta ethorriic hura eta hi deithu çaituztenac erran dieçán, Emóc huni lekua: eta orduan has ezadin ahalquerequin azquen lekuaren eduquitin. 10 Baina gomitatu aicenean, habil, iar adi azquen lekuan: dathorrenean hi gomitatu auenac erran dieçançat, Adisquideá, igan adi gorago: orduan duquec ohore hirequin mahainean iarriric daudenén aitzinean. 11 Ecen bere buruá goratzen duen gucia, beheraturen da: eta bere buruá beheratzen duena, goraturen da. 12 Eta bera gomitatu çuenari-ere erraiten ceraucan, Eguiten

duanean barazcaribat edo affaribat, ez titzala dei eure adisqueideac, ez eure anayead, ez eure ahaideac, ez auço abratsac, hec ere aldiz bere aldetic gomita ezeçatençát, eta ordaina renda eztaquián. **13** Baina eguiten duanean banquetbat, dei itzac paubreac, impotentac, mainguác, itsuac: **14** Eta dohatsu içanen aiz: ceren ezpaitute nondic hiri ordaina renda: ecen hiri rendaturen çaic ordaina iustoén resurreccionean. **15** Eta gauça hauc ençunic harequin mahainean iarriric ceudenetatic batec erran cieçón, Dohatsu duc laincoaren resumán ogui ianen duena. **16** Eta harc erran cieçón, Guiçon batec eguin ceçan affari handibat, eta dei ceçan anhitz: **17** Eta igor ceçan bere cerbitzaria affal ordutan, gomitatuey erraitera, Çatozte, ecen gauça guciac prest dirade. **18** Baina guciac has citecen consentimendu batez excusatzen. Lehenac erran cieçón, Possessionebat erossi diat, eta haren ikustera ilki behar diat: othoitç eguiten drauat, eduqui neçac excusatutan. **19** Eta berceac erran ceçan, Borz idi vztarri erossi citiat, eta banihoac hayén phorogatzera: othoitç eguiten drauat eduqui neçac excusatutan. **20** Eta berceac erran ceçan, Emazte hartu diat, eta halacotç ecin niathorrec. **21** Eta itzuliric cerbitzari harc conta cietzón gauça hauc bere nabussiari. Orduan asserreturic aitafamiliaç erran cieçón bere cerbitzariari, Habil fitetz placetara, eta hirico carriquetara, eta paubreac eta impotentac, eta mainguác eta itsuac huna barnera erekar itzac. **22** Eta erran ceçan cerbitzariac, Nabussiá, eguin içan duc, manatu duán beçala eta oraino baduc leku. **23** Orduan erran cieçón nabussiac cerbitzariari, Oha bidetara eta berrroetara, eta bortchaitzac, sartzera bethe dadinçát ene etchea. **24** Ecen erraiten drauçuet, guiçon deithu içan ciraden hetaric batec-ere eztuela ene affaritic dastaturen. **25** Eta gendetze handiac ioaiten ciraden harequin: eta itzuliric erran cieçén. **26** Baldin nehor enegana ethorten bada eta gaitzesten ezpaditu bere aita eta amá, eta emaztea eta haourrac, eta anayead eta arrebác, etare guehiago bere arima-ere, ecin date ene discipulu. **27** Eta norc-ere ezpaitacarque bere crutzea, eta ene ondoan ethorten ezpaita, ecin date ene discipulu. **28** Ecen cein da çuetaric dorrebat edificatu nahi duenic, lehen iarriric gustuac contatzen eztituena, eya acabatzeco baduenez? **29** Fundamenta eçarri duqueen ondoan, eta ecin acabatu duqueenean, ikussiren duten guciac harçaz truffatzen has eztiectençát, diotela, **30** Guiçon hunec hassi du edificatzen eta ecin acabatu du. **31** Edo cein da reguea berce regue baten contra batailla emaitera abiatzen dena, lehen iarriric consultatzen ez tuen, eya hamar millarequin aitzinera ilki ahal daquidionez,

hoguey millarequin haren contra ethorten denari? **32** Bercela hura oraino vrrun deno, embachadore igorric baque esquez iarten da. **33** Hala beraz, norc-ere çuetaric bere on guciac ezpaititu renuntiatzen hura ecin date ene discipulu. **34** On da gatza: baina baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? **35** Ezta lurrecotzat, ez ongarricotzat deusgay: baina camporat egoitzen da hura. Ençuteco beharriric duenac, ençun beca.

15 Eta hurbiltzen ciraden harengana publicano eta gende vicitze gaichtotaco guciac, hura ençun leçatençát. **2** Eta murmuratzen çutén Phariseuéç eta Scribéc, cioitela, hunec gende vicitze gaichtotacoac recebitzen ditu, eta iaten du hequin. **3** Baina harc erran cieçén comparatione haur, cioela, **4** Cein guiçonec çuetaric ehun ardi dituela eta hetaric bat galtzen duela, ez tuitu vtziten lauroguey eta hemeretziac desertuan eta ezta ioaiten galduaren ondoan, hura eriden deçaqueno? **5** Eta eriden duenean eçarten du bere sorbaldén gainean alegueraric. **6** Guero ethorrorric etchera, deitzen ditu adisqueideac eta auçoac, diostela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut neure ardi galdua. **7** Erraiten drauçuet ecen hala bozcario içanen dela ceruän bekatore emendatzen den baten **8** Edo cein emazte hamar drachma dituenec, baldin gal badeça drachmabat, ez tu arguia vizten eta etchea escobatzen, eta bilhatzen diligentqui hura eriden deçaqueno? **9** Eta eriden duenean, deitzen ditu emazte adisqueideac eta auçoac, dioela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut galdu nuen drachmá. **10** Hala, diotsuet, bozcario içanen dela laincoaren Aingueruén aitzinean, bekatore emendatzen den baten gainean. **11** Halaber erran ceçan, Guiçon batec cituen bi seme: **12** Eta hetaric gaztenac erran cieçón aitári, Aitá, indac onhassunetic niri heltzen çaitadan partea. Eta parti cietzén onac. **13** Eta egun gutiren buruän, guciac bilduric seme gaztenor ioan cedin herri vrrun batetara: eta han irion ceçan bere onhassuna, prodigoqui vici içanez. **14** Gucia despendatu vkan çuenean, eguin içan cen gossete gogorbat herri hartan, eta hura has cedin behar içaten: **15** Eta ioanic leku hartaco burgés batequin iar cedin, eta harc igor ceçan bere possessionetara vrdén bazcatzera. **16** Eta desir çuen vrdéc iaten çuten maguinçhetaric bere sabelaren bethatzera: eta nehorc etzeraucan emaiten. **17** Eta bere buruári ohart cequionean, erran ceçan, Cembat alocacer diraden ene aitaren etchean oguia frango dutenic, eta ni gossez hiltzen bainaiz! **18** Iaiquiric ioanen naiz neure aitagana, eta erranen draucat, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta

hire aitzinean. **19** Eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitezco: eguin neçac eure alocaceretari bat beçala. **20** Iaiquiric bada ethor cedin bere aitagana. Eta hura oraino vrrun cela, ikus ceçan bere aitac, eta compassione har ceçan, eta laster eguinic egotz ceçan bere buruâ haren leppora, eta pot eguin cieçon. **21** Eta erran cieçón semeac, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta hire aitzinean, eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitezco. **22** Orduan erran cieçón aitác bere cerbitzariey, Ekarçue arropa principalena, eta iaunz eçoçue: eta emoçue erhaztumbat bere escura, eta çapatac oinetara: **23** Eta ekarriric aretze guicena, hil eçaçue: eta iaten dugula atseguin har deçaçun. **24** Ecen ene seme haur hil cen, eta harçara viztu da: galdu cen, eta eriden da. Eta has citecen atseguin hartzen. **25** Eta cen haren seme çaharrena landán, eta ethorten cela etcheari hurbildu çayonean, ençun citzan melodiá eta dançác. **26** Eta deithuric cerbitzarietari bat, interroga ceçan hura cer cen. **27** Eta harc erran cieçón, hire anaye ethorri içan duc, eta hil vkan dic hire aitac aretze guicembat, ceren ossoric hura recebitu duen. **28** Eta asserre cedin: eta etzén sarthu nahi içan: bere aitác bada ilkiric othoitiz eguin cieçon. **29** Baina harc ihardesten çuela erran cieçón bere aitari, Huná, hambat vrthe dic cerbitzatzen audala, eta egundano hire manuric eztiat iragan, eta egundano pitinabat eztrautac eman neure adisquequin atseguin hartzeco. **30** Baina hire seme haur, ceinec iretzi vkan baitu hire onhassun gucia putéquin, ethorri içan denean, hil vkan draucac hura aretze guicena. **31** Eta harc erran cieçón, Semé, hi bethi enequin aiz, eta ene gucia hire duc: **32** Eta atseguin hartu behar çuán eta alegueratu, ceren hire anaye haur hil baitzén, eta viztu baita, galdu baitzén, eta eriden baita.

16 Eta erran cieçón bere discipuluey- ere, Guiçon abratsbat cen despenserbat çuenic, haur accusa cedin hura baithan, haren onén irioile beçala: **2** Eta hura deithuric erran cieçón, Cer dançut haur hiçaz? renda eçac eure dispensaren contua: ecen guehiagoric ecin aiçate despensér. **3** Orduan erran ceçan bere baithan despenserac, Cer eguinen dut, neure nabussiac dispensaren carguâ edequiten drautanaz gueroz? aitzurreric ecin daidit, esque ebiltera ahalque naiz. **4** Badaquit cer eguinen dudán, dispensergoatic kendu naicenean recebi neçatençát batzuc bere etchetara. **5** Orduan deithuric bere nabussiaren çordunetari batbedera, erran cieçón lehenari, Cembat çor draucac ene nabussiari? **6** Eta hunec erran ceçan, Ehun barril olio: eta harc

erran cieçón, Har eçac eure cedulá, eta iarriric fitetz, scribe eçac berroguey eta hamar **7** Guero berce bati erran cieçón, Eta hic cembat çorduc? eta harc erran ceçan, Ehun neurri ogui. Orduan harc erran cieçón, Har eçac eure cedulá, eta scribe eçac lauroguey.

8 Eta lauda ceçan nabussiac despenser gaichtoa, ceren çuhurqui eguin vkan baitzuen: hunegatic mundu hunetaco haourrac çuhurrago dirade, ecen ez arguico haourrac bere generationean (aiññ **g165**) **9** Eta nic erraiten drauçuet, Eguin itzaçue çuendaco adisqueideac abrastassun iniquoéz falta çaitzetenean recebi çaitzatençat tabernacle eternaletara. (aiññios

g166) **10** Gauça chipienetan leyal dena, handian-ere leyal da: eta gauça chipian iniusto dena, handian-ere iniusto da. **11** Bada baldin abrastassun iniquoetan leyal içan ezpaçarete, abrastassun eguiazcoetan nor fidaturen çaiçue? **12** Eta baldin berceren gauçán leyal içan ezpaçarete, çuen dena norc emanen drauçue?

13 Cerbitzari batec-ere ecin bi nabussi cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue laincoa, eta abrastassunac **14** Eta gauça hauc guciac ençuten cituzten Phariseuec-ere, cein baitziraden auaritoso: eta harçaz truffatzen ciraden **15** Eta erran cieçón,

Çuec çarete çuen buruâc iustificatzen dituçuenac guiçonén aitzinean: baina laincoac badaçaguzqui çuen bihotzac: ecen guiçoney gora çayena, abominatione da laincoaren aitzinean. **16** Legueac eta Prophetéc irauñ duté loannesganano: dembora harçaz gueroztic laincoaren resumá euangelizatzen da, eta batbederac hura du bortchatzen. **17** Errachago da ceruâ eta lurra iragan ditecen, ecen ez Leguearen punctu hutsbat eror dadin. **18** Norc-ere vtziten baitu bere emaztea, eta berce batequin ezconcen baita, adulterio iauquiten du: eta senharrac vtzi duenarequin ezconcen denac, adulterio iauquiten du. **19** Cen bada guiçon abratsbat, eta veztitzen cen escarlataz eta cetaz, eta egun oroz tractatzen cen vngui eta magnificoqui. **20** Cen halaber paubrebat Lazaro deitzen cenic, cein baitzetzan haren borthán, çauriz bethea: **21** Eta çuen desir abratsaren mahainetic erorten ciraden appurretaric assetzeco, baina are orac ethorten ciraden eta haren çauriac limicatzen cituztén. **22** Guertha cedin bada hil baitzedin paubrea, eta eraman baitzedin Aingueruéz Abrahamen bulharrera: hil cedin bada abrats hura-ere, eta ohortze içan cen. **23** Eta ifferruetan bere beguic goiti althaturic tormentetan cela, ikus ceçan Abraham vrrundanic, eta Lazaro haren bulharrean:

(Hadēs **g86**) **24** Orduan harc oiñuz cegoela erran ceçan, Aita Abrahám, auc misericordia niçaz, eta igor

eçac Lazaro, busta deçan bere erhi mocoa vrean, eta refresca dieçadan mihia, ecen tormentatzen nauc gar hunetan. **25** Eta erran ceçan Abrahamec, Semé, orhoit adi ecen eure onac eure vician recebitu dituala, eta Lazaroc halaber gaitzac: eta orain haur consolatzen duc, eta hi tormentatzen aiz. **26** Eta berce alde, gure eta çuen artean abysmo handibat duc: hala non hemendic çuetarát iragan nahi diradenac, ecin baititezque, ezeta hortic hunát iragan. **27** Eta erran ceçan harc, Othoitz eguiten drauat beraz, Aitá, igor deçán hori ene aitaren etchera. **28** Ecen bacitiát borz anaye, hæy testifica diecençát, hecere eztatocençat tormentazco leku hunetara. **29** Diotsa Abrahamec, Bacitié Moyses eta Prophetác: ençun bitzate hec. **30** Baina harc erran ceçan, Ez, aita Abrahám: baina baldin hiletaric cembeit ioan badadi hetara, emendaturen dituc. **31** Eta Abrahamec erran cieçón, Baldin Moyses eta Prophetác ençuten ezpadituzte, ezeta baldin cembeit hiletaric resuscita badadi-ere, eztié sinhetsiren.

17 Guehiago dioste bere discipuluey, Impossible da scandaloac eztatocen: baina maledictione hari, norçaz ethorten baitirade. **2** Harc hobe luque baldin errota harribat haren leppoaren inguruan eçar baledi, eta egotz ledin itsassora, ecen ez chipi hautaric bat scandaliza deçan. **3** Beguira çaitetzte, Baldin hire anayec hire contra faltatu badu, reprehendi eçac hura, eta baldin emenda badadi barka ieçóc. **4** Eta baldin çazpitan egunean faltatzen badu hire contra, eta çazpitan egunean itzultzen bada hiregana, dioela, Dolu diát: barkaturen draucac. **5** Orduan erran cieçóten Apostoluéc launari, Augmenta ieçaguc fedea. **6** Eta erran ceçan launac, Baldin fede bacindute mustarda bihibat den becembat, erran ahal cineçaqueote marçucér huni, Erroetaric ilki adi, eta landa adi itsassoan: eta obedi cinçaqueizte. **7** Baina ceinec çuetaric, cerbitzaribat duenean laboratzen edo abréñ bazcatzen ari denic, landatic itzuli denean erraiten drauca bertan, Auançadi, eta iar adi mahainean. **8** Bainaitzitic eztrauca erraiten, Appain ieçadac affaria, eta guerricaturic cerbitza neçac, ian eta edan duquedano: eta guero ian eta edan eçac hic? **9** Esquerric othe drauca cerbitzari hari, ceren eguin baititu manatu içan çaiçzan gauçác? Eztut vste. **10** Hala çuec-ere, eguin dituqueçueanean manatu içan çaiçzuiçuen gauça guciac, erraçue, Cerbitzari inutilac gara: eguin behar guenduena eguin vkan dugu. **11** Eta guertha cedin hura Ierusalemerrat ioaiten iragaiten baitzen Samariaco eta Galileaco artetic. **12** Eta hura burgu batetan sartzen cela, bathu içan

çaiçzan hamar guiçon sorhayo, eta gueldi citecen vrrun: **13** Eta alitça ceçaten voza, cioitela, Iesus magistruá, auc misericordia guçaz. **14** Eta ikussi cituanean erran cieçén, Çoazte, eracuts ietzeçue çuen buruác Sacrificadorey. Eta guertha cedin, ioaiten ciradela chahu baitzitecen. **15** Eta hetaric batec ikussi çuenean, ecen sendatu cela, itzul cedin, glorificatzen çuela laincoa ocengui: **16** Eta egotz ceçan bere buruá ahozpez haren oinetara, esquerrac emaiten cerauzcala, eta haur cen Samaritano. **17** Eta ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Eztirade hamarrac चाहतु içan? Bedratziac bada non dirade? **18** Batre ezta eriden içan itzuli denic, laincoari gloria emaitera, arrotz haur baicen. **19** Eta erran cieçón hari, laiquiric oha, eure fedec saluatu au. **20** Eta interrogatu içanic Phariseuéz noiz ethorteco cen laincoaren resumá: ihardets cieçén, eta erran, Ezta ethorriren laincoaren resumá paradarequin: **21** Eta ez tute erranen, Huná hemen, edo, hará han: ecen huná, laincoaren resumá barnean duçue. **22** Halaber erran cieçén discipuluey, Ethorriren dirade egunac desiraturen baituçue guiçonaren Semearen egunetaric baten ikustera, eta ezpaituçue ikussiren. **23** Eta erranen çaiçue çuey, Huna hemen, edo, hara han: baina etzoaztela, eta etzarreiztela. **24** Ecen nola chistmistac argui eguiten baitu ceruären azpian den bazter batetic, eta arguitzen berce bazter ceruären azpian denerano: hala içanen da guiçonaren Semea-ere bere egunean. **25** Baina lehen behar da anhitz suffri deçan harc, eta reprobada din natione hunez. **26** Eta nola eguin baitzedin Noeren egunetan, hala içanen da guiçonaren Semearen egunetan-ere. **27** Iaten çutén, edaten çutén, emazte hartzen çutén eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano: eta ethor cedin dilubioa, eta gal citzan guciac. **28** Halaber Lot-en egunetan-ere eguin içan cen beçala: iaten çutén, edaten çutén, erosten çutén, saltzen çutén, landatzen çutén, edificatzen çutén: **29** Baina Lot Sodomatic ilki cen egunean, suz eta suphez vri eguin ceçan cerutic, eta guciac deseguín citzan: **30** Halaber içanen da guiçonaren Semea declaraturen den egunean. **31** Egun hartan etche gainean datena, eta bere ostillamendua etchean badu, ezalbeiledi iauts haren eramaitera: eta landán dena, halaber ezalbeiledi itzul guibelectetara. **32** Orhoit çaitetzte Lot-en emazteaz. **33** Nor-ere enseyaturen baita bere viciaren saluatzen, harc du galduren hura: eta norcere galduren baitu, viuificaturen du hura. **34** Erraiten draucuet, gau hartan biga içanen dirade ohe batetan: bata harturen da, eta bercea vtziren. **35** Biga içanen dirade elkarrequin errotan ehaiten duqueitenic: bata

harturen da, eta bercea vtziren. 36 Biga ičanen dirade landán: bata harturen da, eta bercea vtziren. 37 Orduan ihardesten dutela, erraiten draucate, Non launa? Eta harc erran ciecéñ, Non-ere ičanen baita gorputza, hara bilduren dirade arranoac-ere.

18 Eta erran ciecen comparationebat-ere fin hunetaracotz ecen bethi othoitz eguin behar dela, enoyatu gabe: 2 Cioela, lugebat cen hiri batetan laincoaren beldur etzenic, eta nehorçaz conturic eguiten etzuenic: 3 Eta cen hiri hartan emazte alhargumbat, eta ethor cedin harengana, cioela, Eguidac iustitia neure partida contrastaz. 4 Eta harc etzuen deus eguin nahi vkan dembora lucez: baina guero erran ceçan bere baithan, laincoaren beldur ezpanaiz-ere eta nehorçaz conturic ez eguitenagatic: 5 Badaric-ere ceren fascheria emaiten bairaut alhargun hunec, iustitia eguinen draucat, finean-ere ethorritz buruá hauts eztiçadan. 6 Eta dio launac, Ençuçue cer iuge gaichto harc erraiten duen: 7 Bada laincoac eztraue iustitia eguinen bere elegitu gau eta egun hari oihuz dagozcaney, hayén alde asserretzera luçatzen badu-ere? 8 Erraiten drauçuet, ecen hayén mendequioa eguinen duela sarri. Baina guiçonaren Semea dathorreanean, eridenen othe du federic lurrean? 9 Eta erran ciecéñ bere buruétan iusto ciradela fida ciraden batzuey, eta berceac deus-ere estimatzen etzituzteney, comparatione haur: 10 Bi guiçon igan ičan ciraden templerá othoitz eguitera, bata Phariseu eta bercea publicano: 11 Phariseuac cegoela gauça hauçaz bere baithan othoitz eguiten çuen, laincoá, esquerrac emaiten drauzquiat ceren ezpainaiz berce guiçon harrapariac, iniustoac, adulteroac beçala: edo publicano haur beçala-ere. 12 Astean biguetan eguiten diat barur, posseditzen ditudan gauça guçietaric hamarrenac emaiten citiát. 13 Eta publicanoac vrrun cegoela, etzituen are beguiac-ere cerurat althatu nahi: baina bere bulharrari ceraunsón, cioela, launa, amatiga aquit, othoi niri bekatoreoni. 14 Badiotsuet, iautsi ičan dela haur iustificaturic bere etherat, eta ez bercea: ecen bere buruá goratzen duen gucia, beheraturen da: eta bere buruá beheratzen duena, goraturen da. 15 Eta ekarten cituzten harengana haour chipiac-ere, hec hunqui litzançat: eta hori ikus ceçatenean discipuluéc, mehatcha citzaten. 16 Baina lesusec haourtchoac beregana deithuric, erran ceçan, Vtzitzaçue haourtchoac enegana ethortera, eta eztiitzaçuela empatcha: ecen hunelacoén da laincoaren resumá. 17 Eguiaz erraiten drauçuet, norc-ere ezpaitu recebituren

laincoaren resumá haourtchoac beçala, ezteza sarthuren hartan. 18 Orduan interroga ceçan cembeiti iaunec, cioela, Magistru oná, cer eguinez, vicitze eternala possedituren dut? (aiñios g166) 19 Eta erran cieçon lesusec, Cergatic deitzen nauc ni on? nehor eztuc onic bat baicen, eta hura, laincoa. 20 Manamenduac badaquizquic, Eztuc adulteraturen, Eztuc hilen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen, Ohoraitzac eure aita eta eure ama. 21 Eta harc erran ceçan, Horiac guciac beguiratu citiát neure gaztetassunetic. 22 Eta lesusec hori ençunic erran cieçón, Oraino gauçabat falta çaic: duán gucia sal eçac eta eman ielec paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruán: eta athor, arreit niri. 23 Eta hura gauça horiac ençunic, triste cedin: ecen guciç abratsa cen. 24 Eta ikussiric lesusec hura haguitz tristetu cela, erran ceçan, Cein gaitz den onhassundunac laincoaren resumán sar ditecen! 25 Ecen errachago da cablebat sar dadin orratzaren çulhotic, ecen ez abratsa sar dadin laincoaren resumán. 26 Eta haur ençun vkan çutenéc erran ceçaten, Eta nor salua ahal daite? 27 Eta harc erran ceçan, Guiçonac baithan impossible diraden gauçác, possible dirade laincoa baithan. 28 Eta erran ceçan Pierrisec, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciác, eta iarreiçi gaitzaizquic hiri. 29 Eta harc erran ciecéñ, Eguiaz erraiten drauçuet, nehor eztela vtzi duenic etchea, edo aitamáç, edo anayeaç, edo emaztea, edo haourrac laincoaren resumaren causaz, 30 Non vnguiz guehiago recebi ezteçan dembora hunetan, eta ethorteco den secular vicitze eternala. (aiñ g165, aiñios g166) 31 Eta harturic hamabiac erran ciecen, Huná, igaiten gara Ierusalemera, eta complituren çaiçquió, guiçonaren Semeari Prophetéz scribatu ičan diraden gauça guciac. 32 Ecen Gentiley liuraturen çaye, eta escarniaturen eta iniuriaturen eta thustaturen da. 33 Eta açotatu dukeitenean, hilen duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. 34 Eta hec gauça hautaric etzeçaten deus adi: eta ciraden hitz hauc hetaric estaliac, eta erraiten ciradenac etzituzten aditzen. 35 Eta guertha cedin hura Iericorát hurbiltzen cela, itsubat baitzén iarria bide bazterrean esque cegoela. 36 Eta harc ençun ceçanean populua iragaiten, galde eguin ceçan, hura cer cen. 37 Eta erran cieçoten ecen Iesus Nazareno iragaiten cela. 38 Orduan oihu eguin ceçan, cioela, Iesus Daid-en semeá, auc pietate niçaz. 39 Eta aitzinean ioaiten ciradenéc mehatchatzen çutén ichil ledinçat: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten çuen, Daid-en semea, auc pietate niçaz. 40 Eta lesusec gueldituric mana ceçan ekar lequion beregana, eta hura hurbildu

ičan cenean, interroga cečan, 41 Cioela, Cer nahi duc daguiadan? Eta harc erran cečan, launa, vistá recebi deçadan. 42 Eta lesusec erran cieçón, recebi eçac vistá: eure fedeaç saluatu au. 43 Eta bertan ikus cečan, eta hari iarreiquiten çayón, glorificatzen çuela laincoa: Eta populu guciac hori ikussiric eman cieçon laudorio laincoari.

19 Eta sarthuric lericon, iragaiten cen. 2 Eta huná, Zaccheo deitzen cen guiçombat, eta hura cen publicano principal, eta abrats: 3 Eta ikussi nahiz çabilan, cein cen lesus: eta ecin ceçaqueen gendetzearen causaz: ecen thailu chipitaco cen. 4 Eta aitzinera laster eguinic iğan cedin bassa ficotze batetara, hura ikus leçançat: ecen handic iragan behar çuen. 5 Eta leku hartara ethor cedin beçala goiti behaturic lesusec ikus cečan hura: eta erran cieçon, Zaccheo, haitsa lehiatuqui: ecen egun hire etchean egon behar diat. 6 Orduan haur iauts cedin lehiatuqui, eta recebi cečan hura alegueraqui. 7 Eta hori ikussiric guciéc murmuratzen çuten, cioitela, Ecen guiçon vicitze gaichtotaco batenean sarthu cela, algoea ledinçat. 8 Eta han cegoela Zaccheoc erran cieçón launari, Huná, neure onén erdiac, launa, emaiten diraizteat paubrey: eta baldin deus nehori bidegabequi edequi badraucat, rendatzen diat halaco laur. 9 Orduan lesusec erran cieçón, Egun saluamendua etche huni eguin ičan ciayóc, ceren haur-ere Abrahamen seme baita. 10 Ecen ethorri ičan da guiçonaren Semea galdu ičan cena bilha eta salua leçançat. 11 Eta hec gauça hauc ençuten cituztela, continuatzen çuen, eta erran cečan comparationebat, ceren baitén Ierusalemeco aldean, eta ceren vste baitzutén bertan laincoaren resumá manifestaturen cela. 12 Erran cečan bada, Guiçon noblebat parti cedin leku vrrun batetara, resuma baten conquestatzera, guero itzultzecotán. 13 Eta deithuric hamar cerbitzari bereric, eman cietzén hamar marco, eta erran cieçén, Traffica eçaçue nathorren artean. 14 Eta bere ciuitatecoéc çariztoren gaitz, eta igor cieçoten embachadorebat guibeletic, cioitela, Eztugu nahi horrec regna deçan gure gainean. 15 Eta guertha cedin itzuli cenean resumá conquestaturic, mana baitzečan dei lequizquion diruá eman cerauen cerbitzariac, laquiançat norc cer traffica eguin çuen. 16 Ethor cedin bada lehena, cioela, launa, hire marcoac hamar marco irabaci citic. 17 Eta harc erran cieçón, Vngui duc cerbitzari oná: ceren gauça chipian leyal ičan baitaiz, auc bothere, hamar hiriren gainean. 18 Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, hire marcoac eguin citic borz marco. 19 Eta harc huni-ere erran cieçón,

Hi-ere aicén borz hiriren gaineo. 20 Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, huná hire marcoa, cein eduqui baitut gorderic oihal batetan: 21 Ecen hire beldur ičan nauc, ceren baitaiz guiçon gogorra: hartzen duc eçarri ezтуana, eta biltzen duc erein ezтуana. 22 Orduan harc erran cieçón, Eure ahotic iugeaturen aut, cerbitzari gaichtoa: bahaquian ecen guiçon gogorra naicela, hartzen dudala eçarri ezтудana, eta biltzen dudala erein ezтудana: 23 Nola beraz ezтuc ene diruá banquean eman, eta nic hura lucuruarequin erekarri bainuqueen? 24 Eta present ciradeney erran cieçen, Edequi eçoçue marcoa, eta emoçue hamar dituenari. 25 Eta hec erran cieçoten, launa, bacitic hamar marco. 26 Hala diotsuet, ecen duen guciari emanen çayola, eta ezтunenari, duena-ere edequiren çayola. 27 Guehiago, ene etsay nic hayén gainean regna nečan nahi vkan ezтuten hec, ekatzue huna eta hil itzaçue ene aitzinean. 28 Eta gauça hauc erranic, aitzinean ioaiten cen Ierusalemerrat igaiten cela. 29 Eta guertha cedin, hurbildu cenean Bethphagera eta Bethaniara, Oliuatzetaco deitzen den mendi aldera, igor baitzitzen bere discipuluetaric biga, 30 Erraiten çuela, Çoazte çuen aurkaco burgura: hartan sarthu eta, eridenen duçue asto-vme arbat estecatua, egundano nehor gainean iarri etzayonic: hura lachaturic ekardaçue. 31 Eta baldin nehorc galde badaguicue, Cergatic lachatzen duçue? Hunela erranen draucaçue, Ceren launac hunen beharra baitu. 32 Eta ioanic igorri ičan ciradenec eriden çuten erran cerauen beçala. 33 Eta hec asto-vmea lachatzen çutela, erran cieçen haren iabéc, Cergatic lachatzen duçue asto-vmea? 34 Eta hec erran ceçaten, Ceren launac hunen beharra baitu. 35 Eta eraman ceçaten hura lesusgana, eta eçarriac berén abillamenduac asto-vme gainean, eçar ceçaten gainean lesus. 36 Eta hura cioala, hedatzen cituzten berén abillamenduac bidean. 37 Eta ia Oliuatzetaco mendi ondora hurbiltzen cela, has cedin discipulutze gucia alegueraz laincoaren laudatzen ocengui, ikussi vkan cituzten verthute guciacgatic, 38 Erraiten çutela, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Reguea: baquea dela ceruán eta gloria leku gorenetan. 39 Orduan gendetzeco Phariseuetaric batzuc erran cieçóten, Magistruá, mehatcha itzac eure discipuluac. 40 Eta harc ihardesten cuela erran cieçén, Erraiten drauçuet, baldin ichil baditez hauc, bertan harriéc oihu eguinen dutela. 41 Eta hurbildu cenean, ikussiric hiria, nigar eguin cečan haren gainean, cioela, 42 O baldin hic berere eçagutu vkan bahitu eure iornata hunetan berere, eure baquearen gauçac! Baina orain estaliac diaudec hire beguietaric 43 Ecen ethorriren dituc egunac hire gainera, eta eure

etsayéc assetiaturen auté trancheaz, eta inguraturen, eta hersturen alde gucietaric. **44** Eta arrasaturen auté hi, eta hire haour hitan barna diradenac: eta eztié vtziren hitan harria harriaren gainean: ceren ezpaituc eçagutu eure visitationearen demborá. **45** Eta sarthuric templean, has cedin, hartan saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten. **46** Ciostela, Scribatua da, Ene etchea orationetaco etchea da, eta çuec hura gaichtaguin lece eguin duçue. **47** Eta iracasten ari cen egun oroz templean: eta Sacrificadore principalac eta Scribác eta populuco principalac hura hil eraci nahiz çabiltzan. **48** Baina etzutén erideiten cer eguin ahal leçaqueoten: ecen populu gucia cen attento haren ençutera.

20 Eta guertha cedin egun hetataric batez, harc populua iracasten çuela templean, eta euangelizatzen ceçoela, ethor baitzitecen Sacrificadore principalac eta Scribác, Ancianoequin, **2** Eta erran cieçoten, Erraguc cer autoritatez gauça horiac eguiten dituan, edo nor den hiri autoritate hori eman drauana. **3** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez: erradaçue bada niri, **4** Ioannesen baptisimoa cerutic cen, ala guçonetaric? **5** Eta hec baciharducaten berén artean, cioitela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du, Cergatic beraz ezuçue sinhetsi hura? **6** Eta baldin badarragu, Guçonetaric: populu guciac lapidaturen gaitu: ecen segur daducate, Ioannes Propheta cela. **7** Ihardets ceçaten bada, etzaquitela nondic cen. **8** Orduan lesusec erran cieçén, Nic-ere eztrauquet erranen cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. **9** Orduán has cedin populuari comparatione hunen erraiten, Guçon batec landa ceçan mahastibat, eta aloca cieçén hura laboraríey, eta dembora lucez campoan egon cedin. **10** Eta sasoinean igor ceçan laborari hetara cerbitzaribat, mahastico fructutic lemotençat: baina hec hura cehaturic igor ceçaten hutsic. **11** Eta continua ceçan berce cerbitzari baten igortera: baina hec haur-ere cehaturic eta gaizqui tractaturic igor ceçaten hutsic. **12** Eta continua ceçan herenaren igortera: baina hec haur-ere çaurthuric egotz ceçaten campora. **13** Orduan erran ceçan mahasti iabeac, Cer eguinen dut? igorriren dut neure seme maitea: aguian haur dacussatenean ohoraturen duté: **14** Baina hura ikussiric laborariéc propos eduqui ceçaten, cioitela, Haur da primua: çatozte, hil deçagun haur, heretagea gure dençat. **15** Eta egotziric hura mahastitic campora, hil ceçaten. Cer bada eguinen draue hæy mahasti iabeac? **16**

Ethorriren da eta deseguinen ditu laborari hec, eta emanen draue mahastia berce batzuey. Eta haur ençun çutenean erran ceçaten, Hala guertha eztaçila. **17** Harc orduan hetarat behaturic dio, Cer da bada scribatua den hura, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoin buru eguin içan da? **18** Harri haren gainera eroriren den gucia, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehecaturen. **19** Orduan aiher ciraden Sacrificadore principalac eta Scribac haren gainean escuén eçartera ordu hartan berean: baina populuaren beldur citecen: ecen eçagutu vkan çutén hayén contra erran çuela comparatione haur. **20** Eta hura gogoatzen çutela, igor citzaten espíac iusto ciradela irudi eguiten çutela, hura hitzean hatzaman leçatençat, Gobernadorearen seignorián eta botherean eçar leçatençat. **21** Eta hec interroga ceçaten hura, cioitela, Magistruá, baceaquigu vngui erraiten eta iracasten duala, eta ezagoela personara behá, baina laincoaren bidea eguiatzqui iracasten duala. **22** Bide dugu eman tributic Cesari, ala ez? **23** Eta adituric hayén fineciá, erran cieçén, Cergatic tentatzen nauçue? **24** Eracustaçue dinerobat: norenac ditu imagina eta scribua? Eta ihardesten çutela erran ceçaten, Cesarenac. **25** Orduan erran cieçén, Renda ietzoçue beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. **26** Eta ecin haren hitza reprehenditu vkan duté populuaren aitzinean: eta miraz iarriric haren repostaren gainean ichil citecen. **27** Orduan hurbil cequizquion Sadduceu batzu (ceinéc vkatzen baituté resurrectionea) eta interroga ceçaten. **28** Cioitela, Magistruá, Moysesec scribatu dirauc, Baldin cembeiten anayea hil badadi emazte duelaric, eta haourric gabe hil badadi, har deçan haren anayea haren emaztea, eta eguin dieçón leinu bere anayeri. **29** Bada çazpi anaye içan dituc, eta hetaric lehena emazte harturic hil içan duc, haourric gabe. **30** Eta har cieçán hura bigarrenac, hura-ere hil cidian haourric gabe. **31** Guero herenac har cieçán hura, eta halaber çazpiec-ere: eta etzeçatean haourric vtzi, eta hil cituan. **32** Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. **33** Resurrectionean bada hetaric ceinen emazte içanen da? ecen çazpiéc vkan dié hura emazte **34** Orduan ihardesten çuela erran cieçén lesusec, Mundu hunetaco haourréc hartzen duté ezconçaz eta hartzen dirade. (aiññ g165) **35** Baina secula haren, eta hiletaco resurrectionaren vkaiteco digne eridenen diradenéc, ezuté harturen ezconçaz, ez eztrade harturen. (aiññ g165) **36** Ecen guehiagoric ecin hil daitezque: ecen Aingueruén pare dirade: eta laincoaren seme dirade, resurrectionezco seme diradenaz gueroz. **37** Eta hilac resuscitazen diradela, Moysesec-ere eracutsi vkan

du berro aldean, dioenean launa dela Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. 38 Bada laincoa ezta hilena, baina viciana: ecen guciac hari vici çaiçquio. 39 Eta ihardesten çutela Scribetaric batzuc erran ceçaten, Magistruá, vngui erran duc. 40 Eta guehiagoric etziraden ausartzen deusez haren interrogatzera. 41 Eta erran cieçén, Nola erraiten duté Christ Daid-en seme dela? 42 Ikussiric ecen Daid-ec berac dioela Psalmuén liburuán, Erran drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, 43 Eçar ditzaqueđano hiré etsayac hire oinén scabella. 44 Daid-ec beraz laun hura deitzen du, eta nola da haren semé? 45 Eta populu guciac ençuten çuela, erran cieçén bere discipuluey. 46 Beguirauçue Scriba arropa luçequin ebili nahi diradenetaric, eta on dariztenetaric salutationey merkatuetan, eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan. 47 Ceinéc iresten baitituzte ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitz eguin irudiz: hec recebituren duté damnatione handiagoa.

21 Eta behatu çuenean ikus citzan abratsac eçarten citutzela bere donoac truncora. 2 Eta ikus ceçan emazte alhargun paubrebat ere bi peça chipi eçarten cituela. 3 Eta erran ceçan, Eguiazqui diotsuet, ecen alhargun paubre hunec berce guciéc baino guehiago eçarri vkan duela. 4 Ecen hauc guciéc soberaturic dutenetic eçarri vkan duté laincoaren oblationetara: baina hunec bere paubreciatic bere sustantia çuen gucia eçarri vkan du. 5 Eta batzuc erraiten çutenean templeaz, ecen harri ederrez eta emaitzaz ornatua cela, erran ceçan. 6 Hauc dirade miratzen dituçuenac? ethorriren dirade egunac ceinetan ezpaita gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztađin. 7 Orduan interroga ceçaten hura, cioitela, Magistruá, noiz bada horiac içanen dirade? eta cer signo içanen da horiac ethorri behar diradenean? 8 Eta harc erran ceçan, Beguirauçue seduci etzaitezten: ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta dembora hure hurbiltzen da: etzoaztela bada hayén ondoan. 9 Eta ençun ditzaqueñean guerlác eta seditioneac ezalbeitzinteize icit: ecen gauça hauc lehen ethorri behar dirade: baina ezta bertan fina içanen. 10 Orduan erran cieçén, Altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: 11 Eta lur ikaratze handiac içanen dirade lekutic lekura, eta gosseteac eta içurriteac, eta icidurác: eta signo handiac içanen dirade, cerutic. 12 Baina gauça hauen gucion aitzinetic bere escuac eçarriren dituzte çuen gainean, eta persecutaturen çaituzte, liuratzten çaitutzela synagoguetara eta presoindeguietara,

eramanic Reguetara eta Governadoretara, ene icenagatic. 13 Eta horiac helduren çaiçquie testimoniagetan. 14 Eçarçue bada çuen bihotzetan, aitzinetic ez pensatzera nola ihardetsiren duçuen. 15 Ecen nic emanen drauçuet aho, eta iaquite ceini ecin contrastaturen baitzaizquio, ezeta resisituren çuey contrastaturen çaiçquieñ guciéc. 16 Halaber liuraturen çarete aitéz eta améz eta anayéz eta ahaidéz eta adisquidéz: eta çuetaric hil eraciren duté: 17 Eta guciéz gaitzetsiac içanen çarete ene icenaren causaz. 18 Baina çuen buruco bilobat ezta galduren. 19 Çuen patientiáz posseditzaçue çuen arimác. 20 Eta ikus deçaçueñean Ierusalemene gendarmeriaz inguratua, orduan albeitzinequite ecen hurbil datela haren destructionea. 21 Orduan ludean diradenéc ihes albeilequite mendietarát: eta haren artecoac retira albeilitez: eta campoetan diradenac ezalbeilitez hartan sar. 22 Ecen mendequiozco egunac dirade hauc, scribatuac diraden gauça guciac compli ditecençat 23 Eta dohain gaiz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan, ecen necessitate handia içanen da lur haren gainean, eta hira populu hartan. 24 Eta eroriren dirade ezpataren ahoz, eta captiuo eramanen dirade natione gucietara, eta Ierusalemene aurizquia içanen da Gentiléç, Gentilén demborác compli daitezqueno. 25 Orduan içanen dirade signoac iguzquian eta ilharguian eta içarretan: eta lurreeñ afflictione nationetan ez iaquinez cer eguin, orroaz daudela itsassoa eta bagác: 26 Hala non guiçonac hilac beçalacaturen baitirade iciduraren handiz, eta mundura ethorriren diraden gaitzén beguira egoitez: ecen ceruétaco verthuteac ikaraturen dirade. 27 Eta orduan ikussiren duté guiçonaren Semea ethorten dela hodey batetan bothere eta gloria handirequin. 28 Eta gauça hauc eguiten has ditecenean, chuchent albeitzinteizte, eta goiti albeitzinçate çuen buruác, ecen hurbiltzen da çuen redemptionea. 29 Eta erran cieçén comparatione haur, Ikusquie ficotzea eta arbore guciac. 30 Ia hostatzen diradela dacussaçueñean, ceuron buruz eçagutzen duçue ecen ia hurbil dela vdá. 31 Halaber çuec-ere ikussiren duqueçueñean gauça hauc eguiten diradela, eçagut albeitzineçate ecen hurbil dela laincoaren resumá. 32 Eguiaz erraiten drauçuet ecen ezteela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc eguin daitezqueno. 33 Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. 34 Gogoa eyeçue bada çuen buruèy, çuen bihotzac sortha eztiecten gormandiçaz, eta hordiqueriaz, eta vicitze hunetaco ansiéz: eta subitoqui gainera ethor eztaquieñ egun hura. 35 Ecen laço batec beçala attrapaturen ditu

lur guciaren gainean habitatzen diraden guciac. 36 Veilla eçaçue bada, dembora gucian othoitz eguiten duçuela, ethorteco diraden gauça guciey itzurteco digne eguin çaitetzençat, eta guiçonaren Semearen aitzinean egon ahal çaitetzençat. 37 Eta egunáz templean iracasten ari cen, eta gauaz Oliuatzetaco deitzen den mendian egoiten cen. 38 Eta populu gucia goicean ethorten cen harengana, templean hura ençun leçañçat.

22 Eta cen hurbiltzen altchagarri gaberico oguién bestá, Bazco erraiten dena: 2 Eta çabiltzan Sacrificadore principalac eta Scribác nolatan hura hil ahal leçaqueten: ecen populuaren beldur ciraden. 3 Baina Satan sar cedin ludas icen goiticoz Iscariot deitzen cenera cein baitzén hamabién contuco. 4 Eta hura ioanic minça cedin Sacrificadore principalequin eta capitainequin nola hura liura lieçaqueen. 5 Eta aleguera citecen, eta accorda citecen hari diru emaitera. 6 Eta harc prometta ceçan: eta gendetzeric ezlicenean haren hæy liuratzeco dembora propiren bilha çabilan. 7 Ethor cedin bada altchagarri gaberico oguién eguna, ceinetan hil behar baitzen Bazcoa. 8 Eta igor citzan Pierris eta Ioannes, cioela, ioanic appain ieçaguçue Bazcoa ian deçağunçat. 9 Eta hec erran cieçoten, Non nahi duc appain deçağun? 10 Harc erran cieçén, Huná, hirian sarthu eta, bathuren çaiçue guiçombat, pegarbat vr daramala: hari çarreiztate sarthuren den etchera: 11 Eta erroçue etchecho aitafamiliari, Magistruac erraiten drauc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostatua? 12 Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat apprestatua: han appain eçaçue Bazcoa. 13 Orduan ioanic eriden citzaten gauça guciac erran cerauen beçala: eta appain ceçaten Bazcoa. 14 Bada ordu hura ethorri eta, iar cedin mahainean, eta hamabi Apostoluac harequin. 15 Eta erran cieçén, Desirez desiratu vkan dut Bazco hunen çuequin iatera, nic suffri deçadan baino lehen. 16 Ecen erraiten drauçuet, guehiagoric eztudala ianen hunetatic, compli daiteno laincoaren resumán. 17 Eta copa harturic gratiác rendatu cituenean erran ceçan, Har eçaçue haur, eta parti eçaçue çuen artean. 18 Ecen erraiten drauçuet eztudala edanen aihenaren fructutic, laincoaren resumá ethor daiteno. 19 Eta harturic oguia, gratiác rendatu cituenean, hauts ceçan: eta eman cieçén, cioela, Haur da ene gorputza çuengatic emaiten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 20 Halaber copa-ere eman cieçén, affal ondoan cioela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean, cein çuengatic issurten baita. 21 Badaric-ere huná, ni traditzen

nauenaren escua, enequin da mahainean. 22 Eta segur guiçonaren Semea, ordenatu ičan den beçala badoa: guciagatic-ere maledictione guiçon hari, ceinez traditzen baita. 23 Orduan hec has cequizquiön bata berceari galde eguiten elkarren artean, eya cein cen hetaric hura eguinen luená. 24 Eta guertha cedin contentionebat-ere hayén artean, cein hetaric estimaturen cen guehien. 25 Baina harc erran cieçén, Nationén reguéc seignoriatzten dute hayén gainean, eta hayén gainean autoritate dutenac, vnguiguile deitzen dirade. 26 Baina çueçaz ezta hala: aitzitic çuen arteco handiena biz chipién beçala: eta gobernatzten duena, cerbitzatzten duena beçala. 27 Ecen cein da handiago, mahainean iarriric dagoena, ala cerbitzun ari dena? eza mahainean iarriric dagoena? Bada ni naiz çuen artean cerbitzatzten ari dena beçala. 28 Eta çuec çarete enequin irauñ duçuenac ene tentationétan. 29 Nic bada disposatzten drauçuet resumá, niri neure Aitac disposatu vkan drautan beçala. 30 Ian deçaquençat eta edan ene mahainean ene resumán, eta iar çaitetzen thronoén gainean iugeatzten dituçuela Israeleco hamabi leinuac. 31 Erran ceçan halaber launac, Simon, Simon, huná, Satanec bihiaren ançora çuen bahatzeco desira dic: 32 Baina nic othoitze eguin diat hiregatic, falta eztadin hire fedea: hic bada noizpait conuertituric confirmaitzac eure anayead. 33 Eta harc erran cieçón, launa, prest nauc hirequin eta presoindegaira eta heriora ioaitera: 34 Baina lesusec erran ceçan, Hiri diossat Pierris, eztic ioren egun oillarrac, hiruretan ni neçaguála vka deçaqueán baino lehen. 35 Guero erran cieçén, Çuec igorri çaituztedanean mulsa eta maleta eta çapata gabe, deusen falta ičan çarete? Eta hec erran ceçaten, Deusen-ere. 36 Erran cieçén bada, Baina orain mulsa duenac, har beça, halaber maleta-ere: eta eztuenac, sal beça bere arropá, eta eros beça ezpatabat. 37 Ecen erraiten drauçuet oraino behar dela nitan complitu scribaturic dagoen haur, Eta gaichtoequin contatu ičan da. Ecen segur niçazco gaucéc fin hartzen duté. 38 Eta hec erran ceçaten, launa, huná bi ezpata hemen. Eta harc erran cieçén, Asco da. 39 Guero ilkiric parti cedin costumatu beçala Oliuatzetaco mendirá: eta iarreiqui ičan çaiçcan bere discipuluac-ere. 40 Eta leku hartara ethorri cenean, erran cieçén, Othoitz eguiçue sar etzaitetzten tentationetan. 41 Orduan hura vrrund cedin hetaric harri iraitzi baten inguruá, eta belhaucaturic othoitz eguiten çuen, 42 Cioela, Aitá, baldin nahi baduc iragan eçac copa haur eneganic: badaric-ere ez ene vorondatea baina hirea eguin bedi. 43 Eta aguer cequiön Aingueruá cerutic hura confortatzten

çuela. 44 Eta hersturatan iarriric othoitze eguiten çuen cineçago, eta cen haren icerdia odol chorta gatzatu lurrera erorten diradenac beçala. 45 Guero orationetic iaiquiric ethor cedin bere discipuluetara, eta eriden citzan tristez lo ceunçala. 46 Eta erran cieçén, Cergatic lo çauñçate? iaiqui çaitetzte, eta othoitze eguiçue sar etzaitetzten tentationetan. 47 Eta hura oraino minço cela, huná, compainiabat, eta ludas deitzen cena, hamabietaric bat, hayén aitzinean ethorten cen, eta hurbil cequion Iesusi pot leguionçát. 48 Eta Iesusec erran cieçón, Iudas, pot batez guionaren Semea traditzen duc? 49 Orduan haren aldean ciradenéc ikussiric cer ethorteco cen, erran cieçoten, launa, ioren dugu ezpataz? 50 Eta io ceçan hetaric batec Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçon escuineco beharria. 51 Baina ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Vtzitzaçue eguitera hunadrano. Eta haren beharria hunquiric, senda ceçan hura. 52 Guero erran cieçén Iesusec harengana ethorri ciraden Sacrificadore principaley, eta templeco capitainey, eta Ancianoey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin? 53 Egun oroz çuequin ninçela templean, eztituçue escuac hedatu ene gainera: baina haur da çuen oren hura, eta ilhumbearen botherea. 54 Orduan hatzamanic hura eraman ceçaten, eta sar eraci ceçaten Sacrificadore subiranoaren etchean. Eta Pierris iarreiquiren çayón vrrundanic. 55 Eta sua viztu çutenean salaren erdian, eta elkarrequin iarri ciradenean, iar cedin Pierris-ere hayén artean. 56 Eta ikussi çuenean hura nescato batec su bazterrean iarría, hari begi eratchequiric erran ceçan, Haur-ere harequin cen: 57 Baina vka ceçan harçaz, cioela, Emazteá, eztinat eçagutzen hura. 58 Eta appur baten buruán bercebatec hura ikussiric erran ceçan, Hi-ere hetaric aiz. Baina Pierrisec diotsa, Guioná, ez nauc. 59 Eta quasi oren baten buruán, berce batec segurutzen çuen, cioela, Segurqui haur-ere harequin cen: ecen Galileano da. 60 Eta Pierrisec dio, Guioná, etzeaquiatic cer erraiten duán. Eta bertan oraino hura minço cela, io ceçan oillarrac. 61 Orduan itzuliric launac Pierrisganat beha ceçan: eta orhoit cedin Pierris launaren hitzaz, nola erran vkan ceraucan, Oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauc. 62 Eta camporat ilkiric Pierrisec nigar eguin ceçan mingui. 63 Eta Iesus çaducaten guionac, truffatzen ciraden harçaz, eta cehatzen çutén: 64 Eta hura inguru estaliric haren beguitharteari ceraunsaten, eta interrogatzen çuten, cioitela, Prophetiza eçac nor den hi io auena. 65 Eta anhitz berce gauçaric erraiten çutén haren contra desondratzen çutela. 66 Eta arguitu cenean bil citecen

populuco Ancianoac, eta Sacrificadore principalac, eta Scribác, eta eraman ceçaten hura bere conseillu barnera 67 Cioitela, Hi aiz Christ? erran ieçaguc. Eta erran cieçén, Baldin erran badieçaquet, eztuçue sinhetsiren: 68 Eta baldin interroga baçaitzatet-ere, eznauçue ihardetsiren, ezeta ioaitera vtziren. 69 Hemendic harát guionaren Semea iarría içanen da laincoaren verthutearen escuinean. 70 Orduan erran cieçoten guciéc, Hi aiz bada laincoaren Semea? Eta harc erran cieçén, Çuec dioçue ecen ni naicela. 71 Eta hec erran ceçaten, Cer guehiago testimoniage falta gara? ecen gueuroc ençun dugu beraren ahotic.

23 Guero altcha cedin hayén gendetze gucia, eta eraman ceçaten hura Pilatgana. 2 Eta has citecen haren accusatzen, cioitela, Eriden vkan dugu haur populuaeren corrumptizen, eta tributén Cesari emaitetic debetetzen ari dela, dioela, bera dela Christ Reguea. 3 Orduan Pilatec interroga ceçan hura, cioela, Hi aiz luduén Reguea? Eta harc ihardesten ceraucala, erran ceçan, Hic dioc. 4 Eta erran cieçén Pilatec Sacrificadore principaley eta gendetzey, Hoguenic batre eztut erideiten guion hunetan. 5 Eta hec hambat gortzenago ciraden, cioitela, Mouitzen dic populua, iracasten ari dela Iudea gucian, Galilean hassiric hunadrano. 6 Eta Pilatec Galileaz minçatzen ençun çuenean, interroga ceçan, eya Galileano cenez guiona. 7 Eta eçaguturic ecen hura Herodesen iurisdictioneco cela, igor ceçan Herodesgana, hura-ere Ierusalemen cen egun hetan. 8 Eta Herodes Iesus ikussiric aleguera cedin haguiz: ecen aspaldi çuela, haren ikusteco desira çuen, ceren anhitz gauça ençuten baitzuen harçaz: eta sperança çuen cembeit signo ikussiren çuela harçaz eguiten. 9 Eta interroga ceçan anhitz hitzez: baina harc etzieçon deus ihardets. 10 Eta Sacrificadore principalac eta Scribác ceuden han arrogantqui hura accusatzen çutela. 11 Baina Herodesec bere gendearequin hura menospreciaturic, eta escarniaturic, abillamendu churi batez veztituric, harçara igor ceçan Pilatgana. 12 Eta egun hartan berean adiquisde citecen elkarren artean Pilate eta Herodes: ecen lehen etsay ciraden elkarren artean. 13 Orduan Pilatec, deithuric Sacrificadore prinpalac, eta Gobernadoreac, eta populua, erran cieçén, 14 Presentatu drautaçue guion haur populuaeren nahatsale beçala: eta huná, nic çuen aitzinean interrogaturic, hoguenic batre eztut eriden guion hunetan, çuec accusatzen duçuenetaric: 15 Baina ez Herodesec-ere: ecen igorri vkan çaituztet harengana, eta huná, herio merci duen gauçaric eztrauca eguin. 16 Beraz gatzigatu eta, largaturen dut. 17

Eta behar cerauen bat largatu bestán. **18** Bada iar cedin oihuz elkarrequin gendetze gucia, cioela, Ken ieçaguc haur, eta larga ieçaguc Barabbas, **19** Cein baitzén, hirian eguin içan cen cembeit mutinationegatic eta heriotzegatic presoindeguien eçarria. **20** Berriz bada Pilate minça cequién, Iesus largatu nahiz. **21** Baina hec heyagoraz iarten ciraden, erraiten çutela, Crucifica eçac, crucifica eçac hori. **22** Eta harc heren aldian erran cieçén, Baina cer gaizqui eguin du hunec? hiltzeco hoguenic ez tut erideiten haur baithan: gaztigaturic beraz largaturen dut. **23** Baina hec hertsen çutén oihu handiz requeritzen çutela, crucifica ledin: eta hayén heyagorác eta Sacrificadore principalenac renforçatzen ciraden. **24** Orduan Pilatec iugea ceçan eguin lequién galde eguiten çutena. **25** Eta larga cieçén mutinationeagatic eta heriotzeagatic presoindeguien eçarri içan cena, ceinen escatu içan baitziraden: eta eman cieçén Iesus, nahi lutena leguiten. **26** Eta hura eramaiten çutela, harturic Simon Cyreneano landetariç heldu cen-bat, hari crutzea gainean eçar cieçoten Iesusen ondoan eramaiteco. **27** Eta iarreiquiren çayón gendetze handia populutic eta emaztetaric, hura plaingnizen eta lamentatzen çutela. **28** Baina itzuliric hetarát Iesusec erran ceçan, Ierusalemeco alabác, eztaguicuela nigarric ene gainean: baina ceuron buruén gainean eguicue nigar, eta çuen haourrén gainean. **29** Ecen huná, ethorriren dirade egunac ceinétan erranen baitute, dohatsu dirade sterilac, eta engendratu ez tuten sabelac, eta eredosqui ez tuten vगतac. **30** Orduan hassiren dirade erraiten mendiey, Eror çaitetze gure gainera: eta mendisquey, estal gaiztaçue. **31** Ecen baldin egur hecean gauça hauc eguiten badituzte, eyharrean cer eguinen da? **32** Eta eramaiten ciraden berçeric bi gaizquiguile-ere harequin hil eraciteco. **33** Ethorri içan ciradenean bada Bur-heçur deitzen den lekura, han crucifica ceçaten hura, eta gaizquiguileac: bata escuinean eta bercea ezquerrean. **34** Eta Iesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaquie cer eguiten dutén. Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten. **35** Eta populua han egoiten cen beha cegoela: eta truffatzen ciraden harçaz Gobernadoreac-ere hequin, cioitela, Berceac emparatu vkan ditu, empara beça bere burua, baldin haur bada Christ laincoaren elegitua. **36** Eta truffatzen ciraden harçaz gendarmesac-ere, hurbiltzen çaiçcala eta vinagre presentatzen ceraucatela: **37** Eta erraiten çutela, Baldin hi bahaiz Iuduén Reguea empara eçac eure buruá. **38** Eta cen scributobat-ere haren garayan, letra Grec-ez eta Latinez eta Hebraicoz scribatua, hitz hautan, HAVR DA IVDVEN REGVEA. **39** Eta gaizquiguile vrkatuetaric atac

blasphematzén çuen hura, cioela, Baldin hi bahaiz Christ, empara eçac eure buruá eta gu. **40** Baina ihardesten çuela berceac reptotcha ceçan hura, cioela, Ezaiz laincoaren berere beldur, ikussiric ecen condemnatione berean aicela? **41** Eta gu behinçat iustoqui: ecen eguin ditugunén merecituac recebitzen citiagu: baina hunec ez tic deus gaizquiric eguin. **42** Eta erran cieçón Iesusi, Orhoit albeitiendi niçaz, launa, ethor adinean eure resumara. **43** Orduan erran cieçón Iesusec, Eguiaz erraiten drauat, egun enequin içanen aicela paradisoan. **44** Eta cen sey orenen inguruá, eta ilhumbec eguin cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetarano. **45** Iguzquia-ere ilhund cedin, eta templeco velá erdira cedin artetic. **46** Eta oihu eguinic voz handiz Iesusec dio, Aitá, hire escuetan eçarten diat neure spiritua. Eta haur erranic renda ceçan spiritua. **47** Eta ikussiric Centenerac cer eguin içan cen, glorifica ceçan laincoa, cioela, Eguiazqui guiçon haur iusto cen. **48** Eta spectacle hartara bildu içan ciraden gendetze guciac, ikussiric eguin içan ciraden gauçac bere bulharrey ceraunstela itzultzen ciraden. **49** Eta ceuden haren eçagunac guciac vrrun, eta emazte elkarrequin hari Galileatic iarreiqui içan çaiçzanac, gauça hauc ikusten cituztela. **50** Eta huna, Ioseph çaritzan guiçombat, conseiller, guiçon ona eta iustoa: **51** (Hunec etzuen consentitu hayén conseilluan ez eguitatean) Iuduén Arimathea hirico, eta hurare laincoaren resumaren beguira cegoen: **52** Hura ethorriç Pilatgana, esca cedin Iesusen gorputzaren. **53** Eta hura erautsiric estal ceçan mihisse batez, eta eçar ceçan monument batetan cein baitzén arroca batetan ebaquia, ceinetan oraino nehor ezpaitzén eçarri içan. **54** Eta cen preparationeco eguna, eta Sabbath eguna haren ondoan heldu cen. **55** Eta iarreiquiren harequin Galileatic ethorri içan ciraden emaztec-ere mira ceçaten monumenta, eta nola eçarri içan cen haren gorputza. **56** Guero itzuli ciradenean appresta citzaten vssainac eta vnguentuac, eta Sabbathoan reposa citecen, manamenduaren araura.

24 Baina asteco lehen egunean, guciç goiz ethor citecen monumentera, ekarten cituztela appaindu cituztén vssain onac: eta cembeit emazte hequin. **2** Eta eriden ceçaten harria monumentetic aldaratua. **3** Eta sarthu ciradenean etzeçaten eriden Iesus launaren gorputza. **4** Eta guertha cedin hec halacotz duda handitan ciradela, huná bi guiçon eriden baitzitecen han, chistmist ançora arguitzen çuten abillamendutan. **5** Eta nola icituac baitziraden, eta behehitzen baitziraden beguithartez lurrera guicon hec erran cieçén, Cergatic hilén artean bilhatzen

duçue vici dena? 6 Eza hemen, baina resuscitatu da: orhoit çaitetze nola erran cerauçuen oraino Galilean ceta, 7 Cioela, Behar da guiçonaren Semea liura dadin vicitze gaichtotacoen escuetara, eta crucifica dadin: eta hereneco egunean resuscita dadin. 8 Eta orhoit citecen haren hitéz. 9 Eta monumentetic itzuli ciradenean, conta cietzén gauça hauc guciac hamequey, eta berce guciey. 10 Eta ciraden Maria Magdalena eta ioanna eta Maria lacquesen ama, eta berce hequin ciradenac, gauça hauén Apostoluey erraileac. 11 Eta irudi cequiztén erguelqueria beçala hayén hitzac, eta etzitzaten sinhets. 12 Baina Pierrisec iaiquiric laster cequian monumentera, eta ikartzera beheituric ikus citzan mihsise hutsac bere gain eçarriac: guero ioan cedin bere baithan miresten çuela eguin içan cenaz. 13 Eta huná, hetaric biga ioaiten ciraden egun hartan berean burgu batetara hiruroguey stadio Ierusalemetic vrrun, Emaus deitzen cenera: 14 Eta minço ciraden elkarren artean heldu içan ciraden gauça hauçaz guciéz. 15 Guertha cedin bada hec minço ciradela eta ciharducatela, Iesus-ere hæy hurbilduric ioan baitzedin hequin batean. 16 Baina hayen beguiac lularatuac ceuden hura eçagut ezleçatençát. 17 Eta erran ciecén, Ceric dirade ioaiten çaretela çuen artean compartizen dituçuen hitz horiac, eta cergatic çarete triste? 18 Eta ihardesten çuela batac Cleopas deitzen cenac, erran cieçón, Hi euror aiz Ierusalemén arrotz, eta eztaquizquic hartan egun hautan eguin içan diraden gauçac? 19 Eta harc erran ciecén, Cer gauça? Eta erran cieçoten, Iesus Nazarenoaz, cein içan baita guiçon Propheta, eguinez eta erranez botheretsua, laincoaren eta populu guciaren aitzinean. 20 Eta nola hura liuratu vkan dutén Sacrificadore principaléc eta gure Gobernadoréc herioaren condemnationera, eta crucificatu vkan dutén. 21 Eta guc sperança guendián hura ceta Israel redemitu behar çuena: badaric-ere horién gucion gainera, egun duc herén eguna gauça hauc eguin içan diradela. 22 Baina gure arteco emazte batzuc-ere icitu guiaitié, cein guciz goiz monumentean içan baitirade: 23 Eta eriden ezutenean haren gorputza, ethorri içan dituc, doiitela visionebat-ere Aingueruènic ikussi vkan dutela, hura vici dela doiiteneic 24 Eta ioan içan dituc gurequin ciradenetic batzu monumentera, eta hala eriden dié nola emaztéc erran baitzuten: baina bera eztié ikussi. 25 Orduan harc erran ciecen, O adimendu gabeac, eta Prophetéc erran dituzten gauça gucién sinhestera bihotz berantcorretacoac! 26 Etzena behar Christec gauça horiac suffri citzan, eta bere glorian sar ledin? 27 Guero hassiric Moyses baitharic eta Propheta gucietaric, declaratzen cerauzten Scriptura gucietan harçaz beraz ciraden gauçac. 28 Eta hurbil citecen ioaiten ciraden burgura, eta harc vrrunago ioaitera irudi eguiten çuen. 29 Baina bortcha ceçaten, cioitela, Ago gurequin: ecen arratsa duc, eta eguna duc beheratu. Sar cedin bada hequin egoitera. 30 Eta guertha cedin hequin mahainean iarriric cegoela, oguia harturic gratiác renda baitzitan, eta hautsiric eman baitziecén. 31 Orduan irequi citecen hayén beguiac, eta eçagut ceçaten hura: baina hura ken cedin hayén aguerritic. 32 Eta erran ceçaten elkarren artean, Etzena gure bihotza erratzen gutan, minço çaicunean bidean, eta declaratzen cerauzquigunean Scripturac? 33 Eta iaiquiric ordu hartan berean itzul citecen Ierusalemera, eta eriden citzaten elkargana bilduac hamecéc, eta hequin ciradenac: 34 Erraiten çutela, Resuscitatu da launa eguiazqui, eta aguertu içan çayó Simoni. 35 Hec-ere conta citzaten bideco gauçac, eta nola heçaz eçagutu içan cen oguiaren haustean. 36 Eta gauça hauçaz minço ciradela, presenta cedin Iesus bera hayén artean, eta erran cieçén, Baquea dela çuequin. 37 Baina hec trublaturic eta icituric, vste çutén spiritubat çacussatela. 38 Orduan erran cieçén, Cergatic trublaturic çarete, eta cergatic pensamenduac igaiten dirade çuen bihotzetara? 39 Ikus itzaçue ene escuac eta ene oinac: ecen hura bera naiz ni, hazta neçaçue, eta mira: ecen spirituac haraguiric ez heçurric eztu, nola nic dudala baitacussaçue. 40 Eta gauça hauc erran cituenean, eracuts cietzén escuac eta oinac. 41 Baina oraino hec alquerque sinhesten etzutela, eta miraz ceudela, erran cieçén, Baduçue hemen deus iatecoric? 42 Orduan hec presenta cieçoten arrain erre çathibat, eta ezti orrace batetaric. 43 Eta harturic hayén aitzinean ian ceçan. 44 Eta erran cieçén, Hauc dirade erraiten nerazquiquen hitzac, oraino çuequin nincela, ecen behar ciradela complitu niçaz Moysesen Leguean, eta Prophetetan, eta Psalmuetan scribaturic dauden gauça guciac. 45 Orduan irequi ceçan hayén adimendua, Scripturén aditzeco. 46 Eta erran cieçén, Hala da scribatua eta hala behar cen Christec suffri leçan, eta resuscita ledin hiletaric hereneco egunean. 47 Eta predica ledin haren icenean penitentiá eta bekatuén barkamendua natione gucietan, hassiric Ierusalemetic. 48 Eta çuec çarete testimonio gauça hauçaz: eta huná nic igorriren dut neure Aitaren promessa çuen gainera: 49 Baina çuec çaudete Ierusalemeco hirian verthutez garaitic vezti çaitetzqueteno. 50 Guero eraman citzan camporát Bethaniarano eta bere escuac alchaturic, benedica citzan. 51 Eta guertha cedin hec benedicatzen cituela, appartaturic hetaric, goiti alcha baitzedin cerurát. 52

Eta hec hura adoraturic itzul citecen Ierusalemera,
bozcario handirequin. 53 Eta ciraden bethi templean,
laudatzen eta benedikatzen çutela laincoa. Amen.

Joan

1 HATSEAN cen Hitza, eta Hitza cen laincoa baithan, eta lainco cen Hitza. **2** Hitz haur cen hatsean laincoa baithan. **3** Gauça guciac Hitz harçaz eguin içan dirade: eta hura gabe deus ezta eguin, eguin denic. **4** Hartan cen vicitzea, eta vicitzea cen guiçonén Arguia: **5** Eta Argui hunec ilhumben arguitzen du: eta ilhumbec hura eztu comprehenditu. **6** Içan da guiçonbat laincoaz igorria, loannes deitzen cenic. **7** Haur ethor cedin testimoniage ekartera Arguiaz testifica leçançat, guciéc harçaz sinhets leçatençat. **8** Etzén hura Arguia, baina igorri cen Arguiaz testifica leçançat. **9** Haur cen Argui eguiazcoa, mundura ethorten den guiçon gucia arguitzen duena. **10** Munduan cen, eta mundua harçaz eguin içan da, eta munduac eztu hura eçagutu. **11** Beretara ethorri içan da, eta beréc eztute hura, recebitu. **12** Baina hura recebitu duten guciey, eman draue priuilegio laincoaren haour içateco, haren icenean sinhesten duteney: **13** Cein ezpaitrade iayo odoletaric, ez haraguiaren vorondatic, ez guiçonaren vorondatic: baina laincoaganic. **14** Eta Hitza haragui eguin içan da, eta habitatu içan da gure artean, (eta contemplatu vkan dugu haren gloriá, gloriá diot Aitaganic engendratu bakoitzarena beçala) gratiaz eta eguiaz bethea **15** loannesec testificatu vkan du harçaz, eta oihu eguin, cioela, Haur da ceinez erraiten-bainuen, Ene ondoan ethorten dena, ni baino aitzinecoago da: ecen ni baino lehen cen. **16** Eta haren abundantiatic guciéc recebitu v kan dugu, eta gratia gratiagatic. **17** Ecen Leguea Moysesez eman içan da, baina gratiá eta eguiá Iesus Christez eguin içan da. **18** laincoa nehorc eztu ikussi egundano, Aitaren bulharrean den seme bakoitzac berac declaratu draucu. **19** Eta haur da loannesen testimoniage, luduéc Ierusalemec Sacrificadoreac eta Leuitác igorri cituztenecoa, hura interroga leçatençat, Hi nor aiz? **20** Eta aithor ceçan, eta etzeçan vka: eta aithor ceçan, cioela, Eznaiz ni Christ. **21** Orduan interroga ceçaten, Cer beraz? Elias aiz hi? Eta erran ceçan, Eznaiz. Propheta aiz hi? Eta ihardets ceçan, Ez. **22** Erran cieçoten bada, Nor aiz? respostu deyegunçat igorri gaituzteney: cer dioc eurorrez? **23** Dio, Ni naiz desertuan oihuz dagoenaren voza, Plana eçaque launaren bidea, Esaias Prophetác erran çuen beçala. **24** Eta igorri içan ciradenac Phariseu ciraden. **25** Eta interroga ceçaten hura, eta erran cieçoten. Cergatic beraz batheyatzen ari aiz, baldin hi Christ ezpahaiz, ez Elias, ez Propheta? **26** Ihardets cieçén loannesec, cioela, Ni batheyatzen ari naiz

vrez, baina çuen artean da bat çuec ecagutzen eztuçuenic: **27** Hura da ene ondoan ethorten dena, cein ni baino aitzinecoago baita, ceinen çapataco hedearen lachatzeco ezpainaz ni digne. **28** Gauça hauc Bethabaran eguin içan ciraden lordanaz berce aldean, non loannes batheyatzen ari baitzén. **29** Biharamunean ikusten du loannesec Iesus harengana ethorten dela, eta dio, Huná laincoaren Bildotsa munduaren bekatuac kencen dituená. **30** Haur da ceinez erraiten bainuen, Ene ondoan ethorten da guiçonbat, cein ni baino aitzinecoago baita, ecen ni baino lehen cen. **31** Eta nic eznuen hura eçagutzen: baina Israeli manifesta daquionçat, halacotz ethorri naiz ni vrez batheyatzera. **32** Orduan bada testifica ceçan loannesec, cioela, Ikussi dut Spiritua iausten dela vsso columba baten guissán cerutic eta egon -ere bacedin haren gainean. **33** Eta nic eznuen eçagutzen hura: baina vrez batheyatzera igorri nauenac, erran cerautan, Noren gainera ikussiren baituc Spiritua iausten, eta egoiten haren gainean, hura duc Spiritu sainduaz batheyatzen duena. **34** Eta nic dut ikussi, eta dut testificatu ecen haur dela laincoaren Semea. **35** Biharamunean berriz bacegoen loannes, eta harenic bi discipulu: **36** Eta ikussiric Iesus ebilten, erran ceçan, Hará laincoaren Bildotsa. **37** Eta ençun ceçaten hura bi discipuluéc minçatzen, eta iarreiqui içan çaiçzan Iesusi. **38** Eta itzuliric Iesusec, eta ikussiric hec çarreitzala, dioste hæy, Ceren bilha çabiltzate? Eta hec erran cieçoten, Rabbi (erran nahi baita hambat nola Magistrua) non egoiten aiz? **39** Dioste, Çatozte eta ikussaçe. Ethor citecen eta ikus ceçaten non egoiten cen: eta hura baithan egon citecen egun hartan: ecen hamar orenén inguruá cen. **40** Cen Andriu Simon Pierrisen anayea, loannes minçatzen ençun çuten bietaric eta hari iarreiqui çaiçconetaric bata. **41** Hunec eriden ceçan lehenic Simon bere anayea, eta erran cieçón, Eriden diagu Messias, (erran nahi baita hambat nola Christ.) **42** Eta eraman ceçan hura Iesusgana. Eta Iesusec harenganat behaturic erran ceçan, Hi aiz Simon Ionaren semea: hi deithuren aiz Cephas (hambat erran nahi baita nola harria) **43** Biharamunean Iesus ioan nahi içan cen Galileara eta eriden ceçan Philippe, eta erran cieçon, Arreit niri. **44** Eta Philippe cen Bethsaidaco, Andriuen eta Pierrisen hirico. **45** Erideiten du Philippec Nathanael, eta diotsa, Eriden diagu Iesus Nazarethecoa, Iosephen semea, ceinez scribatu baitu Moysesec Leguean eta Prophetéc. **46** Eta erran cieçón Nathanaelec, Nazarethetic deus onic ahal date? Diotsa Philippec, Athor eta ikussac. **47** Ikus ceçan Iesusec Nathanael harengana ethorten cela,

eta erran ceçan harçaz, Huná eguiazco Israelitabat ceinetan enganioric ezpaita. **48** Diotsa Nathanaelec, Nondic naçaguc? Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçón, Philippec dei ençan baino lehen, ficotze azpian incenean ikusten indudan. **49** Ihardets ceçan Nathanaelec, eta erran cieçón, Magistruá, hi aiz laincoaren Semea: hi aiz Israeleco Reguea. **50** Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Ceren erran drauadan, Ikussi aut ficotze azpian, sinhesten duc? gauça hauc baino handiagoric ikussiren duc. **51** Halaber erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, Hemendic harat ikussiren duçue ceruá irequiric, eta laincoaren Aingueruac igaiten eta iausten diradela guiçonaren Semearen gainera.

2 Eta hereneco egunean ezteyac eguin citecen Cana Galileacoan: eta lesusen ama cen han **2** Eta deithu içan cen Iesus-ere, eta haren discipuluac ezteyeta. **3** Eta faltatu cenean mahatsarinoa, bere amác diotsa, Iesusi, Mahatsarnoric eztié. **4** Diotsa lesusec, Cer dut nic hirequin emaztea? oraino ez tun ethorri ene orena. **5** Dioste haren amac cerbitzariey, Cer-ere erran baitieçaue, eguiçue. **6** Eta ciraden han sey kuba harrizcoric eçarriac Iuduén purificationearen araura, çaducatenic batbederac birá edo hirurná neurri. **7** Dioste lesusec, Bethaitzaçue kubác vrez. Eta bethe citzaten garairano. **8** Orduan dioste, Eraitsaçue orain, eta ekarroçue mestedostalari. Eta ekar cieçoten: **9** Eta dastatu çuenean mestedostalac vr mahatsarno eguin içan cena (eta etzaquian nondic cen: baina vra karreatu çuten cerbitzariéc baçaquiten) deitzen du sposoa mestedostalac, **10** Eta diotsa, Guiçon guciac lehenic mahatsarno ona eçarten dic, guero vngui edan duqueiten orduan, gaichtoena: baina hic beguiratu vkan duc mahatsarno ona oraindrano. **11** Signo hatse haur eguin ceçan lesusec Cana Galileacoan, eta manifesta ceçan bere gloriá: eta sinhets ceçaten hura baithan haren discipuluéc **12** Guero iauts cedin Capernaumera, bera eta haren amá eta haren anayec eta haren discipuluac: eta egon citecen han, ez anhitz egun. **13** Ecen hurbil cen Iuduén Bazcoa. Igan cedin bada Iesus Ierusalemera. **14** Eta eriden citzan templean idi eta ardi eta vsso columba salçaleac, eta cambiadoreac iarriric ceudela. **15** Eta eguinic açotebat kordatoz, guciac egotz citzan templetic, eta ardiac eta idiac: eta cambiadorén monedá issur ceçan, eta mahainac itzul citzan. **16** Eta vsso columba salçaley erran cieçén, Ken itçaçue gauça hauc hemendic: eta eztaguiçuela ene Aitaren etcheaz merkatalgoataco etche. **17** Orduan orhoit citecen haren discipuluac ecen scribatua dela, Hire

etcheazco zeloac ni ian niauc. **18** Ihardets ceçaten bada Iuduéc eta erran cieçoten, Cer signo eracusten draucuc gauça horiac eguin ditzán? **19** Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçén, Deseguin eçaçue temple haur, eta hirur egunez dut altchaturen: **20** Erran ceçaten bada Iuduéc, Berroguey, eta sey vrthez edificatu içan duc temple haur, eta eta hic hirur egunez altchaturen duc? **21** Baina hura minço cen bere gorputzazco templeaz. **22** Bada resuscitatu cenean hiletaric, orhoit citecen haren discipuluac, nola haur erran vkan cerauen: eta sinhets ceçaten Scripturá, eta lesusec erran çuen hitza. **23** Eta Ierusalemen cenean Bazco bestán, anhitzec sinhets ceçaten haren icenean, ikussiric harc eguiten cituen signoac. **24** Baina Iesus bera etzayen fida, ceren harc eçagutzen baitzituen guciac: **25** Eta ceren ezpaitzuen mengoaric nehorc testifica leçan guiçonaz: ecen berac baçaquian cer cen guiçonean.

3 Cen bada Phariseuetaric edoceimbat Nicodemoc deitzen cenic, Iuduén arteco principaletaric bat: **2** Haur ethor cedin Iesusgana gauaz, eta erran cieçón, Magistruá, baceaquiaçu ecen laincoaganic magistru ethorria aicela: ecen nehorc ecin eguin citzaquec hic eguiten dituan signo hauc, laincoa harequin ezpada. **3** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauat, berriz iayo içanen eztenec, ecin ikus deçaçuela laincoaren resumá **4** Erran cieçón Nicodemoc, Nolatan guiçona iayo ahal daite çahar denean? ala berriz bere amaren sabelean sar eta iayo ahal daite? **5** Ihardets ceçan lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauát, vrez eta Spirituz iayo eztena, ecin sar daitela laincoaren resumán. **6** Haraguitic iayo dena haragui duc: eta Spiritutic iayo dena, spiritu duc. **7** Ezteçála mirets ceren erran drauadan, Berriz iayo behar çarete. **8** Haiceac nahi duen lekura diraunsac: eta haren hotsa ençuten duc: baina eztaquic nondic heldu den ez norat ioaiten den: hala duc spiritutic iayo den gucia. **9** Ihardets ceçan Nicodemoc, eta erran cieçón, Nolatan gauça hauc eguin ahal daitezque? **10** Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Hi aiz Israeleco doctor, eta gauça hauc eztituc eçagutzen? **11** Eguiaz eguiaz erraiten drauat, ecen daquiçun gauçá erraiten dugula, eta ikussi dugun gauçáz testificatzen dugula: baina gure testimoniagea eztuçue recebitzen. **12** Baldin Iurreco gauçác erran badrauzquiçuet, eta sinhesten ezpadituçue? nolatan baldin ceruco gauçác erran badietzaçuet sinhetsiren duçue? **13** Ecen nehor ezta igan cerura, cerutic iautsi dena baicen, cein baita guiçonaren Seme ceruan dena. **14** Eta nola Moysesec altcha baitzeçan suguea

desertuan, hala alcha dadin behar da guizonaren Semea: 15 Hura baithan sinheste duenic batre gal eztadin, baina vicitze eternala duençat. (aiōnios g166) 16 Ecen hala laincoac onhetsi vkan du mundua, non bere Seme bakoitza eman vkan baitu, hura baithan sinhesten duenic gal eztadin, baina vicitze eternala duençat. (aiōnios g166) 17 Ecen eztu igorri laincoac bere Semea mundura, mundua condemna deçañçat, baina mundua harçaz salua dadinçat. 18 Hura baithan sinhesten duenic, ezta condemnatzen: baina sinhesten eztena ia condemnatua da: ecen eztu sinhetsi laincoaren Seme bakoitzaren icenean. 19 Haur da bada condemnationea, ecen Arguia ethorri da mundura, baina onhetsiago dute guizonéc ilhumbea ecen ez Arguia: ceren hayen obrác gaichtoac baitirade. 20 Ecen gaizqui ari den guciac, gaitz daritza arguiari: eta ezta arguira ethorten, haren obrác reprehendi ezteceñçat. 21 Baina bidezqui ari dena, ethorten da arguira, haren obrác manifesta diteceñçat: ceren laincoaren araura eguinac baitirade. 22 Guero ethor cedin lesus bere discipuluequin ludeaco lurrera: eta han eguiten cen hequin, eta batheyatzen ari cen. 23 Eta loannes-ere batheyatzen ari cen Enonen Salimgo aldean, ceren anhitz vr baitzén han: eta ethorten ciradén gendeac eta batheyatzen ciraden. 24 Ecen oraino etzén eçarri içan loannes presoindeguian. 25 Alcha cedin bada questionebat loannesen discipuluetaric luduequin purificacioneaz. 26 Eta ethor citecen loannesgana, eta erran cieçoten, Magistruá, lordanaz berce aldean hirequin cena, ceinez hic testificatu baituc, hará, batheyatzen ari duc, eta guciac ethorten dituc harengana. 27 Ihardets ceçan loannes-ec eta erran ceçan, Ecin guizonac recebi deçaque deus, baldin eman ezpadaquo cerutic. 28 Çuec ceuroc çaituztet testimonio nola erran dudan, Ez naiz ni Christ, baina igorri içan naiz haren aitzinean. 29 Sposa duena sposo da: baina sposo denaren adisquide han dena eta hura ençuten duena, haguiz alegueratzen da sposoaren vozagatic: beraz ene alegança complitu da. 30 Harc behar du handitu, eta nic chipitu. 31 Garaitic ethorri dena, gucién gaineco da: lurretic dena, lurreco da, eta lurreco gaucéz minço da: cerutic ethorri dena gucién gaineco da. 32 Eta cer ikussi eta ençun baitu hura testificatzen du: baina haren testimoniagea nehorc eztu recebitzen. 33 Haren testimoniagea recebitu duenac ciguilatu du ecen laincoa eguiati dela. 34 Ecen laincoac igorri duena laincoaren hitzéz minçatzen da, ecen laincoac eztrauca neurriz emaiten Spiritua. 35 Aitác maite du Semea, eta gauça guciac eman ditu haren escura. 36 Sinhesten duenac Semea baithan, badu vicitze

eternala: baina Semea obeditzen eztenac, eztu ikussiren vicitzea, baina laincoaren hirá dago haren gainean. (aiōnios g166)

4 Bada eçagutu çuenean launac nola ençun çuten Phariseuéc ecen lesusec discipulu guehiago eguiten çuela eta batheyatzen, ecen ez loannesec: 2 (lesus bera batheyatzen ari ezpacen-ere, baina haren discipuluac) 3 Vtzi ceçan ludea, eta ioan cedin berriz Galilearát. 4 Eta harc behar çuen iragan Samariatic. 5 Ethorten da bada Samariaco hiri Sichar deitzen den batetara cein baita iacob-ec bere seme Iosephi eman ceraucan possessionearen aldean. 6 Eta cen han iacob-en ithurria: lesus bada bidean vnhatua berehala iar cedin ithur bazterrean: ecen bacén sey orenén inguruá. 7 Ethor cedin emazte Samaritanabat vr idoquitera: erran cieçón hari lesusec, Indan edatera. 8 Ecen haren discipuluac ioan içan ciraden hirira iateco erostera. 9 Diotsa bada hari emazte Samaritana hunec, Nola hi ludu aicelaric, edatera niri esquez aut, bainaiz emazte Samaritana? ecen eztié conuersationeric luduéc Samaritanoequin. 10 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Baldin bahaqui laincoaren dohaina, eta nor den hiri erraiten draunana, Indan edatera, hi escatu inçayqueon hari, eta eman baitzerauquenán vr vicitic. 11 Diotsa emazteac, launa, eztuc cerçaz idoqui deçán, eta putzua duc barna: nondic duc beraz vr vici hori? 12 Ala gure aita iacob baino handiago aiz hi, ceinec eman baitraucu putzu haur, eta berac hunetic edan baitu, eta haren haourré, eta haren abré? 13 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Vr hunetic edaten duen gucia egarrituren dun berriz: 14 Baina norc-ere edanen baitu nic emanen draucadan vretic, eztun egarrituren secular: baina nic emanen draucadan vra, eguinen dun hura baithan vr iauzten denezco ithurri, vicitze eternalcotzat. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Diotsa emazteac, launa, indac vr horretaric, egarri eznadin, eta ethor eznadin huna idoquitera. 16 Diotsa lesusec, Habil dei eçan eure senharra, eta athor huna. 17 Ihardets ceçan emazteac eta erran cieçón, Eztiát senharric. Diotsa lesusec, Vngui erran dun, Eztiát senharric. 18 Ecen borz senhar vkan ditun, eta orain dunana, eztun hire senhar: hori eguiatz erran dun. 19 Diotsa emazteac, launa, badiacussát ecen Propheta aicela hi. 20 Gure aitéc mendi hunetan adoratu vkan dié: eta çuec dioçue ecen Ierusalemen dela lekua non adoratu behar baita. 21 Diotsa lesusec, Emazteá, sinhets neçan ni, ecen ethorten dela orena noiz ezpaituçe mendi hunetan ez Ierusalemen adoraturen Aita. 22

Çuec adoratzen duçue eztaquiçuen, guc adoratzen dinagu daquiguna: ecen saluamendua luduetaric dun. 23 Baina ethorten dun orena, eta orain dun, noiz adoraçale eguiazcoéc adoraturen baitute Aita spirituz eta eguiaz: ecen Aita-ere halaco adoraçalén galdez diagon. 24 laincoa dun Spiritu: eta hura adoratzen dutenéc, spirituz eta eguiaz adoru behar diné. 25 Diotsa emazteac, Baceaquiat ecen Messiasa ethorteco dela, Christ deitzen dena, harc dathorrenean declaraturen dirauzquiguc gauça guciac. 26 Diotsa lesusec, Ni naun hura, hirequin miñço naicena. 27 Eta bizquitartean ethor citecen haren discipuluac, eta mirets ceçaten nola emazte batequin miñço cen: badaric-ere nehorc etzieçón erran, Ceren galdez ago? edo, Cer miñço aiz horrequin? 28 Vtzi ceçan bada bere vncia emazteac, eta ioan cedin hirira, eta erran cieçén leku hartaco gendey. 29 Çatozte, ikussaçue guiçon-bat ceinec erran baitrauquit eguin ditudan gauça guciac: ezta haur Christ? 30 Ilki citecen bada hiritic, eta ethor citecen harengana. 31 Eta bizquitartean othoitz eguiten ceraucaten discipuluéc, cioitela, Magistrua, ian eçac. 32 Baina harc erran cieçén, Nic viandabat dut iateco, çuec eztaquiçuenic. 33 Erraiten çuten bada discipuluéc elkarren artean, Nehorc ekarri othe drauca iatera? 34 Dioste lesusec, Ene viandá da eguin deçadan ni igorri nauenaren vorondeata, eta acaba deçadan haren obrá. 35 Eztuçue çuec erraiten, Oraino laur hilebethe dirade, eta vztá ethorriren da? Huná, erraiten drauçuet, goitizaçue çuen beguiac, miraitzaçue bazterracc, ecen ia churitu dirade vztaren biltzeco. 36 Eta vztá biltzen duenac, sari recebitzen du, eta biltzen du fructua vicitze eternaleracotzát: eriten duenac bozcario duençát, bayeta biltzen duenac-ere. (aiönios g166)

37 Ecen hunetan erran haur eguiazco da, Bat da ereiten duena, eta bercebat biltzen duena. 38 Nic igorri çaituztet nekatu etzaretanaren biltzera: berceac nekatu içan dirade, eta çuec hayén traillaun sarthu içan çarete. 39 Eta hiri hartaco Samaritanoetaric anhitzecc sinhets ceçaten hura baithan, emazte testificatu çuenaren erranagatic, cioela, Eguin dudan gucia erran draut. 40 Ethorri ciradenean bada Samaritanoac, othoitz eguin cieçoten hequin egon ledin: eta egon cedin han bi egun. 41 Eta anhitzecc guehiagoc sinhets ceçaten beraren hitzagatic. 42 Eta emazteari erraiten ceraucaten, Eztinagu goitiric hire erranagatic sinhesten: ecen gueuroc ençun dinagu, eta baceaquinagu ecen haur dela eguiazqui Christ munduaren Saluadoreá. 43 Eta bi egunen buruán parti cedin handic, eta ioan cedin Galilearát. 44 Ecen lesusec berac testifica ceçan, ecen Propheta batec

bere herrian ohoreric eztuela. 45 Bada ethorri içan cenean Galileara, recebi ceçaten Galileanoec, bestán Ierusalemén eguin cituen gauça guciac ikussiric: ecen hec-ere ethorri içan ciraden bestara. 46 Ethor cedin bada Iesus berriz Cana Galileaco hirira, non eguin vkan baitzuen vra mahatsarno. Eta cen gorte iaunbat, ceinen semea baitzén eri Capernaumen. 47 Haur, encunic ecen Iesus ethorri cela Iudeatic Galileara, ioan cedin harengana, eta othoitz eguin cieçon iauts ledin, eta senda lieçón orde semea: ecen hiltzera cioan. 48 Erran cieçón brian lesusec, Signoac eta miraculuac ikus ezpaditzaçue, ezteçaqueçue sinhets. 49 Diotsa gorte iaun harc, launa, iautsi adi ene semea hil dadin baino lehen. 50 Diotsa lesusec, Habil: hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan guiçonac lesusec erran ceraucan hitza eta ioan cedin. 51 Eta ia hura iausten cela bere cerbitzariac bat cequizquion, eta conta cieçoten, cioitela, Hire semea vici duc. 52 Orduan galdequin cieçén, cer orenez hobequi eriden içan cen: eta erran cieçoten, Atzo çazpi orenetan vtzi cian helgaitzac. 53 Eçagut ceçan bada aitác ecen oren hartan cela lesusec erran ceraucana, Hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan berac, eta haren ethe guciac. 54 Bigarren signo haur berriz eguin ceçan lesusec ethorri içan cenean Iudeatic Galileara.

5 Gauça hauen ondoan, luduén bestabat cen, eta içan cedin Iesus Ierusalemé. 2 Eta da Ierusalemén ardi plaçán ikuzgarribat Hebraicoz Bethesda deitzen denic, borz galeria dituenic. 3 Hetan cetzan eri, itu, maingu, membro eyhardun mulço handia, vraren higitzearen beguira ceudela. 4 Ecen Ainguerubat iausten cen ordu iaquinez ikuzgarrira, eta vra vherritzen çuen: eta vraren vherritze ondoan lehen hartara iausten cena sendatzen cen, cerere eritassunec baitzaducan. 5 Eta cen guiçonbat han hoguey eta hemeçortzi vrthez erharçunac çaducanic. 6 Haur ikus ceçanean lesusec cetzala, eta eçaguturic ecen ia dembora lucea çuela, diotsá, Nahi aiz sendatu? 7 Ihardets cieçón eriac, launa, eztiat norc, vra vherritu denean, eçar neçan ikuzgarrira: baina ni ethorten naicen bizquitartean, bercebat ene aitzinean iausten duc. 8 Diotsa lesusec, laiqui adi, altcha eçac eure ohea, eta ebil adi. 9 Eta bertan senda cedin guiçon hura: eta altcha ceçan bere ohea, eta baçabilan: eta cen Sabbathoa egun hartan. 10 Erran cieçoten bada luduéc sendatu içan cenari, Sabbathoa duc, eztuc sori ohea eraman deçán. 11 Ihardets cieçén, Norc ni sendatu bainau, harc erran draut, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi. 12 Orduan interroga ceçaten, Nor da hiri erran drauan

guiçon hura, Altha eçac eure ohea eta ebil adi? 13 Eta sendatu ičan cenac, etzaquian nor cen: ecen Iesus apparta cedin leku hartan cen gendetzetic. 14 Guero eriden ceçan hura Iesusec templean, eta erran cieçón, Huná, sendatu aiz: guehiago bekaturic eztaguiála, cerbait gaizquiago hel eztaquián: 15 Ioan cedin guicon haur, eta conta cieçén Iuduey ecen Iesus cela hura sendatu vkan çuena. 16 Eta halacotz persecutatzen çutén Iuduéc Iesus, eta hura hil nahiz çabiltzan, ceren gauça hauc eguin baitzituen Sabbathoan. 17 Baina Iesusec ihardets cieçén, Ene Aitac oraindrano obratzen du, eta nic-ere obratzen dut. 18 Halacotz bada Iuduac hura hil nahiz haguiztago çabiltzan, ez solament ceren Sabbathoan hautsi çuen, baina are ceren haren Aita laincoa cela erran baitzuen, bere buruá laincoaren bardin eguinez. 19 Ihardets ceçan bada Iesusec, eta erran cieçén, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecin daidi Semeac bere buruz deus, erran nahi da, baldin ikussi ezpadu Aitá obratzen: ecen cer-ere harc eguiten baitu, hura Semeac-ere halaber eguiten du. 20 Ecen Aitác maíte du Semea, eta berac eguiten dituen gauça guciac eracusten drauzca, eta hauc baino obra handiagoac eracutsiren drauzca hari, çuec mirets deçaquençát. 21 Ecen nola Aitac resuscitatzen baititu hilac eta viuificatzen, halaber Semeac-ere nahi dituenac viuificatzen ditu. 22 Ecen Aitac eztu iugeatzen nehór, baina iugemendu gucia eman drauca Semeari: 23 Guciéc Semea ohora deçatençát, Aita ohoratzen duten beçala: Semea ohoratzen eztenac, eztu ohoratzen Aita, ceinec igorri baitu hura. 24 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen ene hitza ençuten, eta ni igorri nauena sinhesten duenac, baduela vicitze eternala, eta haina ezta condemnationetara ethorriren: baina iragan da heriotic vicitzera. (aiñios g166) 25 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen ethorten dela orena, eta orain dela, noiz hiléc ençunen baitute laincoaren Semearen voza, eta ençunen dutenac vicico dirade. 26 Ecen nola Aitac baitu vicitze bere baithan, hala eman drauca Semeari-ere bere baithan vicitzearen vkaitea. 27 Eta bothere eman drauca iugemendu-ere eguitemo, guiçonaren Seme den becembatean. 28 Ezteçaçuela mirets haur: ecen ethorriren da orena ceinetan monumentetaco guciéc ençunen baitute haren voza. 29 Eta ilkiren dirade vngui eguin duqueitenac, vicitzeco resurreccionera: baina gaizqui eguin duqueitenac, condemnationeco resurreccionera. 30 Ecin daidit nic neure buruz deus: dançudan beçala iugeatzen dut: eta ene iugemendua iusto da: ecen ez nabila neure vorondatearen ondoan: baina ni igorri nauen, Aitaren vorondatearen ondoan. 31 Baldin nic testificatzen badut neure buruáz, ene testimoniagea ezta sinhesteco. 32 Bercebat da testificatzen duenic niçaz, eta badaquit ecen eguiaçco dela niçaz testificatzen duen testimoniagea. 33 Çuec igorri vkan duçue Ioannesgana, eta harc testimoniage eman drauca eguiari. 34 Baina nic eztu guiçonaganic testimoniageric recebitzen: baina gauça hauc erraiten ditut çuec salua çaitetzençát. 35 Hura cen candela çachecana eta argui eguiten çuena: eta çuec nahi ičan çarete appur-batetacotz alegueratu haren arguiari. 36 Baina nic Ioannesena baino testimoniage handiagoa dut: ecen niri Aitac compli ditzadançat eman drauzquidan obréc, nic eguiten ditudan obra beréc testificatzen duté niçaz ecen Aitac igorri vkan nauela. 37 Eta ni igorri nauen Aitac berac testificatu du niçaz. Eztuçue haren voza egundano ençun, ezeta haren irudia ikussi. 38 Eta eztuçue haren hitza çuec baithan egoiten dela: ecen nor harc igorri baitu, hura çuec eztuçue sinhesten. 39 Informa çaitetzte diligentqui Scripturataric; ecen çuec vste duçue hetan vicitze eternala duçuela: eta hec dirade niçaz testificatzen dutenac. (aiñios g166) 40 Eta etzarete ethorri nahi enegana, vicitzea duçuença. 41 Gloriaric guiçonetaric eztu hartzen. 42 Baina eçagutzen çaitutzet ecen laincoaren amorioa eztuçuela çuec baithan. 43 Ni ethorri naiz neure Aitaren icenean, eta ez nauçue recebitzen: baldin bercebat ethor badadi bere icenean, hura recebituren duçue. 44 Nolatan çuec sinhets ahal deçaqueçue, batac berceaganic gloria recebitzen duçuelaric, eta laincoaganic beraganic heldu den gloriá ezpaituçue bilhatzen? 45 Eztuçuela vste ecen nic accusaturen çaituztedala çuec Aita baithan: bada norc accusa çaitzaten, Moyses, ceinetan çuec sperança baituçue. 46 Ecen baldin Moyses sinhesten bacindute, sinhetz nindiroqueçue ni: ecen niçaz harc scribatu vkan du. 47 Baina baldin haren scribatuac sinhesten ezpadituçue, nolatan ene hitzac sinhetsiren dituçue.

6 Guero ioan cedin Iesus Galileaco itsassoaz berce aldera, Tiberiacora. 2 Eta iarreiquiren çayón gendetze handia, ceren ikusten baitzituzten harc erién gainean eguiten cituen signoac. 3 Orduan igan cedin mendí batetara Iesus, eta han iar cedin bere discipuluequin. 4 Eta hurbil cen Bazco, Iuduen bestá. 5 Bada beguiac alchatu cituenean Iesusec eta ikussi çuenean ecen gendetze handia ethorten cela harengana, diotsa Philipperi, Nondic erossiren dugu ogui, hauc ian deçatençat? 6 (Baina haur erraiten çuen haren enseyatzeagatic, ecen berac baçaquian, cer eguitemo çuen) 7 Ihardets cieçón

Philippec, Ber-ehun dineroren oguiaz ezliqueye asco, den gutiena batbederac har leçan. 8 Diotsa bere discipuluetaric batec, Andriu Simon Pierrisen anayec. 9 Baduc hemen muthilcobat, dituenic borz ogui garagarrezcoric, eta bi arrain: baina hauc cer dirade hambaten arteco? 10 Eta erran ceçan lesusec, lar eraci eçaçue gendea. Eta cen belhar handi leku hartan. lar citecen bada borz milla guïçonen contuaren inguruâ. 11 Eta har citzan lesusec oguiac: eta gratiac rendaturic parti cietzén discipuluey: eta discipuluc iarriric ceudeney: halaber arrainetaric-ere nahi çuten becembat. 12 Eta resasiatu içan ciradenean erran cieçén bere discipuluey, Bil itzaçue soberatu diraden çathiac, deus gal eztadin. 13 Bil citzaten bada, eta bethe citzaten hamabi sasqui çathiz, borz ogui garagarrezcoetaric, ian çuteneý soberaturic. 14 Gende hec bada ikussi çutenean lesusec eguin çuen miraculua, erraiten çutén, Haur da eguiazqui mundura ethorteco cen Propheta hura. 15 lesusec bada eçaguturic ecen haren harrapatzera ethorteco ciradela hura regue eguin leçatençát, retina cedin berriz mendira ber-bera. 16 Eta arratsa ethor cedinean, iauts citecen haren discipuluc itsassora. 17 Eta sarthuric vncira, ioaiten ciraden itsassoaz berce aldera Capernaum alderát: eta ia ilhuna cen, eta etzén lesus hetara ethorri. 18 Eta itsassoa, haice handic erauntsiz altchatzen cen. 19 Bada hoguey eta borz, edo hoguey eta hamar stade beçala abiroina tiratu ondoan, ikusten dute lesus itsas gainez dabilala, eta vnciari hurbiltzen çayola, eta ici citecen. 20 Eta harc erran cieçén, Ni naiz, etzaretela beldur. 21 Nahi vkan çutén bada hura vncira recibitu: eta bertan vncia arriba cedin ioaiten ciraden lekura. 22 Biharamunean itsassoaren berce aldetic gueldituric cegoen gendetzeac ikussi duenean ecen berce vncitchoric etzela han bat baicen, ceinetara haren discipuluc sarthu içan baitziraden, eta etzela sarthu bere discipuluequin lesus vncitchora, baina haren discipuluc berac ioan içan ciradela: 23 Eta Tiberiadetic berce vncitchoric ethorri cela leku haren aldera non oguia ian vkan baitzutén, gratiac rendaturic launac. 24 Ikus ceçanean bada gendetzeac ecen lesus etzela han, ez haren discipuluc, sar citecen hec-ere vncietara, eta ethor citecen Capernaumera, lesus bilhatzen çutela. 25 Eta hura eridenic itsassoaren berce aldean, erran cieçoten, Magistruâ, noiz huna ethorri aiz? 26 Ihardets cieçén lesusec, eta erran ceçan, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ene bilha çabiltzate, ez ceren miraculuc ikussi dituçuen, baina ceren ian baituçue oguietaric, eta resasiatu içan baitzarete. 27 Trabaila

çaitetze ez vianda galtzen denagatic, baina vicitze eternalecotzat irauten duenagatic, cein guïçonaren Semeac emanen baitrauçue: ecen Seme haur lainco Aitac ciguilatu vkan du. (aiñios g166) 28 Erran cieçoten bada, Cer eguinen dugu eguin ditzagunçat laincoaren obrác? 29 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçén, Haur da laincoaren obrá, sinhets deçaçuen harc igorri duena baithan. 30 Orduan erran cieçoten, Cer signo bada hic eguiten duc, dacussagunçat eta hi sinhets eçagun? cer obra eguiten duc? 31 Gure aitéc ian vkan dié mannâ desertuan: scribatua den beçala, Cerutico oguia eman draue iatera. 32 Erran cieçén bada lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, eztrauçue Moysesec eman cerutico oguia: baina ene Aitac emaiten drauçue cerutico ogui eguiaczcoa. 33 Ecen laincoaren oguia da cerutic iautsi dena, eta munduari vicitze draucana. 34 Erran cieçoten bada, launa, eman ieçaguc bethiere ogui hori. 35 Eta erran cieçén lesusec, Ni naiz vicitzeco oguia: enegana ethorten dena, ezta gosseturen: eta ni baithan sinhesten duena, ezta egarrituren iagoitic. 36 Baina erran drauçuet, ecen ikussi-ere banuçuela, eta etzuçue sinhesten. 37 Aitac emaiten drautan gucia, enegana ethorriren da, eta enegana ethorten dena, eztut campora iraitziren. 38 Ecen cerutic iautsi içan naiz eguin deçadençát ez neure vorondatea, baina ni igorri nauuearen vorondatea. 39 Eta haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Aitarena, cerere eman baitraut, ezteçadan gal hartaric, baina resuscita deçadan hura azquen egunean. 40 Halaber haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Semea ikusten eta hura baithan sinhesten duen guciac, duen vicitze eternala, eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. (aiñios g166) 41 Murmuratzen çutén bada luduéc harçaz, ceren erran baitzuen, Ni naiz cerutic iautsi naicen oguia. 42 Eta erraiten çutén, Ezta haur lesus, Iosephen semea, ceinen aita eta ama guc eçagutzen baititugu? Nola dio bada hunec, Cerutic iautsi naiz? 43 Ihardets ceçan bada lesusec eta erran cieçén, Ezteçaçuela murmura çuen artean. 44 Nehor ecin dathor enegana, baldin ni igorri nauen Aitac tira ezpadeça: eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. 45 Scribatua da Prophetetan, Eta içanen dirade guciac laincoaz iracatsiac. Norc-ere beraz ençun baitu Aitaganic eta ikassi, hura ethorten da enegana. 46 Ez Aita ikussi duenez nehorc, laincoaganic denac baicen: harc ikussi du Aita. 47 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ni baithan sinhesten duen guciac badu vicitze eternala. (aiñios g166) 48 Ni naiz vicitzeco oguia. 49 Çuen aitéc ian vkan duté mannâ desertuan, eta hil içan dirade. 50 Haur da

oguaia cerutic iausti dena, hunetariac ianen duena hil eztadinçat. 51 Ni naiz ogui vicia cerutic iausti naicena: nehorc ian badeça ogui hunetariac, vicico da eternalqui, eta nic emanen dudana oguaia, ene haraguvia da, nic munduaren vicitzeagatic emanen dudana. (aiōn g165) 52 Baciharducaten bada luduéc elkarren artean, erraiten çutela, Nolatan hunec guri bere haraguvia eman ahal dieçaquegu iatera? 53 Orduan erran ciecén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ian ezpadeçaque guiçonaren Semearen haraguvia, eta edan ezpadeçaque haren odola, eztuçue vicitzeric çuec baithan. 54 Iaten duenac ene haraguvia, eta edaten ene odola, badu vicitze eternala: eta nic dut resuscitaturen hura azquen egunean. (aiōnios g166) 55 Ecen ene haraguvia eguiazqui da vianda, eta ene odola eguiazqui da edari. 56 Ene haraguvia iaten duena, eta ene odola edaten, nitan egoiten da, eta ni hartan. 57 Nola ni igorri bainau Aita vici denac, eta ni vici bainaiz neure Aitaz: hala ni ianen nauena ere, vicico da hurare ere niçaz. 58 Haur da ogui cerutic iausti içan dena: ez çuen aitéc manná ian duten beçala, eta hil içan dirade: ogui haur ianen duena vicico da eternalqui. (aiōn g165) 59 Gauça hauc erran citzan synagogán iracasten ari cela Capernaumen. 60 Haren discipuluetaric bada anhitzeç gauça hauc ençunic erran ceçaten, Gogor da hitz haur: norc ençun ahal deçaque? 61 Çaquialaric bada lesusec bere baithan ecen haren discipuluec huneçaz murmuratze çutela, erran ciecén, Hunec scandalizatzen çaituzte? 62 Cer date bada baldin ikus badeçaque guiçonaren Semea igaiten lehen cen lekura? 63 Spiritua da viuificatzen duena, haraguiac eztu deus probetchatzen: nic erraiten drauzquiuedan hitzac spiritu dirade eta vicitze. 64 Baina badirade batzu çuetaric sinhesten eztutenic. Ecen baçaquian hatseandanic lesusec cein ciraden sinhesten etzutenac, eta cein cen hura tradituren çuena. 65 Eta erraiten çuen, Halacotz erran drauçuet ecen nehorec ecin dathorrela enegana, baldin ene Aitaz eman ezpaçayo. 66 Orduandanic haren discipuluetaric anhitz guibelerat citecen: eta guehiagoric etzabiltzan harequin. 67 Erran ciecén bada lesusec hamabiey, Ala çuec-ere ioan nahi çarete? 68 Ihardets cieçón bada Simon Pierriçec, launa, norengana ioanen gara? vicitze eternallezco hitzac dituc hic: (aiōnios g166) 69 Eta guc sinhetsi eta eçaçutu diagu ecen, hi aicela Christ lainco viciaren Semea. 70 Ihardets ciecén lesusec, Etzaituztet nic hamabi elegitu, eta çuetaric bat deabru baita? 71 Eta haur erraiten çuen ludas Iscariot Simonen semeaz: ecen haur cen hura traditu behar çuena, hamabietaric bat bacen-ere.

7 Eta guero baçabilan Iesus Galilean: ecen etzén ludean ebili nahi, ceren luduac baitzabiltzan hura hil nahiz. 2 Eta hurbil cen luduén bestá tabernaclén deitzen cena. 3 Erran cieçoten bada bere anayéc, Parti adi hemendic eta habil ludearát, hire discipuluec-ere ikus ditzatençat hire obra eguiten dituanac. 4 Ecen nehorec eztic deus secretuan eguiten, estimationetan içan nahiz dabilanec, baldin gauça hauc eguiten badituc, manifesta ieçoc eure buruá munduari. 5 Ecen are haren anayec-ere etzuten sinhesten hura baithan. 6 Dioste bada lesusec, Ene demborá ezta oraino ethorri: baina çuen demborá bethi da prest. 7 Ecin munduac gaitzets çaitzaquezte çuec: baina niri gaitz daritz: ceren nic testificatzen baitut harçaz, ecen haren obrác gaichto diradela. 8 Çuec igan çaitetzte besta hunetara: ni eznaiz oraino igaiten besta hunetara, ceren ene demborá ezpaita oraino bethe. 9 Eta gauça hauc erran cerazutenean egon cedin Galilean. 10 Eta igan ciradenean haren anayec, orduan hura-ere igan cedin bestara, ez aguerriz, baina ichilic beçala. 11 luduéc bada bilhatzen çuten hura bestán, eta erraiten çuten, Non da hura? 12 Eta murmuracione handia cen populuaren artean harçaz: ecen batzuc erraiten çuten Guiçon ona da: eta bercéc erraiten çutén, Ezta: baina seducitzen du populua. 13 Badaric-ere nehorec frangoqui etzén minço harçaz, luduén beldurrez. 14 Eta besta ia erdi iragan cenean, igan cedin Iesus templerá, eta iracasten ari cen. 15 Eta miraz ceuden luduac, cioitela, Nolatan hunec letrác daquizqui, ikassi gabe? 16 Ihardets ciecén lesusec, eta erran ceçan, Ene doctriná ezta enea, baina ni igorri nauenarena. 17 Baldin nehorec nahi badu haren vorondeata eguin, eçaçuturen du doctrináz, eya laincoaganeac denez, ala ni neure buruz minço naicenez. 19 Eztrauçue Moysesec eman Leguea? eta ezpaitu çuetaric batec-ere obratan eçarten Leguea? Cergatic çabiltzate ni hil nahiz? 20 Ihardets ceçan populuaç eta erran, Deabrua duc hic: nor dabila hi hil nahiz? 21 Ihardets ceçan lesusec eta erran ciecén, Obrabat eguin dut, eta guciac miraz çaudete. 22 Baina halere Moysesec eman drauçue Circoncisioneá, (ez Moysesganic denez, baina Aitetaric) eta Sabbathoan circonciditzen duçue guiçona. 23 Baldin Circoncisioneá recebitzen badu guiçonac Sabbathoan, Moysesen Leguea hauts eztadinçat: asserre çarete ene contra ceren guiçon-bat ossoqui sendatu dudana Sabbathoan? 24 Etzeçaçuela iugea apparentiaren araura, baina iugemendu bidezco batez iugea eçaçue. 25 Erraiten çutén bada Ierusalematar batzuc, Ezta haur hiltzeco bilhatzen dutena? 26 Eta huna, frangoqui minço da, eta eztraucate deus eguiten: ala eguiazqui

eçagutu othe luquite Governadoréc, ecen haur dela eguiatzqui Christ? 27 Baina haur badaquigu nondic den: baina Christ dathorreanean, nehorc eztu iaquinen nondic daten. 28 Oihuz cegoen bada lesus templean, iracasten çuela eta erraiten, Eta ni nauçe eçagutzen, eta nondic naicén badaquique, eta neure buruz eznaiz ethorri, baina da eguiati ni igorri nauena, cein ezpaituçe quec eçagutzen. 29 Baina nic eçagutzen dut hura, ceren harenganic bainaiz, eta harc igorri bainau. 30 Orduan hura hatzaman nahiz çabiltzan: baina nehorc etzitzan escuac eçar haren gainean, ecen etzén oraino ethorri haren orena. 31 Eta gendetzecoataric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, eta erraiten çutén, Christec dathorreanean guehiago miraculu eguinen othe du, hunec eguiten dituenac baino? 32 Ençun ceçaten Phariseuéc gendetzea hauén gainean harçaz murmuratzen: eta igor citzaten Phariseuéc eta Sacrificadore principaléc officierac hura hatzaman leçatençát. 33 Erran ciecén bada lesusec, Oraino dembora gutibatetacotz çuequin naiz, guero banoa igorri nauénaganát. 34 Bilhaturen nauçe eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara quec ecin ethor çaitzezquete. 35 Erran ceçaten bada luduéc elkarren artean, Norat haur ioaiteco da, guc ezpaitugu eridenen? ala Grecoén artean barreyatuac diradenetarat ioaiteco da, eta Grecoén iracastera? 36 Ceric da erran duen propos haur, Bilhaturen nauçe, eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara quec ecin ethor çaitzezquete? 37 Eta bestaco azquen egun handian eriden cedin lesus han, eta oihuz cegoen, cioela, Baldin nehore garri bada, bethor enegana eta edan beça 38 Ni baithan sinhesten duenari, Scripturác dioen beçala, vr vicizco fluuioc iariaturen çazca bere sabeletic. 39 (Eta haur erraiten çuen hura baithan sinhesten çutenéc recebitzeco çuten Spirituáz: ecer oraino Spiritu saindua etzén eman, ceren lesus oraino ezpaitzén glorificatu) 40 Anhitzec bada gendetzecoataric propos haur ençun çutenean, erraiten çuten, Haur da eguiatzqui Propheta hura. 41 Bercéc erraiten çutén, Haur da Christ. Eta batzuc erraiten çutén, Alabaina Galileatic ethorriren da Christ? 42 Eztu Scripturac erraiten, ecen Dauden hacitic, eta Bethlehemgo Daudig eogiten cen burgutic Christ ethorriren dela? 43 Dissensione eguin cedin bada populuaren artean harengatic. 44 Eta hetaric batzuc nahi çuten hatzaman, baina nehore etzitzan eçar haren gainea escuac 45 Ethor citecen bada officierac Sacrificadore principaletara eta Phariseuetara, eta hec erran ciecén, Cergatic eztuçe hura ekarri? 46 Ihardets ceçaten officieréc, Egundano ezta hala minçatu guionic, nola guion haur. 47

Halacotz ihardets ciecén Phariseuéc, Ezothe cinatetez quec-ere seducitu? 48 Ala Governadoretaric edo Phariseuetaric batec-ere sinhetsi du hura baithan? 49 Baina populu Leguea cer den eztaquian haur, maradicatua da. 50 Dioste Nicodemo harengana gauaz ethorri içan cenac, cein baitzén hetaric bat, 51 Ala gure Legueac condemnatzen du nehore, bera behin ençun gabe, eta cer eguin duen eçagutu gabe? 52 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Ezaiz hiere Galileaco? informadi, eta iaquic ecen Galileatic Prophetaric ezte la ilki. 53 Eta itzul cedin batbedera cein bere etcherát.

8 Baina lesus ioan cedin Oliuatzetaco mendirát. 2 Eta arguiaren beguian berriz ethor cedin templa, eta populu gucia ethor cedin harengana: eta iarric cegoela iracasten cituen hec. 3 Orduan duté ekarten harengana Scribéc eta Phariseuéc emazte adulterioan hatzaman-bat: eta hura artean eçarriic, 4 Diotsate, Magistruá, emazte haur hatzaman içan duc adulterioico eguitate berean. 5 Eta Leguean Moysesec manatu diraucuc hunelacoac lapida ditecen: hic bada cer dioc? 6 Eta haur erraiten çuten hura tentatzen çutela, hura cerçaz accusa lutençát. Baina lesusec beheiti gurthuric erhazi scribatzen çuen lurrean. 7 Eta haren interrogatzez perseueratzen çutela, chuchenduric erran ciecén, Çuetaric bekatu gabe denac, lehenic horren contra harria aurdigui beça. 8 Eta berriz gurthuric scribatzen çuen lurrean. 9 Bada hori ençun çutenean, conscientiac accusatzen cituela, bata bercearen ondoan ilkiten ciraden çaharrenetaric hassiric azquenetarano: eta lesus bera gueldi cedin, eta artean cegoen emaztea 10 Eta chuchendu cenean lesusec nehore etzacussanean emaztea baicen, erran cieçón hari, Emazteá, non dirade hire accusaçaleac? nehore ezau condemnatu? 11 Eta harc erran ceçan, Ez nehore, launa. Eta erran cieçón lesusec, Ezaut nic-ere condemnatzen: oha, eta guehiago bekaturic eztaquinala. 12 Berriz bada lesus minça cequien, cioela, Ni naiz munduaren arguia: niri darreitana ezta ilhumbean ebiliren, baina vkanen du vicitzeco arguia. 13 Erran cieçoten bada Phariseuéc, Hic eure buruáz testificatzen duc, hire testimoniagea eztc sinhesteco. 14 Ihardets ceçan lesusec eta erran ciecén, Nic neurorçaz testificatzenagatic sinhesteco da ene testimoniagea: ecen badaquit nondic ethorri naicén, eta norat ioaiten naicen: baina quec eztaquique nondic ethorten naicen, ez norat ioaiten naicén 15 Çuec haraguiaren arauéz iugeatzen duçe, nic ezttut iugeatzen nehore. 16 Eta baldin iugea badeçat-ere nic, ene iugemendua eguiatzco da: ecen eznaiz

neuror, baina ni eta ni igorri nauen Aita. 17 Baina çuen Leguean-ere scribatua da, ecen bi guiçonen testimoniagea sinhesteco dela. 18 Ni naiz neurorçaz testificatzen dudana, eta testificatzen du niçaz ni igorri nauen Aitac. 19 Erraiten ceraucaten bada, Non da hire Aita? Ihardets ceçan lesusec, Ez ni nauçe eçagutzen, ez ene Aita: baldin ni eçagutzen baninduçe, ene Aita-ere eçagut cindeçaquete. 20 Hitz hauc erran citzan lesusec thesaurerian, iracasten ari cela templean: eta nehor etzaquiön lot, ceren oraino ezpaitzén ethorri haren orena 21 Erran cieçén bada berriz lesusec, Ni banoa eta bilhaturen nauçe, eta çuen bekatuan hilen çarete: norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 22 Erraiten çuten bada luduéc, Berac hilen othe du bere buruá? erraiten baitu, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 23 Orduan erran cieçén, çuec beheretic çarete, ni garaitic: çuec mundu hunetatic çarete, ni ez naiz mundu hunetatic. 24 Halacotz erran drauçuet ecen çuen bekatueta hilen çaretela. Ecen baldin sinhets ezpadeçaçe ni naicela hura, çuen bekatueta hilen çarete. 25 Erran cieçoten bada, Hi nor aiz? Orduan erran cieçén lesusec, Hatseandanicoa, badiotsuet. 26 Anhitz gauça dut çueçaz minçatzeco eta iugeatzeco: baina ni igorri nauena eguiati da: eta nic harenganic ençun ditudan gauçac munduari erraiten drauzquiot. 27 Etzeçaten eçagut ecen Aitaz minço çayela. 28 Erran cieçén bada lesusec, Altchatu duqueçuenean guiçonaren Semea, orduan eçaguturen duçe ecen ni naicela hura, eta neure buruz eztudala deus eguiten, baina Aitac iracatsi nauen, beçala gauça hauc erraiten ditudala. 29 Ecen ni igorri nauena enequin da: ez nau vtzi neuror Aitac, ceren nic haren gogaraco gauçac eguiten baititut bethiere. 30 Gauça hauc harc erraiten cituela, anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. 31 Orduan erraiten cerauen lesusec hura sinhetsi vkan çuten luduey, Baldin çuec perseuera badeçaçe ene hitzean, eguiazqui ene discipulu içanen çarete. 32 Eta duçe eçaguturen Eguiá, eta Eguiac çuec libre eguinen çaituzte. 33 Ihardets cieçoten, Abrahamen hacia gaituc, eta nehor eztiagu cerbitzatu egundano: nola dioc hic gu libre içanen garella? 34 Ihardets cieçén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet ecen bekatua eguiten duen gucia bekatuaren cerbitzari dela. 35 Eta cerbitzaria ezta egoiten bethierecotz etchean, semea dago bethierecotz. (aiõn g165) 36 Bada baldin Semeac çuec libre eguin baçaitzate, eguiazqui libre içanen çarete. 37 Badaquit ecen çuec Abrahamen hacia çaretela: baina ni hil nahiz çabiltzate, ceren ene hitzac ezpaitu lekuric çuec baithan. 38 Nic erraiten dut neure Aita baithan ikussi dudana: eta çuec eguiten

duçe çuen aita baithan ikussi duçena. 39 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Gure aita, Abraham duc. Dioste lesusec, Baldin Abrahamen haour bacinete, Abrahamen obrac eguin cinçaqueizte. 40 Orain bada ni hil nahiz çabiltzate, bainaiz, laincoaganic ençun dudan eguia erran drauçuedan guiçona: hori Abrahamec eztu eguin. 41 Çuec eguiten dituçe çuen aitaren obrac. Eta erran cieçoten, Gu ezgaituc paillardicataric iayo: aitabat diagu, baita laincoa. 42 Erran cieçén bada lesusec, Baldin laincoa çuen aita baliz, maite ninduqueçe ni: ecen ni laincoaganic partitu eta ethorri naiz: eta eznaiz neure buruz ethorri, baina harc igorri nau. 43 Cergatic ene lengoagea eztuçe aditzen? ceren ecin ençun baitiroqueçe ene hitza. 44 Çuec, aita deabruaganic çarete, eta çuen aitaren desirac eguin nahi dituçe: hura guicerhaile cen hatseandanic, eta eguián eztu perseueratu: ecen eguiaric ezta hartan. Noiz-ere erraiten baitu gueçurra, bere propritic minço da: ecen gueçurti da eta gueçurraren aita. 45 Eta ceren nic eguia erraiten baitut, eznauçue sinhesten. 46 Norc çuetaric reprehenditzen nau ni bekatuz? eta baldin eguiá erraiten badut, ceren çuec eznauçue sinhesten? 47 laincoaganic denac, laincoaren hitzac ençuten ditu: halacotz çuec eztiuçue ençuten, ceren ezpaitzarete laincoaganic. 48 Ihardets ceçaten orduan luduéc eta erran cieçoten, Eztugu vngui erraiten guc, ecen Samaritano aicela hi, eta deabrua duala? 49 Ihardets ceçan lesusec, Eztut nic deabrua: baina dut ohoratzen, neure Aita, eta çuec desohoratzen nauçe ni. 50 Eta nic ezut neure gloriá bilhatzen: bada bilhatzen duenic, eta iugeatzen duenic. 51 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin nehorc ene hitza beguira badeça, herioa eztu ikussiren secular. (aiõn g165) 52 Orduan erran cieçoten luduéc, Orain eçagutu diagu ecen deabrua duala: Abraham hil içan duc eta Prophetac: eta hic dioc, Baldin nehorc ene hitza beguira badeça, eztu dastaturan herioa secular. (aiõn g165) 53 Ala hi gure aita Abraham baino handiago aiz, cein hil içan baita? Prophetac-ere hil içan dituc: nor hic eure buruá eguiten duc? 54 Ihardets ceçan lesusec, Baldin nic glorificatzen badut neure buruá, ene gloria ezta deus: ene Aita da ni glorificatzen nauena, ceinez erraiten baituçe çuec ecen çuen lainco dela. 55 Eta eztuçe eçagutzen hura: baina nic eçagutzen dut hura: eta baldin erran badeçat ecen eztudala hura eçagutzen, içanen naiz çuec irudi, gueçurti: baina badaçagut hura, eta haren hitza beguiratzen dut. 56 Abraham çuen aita aleguera cedin ikus leçançat ene egun haur: eta ikussi vkan du, eta alegueratu içan da. 57 Erran cieçoten bada luduéc, Berroquey

eta hamar vrthe oraino eztituc, eta Abraham ikussi duc? 58 Erran ciecéñ lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Abraham cedin baino lehen, ni naiz. 59 Har ceçaten orduan harri: haren contra aurthiteco: baina lesus gorde cedin, eta ilki cedin templetic.

9 Eta iragaiten cela lesusec ikus ceçan guiçon sortzetic itsubat. 2 Eta interroga ceçaten bere discipuluéc. erraiten cutela. Magistruá, Ceinec bekatu eguin du, hunec ala hunen aitaméc, hunela itsu sor ledin? 3 Ihardets ceçan lesusec, Ez hunec bekatu eguin du, ez hunen aitaméc: baina itsu iayo da, laincoaren obrác manifesta litecençat hunetan. 4 Ni igorri nauenaren obrác eguin behar ditut, eguna deno: badatorque gaua noiz nehorc ecin obraric baitaidi. 5 Munduan naiceno, munduaren Arguia naiz. 6 Haur erran çuenean thu eguin ceçan lurrera, eta eguin ceçan lohi thutic, eta lohi harçaz frota citzan itsuaren beguiac: 7 Eta erran cieçon, Oha garbitzera Siloe, igorria erran nahi deneco ikuzgarrira. Ioan cedin bada, eta garbi cedin, eta itzul cedin ikusten çuela. 8 Bada auçoéc, eta lehen ikussi çutenéc ecen itsu cela, erraiten çutén, Ezta haur iarriric ohi cegoena eta escatzen cena? 9 Batzuc erraiten çutén, Haur da: eta bercéc, Hura dirudi, Baina berac erraiten çuen, Ni naiz hura. 10 Erran cieçoten bada, Nolatan irequi içañ dirade hire beguiac? 11 Ihardets ceçan harc, eta erran ceçan, lesus deitzen den guiconac lohi eguin du, eta frotatu ditu ene beguiac, eta erran draut, Oha Siloeco ikuzgarrira, eta garbi adi. Bada ioanic eta garbituric ikustea recebitu dut. 12 Orduan erran cieçoten, Non da hura? Dio, Eztaquit. 13 Eramaiten dute itsu ohi cen hura Phariseuetara. 14 Eta cen Sabbathoa lesusec lohia eguin çuenean eta haren beguiac irequi cituenean. 15 Berriz bada interroga ceçaten hura Phariseuéc-ere nolatan ikustea recebitu çuen. Eta harc erran ciecéñ, Lohi eçarri vkan draut neure beguién gainera, eta garbitu naiz, eta ikusten dut. 16 Erraiten çuten bada Phariseuetaric batzuc, Guiçon haur ezta laincoaganic: ecen Sabbathoa ezta beguiratzen. Bercéc erraiten çuten, Nolatan guiçon vicitze gaichtotaco batec sign hauc eguin ahal ditzaque? Eta dissensione cen hayén artean. 17 Erraiten draucate itsuari berriz, Hic cer dioc harçaz, ceren beguiac irequi drauzquian? Eta harc erran ceçan, Propheta dela. 18 Baina etzeçaten sinhets luduéc harçaz, ecen itsu içañ cela, eta ikustea recebitu çuela, ikustea recebitu çuenaren aitaméc dei litzaqueteno: 19 Eta interroga citzaten hec, cioitela, Haur da çuen seme çuec itsu iayo cela dioçuen? nolatan bada orain dacussa? 20 Ihardets ciecéñ haren

aitaméc, eta erran ceçaten, Badaquigu ecen haur dela gure semea, eta itsu iayo içañ dela: 22 Gauça hauc erran citzaten haren aitaméc, ceren beldur baitziraden luduén: ecen ia ordenatu çuten luduéc, baldin nehorc aithor baleça hura licela Christ, synagogatic iraitz ledin. 23 Halacotz haren aitaméc erran ceçaten, Adin du, bera interroga eçaçue. 24 Dei ceçaten bada bigarren aldián guiçon itsu içaña, eta erran cieçoten, Emóc gloria laincoari: guc bacequiagu ecen guiçon hori gaichtoa dela. 25 Ihardets ceçan bada harc, eta erran ceçan, Gaichto denez eztaquit: gauçabat badaquit, ecen itsu nincelariç orain badacussadala. 26 Eta erran cieçoten berriz, Cer eguin drauc? nolatan irequi ditu hire beguiac? 27 Ihardets ciecéñ, la erran drauquet, eta eztuçue ençun: cergatic berriz ençun nahi duçue? ala çuec-ere haren discipulu eguin nahi çarete? 28 Orduan iniuria ceçaten hura, eta erran ceçaten, Aicén hi haren discipulu: guçaz den becembatean, Moysesen discipulu gaituc. 29 Guc bacequiagu ecen Moyses minçatu içañ çayola laincoa: baina haur nondic den etzeaqiagu. 30 Ihardets ceçan guiçonac eta erran ciecéñ, Segur, hunetan da miraculua, ceren çuec ezpaitaquiçue nondic den, eta irequi baititu ene beguiac. 31 Eta badaquigu ecen laincoac vicitze gaichtotacoac eztiuela ençuten: baina baldin norbeit laincoaren cerbitzari bada, eta haren vorondatea eguiten badu, hura ençuten du. 32 Egundano ençun içañ ezta ecen nehorc irequi duela itsu sorthuren beguiric. (aiõn g165) 33 Baldin ezpaliz haur laincoaganic, deus ecin laidi. 34 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Hi bekatutan sorthua aiz guçiori, eta hic iracasten gaituc gu? Eta iraitz ceçaten hura campora. 35 Ençun ceçan lesusec nola egotzi vkan çuten hura campora: eta eriden çuenean hura, erran cieçón, Sinhesten duc hic laincoaren Semea baithan? 36 Ihardets ceçan harc eta erran ceçan, Eta nor da, launa, sinhets deçadan hura baithan? 37 Eta erran cieçon lesusec, Eta ikussi duc hura, eta hirequin minço dena duc hura. 38 Eta harc dio, Sinhesten diat, launa. Eta adora ceçan hura. 39 Eta erran ceçan lesusec, lugemendu eguitera ni mundu hunetara ethorri naiz: ikusten ezutenéc, ikus deçatençat: eta ikusten dutenac itsu ditecençat. 40 Eta ençun ceçaten hori, Phariseuetaric harequin ciraden batzuc, eta erran cieçoten, Ala gu-ere itsu gara? 41 Erran ciecéñ lesusec, Baldin itsu bacinete, etzinduqueite bekaturic: baina orain erraiten duçue, Badacussagu: beraz çuen bekatua badago.

10 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, borthatic ardién artheguiria sartzen eztena, baina da igaiten

berceticaric, hura ohoin da eta gaichtaguin. 2 Baina borthatic sartzen dena, da ardién artzaina. 3 Huni borthalçainac irequiten drauca, eta ardiéc haren voza ençuten duté: eta bere ardiac deitzen ditu cein bere icenez, eta eramaiten ditu camporat. 4 Eta bere ardiac idoqui dituenean, hayén aitzinean ioaiten da: eta ardiac hari iarreiquiten çaiçca, ecen eçagutzen dute haren voza. 5 Eta arrotz bati etzaizca iarreiquiren, baina ihes eguinen draucate: ceren ezpaitute eçagutzen arrotzén voza. 6 Comparatione haur erran ciecén lesusec: baina hec etzeçaten eçagut cer cen hæy erraiten cerauena. 7 Erran ciecén bada berriz lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen ni naicela ardién borthá. 8 Guçiac cembatere ene aitzinean ethorri baitirade ohoin dirade eta gaichtaguin: baina ardiéc eztituzte hec ençun vkan. 9 Ni naiz borthá, nitaric baldin nehor sar badadi saluaturen da: eta sarthuren da eta ilkiren da, eta bazca eridenen du. 10 Ohoina ezta ethorten ardiac ebats eta hil eta deseguín ditzançat baicen: ni ethorri naiz vicitze dutençat, eta abundantia dutençát. 11 Ni naiz artzain ona: artzain onac bere vicia eçarten du bere ardiacgatic: 12 Baina mercenarioac, eta artzain eztenac, ceinenac ezpaitirade ardiac, dacussanean otsoa heldu dela, vtziten ditu ardiac, eta ihes eguiten du: eta otsoac harrapatzen eta barreyatzen ditu ardiac. 13 Eta mercenarioac ihes eguiten du, ceren mercenario baita, eta ezpaitu ardién ansiaric. 14 Ni naiz artzain ona, eta eçagutzen ditut neure ardiac, eta eçagutzen naiz neure ardiéz. 15 Aitac ni eçagutzen nauen beçala, nic-ere eçagutzen dut Aita: eta neure vicia eçarten dut neure ardiacgatic. 16 Berce ardiricere badut cein ezpaitirade arthegui hunetaco: hec-ere ekarri behar ditut: ecen ene voza ençunen duté, eta eguinen da artheguibat eta artzaimbat. 17 Halacotz maite nau ni Aitac, ceren nic eçarten baitut neure vicia, berriz hura har deçadançat. 18 Nehorc eztraut hura edequiten, baina nic dut eçarten hura neure buruz: bothere dut haren eçarteco, eta bothere dut berriz haren hartzeco. Manamendu haur recebitu dut neure Aitaganic. 19 Orduan berriz dissensione eguin cedin luduén artean propos haucgatic. 20 Eta erraiten çuten hetaric anhitzec, Deabrua du, eta erhotu doa: cergatic horri behatzen çaiçquite? 21 Bercéc erraiten çutén, Hitz hauc eztrirade deabrua duenarenac: ala deabruac itsuén beguicac irequi ahal ditzaque? 22 Orduan Dedicacionearen bestá eguin cedin Ierusalemen, eta neguá cen. 23 Eta passeatzen cen Iesus templean Salomonen galerian. 24 Ingura ceçaten bada hura luduéc, eta erran cieçoten, Noizdrano gure arimá daducac dudatan? baldin hi bahaiz Christ, erran

ieçaguc frangoqui. 25 Ihardets ciecén lesusec, Erran drauçuet, eta eztuçue sinhesten: nic neure Aitaren icenean eguiten ditudan obréc niçaz testificatzen duté. 26 Baina çuec eztuçue sinhesten: ecen etzarete ene ardieticaric, nola erran baitrauçuet. 27 Ene ardiéc ene voza ençuten duté, eta nic ecagutzen ditut hec, eta iarreiquiten çaiçquit niri. 28 Eta nic vicitze eternala emaiten drauet hæy: eta eztrirade galduren secular: eta eztiute harrapaturen hec nehorc ene escutic. (aiõn g165, aiõnios g166) 29 Ene Aita niri hec eman drauzquidana, guciac baina handiago da, eta nehorc ecin harrapa ditzaque hec ene Aitaren escutic. 30 Ni eta Aita bat gara. 31 Har ceçaten bada berriz harri luduéc haren lapidatzeco. 32 Ihardets ciecén lesusec, Anhitz obra onic eracutsi vkan drauçuet neure Aitaganic: obra hetaric ceinagatic lapidatzen nauçue? 33 Ihardets cieçoten luduéc, cioitela, Obra onagatic ezaugu lapidatzen, baina blasphemioagatic, eta ceren hic guiçon acelaric eguiten baituc eure buruá lainco. 34 Ihardets ciecén lesusec, Ezta scribatua çuen Leguean, Nic erran dut, lainco çarete? 35 Baldin hec deithu baditu lainco, ceinetara laincoaren hitza eguin içan baita, eta ecin hauts baitaite Scripturá: 36 Ni Aitac sanctificatu eta mundura igorri bainau, çuec dioçue ecen blasphematzen ari naicela, ceren erran dudan, ecen laincoaren Semea naicela? 37 Baldin neure Aitaren obrác eguiten ezpaitut, ezneçaçuela sinhets: 38 Baina baldin eguiten baditut, eta baldin ni sinhetsi nahi ezpanauçue, obrác sinhets itzaçue: eçagut eta sinhets deçaçuren ecen Aita nitan dela eta ni hartan. 39 Berriz bada hura hartu nahiz çabitela: baina itzur cedin hayén escuetaric. 40 Eta ioan cedin berriz lordanaz berce aldera, lehen loannes batheyatzen ari cen lekura: eta egon cedin han. 41 Eta anhitz ethor cedin harengana, eta erraiten çutén, loannesec eztu signoric batre eguin vkan: baina loannesec huneçaz erran dituen gauça guciac, eguiazcoac ciraden. 42 Eta anhitzec han sinhets ceçaten hura baitan.

11 Cen bada Lazaro deitzen cen guiçombat erí, Bethaniaco, Mariaren eta Martha haren ahizparen burguco. 2 (Eta Maria haur cen launa vnguentuz vnctatu çuena, eta haren oinac bere adatseco biloez ichucatu cituena: ceinen anaye Lazaro baitzen eri) 3 Igor ceçaten bada huner arrebéc harengana, cioitela, launa, huná, hic maite duana, eri duc. 4 Eta hori ençunic lesusec erran ceçan, Eritassun hori ezta heriotara, baina laincoaren gloriatan, eritassun harçaz laincoaren Semea glorifica dadinçat. 5 Eta cituen maite lesusec Martha, eta haren ahizpá, eta Lazaro. 6 Bada ençun çuenean

ecen eri cela, bi egun egon cedin, orduan non baitzén leku hartan. 7 Guero horren ondoan erran ciecéñ discipuluey, Goacen ludearát berriz. 8 Diotsate discipuluec, Magistruá, orain ciabiltzan luduac hi lapidatu nahiz, eta berriz hara ioaiten aiz? 9 Ihardets ceçan Iesusec, Egunean eztira hamabi oren? baldin nehor egunaz ebil badadi, ezta behaztopatzen: ecen mundu hunetaco arguia ikusten du. 10 Baina baldin nehor ebil badadi gauaz, behaztopatzen da: ecen arguiric ezta hura baithan. 11 Gauça hauc erraiten ditu, eta guero dioste, Lazaro gure adiquisdea lo datza, baina banoa iratzar deçadan. 12 Erran cieçoten bada bere discipuléc, launa, baldin lo badatza sendaturen duc. 13 Eta haur erran ceçan Iesusec haren herioaz: eta hec vste çuten lozco lokartzeaz erraiten çuela. 14 Orduan bada erran ciecéñ Iesusec claroqui, Lazaro hil da: 15 Eta aleguera naiz çuengatic (sinhets deçaçuençat) ceren ezpainincén han: baina goacen harengana. 16 Erran ciecéñ bada Thomas Didymus deitzen denac discipulu laguney, Goacen gu-ere horrequin hil gaitecençát. 17 Ethor cedin bada Iesus, eta eriden ceçan hura ia laur egun çuela monumentean cela. 18 Cen bada Bethania hurbil Ierusalemerean hamaborz stadioren inguruá: 19 Eta luduetaric anhitz ethor citecen Marthagana eta Mariagana, hec consola litzatençát bere anayez. 20 Marthac bada ençun ceçanean Iesus ethorten cela, aitzinera ilki cequiön: eta Maria etchean iarriric cegoen. 21 Erran cieçón bada Marthac Iesusi, launa, baldin içañ bahinz hemen, ene anaye etzuqueán hil: 22 Baina orain-ere baceaquiat ecen cer-ere galde eguinen baitraucac laincoari, emanen drauala hiri. 23 Diotsa Iesusec, Resuscitaturen dun hire anaye. 24 Diotsa Marthac, Baceaquiat ecen resuscitaturen dela resurreccionean, azquen egunean. 25 Erran cieçón Iesusec, Ni naun resurreccionea eta vicitzea: ni baithan sinhesten duena, baldin hil içañ badere vicico dun: 26 Eta nor-ere vici baita, eta sinhesten baitu ni baithan, secular eztun hilén. Sinhesten dun haur? (aiön g165) 27 Erraiten drauca, Bay, launa, nic diat sinhesten ecen hi aicela Christ laincoaren Seme mundura ethorteco cena. 28 Eta haur erranic, ioan cedin, eta secretuqui dei ceçan Maria bere ahizpá, cioela, Magistrua dun hemen, eta deitzen au. 29 Hura, hori ençun duenean, iaiquiten da fitetz, eta ethorten da harengana. 30 Ecen oraino etzén ethorri Iesus burgura: baina cen Marthac encontratu çuen lekuan. 31 Orduan harequin etchean ciraden luduac, eta hura consolatzén çutenac, ikussiric ecen Maria hain fitetz iaiqui, eta ilki cela, iarreiqui cequizquion hari, cioitela, Monumentera ioaiten da, han nigar daguiançaçat. 32

Bada Mariac, ethor cedinean Iesus cen lekura, hura ikussiric, egotz ceçan bere buruá haren oinetara, ciotsala, launa, baldin içañ bahinz hemen, etzuqueán hil ene anaye. 33 Iesusec bada ikus ceçanean hura nigarrez legoela, eta harequin ethorri ciraden luduac nigarrez leudela, spirituz mouituric trubla ceçan bere buruá: 34 Eta erran ceçan, Non eçarri duçue? Erraiten draucate, launa, athor eta ikussac. 35 Eta nigar eguin ceçan Iesusec. 36 Erran ceçaten bada luduéc, Horra nola maite çuen. 37 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Ecin eguin ciroueen itsuaren beguiac irequi dituen hunec, haur-ere hil ezladin? 38 Iesus bada berriz bere baithan mouitzen cela, ethorten da monumentera, eta lecea cen, eta harribat haren gainera, eçarria. 39 Dio Iesusec, Altxa eçaçue harria. Diotsa Marthac, hil içañ cenaren arrebác, launa, kirestu duc gauguero: ecen laur egunetacoa duc. 40 Diotsa Iesusec, Eztrauat erran, ecen baldin sinhets badeçan ikussiren dunala laincoaren gloria? 41 Ken ceçaten bada harria, hila eçarri içañ cen lekutic. Orduan Iesusec altxaturic goiti beguiac, erran ceçan, Aitá, esquerrac emaiten drauzquiat, ceren ençun binauc: 42 Eta nic baniaquián ecen bethi ençuten nauala: baina inguru dagoen gendetzeagatic erran diát, sinhets deçatençat ecen hic igorri nauala. 43 Eta hauc erranic, voz goraz oihu eguin ceçan, Lazaro, athor campora. 44 Eta hil içañ cena ilki cedin, escuac eta oinac lothuraz lothuac cituela: eta haren beguithartea crobitchet batez cen estalia. Dioste Iesusec, Lacha eçaçue eta vtzi eçaçue ioaitera. 45 Bada ludu Mariagana ethorri ciradenetaric, eta Iesusec eguin cituen gauçac ikussi cituznetaric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. 46 Baina hetaric batzu ioan citecen Phariseuetara, eta erran cietzen hæy Iesusec eguin cituen gauçac. 47 Orduan bil ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuéc conseillua, eta erraiten çuten, Cer eguiten dugu, ecen guiçon hunec anhitz signo eguiten du. 48 Baldin hunela vtzi badeçagu, guciéc sinhetsiren duté hori baithan: eta ethorriren dirade Romanoac, eta arrasaturen duté bay gure lekua, bay nationea. 49 Orduan hetaric batec, Caiphasec, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, erran ciecéñ, Çuec eztaquiçue deus: 50 Eta etzuçue pensatzen ecen probetchu dugula, guiçombat hil dadin populuagatic, eta natione gucia gal eztadin. 51 Eta haur bere burutic etzeçan erran: baina nola baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, prophetiza ceçan ecen Iesusec hil behar luela nationeagatic. 52 Eta ez solament natione harengatic, baina are laincoaren haour barreyatuac bil litzançaçat batetara 53 Bada egun

harçaz gueroztic consultatzen çutén elkarrequin hura hil leçatençát. 54 Iesus bada guehiagoric etzabilan aguerriz luduén artean: baina ioan cedin handic desertuaren aldeco comarcará, Ephraim deitzen den hirira: eta han egoiten cen bere discipuluequin. 55 Eta cen hurbil luduén bazcoa, eta igan cedin anhitz lerusalemera comarca hartacoric bazco aitzinean, purifica litecençat. 56 Bada Iesusen bilha çabiltzan, eta elkarren artean erraiten çutén, templean leudela, Cer irudi çaiçue, ecen eztela ethorriren bestara? 57 Eta eman ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuéc manamendu, baldin nehorc eçagutzen balu non licén, eracuts leçan, hatzaman leçatençát.

12 Bada Iesus sey egun bazcoren aitzinetic ethor cedin Bethaniara, non baitzén Lazaro hil içan cena, cein resuscitatu baitzuen hiletaric. 2 Eguin cieçoten bada hari affaribat han, eta Marthac cerbitzua eguiten çuen: eta Lazaro cen harequin mahainean iarriric ceudenetic bat. 3 Orduan Mariac harturic liberabat vnguentu aspici finez precio handitacoric, vncta citzan Iesusen oinac, eta ichuca citzan bere adatsaz: eta etchea bethe cedin vnguentuaren vrrinez. 4 Orduan erran ceçan haren discipuluetaric batec, ludas Iscariot Simonen semeac, hura tradituren çuenac. 5 Ceren vnguentu haur ezta saldu içan hirurehun dinerotan, eta eman paubrey? 6 Eta haur erran ceçan, ez paubrez harc ansiaric çuenez: baina ceren ohoin baitzen, eta mulsá baitzuen, eta eçarten ciradenac harc ekarten baitzituén. 7 Erran ceçan bada Iesusec, Vtzi eçac, ene sepultura eguneco hori beguiratu dic. 8 Ecen paubreac bethiere vkanen dituçue çuequin: baina ni eznauçue bethiere vkanen. 9 Orduan eçagut ceçan Iuduetaric gendetze handic, ecen han cela: eta ethor citecen ez Iesusgatic solament, baina are Lazaro ikus leçatençat, cein harc hiletaric resuscitatu baitzuen. 10 Eta consulta ceçaten Sacrificadore principalec Lazaro-ere hil leçatençát. 11 Ecen Iuduetaric anhitz haren causaz ioaiten ciraden, eta sinhesten çuten Iesus baithan. 12 Biharamunean bestara ethorri içan cen gendetze handic, ençunic ecen Iesus ethorten cela Ierusalemera, 13 Har citzaten palma adarrac, eta ilki cequizquion aitzinera, eta oiuhu eguiten çutén, Hosanna, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Israeleco reguea. 14 Eta eriden ceçan Iesusec asto-vme arbat, eta iar cedin haren gainean, scribatua den beçala, 15 Ezaicela beldur Siongo alabá: huná, hire Regue ethorten dun iarriric dagoela asto-vme ar-baten gainean. 16 Eta gauça hauc etzitzaten eçagut haren discipuluéc lehenetic: baina Iesus glorificatu içan cenean, orduan

orhoit citecen ecen gauça hauc harçaz scribatuac ciradela, eta hari gauça hauc eguin cerautzatela. 17 Eta testificatzen çuen harequin cen gendetzeac, ecen Lazaro deithu çuela monumentetic, eta hura resuscitatu çuela hiletaric. 18 Halacotz atzinera ethorri-ere içan çayón gendetzea, ecen ençun çuten, harc miraculu haur eguin çuela. 19 Eta Phariseuéc erran ceçaten bere artean, Eztacussaçue ecen etzaretela deus probetchatzen? horrá, mundua haren ondoan ioan da. 20 Eta baciraden Grec batzu igaiten ohi ciradenetic adoratzera bestán: 21 Hauc bada ethor citecen Philippegana cein baitzén Bethsaidaco Galilean, eta othoitz eguin cieçoten, cioitela, launa, nahi guendiquec Iesus ikussi. 22 Ethorten da Philippe eta erraiten drauca Andriui, Andriuéc berriz eta Philippec erraiten draucate Iesusi. 23 Eta Iesusec ihardets cieçén, cioela, Ethorri da ordua guiçonaren Semea glorificaturen baita. 24 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ogui bihia lurrera eroriric hil eçpadadi, hura bera dago: baina baldin hil badadi fructu anhitz ekarten du. 25 Bere viciari on darizanac galduren du hura: eta bere viciari gaitz darizanac mundu hunetan, vicitze eternalecotzat beguiraturen du hura. (aiōnios g166) 26 Baldin ni cembeitec cerbitzatzen banau, niri iarreiqui bequit: eta non ni içanen bainaiz, han ene cerbitzaria-ere içanen da: eta baldin cembeitec ni cerbitza baneça, ohoraturen du hura ene Aitac. 27 Orain ene arimá trublatua da: eta cer erranen dut? Aitá, empara neçac oren hunetaric: baina halacotz ethorri nauc oren hunetara. 28 Aitá, glorifica eçac eure icena. Ethor cedin orduan vozbat cerutic, cioela, Eta glorificatu diat, eta berriz glorificaturen. 29 Eta gendetze han cenac, eta ençun çuenac, cioen, igorciribat eguin çuela. Bercéc cioiten, Aingueruá minçatu içan çayo. 30 Ihardets ceçan Iesusec eta erran, Ezta enegatic voz haur eguin içan, baina çuengatic. 31 Orain da mundu hunen iugemendua: orain mundu hunetaco princea egotziren da campora. 32 Eta nic, baldin goititua banaiz lurretic, guciac tiraturen ditut neuregana. 33 (Eta haur erraiten çuen, aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar çuen) 34 Ihardets cieçón gendetzeac, Guc ençun diagu Leguetic, ecen Christ badagoela eternalqui: eta nola hic erraiten duc ecen behar dela goiti dadin guiçonaren Semea? nor da guiçonaren Seme hori? (aiōn g165) 35 Erran cieçén orduan Iesusec, Oraino dembora guti batetacotz Arguia çuequin da: ebil çaitetzte Arguia duçueno, ilhumbeac ardiets etzaitzatençát: ecen ilhumbean dabilanac, eztaqui norat ioaiten den. 36 Arguia duçueno sinhets eçaçue. Arguia baithan, Arguiaren seme çaretençat. Gauça hauc erran citzan

lesusec: guero ioanic gorde cedin hetaric. 37 Eta hambat miraculu egin bañen-ere hayén aitzinean, etzuten sinhesten hura baithan: 38 Esaias prophetaren hitza compli ledinçat, cein erran vkan baitu, launa, norc sinhetsi vkan du gure hitza, eta launaren bessoa nori reuelatu içan çayo? 39 Halacotz ecin sinhets ceçaqueten, ceren berriz erran baitu Esaiasec, 40 Itsutu vkan ditu hayén beguiac, eta gogortu vkan du hayén bihotza: beguiz ikus ezteçatençat, eta bihotzez adi ez teçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. 41 Gauça hauc erran citzan Esaiasec, haren gloriá ikussi çuenean, eta minçatu içan da harçaz. 42 Badaric-ere principaletic-ere anhitzec hura baithan sinhets ceçaten: baina Phariseuacgatic etzuten aithortzen, synagogatic campora egotz litecen beldurrez. 43 Ecen maiteago vkan dute guiçonén gloriá, ecen ez laincoaren gloriá. 44 Orduan oiuhu egin ceçan lesusec, eta erran ceçan, Ni baithan sinhesten duenac, eztu sinhesten ni baithan, baina ni igorri nauena baithan. 45 Eta ni ikusten nauenac, ikusten du ni igorri nauena. 46 Ni Argui mundura ethorri naiz, ni baithan sinhesten duenic batre, ilhumben eztagoengát 47 Eta baldin nehorc ençun baditza ene hitzac, eta ez sinhets, nic eztut condemnatzen hura: ecen eznaiz ethorri mundua condemna deçadançat, baina mundua salua deçadançat. 48 Ni iraitzen nauenac, eta ez recebitzen ene hitzac, badu norc hura condemna deçan: ni minçatu naicen hitzac condemnaturen du hura azquen egunean, 49 Ecen ni neure burutic eznaiz minçatu: baina ni igorri nauen Aitac berac manamendu eman draut, cer erran deçaquedan eta cer minça naiten. 50 Eta badaquit ecen haren manamendua vicitze eternal dela: bada nic erraiten ditudan gauçac, nola Aitac eman baitrauzquit, hala erraiten ditut. (aiōnios g166)

13 Eta bazco besta aitzinean, çaquiala lesusec ecen ethorri cela haren orena iragan ledinçat mundu hunetic Aitaganát, nola maite vkan baitzuten bereac, munduan ciradenac, finerano maite vkan ditu hec. 2 Eta affal ondoan (deabruc ia eçarri çuenean ludas Iscarioten, Simonen semearen bihotzean, hura tradi leçan) 3 Daquialaric lesusec gauça gucia eman drauzcala hari Aitac escuetara, eta bera laincoaganic ilki dela, eta laincoganat ioaiten dela: 4 laiquiten da affaritic, eta vtziten du arropá: eta harturic longerabat, guerrica cedin harçaz. 5 Guero eçar ceçan vr bacin batetara, eta has cedin discipulu en oinén ikutzen, eta guerricatu cen oihalaz ichucutzen. 6 Ethor cedin bada Simon Pierrisgana: eta harc erran cieçon, launa, hic niri oinac ikutzen drauzquidac?

7 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Nic eguiten dudana, hic eztaquic orain: baina guero eçaquituren duc. 8 Diotsa Pierrisec, Eztituc ikuciren ene oinac secular. Ihardets cieçon lesusec, Baldin ikuz ezpaheçat, eztuc vkanen parteric enequin. (aiōnios g165) 9 Diotsa Simon Pierrisec, launa, ez ene oinac solament, baina escuac-ere eta buruá. 10 Diotsa lesusec, Ikucia denac, eztic mengoaric oinac ikuz ditzan baicen, baina duc chahu gucia: eta çuec chahu çarete, baina ez gucioc. 11 Ecen baçaquian cein cen hura traditzen çuena: halacotz erran ceçan, Etzarete chahu gucioc. 12 Bada ikuci cituenean hayén oinac, eta bere arropac harçara hartu cituenean, berriz mahainean, iarric erran cieçén, Badaquie cer egin drauquedan? 13 Çuec deitzen nauçue, Magistrua eta launa, eta vngui dioçue: ceren bainaiz. 14 Baldin beraz nic ikuci baditut çuen oinac launa eta Magistrua naicelaric, çuec-ere behar drauzteçue elkerric oinac ikuci. 15 Ecen exemplu eman vkan drauquet, nic çuey egin drauquedan beçala, çuec-ere daguçuén. 16 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Cerbitzaria ezta bere nabussia baino handiago, ezeta embachadorea hura igorten duena baino handiago. 17 Baldin gauça hauc badaquizquie, dohatsu içanen çarete baldin egin baditzaçue. 18 Eznaiz çueçaz gucioc minço: nic badaquit cein elegitu ditudan: baina behar da compli dadin Scripturá, Enequin oguiu iaten duenac, alchatu du ene contra bere oindogorá. 19 Oraindanic erraiten drauquet egin dadin baino lehen, egin datenean, sinhets deçaquengát ecen ni naicela. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, baldin nic norbeit igor badeçat, norc-ere hura recebitzen baitu, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, recebitzen du ni igorri nauena. 21 Gauça hauc erran cituenean lesus trubla cedin spirituan, eta testifica ceçan, eta erran, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ecen çuetaric batec tradituren nauela ni. 22 Orduan discipuluéc batac berceaganat behatzen çutén, ceinez minço cen dudatan içanez. 23 Eta cen lesusen discipulutaric bat mahainean haren bulharrera iarria, cein maite baitzuen lesusec: 24 Eta keinu egin cieçon huni Simon Pierrisec, galde leguion, cein cen harc erraiten çuena. 25 Bada harc lesusen stomaquera behaturic, diotsa, launa, cein da? 26 Ihardets ceçan lesusec, Hura duc nic ahamen trempatua emanen draucadana. Eta busti çuenean ahamena, eman cieçon ludas Iscariot Simonenari. 27 Eta ahamenaren ondoan sar cequion Satan. Eta diotsa lesusec, Eguiten duana eguic fitetz. 28 Baina mahainean ciradenetic batec-ere etzuen aditzen certara hura erran ceraucan. 29 Ecen batzuc vste

çuten, ceren mulsá baitzuen ludasec, ecen erran ceraucala lesusec, Eros itzac bestacotzát behar ditugun gauçac: edo paubrey cerbait eman liecén. 30 Hura bada ahamena harturic, bertan ilki cedin, eta cen gauä. 31 Eta ilki cenean, erran ceçan lesusec, Orain glorificatu da guiçonaren Semea, eta laincoa glorificatu da hartan. 32 Baldin laincoa glorificatu bada hartan, laincoac-ere glorificaturen du hura bere baithan, eta bertan glorificaturen du hura. 33 Haourtoác, oraino appurbat çuequin naiz: bilhaturen nauçe: baina luduey erran drauedan beçala, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin ethor çaitetzquete: hala çuey-ere erraiten drauçuet orain. 34 Manamendu berribat emaiten drauçuet, batac berceari on daritzoçuen, nic çuey on eritzi drauçuedan beçala, çuec -ere elkarri on daritzoçuençat. 35 Hunetan eçaguturen dute guciéc ecen ene discipulu çaretela, baldin charitate baduçe batac berceagana. 36 Diotsa Simon Pierrisec, launa, norat ioaiten aiz? Ihardets cieçón lesusec, Norat ni ioaiten bainaiz, ecin orain iarrei qui aquidit: baina iarreiquiren atzait guero. 37 Diotsa Pierrisec, launa, ceren ecin iarrei qui naquidic orain? neure arima hiregatic eçarriren diát. 38 Ihardets cieçón lesusec, Eure arimá negatic eçarriren baituc? eguiaz eguiaz erraiten drauat, eztic ioren oillarrac vkatu nuqueano hiruretan.

14 Eztadila trubla çuen bihotza: sinhesten duçe laincoa baithan, ni baithan-ere sinhets eçaçe. 2 Ene Aitaren etchean egoitzác anhitz dirade: baldin bercela baliz erran nerauqueçuen, Banoa çuey leku appaincera. 3 Eta ioan naiçatenean, eta leku çuey appaindu drauqueçuedanean, berriz ethorriren naiz, eta harturen çaituztet neuregana: non bainaiz ni, çuec-ere çaretençát. 4 Eta norat ni ioaiten naicen badaquiçe, eta bidea badaquiçe. 5 Diotsa Thomasec, launa, etzeaquiagu norat ioaiten aicen: eta nolatan bidea ahal daquiquegu? 6 Diotsa lesusec, Ni naiz bidea eta eguia eta vicitzea: nehor ezta ethorten Aitagana niçaz baicen. 7 Baldin eçagutzen baninduçe ni, ene Aita-ere eçagut cineçaquete: eta oraindanic eçagutzen duçe hura, eta ikussi duçe hura. 8 Diotsa Philippec, launa, eracuts ieçaguc Aita, eta asco ciaicuc, 9 Diotsa lesusec, Hambat demboraz çuequin nauc, eta eznauc eçagutu ni? Philippé, ikussi nauenac ni, ikussi dic Aita: eta nola hic erraiten duc, Eracuts ieçaguc Aita? 10 Eztuc sinhesten ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela? Nic çuey erraiten drauzquiçuedan hitzac, neuroganic eztitut erraiten: baina nitan dagoen Aitac eguiten ditu obrác. 11 Sinhets neçaçe ecen ni Aita baithan, eta Aita ni

baithan dela: ezpere obra beracgatic sinhets neçaçe. 12 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, norc ni baithan sinhesten baitu, nic eguiten ditudan obrác, harc-ere eguinen ditu, eta hauc baino handiagoac eguinen ditu: ecen ni Aitagana ioaiten naiz. 13 Eta cer-ere escaturen baitzarete ene icenean, hura dut eguinen: glorifica dadinçat Aita Semean. 14 Baldin cerbait esca baçaitezte ene icenean, nic dut eguinen. 15 Baldin niri on badariztaçe, ene manamenduac beguiraitzaçe. 16 Eta nic othoitz eguinen draucat Aitari, eta berce Consolaçalebat emanen drauçue, dagoençat çuequin eternalqui: (aiñ g165) 17 Eguiazco Spiritu munduac ecin recebi deçaquena diot: ceren ezpaitu ikusten hura, ez eçagutzen: baina çuec badaçaguçe hura, ceren çuec baithan egoiten baita, eta çuetan içanen da. 18 Eztaituztet vtziren çurtz: itzuliren naiz çuetara. 19 Oraino gutibat, eta munduac eznauc guehiagoric ikussiren, baina çuec ikussiren nauçe: ceren ni vici bainaiz, çuec-ere vicio çarete. 20 Egun hartan çuec duçe eçaguturen ecen ni naicela neure Aita baithan, eta çuec ni baithan eta ni çuec baithan. 21 Ene manamenduey datchetena, eta hec beguiratzen dituenta, da niri on dariztana: eta niri on dariztana, ene Aitaz onhetsia içanen da: eta nic hari on eritziren draucat, eta manifestaturen draucat hari neure buruä. 22 Diotsa ludasec, ez Iscariotec, launa, nondic da ceren guri eure buruä manifestaturen baitraucuc, eta ez munduari? 23 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Baldin norbeitec on badarizt niri, ene hitza beguiraturen du: eta ene Aitac onhetsiren du hura, eta harengana ethorriren gara, eta hura baithan egoitza eguinen dugu. 24 Niri on eztariztanac, ene hitzac eztitu beguiratzen: eta ençuten duçuen hitza, ezta enea, baina ni igorri nauen Aitarena. 25 Gauça hauc erran drauzquiçuet, çuequin nagoela. 26 Baina Consolaçaleac, Spiritu sainduac, cein igorriren baitu Aitac ene icenean, harc iracatsiren drauzquiçe gauça guciac, eta orhoit eraciren drauzquiçe erran drauzquiçuedan gauça guciac 27 Baquea vtziten drauçuet, neure baquea emaiten drauçuet: eztrauçuet munduac emaiten duen beçala, nic emaiten çuey. Eztadila trubla çuen bihotza, eta eztadila icit. 28 Ençun duçe ecen erran drauçuedala, Banoa, eta itzuliren naiz çuetara. Baldin on bacindarizté, segur aleguera cinteçquete ceren erran baitut, banoa Aitagana: ecen Aita ni baino handiago da. 29 Eta orain erran drauçuet eguin dadin baino lehen, eguin datenean sinhets deçaçuençát. 30 Eznaiz guehiagoric çuequin anhitz minçaturen: ecen ethorri da mundu hunetaco princea, eta nitan eztu deus. 31 Baina haur eguiten da, eçagut deçançát munduac: ecen on darizadala Aitari: eta

nola manatu bainau Aitac, hala eguiten dut. Iaiqui çaitetzte, goacen hemandic.

15 Ni naiz aihen eguiazcoa, eta ene Aita da mahastiçaina 2 Nitan fructu ekarten ezten chirmendu gucia, kencen du: eta fructu ekarten duen gucia, chahutzen du, fructu guehiago ekar deçançât. 3 la çuec chahu çarete nic erran drauçuedan hitzagatic. 4 Çaudete nitan eta ni çuetan: chirmenduac berac fructuric bereganic ecin ekar deçaqueen beçala, baldin aihenean ezpadago: ezeta çuec-ere baldin nitan ezpaçaudete. 5 Ni naiz aihena, çuec chirmenduac: nor baitago nitan, eta ni hartan, harc ekarten du fructu anhitz: ecen ni gabe deus ecin daidiçue. 6 Baldin norbeit nitan ezpadago, egotzia da campora chirmendua beçala, eta eihartzen da: guero biltzen, eta sura egoitzen, eta erratzen. 7 Baldin baçaudete nitan, eta ene hitzac çuetan badaude, cer-ere nahi baituçue esca çaitetzte, eta eguinen çaiçue. 8 Hunetan da glorificatu ene Aita, fructu anhitz daccarraçuen: eta içanen çarete ene discipulu. 9 Ni Aitac maite vkan nauen beçala, nic-ere maite vkan çaituztet çuec: çaudete ene charitatean. 10 Baldin ene manamenduac beguira baditzaçue, egonen çarete ene charitatean: nic-ere neure Aitaren manamenduac beguiratu ditudan beçala, eta egoiten bainaiz haren amorioan. 11 Gauça hauc erran drauzquiçuet çuey, ene alegrançâ çuetan dagoençat, eta çuen alegrançâ bethê dadinçât. 12 Haur da ene manamendua, batac bercea maite duçuen, nic maite vkan çaituztedan beçala 13 Haur baino amorio handiagoric nehorc eztu, norbeitac bere arimâ bere adisquideacgatic eman deçan. 14 Çuec ene adisquide içanen çarete, baldin eguin badeçaçue cer-ere nic manatzen baitrauçuet 15 Guehiagoric etzaituztet cerbitzari deithuren, ecen cerbitzariac eztaqui haren nabussiac cer eguiten duen: baina çuec deithu çaituztet adisquide, ceren neure Aitaganic ençun dudan gucia, eçagut eraci baitrauçuet. 16 Eznauçue çuec ni elegitu, baina nic elegitu çaituztet çuec, eta ordenatu çaituztê, ioan çaitetzençat eta fructu ekar deçaqueen, eta çuen fructua dagoen: cer-ere esca baitzaquizquiete ene Aitari ene icenean, eman dieçaçuençat. 17 Gauça hauc manatzen drauzquiçuet, elkar maite duçuençât. 18 Baldin munduac gaitzesten baçaituztê, badaquiçue ecen ni çuec baino lehen gaitzetsi vkan nauela. 20 Orhoit çaitetzte nic erran drauçuedan hitzaz Ezta cerbitzaria bere nabussia baino handiago: baldin ni persecutatu banautê, çuec-ere persecutaturen çaituzte: baldin ene hitza beguiratu badutê, çuena-ere beguiraturen dutê. 21 Baina gauça hauc guciac

eguinen drauzquiçue ene icenagatic, ceren ezpaitê ni igorri nauena eçagutzen. 22 Baldin ethorri ezpaninz, eta berey minçatu ezpaninçaye, bekaturic ezluçquete: baina orain excusaric ezitutê bere bekatuaz. 23 Niri gaitz dariztanac, ene Aitari-ere gaitz daritza. 24 Baldin hayên artean nehorc bercec eguin ezituen obrâc eguin ezpanitu, bekaturic ezluçquete: baina orain ikussi dituztê, eta gaitz eritzi draucute niri eta ene Aitari. 25 Baina haur da hayên Leguean scribatua dagoen hitza compli dadinçât, dioela, Hoguen gabe gaitz eritzi draudate. 26 Baina nic neure Aitaganic igorriren drauçuedan Consolaçalea dathorreanean, Spiritu eguiazcoa diot cein ene Aitaganic proceditzen baita, harc testificaturen du niçaz. 27 Baina çuec-ere testificaturen duçue, ecen hatseandanic enequin çarete.

16 Gauça hauc erran drauzquiçuet scandaliza etzaitetzençât: 2 Egotziren çaituzte synagoguetaric: baina ethorriren da demborâ non norc-ere hilen baitzaituzte vste vkanen baitu cerbitzu eguiten draucala laincoari. 3 Eta gauça hauc eguinen drauzquiçue, ceren ezpaitute eçagutu Aita, ez ni. 4 Baina gauça hauc erran drauzquiçuet çuey, ordu hura ethorri datenean, orhoit çaitetzençat heçaz, ecen nic erran drauzquiçuedala: badaric-ere gauça hauc hatseandanic eztrauzquiçuet erran, ceren çuequin bainincên. 5 Baina orain banoa ni igorri nauenaganât, eta çuetaric nehorc eznavu interrogatzen, Norat oha? 6 Baina ceren gauça hauc erran drauzquiçuedan, tristitiâc bethe du çuen bihotza, 7 Baina nic eguia erraiten drauçuet, behar duçue ni ioan nadin: ecen baldin ioan ezpanadi, Consolaçalea ezta ethorriren çuetara: baina baldin ioan banadi, igorriren dut hura çuetara. 8 Eta dathorreanean harc vençuteren du mundua bekatuz eta iustitiaz eta iugemenduz. 9 Bekatuz diot, ceren ezpaitute ni baithan sinhesten. 10 Eta iustitiaz, ceren neure Aitaganât ioaiten bainaiz, eta guehiagoric eznavuçue ikussiren. 11 Eta iugemenduz, ceren mundu hunetaco princea condemnatu baita. 12 Oraino anhitz gauça dut çuey erraiteco, baina ecin egar ditzaçue orain. 13 Baina dathorreanean hura, Spiritu eguiazcoa diot, harc guidaturen çaituzte eguia gucitara: ecen ezta minçaturen bere buruz, baina cer-ere ençun baituque erranen du: eta ethorteco diraden gauçâc declaraturen drauzquiçue. 14 Harc nau glorificaturen: ecen enetic harturen du, eta declaraturen drauçue. 15 Aitac dituen gauça guciac, ene dirade: halacotz erran drauçuet ecen enetic harturen duela eta declaraturen drauçuela. 16 Dembora gutibat, eta eznavuçue

ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: ecen ni banoa Aitaganát. 17 Erran ceçaten bada haren discipuluetaric batzuc elkarren artean, Cer da erraiten draucun haur, Dembora gutibat, eta ez nauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: eta, Ecen ni banoa Aitaganát. 18 Erraiten çuten bada, Cer da erraiten duen haur dembora gutibat? eztaquigu cer erraiten duen 19 Eçagut ceçan bada lesusec ecen interrogatu nahi çutela, eta erran ciecén, Elkarren artean huneçaz galdez çaudete, ceren erran baitut, Dembora gutibat eta ez nauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat eta ikussiren nauçue. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, nigar eta lamentatione eguinen duçue çuec, eta mundua bozturen da: eta çuec triste içanen çarete, baina çuen tristitiá conuertituren da bozcariotara. 21 Emazteac, ertzen denean dolore du, ceren haren ordua ethorri baita: baina erdi denean haourtcho batez, guehiagoric ezta doloreaz orhoit, bozcarioz ceren guçombat mundura iayo daten. 22 Çuec-ere bada orain tristitia duçue: baina harçara ikussiren çaituztet, eta çuen bihotza alegueraturen da, eta çuen alegrançá eztu nehorc edequiren çuetaric. 23 Eta egun hartan ez nauçue deusez interrogaturen. Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet ecen cer-ere escaturen baitzaizquiete ene Aitari ene icenean, emanen drauçuela. 24 Oraindrano etzarete deus escatu ene icenean: esca çaitetzte, eta recebituren duçue, çuen alegrançá complitua dençát. 25 Gauça hauc comparationez erran drauzquiçuet: baina ethorten da ordua ezpainaitzaicue guehiagoric comparationez minçaturen, baina claroqui neure Aitaz minçaturen bainaitzaicue. 26 Egun hartan ene icenean escaturen çarete, eta eztrauçuet erraiten ecen nic othoitz eguinen draucadala Aitari çuengatic. 27 Ecen Aitac berac maite çaituzte, ceren çuec ni maite vkan bainauçue, eta sinhetsi baituçue ecen laincoaganic ilki naicela. 28 Ilki naiz Aitaganic, eta ethorri naiz mundura: harçara vtziten dut mundua, eta banoa Aitaganát. 29 Diotsate bere discipuluéc, Huná, orain claroqui minço aiz, eta comparationeric batre eztuc erraiten. 30 Orain baceaquiaigu ecen badaquizquiala gauça guciac, eta eztuc mengoa nehorc interroga açan: huneçaz diagu sinhesten ecen laincoaganic ilki aicela. 31 Ihardets ciecén lesusec, Orain sinhesten duçue? 32 Huná, ethorten da ordua, eta ia ethorri da, barreyaturen baitzarete batbedera cein çuenetarát, eta ni neuror vtziren bainauçue: baina eznaiz neuror: ecen Aita enequin da. 33 Gauça hauc erran drauzquiçuet, nitan baque duçuençat:

munduan afflictione vkanen duçue: baina auçue bihotz on, ni munduari garaithu natzayo.

17 Gauça hauc erran citzan lesusec, eta goiti citzan beguiac cerurát, eta erran ceçan, Aitá, ethorri duc orena, glorifica eçac eure Semea, eure Semeac-ere hi glorifica eçançát. 2 Nola eman baitraucac bothere haragui guciaren gainean, hari eman drauzquioán guciy, vicitze eternala eman diecençát. (aiōnios g166) 3 Eta haur duc vicitze eternala, hi euror eçagut eçaten lainco eguiazco, eta lesus Christ hic igorri duana. (aiōnios g166) 4 Nic glorificatu aut lurraren gainean: acabatu diat eguitemo eman draután obrá. 5 Eta orain glorifica neçac hic Aitá, euror baitan, gloria harçaz cein vkan baitut hirequin mundu haur eguin cedin baino lehen. 6 Manifestatu diraeat hire icena hic niri mundutic eman drauztán guçoney: hireac cituán, eta niri hec eman drauzquidac, eta hire hitza beguiratu dié. 7 Orain eçagutu dié, ecen niri eman drauzquidán gauça guciac hireganic diradela. 8 Ecen niri eman drauzquidán hitzac hæy eman dirauzteat: eta hec recebitu citié, eta eçagutu dié eguiazqui ecen ni hireganic ilki naicela, eta sinhetsi dié ecen hic igorri nauala. 9 Nic hecgatic othoitz eguiten diat: eztiat munduagatic othoitz eguiten, baina hic niri eman drauzquidanacgatic, ecen hiriac dituc. 10 Eta ene gauça guciac hire dituc, eta hireác ene, eta glorificatu içan nauc hetan. 11 Eta guehiagoric eznauc munduan, baina hauc munduan dituc, eta ni hiregana ethorten nauc. Aita sainduá, beguiraitzac eure icenean, niri eman drauzquidanac, bat diradençat, gu beçala. 12 Hequin munduan nincenean, nic beguiratzen nitián hec hire icenean: niri eman drauzquidanac, nic beguiratu citiat, eta hetaric batre eztuc galdu içan, perditionezco semea baicen: Scripturá compli ledinçát. 13 Eta orain hiregana ethorten nauc, eta gauça hauc erraiten citiat munduan, dutençát ene alegrançá complitua berac baitan. 14 Nic eman diraeat hæy hire hitza, eta munduac hec gaitzetsi vkan citic, ceren ezpaitirade mundutic, nola ni-ere ezpainaz mundutic. 15 Eztiat othoitz eguiten ken ditzán hec mundutic, baina beguira ditzán gaichtotic. 16 Eztituc mundutic, nola ni-ere ezpainaz mundutic. 17 Sanctificaitzac hec eure eguiáz: hire hitza duc eguiá. 18 Nola ni igorri binauc mundura, nic-ere igorri citiat hec mundura. 19 Eta hecgatic sanctificatu diát neure buruá hec-ere sanctificatuac diradençát eguiáz. 20 Eta eztiat hecgatic solament othoitz eguiten, baina hayén hitzac ni baitan sinhetsiren dutenacgatic-ere bay: 21 Guciac bat diradençát, nola hi Aita baitaiz

nitan, eta ni hitan, hec-ere gutan bat diraden: sinhets deçançat munduac ecen hic ni igorri nauála. 22 Hic niri eman drautan gloriá, nic-ere eman diraeat hæy: bat diradençát gu-ere bat garen beçala. 23 Ni nauc hetan, eta hi nitan, perfecto diradençát bat berean, eta eçagut deçan munduac ecen hic ni igorri nauala, eta maite dituala hec ni maite vkan nauán beçala. 24 Aitá, niri eman drauzquidanac, nahi diat non bainaiz ni, hec-ere diraden enequin: contempla deçatençát ene gloria hic niri eman drautána, ecen maite vkan nauc mundua funda cedin baino lehendanic. 25 Aita iustoá, munduac hi ezau eçagutu, baina nic hi eçagutu aut, eta hauc eçagutu dié ecen hic ni igorri nauála. 26 Eta eçagut eraci diraeat hire icena, eta eçagut eraciren: hic niri on eritzi draután onheriztea, hetan dençát, eta ni hetan.

18 Gauça hauc erran cituenean, ilki cedin Iesus bere discipuluequin Cedrongo torrentaz berce aldera, non baitzén baratzebat, ceinetan sar baitzedin hura eta haren discipuluac. 2 Eta baçaquian leku hura ludasec-ere, ceinec traditzen baitzuen hura: ecen anhitzetan Iesus bildu içan cen hara bere discipuluequin. 3 Iudas bada harturic soldadozco bandabat, eta Sacrificadore principaletaric eta Phariseuetaric officierac, ethor cedin hara lanternequin eta torchoequin eta harmequin. 4 Iesusec bada çaquizquialaric haren gainera ethorteco ciradenen gauça guciac, aitzinaraturic erran ciecén, Noren bilha çabiltzate? 5 Ihardets cieçoten, Iesus Nazarenoren. Dioste Iesusec, Ni naiz. Eta hequin cegoen Iudas-ere ceinec traditzen baitzuen hura. 6 Bada erran cerauenean, Ni naiz, guibelerat citecen, eta eror citecen lurrera. 7 Orduan berriz interroga citzan, Noren bilha çabiltzate? Eta hec erran ceçaten, Iesus Nazarenoren. 8 Ihardets ceçan Iesusec, Erran drauçuet ecen ni naicela: bada baldin ene bilha baçabiltzate, vtzitzaçue hauc ioaitera. 9 Erran çuen hitza compli ledinçát, Niri hic eman drauzquidanetaric, eztiát galdu batre. 10 Eta Simon Pierrisec nola baitzuen ezpatá, idoqui ceçan hura, eta io ceçan Sacrificadore subiranoaren cerbitzaria, eta ebaqui cieçón escuineco beharria: eta cerbitzariaren icena cen Malchus. 11 Erran cieçón bada Iesusec Pierrisi, Eçarrac eure ezpatá maguinán: ala ez tut edanen Aitac niri eman drautan çopa? 12 Orduan bandác eta capitainac eta luduen officieréc elkarrequin hatzaman ceçaten Iesus, eta esteca ceçaten. 13 Eta eraman ceçaten lehenic Annasgana: (ecen Caiphassen guinharreba cen, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano) eta harc igor ceçan hura

estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana. 14 Eta Caiphas cen conseillu eman cerauena luduey ecen probetchu cela guiçombat hil ledin populuagatic. 15 Eta iarreiuiten çayón Iesusi Simon Pierris, eta berce discipulubat, eta discipulu hura cen Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta sar cedin Iesusequin batean Sacrificadore subiranoaren salán. 16 Baina Pierris borthaldean campotic cegoen. Ilki cedin bada berce discipulu Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta minça cequiön nescato borthalçainari, eta sar eraci ceçan Pierris. 17 Eta erran cieçón Pierrisi nescato borthalçainac. Ez othe aiz hi-ere guiçon hunen discipuluetaric? Dio harc, Ez naun. 18 Eta ceuden han cerbitzariac eta officierac ikatz kamborra eguinic, ecen hotz ari cen, eta berotzen ciraden: eta cen hequin Pierris-ere eta berotzen cegoen. 19 Sacrificadore subiranoac bada interroga ceçan Iesus bere discipuluéz eta bere doctrináz. 20 Ihardets cieçón Iesusec, Ni publicoqui minçatu içan natzayóc munduari, nic bethiere iracatsi vkan diat synagogán eta templean, nora luduac alde gucietaric biltzen baitirade, eta secretuan eznauc minçatu deus. 21 Cergatic interrogatzen nauc ni? interrogaitzac ni cer minçatu natzayen ençun dutenac: hará, hec ciaquié cer erran dudan nic. 22 Eta gauça hauc harc erran cituenean, present ciraden officieretaric batec cihor colpebat eman cieçón Iesusi, ciuela, Horrela ihardesten draucac Sacrificadore subiranoari? 23 Ihardets cieçón Iesusec, baldin gaizqui minçatu banaiz, testifica eçac gaizquiaz: eta baldin vngui erran badut, cergatic ioiten nauc? 24 Orduan igor ceçan hura Annasec estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana. 25 Eta cegoen han Simon Pierris, eta berotzen cen: erran cieçoten bada hari, Ez othe aiz hi-ere haren discipuluetaric? vka ceçan harc, eta erran ceçan, Ez naiz. 26 Diotsa hari Sacrificadore subiranoaren cerbitzarietaric cembeitec, Pierrisec beharria ebaqui ceraucanaren ahaide batec, Ez aut nic hi ikussi baratzean harequin? 27 Orduan berriz vka ceçan Pierrisec, eta bertan oillarrac io ceçan. 28 Guero eraman ceçaten Iesus Caiphasganic Pretoriora: eta cen goiça, eta berac etzitecen sar Pretoriora, satsu ezlitençat, baina Bazcoa ian leçatençat. 29 Ilki cedin bada Pilate hetara campora, eta erran ceçan, Cer accusatione daccarqueçue guiçon hunen contra? 30 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Baldin hori gaizqui-eguile ezpaliz, ezquindrauçueán hiri liuratu. 31 Dioste orduan Pilatec, Har eçaçue haur çuec, eta çuen Leguearen araeuz condemna eçaçue. Orduan erran cieçoten Iuduéc, Eztuc sori guretzáz nehoren hiltzea. 32 Haur cen Iesusen hitza compli ledinçát,

cein erran baitzeçan aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar luen. **33** Sar cedin bada berriz Pretoriora Pilate, eta dei ceçan Iesus, eta erran cieçón, Hi aiz luduen Reguea? **34** Ihardets cieçon Iesusec, Eurorren burutic hic hori erraiten duc, ala bercéc erran draue niçaz? **35** Ihardets ceçan Pilatec, Ala ni ludu naiz? eure nationeac eta Sacrificadore principaléc liuratu arauté: cer eguin duc? **36** Ihardets ceçan Iesusec, Ene resumá eztuc mundu hunetatic: baldin mundu hunetatic baliz ene resumá, ene gendeac combati litezquec luduey liura enzendingát: baina orain ene resumá eztuc hemengo. **37** Erran cieçón orduan Pilatec, Regue aiz bada hi? Ihardets ceçan Iesusec, Hic dioc ecen Regue naicela ni. Ni hunetacotzát iayo içan nauc, eta hunetacotzát ethorri içan nauc mundura, testimoniage demodançát eguiari. Eguiatic den guciac, ençuten dic ene voza. **38** Diotsa Pilatec, Cer da eguia? Eta haur erran çuenean, berriz ilki cedin luduetara, eta dioste, Nic eztut erideiten haur baithan causaric batre. **39** Eta costumabat baituçue bat larga dieçaçuedan Bazcoz: nahi duçue bada larga dieçaçuedan luduen Reguea? **40** Oihuz iar citecen bada berriz guciac, cioitela, Ez hori, baina Barabbas: eta cen Barabbas gaightagun-bat.

19 Orduan bada har ceçan Pilatec Iesus, eta açota ceçan. **2** Eta gendarmeséc plegaturic coroabat elhorriz eçar ceçaten haren buru gainean, eta escarlatazco abillamendu batez vezti ceçaten. **3** Eta erraiten çutén, Vngui hel daquiála luduen Regueá. Eta cihor vkaldiz ceraunsaten. **4** Ilki cedin bada berriz Pilate campora, eta erran ciecén, Huná, ekarten drauçuet campora, eçaçut deçaçuençat ecen eztudala hunetan hoguenic batre erideiten. **5** Ilki cedin bada Iesus campora, elhorrizco coroa çacarquela, eta escarlatazco abillamendua. Eta dioste Pilatec, Huná guiçona. **6** Baina ikussi çutenean hura Sacrificadore principaléc eta officieréc, oihu eguin ceçaten, cioitela, Crucifica eçac, crucifica eçac. Dioste Pilatec, Har eçaçue ceuroc, eta crucifica eçaçue: ecen nic eztut erideiten haur baithan hoguenic. **7** Ihardets cieçoten luduec, Guc Leguea diagu, eta gure Leguearen arauéz hil behar dic, ecen laincoaren Seme bere buruá eguin dic. **8** Ençun çuenean bada Pilatec hitz haur, beldurrago cedin. **9** Eta sar cedin Pretoriora berriz, eta erran cieçón Iesusi, Nongo aiz hi? Eta Iesusec repostaric etzieçón eman. **10** Diotsa bada Pilatec, Niri ezatzait minço? Eztaquic ecen bothere dudala hire crucificatzeco, eta bothere dudala hire largatzeco? **11** Ihardets ceçan Iesusec, Ezuque bothereric batre ene contra, baldin eman

ezpalitzaic gainetic: halacotz, ni hiri liuratu narauanac, bekatu handiagoa dic. **12** Handic harat baçabilan Pilate hura largatu nahiz: baina luduac heyagoraz ceuden, Baldin hori larga badeçac, ezaiz Cesaren adisquide: ecen bere buruá regue eguiten duen gucia contrastatzen ciayóc Cesari. **13** Pilatec bada ençunic hitz haur, eraman ceçan campora Iesus, eta iar cedin alki iudicialean, Pabadura, eta Hebraicoz Gabbatha deitzen den lekuan. **14** Eta cen orduan Bazcoco preparacionea, eta sey orenén inguruá: orduan dioste Pilatec luduey, Huná çuen Reguea. **15** Baina hec oihu ceugiten, Ken, ken, crucifica eçac. Dioste Pilatec, çuen Reguea crucificaturen dut? Ihardets çaçaten Sacrificadore principaléc, Eztiagu regueric Cesar baicen. **16** Orduan bada eman ciecén crucifica ledinçát. Eta har ceçaten Iesus, eta eraman ceçaten. **17** Eta hura bere crutzea çacarquela ethor cedin Bur-heçur plaça deitzen denera, eta Hebraicoz Golgotha. **18** Non crucifica baitzeçaten hura, eta harequin berkeric biga, alde batetic eta bercetic, eta Iesus artean. **19** Eta scriba ceçan titulubát Pilatec, eta eçar ceçan haren crutze gainean: eta cen scribatua, IESVS NAZARENO IVDVEN REGVEA. **20** Titulu haur bada luduetaric anhitzec iracurt ceçaten: ecen ciuitate aldean cen Iesus crucificatu cen lekua: eta cen scribatua Hebraicoz, Grecquez, eta Latinez. **21** Ciotsaten bada Pilati luduén Sacrificadore principaléc, Ezteçála scriba luduén Regue: baina berac erran duela, luduén Reguea naiz. **22** Ihardets ceçan Pilatec, Scribatu dudana, scribatu dut. **23** Bada gendarmeséc Iesus crucificatu çutenean har citzaten haren abillamenduac, (eta eguin citzaten laur parte, gendarmesetatic batbederari ceini bere parteá) iaca-ere har ceçaten: eta iacá cen iostura gabe gainetic gucia ehoa. **24** Erran ceçaten bada bere artean, Ezteçagula hura erdira, baina daguigun harçaz çorthe ceinen içanen den: eta haur, Scriptura compli ledinçát, dioela, Ene abillamenduac partitu vkan dituzté bere artean, eta ene abillamenduaren gainean çorthe egotzi vkan duté. Bada gendarmeséc gauça hauc eguin citzaten. **25** Eta ceuden Iesusen crutzearen aldean, haren ama eta haren amaren ahizpá, Maria Cleopasena eta Maria Magdalena. **26** Iklus citzanean bada Iesusec bere ama, eta maite çuen discipulua han cegoela, diotsa bere amari, Emazteá, horrá hire semea. **27** Guero diotsa discipulari, Horrá hire ama. Eta orduandanic recebi ceçan hura discipuluac beregana. **28** Guero nola baitzaquian Iesusec ecen berce gauça guciac ia complitu ciradela, compli ledinçát Scripturá, erran ceçan, Egarri naiz. **29** Eta vncibat cen han vinagrez betheric eçarria.

Eta hec bethe ceçaten spongiabat vinagrez, eta hissoपोaren inguruân eçarriric, presenta cieçoteren ahora. 30 Eta hartu çuenean lesusec vinagrea, erran ceçan, Gucia complitu da: eta buruâ beheraturic renda ceçan spiritua. 31 Orduan luduéc ezlaudençat crutzean gorputzac Sabbathoan, ceren orduan baitzén preparationeco eguna: (ecen Sabbath hartaco egun handia cen) othoitz ceguïoten Pilati hauts litecen hayén çangoac, eta ken litecen. 32 Ethor citecen bada gendarmesac, eta hauts citzaten lehenaren çangoac, eta berce harequin crucificatu cenarenac. 33 Baina lesusgana ethor citecenean, ikussiric ia hura hil cela etzitzaten hauts haren çangoac. 34 Baina gendarmesetaric batec dardoaz haren seiheisa iragan ceçan, eta bertan ilki cedin odol eta vr. 35 Eta ikussi duenac testificatu vkan du, eta eguiazcoa da haren testimoniagea: harc badaqui ecen eguiác erraiten dituela, çuec-ere sinhets deçaçuençat. 36 Ecen gauça hauc eguin içan dirade Scriptura compli ledinçat, Ezta hautsiren haren heçurric. 37 Eta berriz berce Scriptura batec erraiten du, Ikussiren duté nor çulhatu dutén. 38 Gauça hauen ondoan othoitz eguin cieçon Pilati Ioseph Arimatheacoac (çein baitzén lesusen discipulu, baina ichilizco, luduén beldurrez) ken leçan lesusen gorputza: eta permiti cieçon Pilatec. Ethor cedin bada eta ken ceçan lesusen gorputza. 39 Eta ethor cedin Nicodemo-ere (ethorri içan cena lesusgana gauaz lehenic) ekarten çuela myrrhazco eta aloesezco quasi ehun liberataco mixtionebat. 40 Har ceçaten orduan lesusen gorputza, eta lot ceçaten hura mihistoihalez aromatezco vssainequin, nola costuma baitute luduéc ohorzteco. 41 Eta hura crucificatu içan cen leku hartan cen baratzebat, eta baratzean monument berribat, ceinetan oraino ezpaitzén nehore eçarri içan. 42 Han bada, luduén preparationeco egunaren causaz, ceren hurbil baitzén monumenta, eçar ceçaten lesus.

20 Eta Sabbathoén lehen egunean Maria Magdalena ethorten da goicean, oraino ilhun celaric monumentera: eta ikusten du harria monumentetic aldaratua. 2 Orduan laster eguiten du eta ethorten da Simon Pierrisgana, eta berce discipulu lesusec maite çuenagana, eta dioste, Kendu duté launa monumentetic, eta eztaquigu non eçarri dutén. 3 Ilki cedin bada Pierris, eta berce discipulu hura, eta ethor citecen monumentera. 4 Eta lasterca cioacen biac elkarrequin: baina berce discipulu hura aitzin cequiön Pierrisi, eta lehen ethor cedin monumentera. 5 Eta beheitituric ikus citzan oihalac aldaratuac: badaric-ere etzedin sar. 6 Ethorten da

orduan Simon Pierris hari darreicola, eta sar cedin monumentera, eta ikus citzan oihalac han eçarriac: 7 Eta haren buru gainean içan cen crobitcheta, ez oihalequin eçarria, baina appart biribilgatua leku batetara. 8 Orduan bada sar cedin berce discipulu monumentera lehenic ethorri içan cen hura-ere, eta ikus ceçan, eta sinhets ceçan. 9 Ecen oraino etzaquiten Scripturâ, ecen behar cela hura hiletaric resuscita ledin. 10 Itzul citecen bada discipuluac beretarat. 11 Baina Maria cegoen monumentaren aldean campotic, nigarrez: bada nigarrez cegoela, beheiti cedin monumentera: 12 Eta ikus citzan bi Aingueru churiz veztituac, iarriric ceudela, bata burura eta bercea oinetara, lesusen gorputza etzan içan cen lekuan. 13 Eta hec erran cieçoteren, Emazteâ, cergatic nigarrez ago? Dioste, Ceren kendu baitute ene launa, eta ezpaitaquit non eçarri dutén. 14 Eta haur erran çuenean itzul cedin guibelerat, eta ikus ceçan lesus han cegoela, eta etzaquian lesus cela. 15 Diotsa lesusec, Emazteâ, cergatic nigarrez ago? noren bilha abila? Harc vstec ecen baratzeçaina cela, diotsa, launa, baldin hic eraman baduc hura, erradac non eçarri duân: eta nic kenduren diat. 16 Diotsa lesusec, Mariâ: Itzuliric harc diotsa, Rabboni, erran nahi baita, Magistrua. 17 Diotsa lesusec, Ezneçanala hunqui: ecen oraino eznaun igan neure Aitagana: baina habil ene anayetara, eta erran iecén, Igaiten naiz neure Aitagana, eta çuen Aitagana, eta neure laincoagana eta çuen laincoagana. 18 Ethor cedin Maria Magdalena contatzen ceruela discipuluey ecen ikussi çuela launa, eta harc gauça hec erran cerautzala. 19 Eta arrastu cenean Sabbathoén asteco lehen egun hartan, eta borthác ertsiac ceudela, non bilduac baitziraden discipuluac luduén beldurrez, ethor cedin lesus eta gueldi cedin hayén artean, eta dioste, Baquea dela çuequin. 20 Eta haur erran çuenean, eracuts cietzén escuac eta bere seiheisa: eta aleguera citecen discipuluac ikussiric launa. 21 Eta erran cieçén berriz, Baquea dela çuequin: ni Aitac igorri nauen beçala, nic-ere igorten çaituztet çuec. 22 Eta haur erran çuenean, hats eman cieçén eta erran, Recebi eçaçue Spiritu saindua. 23 Noren-ere bekatuac barkaturen baitituçue, barkatzen çaitze hæy: eta norenac-ere eduquiren baitituçue, eduquiac dirade. 24 Eta Thomas, hamabietaric bat, Didymus deitzen dena, etzén hequin lesus ethorri cenean. 25 Erran cieçoteren bada hari berce discipuluéc, Ikussi diagu launa. Eta harc erran cieçén, Baldin ikus ezpadeçat haren escuetan itzén seignalea, eta eçar ezpadeçat neure erhia itzén lekuan, eta eçar ezpadeçat neure escua haren seyhetsëan, eztut sinhetsiren. 26 Eta

çortzi egunen buruän berriz ciraden haren discipuluac barnean, eta Thomas hequin: ethor cedin lesus borthác ertsiac ceudela, eta gueldi cedin hayén artean, eta erran ceçan, Baquea dela çuequin. 27 Guero diotsa Thomasi, Eçarrac eure erhia hemen, eta ikus itzac ene escuac: eta heda eçac eure escua, eta eçarrac ene seihtesean: eta ezaicela sinheste-gabe, baina sinheste-dun. 28 Eta ihardets ceçan Thomasec: eta erran cieçón, Ene launa eta ene laincoá. 29 Diotsa lesusec, Ceren ikussi binauc, Thomas sinhesten duc: dohatsu dituc ikussi ez, eta sinhetsi dutenac. 30 Bada anhitz berce signoric-ere eguin ceçan lesusec bere discipuluén aitzinean, cein ezpaitirade scribatuac liburu hunetan. 31 Baina gauça hauc scribatu içan dirade, sinhets deçaquençát ecen lesus dela Christ laincoaren Semea, eta sinhesten duçuela vicitzea duçunençát haren icenean.

21 Guero manifesta cequién berriz lesus discipuluey Tiberiaco itsas aldean, manifesta cedin bada hunela: 2 Ciraden elkarrequin Simon Pierris, eta Thomas Didymus deitzen dena, eta Nathanael, cein baitzén Cana Galileaco, eta Zebedeoren semeac, eta haren discipuluetaric berce ric biga. 3 Dioste Simon Pierrisec, Banoa arrainçara. Diotsate, Baguioaçac gu-ere hirequin. Parti citecen, eta içan citecen vncira bertan: eta gau hartan etzeçaten deus har. 4 Baina goiça ethorri cenean, eriden cedin lesus vr bazterrean: badaric-ere etzeçaten eçagut discipuluéc lesus cela. 5 Dioste bada lesusec, Haourrác, iaquiric batre baduçue? Ihardets cieçoten, Ez. 6 Eta harc dioste, Egotzaçue sarea vnciaren escuineco aldera, eta eridenen duçue. Egotz ceçaten bada, eta guehiagoric ecin hura tira ceçaqueten arrainén anhitzez. 7 Diotsa bada lesusec maite çuen discipulu harc Pierrisi, launa duc. Simon Pierris bada, ençun çuenean ecen launa cela, bere iuppáz ingura cedin (ceren billuzgorria baitzén) eta egotz ceçan bere buruá itsassora. 8 Eta berce discipuluac vncian ethor citecen, (ecen etziraden lurretic vrrun, baina ber-ehun bessoren inguruá) tiratzun çutela sarea arrainez bethea. 9 Eta lurrera iautsi ciradenean ikus citzaten ikatzac eçarriac, eta arraina gainean eçarria eta oguia. 10 Dioste lesusec, Ekarçue orain hartu dituçuen arrainetaric. 11 Içan cedin Simon Pierris, eta tira ceçan sarea lurrera, ehun eta berroquey eta hamairur arrain handiz bethea: eta hambat bacen-ere, etzedin ethen sarea. 12 Dioste lesusec, Çatozte barazcal çaitetzte. Eta discipuluetaric batre etzayón venturatzen interrogatzera, Hi nor aiz? çaquitelaric ecen launa cela. 13 Ethorten da

bada lesus eta hartzen du oguia eta emaiten draue, eta arrainetic halaber. 14 Haur cen ia heren aldia lesus bere discipuluey manifestatu içan çayena hiletaric resuscitatuz gueroztic. 15 Bada barazcaldu ciradenean, diotsá Simon Pierrisi lesusec, Simon Ionaren semeá, hauc baino hobe dariztac? Diotsa, Bay launa: hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaiztac ene bildotsac. 16 Diotsa are berriz, Simon Ionaren semeá, on dariztac niri? Diotsa, Bay launa, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaiztac ene ardiac. 17 Erraiten drauca herenean, Simon Ionaren semeá, on dariztac niri? Triste cedin Pierris ceren erran baitzieçón herenean, On dariztac niri? Eta erran cieçón, launa, hic gauça guciac badaquizquic, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa lesusec, Bazcaiztac ene ardiac. 18 Eguiaz eguiaz erraiten drauat, gazteago incenean, guerricitzen incén, eta bahindoan norat nahi baihincén: baina çahar adinean, hedaturen dituc eure escuac, eta bercec guerricaturen au, eta eramanen au nahi eztuquean lekura. 19 Eta haur erran ceçan, aditzera emaiten çuela cer herioz glorificaturen çuen laincoa. Eta haur erran çuenean, diotsa, Arreit niri. 20 Itzuliric Pierrisec ikus ceçan lesusec maite çuen discipulu hura, iarreiçuten cela, cein sustengatu-ere baitzén affarian haren estomac gainera, eta erran baitzeçan, launa, nor da hi traditzen auena? 21 Haur bada ikussi çuenean Pierrisec, diotsa lesusi, launa, eta haur cer? 22 Diotsa lesusec, Baldin hori nahi badut dagoen nathorreno, cer mengoa duc hic? hi arreit niri. 23 Eta ilki cedin hitz haur anayén artean ecen discipulu hura etzela hilen: baina etzeraucan erran lesusec, eztuc hilen: baina, Baldin hori nahi badut dagoen nathorreno, cer mengoa duc hic? 24 Haur da discipulu hura ceinec testificatzen baitu gauça hauçaz, eta gauça hauc harc scribatu ditu: eta badaquigu ecen eguiazco dela haren testimoniagea. 25 Baina bada anhitz berce gauçaric-ere lesusec eguinic, cein baldin scribatuac balirade punctuz punctu, munduac-ere eztut vste eduqui litzaqueela scriba litezquen liburuác.

Eginak

1 LEHENIC minçatu ičan nauc, Theophile, Iesus eguiten eta iracasten hassi ičan cen gauça guciéz. **2** Elegitu cituen Apostoluey Spiritu sainduaz manamenduac emanic, goiti recebitu cen egunerano. **3** Ceiney eracutsi-ere baitu bere buruá viciric bere passioneaz gueroztic anthitz seignale segurez, berroquey egunez hæy eracusten eta laincoaren resumáz minçatzen çayela. **4** Eta bildu cituenean, mana citzan ezlítecen parti Ierusalemetic, baina iguriqui leçaten Aitaren promessa, Cein, dio, ençun baituçue eneganic. **5** Ecen Ioannesec batheyatu du vrez, baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz anhitz egun gabe. **6** Hec bada bildu ciradenean interroga ceçaten hura, cioitela, launa, dembora hunetan bere staturaco draucac resumá Israeli? **7** Eta erran cieçén, Ezta çuey eman Aitac bere bothere proprian eçarri dituen demborén edo sasoinén eçagutzeta. **8** Baina recibituren duçue çuen gainera ethorríren den Spiritu sainduaren verthutea, eta ičanen çaiçquidate testimonio Ierusalemen, eta ludea gucian, eta Samarían, eta lurraren bazterrerano **9** Eta gauça hauc erran cituenean, hec çacussatela altcha cedin: eta hodey batec harturic eraman ceçan hayén beguietatic. **10** Eta cerurat beguiac fincatuac çadutzatela hura ioaten cenean, huná, bi guiçon presenta citecen hayén aitzinean veztidura churitan: **11** Ceinéc erran-ere baitzeçaten, Galileaco guiçonác, cergatic zaudete, cerurat beha çadetela? goiti çuetaric cerurat recebitu den Iesus haur, hala ethorríren da nola ikussi baituçue cerurat ioaiten. **12** Orduan itzul citecen Ierusalemera Oliuatzetaco deitzen den menditic, cein baita Ierusalemeco aldean, Sabbath baten bidean. **13** Eta sarthu ičan ciradenean, igan citecen gamera gora batetara non baitzeuden Pierris eta Iacques, Ioannes eta Andriu, Philippe eta Thomas, Bartholomeo eta Matheu, Iacques Alpheoren semea eta Simon Zelotes, eta Iuda Iacquesen anayea. **14** Hauc guciéc perseueratzen çutén gogobatez othoiztatan eta orationetan emaztequin, eta Iesusen ama Mariarequin, eta haren anayequin, **15** Eta egun hetan iaiquiric Pierrisec discipuluen artean, erran ceçan (eta cen han berean compainiabat seioguey personaren ingurucoric) **16** Guiçon anayeaç, complitu behar cen Scriptura haur, cein aitzinetic erran baitu Spiritu sainduac Daud-en ahoz, Iudasez, cein ičan baita Iesusen hatzamaién guidari: **17** Ecen contuco cen gurequin, eta recebitu vkan çuen administratione hunetaco portionea. **18** Harc bada

acquisitu du landabat iniquitatezco alocairutic, eta bere buruá egotziric erditic leher eguin vkan du, eta vrratu ičan dirade haren halsar guciac. **19** Eta gauça haur eçagutu ičan da Ierusalemeco habitant guciéz: hala non deithu ičan baita landa hura hayén lengoage propriz, Haceldama: erran nahi baita, odol landa. **20** Ecen scribatua da Psalmuen liburuán, Eguin bedi haren habitacionea desert, eta ezten han habita dadinic. Eta, Haren administrationea har deçan berce batec. **21** Behar da beraz gurequin bildu ičan diraden guiçon hautaric, Iesus launa gure artean ioan eta ethorri ičan den dembora gucian, **22** Hassiric Ioannesen Baptismotic, gureganic goiti recebitu ičan den egunerano, bat eguin dadin haren resurreccionen testimonio gurequin. **23** Presenta citzaten bada biga, Ioseph Barsabas deitzen cena, cein icen goiticoz Iusto deithu ičan baita, eta Matthias. **24** Eta othoizte eguiten çutela erran ceçaten, Hic launa gucien bihotzac baiteçaguzquic, eracutsac cein elegitu duán bi hautaric, **25** Har deçançat ministerio hunetaco eta Apostolutassuneco, portionea, ceinetaric erauci ičan baita Iudas, ioan ledinçat bere lekurát. **26** Eta egotz citzaten hayén çortheac, eta eror cedin çorthea Matthiasen gainera, eta consentimendu batez eçar cedin hameca Apostoluen contuan

2 Eta ethorri cenean Mendecoste eguna, guciac ciraden gogo batez leku batetan berean. **2** Eta eguin cedin subitocui cerutic soinuabat botheretsuqui heldu den haice baten ançora, eta bethe ceçan ethe gucia non baitzeuden iarriric: **3** Eta aguer cequizquien suaren ançoco mihi partituac, eta paussa cedin hetaric batbederaren gainean. **4** Eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta has citecen minçatzen lengoage arrotzez, Spirituac minçatzera emaiten cerauen beçala. **5** Eta bacén Ierusalemen egoiten ciraden Iudu laincoaren beldurra çuten guiçonetaric, ceruaren azpico natione orotaric. **6** Bada hots haur eguin cenean, bil cedin gendaldebat, eta trubla cedin, ceren batbederac ençuten baitzituén bere lengoage propriz hec minçatzen. **7** Eta spantatuac ceuden guciac, eta miresten çutén elkarri ciotsatela, Huná, minço diraden hauc gucioc, eztirade Galileano? **8** Nolatan bada guc dançuzquigu batbедера iayo ičan garen lengoage propriaz minçatzen? **9** Parthianoéc eta Medianoéc eta Elamitéc, eta Mesopotamian egoiten diradenéc, eta Iudean, eta Cappadocian, Ponten, eta Asian, **10** Phrygian eta Pamphylian, Egypten, eta Lybia bazterretan, baita Cyreneco aurkán, eta Roman daudenéc, eta Iuduéc eta Proselytoéc, Cretianoéc eta Arabianoéc: **11** Ençuten ditugu hauc gure lengoagez

minço diradela laincoaren gauça magnificoez. 12 Eta spantatuac ceuden guciac, eta etzaquitén cer pensa, elkarri ciotsatela, Cer erran nahi da haur? 14 Baina çutic cegoela Pierrisec hamequequin, altcha ceçan bere voza, eta minça cequién, cioela, Guiçon luduác eta Ierusalemén habitatzen çareten guciác, haur iaquiçue, eta beharriez har itzaçue ene hitzac. 15 Ecen ez tirade, çuec vste duçuen beçala hauc hordi, ikussiric ecen egunaren heren orena dela 16 Baina haur da loel prophetáz erran içan dena. 17 Eta içanen da, azquen egunetan (dio lain-coac) erautsiren baitu neure Spiritutic haragui guciren gainera: eta prophetizaturen dute çuen seméc eta çuen alabéc, eta çuen gaztéc visionéac ikussiren dituzte, eta çuen çaharréc ametsez amets eguinen duté. 18 Eta segur neure muthilén eta neure nescatoen gainera egun hetan erautsiren dut neure Spiritutic, eta prophetizaturen duté. 19 Eta eguinen ditut gauça miraculuzcoac ceruán garayan, eta signoac lurrean beherean, odol eta su eta kezco vapore. 20 Iguzquia cambiaturen date ilhumbetara, eta ilharguia odoletara, launaren egun handia eta notablea dathorren baino lehen. 21 Eta içanen da norc-ere inuocaturen baitu launaren icena, saluaturen baita haina. 22 Israeltar guiçonác, ençun itzaçue hitz hauc: Iesus Nazarena, guiçon laincoaz approbatua çuec baithan obra excellentez eta miraculuz eta signoz, cein eguin baititu laincoac harçaz çuen artean, ceuroc-ere daquiçuen beçala: 23 Haur, laincoaren confeillu arrastatuz eta prouidentiaz emana hartu cindutenean, gaichtoén escuz crucificaturic hil vkan duçue. 24 Cein laincoac resuscitatu baitu, herioaren doloreac lachaturic, ceren ezpaiztén possible hura harçaz, eduqui ledin. 25 Ecen David-ec erraiten du harçaz, Contemplatzen nuen launa neure aitzinean bethiere: ecen neure escuineco aldean daut higui ez nadin 26 Halacotz alegueratu da ene bihotza, eta boztu da ene mihia, eta are guehiago ene haragui paussaturen da sperançatan. 27 Ecen eztuc vtziren ene arimá sepulchrean, eta eztuc permtitturen hire Sainduac corruptioneric sendi deçan. (Hadés 986) 28 Eçaçut eraci drauzquidac vicitzearen bideac, betheren nauc bozcarioz eure beguitharte aitzinean. 29 Guiçon anayéac, frangoqui erran ahal deçaqueçuet David patriarcház, ecen hura hil içan dela eta ohortze içan dela, eta haren sepulchrea gure artean dela egungo egunerano. 30 Bada Propheta nola baitzén, eta baitzaquian ecen iuramenduz iuratu ceraucala laincoac ecen haren guerrunceco fructutic, haraguiaren araeuz, Christ suscitaturen çuela, haren throno gainean iar eraciteco. 31 Aitzinetic ikussiric minçatu içan da Christen resurrectioneaz, ecen

eztela vtzi içan haren arima sepulchrean, eta haren haraguiac eztuela ikussi corruptioneric. (Hadés 986) 32 Iesus haur resuscitatu vkan du laincoac, eta gauça hunez gu gucioc gara testimonio. 33 Bada laincoaren escuinaz altchatu içan denean eta Spiritu sainduaren promessa Aitaganic recebitu duenean, erautsi vkan du çuec orain dacussaçuen eta dançuçuen haur. 34 Ecen David ezta içan ceruètara: baina dio berac, Erran drauca launac ene launari, Iar adi ene escuinean, 35 Eçar ditzaçuedano hire etsayac hire oinén scabella. 36 Segur iaquin beça bada Israeleco etche guciac, ecen hura laun eta Christ eguin duela laincoac: Iesus çuec crucificatu duçuen haur diot. 37 Eta gauça hauc ençunic bihotz-chimico har ceçaten, eta erran cieçoten Pierrisi eta berce Apostoluey, Cer eguinen dugu guiçon anayéac? 38 Eta Pierrisec dioste, Emenda çaitetze eta batheya bedi çuetaric batbedera Iesus Christen icenean bekatuén barkamendutan: eta recebituren duçue Spiritu sainduaren dohaina. 39 Ecen çuey eguin çaiçue promessa eta çuen haourrey, eta vrrun diraden guciy, cembat-ere deithuren baititu gure lainco launac. 40 Eta anhitz berce hitzez testificatzen çuen, eta exhortatzen cituen, cioela, Salua çaitetze natione gaichto hunetaric. 41 Bada gogotic haren hitza recebitu çutenac, batheya citecen, eta augmenta citecen egun hartan hirur milla arimaren inguruáz. 42 Eta perseueratzen çuten Apostoluén doctrinán, eta communicationean, eta oguiaren haustean, eta orationétan. 43 Eta arima guciari beldurtassun lot cequion, eta anhitz gauça miraculuzco eta signo Apostoluez eguiten cen. 44 Eta sinhesten çuten guciac-ere elkarrequin ciraden, eta gauça guciac comun cituztén. 45 Possessionéac eta onhassunac saltzen cituzten, eta partitzen cerezten guciy batbederac beharra çuenaren araura. 46 Eta egun oroz perseueratzen çutén gogo batez templean, eta hausten çutela oguia etchez etche, hartzen çuten bere othorançá alegançaquin eta bihotzezco simplicitaterequin: 47 Laudatzen çutela laincoa, eta gratia çutela populu gucia baithan. Eta launac eratchequiten ceraucan gende saluatu içatecoric egun oroz Eliçari.

3 Bada Pierris eta Iohannes elkarrequin igaiten ciraden templea othoitz ordutan, baitzén bedratzi orenetan. 2 Eta guiçon bere amaren sabeleandanic maingu cembat ekarten cen: cein eçarten baituztén egun oroz templo bortha Ederra deitzen denean, elemosyna esca lequiençát templean sartzen ciradene. 3 Harc ikus citzanean Pierris eta Iohannes templean sartzera cioacela, othoitz eguin ciecén elemosynabat luençát.

4 Baina harenganat beguic çorrozturic Pierrisec loannesequin erran ceçan, Beheçac gureganat. 5 Eta hura beguira çayen çorrozqui, hetaric cerbait recebitu vstez. 6 Orduan Pierrisec erran ceçan, Cilharric ez vrrheric eztiát: baina cer baitu hura emaiten drauat: Iesus Chrif Nazarenoren icenean iaiqui adi eta ebil adi. 7 Eta hura escu escuinetic harturic, goiti ceçan, eta bertan erscont citecen haren oin çolác eta aztalac. 8 Eta iauciric gueldi cedin çutic, eta baçabilan: eta sar cedin hequin templean, ebilten eta iauzten cela eta laudatzen çuela laincoa. 9 Eta ikus ceçan hura populu guciac çabilala, eta laudatzen çuela laincoa. 10 Eta eçagut ceçaten, hura ecen hura cela elemosyna esquez templeco bortha Ederrean iarten cena: eta bethe citecen iciapenez eta spantamenduz hari heldu içan çayón gauçaren gainean. 11 Eta maingu sendatu içanac Pierris eta loannes çadutzala, laster eguin ceçan hetara populu guciac Salomonen deitzen den galeriara, spantaturic. 12 Hori ikussiric Pierrisec ihardets cieçón populuari, Israeltar guiçonác, cergatic miraculuz çaudete huneçaz? edo cergatic guregana beguic çorrozturic çaudete, gure verthutez edo saindutassunez haur ebil eraci baguindu beçala? 13 Abrahamen eta Isaac-en eta Iacob-en laincoac, gure aiten laincoac glorificatu du Iesus bere Semea, çuec liuratu eta vkatu duçuen Pilaten aitzinean, harc largatzeco cela iugeatu baçuen-ere. 14 Baina çuec saindua eta iustoa vkatu duçue, eta requeritu duçue guicerhailebat eman lequiçuen: 15 Eta vicitzearen princea hil vkan duçue, cein laincoac hiletaric resuscitatu baitu: eta gauça hunez testimonio gara gu. 16 Eta haren icena baithango fedeaz, ikusten eta eçagutzen duçuen haur, fortificatu vkan du haren icenac: eta harçaz den fedea bere membro gucietaco dispositione haur huni eman drauca çuen gución presentian. 17 Eta orain, anayeác, badaquit ecen ignorantiaz eguin vkan duçuela, çuen Gobernadorec-ere beçala. 18 Baina laincoac aitzinetic bere Propheta gucién ahoz erran cituen gauçác, Christec suffrituren çuela, hala complitu vkan ditu. 19 Emenda çaitetze bada, eta conuerti çaitetze, ken ditecençát çuen bekatuac. 20 Refrigeramendutaco demborác ethorri diratenean launaren presentiat, eta igorri duqueenean çuey aitzinetic erran içan çaiçuen, Iesus Christ: 21 Cein ceruác eduqui behar baitu, laincoac, munduaren hatseandanic Propheta saindu gucién ahoz erran dituen gauça gucién restaurationeco demboretarano. (aiōn g165) 22 Ecen Moysesec aitey erran vkan draue, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: ençunen duçue hura minçaturen çaiqueçuen gauça

gucietan. 23 Eta içanean da, nor-ere Propheta hari behaturen ezpaiztayo, deseguinene baita populuaren artetic. 24 Etare Samuelez guerozco Propheta guciéc, eta gueroz prophetizatu duten guciéc aitzinetic erran-ere badituzte egun hauc. 25 Çuec çarete Prophetén, eta laincoac gure aitey ordenatu drauen aliançaren seme, ciotsala Abrahami, Eta hire hacian benedicatuac içanen dituc lurreco familia guciac. 26 Çuey lehenic laincoac suscitaturic Iesus bere Semea igorri vkan drauçue, harc benedica cinçatençat, çuetaric batbedera çuen gaichtaquerietaric conuertituz.

4 Baina hec populuari minço çaiçala, ethor cequiztén Sacrificadoreac eta templeco Capitaina, eta Sadduceuac, 2 Gaitzuric ceren iracasten baitzutén populu, eta predicatzen baitzutén Iesus icenean hiletarico resurreccionea. 3 Eta escuac egotz citzaten hayén gainera, eta eçar citzaten presoindeguian biharamunerano. Ecen ia arratsa cen. 4 Eta hitza ençun çutenetaric anhitzez sinhets ceçaten: eta guiçonén contua eguin cedin borz millatarano. 5 Eta guertha cedin biharamunean bil baitzitecen hayén Gobernadoreac eta Ancianoac eta Scribác Ierusalemara: 6 Eta Annas Sacrificadore subiranoa, eta Caiphaz eta loannes, eta Alexander, eta Sacrificadorén arraçatic ciraden guciac. 7 Eta artean eçarri cituztenean, interroga citzaten, Cer botherez edo noren icenean gauça haur eguin duçue çuec? 8 Orduan Pierrisec Spiritu sainduaz hetheric, erran ciecen, Populuaren Gobernadoréac eta Israeleco Ancianoác, 9 Egungo egunean guiçon impotent bati eguin içan çayón vnguiaz examinatzen garenaz gueroz, cer moienez haur sendatu içan den: 10 Iaiçue çuec gucioc eta Israeleco populu guciac, ecen Iesus Christ Nazarenoren icenean cein çuec crucificatu baituçue, cein laincoac resuscitatu baitu hiletaric, harçaz guiçon haur dagoela sendoric çuen aitzinean. 11 Haur da harri çueçaz edificaçaleoz arbuyatu içan den hura, cein eguin içan baita cantoin buru. 12 Eta ezta bercecan batetan-ere saluamenduric: ecen berce icenic ezta ceruären azpian guiçoney eman çayenic, ceinez saluatu behar garén. 13 Orduan ikussiric Pierrisen minçatzeco hardieçá eta loannesena, eta eçaguturic ecen guiçon letra-gabeac eta idiotac ciradela, miresten çutén, eta eçagutzen çutén hec Iesusequin içanac ciradela. 14 Eta çacussatenean sendatu içan cen guiçona hequin present cela, ecin deusetan contrasta ahal citaqueen. 15 Orduan hec conseillitic campora ilkitera manaturic: compartitzen çutén elkarren artean, 16 Cioitela, Cer eguinen drauègu guiçon hoey? ecen

signo clarobat hauçaz eguin içan dela, manifest da lerusalemeco habitant guciey, eta ecin vka deçaquegu. **17** Baina guehiagoric publica eztaadin populuaeren artean, defenda diecegun mehatchuz, eztaquizquión guehiagoric minça icen horretan nehoire. **18** Bada hec deithuric mana citzaten neholetan-ere ezlitezcan minça, eta ezleçaten iracats Iesusen icenean. **19** Baina Pierrisec eta Ioannesec ihardesten çutela erran cieçen, Eya laincoaren aitzinean gauça iustoa denez lehen çuey obeditzea ecen ez laincoari, iugea eçaçue. **20** Ecen segur, ecin daidiquegu ençun eta ikussi ditugun gauçac erran ezitizagun. **21** Orduan hec mehatchurequin vtzi citzaten ioaitera, ez eridenez nolatan puni ahal litzaqueizten, populuaeren causaz, ceren guciéc laincoa glorificatzen baitzutén eguin içan cenaz. **22** Ecen berroquey vrthe baino guehiago cituen guiçonac, ceinen gainean sendatzeco signo haur eguin içan baitzén. **23** Eta ioaitera vtzi cituztenean ethor citecen bere gendetara, eta conta cieçen cerere Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc erran baitzerauécen. **24** Eta hec ençun cituztenean gogo batez alcha ceçaten voza laincoagana, eta erran ceçaten, launa, hi aiz ceruá eta lurra, itsassoa eta hetan diraden gauça guciac eguin dituan laincoa, **25** Daudid eure cerbitzariaren ahoz erran duana, Cergatic mutinatu içan dirade gendeac, eta populuéc pensatu vkan dituzté gauça vanoac? **26** Bildu içan dirade lurreco regueac, eta princeac elkarrequin bathu içan dirade launaren eta haren Christen contra. **27** Ecen bildu içan dituc eguiatz hire seme saindu Iesusen contra, cein vnctatu baituc, Herodes eta Ponce Pilate Gentilequin eta Israeleco populuarequin. **28** Eguin leçatençat cerere hire escuac eta hire conseilluac lehenetic eguitera determinatu baitzuen. **29** Orain bada launa, beha eçac hayén mehatchuetara, eta eman iecéc eure cerbitzariet libertate gucirequin hire hitzaz minça ditecen: **30** Eure escua hedaturic ossassun emaitera, signoac eta miraculuac eguin ditecen Iesus hire Seme Sainduaren icenean. **31** Eta othoitz eguin çutenean, ikara cedin lekua ceinetan bilduac baitziraden: eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta minçatzen ciraden laincoaren hitzaz hardieçarequin. **32** Eta aralde sinhetsi vkan çutenén bihotza eta arimá cen bat: eta nehorc posseditzen cituen gaucetatic etzuen erraiten deus bereric çuela, baina gauça guciac cituztén commun. **33** Apostoluec ere verthute handitan testificatzen çutén Iesus launaren resurrectioneaz, eta gratia handia cen bayen gucién gainean. **34** Ecen nehorc deusen beharic etzuen hayén artean: ceren landaric edo etcheric çuten guciéc saltzen baitzituztén, eta saldu içan

ciraden gaucén precioa ekarten baitzutén **35** Eta eçarten Apostoluén oinetara: eta partitzen çayón batbederari, beharra çuenaren araura. **36** Iosesec bada, cein icen goiticoz dei baitzedin Apostoluéz Barnabas (erran nahi baita consolationezco semea) Leuitác, nationez Cyprianoac, **37** Possessionebat nola baitzuen sal ceçan hura, eta ekarriric diruá eçar ceçan Apostoluén oinetara.

5 Baina Ananias deitzen cen guiçon batec, Sapphira bere emaztearequin sal ceçan possessionebat: **2** Eta apparta ceçan preciotic partebat, haren emazteacere çaquialaric: eta cembeit parte ekarriric, Apostoluén oinetara eçar ceçan. **3** Eta erran ceçan Pierrisec, Ananias, cergatic bethe du Satanec hire bihotza Spiritu sainduari gueçur erraitera, eta landaren preciotic appartatzera? **4** Baldin beguiratu bahau etzena hire guelditzen? eta salduric hire botherean etzena? cer cen cergatic gauça hori gogoan eçarri behar auen? eztrauec guiçoney gueçur erran, baina laincoari. **5** Eta Ananias hitz hauc ençunic, eror cedin, eta renda ceçan spiritua: eta beldurtassun handia iar cedin gauça hauc ençuten cituzten gucién gainean. **6** Eta iaiquiric lagun gazte batzuc har ceçaten hura, eta camporat eramanic ohortz ceçaten. **7** Eta guertha cedin quasi hirur orenen buruán, haren emaztea-ere, cer eguin cen etzaquialaric, sar baitzedin: **8** Eta erran cieçón Pierrisec, Erran ieçadan hambatetan landá saldu duçue? Eta harc erran ceçan, Bay, hambatetan. **9** Orduan Pierrisec diotsa, Cer da iunctatu içan baitzarete çuen artean launaren spirituaren tentatzera? horrá, hire senharra ohortze dutenén oinac borthán, eta eramanen aute hi. **10** Eta bertan eror cedin haren oinetara eta renda ceçan spiritua. Eta sarthuric lagun gaztéc eriden ceçaten hura hila, eta camporat eramanic ohortz ceçaten bere senharren aldean. **11** Eta beldurtassun handia eguin cedin Eliça guciaren gainean, eta gauça hauc ençuten cituzten gucién gainean. **12** Eta Apostoluén escuz eguiten cen anhitz signo eta miraculu populuan: (eta ciraden guciac gogo batetaco Salomonen galerián. **13** Eta bercetatic batre etzén venturatzen hequin nahastecatza: baina magnificatzen cituen hec populuac. **14** Eta emendatzenago cen launear sinhesten çutenen compainiá, hambat guiçonez nola emaztez) **15** Hambat non karriquetara ekarten baitzituztén. eriac, eta ohetan eçarten eta licteretan, Pierris ethor ledinean haren itzala berere hetaric cembeiten gainetic iragan ledinçat. **16** Eta biltzen cen hiri hurbiletaco communa-ere lerusalemera, ekarten cituztela eriac

eta spiritu satsuez tormentatuac: eta guciac sendatzen ciraden. 17 Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoa, eta harequin ciraden guciac (cein baita Sadduceuen sectá) inuidiaz bethe citecen. 18 Eta egotz citzaten escuac Apostoluén gainera, eta eçar citzaten presoindegui publicoan. 19 Baina launaren Aingueruác gauaz irequi citzan presoindeguico borthác: eta hec campora idoquiric, erran ceçan, 20 Çoazte, eta templean çaudetela declaira ietzoçe populuari vicitze hunetaco hitz guciac. 21 Eta hec haur ençunic far citecen arthatsean templean, eta iracasten ari ciraden. Eta ethorric Sacrificadore subiranoac, eta harequin ciradenéc bil ceçaten conseillua eta Israeleco haourrén Anciano guciac: eta igor ceçaten presoindeguira erekar litecençát. 22 Baina ethorric officieréc etzitzaten eriden presoindeguian, eta itzuliric conta ceçaten, 23 Cioitela, Presoindeguia behinçát eriden dugu ertsia diligentia gucierequin, eta goardác campotic borthén aitzinean ceudela: baina irequi dugunean, nehor eztugu barnean eriden. 24 Hitz hauc ençun eta, Sacrificadore subiranoa eta templeco Capitaina, eta Sacrificadore principalac, dudán ceuden heçaz cer içanen cen. 25 Baina ethorric cembeitec erran cieçén, Hará, presoindeguian eçarri cuntuzten giçonac templean dirade, eta iracasten dute populua. 26 Orduan templeco Capitainac ioanic officierequin ekar citzan bortcha gabe: (ecen po-puluaren beldur ciraden lapida ezlitezén) 27 Eta ekarriric hec presenta citzaten conseilluan: eta interroga citzan Sacrificadore subiranoac, 28 Cioela, Eztrauçuegu manamendu expressez defendatu etzinezaten iracats icen horretan? eta huná, bethe duçe Ierusaleme çuen doctrináz, eta nahi duçe gure gainera erekarri giçon horren odola. 29 Orduan ihardesten çuela Pierrisec eta berce Apostoluéc erran ceçaten, Lehen obeditu behar da laincoa ecen ez giçonac. 30 Gure Aitén laincoac resuscitatu vkan du Iesus, cein çuec çurean vrkaturic hil vkan baituçe. 31 Haur laincoac prince eta saluadore goratu vkan du bere escuinaz, eman lieçonçat emendamendua Israeli eta bekatuén barkamendua. 32 Eta guc ekarten draucagu testimoniage erraiten ditugun gauça hauçaz: bay eta Spiritu sainduac, cein eman baitraue laincoac hura obeditzen duteney. 33 Eta hec haur ençunic despitez leher eguiteco ceuden, eta consultatzen çuten hayén hiltzera. 34 Orduan iaiquiric conseilluan Phariseu Gamaliel deitzen cen Legueco doctor batec, cein populu guciac ohoratzen baitzuen, mana ceçan lekorerat appurbat retira litecen Apostoluac: 35 Guero erran cieçén, Israeltar giçonác, gogoauçe ceurotara, giçon hauçaz cer eguinen duçuen. 36 Ecen dembora

hauc baino lehen altcha cedin Theudas, cioela tiere buruáz cerbait cela, ceini lagund baitzequiön giçon araldebat, laur ehunetarano: cein hil baitzeçaten, eta hari behatu, içan çaiçzan guciac hautsi içan dirade eta ezdeus bilhatu. 37 Haren ondoan altcha cedin Iudas Galileanoa descriptioneco demboretan, eta erauz ceçan populu handi bere ondoan: gal cedin hurare, eta hari behatu içan çaiçzan guciac deseguini citecen. 38 Eta orain diotsuet, parti çaiçzitez giçon horiey, eta vtzizaçue: ecen baldin giçonetaric bada conseillu edo obra hori, deseguinen da: 39 Baina baldin laincoaganic bada, ezteçaqueçe deseguini, beguirauçe etzaitzeten laincoagana contrariant eriden. Eta haren opinioneco içan ciraden. 40 Orduan deithuric Apostoluac, açotatu ondoan mana citzaten ezlitezén minça Iesusen icenean, eta vtzi citzaten ioaitera. 41 Hec bada ioan citecen alegueraric conseilluaren aitzinetic, ceren Iesusen icenean iniuria suffritzeco ohore hura eguini içan baitzayen. 42 Eta egun guciac templean eta etchean etziraden guelditzen iracastetic eta Iesus Christen predicatetic.

6 Eta egun hetan nola discipuluac multiplicatzen baitziraden, eguini cedin Grecoén murmuratzebat Hebraicoén contra ceren menospreciatzen baitziraden cerbitzu ordinarioan hayén emazte alhargunac. 2 Halacotz hamabiéc discipuluzco compainiá deithuric, erran ceçaten, Ezta raçoin guc laincoaren hitza vtziric mahainac cerbitza ditzagun. 3 Hautaitzaçue beraz, anayeác, çuetaric çazpi giçon testimoniage onetacoric, Spiritu sainduaz eta sapientiaz betheac, eta cargu haur emanen baitrauègu. 4 Eta guçaz den becembatean orationeari eta hitzaren administrationeari iarreiqueren gniaizquió. 5 Eta propos haur compainia guciaren gogaraco içan cen: eta elegi citzaten Esteben, giçon fedez eta Spiritu sainduaz bethea, eta Philippe, eta Prochoro, eta Nicanor, eta Timon, eta Parmenas, eta Nicolas proselyto Antiocheanoa: 6 Hauc presenta citzaten Apostoluén aitzinera, eta hec othoitze eguini escuac gainean paussa cietzén. 7 Eta laincoaren hitza aitzinaratzen cen, eta haguiz multiplicatzen cen discipuluén contua Ierusalemén: Sacrificadoretaric-ere tropel handiac fedea obeditzen çuen. 8 Eta Estebeneç betheric fedez eta botherez, eguiten çuen miraculu eta signo handiric populuan. 9 Eta altcha citecen batzu, Libertinén, eta Cyreneanoén eta Alexandrianoén, eta Ciliciaco eta Asiaco diradenén deitzen den synagogatic, disputatzen ciradela Estebenequin. 10 Eta ecin resisti ceçaqueoten sapientiaric eta hura minça eraciten çuen Spirituari. 11 Orduan suborna citzaten giçon

batzu erraiten çutenic, Ençun dugu hori erraiten hitz blasphemiotacoric Moysesen eta laincoaren contra. 12 Eta moui citzaten populua eta Ancianoac eta Scribác: eta oldarturic harrapa ceçaten hura, eta eraman ceçaten conseillura. 13 Eta presenta citzaten testimonio falsuac erraiten çutenic, Guiçon haur ezta ichiltzen blasphemiotaco hitz erraitetic leku saindu hunen, eta Leguearen contra. 14 Ecen ençun vkan dugu haur erraiten, ecen Iesus Nazareno horrec deseguien duela leku haur, eta muthaturen dituela Moysesec eman drauzquigun ordenançác. 15 Eta beguiac harenganat egotziric, conseilluan iarriric ceuden guciéc ikus ceçaten haren beguithartea quasi Aingueru baten beguithartea beçalaco.

7 Orduan erran ceçan Sacrificadore subiranoac, Gauça horiac horrela othe dirade? 2 Eta harc erran ceçan, Guiçon anayeác eta aitác, ençuçue, Glorizco laincoa aguer cequión gure aita Abrahami Mesopotamian cenean, Charranen habita cedin baino lehen: 3 Eta erran cieçón, Ilki adi eure herritic, eta eure ahaidetic, eta athor nic eracutsiren drauádan lurrera. 4 Orduan ilkiric Chaldeoén herritic habita cedin Charranen. Eta handic, haren aita hil cenean laincoac eraman ceçan hura çuec habitatzten çaretan lur hunetara. 5 Eta etzieçón heretageric eman hartan, ez are oinaren bethea-ere: possessionetan hura emanen ceraucala promettatu baceraucan-ere, eta haren haciari haren ondoan, haourric ezpaçuen-ere. 6 Baina hunela erran ceçan laincoac, Habitaturen duc hire hacia berceren lurrean: eta han hura suiectionetaco eguinen dié, eta gaizqui tractaturen laur ehun vrthez. 7 Baina hec cerbitzatu duqueiten gendea punituren diat nic, dio laincoac: eta guero ilkiren dituc, eta cerbitzaturen nié leku hunetan. 8 Eta eman cieçón Circoncisionezco aliançá: eta hunela Abrahamec engendra ceçan Isaac, eta circoncidi ceçan hura çortzigarreneco egunean: eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob, eta Iacob-ec hamabi Patriarchác. 9 Eta Patriarchéc inuidiaz mouituric, sal ceçaten Ioseph Egypterát eraman ledinçat: baina laincoa cen harequin: 10 Eta idoqui ceçan hura bere tribulatione gucietic, eta eman cieçón gratia eta sapientia Egypteco regue Pharaoren aitzinean, ceinec ordena baitzeçan hura Egypteco eta bere etche gucico gobernadore. 11 Eta ethor cedin gossetebat Egypteco herri gucira, eta Chanaan-era, eta herstura handia: eta etzutén erideiten iatecoric gure Aitéc. 12 Baina ençun ceçanean Iacob-ec bacela ogui Egypten, igor citzan gure Aitác lehenic. 13 Eta bigarren aldian eçagut cedin Ioseph bere anayéz, eta declara cequion Pharaori

Iosephen leinua. 14 Orduan mandatariac igorric Ioseph-ec erekar ceçan bere aita Iacob, eta bere ahacoa gucia, baitziraden hiruroguy eta hamaborz persona. 15 Iauts cedin bada Iacob Egyptera, eta hil cedin hura, eta gure Aitác. 16 Eta eraman içan ciraden Sichemera, eta eçarri içan ciraden sepulchrean, cein erossi baitzuen Abrahamec diruren preciotan Emor Sichemeco semearen semetic. 17 Baina laincoac Abrahami iuratu ceraucan promessaren dembora hurbiltzen cela, augmenta cedin populua eta multiplica Egypten: 18 Berce reguebat Ioseph eçagutu etzuenic altcha cedino. 19 Hare gure nationearen contra fineciaz vsatzen çuela, gaizqui tracta citzan gure aitác, bere haourrén heriotara abandonna eraciterano, arraçá falta ledinçat. 20 Dembora hartan sor cedin Moyses, eta cen laincoaren gogaraco: cein hirur hilebethez haci içan baitzén bere aitaren etchean. 21 Guero hura abandonnati içan cenean, era-man ceçan Pharaoren alabác, eta haz ceçan beretaco semetan. 22 Eta instruitu içan cen Moyses Egypteco sapientia gucian, eta cen botheretsu erranetan eta eguinetan. 23 Baina bethe çayonean berroguey vrtheren demborá, içan cequión bihotzera bere anayén Israeleco semén, visitatzera ioan ledin: 24 Eta ikussiric iniuria hartzen çuembat, defenda ceçan eta mendeca bidegabe hartzen çuena, Egyptianoac ioric. 25 Eta vste çuen aditzen çutela haren anayéc ecen laincoac haren escuz deliurança eman behar cerauela: baina hec etzeçaten adi. 26 Eta biharamunean hec guducatzten ciradela, eriden cedin hayén artean, eta enseya cedin hayén baquetzen, cioela, Guiçonác, anaye çarete çuec: cergatic batac berceari gaizqui eguiten draucaçue? 27 Baina hurcoari gaizqui eguiten ceraucanac bulka ceçan hura, cioela, Norc ordenatu au gure gaineco prince eta iuge? 28 Ala ni hic nahi nauc hil, atzo Egyptianoac hil auen beçala? 29 Orduan ihes eguin ceçan Moysesec hitz hunegatic, eta arrotz eguin cedin Madiango lurrean, non engendra baitzitan bi seme. 30 Eta berroguey vrthe complitu cituenean aguer cequión Sinaco mendico desertuan launaren Aingueruá, berro batetaco su-garrean. 31 Eta Moyses hori ikussiric miraz iar cedin visionez: eta consideratzera hurbiltzen cela eguin cedin harengana launaren voza, 32 Cioela, Ni nauc hire aitén laincoa, Abrahamen laincoa., eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. Eta Moyses ikara çabilala etzén consideratzera venturatzen. 33 Orduan erran cieçon launac, Eraunzquic eure oinetaco çapatác: ecen hi aicen lekua lur saindua duc. 34 Ikussi diat, ikussi diat neure populu Egypten denaren afflictionea, eta hayén suspirioa ençun diat, eta iautsi

ičan nauc hayén idoquitera, orain bada athor, igorriren aut Egyptera. 35 Moyses arnegatu çutén haur, cioitela, Norc hi ordenatu au prince eta iuge? haur bada laincoac prince eta liberaçale igor çegan, Aingueru berroan aguertu ičan çayonaren escuz. 36 Hunec campora idoqui citzan hec, miraculuac eta signoac eguinez Egypten, eta itsasso gorrian, eta desertuan, berroquey vrthez. 37 Moyses haur da erran cerauena Israeleco haourrey, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: hari beha çauziçquite. 38 Haur da congregacionean desertuan ičan cena, Aingueruärequin, cein miñcatzen baitzayón Sinaco mendian, eta gure Aitequin içana, ceinec recebitu baititu hitz viciac guri emaiteco. 39 Ceini ezpaitzaizca behatu nahi ičan gure Aitác, baina refusatu vkan duté, eta itzuli ičan dirade bere bihotzez Egypterát: 40 Ciotsatela Aaroni, Eguin ietzaguc gure aitzinean dohazquen laincoac: ecen Moyses, ceinec Egypteco lurretic campora eraman baiquaitu, etzeaquigu cer heldu ičan çayón. 41 Eta aretzebat eguin ceçaten egun hetan, eta offrenda cieçoten sacrificio idolari: eta delectatzen ciraden bere escuezco obra eguinetan. 42 Orduan guibelaz itzul cequién laincoa, eta abandonna citzan ceruco gendarmeriaren cerbitzaztera: Prophetén liburuän scribatua den beçala, Israeleco etcheá, ala offrendatu drauzquidaçue niri oblationeac eta sacrificioac berroquey vrthez desertuan? 43 Aitzitic hartu vkan duçue Moloch-en tabernaclea, eta çuen lainco Remphamen içarra, eta figura hec adoratzeco eguin dituçue: hunegatic irionen çaituztet Babylonez alde hartara. 44 Testimoniageco tabernaclea gure aitequin ičan da desertuan, nola ordenatu baitzuen Moyses erran ceraucanac, hura eguin leçan ikussi çuen formaren ançora. 45 Tabernacle hura-ere gure Aitéc recebituric eraman ceçaten losuerequin Gentilén possessionera, cein iraitzi vkan baititu laincoac gure Aitén aitzinetic Daud-en egunetarano. 46 Ceinec eriden baitzeçan gratia laincoaren aitzinean, eta esca cedin eriden leçan tabernaclebat Iacob-en laincoarendaco. 47 Eta Salomonec edifica cieçón ethebat. 48 Baina Subiranoa ezta escuz eguin templetan habitatzen nola Prophetác erraiten baitu, 49 Ceruá da ene thronoa, eta lurra ene oinén scabellá. Cer etche edificaturen drautaçue niri? dio launac: edo cein da ene repausatzeco lekua? 50 Ala eztitu ene escuac eguin gauça horiac guciac? 51 Gende garhondo gogorrác, eta bihotz eta beharri circonciditu gabeác, çuec bethi Spiritu sainduari contrastatzen çauziçquite, çuen aitác beçala, çuec-ere. 52 Propheteticaric cein ez tute persecutatu çuen aitéc?

hil-ere badituzte Iustoaren aduenimendua aitzinetic erran dutenac, ceinen tradiçale eta erhaile orain çuec ičan baitzarete. 53 Ceinéc recebitu baituçue Leguea Aingueruén ministerioz, eta ezpaituçue beguiratu. 54 Eta gauça hauén ençutean, leher eguiten çuten bere bihotzetan eta hortz garrascotsez ceuden haren contra. 55 Baina nola baitzén Spiritu sainduaz bethea, cerurát beguiac altchaturic ikus ceçan laincoaren gloria, eta Iesus laincoaren escuinean cegoela. 56 Eta dio, Huná, ikusten ditut ceruác irequiác. eta guiçonaren Semea laincoaren escuinean dagoela. 57 Orduan hec oihu handiz iarriric bere beharriac boça citzaten, eta gogo batez oldar citecen haren contra. 58 Eta hiritic campora iraitziric lapidatzen çuten: eta testimonioec eçar citzaten bere abillamenduc Saul deitzen cen guiçon gazte baten oinetara. 59 Eta lapidatzen çutén Esteben, inuocatzen eta erraiten çuela, Iesus launá, recebi eçac ene spiritua. 60 Eta belhaurico iarriric oihu eguin ceçan ocengui launa, ez tieceala imputa bekatu haur, Eta haur erran çuenean lokar cedin.

8 Eta Saul consent cen haren hiltzean. Eta eguin cedin dembora hartan persecucione handi Ierusalemen cen Eliçaren contra: eta guciac barreya citecen ludeaco eta Samariaco comarquetarát, salbu Apostoluac. 2 Eta eraman ceçaten Esteben ohorztera laincoaren beldurra çuten guiçon batzuc, eta nigar handi eguin ceçaten haren gainean. 3 Eta Saulec deseguiten çuen Eliçá, etchez etche sartzen cela: eta tiratuz bortchaz guiçonac eta emazteac presoindeguien eçarten cituen. 4 Bada barreyatu ičan ciradenac baçabiltzan hara huna, laincoaren hitza denunciatzen çutela. 5 Eta Philippec iausiric Samariaco hiri batetara, predica cieçén Christ. 6 Eta populua gogo batez behatzen çayon Philippec erraiten çuenari, ençuten eta ikusten cituztela eguiten cituen signoac. 7 Ecen spiritu satsuác, heçaz eduquiten ciradenetic anhitzeticar ilkiten ciraden, ocengui oihuz ceudela: eta anhitz paralytico eta maingu senda cedin. 8 Eta alegança handi eguin cedin hiri hartan. 9 Eta Simon deitzen cen guiçombat cen, lehendanic hirian encantamenduz vsatzen çuenic, eta Samariaco populua encantatu çuenic, cioela bere buruáz cembeit personage handi cela. 10 Ceini behatzen baitzaizquión chipienetic handieneranoco guciac, cioitela, Haur da laincoaren verthute handi hura. 11 Eta hari beha çauzcan ceren dembora lucez encantamenduz adimendutaric erauci baitzituen. 12 Baina Philippe sinhetsi çutenean, ceinec denuntiatzen baitzituen laincoaren resumari eta Iesus Christen

icenari appertenitzen çazcan gauçác, batheyatzen ciraden bay guiçonac bay emazteac. 13 Eta Simonec berac-ere sinhets ceçan, eta batheyatuz gueroztic Philipperen aldetic etzén higitzen: eta eguiten ciraden signoac eta verthuteac ikusten cituenean, spantatzen cen. 14 Eta ençun çutenean Ierusalemen ciraden Apostoluéc, nola Samariac recebitu çuen laincoaren hitza, igor citzaten hetara Pierris eta Ioannes. 15 Hauc hara iautsi içan ciradenean othoitz eguin ceçaten heçgatic, recebi leçatençát Spiritu saindua. 16 (Ecen oraino hetaric batetara-ere etzén iautsi içan, baina solament batheyatuac ciraden Iesus launaren icenean) 17 Guero paussa citzaten escuac hayén gainean, eta recebi ceçaten Spiritu saindua. 18 Orduan ikussiric Simonec ecen Apostoluen escuen paussatzez emaiten cela Spiritu saindua, diru presenta cieçén. 19 Erraiten çuela, Indaçue niri-ere bothere hori, nori-ere escuac gainean paussaturen bairtrautzat, recebi deçan Spiritu saindua. 20 Baina Pierrisec erran cieçón, Hire diruá hirequin gal dadila, ceren estimatu baituc laincoaren dohaina dirutan conquestatzen dela. 21 Eztuc hic parteric ez heretageric eguiteco hunetan: ecen hire bihotza eztuc chuchen laincoaren aitzinean. 22 Emendadi bada eure malitia horretaric, eta laincoari othoitz eguióc, eya, aguian barka lequidianeaz eure bihotzeco pensamendua. 23 Ecen behaçun gucizco karminean, eta iniquitatezco estecailluan aicela badiacussát. 24 Orduan ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Othoitz eguiçoque çuec enegatic launari, erran dituçuen gaucetaric batre guertha eztaquidançát, 25 Hec bada testificaturic eta denuntiaturic launaren hitza, itzul citecen Ierusalemera, eta anhitz Samaritanoén burgutan Euangelioa predica ceçaten. 26 Guero launaren Aingueruá minça cequiön Philipperi, cioela, laiqui adi, eta habil Egu-erdi alderát, Ierusalemetic Gazara iausten den bidera: hura duc desert: 27 Eta iaiquiric ioan cedin, eta huná, guiçon Ethiopiano Eunuchobat, Ethiopianoén reguina Candaceren azpian manamendu gucia çuenic, cein baitzén haren onhassun guciaren gaineco: eta ethorri içan cen adoratzera Ierusalemera: 28 Eta itzultzen cen iarriric cegoela bere carriot gainean, eta iracurtzen çuen Esaias prophetá. 29 Orduan erran cieçón Spirituac Philipperi, Hurbil adi, eta hers aquio carriot horri. 30 Eta Philippec laster eguinic ençun ceçan hura, iracurtzen çuela Esaias prophetá: eta erran cieçón, Baina aditzen duc iracurtzen duana? 31 Eta harc dío, Eta nola ahal neçaque, baldin norbeitec guida ezpaneça? Eta othoitz eguin cieçon Philipperi iganic iar ledin harequin. 32 Eta Scripturaco passage

iracurtzen çuena, haur cen, Ardibat beçala heriotzera eraman içan da: eta nola bildots-bat motzen duenaren aitzinean mutu baita, hala eztu irequi vkan bere ahoa 33 Haren beheratzean haren iugemendua goratu içan da: baina haren irautea norc contaturen du? ecen altchatzen da lurretic haren vicia. 34 Eta ihardesten ceraucala Eunuchoac Philipperi, erran ceçan, Othoitz eguiten drauat, norçaz Prophetác erraiten du haur? bere buruáz, ala cembeit bercez? 35 Orduan irequiric Philippec bere ahoa eta hassiric Scriptura hunetaric denuntia cieçon Iesus. 36 Eta bidean ioaiten ciradela, ethor citecen vr batetara: orduan dío Eunuchoac, Huna vra: cerc empatchatzen nau batheyatu içatetic? 37 Eta erran ceçan Philippec, Baldin sinhesten baduc eure bihotz guciac, ahal aite. Eta ihardesten çuela harc erran ceçan, Sinhesten diat laincoaren Semea dela Iesus Christ. 38 Eta mana ceçan carriota gueldin ledin: eta iauts citecen biac vrera, Philippe eta Eunuchoa: eta batheya ceçan hura. 39 Eta iğan ciradenean vretic, launaren Spirituac harrapa ceçan Philippe, eta guehiagoric etzeçan ikus hura Eunuchoac: eta bere bideaz ioaiten cen alegueraric. 40 Baina Philippe eriden cedin Azot-en: eta iragaitean predica ceçan Euangelioa hiri gucietan Cesareara hel leiten.

9 Eta Saul enflambaturic oraino mehatchuz eta hiltzeczac launaren discipuluén contra, ethor cedin Sacrificadore subiranoagana. 2 Eta letra esca cequiön Damascera synagoguetara ioaiteco: baldin nehor erideiten balu secta hunetacoric, guiçonac eta emazteac estecaturic eraman litzançat Ierusalemera. 3 Eta ioaiten cela, guertha cedin hurbil baitzedin Damascera: eta subitoqui haren inguruán argui cedin chistmist baten ançora cerutic. 4 Eta lurrera eroriric ençun ceçan vozbat ciotsala, Saul, Saul cergatic ni persecutatzen nauc? 5 Eta erran ceçan, Nor aiz launa? Eta launac erran ceçan, Ni nauc Iesus hic persecutatzen duana: gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. 6 Eta harc ikaturic eta icituric erran ceçan, launa, cer nahi duc daguidan? Orduan launac hari, laiqui adi eta sar adi hirian, eta erranen çaic cer eguin behar duán. 7 Eta harequin ioaiten ciraden guiçonac, gueldi citecen icituric, haren voza bay ençuten, baina nehor ikusten etzutela. 8 Eta iaiqui cedin Saul lurretic, eta bere beguiac irequiric nehor etzuen ikusten: eta escutic guidatzen çutela, eraman ceçaten Damascera. 9 Non egon baitzedin hirur egun ikusten etzuela: eta etzeçan ian ez edan. 10 Eta cen Damascen Ananias deitzen cen discipulubac, eta erran cieçon hari launac visionez, Ananias. Eta dío

harc, Huná ni, launa. **11** Orduan launac hari erran cieçon, laiquiric oha Çucena deitzen den karricara, eta bilha eçac ludaren etchean Saul deitzen den Tharsianobat: ecen hará, othoizetan diagoc. **12** (Eta ikus ceçan visionez Ananias deitzen cen guiçon-bat sartzen cela eta haren gainean escua eçarten çuela, ikustea recebi leçañçat) **13** Eta ihardets ceçan Ananiasec, launa, ençun diat anhizetariç guiçon hunez, cembat gaitz eguin drauen hire sainduey Ierusalemen. **14** Etare hemen badic autoritate Sacrificadore principaletaric, hire icena inuocatzan duten gucién estecatzeço. **15** Eta erran cieçon launac, Habil: ecen ene vnci electionezcobat duc hura ekar deçañçat ene icena Gentilen, eta reguén, eta Israeleco haourrén aitzinera. **16** Ecen nic eracutsiren diarocat cembat behar duen ene icenagatic suffritu. **17** Ioan cedin bada Ananias eta sar cedin etche hartan: eta escuac haren gainean eçarriric, erran ceçan, Saul anayé, launac igorri niauc (cein baita Iesus hiri ethorten aincen bidean aguertu çayana) ikustea recebi deçañçat, eta Spiritu sainduaz bethe adinçat. **18** Eta bertan eror citecen haren beguietaric quasi ezcatác beçalacoac, eta ikustea recebi ceçan bertan: guero iaiquiric batheya cedin. **19** Eta ian çuenean indar har ceçan. Eta egon cedin Saul Damascen ciraden discipuluequin cembeit egun. **20** Eta bertan synagoguetan predica ceçan Christ ecen hura cela laincoaren Semea. **21** Eta icitzen ciraden hura ençuten çutén guciac, eta erraiten çutén, Ezta haur deseguin dituena Ierusalemen icen haur inuocatzan çutenac, eta hartara huna ethorri baita, hec estecaturic eraman litzañçat Sacrificadore principaletara? **22** Baina Saul gueroago fortificatzenago cen, eta confunditzen cituen Damascen habitatzen ciraden luduac, confirmatuz ecen haur cela Christ. **23** Eta dembora luceren buruän eduqui ceçaten luduéc elkarren artean conseillu haren hiltzeço, **24** Baina Saulen eçagutzera ethor citecen hayen celatác: eta beguiratzen cituzten borthác egun eta gau, hura hil leçañçat. **25** Baina harturic hura discipuluec gauz murrailatic erauts ceçaten cordaz sasquian eçarriric. **26** Eta Saul ethorri cenean Ierusalemera, discipuluequin lagundu nahiz çabilan: baina guciac haren beldur ciraden, ez sinhetsiz hura discipulu cela. **27** Baina Barnabasec harturic hura eraman ceçan Apostoluetara, eta conta ciecén nola bidean ikussi çuen launa, eta hari minçatu içan çayón, eta nola Damascen frangoqui minçatu içan cen Iesusen icenean. **28** Eta cen hequin ioaiten eta ethorten cela Ierusalemen. **29** Eta frangoqui Iesus launaren icenean minçatzen eta disputatzen cen Grecoén contra: baina hec hura hil nahiz çabiltzan.

30 Hori eçagaturic anayéc eraman ceçaten hura Cesareara, eta igor ceçaten Tarsera. **31** Elicéc bada Iudea gucian eta Galilean eta Samarian baque çutén, eta edificatzen ciraden, laincoaren beldurréan ebiliz, eta Spiritu sainduaren consolationez multiplicatzen ciraden. **32** Guertha cedin, Pierris guciatarat iragaiten cela, ethor baitzedin Lyddan habitatzen ciraden sainduetara-ere. **33** Eta eriden ceçan han Eneás deitzen cen guiçon-bat ia çortzi vrthez ohean cetzanic, cein baitzén paralytico: **34** Eta diotsa Pierrisec, Eneás, sendatzen au Iesus Christec: iaiqui adi, eta eure ohea accotra eçac eurorren. Eta bertan iaiqui cedin. **35** Eta ikus ceçaten hura Lyddan eta Saronan habitatzen ciraden guciéc, eta conuerti citecen launagana. **36** loppen-ere bacén discipulussa Tabitha deitzen cembat, erran nahi baita Dorcas: haur cen bethea obra onez eta elemosyna eguiten cituenéz. **37** Eta guertha cedin egun hetan erituric hil baitzedin: eta ikuci çutenean, eçar ceçaten gambera gora batetan. **38** Eta ceren Lydda baitzen lopperen aldean, discipuluec ençunic ecen Pierris han cela, igor citzaten bi guiçon harengana, othoizten çutela ez leçan beránt hetarano ethortera. **39** Eta iaiquiric Pierris ethor cedin hequin: eta arribatu cenean, eraman ceçaten gambera gorara: eta presenta cequizquión emazte alhargun guciac nigarrez ceudela, eta eracusten cerautzatela Dorcasec hequin cenean eguiten cituen arropác, eta veztidurac. **40** Baina guciac campora idoquiric Pierrisec eta belhaurico iarriric othoitz eguin ceçan, eta itzuliric gorputzerát, erran ceçan, Tabitha iaiqui adi, eta harc irequi citzan bere beguiac, eta Pierris ikussiric iari cedin. **41** Orduan Pierrisec escua hari emanic. eraiqui ceçan: guero deithuric sainduac eta emazte alhargunac presenta ciecén hura viciric. **42** Eta haur eçagut cedin loppe gucian eta sinhets ceçaten anhitzec launa baitan. **43** Eta guertha cedin, egon baitzedin anhitz egun loppen Simon deitzen cen Iarru appainçale batenean.

10 Eta guiçon-bat cen Cesarean, Cornelio deitzen cenic, Italiano deitzen cen bandaco centener, **2** Deuota, eta laincoaren beldurra çuena bere etche guciarequin. eta elemosyna anhitz eguiten ceraucana populuari, eta laincoari othoitz eguiten ceraucana ordinarioqui. **3** Harc ikus ceçan visionez claroqui egunaren bedratzi orenén inguruän, laincoaren Ainguerubat harengana ethorten cela, eta ciotsala. Cornelio **4** Eta harc beguiac harenganat chuchenduric eta icituric erran ceçan, Cer da launa? Eta erran cieçón, Hire orationeac eta elemosynác igan dituc memoriotan laincoaren aitzinera. **5** Orain bada igor

itzac batzu loppera, eta erekar eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. 6 Hura duc ostatur Simon larru appainçalebat baithan, ceinec baitu etchea itsas aldean: haic erranen drauc cer hic eguin behar duán. 7 Eta partitu cenean Corneliori minço çayón Aingueruá, dei citzan bere cerbitzarietatic biga, eta harequin ardua ciradenetatic hommedarmes deuotbat. 8 Eta hæy gucia contatu cerauenean, igor citzan loppera. 9 Biharamunean hec bidean cioacela, eta hirira hurbiltzen ciradela, igan cedin Pierris etche gainera othoitz eguitera sey orenén inguruán. 10 Eta guertha cedin, gossetu cenean, refectionea hartu nahi vkan baitzuen, eta appaincen ceraucatela eror cedin haren gainera spiritutzco transportamendubat. 11 Eta ikus ceçan ceruá irequia, eta iausten çayola beregana vncibat, mihisse handibat beçala, laur cantoinetan lothua, lurrera iausten cela. 12 Ceinetan baitzén lurreco animal laur oindun gucietatic, eta bassa bestietatic eta herrestez dabilzanetatic, eta ceruco chorieta. 13 Eta ethor cedin harengana vozbat, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. 14 Orduan dio Pierrisec, Ez launa: ecen egundano eztiát ian gauça communic edo satsuric. 15 Eta vozac berriz hari bigarren aldian erran cieçon, laincoac purificatu duena hic ezteçála communetan eduqui. 16 Eta haur eguin cedin hirur aldiz: guero harçara retina cedin vncia cerurát. 17 Eta Pierrisec bere baithan dudatzen çuen beçala ceric licén ikussi çuen visionea, huná, Cornelioz igorri içan ciraden guçonac, Simonen etchea galde eguinic ethor citecen borthara. 18 Eta cembeit deithuric, galde eguin ceçaten eya Simon icen goiticoz Pierris deitzen cena han cenez ostatur, 19 Eta Pierris gogueta cegoela visionear, erran cieçón Spirituac, Huná, hirur guçon hire galdez diaudec. 20 laiquiric bada iautsi adi eta habil hequin deus dudatu gabe: ecen nic igorri citiát. 21 Pierrisec bada iautsiric Cornelioz harengana igorri içan ciraden guçonetara, erran ceçan, Huná, ni naiz çuec galdez çaudetena: cer da causá ceinagatic hemen baitzarete? 22 Eta hec erran ceçaten, Cornelio centenera, guçon iustoa eta laincoaren beldurra duena, eta luduén natione guciac testimoniage duena, diuinoqui Aingueru saindu batez aduertitu içan duc erekar ençan hi bere etchera, eta minçatzen ençun ençan. 23 Barnera deithuric bada recebi citzan hec ostatur eta biharamunean Pierris ioan cedin hequin, eta loppeco anayetatic batzuc compainia eguin cieçoten. 24 Eta biharamunean sar citecen Cesarean. Eta Cornelio hayén beguira cegoen, bere ahideac eta adisquide familiarac deithuric. 25 Eta guertha cedin Pierris sartzen cen beçala, Cornelio aitzinera ilki

baitzequiön, eta bere buruá haren oinetara egotziric, adora ceçan. 26 Baina Pierrisec goiti ceçan hura, cioela, laiqui adi neuror-ere guçon nauc. 27 Eta harequin minço cela sar cedin, eta eriden ceçan anhitz gende hara bilduric: 28 Eta erran cieçén, Çuec badaquiçue eztelea permettitzen guçon ludubat iuncta edo hurbil daquiön estranger bati: baina niri eracutsi draut laincoac guçonice batre commun edo satsu ezteçadan erran. 29 Eta halacotz duda gabe ethorri içan naiz deithuric. Galdez nauçue bada cer causaz ni erekarri nauçen. 30 Orduan Cornelio dio, Laur egun dic ordu hunetarano bainincen barur, eta bedratzi orenetan niangoán, othoizte eguiten neure etchean: eta huná, guçombat presenta ciedián ene aitzinean, arguitzen çuen veztiduratan: 31 Eta erran cieçán, Cornelio, ençun içan duc hire orationea, eta hire elemosynac memoriotan dituc laincoaren aitzinean. 32 Igorrac bada loppera, eta dei eraci eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena: hura duc ostatur Simon larru appainçalearen etchean itsas aldean: hura dathorrenean minçaturen çaic hiri 33 Halacotz bertan hiregana igorri diat, eta hic vngui eguin duc ceren ethorri aiçén. Orain bada gu gucioc gaituc hemen laincoaren aitzinean laincoaz manatu içan çaiçzián gauça guciac ençun ditzagunçat. 34 Orduan irequiric Pierrisec bere ahoa, erran ceçan, Eguiaz erideiten dut ecen laincoa eztagoela personén apparentiara beha. 35 Baina natione gucietan hari beldur çayona, eta iustitia eguiten duena, dela haren gogaraco. 36 Gauça haur igorri vkan draue laincoac Israeleco haourrey, denuntiatzen çuelaric baquea Iesus Christez, cein baita gucién launa. 37 Çuec badaquiçue cer eguin içan den ludea gucian, hassiric Galilean, Ioannesec predicatu vkan duen Baptismoaren ondoan: 38 Nola Iesus Nazareno vnctatu duen laincoac Spiritu sainduaz eta verthutez, cein ebili içan baita vngui eguiten çuela eta deabruaz tormentatu ciraden guciac sendatzen cituela: ecen laincoa cen harequin 39 Eta gu gara testimonio luduén eta Ierusalemere comarcán eguin dituen gauça guciéz. 40 Cein hil vkan baitute çurean vrkaturic, eta hura laincoac resuscitatu vkan du hereneco egunean, eta eman manifestatu içateco, 41 Ez populu guciari, baina lehendanic laincoaz ordenatu ciraden testimonioey, guri diot ceinec ian eta edan baitugu harequin hura hiletatic resuscitatu içan den ondoan. 42 Eta manatu gaitu predicatzera populuari eta testificatzera ecen hura dela vicién eta hilén iuge içateco laincoaz ordenatua. 43 Huni Propheta gucierece testimoniage ekarten draucate, ecen haren icenean bekatuén barkamendua recebituren

dutela hura baithan sinhetsiren duten guciéc. **44** Oraino Pierrisec propos hauc eduquiten cituela, iauts cedin Spiritu saindua hitz haur ençuten çuten gucién gainera. **45** Eta mirets ceçaten Circoncisioneco fidel Pierrisequin ethorriéc, ceren Gentilén gainera-ere Spiritu sainduaren dohaina erautsi içan baitzen. **46** Ecen ençuten cituzten hec lengoagez minçatzen eta laincoaren laudatzen. **47** Orduan ihardets ceçan Pierrisec, Ala nehorc vra empatcha ahal deçaque batheya ezтитеcen guc beçala spiritu saindua recebitu duten hauc? **48** Eta mana ceçan batheya litecen launaren icenean. Orduan othoitz eguin cieçoten cembeit egunetacotz egon ledin.

11 Ençun ceçaten bada Apostoluéc eta ludean ciraden anayéc ecen Gentilec-ere recebitu çutela laincoaren hitza. **2** Eta igan cenean Pierris Ierusalemara iharduqui ceçaten haren contra circoncisionecoéc, **3** Cioitela Circonciditu eztiraden guiçonetara sarthu içan aiz, eta hequin ian vkan duc. **4** Orduan hassiric Pierrisec declara cietzen gauça guciac bata bercearen ondoan, cioela, **5** Ni nincén loppeco ciuitatean othoitz eguiten nengoela: eta adimenduz transportaturic ikus neçan visionebat, baitzen, iausten cen vncibat mihisse handibat beçalacoric, laur cantoinetan lothua, behetitzen, cela cerutic, eta ethor cedin eneganano. **6** Hartara beguiac eçarriic gogoa eta ikus neçan lurreco animal laur oindunetariç, eta bassa bestietariç, eta herrestez dabiltzanetariç, eta ceruco chorietariç: **7** Eta ençun neçan vozbat niri erraiten cerautala, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. **8** Eta erran neçan, Ez launa: ecen gauça communic edo satsuric eztuc egundano sarthu ene ahoan. **9** Eta ihardets cieçadan vozac berriz cerutic, laincoac purificatu duena, hic etzeçála satsu. **10** Eta haur eguin cedin hiruretan: eta harçara retina citecen gauça hauc guciac cerurát. **11** Guero huná, moment berean hirur guiçon presenta citecen ni nincen etchera, Cesareatic enegana igorriac. **12** Eta erran cieçadan Spirituac hequin ian nendin, dudaric eguin gabe. Eta ethor citecen enequin sey anaye hauc-ere, eta sar guentecen guiçonaren etchean: **13** Eta conta cieçagun nola ikussi çuen Ainguerubat bere etchean, presentatzen çayola eta ciotsala, Igorrac cembaterebeit gende loppera, eta erekarrac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. **14** Harc erranen drauzquic hitzac, ceinéz saluaturen baitaiz, eta hi eta hire etche gucia. **15** Eta minçatzen has nendinean, iauts cedin Spiritu saindua hayén gainera, hatsean gure gainera-ere iausti cen beçala. **16** Orduan orhoit nendin launaren erranax, nola

cioen, Ioannesec batheyatu vkan du vrez baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz. **17** Bada guri bay dohain bera laincoac eman drauenaz gueroz, guc Iesus Christ launa baithan sinhetsi vkan baitugu: ni nor nincén empatcha neçan laincoa? **18** Orduan gauça hauc ençunic amatiga citecen, eta glorifica ceçaten laincoa, erraiten çutela, Beraz Gentiley-ere laincoac eman draue emendamendua vicitze vkaiteco. **19** Bada Estebenen causaz ethorri içan cen tribulationeagatic barreyatu ciradenac-ere ioan citecen Phenicerano eta Cyprerano eta Antiocherano, nehori declaratzen etzeraucatelariç laincoaren hitza, luduey berey baicen. **20** Baina hetaric batzu ciraden Cypriano, eta Cyreniano, cein Antiochen sarthuric Grecoey minço baitzaizten denuntiatzen çutela Iesus launa. **21** Eta launaren escua cen hequin: eta gende aralde handibat sinhetsiric conuerti cedin launagana. **22** Eta hel cedin famá Ierusalemen cen Eliçaren beharrietara: eta igor ceçaten Barnabas ioan ledin Antiocherano: **23** Eta arriatu cenean, eta ikussi çuenean laincoaren gratiá aleguera cedin, eta exhortatzen cituen guciac, bihotzeco fermutassun batez perseueratzera launarequin. **24** Ecen guiçon ona cen eta Spiritu sainduaz eta fedez bethea: eta gendetze handia augmenta cequion launari. **25** Guero ioan cedin Barnabas Tarsera, Saulen bilha: **26** Eta hura eridenic eraman ceçan Antiochera: eta guertha cedin vrthe gucian Eliçarequin conuersa baitzeçaten, eta populu handi iracats baitzeçaten, eta discipuluac lehenic Antiochen Christiano dei baitzitecen. **27** Eta egun hetan iauts citecen Ierusalemetic Propheta batzu Antiochera. **28** Eta hetaric Agabus deitzen cen batec iaiquiric declara ceçan Spirituaz, gossete handia içanen cela mundu orotan: eta haur hala guertha cedin Claudio Cesaren demborán. **29** Eta discipuluetariç batbederac bere ahalaren arauez, delibera ceçaten aiutatan cerbaiten igortera ludean habitatzen ciraden anayey. **30** Eta hala eguin ceçaten, Ancianoey igorriç Barnabasen eta Saulen escuz.

12 Eta dembora berean iar cedin regue Herodes Eliçaco batzuén affligitzen. **2** Eta hil ceçan lacques Ioannesen anayea, ezpataz. **3** Eta ikussiric hori laket çayela luduey, auança cedin Pierrisen-ere hatzamaitera: (eta ciraden altchagarri gaberico oguién egunac) **4** Eta hatzamanic eçar ceçan presoindeguien, eta eman cieçén laur laurnazco gendarmesi beguiratzera: bazco ondoan hura populuari presentatu nahiz. **5** Pierris bada beguiratzen çutén presoindeguien: baina Eliçác harengatic ardura laincoari othoitz eguiten ceraucan. **6**

Eta Herodesec hura presentatzeco çuenean, gau hartan lo cetzan Pierris bi gendarmesen artean, bi cadenaz estecatua, eta goardéc borthaitzinean beguiratzen çutén presoindegüia. 7 Eta huná, launaren Ainguerubat ethor cedin, eta arguibatec argui ceçan presoindegüian, eta ioric Pierrisen seihetsa, iratzar ceçan, cioela, laiqui adi fitetz, eta eror cequizquión cadenác escuetaric. 8 Eta erran cieçón Aingueruác, Guerricadi, eta iaunz itzac eure sandaleac. Eta eguin ceçan hala. Guero erran cieçón, Har eçac eure arropá, eta arreit niri. 9 Eta ilkiric Pierris iarrei qui cequión, eta etzaquian egüia cenez Aingueruáz eguiten cena: baina vste çuen cembeit visione ikusten çuela. 10 Eta iraganic lehen goardia eta bigarrena, ethor citecen burdinazco borthara, ciuitatera daramanera, cein bere buruz irequi baitzequién, eta ilkiric iragan ceçaten karricabat, eta bertan parti cedin Aingueruá harenganic. 11 Orduan Pierrisec accordaturic erran ceçan, Orain daquit egüiazqui ecen launac igorri vkan duela bere Aingueruá, eta idoqui nauela Herodesen escutic, eta luduén populuaeren vstecari gucitaric. 12 Eta gauçá consideraturic ethor cedin María loannesen, icen goiticoz Marc deitzen cenaren amaren etchera, non baitziraden anhitz bilduac eta othoitze eguiten ceudela. 13 Eta bulkatu çuenean Pierrisec etche aitzineco borthá, ilki cedin nescatobat behatzera, Rhode deitzen cenic. 14 Eta eçaguturic Pierrisen voza, bozcarioz etzeçan irequi etche aitzineco borthá, baina barnera laster eguinic declara cieçén, Pierris borthaitzinean cegoela. 15 Eta hec erran cieçoten, Erhoa aiz. Baina harc seguratzen çuen hala cela: eta hec cioiten, Haren Aingueruá dun. 16 Baina Pierrisec bulkatetz perseueratzen çuen: eta irequiric, ikus ceçaten hura, eta spanta citecen. 17 Eta hæy keinu eguinic escuaz ichil litecen, conta cieçén nola launac idoqui çuen presoindegüitic: eta erran cieçén, Conta ietzeçue gauça hauc lacquesi eta anayey. Eta ilkiric ioan cedin berce leku batetara. 18 Baina arguitu cenean gudu handia cen gendarmesén artean eya Pierris cer eguin cen. 19 Eta Herodesec hura galdeguinic eriden etzuenean, goardez informatione eguinic, mana ceçan punitzera eraman litecen: eta iautsiric ludeatic Cesareara, han egon cedin. 20 Eta Herodesec çuen guerla eguiteco gogo Tyrianoén eta Sidonianoén contra: baina hec gogo batez ethor citecen harengana, eta irabaciric Blasto, cein baitzén regueren gamberaco guehién, baque esquez ceuden: ceren hayén comarcá reguerenetic entretenitzen baitzen. 21 Eta egun assignatu batez, Herodesec regue arropaz veztituric, iudicioco iar lekuan iarriric, harengabat eguin cieçén. 22 Eta populua oihuz iar

cedin, laincoaren voza, eta ez guiçonarena! 23 Eta bertan io ceçan hura laincoaren Aingueruác, ceren ezpaitzeraucan laincoari gloria eman: eta harabaturic hil cedin. 24 Baina laincoaren hitza auançatzen cen eta multiplicatzen. 25 Barnabas-ere eta Saul itzul citecen Ierusalemetic, carguá complituric, berequin harturic loannes-ere icen goiticoz Marc deitzen cena.

13 Eta ciraden, Antiochen cen Eliçán Propheta eta doctor batzu, Barnabas, eta Simon Niger deitzen cena, eta Lucio Cyreneanoa, eta Manahen, Herodes tetrarcharequin haci içan cena, eta Saul. 2 Hec bada launa ministerioan cerbitzatzen çutela eta barur ciradela, erran ceçan Spiritu sainduac, Separa ietzadaçue Barnabas eta Saul deithu ditudan obracotzat. 3 Orduan barur eta othoitze eguinic, eta escuac hayén gainean eçarriric, igor citzaten. 4 Hec bada igorriric Spiritu sainduaz, iauts citecen Seleuciara: eta handic embarca citecen Cyprera. 5 Eta ethorri ciradenean Salaminara denuntia ceçaten laincoaren hitza luduén synagoguetan: eta baçutén loannes-ere lagun. 6 Guero Islá Paphorano trebessatu çutenean, eriden ceçaten ludu propheta falsu encantaçalebat, Bariesu deitzen cenic, 7 Cein baitzén Sergio Paul proconsularequin. guiçon çuhurrarequin. Hunec deithuric Barnabas eta Saul, laincoaren hitzaren ençuteco desira çuen. 8 Baina resistitzen cerauen Elymas encantaçaleac, (ecen hala erran nahi du haren icenac) Proconsula fedetic erauci nahiz. 9 Baina Saulec (Paul-ere deitzen denac) betheric Spiritu sainduaz, harengana begüiac chuchenduric, 10 Erran ceçan, O enganio eta finecia guciacz betheá, deabruaren semeá, iustitia guciaren etsayá, ez aiz launaren bide chuchenén makurtzetic gueldituren? 11 Orain bada huná, launaren escua hire gainean, eta içanen aiz itu, ikusten ezuala iguzquia dembora batetarano, Eta bertan eror cedin haren gainera lanho eta ilhumbé: eta inguru çabilan norc escutic guida leçaqueen bilha. 12 Orduan Proconsulac ikussiric cer eguin içan cen, sinhets ceçan, miraz iarriric launaren doctrináz. 13 Eta Paphotic partitu ciradenean Paul eta harequin ciradenac, ethor citecen Pergera Pamphilico hirira: orduan loannes hetaric partituric, itzul cedin Ierusalemara. 14 Eta hec Pergetic partituric ethor citecen Antioche Pisidiacora, eta sarthuric synagogán Sabbath egunean, iar citecen. 15 Orduan Leguearen eta Prophetén iracurtzearen ondoan, igor ceçaten synagogaco principaléc hetara, cioitela, Guiçon anayeác, baldin çuetan bada cembeit hitz populuaeren exhortationetacoric, erraçue. 16 laiquiric bada Paulec, eta escuaz ichil litecen keinu eguinic, dio,

Israeltar guïçonác, eta laincoaren beldurra duçuenác, ençuçue: 17 Israeleco populu hunen laincoac elegitu vkan ditu gure aitác, eta populu haur goratu vkan du, Egypteco lurrean ceudenean, eta besso gora batez idoqui citzan hec hartaric. 18 Eta berroguey vrtheren demboraren inguruån hayén conditioneac suffritu vkan ditu desertuan. 19 Guero deseguenic çazpi natione Chanaango lurrean, çorthez parti ciecén hayén lurra. 20 Eta guero guti gora, guti behera laur ehun eta berroguey eta hamar vrthez eman cietzén iugeac Samuel prophetaganano. 21 Guero esca citecen regue baten, eta eman ciecén laincoac Saul Cis-en semea, Ben-iamin leinuco guïçona, berroguey vrthez. 22 Eta hura kenduric, eman ciecén David reguetan: hari-ere testimoniage emanic, erran ceçan, Eriden dut David lesseren semea, neure gogaraco guïçona, ceinec eguinen baititu ene nahi guciac. 23 Hunen hacitic laincoac bere promessaren araura suscitatu vkan drauca Israeli Saluadorea, baita, Iesus: 24 Aitzinetic loannesec emendamendutaco Baptismoa Israeli predicatu vkan ceraucanean haren ethorteraoan. 25 Eta acabatzen çuenean loannesec bere cursua, erran ceçan, Nor naicela vste duçue? ez naiz hura ni, baina huná, ethorten da ene ondoan, ceinen oinetaco çapatá ezpainaiz digne lacha deçadan. 26 Guïçon anayeác, Abrahamen arraçaco semeác, eta çuen artean laincoaren beldurra dutenác, çuey saluamendu hunetaco hitza igorri içan çaiçue. 27 Ecen Ierusalemeco habitantéc eta hayén gobernadoréc hura eçagutzen etzetularic condemnaric, Prophetén hitz Sabbath guciáz iracurtzen diradenac complitu vkan dituzté. 28 Eta eceinere heriotaco causaric hartan eriden gabe Pilate requeritu vkan duté hura hil leçan. 29 Eta complitu cituztenean harçaz scribatu ciraden gauça guciac, çuretic kenduric, eçar ceçaten monument batetan. 30 Baina laincoac resuscitatu vkan du hura hiletaric. 31 Eta ikussi içan da anhitz egunez, harequin batean Galilearic Ierusalemara igan içan ciradenéz, eta dirade haren testimonio populua baithara. 32 Guc-ere denuntiatzen drauçuegu çuey gure Aitéy eguin içan çayen promessaz den becembatean: 33 Ecen hura laincoac complitu drauela hayen haourrey, cein baicara gu, Iesus resuscitaturic, bigarren Psalmuan-ere scribatua den beçala, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. 34 Eta eracusteco resuscitatu duela hura hiletaric guehiagoric sepulchra ez itzultzecotan, hunela erran vkan du, Emanen drauzquiçuet çuey David-en saindutassun segurac. 35 Eta halacotz berce leku batetan-ere erraiten du, Eztuc permittituren hire Sainduac corruptioneric ikus deçan. 36 Ecen segur David bere

demborán laincoaren conseillua cerbitzaturic, lokartu içan da, eta bere aitequin eçarri içan da, eta ikussi vkan du corruptione. 37 Baina laincoac resuscitatu duenac eztu ikussi vkan corruptioneric. 38 Iaquieç bada guïçon anayeác, ecen huneçaz bekatuéen barkamendua declaratzen çaiçuela: 39 Eta Moysesen Legueaz iustificatu ecin içan çareten gauça guciataric, huneçaz, sinhesten duen gucia iustificatzen dela. 40 Gogouaçue bada Prophetetan erran içan dena guertha eztaquiçuen. 41 Ikussaçue menospreçatzaleác, eta mirets eçaçue, eta vrt çaitetzte, ecen obrabat eguiten dut nic çuen egunetan, obrabat diot cein ezpaituçue sinhetsiren baldin nehorc conta badieçaçue. 42 Guero ilki ciradenean Iuduén synagogatic, othoi citzaten Gentiléç hurreneco Sabbathoan hitz hauc hæy declara lietzén. 43 Eta congregacione barreyatu cenean, iarreiçue cequién Iuduetic eta laincoac cerbitzatzen çuten proselytoetic anhitz Pauli eta Barnabasi: eta hauc hæy minçatzen çaitzela, laincoaren gratian perseueratzera exhortatzen cituztén. 44 Eta hurrenengo Sabbath egunean quasi hiri gucia bil cedin laincoaren hitzaren ençutera. 45 Baina Iuduac populua ikussiric inuidiaz bethe citecen, eta contrastatzen çaitzen Paulec erraiten cituen gauçey, contrastatzen ciradela eta blasphematzela. 46 Orduan constantqui Paulec eta Barnabasec erran ceçaten, Çuey behar çaiçuen lehenic denuntiatu laincoaren hitza: baina hura arbuyatzen duçuenaz gueroz, eta vicitze eternalaren vkaiteco indigne çuen buruác iugeatzen dituçuenaz gueroz, huná, itzultzen gara Gentiletarát. (aiðnios g166) 47 Ecen hala manatzen draucu launac, diuela, Ordenatu aut hi Gentiléen argui içateco, saluamendu aicençat lurrean bazterrerano. 48 Eta Gentilic haur çançutenean aleguera citecen, eta glorifica ceçaten launaren hitza: eta sinhets ceçaten vicitze eternalcotzat ordenatu ciraden guciéc. (aiðnios g166) 49 Eta auançatzen cen laincoaren hitza comarca hartan gucian. 50 Eta Iuduéc incita citzaten emazte deuot eta honest batzu, eta hirico principalac, eta eraguin ceçaten persecutione Paulen eta Barnabasen contra, eta egotz citzaten bere comarquetaric campora. 51 Baina hec berén oinetaco errhautsa inharrossiric hayén contra, ethor citecen Iconiora. 52 Eta discipuluac bethatzen ciraden bozcarioz eta Spiritu sainduaz.

14 Eta guertha cedin Iconion elkarrequin sar baitzitecen Iuduén synagogara, eta minça baitzitecen hala non sinhets baitzeçan Iuduetic eta Grecoetic mulço handiac. 2 Baina sinheteric etzuten Iuduéc incita eta corrupi citzaten Gentiléen

bihotzac anayén contra. 3 Bada dembora lucez han egon citecen constantqui minçatzen ciradela, launaren gorthassunez, ceinec testimoniage ekarten baitzaraucan bere gratiazco hitzari, eta emaiten çuen signo eta miraculu eguin ledin hayén escuz. 4 Eta parti cedin hirico gendea bi aldetara, eta batac ciraden luduequin, eta berceac Apostoluequin. 5 Baina althatu ciradenean Gentilac eta luduac bere Gobernadorequin hayén iniuriatzera eta lapidatzera: 6 Adituric gauçá, ihes eguin ceçaten Lycaoniaco hiriatar, hala nola, Lystrara eta Derbera, eta inguruco comarquetara: 7 Eta han predicatzen çutén Euangelioa. 8 Eta Lystraco guiçon oinez impotentbat cegoen iarriric bere amáren sabeleandanic maingu, egundano ebili etzembat: 9 Hunec ençun ceçan Paul minçatzen, ceinec, hari begui eratchequiric, eta ikussiric ecen fede baçuela sendatu içateco, erran baitzieçon ocengui, 10 Iaiqui adi eure oinén gainera çutic. Orduan hura iauz cedin eta ebil cedin. 11 Eta gendetzéc ikussiric Paulec eguin çuena, althaca ceçaten bere voza, Lycaonico lengoagez, erraiten çutela, laincoac guiçonac beçalacaturic iautsi dirade guregana! 12 Eta Barnabas deitzen çutén Iupiter: eta Paul, Mercurio: ceren harc hitza ekarten baitzuen. 13 Eta Iupiter-en sacrificadoreac (cein baitzén hayén hiri aitzinean) cecen coroatuac borthaitzinerano ekarriric, nahi çuen populuarequin sacrificatu. 14 Baina hori ençunic Apostoluac, Barnabas eta Paul, bere arropác çathituric oldar citecen populuaren artera, oihuz ceudela. 15 Eta erraiten çutela, Guiçonác, cergatic gauça horiac eguiten dituce? çuec çareten affectione beren suiectioneco guiçonac gara, declaratzen drauçuegula, horrelaco gauça vanoetaric conuerti çaitetzen lainco viciagana, ceruá eta lurra eta itsassoa, eta hetan diraden gauça guciac eguin dituenagana: 16 Ceinec iragan demboretan Gentil guciac berén bidetan ebiltera vtzi vkan baititu. 17 Badaric-ere bere buruá eztu testimoniage gabe vtzi, guri vngui eguinez, emaiten drauzquigula cerutic vriac eta sasoin abratsac, eta bethatzen dituela viandaz eta alegrançaz gure bihotzac. 18 Eta gauça hauc erraiten cituztela, nequez amatiga citzaten gendetzeac sacrificaca ezliecén. 19 Orduan ethor citecen Antiochetic eta Iconiotic ludu batzu, hec populua irabaciric eta Paul lapidaturic, herresta ceçaten hiritic campora, vstез hila cen. 20 Baina discipuluac haren ingurura bildu ciradenean, iaiquiric sar cedin hirian: eta bihamunean ioan cedin Derbera Barnabasequin 21 Eta hiri hartan euangelizatu çutenean, eta anhitz iracatsiric itzul citecen Lystrara eta Iconiora eta Antiochera: 22 Confirmatzen cituztela discipuluén gogoac, eta exhortatzen cituztela

fedean perseueratzera, eta erraiten çutela, anhitz tribulationez laincoaren resumán sarthu behar garela. 23 Eta compainiaren abisuz Elicetatic batbederatan Ancianoac ordenatu ondoan, barurequin othoitze eguinic, gommenda cietzoten hec launari, cein baithan sinhetsi vkan baitzutén. 24 Guero Pisidia iraganic, ethor citecen Phamphyliara. 25 Eta Pergen laincoaren hitza denuntiatuac, iautsi citecen Attaliara. 26 Eta handic embarca citecen Antiochera, nondic gommendatu içan baitziraden laincoaren gratiari, complitu çuten obracotzat. 27 Eta ethorri içan ciradenean eta bildu çutenean Eliçá, conta citzaten laincoac heçaz eguin cituen gauça guciac, eta nola irequi cerauen laincoac Gentiley fedearen borthá. 28 Eta egon citecen han dembora lucez discipuluequin.

15 Eta ludeatic iautsi içan ciraden batzuc, iracasten cituztén anayeac, cioitela, Baldin circoncidi ezpaçaitetzte Mosesen maneraren araura, ecin salua çaitetzquete. 2 Eta gudu eta disputa handi Pauli eta Barnabasi helduric hayén contra, ordena ceçaten igan litecen Paul eta Barnabas eta cembeit berceac Apostoluetara eta Ancianoetara Ierusalemara questione hunegatic. 3 Hec bada igorric Eliçáz, iragan citzaten Pheniça eta Samaria, Gentilén conuersionea contatzen çutela: eta eman ciecén bozcario handi anaye guciy. 4 Guero Ierusalemara arriaturic, recebitu içan ciraden Eliçáz eta Apostoluéz eta Ancianoéz, eta conta citzaten laincoac heçaz eguin vkan cituen gauça guciac. 5 Baina (cioiten) althatu içan dirade Pharisueún sectaco sinhetsi çuten batzu, cioitela, ecen circonciditu behar çutela, eta manatu Mosesen Leguearen beguiratzera. 6 Orduan bil citecen Apostoluac eta Ancianoac eguitemo hunez consideratzera. 7 Eta disputa handiren ondoan, Pierrisec iaiquiric erran ciecén, Guiçon anayeac, çuec badaquique ecen haraitzinadanico laincoac gure artean elegitu vkan nauela, ene ahoz ençun leçaten Gentiléc Euangelioco hitza, eta sinhets leçaten. 8 Eta laincoac eçagutzen baititu bihotzac, testificatu draue, hæy Spiritu saindua emanez gurriere beçala. 9 Eta eztu differentiaric batre eguin gure eta hayén artean, fedez purificaturic hayén bihotzac 10 Orain bada cergatic tentatzen duçue laincoa, discipuluén leppo gainean vzarriaren eçartera, cein ez gure aitéc ez guc ecin ekarri vkan baitugu? 11 Baina Iesus Christ launaren gratiaz sinheften dugu saluaturen garela, hec-ere beçala. 12 Orduan ichil cedin compainia gucia, eta beha çaitzen Barnabasi eta Pauli, ceinéc contatzen baitzuten cer signo eta miraculu eguin çuen laincoac heçaz Gentilén artean. 13 Eta ichildu ciradenean,

ihardets ceçan lacquesec, cioela, Guiçon anayeác, ençun neçaçue ni, 14 Simonec declaratu vkan du nola lehenic laincoac visitatu dituen Gentilac hetaric populubat bere iceneco har leçañcat. 15 Eta hunequin accordatzen dirade Prophetén hitzac: scribatua den beçala. 16 Guero itzuliren naiz, eta berriz edificaturen dut David-en tabernacle eroria, eta haren ruinác berriz edificaturen ditut, eta berriz alchaturen dut hura. 17 Requeri deçatençat goitico guiçonéc launa, eta Gentil guciéc, ceinén gainean inuocatu ičan baita ene icena: dio gauça hauc guciac eguin dituen launac. 18 Bethidanic laincoac badaçaguzqui bere obra guciac. (aiñ g.165) 19 Harren nic dut estimatzen eztituela nehorc faschatzeco Gentiletaric laincoagana conuertitzen diradenac: 20 Baina scribatzeco çayela beguira ditecen idolén satsutassunetaric, eta paillardičataric, eta gauça ithotic, eta odoletic. 21 Ecen Moysesec haraitzinadanic badiu hirietaric batbederatan hura predicatzen dutenac, synagoguetan Sabbath guciac iracurtzen denaz gueroz. 22 Orduan nahi vkan dute Apostoluéc eta Ancianoéc Eliça guciarequin, beren artetic guiçon elegituac igor litecen Antiochera Paulequin eta Barnabasequin, hala nola, luda icen goiticoz Barsabas deitzen cena, eta Silas, guiçon principalac anayén artean. 23 Hayén escuz scribatzen çutela seguitzen dena, Apostoluéc eta Ancianoéc eta anayéc Antiochen eta Syrian eta Cilician Gentiletaric diraden anayey, salutatione. 24 Ceren aditu baitugu ecen gutaric ilki diraden batzuc, cembeit proposez trublatu vkan çaituztela, çuen arimác erauciz eta circoncidi çaitetzten eta Leguea beguira deçaçuen manatuz, ceiney ezpaiquendrauen carguric eman: 25 Gure irudia ičan da consentimendu batez bildu garenona, elegitu ditugun guiçonén çuetara igortera, Barnabas eta Paul gure maitequin, 26 Baitirade Iesus Christ gure launagatic bere viciac abandonnatu dituztén guiçonac, 27 Igorri ditugu bada luda eta Silas, hec-ere gauça berac ahoz contaturen drauzquičue. 28 Ecen on iruditu çayó Spiritu sainduari eta guri, ez eçartera carga handiagoric batre çuen gainera gauça necessario hauc baicen: 29 Baitirade, Beguira çaitetzten idoley sacrificatu diraden gaucetaric, eta odoletic, eta ithotic, eta paillardičataric, baldin gauça hautaric çuen buruác beguira baditzaçue, vngui eguinen duçue. Vngui duçuela. 30 Hec bada congít harturic ethor citecen Antiochera: eta compainiá bilduric eman citzaten letrác. 31 Eta iracurri cituztenean consolacionearen gainean aleguera citecen. 32 Halaber ludac eta Silasec, nola hec-ere Propheta baitziraden, anhitz hitzez exhorta citzaten anayeac eta confirma. 33 Eta han cerbait dembora eguin

çutenean, igorri ičan ciraden anayéz baquerequin Apostoluetarát, 34 Guciagatic-ere Silasi on irudi cequion han egoitera. 35 Eta Paul eta Barnabas-ere egon citecen Antiochen, iracasten eta euangelizatzen çutela anhitz bercerequin-ere, launaren hitza. 36 Eta cembeit egunen buruán erran cieçón Paulec Barnabasi, Itzuliric visita ditzagun gure anayeac launaren hitza denuntiatu dugun hiri gucietan, eya nola dauden. 37 Eta Barnabasec conseillatzen çuen berequin har leçaten loannes, Marc deitzen cena: 38 Baina Pauli etzayón bidezco iruditzen hetaric ia Pamphiliatic bereci cena, eta obra hartara lagundu etzituenta berequin har leçaten 39 Hala iharduqui ceçaten bada, non bata berceaganic separa baitzitecen: eta Barnabas Marc harturic embarca baitzedin Cyprerat. 40 Baina Paul Silas elegituric parti cedin, anayéz laincoaren gratiari gommendaturic. 41 Eta iragan citzan Syria eta Cilicia, confirmatzen cituela Eliçác.

16 Guero arriua cedin Derbera eta Lystrara: eta huná, discipulubat cén han Timotheo deitzen cenic, emazte fidel baten seme, baina, aita Grec-baten. 2 Huni testimoniage on ekarten ceraucaten Lystran eta Iconion ciraden anayéc. 3 Haur nahi vkan du Paulec harequin ioan ledin, eta harturic circoncidi ceçan hura leku hetan ciraden luduacgatic: ecen baçaquiten guciéc haren aita nola Grec cen. 4 Eta hirietan iragaiten ciradela iracasten cituzten hetangoac Ierusalemen ciraden Apostoluéz eta Ancianoéz eguin ičan ciraden ordenancén beguiratzen. 5 Bada Eliçác fedean confirmatzen ciraden, eta contua egun guciac emendatzen cen. 6 Guero iraganic Phrygia eta Galatiaco comarcá, debetatu ičan ciraden Spiritu sainduaz hitzaren Asian predicatzetic: 7 Ethorri ciradenean Mysiara, enseyatzen ciraden Bithiniara ioaiten: baina etziecén permiti Spirituac. 8 Baina Mysia iraganic iauts citecen Troasera. 9 Eta visionebat gauaz aguer cequión Pauli, baitzen hunela, Macedoniaco guiçon-bat presenta cedin haren aitzinean othoitz eguiten ceraucala eta erraiten, Iragan adi Macedoniarat eta aiuta gaitzac. 10 Eta visionea ikussi vkan çuenean, bertan enseya guentecen Macedoniara ioaiten, segurutzen guenela ecen launac deithu guentuela hæy euangelizatzerá. 11 Partituric bada Troastic, chuchen ethor guentecen Samothracera, eta biharamunean Neapolisera. 12 Eta handic Philipposera, cein baita Macedonia quaterereco lehen hiria, eta da colonia. Eta egon guentecen hiri hartan cembatrebeit egun 13 Eta Sabbath egunean

ilki guentecen hiritic campora fluuio bazterrera, non içaten ohi baitzén othoitzá: eta iarriric miñça guenquintén hara bildu içan ciraden emaztey. 14 Eta Lydia deitzen cen Thiatira hirico emazte escarlata saltzale laincoa cerbitzaten çuen batec ençun guençan: ceinen bihotza launac irequi baitzeçan, Paulez erraiten ciraden gaucén gogoatzeco: 15 Eta batheyatu içan cenean bera eta haren familia, othoitz ceguigun, cioela, Baldin estimatu baduçue launagana fidel naicela, sarthuric ene etchean, çaudete. Eta bortcha guençan. 16 Eta guertha cedin gu othoitzara guendoacela, nescato Pythonen spiritua çuembat aitzinera ethor baitzequigun: ceinec irabaci handia emaiten baitzerauen bere nabussiey, asmatzez. 17 Haur Pauli eta guri iarrequiric, oiuhz cegoen, cioela, Guiçon hauc lainco subiranoaren cerbitzari dirade, ceinéc saluamenduco bidea denuntiatzen bairaucute. 18 Eta haur eguin ceçan anhitz egunez: baina gaitzituric Paulec, eta itzuliric erran cieçón spirituari, Manatzen aut Iesus Christen icenaren partez horrenganic ilki adin. Eta ilki cedin ordu berean. 19 Orduan haren nabussieç çacussatenean ecen hayén irabaci sperancá galdu cela, hatzamanic Paul eta Silas, eraman citzaten merkatuco plaçara Magistratuetara. 20 Eta hec presentaturic Gobernadorey, erran ceçaten, Gende hauc trublatzen duté gure hiria ludu diradelaric: 21 Eta denuntiatzen dituzté recebi ez beguira ditzagun sori eztraden ordenançác, ikussiric ecen Romano garela. 22 Eta oldar cedin communa hayén contra: eta Gobernadoréc hayén arropác çathituric mana ceçaten, açota litecen. 23 Eta anhitz çauri eguin cerauecenean eçar citzaten presoindeguian, manamendu eguinic geolerari, segurqui hec beguira litzan: 24 Ceinec halaco manamendua harturic eçar baitzitzan presoindegui çolán, eta hayén oinác hers citzan cepoaz. 25 Eta gauaren erdian Paulec eta Silasec othoizten eta laudatzen çuten laincoa: eta ençuten cituzten estecaturic ceudenéc. 26 Eta subitoqui lur ikaratze handibat eguin cedin, hala non iharros baitzitecen presoindegui fundamentac: eta bertan irequi citecen bortha guciac, eta gucién estecailluac lacha citecen. 27 Orduan iratzaturic geolerac çacusquianeas presoindegui borthác irequiatic, ezpatá idoquiric bere buruá hil nahi çuen, vstез presoneréc ihes eguin çutén: 28 Baina Paulec oiuh eguin ceçan ocengui, cioela, Eztaguioala deus minic eure buruári: ecen guciac hemen gaituc. 29 Orduan hura argui galdeguinic oldar cedin barnera, eta ikara çabilala egotz ceçan bere buruá Paulen eta Silasen oinetara. 30 Eta hec campora idoquiric dio, launác, cer eguin behar dut

saluatu içateco? 31 Eta hec erran cieçoten, Sinhets eçar Iesus Christ launa bathan eta saluaturen aiz hi eta hire etchea. 32 Eta miñça cequizquión laincoaren hitzaz hari, eta haren etchean ciraden guciy. 33 Eta harc hec harturic gauaren ordu hartan berean ikuz cietzén çauriac: eta batheya cedin hura eta harenac guciac bertan. 34 Eta bere etchera eramanic, mahaina eçar cieçén: eta aleguera cedin, ceren bere etche guciarequin sinhetsi vkan baitzuen laincoa bathan. 35 Eta eguna ethorri içan cenean Gobernadoréc igor citzaten sargeantac, erran leçaten, Eyec congít guiçon horiey. 36 Orduan geolerac conta cietzon hitz hauc Pauli, cioela, Igorri dié Gobernadoréc erraitera, congít eman daquiçuen: orain beraz ilkiric çoazte baquerequin. 37 Baina Paulec erran cieçén, Publicoqui açotatu gaituzten ondoan, iugemendu formaric gabe, Romano garelaric, egotzi vkan gaituzte presoindeguira: eta orain ichilic campora egoizten gaituzte? ez balimba: baina beréc ethorric idoqui gaitzate. 38 Eta repporta cietzén sergeantéc Gobernadorey hitz hauc: eta beldur citecen, ençunic ecen Romano ciradela. 39 Eta ethorric othoitz citzaten, eta idoquiric supplica cequiztén ilki litecen hiritic. 40 Orduan ilkiric presoindeguitic sar citecen Lydia bathan: eta ikussiric anayeac, consola citzaten hec, eta parti citecen.

17 Guero iraganic Amphipolian eta Apollonian, ethor citecen Thessalonicara, non baitzen luduén synagogabat. 2 Eta costumatu çuen beçala Paul sar cedin hetara, eta hirur Sabbathoz disputa cedin hequin Scripturetaric. 3 Declaratzen eta proposatzen cerauela, ecen behar içan dela Christec suffri leçan eta resuscita ledin hiletaric: eta ecen haur cela Iesus Christ cein dio, nic predicatzen bairaucuet. 4 Eta hetaric batzuc sinhets ceçaten, eta Paulen eta Silasen compainiaco eguin citecen, eta laincoa cerbitzaten çutén Grecoetaric compainia handia, eta emazte ohoraturic ez guti. 5 Baina bekaizeriaz mouituric ludu rebelléc, eta harturic hara huna çabiltan guiçon gaichto batzu, eta populua bilduric, trubla ceçaten hiria: eta lasonen etchea iauquiric, hec populura eraman nahiz çabiltan. 6 Eta eriden etzituztenean, tira citzaten lason eta anayetaric batzu hirico Gobernadoretara, oiuhz ceudela. Hauc mundu gucia erauci vkan duten ondoan, huna-ere ethorri içan dirade: 7 Eta lasonec beregana recebitu vkan ditu: eta guciac Cesaren ordenancen contra eguiten dute, dioitela berce Reguebat badela, Iesus. 8 Tharrita ceçaten bada populua eta hirico Gobernadoreac gauça hauc çançuzquitenean. 9 Baina fiadoregoa recebituric

lasonganic eta goiticoetic, vtzi citzaten ioaitera. 11 Eta hauc ciraden Thessalonicaco noblenetic, ceinéc hitza recebi baitzeçaten alegança gucierequin, egun oroz Scripturác bilhatzen cituztela, eya gauça hauc hala liradenez. 12 Eta hetaric anhitzec behinçat sinhets ceçaten, eta emazte Grec honestetic, eta guiçonetic ezgotic. 13 Baina iaquin ceçatenean Thessalonicaco luduéc ecen Beroen-ere laincoaren hitza Paulez denuntiatu içan cela, ethor citecen hara-ere, populua tharritatzen çutela. 14 Baina bertan Paul igor ceçaten camporát anayéc, ioan ledinçat itsas alderat beçala: baina Silas eta Timotheo egon citecen han. 15 Eta Paulen salbura heltzeco carguâ hartu çutenéc, eraman ceçaten hura Atheneserano: eta hec harenganic manamendu recebituric Silasgana eta Timotheogana, guciz bertan ethor litecen hura Baithara, parti citecen. 16 Eta Paul Athenesen hayén beguira cegoela kechatzen cen haren spiritua hura baithan, çacussanean hiria idolatriari emana. 17 Disputatzen cen bada synagogán luduequin, eta laincoa cerbitzatzen çutenequin, eta merkatuco plaçán egun oroz batzen cenequin. 18 Orduan Epicuriano eta Stoiciano philosopho batzu disputatzen ciraden harequin: eta batzuc erraiten çutén, Cer erran nahi du edasle hunec? Eta bercéc cioiten, lainco arrotzén eracusle dela dirudi: ceren Iesus denuntiatzen baitzerauen eta resurrectionea. 19 Eta hatzamanic hura eraman ceçaten Marsen karricara, cioitela, iaquin ahal deçaquegu ceric den hiçaz erraiten den doctrina berri hori? 20 Ecen gauça arrotz batzu gure beharrietara ekarten dituc: nahi diagu bada iaquin gauça horiac cer erran nahi diraden. 21 (Ecen Atheniano guciac eta han egoiten ciraden arrotzac eçeinere berce gauçatara etziraden applicatzen, cembeit berriren erraitera edo ençutera baicen) 22 Orduan Paulec Marsen karricaren erdian cegoela, erran ceçan, Athenesco guiçonác, gauça gucietan deutegui beçala ikusten çaituztet çuec. 23 Ecen iragaiten naicela eta çuen deuotioneac contemplatzen ditudala eriden-ere badut aldarebat, ceinetan scribatua baitzén, laincoa eçagun gabeari. Bada eçagutu gaberic ohoratzen duçuen hura nic denuntiatzen drauquet: 24 Mundua eta hartan diraden gauça guciac eguin dituen laincoa, ceruären eta lurraren laun delaric, ezta escuz eguin templetan habitatzen. 25 Eta ezta guiçonén escuz cerbitzatzen deusen behar beçala, ikussiric ecen berac emaiten drauztela guciy vicia eta respirationea eta gauça guciac. 26 Eta eguin vkan du natura humano gucia odol batetic: lurraren hedamen guciaren gainean habita litecençat, lehenetic sasoin ordenatuac determinaturic, eta hayén

habitationearen mugariac eçarriric: 27 launa bilha leçatençat, aguian haztatuz hura eriden leçaquetenez gure batbederaganic vrrun ezpadere. 28 Ecen harçaz vicitzen eta higitzen eta içaten gara: çuen poetetic-ere batzuc erran dutén beçala, Ecen haren leinu-ere bagara. 29 Beraz laincoaren leinu garenaz gueroz, ezтуgu estimatu behar Diuinitateac vrrhea edo cilharra edo harria guiçonon artez edo inuentionez moldatua irudi duela. 30 laincoac bada ignorantiazco demborác dissimulaturic, orain denuntiatzen draue guiçon guciy leku gucietan emenda ditecen. 31 Ceren ordenatu baitu mundua iustoqui iugeaturen duen eguna determinatu duen guiçonaz, guciy eçagutzera emanic, hura hiletaric resuscitaturic. 32 Eta ençun çutenean hilén resurrectionea, batzu truffatzen ciraden, eta bercéc erraiten çutén, Ençunen augu berriz horren gainean. 33 Eta hunela Paul ilki cedin hayén artetic. 34 Batzuc halere, hari iunctaturic, sinhets ceçaten: ceinetic baitzén Dionysio Areopagita-ere, eta Damaris deitzen cen emaztebat, eta berceric hequin.

18 Gauça hauen ondoan Paul partituric Athenetic, ethor cedin Corinthera. 2 Eta eridenic Aquila deitzen cen Ponte nationeco ludubat, cein aitzinetic ethorri baitzén Italiatic, eta Priscilla haren emaztea (ceren Claudec ordenatu baitzuen ludu guciac Romaric parti litecen) retina cedin hetara. 3 Eta ceren officio bereco baitzén, hequin egoiten cen, eta languiten ari cen. Eta hayen officioa cen tabernacle eguitea. 4 Eta disputatzen cen synagogán Sabbath guciac, eta exhortatzen cituen hambat luduac nola Grecoac. 5 Eta ethorri ciradenean Macedoniaric Silas eta Timotheo, Paulec Spirituaz hersturic testificatzen cerauen luduey Iesus cela Christ. 6 Eta hec contrastatzen eta blasphematzan ari ciradela, abillamenduac iharossiric erran cieçén, Çuen odola çuen burun gain: chahu naiz ni, oraindanic Gentiletarat ioanen naiz. 7 Eta handic partituric sar cedin Iustoa deitzen cen eta laincoa cerbitzatzen çuen baten etchean, ceinen etchea baitzatchecan synagogari. 8 Eta Crispec synagogaco principalac sinhets ceçan launa baithan bere etche guciarequin: Corinthianoetic-ere anhitzec ençunic sinhets ceçaten, eta batheya citecen. 9 Orduan erran cieçon launac gauaz visionez Pauli Ezaicela beldur, baina minçadi eta ezadila ichil. 10 Ecen ni nauc hirequin, eta nehorc eztrauc escuric eçarriren hiri gaizqui eguitera: ecen populu handia diat hiri hunetan. 11 Eta egon cedin han vrthebat eta sey hilebethe, iracasten çuela hayén artean laincoaren hitza. 12 Baina Gallion Achaiaco Proconsul cenean, altha

citecen gogo batez luduac Paulen contra, eta eraman ceçaten iudicioco iar lekura. **13** Erraiten çutela, Leguearen contra hunec incitatzén ditu guiçonac laincoaren cerbitzatzera. **14** Eta Paulec ahoa irequi nahi çuen beçala, erran ciecén Gallionec luduey, Baldin cembeit bidegabe, edo gaichtaqueria baliz, o luduac, çucenac emaiten duen lekurano sustenga cinçaqueiztet: **15** Baina baldin questione bada hitzaz eta icenéz eta çuen Legueaz ceuroc ikussiren duçue ecen gauça horién iuge ni ez naiz nahi. **16** Eta ken citzan hec iudicioco iar lekutic. **17** Orduan Grec guciéc hatzamanic Sosthenes synagogaco principala cehatzen cutén iudicioco iar leku aitzinean: eta Gallionec ansiaric batre etzuen. **18** Baina Paul oraino dembora lurescoz han egonic, anayetic congit harturic, embarca cedin Syriarát (eta harequin Priscilla eta Aquila) buruá arradaturic Cenhren: ecen vot çuen. **19** Guero arriua cedin Ephesera, eta hec han vtzi citzan: baina bera synagogara sarthuric, disputa cedin luduequin. **20** Eta hec othoiztez çaiçcala dembora luciagoz hequin egon ledin, etziecén accorda. **21** Baina congit har ceçan hetaric, cioela, Necessarioqui behar dut hurrengo bestá Ierusalemen eguin: baina harçara itzuliren naiz çuetara, laincoac placer badu: eta parti cedin Ephesetic. **22** Eta Cesareara iautsi cenean, iğan cedin Ierusalemera: eta Eliçá salaturic iauts cedin Antiochera. **23** Eta cerbait dembora han egonic, ioan cedin chuchen chuchena Galatiaco eta Phrygiaco comarcá trebessaturic, confirmatzen cituela discipulu guciac. **24** Baina ludu nationez Alexandriano Apollos deitzen cenbat, guiçon eloquentia, Scripturetan botheretsua, ethor cedin Ephesera. **25** Haur cen launaren bidean instruitzen hassia, eta spiritu beroz minçatzen cen, eta iracasten cituen diligentqui launaren diraden gauçac, eçagutzen çuela solament Ioannesen Baptismoa **26** Eta has cedin frangoqui minçatzen synagogán. Haur ençun ceçatenean Priscillac eta Aquilac berequin har ceçaten, eta aitzinago declara cieçoten laincoaren bidea. **27** Eta Achaiarát iragan nahi cenean, hura exhortaturic anayéc scriba ceçaten discipuluetara recebi leçaten hura: ceinec arriatu cenean hara, probetchu handi eguin baitziecén gratiaz sinhetsi vkan çuteney. **28** Ecen viciqui garaitzen çayen luduey publicoqui, Scripturéz eracusten çuela ecen Iesus cela Christ.

19 Apollos Corinthen cela guertha cedin, Paul garaico bazter guciac iraganic ethor baitzedin Ephesera: eta han discipulu batzu eridenic erran ciecén, **2** Ala recebitu duçue Spiritu saindua sinhetsi

vkan duçuenean? Eta hec erran cieçoten, Are Spiritu saindua denez-ere, eztiagu ençun. **3** Orduan dioste, Certan bada batheyatu iğan çarete? Eta hec erran ceçaten, Ioannesen Baptismoan. **4** Orduan Paulec erran ceçan, Ioannesec batheyatu vkan du emendamenduco Baptismoaz, ciotsala populuari, haren ondotic ethorteco cena baithan sinhets leçaten, erran nahi baita, Iesus Christ baithan. **5** Gauça hauc ençunic bada, batheya citecen Iesus launaren icenean. **6** Eta escuac gainean eçarri cerauztenean Paulec, ethor cedin Spiritu saindua hayén gainera, eta minçatzen ciraden lengoagez, eta prophetizatzen çutén. **7** Eta guiçon hauc gucioc ciraden hamabitarano. **8** Guero bera sarthuric synagogán, Frangoqui minçatzen cen, hirur hilebethez disputatzen eta exhortatzen ari cela launaren resumari dagozcan gauçéz. **9** Eta nola batzu gogortzen baitziraden eta ezpaitzuten obeditu nahi, gaizqui launaren bidez minçatzen ciradela popularen aitzinean, hetaric bera partituric, separa citzan discipuluac, egun oroz disputatzen ari cela Tyranno baten escolán. **10** Eta haur eguin iğan cen bi vrthez: hala non Asian habitatzen ciraden guciéc, ençuten baitzutén Iesus launaren hitza, hambat luduéc nola Grecoéc. **11** Eta costumatu etziraden verthuteac eguiten cituen laincoac Paulen escuz: **12** Hala non are erién gainera ekarten baitzituzten haren gorputz gainetic crobitchetac eta conciertoac, eta ioaiten baitziraden hetaric eritassunac, eta spiritu gaichtoac hetaric ilkiten baitziraden. **13** Orduan enseya citecen hara huna ebilen ciraden ludu exorcista batzu spiritu gaichtoac cituztenén gainean Iesus launaren icenaren inuocatzan, erraiten çutela, Coniuratzen çaituztegu Paulec predicatzen duen Iesusen partez. **14** (Eta ciraden Sceua ludu Sacrificadore principalarenic çazpi seme, haur eguiten çutenac) **15** Baina ihardesten çuela spiritu gaichtoac, erran ceçan, Iesus eçagutzen diat, eta Paul baceaquiat nor den: baina çuec nor çarete? **16** Eta oldarturic hetara spiritu gaichtoa çuen guiçonac, eta hæy garaithuric, bortcha eguin ceçan hayén contra: hala non biluzgorric eta çaurthuric ihes eguin baitzeçaten etche hartaric. **17** Eta haur ethor cedin gucién eçagutzera hambat luduen nola Greco Ephesen habitatzen ciradenénera: eta eror cedin beldurra hayen gucién gainera, eta magnificatzen cen Iesus launaren icena. **18** Eta sinhetsi çutenetic anhit ethorten ciraden confessatzen eta declaratzen cituztela bere eguinac. **19** Arte curiositatezcoz vsatu vkan çutenec-ere, anhithec bere liburuác ekarriric erre citzaten gucién aitzinean: eta hayén valioa estimaturic eriden ceçaten berroquey eta hamar milla dinerorena.

20 Hala botheretsuqui augmentatzen cen launaren hitza eta confirmatzen. 21 Gauça hauc hunela complitu ciradenean delibera ceçan Paulec Spirituaz, Macedonia eta Achaia iraganic Ierusalemra ioaitera, cioela, Han içan ondoan, Roma-ere ikussi behar dut. 22 Eta igorric Macedoniara aiutatzen çutenetic biga baitziraden Timotheo eta Erasto, bera gueldi cedin dembora batetacotz Asian. 23 Baina eguin cedin dembora hartan truble handibat doctrinaren causaz. 24 Ecen Demetrius deitzen cen cilharguile, Dianaren cilharrezco templethochoguile batec, anhitz irabaz eraciten cerauen officiocey: 25 Hec bilduric, eta halaco gauçetaco officier ciradenac, erran ceçan, Guiçonác, badaquiçue ecen officio hunetic heldu diradela gure onac: 26 Eta badacussaçue eta badançuçue nola ez Ephesen solament, baina quasi Asia gucian Paul hunec sinhets eraciric itzuli duela populu handi, erraiten duela, ecen ez tiradela iainco escuz eguiten diradenac. 27 Eta peril da ez solament gure gauça descrida dadin, baina are Diana handiaren templea guehiagoric deus estima ez tadin, eta deseguin ez tadin haren maiestate Asia guciac eta munduac ohoratzen dutena. 28 Eta gauça hauc ençunic, eta hiraz betheric oihuz iar citecen, Ephesianoen Diana handiá! 29 Eta bethe cedin hiri gucia confusionez, eta oldar citecen gogo batez theatrera, harturic Gayo eta Aristarce Macedonianoac, Paulen bideco lagunac. 30 Eta Paul populua baithara sarthu nahi cenean, etzeçaten vtzi discipuluéc. 31 Baina Asiaco principaletaric batzucere, nola baitziraden haren adisquide, harengana igorric othoitz ceguioeten, ez ledin theatrera presenta. 32 Bada batzu bataz oihuz ceuden, eta berceac berceaz: ecen confus cen compainiá, eta anhitzec etzaquiten cergatic bildu içan ciraden. 33 Orduan gendetzetic campora auança ceçaten Alexandre, luduéc hura bulkatzen çutela. Eta Alexandrec, ichil litecen escuaz keinu eguinic, nahi ceraucan causá allegatu populuari. 34 Baina eçagutu çutenean ecen hura ludu cela, altcha cedin gucietaric vozbat, quasi bi orenez oihu eguiten çutela, Ephesianoén Diana handiá! 35 Orduan scribariac gendetzea appageaturic, erran ceçan, Epheseco guiçonác, cein da guiçona etzaquiana ecen Epheseco hiria dedicatua dela Diana handiaren, eta Iupiterganic iautsi içan den imaginaren cerbitzura? 36 Nehor bada gauça hautan contrasta ecin daitenaren gainean, appagea çaitetzen beharda, eta deus desordenatuqui eztaguiçuen. 37 Ecen ekarri vkan dituçue guiçon hauc ezpaitirade ez sacrilege, ez ezpaitute çuen iaincossá diffamatzen. 38 Beraz baldin Demetriusec

eta harequin diraden officieréc eguitecoric baduté cembeiten contra, gorte eduquiten da, eta badirade Proconsulac, elkar accusa beçate. 39 Eta baldin berce gauçaz deus galdeguiten baduçue, congregacione bidezqui bilduan concludi ahal daite. 40 Ecen peril da seditionez accusa ezgaitecen, egungo egunagatic, truble huneçaz raçoin eman ahal deçaquegun causaric eztenaz gueroz. 41 Eta gauça hauc erran cituenean biltzarreari congit eman cieçón.

20 Bada tumultoa appagegatu cenean, Paul discipuluac beregana deithuric eta bessarcaturic, parti cedin Macedoniarát ioaiteco. 2 Eta comarca hetan ebili cenean, eta exhortatu cituenean hitz anhitzez, ethor cedin Greciara. 3 Eta han hirur hilebethe eguinic, ceren luduéc celata eguiten baitzeraucaten Syriarat embarcatu içan baliz: haren abisua içan cen Macedonian gandi itzutzera. 4 Eta lagund ceçan hura Sopater Beroenesac Asiara: eta Thessaloniceanoetic, Aristarquec eta Secondec, eta Gaio Derbianoac, eta Timotheoc: eta Asianoetic, Tychiquec eta Trophimec. 5 Hauc aitzinerát ioanic iguriqui guençaten Troasen. 6 Eta gu embarca guentecen altchagarri gaberico oguien egunén ondoan Philippestic, eta ethor guentecen hetara Troasera, borz egunen buruan: non egon baiquentecen çazpi egun. 7 Eta asteco lehen egunean oguiaren haustera discipuluac bilduac içan eta, Paul minço cen hequin (ceren biharamunean partizeco baitén) eta iraun ceçan haren proposac gauherdi arterano. 8 Eta cen anhitz lampa gambera gorán, non bilduac baiquinaden. 9 Eta iarric cegoela guiçon gaztebat Eutyche deitzen cenic leiho gainean, logale handi batec harturic, Paul luçaqui minço cela, loa garaithuric eror cedin hirurgarren soillerutic beherera, eta hila altcha ceçaten. 10 Baina iautsiric Paul behera cedin haren gainera, eta bessarcaturic erran ceçan, Etzaitetzela trubla ecen hunen arimá haur baithan da. 11 Guero iganic eta oguia hautsiric eta ianic, eta luçaqui minçaturic arguirano, hala parti cedin. 12 Eta guiçon gazteor viciric ekar ceçaten, eta hagituz consola citecen. 13 Eta gu vncira ethorric embarca guentecen Assoserat, handic hartzeco guenduen Paul: ecen hala ordenatu çuen, berac bide hura oinez eguin gogoz. 14 Bada Asson gurequin bathu cenean, hura harturic ethor guentecen Mitylenera. 15 Eta handic embarcaturic, biharamunean ethor guentecen Chiosen aurkara: eta hurrenengo egunean arriua guentecen Samosera: eta Trogillen egonic, ondoco egunean ethor guentecen Miletera. 16 Ecen deliberatu çuen Paulec Ephesez aitzinago iragaitera,

demboraric gal ezleçançât Asian: ecen lehiatzen cen baldin possible balitzayo Mendecoste egunean Ierusalemen içatera. 17 Eta Miletetic meçu igorric Ephesera, dei citzan Eliçaco Ancianoac. 18 Eta harengana ethorri ciradenean erran ciecén, Çuec badaquiçue, Asian sar nendin lehen egunaz gueroztic, nola çuequin dembora gucian içan naicén: 19 launa cerbitzaten nuela humillitate gucirequin eta anhitz nigar chortarequin, eta Iuduén celata egoitetic ethorri içan çaiçquidan tentationéquin: 20 Nola çuen probetchutaco gauceticar eztraçuédan deus estali, çuey declaratu eta iracatsi gabe publicoqui eta etchez etche: 21 Testificatzen neruela hambat Iuduey nola Grecoey Iaincoa baitharatco emendamendua, eta Iesus gure launa baitharatco fedea. 22 Eta orain huná, ni Spirituaz estecatua, banoa Ierusalemera, hartan heltzeco çaiçquidan gauçac eztaquidalaric: 23 Salbu Spiritu sainduac hiriz hiri testificatzen baitraut, díoela ecen estecadurác eta tribulationeac ene beguira daudela. 24 Baina eztut deusen ansiaric, eta neure vicia etzait precioso, acaba deçadançât neure cursua bozcariorequin, Iesus launaganic recebitu dudán carguá, Iaincoaren gratiaren Euangelioa testifica dadinçât. 25 Eta orain huná, nic badaquit ecen guehiagoric eztuçuela ikussiren ene beguithartea çuetaric batec-ere, ceinén artetic iragan bainaiz Iaincoaren resumá predicatzen nuela. 26 Halacotz testificatzen drauçuet egungo egunean, ecen chahu naicela ni gucien odoletic. 27 Ecen eztut dissimulatu çuey denuntia eznieçauen launaren conseillu gucia. 28 Gogoa eieçue bada çuen buruèy, eta arthalde guciari, ceinetan Spiritu sainduac eçarri baitzaitzute Iuzpicu, Iaincoaren Eliçaren bazcatzeco, cein conquestatu baitu bere odol propioaz. 29 Ecen nic badaquit haur, sarthuren diradela ene ioan ondoan otso dorpeac çuen artera, guppida ezutelaric arthaldea. 30 Eta ceuron artetic Iaiquiren dirade guiçonac denuntiatzen dituztela gauça gaichtoac, discipuluac bere ondoan erekar ditzatençât. 31 Halacotz veilleçaque, orhoit çaretelaric ecen hirur vrthez gau eta egun eznaicela cessatu nigar chortarequin çuetaric batbederaren aduertizetic. 32 Eta orain-ere, anayéac, gommendatzen cerazquietet Iaincoari eta haren gratiaren hitzaric, cein baita botheretsu çuen edificatzen acabatzeco, eta çuey saindu guciequin heretagearen emaiteco. 33 Berceren vrrhea ez cilharra ez arropá eztut guthiciatu. 34 Baina ceuroc badaquiçue nola ene, eta enequin ciradenén behar ciraden gauçac fornitu vkan ditzén escu hauèc. 35 Gucietan eracutsi drauçuet ecen hunela traillaatuz behar diradela flacuac supportatu,

eta Iesus launaren hitzéz orhoit içan: ecen berac erran du, Gauça dohatsuagoa dela emaita ecen ez hartzea. 36 Eta hitz hauc erran cituenean belhaurico Orduan nigar handi guciéz eguin cedin: eta Paulen leppora bere buruác egotziz pot eguiten ceraucaten: 38 Triste ciradelaric principalqui erran vkan çuen hitzagatic, ecen guehiagoric haren beguithartea ezludela ikussiren. Eta vncira lagundu çaiçcan.

21 Eta embarcatu guenenean, hetaric separaturic, chuchen-chuchena ethor guentecen Cosera, eta biharamunean Rhodesera, eta handic Patrasera. 2 Eta han eridenic vnci Phenicerát trebessatzen çuenbat hartara iganic parti guentecen. 3 Guero Cypreren aguerrira guenenean, hura vtziric ezquér, Syria alderát vela eguin gueneçan, eta arriua guentecen Tyrera: ecen han vnciac behar çuen cargá descargatu. 4 Eta discipuluac eridenic egon guentecen han çazpi egun: hec Pauli erraiten ceraucaten Spirituaz, ezledin igan Ierusalemera. 5 Baina egun hec complitu ciradenean parti guentecen, guciéz emaztequin eta haourrequin laguncen guentuztela hiri lekererano: eta belhaurico iarriric vr bazterrean othoitze eguin gueneçan. 6 Guero elkar bessaraturic, vncira igan guentecen, eta berceac beretarát itzul citecen. 7 Eta gu biagea acabaturic arriua guentecen Tyretic Ptolemaidara: eta anayac salutaturic, egon guentecen egun-bat hequin. 8 Eta biharamunean ilkiric Paul eta harequin guenenac ethor guentecen Cesareara: eta sarthuric Philippe Euangelistaren etchean (cein baitzén çazpietaric bat) egon guentecen hura baithan. 9 Eta hunec cituen Iaur alaba virgina prophetizatzen çutenic. 10 Eta han dembora vnguisco egon guenenean, ethor cedin Iudeatic Agabus deitzen cen Prophetabat. 11 Eta guregana ethorric eta Paulen guerricoa harturic eta harçaz bere oinac eta escuac estecataturic, erran ceçan, Gauça hauc erraiten ditu Spiritu sainduac, Guerrico hunen iabe den guiçona, hunela estecaturen dute Ierusalem Iuduéc, eta Iiuraturen duté Gentilén escuetara. 12 Eta gauça hauc ençun guentuenean, othoitze eguin gueneçón guc eta leku hartan ciradenéc, ezledin igan Ierusalemera. 13 Orduan ihardets ceçan Paulec, Cer ari çarete nigarrez çaudetela, eta ene bihotza erdiratzen duçuela? Ecen ni ez estecatu içatera solament, baina Ierusalemen hiltzera-ere prest naiz Iesus launaren icenagatic. 14 Bada, hari burutan ecin eman gueneçaqueonaren gainen, vtzi gueneçan, erraiten guenduela, launaren vorondatea eguin dadila. 15 Eta cembeit egunen buruán gure hatuac harturic igan guentecen Ierusalemera. 16 Eta

ethor citecen discipuluetaric-ere batzu Cesareatic gurequin çacarqueiteia berequin Mnason Cypriano iaquin-bat, discipulu ancianoa, cein baithan ostatus behar baiquenen. 17 Bada ethorri guenenean Ierusalemara, gogotic recebi guençaten anayéc. 18 Eta biharamunean sar cedin Paul gurequin lacques baithara, eta Anciano guciac hara bil citecen. 19 Eta hec bessarcaturic, conta citzan punctuz punctu laincoac Gentilén artean haren ministerioz eguin cituen gauçác. 20 Eta hec ençun citzatenean, glorifica ceçaten launa, eta erran cieçoten, Anayé, badacussac cembat milla diraden ludu sinhetsi dutenac: eta guciy baitacheté laincoaren zeloa. 21 Eta ençun dié erraiten hiçaz, ecen hic Moysesen vtzitera iracasten dituala Gentilen artean diraden ludu guciac, erraiten duála, ecen ezitutuzela haourrac circonciditu behar, eta ezutela ordenancén araura ebili behar. 22 Cer eguico da bada? ossoqui populuc bildu behar dic: ecen ençunen dié nola ethorri aicén. 23 Eguic bada guc erraiten drauäguna. Laur guiçon citiagu vot eguin dutenic: 24 Hec harturic purificadi hequin, eta contribui eçac hequin, buruác arrada ditzatençát: eta daquitén guciéc ecen hiçaz ençun ditzutén gauçetaric deus ezteia: baina euror-ere Leguea beguiratuz abilala. 25 Baina Gentil sinhetsi dutenez den becembatean, guc scribatu diagu, eta ordenatu deus halacoric beguira ezteçaten, baina beguira litecen idoley sacrificatuetaric, eta odolitic, eta ithoetaric, eta paillardicataric. 26 Orduan Paul guiçon hec berequin harturic, eta biharamunean hequin purificaturic sar cedin templean denuntiatzen çuela purificacioneco egunen complimentua, hetaric batbederagatic oblationea offrenda ledin artean. 27 Eta nola çazpi egunac ia hurren iragan baitziraden, Asiaco ludu batzuc hura ikussi çutenean templean, moui ceçaten populu gucia, eta eçar citzaten escuac haren gainean: 28 Heyagoraz ceudela, Israeltar guiçonác, hel çauquizquigute: haur da guiçona populuaren eta Leguearen eta leku hunen contra guciac leku gucietan iracasten dituen: are guehiago Grecoac-ere erekarri ditu temple barnera, eta prophanatu du leku saindu haur. 29 (Ecen lehen ikussi vkan çutén Trophime Ephesianoa hirian harequin, cein vste baitzutén Paulec temple barnera eraman vkan çuela.) 30 Eta moui cedin hiri gucia, eta oldar cedin populu: eta Paul hatzamanic templetic campora idoquiten çutén: eta bertan borthac erts citecen. 31 Baina hec hura hil nahiz çabiltzala, hel cedin famá garniçoïnaren bandaco Capitainagana, ecen Ierusalem gucia nahassi cela. 32 Ceinec ordu berean gendarmesac eta Centenerac harturic laster eguin baitzeçan hetara: eta hec ikussi

cituztenean Capitaina eta gendarmesac gueldi citecen Paulen cehatzetic. 33 Orduan hurbilduric Capitainac har ceçan hura, eta mana ceçan esteca ledin bi cadenaz: eta interroga ceçan nor licén, eta cer eguin çuen. 34 Eta batzu batz ceuden oihez gendetzean eta berceac berceaz: eta nahastecamenduaren causaz deus securic ecin eçagutuz, mana ceçan fortaleçara eraman ledin. 35 Eta ethorri cenean gradoetara, guertha cedin gendarmeséz eramaiten baitzén gendetzearen boaldaren causaz. 36 Ecen iarreiquiren çayón populo gendetzea heyagoraz, Ken eçac hori. 37 Eta Paulec fortaleçán sartzeracoan diotsa Capitainari, Hauçu naiz hirequin miñçatzerá? Harc erran cieçón, Grecquic badaquic? 38 Ezaiz hi Egyptiano iragan egun hautan seditionebat viztu duana, eta laur milla gaichtaguin desertura retiratu ditua? 39 Eta erran ceçan Paulec, Ni segur guiçon ludua nauc Tarsen, Ciliciaco hiri famatuan burgés iayoa: othoitz eguiten drauat bada, permiti ieçadac miñça naquión populuari. 40 Eta harc permissitu ceraucanean, Paulec, gradoetan cegoela, ichilcera escuaz keinu eguin cieçón populuari, eta silentio handi eguin içanic, miñça cedin Hebraicoén lengoagez, erraiten çuela.

22 Guiçon ayaieác eta aitác, ençuque orain çuec baithan emaiten dudana defensá. 2 (Eta ençun vkan çutenean ecen Hebraicoén lengoagez miñço litzayela, hambat silentio handiago eguin ceçaten: eta erran ceçan,) 3 Ni naiz guiçon ludua, Tarse Ciliciacoan iayoa, baina hacia hiri hunetan berean Gamalielen oinetan, aitén Leguearen perfectionean instruitua, laincogana zelotaco nincela, egun çuec guciac-ere çareten beçala: 4 Doctrina haur persecutatu vkan dudana heriorano, estecatuz eta presoindeguietara eçarriz hambat guiçonac nola emazteac: 5 Sacrificadore subiranoa-ere testimonio dudana beçala, eta Ancianoén compainia gucia: are hetaric guthunac anayetara harturic, Damascerat ioaiten nincén, han ciradenac estecaturic Ierusalemara ekartera, puni litecençát. 6 Eta guertha cedin bidean ioaiten eta Damascerac hurbiltzen nincela egu-erdi irian, subitoqui cerutico chistmist ançoco argui handi batec ingura bainençan: 7 Eta eror nendin lurrera, eta ençun neçan voz-bat, ciostala, Saul, Saul, cergatic ni persecutatzen nauc? 8 Eta nic ihardets neçan, Nor aiz launa? Eta launac erran cieçadan, Ni nauc Iesus Nazareno hic persecutatzen duana. 9 Eta enequin ciradenéc, arguia ikus ceçaten, eta icit citecen, baina enequin miñço cenaren voza etzeçaten ençun. 10 Orduan erran neçan, Cer eguinen dut launa? Eta

launac erran cieçadan, laiquiric oha Damascera, eta han erranen çaiçquic, eguin ditzán ordenatu çaiçquian gauça guciac. **11** Eta ceren deus ezpainuen ikusten argui haren claretatearen causaz, enequin ciradenéz escutic eraman içanic Damascera ethor nendin. **12** Gueroztic Ananias Leguearen araura laincoaren beldur cen guičombat, han egoiten ciraden ludu guciataric testimoniage ona çuena, enegana ethor cedin. **13** Eta ene aldean cegoela erran cieçadan, Saul anayé, recebi eçac ikustea. Eta nic ordu hartan berean harenganat beha neçan: **14** Eta harc erran ceçan, Gure aitén laincoac elegitu au hi bere vorondatearen eçagutzeco eta lustoaren ikusteco, eta haren ahotic ezagaren ençuteco. **15** Ecen testimonio içanen atzayo guičon guciac baithara, ikussi eta ençun dituan gaucéz. **16** Orain bada cer berancen duc? laiqui adi eta batheyadi, eta chahu itzac eure bekatuac, launaren icena inuocaturic. **17** Guero guertha cequidan, ni Ierusalemra bihurtu nincenean, eta templean othoitç eguiten nengoela transporta bainendin spirituz. **18** Eta ikus bainেçan ciostana, Lehiadi eta ilki adi fitetz Ierusalemetic, ecen eztíe recebituren hic niçaz emanen drauean testimoniagea. **19** Eta nic erran neçan, launa, hec baceaquié ecen ni presoindeguira eçarten ari nincela eta açotatzten nituela synagoga gucietan hi baithan sinhesten çutenac. **20** Eta issurten cenean Esteben hire martyrarer odola, ni-ere present ninduán, eta consentitzen nián haren hiltzean, eta beguiratzen nitián hura hiltzen çutenén arropác. **21** Eta harc erran cieçadan, Habil: ecen nic Gentiletara vrrun igorriren aut. **22** Eta ençuten çutén hura hitz hunetarano: orduan altcha ceçaten bere voza, erraiten çutela, Ken eçac lurretic horrelacoa: ecen eztuc raçoin hori vici den. **23** Eta hec heyagoraz ceudela, eta bere arropác iharrosten eta airerat errhauta iraizten çutela. **24** Mana ceçan Capitainac hura fortaleçara eraman ledin, eta ordena ceçan açoteaz examina ledin, iaquin leçançát cer causagatic hala oihuz leuden haren contra. **25** Bada hedéz estecatu çuten ondoan, erran cieçón aldean çayón Capitainari Paulec, Hauçu çarete Romaco den baten eta condemnatu eztenaren açotatzera? **26** Eta haur ençun çuenean Centenerac ioanic Capitainagana, conta cieçón hari, cioela, lkussac cer eguiteco duán: ecen guičon haur Romaco burgés duc. **27** Eta capitainac ethorric harengana, erran cieçón, Erran ieçadac, eya hi Romaco burgés aicenez. Eta harc erran ceçan, Bay. **28** Eta ihardets ceçan Capitainac, Nic somma handitan burgesia hori acquisitu diat. Eta Paulec dio, Eta ni iayo-ere burgés nauc. **29** Bertan orduan retira citecen harenganic hura

examinatu behar çutenac: eta Capitaina-ere beldur cedin, eçaguturic ecen Romaco burgés cela, eta ceren estecatu baitzuen. **30** Eta bitharamunean segura iaquin nahiz cer causagatic accusatzen licén luduéz, lacha ceçan estecaduretaric: eta mana ceçan, Sacrificadore principalac bil litecen, eta hayén conseillu gucia: eta ekarric Paul presenta ceçan hayén aitzinean.

23 Eta beguiac conseillua baitharát chuchenduric Paulec erran ceçan, Guičon anayeác, nic conscientia on gucitan cerbitzatu vkan dut laincoa egun hunetarano. **2** Orduan Ananias Sacrificadore subiranoac mana citzan aldean çaiçconac, hura muthurrean io leçaten. **3** Orduan Paulec erran cieçón, Cehaturen au hi laincoac, paret churituá: eta hi baihago Leguearen araez ene iugeatzeco, eta Leguearen contra manatzen duc ni ceha nadin? **4** Eta present ciradenéc erran ceçaten, laincoaren Sacrificadore subiranoa iniuriatzen duc? **5** Eta erran ceçan Paulec, Anayeác, ez naquian Sacrificadore subirano cela: ecen scribatua da, Eure populuaen princeaz eztuc gaizqui erranen. **6** Eta iaquin çuenean Paulec ecen partida bata cela Sadduceuetaric, eta bercea Phariseuetaric, oihuz iar cedin conseilluan, Guičon anayeác, ni Phariseu naiz, Phariseu seme: hilén sperançáz eta resurrectioneaz ni accusatzen naiz. **7** Eta haur erran çuenean, eguin cedin seditione Phariseuén eta Sadduceuén artean: eta çathi cedin biltzarrea. **8** Ecen Sadduceuéc erraiten dute eztela resurrectioneric, ez Aingueruric ez spirituric: baina Phariseuéc bata eta bercea aithor dituzté. **9** Eta eguin içan cen heyagora handibat: orduan Phariseuén alde ciraden Scribác laiquiric baciharducaten, erraiten çutela, Eztugu deus gaitzic eriden guičon hunetan, baina baldin spiritubat edo Ainguerubat minçatu baçayó ezgaitecela laincoaren contra batailla. **10** Eta seditione handi eguin içanic, Capitainac beldurturic, heçaz Paul çathica ledin, mana ceçan gendarmesac iauts litecen hayén artetic haren harapatzera eta fortaleçara eramaitera. **11** Eta ondoco gauèan launac, hari presentatzen çayola, erran cieçón, Paul, auc bihotz on: ecen nola testificatu baituc niçaz Ierusalemen, hala behar duc Roman-ere testificatu. **12** Eta arguitu cenean, luduetaric batzuc eguinic biltzarre eta vot maledictionerequin, lioitela, ezlutela ianen ez edanen Paul hil leçaqueteno. **13** Eta berroquey baino guehiago ciraden coniuratione haur eguin çutenac. **14** Hec ethorric Sacrificadore principaletara eta Ancianoetara, erran ceçaten, Vot eguin dugu maledictionerequin, deus eztugula dastaturen Paul hil duqueguno. **15** Orain bada çuec iaquin eraci ieçoçue

Capitainari, conseilluaren vorondatetic bihar hura erekar dieçaçuela, harçaz cerbait hobequi eçaçutu nahi bacinduté beçala: eta gu hura hurbil dadin baino lehen, prest gara haren hiltzera. 16 Baina Paulen arrebaren semea ençunic celatác, ethor cedin, eta sarthuric fortaleçara conta cieçón Pauli. 17 Eta Paulec Centeneretic bat beregana deithuric, erran cieçón, Guiçon gazte haur eramac Capitainagana, ecen badic cerbait hari erran beharric. 18 Harc bada hura harturic eraman ceçan Capitainagana, eta erran ceçan, Paul presonerac beregana deithuric othoitz eguin diratac, guiçon gazte haur hiregana ekar neçan, ceinec baitu cerbait hiri erran beharric. 19 Eta Capitainac hura escutic harturic, eta appart retiraturic galde eguin cieçón, Cer duc niri erran beharric? 20 Eta harc erran ceçan, luduéc ordenatu dié hiri othoitz eguitera, bihar Paul conseillura igorri deçán, hobequiago cerbaitez informatu nahi balirade beçala harçaz: 21 Baina hic eztieceala accorda: ecen hayén artecoric berroquey guiçon baino guehiago haren celata diaudec: vot eguinic maledictionezco penán, ez tutelata ianen ez edanen hura hil duqueiteno: eta orain prest diaudec, hic cer promettaturen drauèan beguira. 22 Capitainac bada igor ceçan guiçon gaztea, hari manaturic, nehoi ezlerron nola gauça hauc hari dclaratu cerauzcan. 23 Eta deithuric bi Centenér erran cieçén, Eduquizaçue prest ber-ehun gendarmés Cesarearano ioaiteco, eta hiruroquey eta hamar çamaldun, eta ber-ehun archer, gauaren heren oreneco. 24 Eta den abre prestic, igan eraciric Paul salburic eraman deçatençát Felix gobernadore handiagana. 25 Eta scriba cietzon letra batzu tenor hunetacoric, 26 Claude Lysiasec Felix gobernadore gucizco excellentari, salutatione. 27 Guiçon haur luduéz hatzamana, eta ia heçaz hiltzeco cegoela, ethorric garniçoinarequin edequi diraeat, eçaçuturic ecen Romaco burgés cela. 28 Eta iaquin nahiz cer causagatic accusatzen lutén, eraman vkan diat hayén conseillura. 29 Cein eriden baitut accusatzen cela berén Legueco questionéz, eta herioric edo presoinic mereci luen hoguenic batre etzuela. 30 Eta aduertitu içanic guiçon huni luduéz eguiten çazcan celatéz, bertan igorri vkan diát hiregana: manamendu eguinic acusaçaley-ere, hunen contretaco dituzten gauçac hire aitzinean erran ditzaten. Vngui aicela. 31 Gendarmeséc bada hæy manatu içan çayen beçala, Paul harturic eraman ceçaten gauaz Antipatrisera. 32 Eta biharamunean vtziric çamaldunac harequin loacençát, itzul citecen fortaleçara. 33 Eta hec Cesareara ethorric eta Governadore handiari letrác emanic, Paul-ere haren aitzinera presenta ceçaten. 34 Eta iracurri cituenean

Governadore handiac letrác, eta cer prouinciataco cen hura interrogatu çuenean, eta eçaçuturic ecen Ciliciaco cela: 35 Ençunen aut dio, hire acusaçaleac-ere ethorri diratenean. Eta mana ceçan Herodesen palatioan beguira ledin.

24 Eta borz egunen buruån iauts cedin Ananias Sacrificadore subiranoa Ancianoequin, eta Tertulle deitzen cen orator batequin: hec compari citecen Governadore handiaren aitzinean Paulen contra. 2 Eta Paul deithu içanic, Tertulle has cedin accusatzen, cioela, 3 Felix gucizco excellentéa eçaçutzen diagu esquer gucirequin gauça gucietan eta leku gucietan, ecen guc ardietsi dugula baque handia hiçaz, eta eure prouidentiaz populu hunetan eguin dituan ordenança onéz. 4 Baina luçaquiago eduqui ezeçadan, othoitz eguiten drauat ençun gaitzán gutibat eure ontassunagatic. 5 Ecen eriden diagu guiçon pestilentioso haur seditione altchatzen drauela ludu gucicy mundu orotan, eta Nazarenoén sectaren buru dela: 6 Cein templearen profanatzen-ere enseyatu içan baita, eta hatzamanic nahi vkan diagu gure Leguearen arauéz iugeatu. 7 Baina ethorric Lysias capitainac bortcha handirequin edequi vkan diraucuc gure escuetaric. 8 Haren acusaçaleac hiregana ethor litecen manaturic: beraganic eurorrec informatione eguinic iaquin ahal ditzaquec gauça guciac, ceineçaz guc hori accusatzen baitugu. 9 Eta consenti ceçaten luduec-ere, erraiten çutela, gauça hauc hala liradela. 10 Baina ihardets ceçan Paulec, Governadore handiac minça ledin hari keinu eguinic, Ceren baitaquit anhitz vrthe duela natione hunen iuge aicela, gogoticago neure buruáz ihardestén diát: 11 Ikussiric ecen hic eçaçut ahal decaqueala nola hamabi egun baino guehiago eztiraden, igan mincenenic Ierusalemara, adoratzera. 12 Eta eznié templean eriden nehoiequin disputatzen ari naicela, edo gende biltzen, ez synagoguetan, ez hirian: 13 Eta ecin phoroga citzaqueé ni orain accusatzen nauten gauçac. 14 Baina haur aithortzen drauát, ecen secta deitzen duten bide haren arauéz, hunela dudala neure aitén laincoa cerbitzatzen, sinhesten ditudalaric Leguean eta Prophetetan scribatuac diraden gauça guciac. 15 Eta sperança dudalaric laincoa baithan, içanen dela hilén resurrectionea, hambat iustoena nola iniustoena, ceinen beguira berac-ere baitaude. 16 Halacotz pena-ere eçarten diát, conscientia dudan laincoagana eta guiçonetara trebucu gabe bethiere. 17 Eta anhitz vrtheren buruån, ethorri içan nauc neure nationera elemosyna eta oblatione eguitera. 18 Ordu hartan eriden nié purificatua templean, ez ordea

gendetzerequin, ezeta tumulturequin, Asiaco ludu batzuc. **19** Ceinéc behar baitzutén hire aitzinean comparitu, eta ni accusatu, baldin deus ene contra baçutén. **20** Edo hauc beróc erran beçate baldin cerbait gaichtaqueria eriden baduté nitan, ni conseilluan presentatu içan naicenean. **21** Hayén artean nengoela oi hu eguin nueneco voz bakoitz haur baicen, Hilén resurrectioneaz ni accusatzen naiz egun çueçaz. **22** Gauça hauc ençunic, Felixec igor citzan hec berce aldi batetarano, cioela, Secta horrez cer den diligentziago eçagutu duquedanean, Lysias capitaina iautsi datenean, ossoqui eçaguturen duquet çuen eguitecoa. **23** Eta mana ceçan Centenerbat, beguira ledin Paul eta largoan eçar ledin, eta nehor ez leçan empatcha haren eçagunetari haren cerbitzazetic edo harengana ioaitetic. **24** Eta cembaitrabeit egunean buruán, Felixec ethorric Drusilla bere emaztearequin, cein baitzén ludaca, erekar ceçan Paul, eta ençun ceçan hura minçatzen Christ baithango fedez. **25** Eta nola hura disputatzen baitzén iustitiáz, eta temperantiáz, eta içateco den iudicioaz, spantaturic Felixec ihardets ceçan, Oraingotz habil, eta aicinariç dudanean deithuren aut. **26** Berahala escun gainean sperança çuelaric ecen Paulec cerbait diru emanen ceraucala, larga leçançat halacotz-ere maiz erekarten çuen eta minçatzen cen harequin. **27** Eta bi vrtheac complitu ciradenean, har ceçan successor Felixec Porcius Festus: eta placer eguin nahiz luduey Felixec vtzi ceçan Paul presoner.

25 Festus bada prouincian sarthuric hirur egunen buruán ioan cedin Ierusalemara Cesarearic. **2** Eta compari citecen haren aitzinean Sacrificadore subiranoa eta luduén arteco principalenac Paulen contra, eta othoitz eguiten ceraucaten. **3** Fauore esquez ceudela haren contra, hurá erekar leçançát Ierusalemara: celata çazcolaric hura bidean hil leçatençat. **4** Eta Festusec ihardets ceçan, vngui beguiratua içanen cela Paul Cesarean, eta bera sarri haraco licela. **5** Bada çuetaric (dio) ahal ditecenac, elkarrequin iauts bitez, eta baldin cembeit hoguen guiçon haur baithan bada accusa beçate. **6** Eta hamar egun baicen hayén artean egon gaberic, iauts cedin Cesareara: eta biharamunean iarric iudicioco alkian, mana ceçan Paul erekar ledin. **7** Hura hara ethorri cenean ingura ceçaten Ierusalemetic iautsi içan ciraden luduéc accusatione anhitz eta piçuric ekarten çutela Paulen contra, cein ecin phoroga baitzitzaqueizten: **8** Ihardesten çuelaric Paulec, ecen deusetan ezluela faltatu luduén Leguearen contra, ez templearen contra, ez Cesaren contra. **9** Baina

Festusec atseguin eguin nahiz luduey, ihardesten ceraucala Pauli, erran ceçan, Nahi aiz Ierusalemara igan eta han gauça hauçaz iugeatu ene aitzinean? **10** Eta erran ceçan Paulec Cesaren iudicioco alki aitzinean niagoc, non behar bainaiz iugeatu. Luduey deusetan ezтираueat iniuriaric eguin, hic-ere vngui daquián beçala. **11** Ecen baldin gaizquiric eguin badut, edo deus herio merci duenic accommettitu badut, eztiát hiltzera refusatzen: baina baldin horiéc accusatzen nautenetic deus ezpada, nehorc horiéc ecin eman nieçaueec: Cesargana appellatzen nauc. **12** Orduan Festusec conseilluarequin minçaturic, ihardets ceçan, Cesargana appellatu aiz? Cesargana ioanen aiz. **13** Eta cembeit egunen buruán Agrippa reguea eta Bernice iauts eitecen Cesareara Festusen salutatzera. **14** Eta anhitz egun han egonic Festusec Regueri aippa cieçón Paulen eguitecoa, erraiten çuela, Guiçon-bat vtzi içan duc Felixez presoner: **15** Ceinen causaz, ethorri nincenean Ierusalemara, compari baitzitecen Sacrificadore principalac eta luduén Ancianoac, haren contra condemnatione requeritzen çutela. **16** Eta ihardetsi diraueat, ezutela Romanoéc costuma nehoren heriotara liuratzeco, accusatzen denac bere accusaçaleac aitzinean dituqueeno, eta defendatzeco leku har deçaqueeno hoguenaz. **17** Bada huna ethorri ciradenean, luçamenduric batre gabe, biharamunean iudicioco alkian iarric, mana nieçán ekar ledin guiçona. **18** Haren accusaçaleac han present ciradela, etzeçateán hoguenic batre ekar, nic vste nuenaren gainean. **19** Baina questioneaz batzu citiztean haren contra berén superstitioneaz, eta edocein Iesus hilic vici licela Paulec segurutzen çuen batez. **20** Eta nic, halaco questioneaz eguitecotan içanez, erran nieçoán, eya nahi licenez Ierusalemara ioan, eta han iugea ledin gauça hauçaz. **21** Baina ceren appella baitzedin reserua ledinçat Augustoren eçagutzera, mana nieçan beguira ledin hura igor neçaqueno Cesargana. **22** Agrippac orduan erran cieçón Festusi, Nahi niqec neurorrec-ere guiçona ençun. Eta harc, Bihar, dio, ençunen duc. **23** Bada biharamunean ethorri ciradenean Agrippa eta Bernice pompa handirequin, eta sarthu ciradenean audiencián çaptainequin eta hirico gendé autoritatezcoequin: Festusen manamenduz erekar cedin Paul. **24** Eta Festusec dio, Regue Agrippá, eta hemen gurequin çaretén guciác, badacussaçue guiçon haur, hunez luduén compainia gucia minçatu içan çait hambat Ierusalemen nola hemen, heyagoraz, hunec eztuela guehiagoric vici behar. **25** Baina nic eriden dut, deus hunec eztuela eguin herio merci duenic: badaric-ere bera Augustogana appellatu denaz gueroz, deliberatu

dut harengana igortera. 26 Huneçaz cer seguric scriba dieçodan iaunari ezut. Halacotz ekarri vkan dut çetara, eta principalqui hiregana, regue Agrippá, informatione eguinic cer scriba dudançaç. 27 Ecen eztela raçoinic irudi daut, presonér baten igortea, eta haren contrataco hoguenac eztiecten notifica.

26 Agrippac orduan Pauli erran cieçón, Permettizen çaic eure buruägatic minçatzea. Orduan Paul escua hedaturic has cedin raçoin emaiten, cioela, 2 Regue Agrippá, dohatsu neure buruä estimatzen diat ceren egun hire aitzinean ihardetsi behar baitut, luduez accusatzen naicen gauca guciez 3 Principalqui ceren baitaquit eçagutzen dituala luduén artean diraden costuma eta questione guciac: halacotz othoitz eguiten drauat, patientqui ençun neçan. 4 Bada ene vicitze gaztetasunetic eraman dudanaç den becembatean, eta ceric lehen hatsetic içan den ene nationean Ierusalemen, badaquite ludu guciéc: 5 Lehendanic eçaguturic (baldin testificatu nahi baduté) nola neure aitzinecoacdanic gure religioneo secta gucizco excellentaren arauetz vici içan naicen Phariseu. 6 Eta orain laincoaz gure aitey eguin içan çayen promessesco sperançaren causaz, iudicioan accusaturic nago. 7 Promes hartara gure hamabi leinuéc ardura gau eta egun laincoa cerbitzatzén dutela helduren diradela sperança duté, cein sperançaç (o Regue Agrippá) luduéc ni accusatzen binaute. 8 Cer? sinhets ecin daitenetan daducaçe çuec baithan, laincoac hilac resuscitatzen dituela? 9 Eta niçaz den becembatean irudi içan çait ecen Iesus Nazarenoren icenaren contra resistentia handi eguin behar nuela: 10 Eta eguin-ere badut Ierusalemen: eta anhitz saindu nic presoindeguietan enserratu vkan dut, Sacrificadore principaletaric bothere vkanic: eta nehorc hiltzen cituenean neure sententiá emaiten nuen. 11 Eta synagoga gucietan maiz punitzen nituela bortchatzen nituen blasphematzera: eta sobera minthuric hayén contra, persecutatzen nituen hiri arrotzetarano. 12 Dembora hartan Damascerat-ere ioaiten nincela Sacrificadore principalén botherearequin eta commissionearequin. 13 Egunaren erdian, o Regué, bidean ikus nieçán cerutico arguibat iguzquiarena baino claroagoric, arguitzen guntuela ni eta enequin bidean ioaiten ciradenac. 14 Eta gu guciac eroriric lurrera, ençun nieçán vozbat niri minço çaitadala, eta ciostala Hebraicoén lengoagez, Saul, Saul, cergatic ni persecutatzen nauc? gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. 15 Nic orduan erran nieçán, Nor

aiz launa? Eta harc erran cieçadán, Ni nauc Iesus hic persecutatzen duana. 16 Baina iaiqui adi, eta ago çutic eure oinén gainean: ecen hunegatic aguertu natzaic, ordena ençadançaç ministre eta ikussi dituán eta aguerturen natzayán gaucaen testimonio: 17 Idoquiten audalaric populu horretaric eta Gentiletaric, ceinetara orain igorten baihaut, 18 Irequi ditzançaç hayén beguiac, conuerti ditecençaç ilhumbetic arguira, eta Satanen botheretic laincoagana, recebi deçatençaç bekaturen barkamendua, eta çorthea sanctificatuzén artean, ni baithango fedeaz. 19 Hunegatic, o Regue Agrippá, eznitzaçoc desobedient içan cerutico visioneari. 20 Baina Damascen ciradeney lehenic, eta Ierusalemen, eta Iudeaco comarca gucian ciradeney, guero Gentiley-ere predicatu diraeat emenda litecen eta conuerti laincoagana, obrác eguiten lituztelaric emendamendutaco digneac. 21 Causa hunegatic luduac ni templean hatzamanic enseyatu içan dituc ene hiltzen: 22 Baina laincoaren aiutaz aiutatu içanic iraun diat egungo egunerano, testificatzen drauédala hambat chipiey nola handiéy, eta deus erraiten eznuela Prophetéc eta Moysesec ethorteco ciradela aitzinetic erran dutén gauçaric baicen: 23 Ecen behar cela Christec suffri leçan, eta hilén resurreccioneco lehena licén, ceinec populu huni eta Gentiley arguia denunziatu behar baitzerauen. 24 Eta gauça hauc bere defensatan erraiten cituela Festusec ocengui erran ceçan, Çoratu aiz Paul, letretaco iaquin handiac çoratzen au. 25 Eta Paulec, Eznauc çoratzen, dio, Festus gucizco excellentea, baina eguiaczco eta adimendu onetaco hitzác erraiten citiát. 26 Ecen baceaquizquic gauça hauc Reguec, ceinen aitzinean minço-ere bainaiz frangoqui: ceren estimatzen baitut gauça hautaric eztela deus harc eztaquianic: ecen gauça haur eztuc çokoan eguin içan. 27 O regue Agrippá, sinhesten dituc Prophetac? baceaquiat ecen sinhesten dituala. 28 Eta Agrippac erran cieçón Pauli, Hurrensu gogatzen nauc Christino eguin nadin. 29 Orduan Paulec erran ceçan, laincoa baithan desir niquec bay hurrensu bay choil, ez hi solament, baina ni egun ençuten nauten guciac-ere eguin cindeizten halaco, nolaco ni bainaiz, estecaillu hauc salbu. 30 Eta gauça hauc harc erran cituenean, iaiqui cedin Regue, eta Gobernadora, eta Bernice, eta hequin iarri içan ciradenac. 31 Eta appartatu ciradenean bere artean minço ciraden, coiitela, Deus herio edo presoindegui mereci duen gauçaric eztu eguiten guiçon hunec. 32 Eta Agrippac Festusi erran cieçón, Larga ahal cieitean guiçon haur baldin appellatu içan ezpaliz Cesargana.

27 Ordenatu ičan cenean gu Italiarát embarcaturen guenela, eman cietzoten bay Paul bay berce presonér batzu lulio deitzen cen Centener Augustoren bandaco bati. 2 Eta iganic Adramytteco vnci batetara, Asiaco comarquetara ioaitera parti guentecen, eta gurequin cen Aristarche Macedo Thessaloniceanoa. 3 Eta ondoco egunean arriua guentecen Sidonera, eta lulioc humanoqui Paul tractaturic, permiti ceçan adisquidatarat ioanic, heçaz tracta ledin. 4 Guero handic partituric Cypre beherera io gueneçan, ceren haice contreac baitziraden. 5 Eta Ciliciaren eta Pamphyliaeren aurkan den itsassora iraganic, ethor guentecen Myra Lyciaco hirira. 6 Eta han Centenerac eridenic Alexandriaco vnci Italiarát ioaiten cen-bat, hartara sar eraci guençan 7 Eta anhitz egunez baratch ioaiten guenela, eta nequez Gnidaco aurkara helduric, haiceac permittitzen etzeraucularic, iragan guentecen Creta beherera Salmonen aurkán. 8 Eta nequez hura iragaiten guenduela, ethor guentecen Portu-ederrac deitzen den leku batetara, ceinen aldean baitzén Laseaco hiria. 9 Eta ceren anhitz dembora iragan baitzén, eta ia vrean ioaitera perilós, ceren ia barura-ere iragan baitzén, conseillatzen cituen Paulec, 10 Ciostela, Guiçonác, badacussat ecen itsassoan ioaitera ez solament cargaren eta vnciaren, baina gure vicién-ere peril eta calte handirequin ičanen dela. 11 Baina Centenerac sinhestenago çuen gobernaçalea eta pilotua, ecen ez Paulec erraiten cituen gauçác. 12 Eta ceren portua ezpaitzen leku onean neguären iragaiteco, guehiagoac opinionetaco ciraden handic-ere partitzera, neholere Phenicera arriua ahal litezquenez, den neguären iragaiteco, cein baita Africaco eta Choroco haiceari dagocan Cretaco portubat. 13 Orduan egu-erdi haicea emequi althchatzen hassiric, bere intencionearen complimenduan ciradela vstез, partituric, costabazterca ceçaten aldetsuaz Creta. 14 Baina handic sarrisco altha cedin harenganaco aldetic haice tempestateçu Euroclydon deitzen den-bat. 15 Eta vncia haiceaz eraman ičan cenean, hala non contra ecin ioan baitzaiten, haiceari vncia abandonnaturic eramaiten guenén. 16 Eta Claudia deitzen den islato baten beherera iragan guenenean, nequez batelaren iabe ičan ahal guenen. 17 Hura tiraturic marineréc remedio guciac bilhatzen cituztén, vncia beheretic hersturic: eta Syrtera eror beldurrez, velác erautsiric, berahala eramaiten ciraden. 18 Eta ceren tempestate handiz tormentatzen baiquenén biharamunean egoizte eguin ceçaten 19 Guero hereneco egunean gueuroc gure escuz vncico apparailua egotz gueneçan. 20 Eta nola ez iguzquiric ez içarric anhitz egunez ezpaitzequin aguer, eta tempestate handiac hertsen baiquentuen guehiagoric salua ahal guentezquelaco sperança gucia gal gueneçan. 21 Baina dembora lucez ian gaberíc egon ičan ciradenean, orduan çutic Paulec hayén artean, erran ceçan, O guiçonác, behar çatequeen ni sinhetsiric Cretatic ezquinén partitu, eta ihes eguin peril eta calte huni. 22 Baina orain exhortatzen çaituztét çareten bihotz onetaco, ecen çuetaric baten-ere galtzeric ezta ičanen, vnciarenic baiçen. 23 Ecen presentatu ičan da ene aitzinean gau hunetan laincoaren Aingueruá, ceinena bainaiz ni, eta cein cerbitzatzen baitut, 24 Ciostala, Paul, eztuala beldurric, Cesari presentatu behar atzayó: eta horrá, eman drauzquic laincoac hirequin vncian diraden guciac. 25 Hunetacotz bihotz on auçue, guiçonác: ecen sinhesten dut laincoa, nola niri erran ičan baitzait hala ičanen dela. 26 Baina cembeit islatara egotzi behar gara. 27 Bada hamalaurgarren gauë ethor cedinean, hara huna erabilten guenela itsas Adriaticoan, gauären erditsuan, estima ceçaten marineréc, ecen hurbiltzen litzeyela cembeit comarca. 28 Baina plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten hoguey braça, eta handic appurbat guibeleraturic, eta berriz plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten hamaborz braça. 29 Eta beldurrez leku gaitzetara eror litecen laur angura vnci guibeleatic egotziric, desiratzen çutén eguna ethor ledin. 30 Eta marinerac vncitic ihes eguin nahiz çabiltzala, batela itsassora erautsiric, aleguia hec angurác vnci aitzinetic hedaturen. 31 Erran cieçén Paulec Centenerari eta gendamesey, Baldin hauc vncian ezpadaue, çuec ecin salua çaitzquete. 32 Orduan gendameséc ebaquí citzaten batelaren kordác, eta vtzi ceçaten beherera erorter. 33 Eta arguiaren gainera exhortatzen cituen Paulec guciac, ian leçaten, cioela, Egun haur da hamalaurgarrena, baruric beha çaudetela eta deus hartu eztuçuela. 34 Hunegatic exhortatzen çaituztet har deçaçuen iatera: ceren haur çuen emparatzeari appertenitzen baitzayó: ecen çuetaric baten-ere burutic bilobat ezta galduren. 35 Eta gauça hauc erranic, eta oguia harturic gratiác renda cietzón laincoari gucién aitzinean: eta hautsiric, has cedin iaten. 36 Eta guciéc bihotz harturic, har ceçaten hec-ere iateco. 37 Eta baguinén arima guciac vncian, ber-ehun eta hiruroguey eta hamassey. 38 Eta viandaz ressasiaturic, arind ceçaten vncia, oguibihia itsassora egoizten lutela. 39 Eta eguna ethorri cenean, herria etzeçaten eçagut: baina portu itsas adar çuen bati ohart cequizquión, hartara, eguin albalute, vncia egotzi aiher ciraden. 40 Eta angurác althchaturic itsassoari vncia abandonna cieçoten, gobernallén iunctadurac-ere lachaturic, eta haiceari

vela altchaturic, tiratzen ari ciraden costara. 41 Baina eroriric bi vr lasterrec encontru eguiten çuten leku batetara, trebuca cequién vncia: eta vnci aitzinea landaturic tinc cegoen: eta vnci guibela hausten cen baguén botherez. 42 Orduan gendarmesén conseillua cen presonerén hiltzera, beldurrez cembeit igueri saluaturic itzur ledin. 43 Baina Centenerac Paul emparatu nahiz, harçara citzan conseillu hartaric, eta mana ceçan igueri ahal laiditenac, bere buruâc egotziric lehenic, lurrera empara litecen: 44 Eta berceac, batzu taula gainetan, batzu vnci çapoetan: eta halatan eguin cedin guciac salburic empara baitzitecen lurrera.

28 Eta salburic emparatu ciradenean, eçagut ceçaten orduan ecen islâ Malte deitzen cela. 2 Eta Barbaroéc humanitate handi eguin cieçagutén: ecen sua vizturic recebi guençaten gu guciac, gaineancen çaicun vriagatic, eta hotzagatic. 3 Bildu çuenean bada Paulec cembeit sirmendu appur, eta eçarri cituenean sura, viperabat beroaren causaz ilkiric lot cequiön escutic. 4 Eta ikussi vkan çutenean Barbaroéc dilindoca bestia haren escutic, elkarri ciotsaten, Falta gabe guiçon haur guicerhaile da, cein itsassotic, emparaturic mendequioac ezpaitu permettitzen vici den. 5 Baina harc bestia sura iharrossiric etzeçan minic har. 6 Eta hec beha ceuden noiz hant leiten, edo subitoqui hilic eror leiten: baina luçaqui beha egon içan ciradenean, eta çacussatenean calteric batre etzayola ethorten, proposa cambiaturic erraiten çutén, lainco cela hura. 7 Eta ciraden leku hartan islaco principal Publico deitzen cenaren possessioneac, ceinec gu recebituric, hirur egunez benignoqui logea baiquençan. 8 Eta guertha cedin Publioren aita baitatzan helgaitzéc eta sabeldarçunac çaducatelâ: hura baithara Paul sar cedin, eta othoitz eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric senda ceçan. 9 Bada haur eguin eta, islaco berce eritassunic çutenac-ere ethorten ciraden eta sendatzen. 10 Hec-ere ohore handi eguin cieçagutén, eta embarcatzeracoan behar cenaz forni guençaten. 11 Eta hirur hilebetheren buruân embarca guentecen Alexandriaco vnci islân neguâ iragan çuen batetan, ceinec baitzituen enseñatzat Castor eta Pollux. 12 Eta Syracusara arriaturic, han egon guentecen hirur egun. 13 Handic inguru eguinic arriua guentecen Rhegera: eta egun-baten buruân egu-erdi haicea iaiquiric, bigarren egunean ethor guentecen Puzolera: 14 Han anayeac eridenic, othoiztu içan guenén egoitera hequin çazpi egun: eta hala ethor guentecen Romara. 15 Handic anayeac gure berriac ençunic

bidera ilki cequizquigun Appioren merkaturano, eta Hirur botiguetarano: hec ikussi cituenean Paulec, laincoari esquerrac rendaturic courage har ceçan. 16 Eta ethorri içan guenenean Romara, Centenerac eman cietzón capitain generalari presonerac: baina permiti cequiön Pauli bere gain egoitera, hura beguiratzen çuen gendarmesarequin. 17 Hirur egunen buruân dei citzan Paulec ludu principalac: eta bildu ciradenean erran cieçén, Guiçon anayeác, nic deus eguin ezpadut-ere populuaeren contra edo aitéen costumén contra, Ierusalemén presoneré eguin içanic liuratu içan naiz Romanoén escuetara: 18 Ceinéc examinatu nendutenean largatu nahi vkan bainendutén, ceren heriotaco hoguenic batre nitan etzén. 19 Baina luduac contrastatzen ciradenean gainean, ecin bercez Cesargana appellatu içan naiz: ez neure nationea cerçaz accusa deçadan dudalacotz. 20 Causa hunegatic bada deithu çaituztet, ikus cinçatedan eta minça nenguiçuençát: ecen Israeleco sperançaren causaz cadena hunez inguratua nago. 21 Eta hec erran cieçoten, Guc ez letraric recebitu diagu hiçaz ludeatic: ez ethorric anayetaric nehorc denuntiatu dic edo erran deus hiçaz gaizquiric. 22 Baina nahi diagu hireganic ençun cer irudi ceyân: ecen secta horrez den becembatean, baceaquigu ecen leku gucietan nehor contrastatzen çayola. 23 Eta assignatu vkan ceraucatenean eguna, ethor citecen harengana ostantura anhitz: eta testificationerequin declaratzen cerauen laincoaren resumâ, eta eracusten cerautzén lesusez diraden gauçác, hambat Moysesen Leguetic nola Propheteticaric goicetic arratserano. 24 Eta batzuc sinhesten cituztén erraiten ciraden gauçác, baina bercéc etzituzten sinhesten. 25 Eta elkarren artean accord etziradenean gainean, parti citecen, Paulec hitz haur erran eta, Segurqui vngui Spiritu saindua minçatu içan çaye Esaias prophetáz gure Aitey, 26 Cioela, Habil populu horrengana, eta errac, Ençutez ençunen duçue eta eztuçue adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaizquiete oharturen. 27 Ecen guicendu da populu hunen bihotza, eta beharriez gothorqui ençun vkan duté, eta bere beguiac ertsi vkan dituzté: beguiéz ikus, eta beharriez ençun, eta bihotzez adi ez teçatençát, eta conuertí ez titecen, eta senda ez titzadan. 28 Iaquique bada çuec ecen Gentiley igorri içan çayela saluagarri haur, eta hec ençunen dutela. 29 Eta gauça hauc erran cituenean, ilki citecen luduac, bere artean disputa handi çutela. 30 Baina egon cedin Paul bi vrthe complituric bere ostantu alocatuan: eta recebitzen cituen harengana ethorten ciraden guciac: 31 Predicatzen çuela laincoaren resumâ, eta

iracasten cituela Iesus Christ launaz diraden gauçác,
miñçatzeco hardieça gucirequin, nehorc empatchuric
eguin gabe.

Erromatarrei

1 PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, laincoaren Euangelioaren predicatzeco bereciac. **2** (Cein lehendanic bere Prophetéz Scriptura sainduetan laincoac promettatu vkan baitzuen) **3** Bere Seme haraguiac den becembatean Daid-en hacitic eguinaz, **4** Sanctificationetaco Spirituaz den becembatean hiletarico resuscitatzec laincoaren Seme botheretsuqui declaratuaz, Iesus Christ gure launaz: **5** Ceinaganic recebitu baitugu gratia eta Apostolutassuna fedea obedi dadinçat, Gentil guciac baithan haren icenean: **6** Ceinén artean çuec-ere deithu içan baitzarete Iesus Christgana. **7** Roman çareten guciy, laincoaren onhetsiy, saindu içatera deithuey: Gracia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **8** Lehenic behinçat esquer draucat neure laincoari Iesus Christez çuen guciogatic, ceren çuen fedea famatzen baita mundu orotan. **9** Ecen laincoa dut testimonio (cein cerbitzatzen baitut neure spirituan bere Semearen Euangelioan) ecen paussu gabe çueçaz memoria eguiten dudala: **10** Bethiere neure orationetan othoitz eguinez, baldin cerbait maneraz noizpait-ere bide moldezcoric eman badaquit laincoaren vorondatez, çuetara ethor nadin. **11** Ecen çuen ikusteco desir handia dut, cembeit dohain spirituál parti dieçaçuedançat, çuen confirmatzeco: **12** Erran nahi dut, çuen eta ene elkarrequilaco fedez consola nadinçat. **13** Eztut bada nahi ignora deçaçuen, anayeac, ecen anhitzetan çuetara ethortera deliberatu dudala (baina empatchatu içan naiz oraindrano) cembeit fructu nuençat çuetan-ere, berce Gentiletan-ere beçala. **14** Çordun naiz hambat Grecoetara nola Barbaroetara, hambat çuhurretara nola ignorantetara. **15** Bada, nitan den becembatean prest naiz çuey Roman çaretenoy-ere euangelizatzer. **16** Ecen eznaiz ahalque Christen Euangelioaz: ceren laincoaren botherea baita, sinhesten duen guciaren saluamendutan, luduaren lehenic eta guero Grecoaren. **17** Ecen laincoaren iustitiá hartan eracusten da fedetic federa: scribatua den beçala, lustoa fedez vicico da. **18** Ecen laincoaren hirá claroqui eracusten da cerutic, eguiá iniustitiatan daducaten guionén infidelitate eta iniustitia ororen contra: **19** Ceren laincoaz eçagut ahal daitena manifest baita hetan: ecen laincoac hæy manifestatu vkan draue. **20** Ecen haren gauça inuisibleac (hala nola haren bothere eternala eta diuinitate) munduaren creationetic

ikusten dirade, gauça creatu hautaric consideratzen diradenean: excusa gabe diradençat. (aidios g126)

21 Ceren laincoa eçagutu vkan dutenaren gainean, ezpaitute lainco beçala glorificatu, ez regratiatu: baina vano eguin içan dirade bere discursuetan, eta hayén bihotz adimendu gabea ilhumbez bethe içan da. **22** Bere buruác çuhur eguiten cituztelaric erho eguin içan dirade. **23** Ecen cambiatu vkan duté lainco incorruptiblearen gloriá, guion corruptiblearen imaginatara, eta hegazinén, eta laur oinetaco bestién, eta herrestez ebiltan diradenén imaginatara. **24** Halacotz laincoac-ere abandonnatu vkan ditu hec berén bihotzetaco guthicietara, satsutassunera, bere gorputz propriy itsusgoa eguitera elkarren artean: **25** Nola laincoaren eguiá gueçurretara cambiatu vkan baituté, eta adonatu baitituzté eta cerbitzatu creaturác, vtziric Creaçalea cein baita eternalqui benedicatua, Amen. (aiõn g165) **26** Halacotz bada abandonnatu vkan ditu laincoac itsusgoatoco affectionetara: ecen hayén emaztec-ere cambiatu vkan duté vsança naturala natura contra denera: **27** Eta halaber arrac-ere, vtziric emaztén vsança naturala, berotu içan dirade bere guthicián bata berceagana, arrac arrarequin infamiatoco gauçac eguiten cituztela, eta berac baithan recebitzen lutela bere hoguenaren recompensa behar cen beçalacoa. **28** Eta nola ezpaituté conturic eguin laincoaren eçagutzetan eduquitera: hala abandonnatu vkan ditu laincoac iugemendu guciren falta den spiritu batetara: bide eziraden gaucén eguitera: **29** Iniustitia guciac betheac, paillardiaçaz, gaichtaqueriaz, auaritziaz, malitiaz: inuidiaz betheac, guicerhaitecaz, guduz, enganioz, conditione gaitchoz: **30** Rapportari, gaitzerraila, laincoaren gaitzesle, iniuriaçale, vrgulutsu, vantari, gaitz-erideile, aitamén desobedient: **31** Adimendu gabe, pactoén hautsle, affectione natural gabe, appacega ecin daitezquen beçalaco, misericordia gabe. **32** Ceinéc laincoaren çucena eçagutu badute-ere (nola halaco gauçac eguiten dituztenéc, herio merci dutén) eztituzté eguiten solament, baina are halacoric eguiten dutenac fauoratzen dituzté.

2 Halacotz excusa gabe aiz o guioná, nor-ere baitaiz berceac iugeatzen dituana: ecen hunez beraz ceren iugeatzen baituc bercea, eure buruá condemnatzen duc: ikussiric ecen iugeatzen ari aicenorrec, gauça bérac eguiten dituála. **2** Eta badaquigu ecen laincoaren iugemendua eguiaren araura dela halaco gauçac eguiten dituztenén gainean. **3** Eta vste duc, o guion halaco gauçac eguiten dituztenac iugeatzen dituaná, eta eurorrec

hec eguiten, ecen hi itzuriren atzayola laincoaren iugemenduari? 4 Ala haren benignitatearen eta patientiaren eta iguriquite lucearen abrastassuna menospreciatzen duc: eçagutzen eztualaric ecen laincoaren benignitateac emendamendutara deitzen auèla? 5 Baina eure gogortassunaren eta bihotz vrriquimendu gabearen araura, hiraz thesaur eguiten draucac eure buruàri hiraren eta laincoaren iugemendu iustoaren declaracioneoc egunecotzat. 6 Ceinec rendaturen baitrauca, batbederari ceini bere obrén araura: 7 Hala nola, vngui eguitezco irauterequin gloria eta ohore eta immortalitate bilhatzen duteney, vicitze eternala: (aiónios g166) 8 Baina reuoltari diradene, eta eguiari behatzen etzaizcone, baina iniustitia obeditzen duteney, rendaturen çaye indignatione eta hira. 9 Tribulatione eta herstura gaichtaqueria eguiten duen guiçon guciaren arimaren gainera, luduarenera lehenic, guero Grecoarenera. 10 Baina gloria eta ohore eta baque vngui eguiten duen guciari, luduari lehenic, guero Grecoari-ere. 11 Ecen ezta personén acceptioneric laincoa baithan. 12 Ecen Leguea gabe bekatu eguin duten guciac, Leguea gabe galduren-ere dirade: eta Leguean bekatu eguin duten guciac, Legueaz iugeaturen dirade. 13 (Ecen eztrade Leguea ençuten dutenac iusto laincoa baithan: baina Leguea eguiten dutenac iustificaturen dirade. 14 Ecen ikussiric ecen Gentiléc Leguea eztutelaric, naturalqui Legueari dagozcan gauçac eguiten dituztela, hec Leguea eztutelaric, bere buruençat berac dirade Legue: 15 Ceinéc eracusten baituté Leguearen obrá scribatua bere bihotzetan, berén conscientiac halaber testimoniage rendatzen drauelaric, eta hayén pensamenduéc elkar accusatzen dutelaric, edo excusatzen-ere.) 16 laincoac guiçonén secretuac iugeaturen dituen egunean, ene Euangelioaren araura, lesus Christez. 17 Huná, hi icen goiticoz deitzen aiz ludu, eta reposatzen aiz Leguean, eta gloriatzen aiz lainco launean. 18 Eta eçagutzen duc haren vorondatea, eta badaquic contrario denaren beretzen, Legueaz instruitu içanic. 19 Eta fida aiz itsuén guidari aicela, ilhumben diradenén argui, 20 Ignorantén instruiçale, haourrén iracastle, ceren baituc eçagutzearen eta eguiaren formá Leguean. 21 Hic bada bercea iracasten duanorrec, eure buruá eztuc iracasten: predicatzen baituc eztela ebatsi behar, ebaisten duc: 22 Erraiten baituc eztela adulterioric iauqui behar, adulterio iauquiten duc: idolác abominationetan baitadutzac, eurorrec sacrilegio eguiten duc. 23 Eta Leguean gloriatzen baitaiz, Leguea hautsiz laincoa desohoratzen duc. 24 Ecen laincoaren

icena çuen causaz blasphematzten da Gentilén artean: scribatua den beçala. 25 Ecen eguia duc, circoncisionea probetchable dela, baldin Leguea beguira badeçac: baina baldin Leguearen hautsle bahaiz, hire circoncisionea preputio bilhatzen duc. 26 Bada baldin preputioac Leguearen ordenançac beguira baditza, haren preputioa ezta circoncisionetan estimaturen? 27 Eta naturaz den preputioac baldin Leguea beguira badeça, ezau iugeaturen hi, letraz eta circoncisionez Leguearen hautsle aicenor? 28 Ecen ezta hura ludu, gainetic dena: ezeta gainetic haraguien eguiten dena circoncisione. 29 Baina hura da ludu, barnetic dena: eta circoncisionea da, bihotzetic dena, spirituan ez letrán: cein luduren laudorioa ezpaitorquetz guiçonetaric baina laincoaganic.

3 Ceric da bada luduaren abantailla, edo ceric da circoncisionearen probetchua? 2 Handia manera orotara: eta gucién gainetic ceren laincoaren declaracioneac cargin eman baitzaizte. 3 Ecen cer da baldin batzuc sinhetsi ezpadute? ala hayén incredulitateac laincoaren fedea ezdeusturen du? 4 Guertha ezadila: aitzitic biz laincoa eguiati, eta guiçon gucia gueçurti, scribatua den beçala, Eure hitzetan iusto eriden adinçat, eta hiçaz iugemendu eguiten denean garaita duançat. 5 Eta baldin gure iniustitiac laincoaren iustitiá lauda eraciten badu, cer erranen dugu? ala iniusto da laincoa punitzen duenean? (guiçon beçala minço naiz) 6 Guertha ezadila: bercela, nola iugeaturen du laincoac mundua? 7 Ecen baldin laincoaren eguiá abundosago bada ene gueçurraz haren gloriatan, cergatic ni goitiric bekatore beçala condemnatzen naiz? 8 Eta (guçaz gaizqui minço diraden beçala, eta batzuc guc erraiten dugula dioiten beçala) ceren eztugu gaizqui eguiten, vnguia ethor dadinçat? ceinén damnationea iusto baita. 9 Cer bada? excellentago gara? Eceinere maneraz: ecen aitzinetic raçoinac emanic eracutsi dugu, ecen guciac hambat luduac nola Grecoac, bekatauren azpian diradela. 10 Scribatua den beçala, Ezta iustoric, ezeta bakoitzic. 11 Ezta aditzen duenic ezta laincoa bilhatzen duenic. 12 Guciac aldaratu içan dirade, eta guciac elkarrequin inutil eguin içan dirade: ezta ontassunic eguiten duenic, ez batetarano. 13 Sepulchre irequibat da hayén eztarria: bere mihiez enganiotara vsatu vkan duté: sugue aspic-aren poçoina da hayén ezpainenan. 14 Hayén ahoa maledictionez eta karminduraz bethea da. 15 Arin dirade hayén oinac odol issuertera. 16 Destructione eta miseria hayén bidetan. 17 Eta bide baquezcoa eztute eçagutu vkan. 18 Ezta laincoaren beldurra

hayen beguín aitzinean. **19** Eta badaquigu ecen cerere Legueac erraiten baitu, Leguean diradeneý erraiten drauela: aho gucia boça dadinçát, eta mundu gucia hoguendun dençát laincoaren aitzinean. **20** Hunegatic Leguearen obréz ezta iustificaturen haraguiric batre haren aitzinean: ecen Legueaz da bekatuaren eçagutzea. **21** Baina orain Leguea gabe laincoaren iustitiá manifestatu içan da, Leguearen eta Prophetén testimoniagea duela. **22** Bada laincoaren iustitiá, Iesus Christen fedez sinhesten duten gucietara eta gucién gainera: ecen ezta differentiaric batre: **23** ikussiric ecen guciéc bekatu eguin dutela, eta laincoaren gloriaren falta diradela. **24** Eta iustificatzen dirade dohainic haren gratiaz, Iesus Christ launean eguin içan den redemptioneaz: **25** Cein ordenatu baitu laincoac fedeezco appacegagarrí haren odolean, bere iustitiaren declaratzeco, aitzineco bekatuén barkamenduagatic, laincoaren patientiáz: **26** Diot bere iustitiaren declaratzeco dembora hunetan: bera iusto dencát, eta Iesusen fedeco denaren iustificaçale. **27** Non da beraz vantationea? iraitzi içan da. Cein leguez? obrenaz? Ez: baina fedearen legueaz. **28** Concluditzen dugu beraz, fedez iustificatzen dela guiçona Leguearen obrác gabe. **29** Ala luduén ber da laincoa? ala ez Gentilen-ere? guerthuqui Gentilen-ere. **30** Ecen bat da laincoa, ceinec iustificaturen baitu circuncisionea fedetic, eta preputioa fedeez. **31** Leguea bada ez deus bilhatzen dugu fedeez? Guertha eztaðila: aitzitic Leguea confirmatzen dugu.

4 Cer beraz erranen dugu gure aita Abrahamec eriden duela haraguiaren araez? **2** Ecen baldin Abraham obréz iustificatu içan bada, badu cerçaz gloria dadin, baina ez laincoa baithan. **3** Baina cer dio Scripturác? Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içan çayó iustitiatara. **4** Baina obratzen duenari alocairua etzayó gratiatan contatzen baina hartzetan: **5** Ordea obratzen eztuenari, baina gaichtoa iustificatzen duena baithan sinhesten duenari, bere fedea iustitiatan contatzen çayó. **6** Nola Dauidec-ere declaratzen baitu laincoac obrác gabe iustitiá imputatzen draucan guionaren dohain-ontassuna, dioela, **7** Dohatsu dirade ceinén iniquitateac quittatu içan baitirade eta ceinén bekatuac estali içan baitirade. **8** Dohatsu da launac bekatua imputatu eztrauqueon guiçona. **9** Bada dohain-ontassun haur, circuncisionean da solament ala bay preputioan-ere? Ecen erraiten dugu imputatu içan çayola Abrahami fedea iustitiatan. **10** Nola bada imputatu içan çayo? circuncisionean cela, ala preputioan? ez circuncisionean, baina

preputioan. **11** Guero recebi ceçan circuncisionearen seignalea, fedeaen iustitiataco cigulutan cein baitzen preputioan: preputioan diradela sinhesten duten gucién aita licençát, hæy-ere iustitiá imputa lequiençát: **12** Eta circuncisionearen aita, erran nahi da, ez circuncisioneacoén solament, baina gure aita Abrahamen fede preputioan çuenaren hatzari darreizconen-ere. **13** Ecen promessa etzayó Legueaz heldu içan Abrahami, edo haren haciari, munduaren herederó içateco, baina fedeezco iustitiáz. **14** Ecen baldin Leguetic diradenac, herederó badirade ezdeus bilhatu da fedea, eta irauingui da promessa. **15** Ceren Legueac hirá engendratzen baitu: ecen non ezpaita legueric, han ezta transgressioneric **16** Harren fedez da heretagea, gratiaz dençát, promessa haci guciaren fermu dençát: ez Leguetic den haciaren solament, baina Abrahamen fedetic denaren-ere, cein baita gure gución aita, **17** (Scribatua den beçala, Anhitz nationeren aita ordenatu vkan aut) laincoaren aitzinean, cein sinhetsi vkan baitu: ceinec hiley vicitze emaiten baitraue, eta deitzen baititu eztiraden gauçác balirade beçala. **18** Ceinec sperançaren contra sperançaz sinhets baitzeçan, anhitz nationeren aita içanen cela: erran içan çayonaren araura, Hala içanen duc hire hacía. **19** Eta fedean flaccu ez içanez, etzeçan behá bere gorputz ia hilera, ehun vrtheren inguruá baçuen-ere: ezeta Sararen vmunci ia hilera. **20** Eta laincoaren promessaren gainean etzeçan duda incredulitatez: baina fortifica cedin fedez laincoari gloria emanic: **21** Eta frangoqui seguraturic, ecen hari promes eguin ceraucana, botheretsu cela eguiteco-ere. **22** Halacotz haur -ere iustitiatan imputatu içan çayo. **23** Eta ezta scribatu içan harengatic solament, ecen haur iustitiatan imputatu içan çayola: **24** Baina guregatic-ere, ceini imputaturen baitzaicu, Iesus gure launa hiletaric resuscitatu duena baithan sinhesten dugunoy, **25** Cein heriotara liuratu içan baita gure bekatuacgatic, eta resuscitatu gure iustificationeagatic.

5 Iustificaturic bada Fedez, dugu baque laincoa baithara Iesus Christ gure launaz. **2** Ceinez are vkan baitugu sartze haur fedez gratia hunetara, ceinetan fermu baicaude, eta gloriatzen baicara laincoaren gloriaren sperançán. **3** Eta ez haur solament, baina are gloriatzen gara tribulationetan, daquigularic ecen tribulationeac patientia ekarten duela. **4** Eta patientiác experientia, eta experientiac sperançá. **5** Eta sperançác eztu confunditzen, ceren laincoaren amorioa eraitsia baita gure bihotzetan eman içan çaicun Spiritu sainduaz. **6** Ecen

Christ, oraino indar gabe guinela, bere demborán infidelacgatic hil içan da. 7 Ecen miraz iustoagatic nehor hiltzen da: baina aguian norbeit ventura leite cembeit vnguiegulegatic hiltzera. 8 Baina certificatzen du bere charitatea gu baithara laincoac, ceren oraino bekatutara abandonnatuac guinela, Christ guregatic hil içan baita. 9 Anhitzez areago beraz orain haren odolaz iustificaturic, harçaz salbu içanen gara hiratic. 10 Ecen baldin etsay guinela reconciliatu içan bagara laincoagana haren Semearen herioaz, anhitzez areago reconciliaturic saluaturen gara haren viciaz. 11 Eta ez haur solament baina gloriatzen-ere bagara laincoa baithan lesus Christ gure launaz, ceinez orain reconciliatione recebitu baitugu. 12 Halacotz, nola guiçon-batez bekatua mundura sarthu içan baita, eta bekatuaz herioa: eta halaz guiçon gucietara herioa heldu içan da, ceren guciéc bekatu eguin baituté. 13 Ecen Leguerano bekatua munduan cen, baina bekatua ezta imputatzen legueric ezteanean 14 Baina regnatu vkan du herioac Adamganic Moysesganano, bekatuic eguin ezutenén gainean-ere Adamen transgressionearen façonera cein baita ethorteco cenaren figura. 15 Baina dohaina ezta offensá beçala: ecen baldin baten offensáz anhitz hil içan badirade, anhitzez areago laincoaren gratiá, eta guiçon-batez den gratiaren dohaina, cein baita lesus Christ anhitzetara abondatu içan da. 16 Eta ezta dohaina bekatu eguin duen batez sarthu içan den gaucá beçala: ecen hoguena offensa batetatic sarthu içan da condemnationetan: baina dohaina, da anhitz offensataric iustificationetan. 17 Ecen baldin baten offensaz herioac regnatu vkan badu, anhitzez areago iustitiazco gratiaren eta dohainaren abundantia recebitzen dutenéc vicitzetara regnaturen duté lesus Christ batez. 18 Bada nola offensa batez hoguena ethorri baita guiçon gucietara condemnationetan: hala iustificatzen gaituen iustitia batez ethorri da dohaina - ere guiçon gucietara vicitzezco iustificationetan. 19 Ecen nola guiçon baten desobedientiáz, bekatore anhitz eguin içan baitirade, hala baten obedientiáz iusto anhitz eguinen dirade. 20 Eta Leguea berçalde sarthu içan da handi ledinçat offensá: baina non handitu içan baita bekatua, han abundosago içan da gratiá: 21 Nola regnatu baitu bekatuac heriotara, hala gratiác-ere regna leçançat iustitiaz vicitze eternaletara, lesus Christ gure launaz. (aiōnios g166)

6 Cer erranen dugu beraz? egonen gara bekatutan, gratiá abunda dadinçat? 2 Guertha ezadila. Ecen bekatuari hil içan gaizquionac, nola hartan oraino vicico gara? 3 Ala eztaquiçe ecen lesus Christ

launean batheyatu içan garen gucioc, haren herioan batheyatu içan garela? 4 Ohortze içan gara bada harequin batean Baptismoaz haren herioan: nola resuscitatu içan baita Christ hiletaric Aitaren gloriáz, hala gu-ere vicitze berritan ebil gaitecençat. 5 Ecen baldin harequin chartatuac bagara haren hiltzearen conformitatez, haren resurreccionearen conformitatez-ere içanen gara. 6 Haur daquigularic ecen gure guiçon çaharra harequin crucificatu içan dela, desegin dadinçat bekatuaren gorputza, guehiagoric bekatua cerbitza ezteçagunçat. 7 Ecen hil dena libre da bekatutaric. 8 Eta baldin hil bagara Christequin, sinhesten dugu vicico-ere harequin garela: 9 Daquigularic ecen Christ hiletaric resuscitaturic, eztela guehiagoric hiltzen, herioac eztuela haren gainean guehiago dominationeric. 10 Ecen hil içan dena, bekatuari hil içan çayó behingotz: baina vici dena, laincoari vici çayó. 11 Hala çuec-ere estima eçaçe bekatuari hil çaiçquiotela, baina laincoari vici çaiçquiotela lesus Christ gure launaz. 12 Ezteçala bada regna bekatuac çuen gorputz mortalean, haren guthicietan bekatua obedi deçaçuençat. 13 Eta eztiçtoçuela applica çuen membroac iniquitatezco harma içateco bekatuari: baina applica ietzoçue çuen buruác laincoari, hiletaric viztu anço: eta çuen membroac iustitiataco harma içateco laincoari. 14 Ecen bekatuac ezta çuen gainean dominationeric vkanen: ecen etzarete Leguearen azpian, baina gratiaren azpian. 15 Cer bada? eguinen dugu bekatu, ceren Leguearen azpian ezgarén, baina gratiaren azpian? Guertha ezadila. 16 Ala eztaquiçe ecen noren-ere obeditzera cerbitzari iarten baitzarete, obeditzen duçuenaren cerbitzari çaretela: edo bekatuaren heriotara, edo obedientiaren iustitiatara? 17 Bada esquer laincoari ceren bekatuaren cerbitzari içan baitzarete, baina bihotzetic obeditu baituçe doctrinaren formá, ceinetara eman içan baitzarete: 18 Eta bekatuaren azpitic ilkiric, iustitiaren cerbitzari eguin içan baitzarete. 19 Guiçonén ançora miço naiz çuen haraguiaren infirmitatearen causaz. Bada nola applicatu baitituçe çuen membroac cerbitzatzeco satsutassunari eta iniquitateari iniquitate eguitera: hala orain applicaitzaçe çuen membroac cerbitzatzeco iustitiari saindutassunetara 20 Ecen bekatuaren cerbitzari cinetenean: libré cineten iustitiaz den becembatean. 21 Cer fructu cenduten bada orduan orain ahalque çaretan gauça hetaric? ecen hayén fina, herioa da. 22 Baina orain bekatuaren azpitic libreturic, eta laincoaren cerbitzari eguinic, baduçe çuen fructua saindutassunetan: eta fina, vicitze eternala. (aiōnios g166) 23 Ecen bekatuaren gageac, herioa: eta

laincoaren dohaina da vicitze eternala Iesus Christ gure launaz. (aiōnios g166)

7 Ala eztaquiçue, anayeác, (ecen Leguea eçagutzen duteney minço natzaye) nola Legueac dominatione duen guiçonaren gainean vici den artean? **2** Ecen emazte ezcondua, senharra vici dueno obligatua da Legueaz: baina baldin senharra hil badadi, libre da senharraren leguetic. **3** Beraz senharra vici deno adultera deithuren da, berce senhar baten emazte eguin badadi: baina senharra hil badadi legue hartaric libre da: hala non ezpaitate adultera baldin berce senhar baten emazte eguin badadi. **4** Bada, ene anayeác, çuec-ere Legueari hil çaiçquiotte Christen gorputzean: berce, hiletaric resuscitatu den baten çaretençát: laincoari fructifica dieçogunçat. **5** Ecen haraguiain guinenean, bekatuén affectione Legueaz ciradenéc indar çuten gure membroetan, herioari fructificatzeco. **6** Baina orain Leguetic libre gara, hari hil içanic ceinetan hatzamanac baiquineunden: spirituzco berritassunetan cerbitza deçagunçat, eta ez letrazco çahartassunetan. **7** Cer erranen dugu beraz? Leguea bekatu da? Guertha ezadila. Aitzitic bekatua eztut eçagutu vkan Legueaz baicen. Ecen eznuqueen eçagutu guthiciá baldin legueac erran ezpalu, Eztuc guthiciaturen. **8** Baina bekatuac occasione harturic manamenduaz engendratu vkan du nitan guthicia gucia. Ecen Leguea gabe, hila da bekatua. **9** Ecen ni vici nincén Leguea gabe noizpait: baina manamendua ethorri denean, bekatua berriz vitzen hassi içan da. **10** Eta ni hil içan naiz: eta eriden içan da vicitzetaco ordenatu ceitadan manamendua, heriotara itzultzen çaitadala. **11** Ecen bekatuac occasione harturic, seducitu nau manamenduaz eta harçaz hil vkan nau. **12** Bada Legueaz den becembatean hura saindu da, eta manamendua saindu eta iusto eta on. **13** Beraz on den gauçá herio eguin içan çait? Guertha ezadila: aitzitic bekatuac, bekatu cela aguer ledinçat, on den gauçáz herioa engendratu vkan draut, bekatua excessiuoqui bekatore eguin ledin manamenduaz. **14** Ecen badaquigu Leguea spiritual dela: baina ni carnal naiz, bekatuaren azpira saldua. **15** Ecen eguiten dudana, etzait on: ecen eztut cer nahi baitut, hura eguiten: baina ceri gaitz baitaritzat, hura eguiten dut. **16** Bada baldin cer nahi ezpaitut, hura eguiten badut, consentitzen draucat Legueari, ecen ona dela. **17** Bada orain guehiagoric eznaiz ni hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekatua. **18** Ecen badaquit eztelea habitatzen nitan (erran nahi baita, ene haraguiain) onic: ecen nahia bada nitan, baina onaren complitzea, eztut erideiten. **19** Ecen nahi dudana vnguia

eztut eguiten: baina nahi eztudan gaizquia eguiten dut. **20** Bada baldin cer nic nahi ezpaitut hura eguiten badut, eznaiz guehiagoric ni, hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekatua. **21** Erideiten dut beraz legue haur nitan, vnguia eguin nahi dudanean, ecen gaizquia datchetala niri. **22** Ecen atseguin hartzen dut laincoaren Leguean barneco guiçonaz den becembatean: **23** Baina badacussat berce leguebat neure membroetan, ene adimenduco leguearen contra bataillatzen denic, eta ene membroetan den bekatuaren legueari gathibatzen nerauconic. **24** Helas guiçon miserablea ni, norc idoquiren nau herio hunetaco gorputzetic? **25** Esquerrac emaiten drautzat laincoari Iesus Christ gure launaz. Bada nic neurorec adimenduaz cerbitzatzen dut laincoaren Leguea, baina haraguiaz bekatuaren leguea.

8 Beraz orain ezta condemnationeric batre Iesus Christean diradenençát: erran nahi da, haraguiaren araura ebiltzen ez tiradenen, baina spirituaren araura. **2** Ecen Iesus Christ launean den vicitzetaco Spirituaren Legueac libre eguin nau bekatuaren eta herioaren leguetic. **3** Ecen Leguearen impotentiác deus ecin çaidianean haraguiain, laincoac igorric bere Seme propria bekatutaco haraguiaren formán, eta bekatuagatic, condemnatu vkan du bekatua haraguiain. **4** Leguearen iustitiá compli dadinçat gutan, haraguiaren araura ezgabiltzanotan, baina Spirituaren araura. **5** Ecen haraguiaren araeuzco diradenac haraguiaren gaucetara dirade affectionatu: baina Spirituaren araeuzcoac, Spirituaren gaucetara. **6** Eta haraguiaren affectionea, herio da: baina Spirituaren affectionea, vicitze eta baque: **7** Ceren haraguiaren affectionea etsaigoa baita laincoaren contra: ecen laincoaren Leguearen ezta suiet: eta ecin-ere daite. **8** Beraz haraguiain diradenac, laincoari placent ecin dirateque. **9** Ordea çuec etzarete haraguiain, baina Spirituan: baldin behinçat laincoaren Spiritua habitatzen bada çuetan: baina baldin edoceinec Christen Spiritua ezpadu, haina ezta haren. **10** Eta baldin Christ çuetan bada, gorputza behinçat hil da bekatuaren causaz: baina Spiritua da vicitzea iustitiaren causaz. **11** Bada baldin Iesus hiletaric resuscitatu duenaren Spiritua habitatzen bada çuetan, Christ hiletaric resuscitatu duenac, viuificaturen ditu çuen gorputz mortalac-ere bere Spiritu çuetan habitatzen denaren causaz. **12** Halacotz bada, anayeác, çordun gara, ez haraguiagana, haraguiaren araura vicitzeco, baina Spirituagana. **13** Ecen baldin haraguiaren araura vici baçarete, hilen çarete: baina baldin Spirituaz gorputzaren eguiteateac mortificatzen

badituque, vico çarete. 14 Ecen laincoaren Spirituaz gobernaten diraden guciac, laincoaren haour dirade. 15 Ecen eztuque suiectionetaco spiritubat recebitu, berriz beldurretan içateco: baina recebitu duque adoptionezco spiritua, ceinez oihu eguiten baitugu Abba, erran nahi baita, Aita. 16 Spiritu hunec berac testificatzen du gure spirituarequin batean, ecen laincoaren haour garella. 17 Eta baldin haour bagara, bayeta heredero: heredero, diot, laincoaren, eta Christen herederequide, baldin ordea harequin batean suffritzen badugu, harequin batean glorifica gaitecençat. 18 Ecen estimatzen dut dembora hunetaco suffrimenduac eztiadela comparatzeco ethorteco den gloria gutan manifestaturen denarequin. 19 Ecen creaturác desir handiz beguira daude noiz laincoaren haourrac manifesta daitezqueen. 20 Ecen creaturác vanitatetara suiet dirade, ez bere nahiz, baina sperançaren azpian suiectionetan eçarri dituenaren causaz, 21 hec-ere deliuraturen diradela corruptionearen suiectionetic, laincoaren haourrén gloriaren libertatean içateco. 22 Ecen badaquigu creatura guciac suspirioz elkarrequin daudela, eta penatan diradela oraindrano. 23 Eta ez hec solament, baina gu-ere Spirituaren primitiác ditugula, gueuroc gure baithan suspirioz gaude, adoptionearen beguira gaudela, gure gorputzaren deliurançaren diot. 24 Ecen sperançaz saluatu içan gara. Eta ikusten den sperançá, ezta sperança: ecen nehorc ikusten duena, certaco spera leçaque? 25 Baina baldin ikusten eztagunaz sperança badugu, patientiaz iguriquiten dugu. 26 Eta halaber Spirituac-ere arincen ditu gure infirmitateac, ecen cerçaz othoitz eguin behar dugun bide beçala, eztaquigu: baina spiritua bera othoitztez dago guregatic erran ecin daitezqueen suspirioz. 27 Baina bihotzac examinaten dituenac badaqui, ceric den Spirituaren affectionea: ecen laincoaren araura othoitz eguiten du sainduacgatic. 28 Badaquigu halaber ecen laincoari on daritzoteny gauça guciac elkarrequin aiutatzen çaitzela onetara, iaquiteco da, haren ordenançaren araura deithu diradenedy. 29 Ecen lehenetic cein eçagutu baititu hec predestinatu-ere ditu bere Semearen imaginaren conforme içateco, hura dençát lehen iayoa anhitz anayeren artean. 30 Eta cein predestinatu baititu, hec deithu-ere ditu: eta cein deithu baititu, hec iustificatu-ere ditu: eta cein iustificatu baititu hec glorificatu-ere ditu. 31 Cer bada erranen dugu gauça hautara? Baldin laincoa gure alde bada, nor içanen da gure contra? 32 Ceinec bere Seme propria ezpaitu guppida vkan, baina gure guciongatic eman vkan baitu, nola eztrauzquigu gauça guciac-ere harequin emanen?

33 Norc produituren du accusationeric laincoaren elegituén contra? laincoa da iustificatzen duena. 34 Nor da condemnaturen duena? Christ da hil içan dena, baina are resuscitatu-ere dena: laincoaren escuinean-ere dena, eta guregatic othoitz eguiten duena. 35 Norc separaturen gaitu gu Christen amoriotic? ala tribulationec, ala hersturac, ala persecutionec, ala gossetec, ala billuci içatec, ala perilec, ala ezpatac? 36 Scribatua den beçala, Hire causaz hiltzen gaituc egun oroz: estimatu içan gaituc haraquinçaco ardién pare. 37 Baina gauça hautan guciotan victorioso bainoago gara, gu onhetsi gaituenaren partez. 38 Ecen segur naiz ecen ez herioc, ez vicitzec, ez Aingueruéc, ez principaltassunéc, ez botheréc, ez presenteco gaucéc, ez ethortecoéc: 39 Ez goratassunec, ez barnatassunec, ez berce creaturac batec-ere ecin separaturen gaituela laincoaren amorio lesus Christ gure launean ekarri draucunetic.

9 Eguia diot Christean, eztiot gueçurric, neure conscienciác halaber testificatzen drautalaric Spiritu sainduaz, 2 Ecen tristitia handia, eta tormenta ardurazcoa dudala neure bihotzean. 3 Ecen desir nuque ni neuror Christganic separatua nincén neure anayeaçgatic, cein baitirade ene ahaide haraguiaren araeuz: 4 Cein baitirade Israeltár: ceinena baita adoptionea, eta gloriá, eta aliançác, eta Leguearen ordenançá, eta cerbitzu diuinoa eta promessac: 5 Ceinenac baitirade Aitác, eta hetaric da Christ haraguiaren araeuz, cein baita gauça gucién gaineco lainco, eternalqui benedicatua. Amen. (aiōn g165) 6 Badaric-ere ecin date laincoaren hitza erori den: ecen eztiade Israeleco diraden guciac, Israel. 7 Eta ceren Abrahamen haci diraden eztiade halacotz guciac haour, baina Isaactan haci deithuren çaic hiri. 8 Erran nahi da, eztiadela haraguiaren haour diradenac, halacotz laincoaren haour: baina promessaren haour diradenac estimatzen diradela hacitan. 9 Ecen promessaren hitza haur da, Dembora hunetan ethorriren naiz, eta Sarac vkanen du semebat. 10 Eta ez haur solament, baina Rebeccac-ere batganic concebitu çuenean, baitzén, gure aita Isaacganic. 11 Ecen oraino haourrac sorthu gabe, eta hec vnguiric ez gaizquiric eguin gabe (laincoaren ordenançá electionearen araura legoençát, 12 Ez obrén baina deitzen duenaren partez) erran içan çayon hari, Guehienac cerbitzaturen din chipiena. 13 Scribatua den beçala, Iacob onhetsi dut eta Esau gaitzetsi. 14 Cer beraz erranen dugu? Ala da iniustitiaric laincoa baithan? Guertha eztaadila. 15 Ecen Moyses i erraiten drauca, Pietate vkanen diát pietate eguin

nahi vkanen draucadanaz, eta misericordia eguinen diarocat misericordia eguin nahi vkanen draucadanari. 16 Halacotz beraz electionea ezta nahi duenaren, ez laster eguiten duenaren, baina lainco misericordia eguiten duenaren. 17 Ecen badiotsa Scripturác Pharaori, Hunetacotz ber suscitatu aut, eracuts deçadançat hitan neure botherea, eta denuntia dadinçat ene icena lur gucian. 18 Beraz nahi duenari misericordia eguiten drauca, eta nahi duena gogortzen du. 19 Erranen drautac bada niri, Cergatic oraino arrangurutzen da? ecen nor da haren vorodateari resisti ahal dieçaqueona? 20 Bainaitzitic, o guicoñá, hi nor aiz laincoaren contra replicatzen duana? Ala erranen drauca gauça moldatuac hura moldatu duenari, Cergatic hunelaco eguin nauc? 21 Ala eztu lur-tupinaguileac orhe ber batetatic eguiteco bothere, vnci bataren ohoretaco, eta bercearen desohoretaco? 22 Eta cer da, baldin eracutsi nahiz laincoac hirá, eta eçagut eraci nahiz bere botherea, suffritu baditu patientia handitan hirazco vnci galtzecotzat apprestatuac? 23 Eta bere gloriaczco abrastassunén eçagut eraciteco misericordiazco vnci gloriataco apprestatu dituenetara? 24 Cein deithu-ere baititu diot gu, ez solament luduetaric, baina Gentiletaric-ere. 25 Nola Osea baithan-ere erraiten baitu, Deithuren dut ene populu etzena, neure populu: eta niçaz onhetsi etzena, neure onhetsi. 26 Eta içanen da, erran içan çayen lekuan, Etzarete ene populu çuec, han deithuren baitirade lainco viciaren haour. 27 Esaiás-ere oihuz dago Israelen gainean, Israeleco haourrén contua itsassoco sablea beçala lichen orduan, restançac dirade saluaturen 28 Ecen launac acabatzen eta laburtzen du beharquia iustitiarequin: ceren beharqui laburtubat eguinen baitu launac lurraren gainean. 29 Eta lehen Esaiasec erran çuen beçala, Baldin armadén launac vtzi ezpaleraucu hacia, Sodoma beçalacatu guinatequeen, eta Gomorrha irudi vkan guenduqueen. 30 Cer beraz erranen dugu? Ecen Gentil iustitiari etzarreitzanéc, iustitia ardietsl vkan dutela: etare iustitia fedezcoa: 31 Baina Israel, iustitiazco Legueari çarreicalaric, iustitiazco Leguera ezteza heldu içan. 32 Cergatic? ceren ezpaita haur içan fedez, baina Legueco obréz beçala: ecen behaztopatu içan dirade behaztopagarrico harrian. 33 Scribatua den beçala, Huná, eçarten dut Sionen behaztopagarrico harria, eta trebucagarrico harria: eta nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus içanen.

10 Anayeác, ene bihotzeco affectione ona eta laincoagana Israelgatic eguiten dudán othoitzá

da salua ditecen. 2 Ecen testimoniage ekarten drauet, nola laincoaren zela badutén, baina ez scientiaren araura. 3 Ecen laincoaren iustitiá eçagutzen ez tutelatic, eta bere iustitia fundatu nahiz dabiltzalaric, laincoaren iustitiani etzaizca susmettiti. 4 Ecen Leguearen fina Christ da, sinhesten duen guciaren iustitiatan. 5 Ecen Moysesec- ere scribatzen du Leguetic den iustitiáz, Ecen gauça hec eguinen dituen guicoña, heçaz vico dela. 6 Baina fedez den iustitiác, hunela erraiten du, Ezterrála eure bihotzean, Nor iganen da cerura? hori duc Christen garaitic erekartea. 7 Edo, nor iautsiren da abysmera? hori duc Christen hiletaric harçara erekartea. (Abyssos g12) 8 Baina cer erraiten du? Hire hurbil duc hitza hire ahoan eta hire bihotzean. Haur da fedezco hitz predicatzen duguna. 9 Ecen baldin confessa badeçac eure ahoz Iesus launa, eta eure bihotzean sinhesten badeçac, ecen laincoac hura hiletaric resuscitatu duela, saluaturen aiz. 10 Ecen bihotzez sinhesten da iustificatu içateco, eta ahoz confessione eguiten saluatu içateco. 11 Ecen erraiten du Scripturác, Nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus içanen. 12 Ecen ezta differentiaric luduaren eta Grecoaren artean: ecen gucién laun bera da abrast, hura inuocaten duten guciatara. 13 Ecen norere baita launaren icena inuocaturen duena, saluaturen da. 14 Nolatan bada inuocaturen duté hura baithan sinhetsi vkan ez tutenéc: eta nolatan sinhesten duté harçaz ençun vkan ez tutenéc? eta nolatan ençunen duté predicaçaleric gabe? 15 Eta nolatan predicaturen duté baldin igor ezpaditez? scribatua den beçala, O cein eder diraden baquea euangelizatzen dutenén oinac, gauça onac euangelizatzen dituztenenac! 16 Baina guciac etzaizquico behatu içan Euangelioari, ecen Esaiasec erraiten du, launa, norc sinhetsi du gure predicationea? 17 Beraz fedea ençutetic da: eta ençutea laincoaren hitzaz. 18 Baina galdez nago, ala ez tute ençun vkan? Bainaitzitic lur orotara ilki içan da hayen soinuá, eta munduaren bazterretarano hayén hitzac. 19 Baina galdez nago, ala Israelec eztu laincoa eçagutu vkan? Lehenic Moysesec erraiten du, Nic iellosgoatara prouocaturen çaituztét gende gende-eztenaz, gende adimendu gabe batez asserre eraciren çaituztét. 20 Eta Esaiasec hardieça hartzen du, eta erraiten, Eriden içan naiz bilhatzen ez nindutenéc, eta claroqui aguertu içan natzaye ene galderic eguiten etzuteneç. 21 Baina Israelec den becembatean erraiten du, Egun gucian hedatu vkan ditut neure escuac populu desobedientagana eta contrastatzen denagana.

11 Galdez nago bada, Ala iraitzi vkan du laincoac bere populu? Guertha ezadila: ecen ni-ere Israeltár naiz, Abrahamen hacitic, Beniaminen leinutic. 2 Eztu iraitzi laincoac bere populu lehenetic eçagutua. Ala eztaquiçe Eliasez cer erraiten duen Scripturác? nola requesta eguiten draucan laincoari Israelen contra, dioela, 3 launa hire Prophetác hil citié, eta hire aldareac deseguin citié, eta ni azquendu içan nauc neuror, eta ene arimaren ondoan diabilztac. 4 Baina cer diotsa hari reposta diuinoac? Reseruatu citiát neurorrendaco çazpi milla guiçon belhaunic Baalen imaginari plegatu eztraucatenic. 5 Hala bada dembora hunetan-ere, reseruatiõne gratiazco electionearen arauetz eguin içan da. 6 Eta baldin gratiaz, ez guehiagoric obréz: bercela gratiá guehiagoric ezta gratia: baina baldin obréz bada, guehiagoric ezta gratia: bercela obrá guehiagoric ezta obra. 7 Cer beraz? Bilhatzen çuena Israelec eztu ardietsi: eta electioneac ardietsi vkan du, eta goiticoac gogortu içan dirade, 8 Scribatua den beçala, Eman vkan draue laincoac spiritu ithobat: eta begui, ikus ezteçatençát: eta beharri, ençon ezteçatençát egungo egunerano. 9 Eta Daud-ec erraiten du, Berén mahaina arte bilha bequié, eta laço eta trebucamendu, eta haur pagamendutan. 10 Ilhun bitez hayén beguiac, ikus ezteçatençát: eta hayén bizcarra bethiere makur eçac. 11 Galdez nago bada, ala trebucatu içan dirade eror litecençat? Guertha ezadila: baina hayén erortez saluamendua Gentiletara ethorri içan da, hæy iarreiquitera incitatze. 12 Eta baldin hayén erortea munduaren abrastassun bada, eta hayén diminutionea Gentilén abrastassun: cembatez areago hayén abundantia? 13 Ecen çuey Gentiloy diotsuet, ni Gentilén Apostolu naicen becembatean, neure ministerioa ohoratzen dut: 14 Eya nolazpait neure ahaideac ielos eraci ahal ditzaquedanez, eta hetaric batzu salua. 15 Ecen baldin hayén iraitzea munduaren reconciliatiõne bada, ceric içanen da receptionea, hiletaric vicitze baicen? 16 Eta baldin primitiác saindu badirade, bayeta orhea: eta baldin erroa saindu bada, bayeta adarrac. 17 Eta baldin adarretaric batzu hautsi içan badirade, eta hi bassa oliua incelaric, charthatu içan bahaiz hayén orde, eta oliua erroan eta vrinean participant eguin bahaiz, 18 Ezadila gloria adarrén contra: eta baldin gloriatzen bahaiz, eztuc hic erroa egarten, baina erroac hi. 19 Erranen duc bada, Hautsi içan dirade adarrac, ni chartha nendingát. 20 Vngui: hec infidelitatez hautsi içan dituc, eta hi fedez çutic ago: ezadila vrguluz hant, baina aicén beldur. 21 Ecen baldin laincoac adar naturalac guppida vkan ezpaditu, beguirauc hi-ere guppida ezauén. 22 Ikussac beraz laincoaren benignitatea eta seueritatea: trebucatueta, seueritatea: eta hiregana, benignitatea, baldin perseuera badeçac benignitatean: ezpere hi-ere ebaquiren aiz. 23 Eta hec-ere baldin perseuera ezpadeçate infidelitatean, charthaturen dituc, ecen laincoa botheretsu duc harçara hayén charthatzeco. 24 Ecen baldin hi naturaz bassa cen oliuatic ebaqui içan bahaiz, eta natura contra oliua onean charthatu bahaiz: cembatez areago natural diradenac charthaturen dirade bere oliua proprian? 25 Ecen ezatu nahi ignora deçaçuen, anayeác, secretu haur, (ceuroc baithan arrogant etzaretençat) ecen gogortassuna parte Israeli ethorri içan çayola, Gentilén complimendua sar leitenõ. 26 Eta hala Israel gucia saluaturen da, scribatua den beçala, Ethorriren da Siondic liberaçalea, eta aldaraturen ditu infidelitateac Iacobganic. 27 Eta aliança haur eneganic vkanen duté, Kendu dituquedanean hayén bekatuac. 28 Euangelioaz den becembatean, bay etsay dirade çuen causaz, baina electioneaz den becembatean, onhetsiac, Aitén causaz. 29 Ecen dolu gabe dirade laincoaren dohainac eta vocationea. 30 Ecen nola çuec-ere noizpait laincoagana desobedient içan baitzarete: baina orain misericordia ardietsi baituçe hayén desobedient içanez: 31 Hala hauc-ere orain eztuté obeditu vkan, çuey eguin çaiçuen misericordiaz hauc-ere misericordia ardiets deçatençát. 32 Ecen laincoac ertsi vkan ditu guciac desobedientian, guciy misericordia leguinençát. (eleēsē g1653) 33 O laincoaren sapientiare eta eçagutzearen abrastassunen barnál ala haren iugemenduac baitirade comprehendi ecin daitezqueen beçalacoac, eta haren bideac erideiteco impossebleac! 34 Ecen norc eçagutu vkan du launaren gogo? edo nor içan da haren conseilari? 35 Edo norc lehenic eman drauca hari, eta rendaturen baitzayo? 36 Ecen harenganic, eta harçaz, eta harengatic dirade gauça guciac: hari gloria seculacotz. Amen. (aiōn g165)

12 Othoitz eguiten drauçuet bada, anayeác, laincoaren misericordién partez, offrenda ditzaçuen çuen gorputzac sacrificio vicitan, saindutan, laincoaren gogaracotan, cein baita çuen cerbitzu raçonezcoa. 2 Eta etzaquitzetela conforma mundu huni, baina transforma çaitetzetz çuen adimenduaren arramberritez, phoroga deçaçuençát ceric den laincoaren vorondate ona eta placenta eta perfectoa. (aiōn g165) 3 Ecen niri eman içan çaitadan gratiáz, erraiten draucat çuen artecoetaric batbederari, ezteçan presumi iaquitera iaquin behar den baino guehiago, baina den çuhur sobrietatera: laincoac

batbederari fedearen neurria repartitu draucan beçala. 4 Ecen nola gorputz batetan anhitz membro baitugu, eta membro guciéc ezpaitute operationebat bera: 5 Hala anhitz garelaric gorputzbat gara Christ baithan eta batbedera gara bata bercearen membro. 6 Eta ditugula dohain diuersac, eman içan çaicun gratiaren araura, edo prophetia, deçagun prophetiza fedearen proportionearen araez: 7 Edo ministerio, garen administrationean: edo iracasten ari dena, den instructioe emaille. 8 Edo exhortatzen ari denac, exhorta deçan: distribuitzen ari denac, distribui deçan simplicitatetan: presiditzen duenac daguián diligentqui: misericordia eguiten duenac, daguián alegueraqui. 9 Charitatea den fictione gabe: çaretén gaitzaren gaitzetsle, vnguiari eratchequiac. 10 Anayetassunezco charitatez elkarren onhestera emanac: elkari ohoratzerá aitzincen çaitzatala. 11 Cerbitzu eguitera ez nagui, spirituz ardént, launa cerbitzitzen duçuela. 12 Sperançaç aleguera çaretelaric, tribulationean patient, orationean perseueratzen duçuela. 13 Sainduén necessitatetara comunicatzen duçuela: hospitalitateari iarreiquiren çaitzatala. 14 Benedicaitzaçue çuec persecutatzen çaituztenac: benedicaitzaçue, diot, eta ez maradica. 15 Aleguera çaitetzte aleguera diradenequin, eta nigar eguiçue nigarrez daudenequin. 16 Gogo batez bata berceagana affectionatuac çaretelaric: gauça gorác affectatzen eztiuçuelaric, baina beheretara accommodatzen çaretelaric. Etzaretela çuhur ceuroc baithan. 17 Ezteçoçuela nehoi gaitza gaitzagatic renda. Procuraitzaçue gauça honestac guiçon gucién aitzinean. 18 Eguin albadadí, çuetan den becembatean, guiçon guciequin baquea duçuen. 19 Etzaitzeta ceuroc mendeca, ene maiteác, baina leku emoçue hirari: ecen scribatua da, Niri mendequioa: nic dut rendaturen, dio launac. 20 Bada baldin gosse bada hire etsaya, emóc iatera: baldin egarri bada, emóc edatera: ecen hala eguiten duála suco ikatzac bere buru gainera bilduren drautzac. 21 Ezadila gaizquiaz garait, baina garait eçac vnguiáz gaizquia.

13 Persona gucia potestate goragoén suiet biz, ecen ezta potestateric laincoaganic baicen: eta diraden potestateac, laincoaz ordenatuac dirade. 2 Halacotz, potestateari resistitzen draucanac, laincoaren ordenañari resistitzen drauca: eta resistitzen dutéc, bere buruén gainera damnatione erekarriren duté. 3 Ecen magistratuac eztride icigarri, obra onacgatic, baina gaichtoagatic. Bada nahi duc potestatearen beldur ez içan? eguic vngui, eta recebituren duc laudorio harenganic. 4 Ecen

laincoaren cerbitzari duc hire onetacotz: baina gaizquiric badaguic, aicén beldur: ecen eztic causa gabe ezpatá ekarten: ecen laincoaren cerbitzari duc, mendecari hiratan, gaizqui eguiten duenaren gainean. 5 Harren behar da içan suiet ez hiragatic solament, baina conscientiagatic-ere. 6 Ecen halacotz tributac-ere pagatzen dituçue: ecen laincoaren ministre dirade, hunetara berera emplegatzen diradela. 7 Renda ieceçue bada guciey çor draueçuna: nori tributa, tributa: nori peagea, peagea: nori beldurra, beldurra: nori ohorea, ohorea. 8 Etzaretela nehorengana deusez çordun: elkari on daritzoçuen baicen: ecen bercei on daritzanac, Leguea complitu du. 9 Ecen haur, Ezaiz adultero içanen, Eztuc hilen, Eztuc ebatsiren, Eztuc falsu testimoniageric erranen, Eztuc guthiciaturen: eta baldin cembeit berce manamenduric bada, hitz hunetan sommarioqui comprehenditzen da, Onhetsiren duc eure hurcoa eure burua beçala. 10 Charitateac hurcoari gaizquiric eztrauca eguiten. Beraz Leguearen complimendua, charitatea da. 11 Principalqui ikussiric sasoina, ecen ia ordu dela lotaric iratzar gaitecen: ecen orain hurbilago daucu saluamendua, ecen ez sinhetsi vkan dugunean. 12 Gauá iragan da eta eguna hurbildu. Iraitz ditzagun bada ilhumbearen obrác, eta vezti gaitecen arguari dagocan abillamenduz. 13 Egunáz anco honestqui ebil gaitecen: ez gormandicetan eta hordiquerietan, ez ohatzetan eta insolentietan, ez gudutan eta inuidiatan. 14 Baina vezti çaitetztes Iesus Christ launaz, eta haraguiáz artharic eztuçuela haren guthicién complitzeco.

14 Eta fedez infirmo dena recebi eçaçue, baina ez disputationez iharduquitera. 2 Batac sinhesten du gauça guciataric ian ahal deçaçuela: eta berce infirmo denac belhar iaten du. 3 Iaten duenac, iaten eztuena ezteçan menosprecia: eta iaten eztuénac, iaten duena ezteçan iudica. Ecen laincoac hura bere recebitu vkan du. 4 Hi nor aiz bercearen cerbitzaria iudicatzen duana? bere launari fermu egoiten edo erorten ciayóc: baina fermaturen dic: ecen botheretsu duc laincoa haren fermatzeco. 5 Batac estimatzen du egun bata bercea bainoago, eta berceac estimatzen du bardin cein egun nahi den: batbedera biz segur bere conscientián. 6 Egunera behatzen duenac, launagana behatzen du: eta egunera behatzen eztuénac, launagana eztu behatzen. Iaten duenac, launari iaten du: ecen regratiatzen du laincoa: eta iaten eztuénac, launari eztu iaten, eta regratiatzen du laincoa. 7 Ecen ezta gutaric nehor bere buruári vici, eta ezta nehor bere

buruäri hiltzen. 8 Ecen edo dela vici garén, launari vici gara: edo dela hiltzen garén, launari hiltzen gara. Beraz nahi bada vici garén, nahi bada hiltzen garén, launaren gara 9 Ecen hunetacotzát Christ hil, eta resuscitatu, eta vicitara itzuli ičan da, hambat hilén nola vicién gainean dominatione duençát. 10 Baina hic cergatic iudicatzén duc eure anayea? edo hicer cergatic menospreciatzén duc eure anayea? Ecen guciac comparituren gara Christen iudicioco throno aitzinean. 11 Ecen scribatua da, Vici naiz ni, dio launac, ecen niri gurthuren çait belhaun gucia: eta mihi oroc laudorio emanen drauca laincoari. 12 Bada segur gutaric batbederac bere buruaz contu rendaturen drauca laincoari. 13 Ezteçagula beraz guehiagoric elkar iudica, bainaitzitic hunetan iugemenduz vsat eçaçue, behaztopagarriric batre edo trebucagarriric çuen anayeri eçar ezteçoçuen. 14 Badaquit, eta segur naiz Iesus launaren partez, eztela deus satsuric bere berez: salbu, cerbait satsu dela estimatzén duenaren, hura harendaco satsu baita. 15 Baina baldin viandagatic hire anayea tristetzen bada, ezabila ia charitatearen araura: ezteçála eure viandagatic hura gal, ceinagatic Christ hil ičan baita. 16 Eztadila beraz çuen vnguia gaitz erran. 17 Ecen laincoaren resumé ezta ianhari ez edari: baina iustitia eta baque eta bozcario Spiritu sainduaz. 18 Ecen gauça hautan Christ cerbitzatzén duena, laincoaren gogaraco da, eta laudatua da guiçonéz. 19 Iarrei qui gaquitzén beraz baqueari dagozcan gaucey, eta elkarren edificationetaco diradeney. 20 Ezteçála hic viandaren causaz launaren obra deseguin: egiua duc gauça guciac chahu diradela, baina gaizquia duc scandalorequin iaten duen guiçonaren. 21 On duc haraguiric ez itatea, eta mahatsarnoric ez edatea, eta hire anaye behaztopatzén edo scandalizatzén, edo infirmo eguiten den gauçaren ez eguitea. 22 Hic fede duc? auc euror baitan laincoaren aitzinean. Dohatsu da bere buruä iudicatzén eztuena laudatzén duen gauçån. 23 Baina scrupulo eguiten duena, baldin ian badeça, iudicatu da: ecen eztu fedez iaten: eta fedetic eztén gucia bekatu da.

15 Eta behar ditugu fermu garenóc, infirmoén flaccatassunac supportatu, eta ez gure buruey complacitu. 2 Bada gutaric batbederac complaci beça bere hurcoa vnguira edificationetan. 3 Ecen Christec-ere eztu bere buruä complacitu nahi vkan, baina, scribatua den beçala, Hiri iniuria erraiten draueánén iniuriác ene gainera erori ičan dituc. 4 Ecen aitzinetic scribatu diraden gauça guciac, gure doctrinatan scribatu ičan dirade, Scripturetaco

patientiaz eta consolationez sperança dugunçát. 5 Bada patientiataco eta consolationetaco laincoac diçuela elkarren artean gauça ber baten pensatzeco gratia Iesus Christen araura: 6 Gogo batez eta aho batez glorifica deçaçuençát laincoa, cein baita Iesus Christ gure launaren Aita. 7 Halacotz recebi eçaçue elkar, Christec-ere gu recebitu gaituen beçala laincoaren gloriatan. 8 Bada erraiten dut, Iesus Christ circionsionearen ministre ičan dela, laincoaren eguiagatic, Aitey egiuin çaitzen promessac confirma litzançát: 9 Eta Gentiléç laincoa bere misericordiagatic glorifica deçaten: scribatua den beçala, Halacotz laudorio emanen drauat hiri Gentiléç artean, eta hire icenari cantaturen diarocát. 10 Eta berriz dio, Aleguera çaitetztez Gentilác haren populuarequin. 11 Eta berriz, Lauda eçaçue launa Gentil guciéc eta elkarrequin lauda eçaçue hura populu guciéc. 12 Eta berriz Esaiasec erraiten du, Içanen da lesserenic çain-bat, eta, Gentiléç gobernatzera alchaturen denbat: Gentiléç hartan sperança vkanen duté. 13 Sperançaçzco laincoac bada compli çaitatzela bozcario guciac eta baquez sinhetsiz, sperançaçz abundos çaretençát Spiritu sainduaren verthutez. 14 Bada segur naiz, ene anayeaç, ni neuror-ere çueçaz, ecen çuec cueróc ontassunez betheac çaretela, eçaçutze guciac betheric: etare elkar admonesta ahal baiteçaçueçue. 15 Eta, anayeaç, ausartquichiago scribatu drauquet partez, çuec orhoit eraciten bacintuztét beçala, laincoaz niri eman ičan çaitadan gratiagatic, 16 Iesus Christen ministre naicençát Gentilac baitan, empletatzén naicela laincoaren Euangelio sainduan, Gentiléç oblationea placént dençát, Spiritu sainduaz sanctificaturic. 17 Badut beraz cerçaz gloria nadin Iesus Christez, laincoazco gaucezan. 18 Ecen ez ninçande, Christec niçaz egiuin eztuen gauçaren erraitera ausart, Gentiléç obediencia erarteco, hitzez eta eguinez: 19 Signoén eta miraculuén verthutez, laincoaren Spirituaren verthutez: hambat non Ierusalemetic eta aldirietaric Illyriquerano abunda eraci vkan baitut Christen Euangelioa: 20 Hala Euangelioaren predicatzén enseyatzén ninçela, ez Christ aippatu ičan cen lekutan, berçeren fundament gainean edifica ezneçançát. 21 Baina scribatua den beçala, Harçaz denunciatu ičan etzayenéc, ilkussiren duté: eta ençun eztutenéc, adituren duté. 22 Eta halacotz empatchatu ičan naiz anhitzetan ethortera çuetara. 23 Baina orain guehiago lekuric comarca hautan eztudanaz gueroz, eta ia anhitz vrthez gueroztic çuetara ethortera desir dudanaren gainean: 24 Parti nadinean Espaigniarát, ethorriren naiz çuetara: ecen sperançaç dut iragaitean ikussiren

çaituztedala, eta çueçaz hara guidaturen naicela: baldin lehen çuequin içatez sasituçe banaiz. 25 Bada orain banoa Ierusalemérát, sainduey administratzera. 26 Ecen Macedoniacoén eta Achaiacoén placera içan da Ierusalemen diraden sainduetaco paubrey cerbaiten partitzera. 27 Ecen hala placer vkan duté, eta çordun-ere badirade hetara: ecen baldin hayén on spiritualetan participant içan badirade Gentilac, hec-ere carnaléz den becembatean aiutau behar dituzté. 28 Bada haur acabatu duquedanean eta hæy fructu haur consignatu drauquedanean, Espaigniarát ioanen naiçate çuec baitharic. 29 Eta badaquit ecen çuetara ethor nadinean, Christen Euangelioço benedictionearen abundantiarequin ethorriren naicela. 30 Halaber anayeác, othoitz eguiten drauçuet Iesus Christ gure launaz, eta Spirituaren charitateaz, enequin emplega çaitetzen, enegatic laincoari eguinen drautzaçuen othoitzéz: 31 ludean diraden desobedientetari deliura nadinçát, eta Ierusalemen eguiteco dudan administratione haur, sainduén gogaraco dençát: 32 laincoaren vorondatez çuetara bozcariorequin ethor nadinçát, eta çuequin batean recrea nadinçát. 33 Bada baquezco laincoa dela çuequin gucioquin, Amen.

16 Gommendatzen drauçuet bada gure arreba Phebe, Cençreco Eliçaren nescato dena: 2 Hura gure launean recebi deçaçuençát sainduey dagoten beçala, eta assisti çaquizquioten çuen behar içanen den gauça gucietan: ecen hura anhitzen ostatessa içan da, eta neurorren-ere. 3 Salutaizaçue Priscilla eta Aquila, ene aiutariac Iesus Christ launean. 4 Ceinéc ene viciagatic bere leppoac susmettitu baitutzté: hæy eztrautzet nic neurorrec esquerrac emaiten, baina Gentilén Eliça guciéc-ere bay. 5 Saluta eçaçue hayén etchean den Eliçá-ere Saluta eçaçue Epenet ene maitea, cein baita Achaiaco primitiá Christean. 6 Saluta eçaçue Maria guregana anhitz traillaatua. 7 Salutaizaçue Andronic eta Lunia ene lehen gussuac, eta ene presonerquideac, Apostoluén artean notable diradenac, eta ni baino lehen içan diradenac Christean. 8 Saluta eçaçue Amplia ene maitea gure launean. 9 Saluta eçaçue Vrbán, gure aiutaria Christean eta Stachys ene maitea. 10 Saluta eçaçue Apelles, Christean approbatua. Salutaizaçue Aristobulorenecoac. 11 Saluta eçaçue Herodion ene lehen gussua. Salutaizaçue Narcisse baithaco gure launean diradenac. 12 Salutaizaçue Tryphena eta Tryphosa, gure launean traillaatzen diradenac. Saluta eçaçue Persida, nic maite dudana eta anhitz traillaatu dena, gure launean. 13 Saluta eçaçue

Rufo berecia gure launean, bayeta haren eta ene ama. 14 Salutaizaçue Asyncrito, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes, eta hequin diraden anayeac. 15 Salutaizaçue Philologo, eta Iulia, Nereo, eta haren arrebá, eta Olympa, eta hequin diraden saindu guciac. 16 Saluta eçaçue elkar pot eguite saindu batez Christen Elicéc salutatzten çaitutztez. 17 Eta othoitz eguiten drauçuet, anayeác, gogoa ditzaçuen, çuec recebitu duçuen doctrinaren contra partialitateac eta scandaloac eguiten dituztenac: eta apparta çaitetzen hetaric. 18 Ecen halacoéc Iesus Christ gure launa eztuté cerbitzatzen, baina bere sabela: eta hitz eztiz eta lausenguzcoz simplén bihotzac seducitzen dituzté. 19 Ecen çuen obedientiá batbederaz eçagutua da: Aleguera naiz bada çueçaz den becembatean: baina nahi dut çuhur çareten onean eta simple gaitzean. 20 Eta baquezco laincoac deseguinen du Satan çuen oinén azpian sarri. Iesus Christ gure launaren gratia dela, çuequin. Amen. 21 Salutatzten çaitutztez Timotheo ene aiutariac, eta Lucioc, eta Iasonec, eta Sosipaterec ene lehen gussuéc. 22 Salutatzten çaitutzté gure launean nic Tertius, epistola haur scribatu dudana. 23 Salutatzten çaitutztez Gaius-ec, ene eta Eliça guciaren ostatuac. Salutatzten çaitutztez Eraste hirico procuradoreac, eta Quart anayeac. 24 Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin gucioquin. Amen. 25 Bada çuec confirma ahal çaitzaquezenari, ene Euangelioaren eta Iesus Christen predicationearen araura, hambat demboraz gueroztic mysterio estaliric egon den reuelationearen araura: (aiōnios g166) 26 Baina, oráin manifestatu denaren, eta Propheten Scripturéz lainco eternalaren manuz fedearen obedientiatan natione gucietan declaratu denaren araura: (aiōnios g166) 27 laincoari, bada, çuhur bakoitzari dela gloria Iesus Christez eternalqui. Amen. (aiōn g165)

1 Korintoarrei

1 Paulec laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostolu içatera deithuac, eta gure anaye Sosthenesec, **2** laincoaren Eliça Corinthen denari, Iesus Christez sanctificatuey, saindu içatera deithuey, Iesus Christ gure launaren icena leku orotan inuocatzan duten guciequin, cein baita, hambat hayén nola gure laun: **3** Gratia dela çuequin eta baquea gure Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten drauzquiót neure Iaincoari bethi çueçaz, Iesus Christ launean çuey eman içan çaiçuen Iaincoaren gratiagatic: **5** Ceren gauça gucietan abrastu içan baitzarete hartan, eloquentia eta eçagutze gucian: **6** Iesus Christen testimoniage çuetan confirmatu içan denaren araura: **7** Hala non ezpaitzarete falta eceinere dohainen, Iesus Christ gure launaren reuelationearen beguira çaudetela. **8** Ceinec confirmaturen-ere baitzaituztéz finerano irreprensible içateco Iesus Christ gure launaren egunecotzat. **9** Fidel da Iaincoa ceinez deithu içan baitzarete Iesus Christ haren Seme gure launaren communionera. **10** Bada othoitz eguiten drauçuet anayeác, Iesus Christ gure launaren icenaz, gauça berbat erran deçaçuen guciéc, eta eztén çuen artean targoaric: baina çareten iunctuac adimendu batetan eta gogo batetan. **11** Ecen, ene anayeác, declaratu draudate çueçaz Chloes baithacoéc, ecen discordiác diradela çuen artean. **12** Bada haur diot, ecen çuetaric batbederac erraiten duela, Ni behinçát Paulen naiz, eta ni Apollonen, eta ni Cephasen, eta ni Christen. **13** Ala çathitua da Christ? Ala Paul crucificatu içan da çuengatic, edo Paulen icenean batheyatu içan çarete? **14** Esquerrac emaiten drauzquiót Iaincoari ceren ezpaitu çuetaric nehor batheyatu, Crispo eta Gaio baicen: **15** Nehorc erran ezteçan ecen neure icenean batheyatzen ariçan naicela. **16** Batheiatu vkan dut Estebenen familia-ere: gaineracoç eztaquit berceeric batre batheyatu vkan dudanez. **17** Ecen eznaü igoñri Christec batheyatzera, baina euangelizatzerá: ez hitzeço çuhurtzian, Christen crutzeá ezdeusetara eztadinçát. **18** Ecen crutzeço hitza, galtzen diradeney behinçát, erhogoa çaye: baina guri saluatzen garenoy, Iainçoaren verthute da. **19** Ecen scribatua da, Galduren dut çuhurren çuhurtziá, eta adituén adimendua kenduren dut. **20** Non da çuhurra? non da Scriba? non da secula hunetaco disputaria? eztu erho eguin Iaincoac mundu hunetaco sapientia? **(aiõn g165)** **21** Ecen Iaincoaren sapientian munduac Iaincoa eçagutu eztuenaz gueroz haren sapientiac, Iaincoaren placera

içan da predicationearen erhogoaç sinhesten dutenén saluatzerá. **22** Ecen Iuduac-ere signo esquez daude, eta Grecoéc sapientia bilhatzen duté: **23** Baina guçaz den becembatean predicatzan dugu Christ crucificatua, Iuduey behinçát scandalo, eta Grecoey erhogoa çayena. **24** Baina deithu diradeney hambat Iuduey nola Grecoey predicatzan drauegu Christ Iaincoaren verthutea eta Iaincoaren sapientia. **25** Ecen Iaincoaren erhogoa guionac baino çuhurrago da: eta Iaincoaren flaqueçá guionac baino borthitzago da. **26** Ecen badacussaçue çuen vocationea, anayeác, ecen etzaretela çuhurrac anhitz haragiaren arauetz, ez borthitzac anhitz, ez nobleac anhitz. **27** Baina munduco gauça erho diradenac elegitu vkan ditu Iaincoac confundi ditzançát çuhurrac: eta munduco gauça flaccu diradenac elegitu vkan ditu Iaincoac confundi ditzançát gauça borthitzac: **28** Eta munduco gauça noble eztiradenac, eta menospreciatuac elegitu vkan ditu Iaincoac, eta gauça eztiradenac, diradenac deseguin ditzançát. **29** Glorifica eztadinçat haraguiric batre haren aitzinean. **30** Baina harenganic çuec çarete Iesus Christean, cein eguin içan baitzaicu Iaincoaz sapientia eta iustitia eta sanctificatione eta redemptione: **31** Scribatua den beçala, Gloriatzen dena, launean gloria dadinçát.

2 Eta ni ethorri içan naicenean çuetara, anayeác, eznaiz ethorri eloquentiaçco edo sapientiaçco excellentiarequin, Iaincoaren testimoniagea denuntiatzen nerauçuela. **2** Ecen ezttu deliberatu vkan deus çuen artean iaquitera, Iesus Christ baicen, hura-ere crucificatua. **3** Eta ni infirmitaterequin eta beldurrequin eta ikara halldirequin içan naiz çuec baithan. **4** Eta ene minçatzea eta ene predicationea ezta içan sapientia humanoren hitz gogagarritan: baina spirituren eta verthuteren eracusetan. **5** Çuen fedea eztençát guionén sapientiatan, baina Iaincoaren potentiatan. **6** Eta sapientia denuntiatzen dugu perfectoen artean: eta sapientia diot ez mundu hunena, ezeta mundu hunetaco prince deseguin diradenena: **(aiõn g165)** **7** Baina denuntiatzen dugu Iaincoaren sapientia mysteriotan dena, diot estalia, Iaincoac ia dembora gucién aitzineten gure gloriatan determinatu vkan çuena: **(aiõn g165)** **8** Cein mundu hunetaco princietaric batec-ere ezpaitu eçagutu vkan: ecen baldin eçagutu vkan baluté, gloriacoç launa etzuçueten crucificatu. **(aiõn g165)** **9** Baina predicatzan ditugu, scribatua den beçala, Beguic ikussi ezttuen, eta beharic ençun ezttuen gauçac, eta guionén bihotzetara içan içan eztiradenac, cein Iaincoac hari on daritzoteny appaindu baitrautzé. **10** Baina guri

laincoac reuelatu vkan drauzquigu bere Spirituaz: ecen Spirituac gauça guciac penetratzen ditu, býy laincoaren gauça barnác-ere. **11** Ecen guìçonetaric ceinec daquizqui guìçonaren gauçác, guìçonaren spiritua hura baithan denac baicen? Halaber laincoaren gauçac-ere ezitu nehorc eçagutu vkan, laincoaren Spirituac baicen. **12** Bada guc eztugu munduaren spiritua recebitu vkan: baina laincoaganico Spiritua: laincoaz guri eman içan caizquigun gauçác eçagut ditzagunçát: **13** Cein denuntiatzen-ere baititugu, ez sapientia humanoac iracasten dituen hitzéz, baina Spiritu sainduac iracasten dituenéz, gauça spiritualac spiritualetara apropiatuz. **14** Baina guìçon naturalac ezitu comprehenditzen laincoaren Spirituaren gauçác: ecen erhogoa çazquio, eta ecin adi ditzaque, ceren spiritualqui iugeatzen baitirade. **15** Baina guìçon spiritualac iugeatzen ditu gauça guciac, eta bera ezta nehorçaz iugeatzen. **16** Ecen norc eçagutu du launaren intentionea, hura instrui deçan? baina guc Christen intentionea badugu.

3 Eta ni anayéac, ecin minçatu natzayçue çuey spirituailey anço, baina carnaley anço, diot, haourrey anço Christ launean. **2** Ezne edatera emaitex haci çaitutzet, eta ez viandaz, ceren oraino ecin baitzineçaqueten, baina orain-ere oraino ecin deçaqueçue: ceren oraino carnal baitzarete. **3** Ecen inuidia eta gudu eta targoa çuen artean denean, etzarete carnal, eta etzabiltzate guìçonaren araura? **4** Ecen erraiten duenean batac, Ni Paulen naiz: eta berceac, Ni Apolloren, etzarete carnal? **5** Nor da bada Paul, eta nor Apollo, cerbitzari baicen, ceinéz sinthetsi vkan baituçue, eta batbederari launac eman draucan beçala? **6** Nic landatu vkan dut, Apolloc arregatu: baina laincoac eman du handitzea. **7** Halacotz beraz landatzen ari dena ezta deus, ezeta arregatzen ari dena: baina handitzea emaiten duen laincoa. **8** Eta landatzen ari dena eta arregatzen ari dena, bat dirade: eta batbederac recebituren du bere saria bere traballuaren araura. **9** Ecen gu laincoarequin languile gara, çuec laincoaren laborançá, laincoaren edificio çarete. **10** Laincoaren gratia niri eman çaitadanaren araura, nabussi iaquinsu batec beçala fundamenta eçarri vkan dut, eta berce batec gainean edificatzen du: baina batbederac becussa nola gainean edificatzen duen. **11** Ecen berce fundamentic nehorc ecin eçar deçaque eçarri denaz berceric, cein baita Iesus Christ. **12** Eta baldin nehorc edificatzen badu fundament hunen gainean vrrhe, cilhar, harri preciatu, egur, belhar, lasto: **13** Batbederaren obrá manifestaturen da: ecen egunac

declaraturen du: ceren suaz manifestaturen baita: eta batbederaren obrá nolaco daten, suac phorogaturen du. **14** Baldin cembeit gainean edificatu duenen obrá badago, sari recebituren du. **15** Baldin cembeiten obrá erra badadi, galtze eguinen du: baina bera saluaturen da, badaric-ere suz beçala. **16** Etzazuquie ecen laincoaren temple çaretela, eta laincoaren Spiritua habitatzen dela çuetan? **17** Baldin norbeitex laincoaren templea deseguìn badeça, deseguinen du hura laincoac: ecen laincoaren templea saindu da, cein baitzarete çuec. **18** Etzeçala nehorc bere buruá seduci: baldin cembeitex vste badu çuen artean çuhur dela mundu hunetan, erho eguìn bedi, çuhur dadinçát. **(aiõn g165)** **19** Ecen mundu hunetaco çuhurtziá, erhogoa da laincoaren aitzinean: ecen scribatua da, Hatzamaiten ditu çuhurrac hayén finecian. **20** Eta berriz, launac ezagutzen du ecen çuhurrén pensamenduac vano diradela. **21** Bada, eztadila nehor gloria guìçonétan: ecen gauça guciac çuen dirade: **22** Bada Paul, bada Apollo, bada Cephas, bada mundua, bada vicitzea, bada herioa, bada presenteco gauçaric, bada ethorthecoric, guciac dirade çuen: **23** eta çuec Christen, eta Christ laincoaren.

4 Estima beça guçaz guìçonac Christen ministréz, eta laincoaren secretuén dispensaçaléz beçala. **2** Baina gaineracoaz, necessario da dispensaçaletan leyal batbedera eriden dadin. **3** Niçaz den becembatean, ansia guti dut çueçaz edo iugemendu humanoz iudicatu içatearen: are neure buruá-ere eztut iudicatzen. **4** Ecen deusetan eztut neure buruá hoguendun senditzen: ordea huneçaz eznaiz iustificatu: baina ni iudicatzen nauena, launa da. **5** Halacotz, etzeçaquela dembora baino lehen iudica, launa dathorreno, ceinec ilhumbeco gauça estaliac-ere arguituren baititu, eta bihotzetaco conseilluc manifestaturen: eta orduan laudorio vkanen du batbederac laincoaganic. **6** Bada anayác, gauça hauc minçatzeco manera batez itzuli vkan ditut neure eta Apolloren gainera, çuen causaz: gutan ikas deçaqueunçát, scribatua den baino guehiago ez presumitzera: bata bercearen contra hant etzaitzençát berceren contra. **7** Ecen norc hi reputationetan eçarten au? eta cer duc recebitu vkan eztuanic? eta baldin recebitu vkan beçala, cergatic gloriatzen aiz recebitu ezpahu beçala? **8** Ia asse çarete, ia abrastu çarete, gu gabe reguetu çarete: eta aitzineçate regna, guc-ere çuequin batean regna deçaqueunçát. **9** Ecen badaritzat laincoac gu monstrañça eçarri gaituela, baicara, azquen Apostoluac, heriotara condemnatuac beçala: ecen beguetaco miragarri

eguin ičan gaitzaizte munduari eta Aingueruey eta guicoñey. 10 Gu erho Christgatic, eta çuec çuhur Christ launean, gu flaccu, eta çuec sendo: çuec noble, eta gu bilaun. Ordu hunetarano eta gosse gara eta egarri gara, eta billuci gara, eta buffetatzen gara, eta leku batetic bercera errebelatuac gabiltza: 11 Eta travaillatzen gara, gure escu propriéz lan eguinez. 12 Iniuriatzen gara, eta vngui erraiten dugu: persecutatzen gara, eta suffritzen dugu: 13 Diffamatzen gara, eta othoitz eguiten dugu, munduco scobaquin beçala eguin ičan gara, eta gucién karracaquin beçala oraindrano. 14 Eztrauzquiçuet gauça hauc sribatzen ahalque çaitzatedañçat, baina neure haour maite anço ausaitzen çaituztet. 15 Ecen hamar milla pedagogo bacintuzte-ere Christean, ez ordea anhitz aita: ecen Iesus Christean, Euangelioaz nic engendratu vkan çaituztet. 16 Othoitz eguiten drauçuet bada, ene imitaçale çareten. 17 Halacotz igorri drauçuet Timotheo, cein baita ene seme maitea eta fidela gure launean, harc orhoit eraciren drauzquiçue ceric diraden ene bideac Christean, leku gucietan Eliça orotan iracasten dudan beçala. 18 Ni çuetara ethorteco ezpaninz beçala, batzu hantuaç ičan dirade. 19 Baina ethorriren naiz sarri çuetara, baldin launac nahi badu: eta eçaguturen dut, ez hantu ičan diraden horién hitza, baina verthutea. 20 Ecen laincoaren resumá ezta hitzean, baina verthutea spiritualean. 21 Cer nahi duçue? cihorrequin ethorriren naiz çuetara, ala charitaterequin eta emetassunezco spiriturequin?

5 Guciz ençuten da çuen artean paillardiça badela, eta halaco paillardiça cein Gentilén artean aippatzen-ere ezpaita: ecen cembeitec bere aitaren emaztea entretenitzen duela. 2 Eta çuec hantuaç çarete, eta eztuçue nigar lehen eguin, ken ledinçat çuen artetic eguitate haur eguin duena. 3 Nic behinçat gorputtez absent beçala, baina present spirituz, ia deliberatu dut present beçala, haur hala eguin duenaren, 4 (Çuec eta ene spiritua Iesus Christ gure launaren icenean bildurric, Iesus Christ gure launaren botherearequin.) 5 Halacoaren Satani liuratzera haraguiaren destructionetan, spiritua salbu dençat Iesus launaren egunean. 6 Çuen gloriatzea ezta ona: Eztaquiçue ecen altchagarri gutibatec orhe gucia altcha eraciten duela? 7 Purga eçaçue bada altchagarri çaharra, orhe berri çaretençat, altchagarri gabe çareten beçala: ecen gure Bazcoa guregatic sacrificatu ičan da, cein baita Christ. 8 Bada eguin deçagun besta, ez altchagarri çaharrez, ezeta malliataco eta gaichtaqueriataco altchagarri,

baina altchagarri gaberico oguiz, diot puritatezcoz eta eguiazcoz. 9 Scribatu drauçuet epistolán, nahasta etzaitzetten paillartequin: 10 Eta ez guciz mundu hunetaco paillartequin, edo auaritosoequin, edo harrapariequin, edo idolatrequin: ezpere segur behar cenduquete mundutic ilki. 11 Baina orain scribatu drauçuet etzaitzetten nahasta, baldin cembeit anaye deitzen denic paillard bada, edo auaritoso, edo idolatre, edo gaitzerraille, edo hordí, edo harrapari: halacoarequin ian-ere ezteçaçuen. 12 Ecen cer iudicateco dut nic campoco diradenez-ere? eztuçue barneco diradenez çuec iudicatzen? 13 Baina campocoac launac iudicatzen ditu. Ken eçaçue bada gaichto hori ceurón artetic.

6 Hauçu da çuetaric cembeit, eguitecoric duenean berce baten contra, iugemendutara ioaitera iniustoén aitzinera, eta ez sainduén aitzinera? 2 Eztaquiçue ecen sainduéc mundua iugeaturen dutela? eta baldin çueçaz mundua iugeaturen bada, indigne çarete gauça chipienén iugeatzeco? 3 Eztaquiçue ecen Aingueruác iugeaturen ditugula? cembatez areago vicitze hunetaco gauçac? 4 Halacotz bada baldin vicitze hunetaco gauçéz gorteac badituçue, Eliçan estima chipitacoen diradenac eçar itzaçue iarlekuan. 5 Çuen ahalquetan, haur erraiten drauçuet. Horrela da çuen artean çuhurric eztén, ez are bat, bere anayén artean iugea ahal deçaçuenic? 6 Baina anayec anayearen contra auci du, eta are infidelén aitzinean. 7 Ia segur guciz falta da çuetan, ceren auci baituçue ceurón artean: ceren eztuçue lehen iniuria suffritzen? ceren eztuçue lehen calte recebitzen? 8 Baina çuec iniuria eguiten duçue eta calte: eta are anayey. 9 Ala eztaquiçue ecen iniustoéc eztutela laincoaren resumá heretaturen? 10 Etzaitzetela engana, ez paillartéc, ez idolatréc, ez adulteroéc, ez malguéc, ez bugréc, ez ohoinéc, ez auaritosoéc, ez hordiéc, ez gaitzerrailéc, ez harrapariéc, eztute laincoaren resumá heretaturen. 11 Eta halaco gauça cinetén batzu: baina ikuci çarete, baina sanctificatu çarete, baina iustificatu çarete, Iesus launaren icenean, eta gure laincoaren Spirituaz. 12 Gauça guciac permittitzen çaiçquit, baina guciac eztride probetchetaco: gauça guciac permittitzen çaiçquit, baina ni eznaiz deusen botherearen suiectioneraco. 13 Viandác sabelaren, eta sabela viandén: baina laincoac haur eta hec deseguinen ditu: baina gorputza ezta paillardiçataco, baina launarendaco, eta launa gorputzarendaco. 14 Eta laincoac gure launa-ere resuscitatu du, eta gu-ere resuscitaturen gaitu bere bothereaz. 15 Eztaquiçue ecen çuen gorputzac

Christen membro diradela? edequiric beraz Christen membroac paillarda baten membro eguinen ditut? Guertha ezstadila. 16 Ala eztaquiue ecen paillarda bati iunctatzen çayona, gorputzbat harequin eguiten dela? Ecen eguinen dirade, dio, biga haraguiat. 17 Baina launari iunctatzen çayona, spiritubat da. 18 Ihes eguiouue paillardicari: ecen guiconac daguien bekatu gucia gorputzetic campoan da, baina paillardicã eguiten duenac, bere gorputz propria bekatu eguiten du. 19 Ala eztaquiue ecen çuen gorputza temple dela çuetan den Spiritu sainduaren, cein baitiue laincoaganic, eta etzaretela ceuron buruën? 20 Ecen erossiac çarete precioz: glorifica eçaue bada laincoa çuen gorputzean, eta çuen spirituan, cein baitirade laincoarenac.

7 Eta scribatu drautaçuen gaucéz den becembatean, on da guiconaren emazteric ez hunquitzea. 2 Baina paillardicari ihes eguiteagatic, batbederac bere emaztea biu, eta batbederac bere senharra biu. 3 Emazteari senharrac çor draucan onheriztea renda bieçó: eta halaber emazteac-ere senharrari. 4 Emazteac bere gorputza eztu bere bothereco: baina senharrac: eta halaber senharrac-ere bere gorputza eztu bere bothereco, baina emazteac. 5 Ezteçauela defrauda batac bercea cembeit demboratacotz consentimendu batez ezpada, baruretan eta orationetan emplega çaitetzençat: eta harçara elkargana itzul çaitetzte, Satanec tenta etzaitatençat çuen incontinentiagatic. 6 Baina haur erraiten dut permissionez, ez manamenduz. 7 Ecen nahi nuque guicon guciac liraden ni beçala: baina batbederac bere dohain propria du laincoaganic, batac hunela eta berceac hala. 8 Bada erraiten drauet ezcondu-gabey eta alharguney, on dela hayençat, baldin badaudez ni beçala. 9 Baina baldin continent ezpadirade, ezcon bitez: ecen hobe da ezconcea ecen ez erre içatea. 10 Eta ezconduy denuntiatzen drauet, ez nic baina launac, Emaztea senharraganic eztaadin parti. 12 Baina bercey nic erraiten drauet, ez launac, Baldin cembeit anayec emazte infidela badu, eta emazteac consentitzen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. 13 Eta baldin cembeit emaztec senhar infidela badu, eta senharrac consentitzen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. 14 Ecen sanctificatu da senhar infidela emazteaz, eta sanctificatu da emazte infidela senharrac: bercela çuen haourrac satsu lirateque: baina orain saindu dirade. 15 Eta baldin infidela partitzen bada, parti dadin ecen ezta suiet anayea edo arrebã halaco gaucetan: baina baquera deithu gaithu laincoac. 16

Ecen cer daquin emazteã, eya senharra saluaturen dunanez? edo cer daquic senharrã, eya emaztea saluaturen duanez? 17 Baina nola batbederari dohaina partitu baitrauca laincoac, nola batbedera deithu baitu launac, hala ebil bedi: eta hunela Eliça gucietan ordenatzen dut. 18 Circoncidituric norbeit deithu içan da? ezterakarran preputioa: preputioan norbeit deithu içan da? eztaadila circonci. 19 Circoncisionea ezta deus, eta preputioa ezta deus: baina laincoaren manamenduën beguiratzea. 20 Batbedera cer vocationetan deithu içan baita hartan bego. 21 Sclabo deithu aiz? eztuãla arrangurari: baina baldin are libre eguin ahal bahadi, harçaz lehen vsat eçac. 22 Ecen launean deithu içan den sclaboa, launaren libre da: eta halaber libre dethua, Christen sclabo da. 23 Precioz erossiac çareté, etzaretela guiconén sclabo. 24 Batbedera certan deithu içan baita, anayeac, hartan bego laincoa baithan. 25 Eta virginéz den becembatean launaren manamenduric ezttut: baina coseillu emaiten drauçuet, launaganic fidel içatera misericordia vkan dudanic beçala. 26 Estimutzen dut bada haour on dela presenteco necessitateagatic, ecen on dela guiconarendaco hunela içatea. 27 Emazterequin lothua aiz? ezteçala bilha separationeric: emazteaganic lachatu aiz? ezteçala bilha emazteric. 28 Bada baldin ezcon bahadi-ere, ezttuc bekaturic eguin: eta baldin ezcon badadi virginã, ezttu bekaturic eguin: baina halacoéc tribulatione vkanen duté haraguien: baina nic guppida çaituztet. 29 Baina haur erraiten drauçuet, anayeac, ecen demborã labor dela hemendic harát, emaztedunac-ere, emazteric ezpalute beçala diraden: 30 Eta nigarrez daudenac, nigarrez ezpalaude beçala: eta aleguera diradenac, aleguera ezpalirade beçala: eta erosten dutenac, posseditzen ezpaluté beçala: 31 Eta mundu hunez vsatzen dutenac, vsatzen ezpaluté beçala: ecen mundu hunen figurã iragan doa. 32 Eta nahi nuque çuec arrangura gabe cineten. Emazte gabe denac, artha du launaren gaucéz, nolatan launaren gogaraco daten: 33 Baina emaztedunac, artha du munduco gaucéz, nolatan emaztearen gogaraco daten. 34 Diuers dirade emazte ezcondua eta virginã: emazte ezcondu gabeac, artha du launaren diraden gaucéz, gorputzez eta spirituz sainda dençat: baina emazte ezconduac, artha du munduco gaucéz, nolatan senharraren gogaraco daten. 35 Eta haur çuen probetchutan erraiten dut, ez laçoa eçar dieçaquedençat: baina carazqui eta moldez launari iuncta çaquizquiotençat ematchuric batre gabe. 36 Baina baldin edoceinec vste badu ecen desohore duela haren virginãc bere adin florea

iragan deçan, eta hala eguin behar dela: nahi duena begui, eztu bekaturic eguiten: ezcon bitez. 37 Baina bere bihotzean fermu dagoenac, necessitateric eztuela, baina du bere vorondate propriaren gainean puissança, eta haur deliberatu bere bihotzean, bere virginaren beguiratzera, vngui eguiten du. 38 Bada, bere virginá ezconcen duenac, vngui eguiten du: baina ezconcen eztuena, hobequi eguiten du. 39 Emaztea lothua da legueaz haren senharra vici den dembora gucian: baina haren senharra hil badadi, libre da norequin nahi den ezconceco, solament gure launean. 40 Baina dohatsuago da baldin hala badago, ene conseilluaren araura: eta estimatzen dut nic-ere laincoaren Spiritua badudala.

8 Eta idoley sacrificatzen diraden gaucéz den becembatean, badaquigu ecen guciéc eçagutze badugula: eçagutzeac hancen du, baina charitateac edificatzen. 2 Eta baldin edoceinec vste badu cerbait badaquiala, eztu oraino eçagutu deus eçagutu behar den beçala. 3 Baina baldin cembeitec laincoari on badaritzta, hura harçaz iracatsi içan da. 4 Bada idoley sacrificatzen diraden gaucén iateaz den becembatean, badaquigu ecen deus ezteia idolá munduan, eta ezteia berce laincoric bat baicen. 5 Ecen iainco deitzen diradenac badirade-ere, bada ceruän bada lurrean (nola anhitz iainco baita, eta anhitz iaun) 6 Baina guc iainco Aitabat dugu, ceinaganic baitirade gauça guciac, eta gu hartan: eta launbat, Iesus Christ, ceinez baitirade gauça guciac, eta gu harçaz. 7 Baina ezta gucietan eçagutzea, ecen batzuc idolaren conscientiarequin oraindrano, idoley sacrificatutic beçala iaten duté: eta hayén conscientiá nola ezpaita fermu, satsutzen da. 8 Bada viandác ezgaitu laincoaren gogaracotzenago: ecen ian badeçagu-ere, ezgara vkansuago: eta ian ezpadeçagu-ere, eztugu gutiago. 9 Baina beguirauçue çuen puissança hori infirmo diradeney nolazpait scandalotan eztén. 10 Ecen baldin norbeitec ikus baheça hi eçagutze duanor, iarriric agoela idolén templeco mahainean, infirmo denaren conscientiá ezta instruituren idolari sacrificatu diraden gaucetatic iatera? 11 Eta hire eçagutze horreçaz galduren da anaye infirmo dena, ceinagatic Christ hil içan baita? 12 Bada hunela anayén contra bekatu eguiten duçuenean, eta hayén conscientia infirmoa çaurtzen duçuenean, Christen contra bekatu eguiten duçue. 13 Halacotz, baldin viandác ene anayea scandalizatzen badu, eztut ianen haraguiric secular, neure anayea scandaliza ezteçadançát. (aiōn g165)

9 Eznaiz Apostolu? eznaiz libre? eztut Iesus Christ gure launa ikusi? etzarette çuec ene lana gure launean? 2 Baldin bercén Apostolu ezpanaiz, çuen berere banaiz: ecen ene Apostolutassunaren cigulua çuec çarete gure launean. 3 Ene defensá examinatzen nautenac baithara, haur da: 4 Ala extugu bothere iateco eta edateco? 5 Ala eztugu bothere emazte arreba baten gucietan erabilteco, berce Apostoluéc, eta launaren anayéc, eta Cephasec beçala? 6 Edo, nic neurorrec eta Barnabasec eztugu bothere lanic ez eguiteco? 7 Norc guerlaric eguiten du bere despndioz behinere? norc landatzen du mahasti, eta haren fructutic eztu iaten? edo norc bazcatzen du arthaldea, eta arthaldearen eznetic eztu edaten? 8 Ala guionaren arauetz gauça hauc erraiten ditut? ala Legueac-ere eztitu gauça hauc erraiten? 9 Ecen Moysesen Leguean scribatua da, Eztraucac ahoa lothuren idi bihitzen ari denari. Ala artha du idiéz laincoac? 10 Ala haur guciç guregatic erraiten du? segur haur guregatic scribatua da: ecen sperançatan behar du laboratzen duenac, laboratu: eta bihitzen duenac participant içateco sperançatan. 11 Baldin guc çuey gauça spiritualac erein badrauzquiegu, gauça handia da çuen carnalac biltzen baditugu? 12 Baldin berceac bothere hunetan çuen artean participant badirade, ceren ez cineçago gu? baina eztugu bothere hunez vsatu vkan: aitzitic gauça guciac suffritzen ditugu, Christen Euangelioari empatchuric batre eztemogunçát. 13 Eztaquieue ecen sacrificioac eguiten dituztenéc, gauça sacrificatuetic iaten dutela? eta aldarean empletatzen diradenéc, aldarearequin peticipatzen dutela? 14 Hala gure launac-ere ordenatu vkan draue Euangelioa predicatzen duteney, Euangeliotic vici diraden. 15 Badaric-ere nic gauça hautaric batez-ere eztut vsatu vkan. Eta gauça hauc eztitut scribatu, hala niri eguin daquidançat: ecen hobe nuque hil nendin ecen ez nehorc ene glorificamendua ezdeusetara deçan. 16 Ecen Euangelizatzen badut-ere, eztut ceren gloria nadin: ecen necessitateac eraguiten draut: eta maledictione niri-baldin euangeliza ezpadeçat. 17 Ecen baldin gogotic haur eguiten badut, sari dut: baina baldin gogoz garatic eguiten badut, dispensationea eman içan çait. 18 Cer sari dut beraz? Euangelioa predicatzen dudanean, Christen Euangelioa deus hartu gabe predica deçadan, ezteçadan gaizqui vsat neure bothereaz Euangelioan. 19 Ecen gucietaric libre banaiz-ere, gucien suiectioneco neure buruá eguin vkan dut, gende guehiago irabaz deçadançát. 20 Eta eguin içan natzaye luduey ludu beçala, luduac irabaz ditzadançat: Leguearen azpico diradeney,

Leguearen azpico baninz beçala, Leguearen azpian diradenac irabaz ditzadançát. 21 Legue gabey Legue gabe baninz beçala, (Legue gabe ezpanaizere laincoagana, baina Christen Leguearen azpico) Legue gabeac irabaz ditzadançát. 22 Eguin içan natzaye infirmoey infirmo beçala, infirmoac irabaz ditzadançát: guciy eguin içan natzaye gauça gucia, guciz batzu salua ditzadançat. 23 Eta haur eguiten dut Euangelioagatic, çuequin batean participant hartan eguin nadinçát. 24 Eztaquiçe ecen stadioan laster eguiten dutenç, guciéc laster eguiten badutela, baina batec precioa hartzen duela? hala laster eguiçe non har baiteçaqueçue. 25 Eta combatitzen den gucia, regimenduz gauça gucietan vici da: eta hec eguiten duté coroa corruptituren den baten vkaiteagatic: baina guc corruptituren eztenagatic. 26 Nic bada hala laster eguiten dut, ez eztaquidala nola: hala bataillatzen naiz, ez aireari baneraunsa beçala. 27 Baina gaztigatzen dut neure gorputza, eta suiectionetara erekartan: eceinere maneraz bercey, predicatu ondoan, neuror reprobato eriden ez nadinçát.

10 Nahi dut bada daquiçuen anayeác, ecen gure Aitác oro hodey azpian içan diradela, eta guciac itsassoaz iragan içan diradela: 2 Eta guciac Moysesatan batheyatu içan diradela hodeyean eta itsassoan. 3 Eta guciéc vianda spiritual ber batetatic ian dutela. 4 Eta guciéc edari spiritual-ber batetatic edan dutela: ecen edaten çutén iarreiquiren çayen Harri spiritualetic: eta Harria cen Christ. 5 Baina hetaric anhitzen gainean ezto placer hartu vcan laincoac: ecen deseguin içan dirade desertuan. 6 Eta gauça hauc gure exemplutan içan dirade, guthicia ezitzaçuñçat gauça gaichtoac, nola hec guthiciatu baitutzuté. 7 Eta etzaretan idolatre, hetaric batzu leguez, scribatua den beçala, larri içan da populua iatera eta edatera, eta iaiqui içan dirade dostetara. 8 Eta ezteçagun paillarda, hetaric batzuc paillardatu vkan dutén beçala, eta hil içan baitirade egun batez hoguey eta hirur milla. 9 Eta ezteçagun tenta Christ, hetaric batzuc tentatu vkan dutén beçala, eta suguéz deseguin içan baitirade. 10 Eta ezteçaçuen murmura, hetaric batzuc murmuratu vkan dutén beçala, eta deseguin içan baitirade deseguleaz. 11 Eta gauça hauc gucioc exemplutan heltzen çaitzen hæyr: eta scribatu içan dirade gure admonitionetan, ceinetara demborén finac heldu içan baitirade. (aiōn g165) 12 Hunegatic bada çutic dagoela vste duenac, beguira biu error eztadin. 13 Tentationec etzaituztez hartu humanoc baicen: eta fidal da laincoa, ceinec ezpaitu permissituren tenta

çaitetzen egar ahal deçaque çuen baino guehiagoz: baina emanen du tentationearequin batean ilkitbidea-ere sustenga ahal deçaçuençát. 14 Hunegatic, ene maiteác, ihes eguiçe idolatriatic. 15 Aduituey beçala minço natzaïque: ceuroc iugea eçaçue erraiten dudanaç. 16 Benedictionezco copa benedicatzen duguna, ezta Christen odolaren comunionea? eta hausten dugun oguiu ezta Christen gorputzaren comunionea? 17 Ecen gu baicara anhitz, oguibat gara eta gorputzbat: ceren guciac ogui batetan participant baicara. 18 Ikussaçue Israel haraguiaren araez dena: sacrificioac iaten dituztenac, eztrirade aldarean participant? 19 Cer erraiten dut beraz? idola cerbait dela? edo idolari sacrificatu çayona, cerbait dela? ez. 20 Aitzitic diot, ecen Gentiléç sacrificatzen dituzten gauçac, deabruey sacrificatzen drautzela, eta ez laincoari: ezto bada nahi çuec participant çaretan deabruén. 21 Ecin launaren copá edan deçaqueçue, eta deabruaren copá: ecin launaren mahainean participant çaratezte: eta deabruén mahainean. 22 Ala nahi dugu asserre eraci launa? ala hura baino borthitzago gara? 23 Gauça guciac permissitzen çaitzquit, baina guciac eztrirade probetchutaco: gauça guciac permissitzen çaitzquit, baina gauça guciéc ezto edificatzen. 24 Nehorc ezteçala bere propria bilha, baina batbederac bercerena. 25 Haraquinçán saltzen den orotatic, ianaçaque: deus galdeguin gabe conscienciagatic. 26 Ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 27 Eta baldin infideletaric cembeitec gomitatzen baçaituztez, eta ioan nahi baçarete: aitzinera eçarten çaiçuen orotatic ianaçaque, deus galdeguin gabe conscienciagatic. 28 Baina baldin cembeitec erran badieçaque, Haur idoley sacrificatua da, ezteçaçuela ian, auertitu çaituztenagatic, eta conscienciagatic: ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 29 Baina conscienciá erraiten diat, ez hirea, baina bercearena: ecen cergatic ene libertatea iudicatzen da berceren conscienciaz? 30 Eta baldin nic gratiaz viandán participatzen badut, cergatic gaichto iudicatzen naiz nic esquerrac emaiten ditudan gauçagatic? 31 Bada, edo iaten baduçe, edo edaten baduçe. edo cerbait berceric eguiten baduçe, gucia laincoaren gloriatan eguiçe. 32 Çaretan scandalo gabe eta luduetara eta Grecoetara eta laincoaren Eliçagana. 33 Ni-ere gauça gucietan gucién gogaraco naicen beçala, bilhatzen ez tudala neure probetchu propria: baina anhitzena, salua ditecençat.

11 Çaretan ene imitaçale, ni-ere Christen beçala. 2 Bada laudatzen çaituztet, anayeác, ceren

ene gauça guciez orhoit baitzarete, eta ceren eman drauzquiçuedan beçala, ordenañçac eduquiten baitituçue. 3 Baina nahi dut daquiçuen, ecen guiçon guciaren buruä Christ dela: eta emaztearen buruä, guiçona: eta Christen buruä, laincoa. 4 Guiçon buruä estaliric othoitz eguiten, edo prophetizatzen duen guciac, desohoratzten du bere buruä. 5 Baina emazte buruä estali gaberic othoitz eguiten edo prophetizatzen duen guciac, desohoratzten du beré buruä: ecen hambat da nola arradatua baliz. 6 Ecen baldin estaltzen ezpada emaztea, motz-ere bedi: eta baldin deshonest bada emaztearen moztu edo arradatu içatea, estal bedi. 7 Ecen guiçonac eztu estali behar buruä, laincoaren imaginá eta gloriá denaz gueroz: baina emaztea, guiçonaren gloriá da. 8 Ecen guiçona ezta emaztetic, baina emaztea guiçonetic. 9 Ecen are ezta guiçona creatu içan emazteagatic, baina emaztea guiçonagatic. 10 Hunegatic vkaiteco du emazteac buruän seignalea suiectionetan dela, Aingueruäcgtatic. 11 Guciagatic-ere ez guiçona emaztea gabe, ezeta emaztea guiçona gabe, gure launean. 12 Ecen nola emaztea guiçonetic, baita, hala guiçona-ere emazteaz: baina gauça guciac laincoaganic. 13 Ceuroc baithan iugea eçaçue, Honest da emazteac estali gaberic laincoari othoitz daguion? 14 Ala naturác berac-ere etzaituztez iracasten ecen guiçonac adatsdun içatea desohore duela? 15 Baina emazteari adatsdun içatea gloria çayola? ceren adatsa estalguiztat eman içan baitzayó. 16 Eta baldin cembeitec iharduqiçale dela irudi badu, guc halaco costumari eztagu, ez laincoaren Elicéc-ere. 17 Bada haur hala declaratzten drauçuet non ezpaitzaitzeten, laudatzen, ceren ezpaitzarete emendiotan biltzen, baina desemendiotan. 18 Ecen lehenic, biltzen çaretenean Eliçán, ençuten dut diuisione dela çuen artean: eta parte sinhesten dut. 19 Ecen behar da heresiac-ere çuen artean diraden, phorogatuac manifest eguin ditecençat çuen artean. 20 Bada elkargana biltzen çaretenean, ezta hori launaren Cenaren iatea. 21 Ecen batbedera auañçatzen da bere affariaren hartzera iateracoan: eta bata da gosse, eta bercea da hordi. 22 Ala ezituçue etcheac hetan iateco eta edateco? ala laincoaren Eliçá menospreciatzen duçue, eta ahalquetzen dituçue ez tutenac? Cer erranen drauçuet? Laudaturen çaituztet hunetan? etzaituztet laudatzen. 23 Ecen nic recebitu vkan dut launaganic eman-ere drauçuedana: nola Iesus launac, traditu içan cen gauean, hartu çuen oguia: 24 Eta gratiác rendaturic, hauts ceçan, eta erran ceçan, Har eçaçue, ian eçaçue: haur da ene gorputza çuengatic hausten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 25

Halaber copa-ere har ceçan affaldu cenean, cioela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean: haur eguiçue, noiz-ere edanen baituçue, ene memoriotan. 26 Ecen noiz-ere ianen baituçue ogui haur, eta copa haur edanen, launaren herioa denuntiatzen duçue, dathorrore. 27 Halacotz, norc-ere ianen baitu ogui haur, edo edanen launaren copá indignoqui, hoguendun içanen da launaren gorputzaren eta odolaren 28 Phoroga beça bada batbederac bere buruä, eta hunela ogui hartaric ian beça, eta copá hartaric edan. 29 Ecen iaten eta edaten duenac indignoqui, bere condemnationea iaten eta edaten du, discernitzen ez tuelaric launaren gorputza. 30 Halacotz da çuen artean anhitz infirmoric, eta eriric, eta lo daunça anhitz. 31 Ecen segur baldin gure buruäc iugea baguinça, ezguintezque puni. 32 Baina punitzen garenean, launaz instruitzen gara: munduarequin condemna ezgaitecençat. 33 Bada, ene anayeác, biltzen çaretenean iatera batac bercea iguriqui eçaçue. 34 Eta baldin nehor gosse bada, etchean ian beça: condemnationetan bil etzaitetzençat. Eta garaitico gaucéz, nathorrenean ordonaturen duçuet.

12 Dohain spiritualez den becembatean, anayeác, ez tuz nahi ignora deçaçuen. 2 Badaquiçue ecen Gentil içan çaretela, eta idola mutuén onduan guidatzen cineten beçala lasterca cinabiltzatala. 3 Halacotz iaquin eraciten drauçuet, ecen laincoaren Spirituaz minço denec batec-ere, ez tuela erraiten Iesus maledictione dela: eta nehorc ecin derraqueela Iesus dela laun, Spiritu sainduaz baicen. 4 Eta dohainén differentiác badirade, baina Spiritu berbat da: 5 Administrationén differentiác-ere badirade: baina laun berbat: 6 Operationén differentiác-ere badirade: baina lainco berbat da, ceinec eguiten baitu gucia gucietan. 7 Baina batbederari emaiten çayó spirituaren manifestationea probetchatzeco. 8 Ecen batari spirituaz emaiten çayó sapientiataco hitza, eta berceari eçagutzetaco hitza, spiritu beraren arauz: 9 Eta berceari fedea, Spiritu harçaz beraz: eta berceari sendatzeco dohainac Spiritu harçaz beraz. 10 Eta berceari, verthutén operationeac: eta berceari prophetiá: eta berceari, spirituen discretioneac: eta berceari, lengoagén diuersitateac: eta berceari, lengoagén interpretationea. 11 Baina gauça hauc guciac eguiten ditu, Spiritu bat harc eta berac, distribuituz hec particularqui batbederari, nahi duen beçala. 12 Ecen gorputza bat den beçala, eta baitu anhitz membro, baina gorputz batetaco membro guciac, anhitz diradelaric, gorputzbat dirade: hala da Christ-ere. 13 Ecen Spiritu batez gu gucioc batheyatu

ičan gara gorputzbat ičateco, bada luduric, bada Greoric, bada sclaboric, bada liberic: eta guciac edaran ičan gara Spiritu ber batez. 14 Ecen gorputz-ere ezta membrobat, baina anhitz. 15 Baldin erran badeça oinac, Eznaiz escua, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 16 Eta baldin erran badeça beharriac, Eznaiz beguia, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 17 Baldin gorputz gucia beguia bada, non ičanen da ençutea? baldin gucia ençutea bada, non ičanen da senditzea? 18 Baina orain eçarri vkan du laincoac membroetic batbedera gorputzean, nahi vkan duen beçala. 19 Ecen baldin guciac membrobat balirade non liçateque gorputza? 20 Baina orain anhitz dirade membroac, badaric-ere gorputzbat. 21 Eta ecin beguiac derraqueo escuari, Hire beharic eztiat: edo berriz buruäc oiney, Çuen beharic eztut. 22 Baina are guehiago dena gorputzeco membro infirmoen irudi dutenac, necessarioenac dirade. 23 Eta gorputzeco membro deshonestén diradela vste dugunac, ohoratuquienic estaltzen ditugu: eta gure membro deshonestenéc, ornamendu guehienic duté. 24 Eta gutan honest diraden partéc ornamendu beharic ezute: baina laincoac moderatu vkan du gorputza batean, falta çuenari ohore guehienic emanéz: 25 Gorputzean diuisioneric eztençát, baina membroéc atac berceagatic ansia berbat dutén. 26 Eta den membro batec cerbait suffritzen duen, membro guciéc harequin suffritzen duté: edo den membrobat ohoratzen den, membro guciac alegueratzen dirade elkarrequin. 27 Bada çuec çarete Christen gorputz, eta membro partez. 28 Eta batzu eçarri vkan ditu laincoac Eliçán, lehenic Apostoluac, guero Prophetác, herenean Doctorac: eta guero verthuteac: guero sendatzeco dohainac, aiutác, gobernamentuac, lengoagén diuersitateac. 29 Ala guciac dirade Apostolu? ala guciac Propheta? ala guciac doctor? ala guciac verthutedun? 30 Ala guciéc badute sendatzeco dohaina? ala guciac lengoage diuersez minço dirade? ala guciéc interpretatzen dute? 31 Baina çareten dohain excellentenén guthicioso: eta oraino bide excellentagobat eracutsiren drauçuet.

13 Baldin guiçonén eta Aingueruen lengoagez minça banadi, eta charitateric eztudan, eguin naiz cobre soinu eguiten duenaren, edo cymbala dindatzen duenaren pare. 2 Eta baldin banu prophetiazco dohaina, eta naquizquian misterio guciac eta scientia gucia: eta nuen fede gucia, hambat non mendiac transporta nitzan, eta charitateric eztudan, deus eznaiz. 3 Eta baldin distribui baditzat neure on guciac paubréen hatzeco, eta baldin eman

badeçat neure gorputza erre ičateco, eta charitateric eztudan, etzait deus probetchatzen. 4 Charitatea patient da, benigno da, charitatea ezta inuidioso: charitateac ezta insolentiaric, eta ezta hancen: 5 Ezta deshonestateric eguiten, eztabila bere probetchuén ondoan, ezta despitatzen: ezta gaitzic pensatzen: 6 Ezta bidegabeaz alegueratzen, baina alegueratzen da eguiaz. 7 Gauça guciac pairatzen ditu, gauça guciac sinhesten ditu, gauça guciac speratzen ditu, gauça guciac suffritzen ditu. 8 Charitatea nehoiz-ere ezta erorten: baina are prophetiác abolituzen dirade, eta lengoagéc fin harturen duté, eta scientiá abolituzen da. 9 Ecen partez eçagutzen dugu eta partez prophetizatzen. 10 Eta perfectionea ethorri datenean, orduan partez dena abolituzen date. 11 Haourra nincenean, haour anço minço nincén, haour anço iugeatzen nuen, haour anço pensatzen nuen: baina guiçon eguin naicenean, abolitu vkan ditut haourtassuneco manerác. 12 Ecen orain mirail batez ikusten dugu ilhunqui: baina orduan beguithartez beguitharte ikussiren dugu: orain eçagutzen dut partez, baina orduan eçagutuzen dut eçagutu-ere naicén beçala. 13 Bada orain badaude hirur gauça hauc, fedea, sperançá, charitatea: baina hautarico handiena charitatea da.

14 Çarreitzate chariteari, eta çareten dohain spiritual guthicioso, baina guehienic prophetiza deçaçuen. 2 Ecen lengoage arrotzez minço dena etzaye guiçoney minço, baina laincoari: ecen nehorc ezta ençuten, eta spirituz mysterioac erraiten ditu. 3 Baina prophetizatzen duena, guiçoney minço çaye edificationetan, eta exhortationetan, eta consolationetan. 4 Lengoage arrotzez minço denac, bere buruä edificatzen du: baina prophetizatzen duenac, Eliçá edificatzen du. 5 Nahi dut bada çuec gucioc lengoage diuersez minça çaitetzen, baina nahiago prophetiza deçaçuen ecen handiago da prophetizatzen duena ecen ez lengoage diuersez minço dena, baldin interpretatzen ezpadu, Eliçác edificacione har deçançát. 6 Bada orain, anayeác, baldin banathor çuetara lengoage arrotzez minço naicela, cer probetchu eguinen drauçuet: baldin minça ezpanaquiçue edo reuelationez, edo scientiaz, edo prophetiaz, edo doctrinaz? 7 Eta gauça arima gabe soinu emaiten dutenec- ere edo den chirula, edo harpa, baldin cerbait differentia tonuz ezpademate, nolatan eçagutuzen da chiruláz edo harpáz ioiten dena? 8 Ecen baldin soinu iaquin-bat eman ezpadeça trompettác, nor preparaturen da bataillara? 9 Hala çuec-ere baldin adi daitequeen hitza mihiaz pronuntia

ezpadeçaque, nolatan adituren da erraiten dena? ecen airera minçaçale içanen çarete. **10** Hambat (heltzen ohi den beçala) soinu mota da munduan, eta batre ezta muturic. **11** Beraz baldin ezpadaquit vozaren verthutea, içanen natzayó minço denari barbaro: eta minço çaitadana barbaro içanen çait. **12** Hala çuec-ere dohain spiritual guthicioso çaretenez gueroz, çarreitazte hetan abundoso içateari Eliçaren edificationetan. **13** Halacotz lengoage arrotzez minço denac othoitz begui interpreta ahal deçançát. **14** Ecen baldin lengoage arrotzez othoitz eguiten badut, ene spirituac othoitz eguiten du: baina ene adimendua fructu gabe da. **15** Cer bada? othoitz eguinen dut spirituz, baina othoitz eguinen dut adimenduz-ere: cantaturen dut spirituz, baina cantaturen dut adimenduz-ere. **16** Bercela, baldin benedica badeçac spirituz, ignorantaren lekua daducanac nolatan erranen du Amen hire remerciamentuaren gainera? ecen hic cer erraiten duan etzeaqic. **17** Ecen hic bay esquerrac emaiten dituc, baina bercea eztaec edificatzen. **18** Esquerrac emaiten drauzquiote neure laincoari, ceren çuec gucioc baino guehiago lengoagez minço bainaiz. **19** Baina Eliçan nahiago naiz borz hitz neure adimenduz minçatu, berceac-ere instrui ditzadançát, ecen ez hamar milla hitz lengoage arrotzez. **20** Anayeác, etzaretela adimenduz haour: baina çaretan malitiaz haour, eta adimenduz çaretan guion eguinac. **21** Leguean scribatua da, Halacotz berce lengoagetaco gendez, eta ezpain arrotzez minçaturen natzayo populu huni: eta are halatan eznaute ençunen, dio launac. **22** Bada lengoage arrotzac dirade seignaletan, ez sinhesten duteney, baina infideley: baina prophetiá, ez infideley, baina sinhesten duteney. **23** Bada baldin Eliça gucia bil badadi batetara, eta guciac lengoage arrotzez minça ditecen, eta ignorantac, edo infidelac sar ditecen: ezta erranen, ecen erhotzen çaretela? **24** Baina baldin guciéc prophetizatzen baduté, eta sar dadin cembeit infidel edo ignorant, vençutzen da guciéz, eta iugeatzen da guciéz. **25** Eta halatan haren bihotzeco secretuac manifestatzen dirade: eta hala ahoz beheraturic adoraturen du laincoa, declaratzen duela ecen laincoa eguiatzqui çuetan dela. **26** Cer da bada anayeac? biltzen çaretan oroz, çuetaric batbederac psalmu du, doctrina du, reuelatione du, lengoage du, interpretatione du, gauça guciac edificationetan eguin bitez. **27** Ezpa lengoage arrotzez edocein minço bada, biguez edo gorena hirurez eguin bedi, eta aldizca: eta batec interpreta beça. **28** Eta baldin interpretaçaleric ezpada, ichil bedi Eliçan lengoage arrotzez minço dena, eta bere

buruári minça bequió eta laincoari. **29** Eta biga edo hirur Propheta minça bitez, eta bercéc iugea beçate. **30** Eta baldin cerbait berce iarriric dagoen bati reuelatu içan baçayó, lehena ichil bedi. **31** Ecen guciéc bata bercearen ondoan prophetiza ahal deçaqueçue, guciéc ikas deçatençát, eta guciac consola ditecençát. **32** Eta Prophetén spirituac Prophetén suiet dirade. **33** Ecen laincoa ezta confusionezco lainco, baina baquezco, sainduén Eliça guciatan agueri den beçala. **34** Çuen emazteac Elicetan ichilic beude: ecen etzaye permettitzen minçatzera: baina bire suiet, Legueac-ere erraiten duen beçala. **35** Eta baldin cerbait ikassi nahi baduté, etchean bere senharrac interroga bitzate: ecen deshonest da emaztén Eliçan minçatzea. **36** Ala çuetaric laincoaren hitza ilki içan da? ala çuetara beretara heldu içan da? **37** Baldin cembeitac vste badu Propheta dela, edo spiritual, eçagut beça ecen scribatzen drauzquiuedan gauçac laincoaren manamendu diradela. **38** Eta ignorant dena, ignorant biz. **39** Halacotz, anayeác, çaretan prophetizatza guthicioso, eta lengoage arrotzez minçatzea ezteçaquea empatcha. **40** Baina gauça guciac bidezqui eta ordenançaz eguin bitez.

15 Bada auisatzen çaituztet, anayeác, declaratu drauzuedan Euangelioaz, cein recebitu baituque, ceinetan egoiten-ere baitzarete. **2** Ceinez saluaten-ere baitzarete, baldin orhoit baçarete cer maneraz hura denunziatu drauzuedan: baldin alfer sinhetsi vkan ezpaduque. **3** Ecen eman drauzuet recebitu-ere vkan nuena: nola Christ hil içan den gure bekatuacgatic, Scripturén araura: **4** Eta nola ohortze eta resuscitatu içan den hereneco egunean, Scripturén araura: **5** Eta nola ikussi içan den Cephasez, eta guero hamabiéz. **6** Gueroztic ikussi içan da borz ehun anayez baina guehiagoz aldi batez: ceinetaric anhitz vici baitirade oraindrano, eta batzu lokartu-ere içan dirade: **7** Gueroztic ikussi içan da lacquesez: eta guero Apostolu guciez. **8** Eta gucietaco azquenenic, aburtoin ançoacoaz ikussi içan da niçaz-ere. **9** Ecen ni naiz Apostoluetaco chipiena, Apostolu deithu içateco digne eznaicenor, ceren persecutatu vkan baitut laincoaren Eliçá. **10** Baina laincoaren gratiaz naiz naicena: eta haren ni baitharaco gratiá, ezta vano içan, aitzitic hec guciac baino guehiago traillaatu içan naiz: badaric-ere ez ni, baina laincoaren gratia enequin dena. **11** Beraz, bada nic, bada hec, hunela predicatzen dugu, eta hunela sinhetsi vkan duque. **12** Eta baldin Christ predicatzen bada ecen hiletaric resuscitatu içan dela, nola erraiten dute batzuc çuen artean, ecen hilén resurrectioneric ezteza? **13** Ecen

baldin hilén resurreccioneric ezpada, Christ-ere ezta resuscitatu ičan. 14 Eta baldin Christ resuscitatu ičan ezpada, beraz vano da gure predicacionea, eta çuen fedea-ere vano da. 15 Eta erideiten-ere bagara laincoaren testimonio falsu: ecen testificatu vkan dugu laincoaz, nola resuscitatu vkan duen Christ, cein ezpaitu resuscitatu, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade. 16 Ecen baldin hilac resuscitatzen ezpadirade, Christ-ere ezta resuscitatu ičan. 17 Eta baldin Christ resuscitatu ičan ezpada, vano da çuen fedea: oraino çuen bekatuetan çarete. 18 Beraz Christian lokartu diradenac-ere, galdu ičan dirade. 19 Baldin vicitze hunetan solament Christ baithan sperança badugu, guiçon gucietaco miserablenac gu gara. 20 Baina orain, Christ resuscitatu ičan da hiletaric: eta lokartu ičan diradenén primitia eguin ičan da. 21 Ecen herioa guiçon batez denaz gueroz, hilén resurreccionea-ere guiçon-batez da. 22 Ecen nola guciac Adamtan hiltzen baitirade, hala Christian-ere viuificaturen dirade guciac. 23 Baina batbedera bere ordenançan: primitia Christ, guero Christen diradenac, haren aduenimenduan. 24 Guero ičanen da fina, eman drauqueonean resumá lainco Aitari: abolitu duqueonean principaltassun gucia, eta puissança eta bothere gucia. 25 Ecen behar du harc regnatu, etsay guciac bere oinén azpian eçarri dituqueeno. 26 Eta azquen etsay deseguinen dena herioa da. 27 Ecen gauça guciac suiet eguin vkan ditu haren oinén azpico (baina erraiten duenean, ecen gauça guciac haren suiet eguin ičan diradela, agueria da ecen gauça guciac haren suiet eguin dituena reseruata dela.) 28 Eta gauça guciac hari suiet eguin çaiçqueonean, orduan Semea bera-ere suiet eguinen çayó gauça guciac hari suiet eguin drauzquionari, laincoa dençat gucia gucietan. 29 Bercela cer eguinen duté hiltzat batheyatzen diradenéc, baldin guciz hilac resuscitatzen ezpadirade? eta cergatic batheyatzen dirade hiltzat? 30 Eta cergatic gu periletan gara ordu oroz? 31 Egunetic egunera hiltzen naiz, gure gloria Iesus Christ gure launean dudana. 32 Baldin guiçonaren arauéz bestién contra bataillatu ičan banaiz Ephesen, cer probetchu dut, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade? Ian deçagun eta edan deçagun: ecen bihar hilen gara. 33 Etzaitetzela seduci. Propos gaichtoéc corrupitzen dituzte conditione onac. 34 Iratzar çaitetztez iustoqui vicitzera, eta bekaturic eztaguicuela: ecen batzuc laincoaren eçagutzea ezutú: çuen ahalquetan erraiten drauquet. 35 Baina erranen du cembeitec, Nola resuscitatzen dirade hilac? eta nolaco gorputzetan ethorriren dirade? 36 Erhoá, hic ereiten duána, eztuc viuificatzen, baldin

hil ezpadadi. 37 Eta ereiten duána, eztuc gorputz sorthuren dena ereiten, baina bihi hutsa, nola heltzen baita, oguiarena, edo cembeit berce bihirena. 38 Baina laincoac emaiten dirauac gorputza nahi duen beçala, eta hacietaric batbederari ceini bere gorputz propria. 39 Haragui gucia ezta haragui ber-bat: baina berce da guiçonén haragui, eta berce, abren haragui: eta berce arrainena: eta berce choriéna. 40 Eta badirade gorputz cerucoac, eta badirade gorputz lurrecoac: baina berce da cerucoén gloriá, eta berce ilharguiaren gloriá, eta berce içarren gloriá: ecen içarra içarraganic different da gloriatan. 42 Hala ičanen da hilén resurreccionea-ere: gorputza ereiten da corruptionetan, resuscitatzen da incorruptionetan. 43 Ereiten da desohorezco, resuscitatzen da glorioso: ereiten da infirmo, resuscitatzen da botheretsu. 44 Ereiten da gorputz sensual, resuscitatzen da gorputz spiritual: bada gorputz sensuala, eta bada gorputz spirituala. 45 Scribatua-ere den beçala, Eguin ičan da Adam lehen guiçona arima vicitan: Adam guerocoa spiritu viuificaçaletan. 46 Baina spiritual dena ezta lehen, baina sensual dena: guero spiritual dena. 47 Lehen guiçona lurretic, lurreco: eta bigarren guiçona, cein baita launa, cerutic. 48 Lurrecoa nolaco, halaco lurreco diradenac-ere: eta cerucoa nolaco, halaco cerucoac-ere. 49 Eta lurrecoaren imaginá ekarri vkan dugun beçala, ekarriren dugu cerucoaren imagina-ere. 50 Huná cer diodan, anayeác, ecen haraguiac eta odolac laincoaren resumá hereta ecin deçaquetela: eta corruptioneac eztuela incorruptionea heretatzen. 51 Huná, mysteriobat erraiten drauquet, Guciac behinçat lokarturen ez gara, baina guciac bay muthaturen: 52 Moment batez eta begui keinu batez, azquen trompettán (ecen ioren du trompettác) eta hilac resuscitaturen dirade incorruptible, eta gu muthaturen gara. 53 Ecen behar da corruptible haur vezti dadin incorruptionez, eta mortal haur vezti dadin immortalitatez. 54 Bada corruptible haur veztitu datenean incorruptionez, eta mortal haur veztitu datenean immortalitatez, orduan eguinen da scribatu dena, Iretsi ičan da herioa victoriatará. 55 O herioá, non da hire victoria? o sepulchreá, non da hire eztena? (Hadés g86) 56 Bada herioaren eztena, bekatua da: eta bekatuaren botherea, Leguea. 57 Baina esquer laincoari, ceinec victoria eman baitraucu Iesus Christ gure launaz. 58 Halacotz, ene anaye maiteác, çareten fermu, constant, abundoso launaren obrán bethiere, daquiçuelaric ecen çuen trabailua ezte la vano gure launean.

16 Sainduendaco eguiten diraden collectéz den becembatean, nola Galatiaco Elicey ordenatu baitrauet, hala çuec-ere eguiçue. **2** Asteco lehen egun oroz çuetaric batbederac bere baithan eçar deçan appart, laincoaren benignitatez ahal deçana gordatzen duela: nathorren orduan collectác eguin ezтитеcençát. **3** Eta guero arriua nadinean, nor-ere çuec letraz approbaturen baitituçue, hec igorriren ditut çuen liberalitatearen eramaitera Ierusalemera. **4** Eta baldin premiaric bada neuror-ere ioan nadin, enequin ioanen dirateque. **5** Ethorriren naiz bada çuetara, Macedonia iragan duquedanean (ecen Macedonian iraganen naiz.) **6** Eta çuec baithan aguian egonen naiz, edo neguá iraganen-ere: çuec guida neçaçuençát norat-ere ioanen bainaiz. **7** Ecen etzaituztet orain iragaitez ikussi nahi: baina sperança dut cerbait dembora egonen naicela çuec baithan, baldin launac permetti badeça. **8** Baina egonen naiz Ephesen Mendecoste arteno. **9** Ecen bortha handibat eta efficaciotacobat irequi içan çait, baina etsay anhitz. **10** Eta baldin ethor badadi Timotheo, gogoauçue segur den çuec baithan: ecen launaren obrá obratzen du nic-ere beçala. **11** Bada nehorc ezteçala hura menosprecia, baina guida eçaçue baquerequin, dathorrençát enegana, ecen haren beguira nago anayequin. **12** Eta anaye Apolloz den becembatean, anhitz othoitz eguin draucat ioan ledin çuetara anayequin: baina neholetan-ere eztu vkan vorondateric orain ioaiteco: baina ethorriren da oportunitatea duenean. **13** Veilla eçaçue, çaudete fedean fermu, valentqui perporta çaitetze, fortifica çaitetze. **14** Çuen eguiteco guciac charitaterequin eguin bitez. **15** Eta othoitz eguiten drauçuet, anayéac, badaquiçue Estebenen familiá Achaiaco primitién artean dela, eta sainduén cerbitzura bere buruác eman dituztela: **16** Çuec-ere çareten suiet halacoén, eta gurequin languiten eta travaillatzen ari den guciaren. **17** Boz naiz bada Estebenen eta fortunaten eta Achaicoren ethorteaz, ceren çuen absentia hec supplitu vkan baituté. **18** Ecen recreatu vkan dituzte ene spiritua eta çuena. Eçagut itzaçue bada halaco diradenac. **19** Salutaten çaituztez Asiaco Elicéc. Salutaten çaituztez gure launean anhitz, Aquilac eta Priscillac, bere etheco Eliçarequin. **20** Salutaten çaituztez anaye guciéc. Saluta eçaçue elkar pot saindu batez. **21** Ene Paulen escuazco salutationea. **22** Baldin cembeit bada Iesus Christ launari on eztaritaznic, biz anathema, maran-atha. **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin. **24** Ene charitatea çuequin gucioquin Iesus Christ launean, Amen.

2 Korintoarrei

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu laincoaren vorondatez denac, eta Timotheo anayea, laincoaren Eliça Corinthen denari, Achaia gucian diraden saildu guciequin: **2** Gratia dela çuequin eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela laincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, misericordiën Aita eta consolacione guciaren laincoa, **4** Gure tribulatione gucian consolatzan gaituena: consola ahal ditzagunçat cer-ere tribulationetan diradenac, gueuroc laincoaz consolatzan garen consolacione beraz. **5** Ecen nola Christen suffrimenduac gutan abundatzen baitrade, hala gure consolacione-ere abundatzen da Christez. **6** Eta edo affligitzen bagara, çuen consolacioneagatic da, eta guc-ere suffritzen ditugun molde bereco suffrimenduën patientiän eguiten den saluamenduagatic: edo consolatzan bagara, çuen consolacioneagatic da eta saluamenduagatic. **7** Eta gure sperança çueçaz duguna fermu da, daquigularic ecen nola suffrimenduetan participant baitzarete, hala consolacione-ere içanen çaretela. **8** Ecen nahi dugu daquicuen, anayeaç, gure afflictione Asian heldu içan çaicunaz, ecen cargatu içan garela excessiuoqui ahalaz garaitic, hambat non hersturatan içanez etsi baiquenduen viciaz-ere. **9** Baina gueuroc gure baithan heriotaco sententia vkan dugu: gure baithan fida ezquentecençat, baina hilac resuscitatzan dituen laincoa baithan: **10** Ceinec hain herio handitaric deliuratu baiquaitu, eta deliuratzan: cein baithan sperança baitugu ecen oraino-ere deliuraturen gaituela. **11** Çuec-ere aiutatzen gaituçuelaric guregatic eguinen duçuen orationeaz: anhitz personaren respectuz eguin çaicun dohainaz, anhitzez guregatic esquerrac renda ditecençat. **12** Ecen gure gloriatzea haur da, gure conscientiaren testimoniagea ecen laincoaren simplicitaterequin eta puritaterequin, ez haragiaren sapientiaterequin, baina laincoaren gratiarequin conuersatu vkan dugula munduan, eta principalqui çuec baithan. **13** Ecen scribatzen drauzquiçuegun gauçac, ez tirade iracurtzen edo eçagutzen-ere dituçuen bez: eta sperança dut finerano-ere eçaguturen dituçuela. **14** Nola eçagutu-ere baiquaituçue parte, ecen çuen gloriatze garela, çuec-ere gurea beçala Iesus launaren egunecotzat. **15** Eta confidança hunetan nahi nincën lehen çuetara ethorri, gratia doblea cindutençat: **16** Eta çuetaric Macedoniarat iragan, eta harçara Macedoniaric ethorri çuetara, eta çueçaz guida nendin ludeara. **17** Bada

haur deliberatzen nuenean arintassunez vsatu vkan dut? ala deliberatzen ditudan gauçac, haragiaren araez deliberatzen ditut, hala non ni baithan den Bay eta Ez? **18** Aitzitic lainco fidelac badaqui ecen ene çuetaratco hitza ezte la içan Bay eta Ez. **19** Ecen laincoaren Seme Iesus Christ guçaz çuen artean predicatu içan dena, niçaz eta Syluanoz eta Timotheoz, ezta içan Bay eta Ez, baina Bay hartan içan da: **20** (Ecen laincoaren promes guciac hartan Bay dirade, eta hartan dirade Amen) laincoaren gloriatan guçaz. **21** Bada confirmatzen gaituena çuequin Christ launean eta vnctatu gaituena laincoa da: **22** Ciguilatu-ere gaituena, eta Spirituaren errésac gure bihotzetan eman drauzquiguna. **23** Nic bada laincoa dut testimonio deitzen neure arimaren gain, ecen çuen guppidad, oraino eznaicela ethorri Corinthera. **24** Ez dominatzen dugulacotz çuen fedearen gainean, baina çuen bozcarioaren aiutaçale garelacotz: ecen fedez çutic çaudete.

2 Baina haur neuror baithan deliberratu vkan dut, çuetara tristitiarequin berriz ez ethortera. **2** Ecen baldin nic contrista baçaitzatet, nor da ni aleguera nençaqueenic, niçaz contristatu içatequeen bera baicen? **3** Eta haur bera scribatu vkan drauçuet, ethor nadinean tristitiaric ez tudançat alegueratu behar nincenetaric: çueçaz gucioc fidaz ecen ene alegrança, çuen gucion dela. **4** Ecen afflictione eta bihotz herstura handitan scribatu drauçuet, anhitz nigar hortarequin: ez contrista cindeitzençat, baina eçagut cineçatençat çuetara dudan charitate guciaco abundanta. **5** Eta baldin norbeit tristitiaren causa içan bada, ez nau ni contristatu, baina alde (hura cargago ezteçadan) çuec gucioc. **6** Asco du harc anhitzez eguin içan çayon reprochu hunez. **7** Hala non contraria barka diecoçuen aitzitic, eta consola deçaçuen, tristitiaren handieguiz irets ez tadinçat hura. **8** Harren othoitz eguiten drauçuet, confirma deçaçuen hura baithara charitatea. **9** Ecen fin hunetacotz scribatu-ere drauçuet, eçagut neçançat çuen experientiä, eya gauça guciatara obedient çaretenez. **10** Eta cerbait barkatzen drauçauenari, nic-ere barkatzen draucat: ecen nic-ere baldin cerbait barkatu badut, barkatu draucadanari çuengatic eguin draucat Christen beguitharte aitzinean, Satanez ardiets ezgaitecençat. **11** Ecen haren entresac badaquizquigu. **12** Goiticoz, ethorric Troasera Christen Euangelioagatic, borthä irequi baçaitadän-ere launaz: **13** Ez tut vkan paussuric neure spirituan, ceren ezpaineçan eriden Tite neure anayea: baina hetaric congit harturic, ioan nendin Macedoniarät.

14 Esquer bada laincoari bethi Christean triumpha eraciten draucunari: eta bere eçagutzearen vssaina eçagut eraciten draucunari leku gucietan. 15 Ecen Christen vssain ona gara laincoagana, saluatzan diradenetan, eta galtzen diradenetan: 16 laquiteco da, hautan, herio vssain heriotaracotz: eta hetan, vicitze vssain vicitzetaracotz: eta gauça hautacotzat nor da sufficientic? 17 Ecen ezugu, anhitze beçala, traffiquic eguiten laincoaren hitzaz, aitzitic integritatez beçala, aitzitic laincoaganic beçala laincoaren aitzinean, Christez minço gara.

3 Hatsen gara berriz gure buruén gommendatzen? ala behar dugu batzuc beçala, epistola gommendagarric çuetara, edo çuetaric gommendagarric? 2 Gure epistolá çuec çarete, gure bihotzetan scribatua, cein eçagutzen eta iracurtzen baita guiçon guciéz. 3 Agueri den becembatean ecen Christen epistola guçaz administratua çaretela, scribatua ez tintaz, baina lainco viciaren Spirituaz: ez harrizco tauletan, baina bihotzeco taula haraguiçoetan. 4 Eta halaco confidança dugu Christez laincoa baitan. 5 Ez sufficienti garelacotz gure buruz cerbaiten pensatzeco, gueurorganic beçala: baina gure sufficientiá laincoaganic da. 6 Ceinec Testamentu berrico ministre sufficienti-ere eguin baiquaitu, ez letraren, baina Spirituaren: ecen letrác hiltzen du, baina Spirituac viuificatzen du. 7 Eta baldin heriotaco ministerioa letraz harrietan moldatua içan bada glorioso, hambat non Israeleco haourréc ecin behá baitzeçaqueten Moysesen beguithartera, haren beguitharteco gloria fin vkan behar çuenagatic: 8 Nolatan ezta Spirituaren ministerioa gloriosoago içanen? 9 Ecen baldin condemnationetaco ministerioa glorioso içan bada: iustitiataco ministerioac anhitzez iragaitenago du gloriáz. 11 Ecen baldin fin hartu behar çuena glorioso içan bada, vnguiç gloriosoago da dagoena. 12 Beraz hunelaco sperançá dugunaz gueroç, minçatzeco libertate handiz vsatzen dugu. 13 Eta ez gara Moyses beçala ceinec estalquia emaiten baitzuen bere beguitharte gainean, Israeleco haourréc abolitu behar cenaren finera beha ezleçatençát. 14 Bada, hayén adimenduac gogortu içan dirade: ecen egungo egunerano estalqui bera dago Testamentu çaharrec lecturán kendu gabea (cein Christez kencen baita) 15 Baina egungo egun hunetarano Moyses iracurtzen denean, estalquia hayén bihotz gainean dago. 16 Baina launagana conuertitu datequeenean kenduren da estalquia. 17 Eta launa Spiritu da: eta launaren Spiritua non, libertatea han. 18 Bada gu gucioc beguithartea agueruric

launaren glorián miratzen gabela, imagina berera transformatzan gara gloriataric gloriatarata, launaren Spirituaz beçala.

4 Halacotz, ministerio haur dugularic recebitu dugun misericordiaren arauetz, ezgara naguitzen. 2 Aitzitic iraitzi ditugu ahalqueçco estalquioc, ebiltan gabela ez fineciarequin, eta ez laincoaren hitza falsificatzen dugula, baina eguiaren declarationez approba eraciten ditugula gure buruác guiçonén conscientia gucia baitan, laincoaren aitzinean. 3 Eta baldin gure Euangelioa estalia bada, galtzen diradenén da estalia: 4 Ceinétan mundu hunetaco iaincoac itsutu vkan baititu adimenduac, diot, infideletan, Christ laincoaren imagina denaren gloriaren Euangelioco arguiac hæy arguicic eztaguicençát. (aiñ g165) 5 Ecen ezitugu gure buruác predicatzen, baina Iesus Christ launa: eta gu, çuen cerbitzari gabela Iesusgatic. 6 Ecen arguiac ilhumbetic argui leguiari erran duen laincoac, argui eguin du gure bihotzetan, Iesus Christen beguithartean laincoaren gloriaren eçagutzera illuminatzeco. 7 Baina thesaur haur lurrezco vncietan dugu, verthute hunen excellentiá laincoaren dençát, eta ez gutaric: 8 Gucietan affligitzen gara, baina ez hertsen: behartzen gara, baina ez vtziten: 9 Persecutatzen gara, baina ez abandonnatzen: iraitzen gara, baina ez galtzen. 10 Leku gucietan bethiere Iesus launaren mortificationea gorputzean ekarten dugula Iesusen vicitze-ere gure gorputzean manifesta dadinçát. 11 Ecen gu vici garenoc, bethi heriotara liuratzan gara Iesusgatic, Iesusen vicitze-ere gure haragui mortalean manifesta dadinçát. 12 Hunegatic herioac gutan lan eguiten du, eta vicitzeac çuetan. 13 Eta ceren fedearan Spiritu ber-bat baitugu, scribatua den beçala, Sinhetsi vkan dut, eta halacotz minçatu içan naiz: guc-ere sinhesten dugu, eta halacotz minço gara. 14 Daquigularic ecen Iesus launa resuscitatu duenac gu-ere Iesusetz resuscitaturen gaituela, eta ethor eraciren gaituela bere presentiarra çuequin batean. 15 Ecen hauc gucioc çuengatic dirade, gratia guciço handi haur, anhitzen remerciamentuz redunda dadinçát laincoaren gloriatan. 16 Halacotz, ezgara naguitzen: baina are baldin gure guiçon campocoa corruptipitan bada-ere: barnecoia ordea arramberritzen da egunetic egunera. 17 Ecen gure afflictione arin artegutitacoac eraguiten du gutan gloriataco piçu excellent excellentqui eternalbat. (aiñios g166) 18 Gauça visibleac consideratzen ezitugunean, baina inuisibleac: ecen visibleac demboratatzeco dirade: baina inuisibleac, seculacotz. (aiñios g166)

5 Ecen badaquigu baldin gure lurreco habitatione hunetaco tabernaclea desegin badadi, edificio bat laincoaganic badugula, etche escuz eguin ez tén eternalbat ceruétan. (aiónios g166) **2** Ecen suspirioz-ere halacotz gaude, gure habitatione cerutic denaz veztitu içatera desir dugula. **3** Badaric-ere baldin veztituac ez billuciac eriden bagaitetz. **4** Ecen tabernacle hunetan garenoc, cargaturic suspirioz gaude: ceren desir baitugu ez billuci içatera, baina arreeztitu içatera, iretsi dadinçát mortal dena vicitzeaz. **5** Eta hartara berera gu formatu gaituena laincoa da, Spirituaren errésac eman-ere drauzquiguna. **6** Confidança dugularic bada bethiere eta daquigularic ecen arrotz garella gorputz hunetan, absent gara launaganic. **7** (Ecen fedez gabiltza ez ikustez) **8** Baina confidança dugu, eta nahiago gara gorputzetic ilki, eta launarequin habitatzera ioan. **9** Eta halacotz dugu desiratzen, bay present bagara, bay absent bagara, haren gogaraco içatera. **10** Ecen guciéc comparitu behar dugu Christen tribunal aitzinean, batbederac gorputzean recebi deçançat eguin duqueenaren araura, edo vngui edo gaizqui. **11** Daquigularic bada launazco iciapena cer den guiconac ditugu federa erekartan, eta laincoagana manifestatuac gara: eta sporçu dut, çuen conscientietara-ere manifestatuac garella. **12** Ecen eztrauzquiegu gure buruác berriz laudatzen, baina occasione emaiten drauçuegu guçaz gloriatzeco: duçuençát cer ihardets apparentiaz eta ez bihotzez gloriatzen diradenén contra. **13** Ecen adimenduz erautzen bagara laincoari erautzen guiaizquo: edo adimendu onetaco bagara, çuén gara. **14** Ecen Christen charitateac hertsen gaitu: hunez guerthu garelatic, ecen baldin bat guciacgatic hil içan bada, beraz guciac hil içan diradela. **15** Eta hura guciacgatic hil içan da, vici diradenac guehiagoric bere buruèy vici ez tiradençát, baina hecgatic hil eta resuscitatu içan denari. **16** Halacotz, guc hemendic harát nehor eztugu eçagutzen haraguiaren arauetz: eta baldin Christ haraguiaren arauetz eçagutu badugue-ere, orain ordeaz eztugu guehiagoric eçagutzen. **17** Beraz baldin cembeit, bada Christ launean, biz crearura berri: gauça çaharrac iragan dirade, huná, gauça guciac berri eguin dirade. **18** Eta hauc gucioc laincoaganic dirade, ceinec reconciliatu baiquaitu berequin Iesus Christez, eta eman baitrauc reconciliacionezco ministerioa: **19** Ecen laincoa Christean cen, mundua berequin reconciliatzen çuela, hæy imputatzen etzerauztela berén bekatuac: eta eçarri vkan du gutan reconciliacionezco hitza. **20** Harren, Christen icenean embachadore gara, laincoac guçaz othoitz eguiten balerauçue beçala:

othoitz eguiten drauçuegu Christen icenean, reconcilia çauquizequieten laincoari. **21** Ecen bekatuac eçagutu eztuena, guregatic bekatu eguin vkan du: hartan gu laincoaren iustitia eguin guentecençát.

6 Bada haren languile garelatic, othoitz eguiten-ere badrauçuegu, ez tuçuen, alfer laincoaren gratiá recebitu. **2** Ecen dio laincoac, Dembora gogaracoan exauditu vkan aut, eta saluamendutaco egunean aiutatu vkan aut. Huná orain dembora gogaracoa, huná orain saluamendutaco eguna. **3** Scandaloric batre deusetan emaiten eztugularic, gure ministerioa vitupera eztadinçát: **4** Baina gauça guciétan approbatu eracusten ditugularic gure buruác laincoaren cerbitzari anço, patientia handiz tribulationetan, necessitatetan, hersturétan, **5** Çauriétan, presoindeguiétan, tumultuoétan, traillaúétan, veillatzétan, barurétan. **6** Puritatez, eçaguttez, spiritu patientez, ontassunez, Spiritu sainduaz, hypocrysia gaberico charitatez, **7** Eguiazco hitzez, laincoaren botherez iustitiazco harma escuinez eta ezquerrez. **8** Ohorez eta desohorez, fama gaitzez eta fama onez. **9** Seduçiale beçala, eta alabaina eguiati: ez eçagunac beçala, eta alabaina eçagunac: hiltzen baguina beçala, eta huna vici gara: gatzigatzen garenac beçala, eta alabaina ez hilac: **10** Triste beçala, baina bethi aleguera: paubre beçala, baina anhitzen abratsale: deus gabe beçala, eta alabaina gauça gucién possediçale. **11** O Corinthianoác, gure ahoa irequia da çuetara, gure bihotza largatua da. **12** Etzarete herssiqui habitatzen gutan: baina enserratuac çarete ceuron halsarretan. **13** Bada neure haourrey anço recompensa beraz minço natzaiçue: larga çaitetzetz çuec-ere. **14** Etzaitetzela infidelequin vztár: ecen cer participacione du iustitiac iniustitiarequin? eta cer communicatione arguiac ilhumbearequin. **15** Eta cer concordia du Christec Belialequin? eta cer parte fidelac infidellarequin? **16** Eta cer consentimendu du laincoaren templeac idolequin? ecen çuec lainco viciaren temple çarete: laincoac erran duen beçala Habitaturen naiz hetan eta ebiliren: eta içanen naiz hayén lainco eta hec içanen dirade ene populu. **17** Harren, ilki çaitetzetz hayén artetic, eta separa çaitetzetz, dio launac: eta gauça cithalic hunqui ezteçaçuela, eta nic recebituren çaituztet. **18** Eta içanen natzaiçue çuey Aita, eta çuec içanen çaiçquidáte seme eta alaba, dio laun bothere gucitalcoac.

7 Beraz, ene maiteác, promessac ditugunaz gueroz, haraguiaren eta spirituaren satsutassun orotatic chahu ditzagun gure buruác: acabatzen dugularic

sanctificationea, laincoaren beldurrequin. 2 Recebi gaitzaçue gu: nehor ezтуgu iniuriatu, nehor ezтуgu corruptitu, nehor ezтуgu pillatu. 3 Eznaiz çuen condemnationetan minço: ecen lehen erran dut gure bihotzetan çaretela, elkarrequin hiltzeco eta elkarrequin vicitzeco. 4 Minçatzeco libertate handia dut çuec baithan: çueçaz gloriatzeco materia handia dut: consolationez complitu naiz, bozcarioz hambat eta guehiago bethe naiz, gure tribulatione gucian. 5 Ecen Macedoniara ethorri eta, ezту vkan gure haraguiac paussuric batre, baina gucietan affligitu içan gara: campotic bataillác, barnetic icidurác. 6 Baina abatiuac consolatzen dituen laincoac consolatu vkan gaitu Titeren ethortez. 7 Eta ez solament haren ethortez, baina hura çueçaz consolatu içan den consolationeaz-ere, contatzen ceraucunean çuen desir handia, çuen nigarra, çuen eneganaco affectione handia, hala non alegueratuago içan bainaiz. 8 Ecen baldin tristetu baçaituztet-ere epistolaz, ezту vrriqui, vrriquitu içan baçaitadan-ere, ecen badacussat epistola harc, demboratacotz badere, tristetu vkan çaituztela. 9 Orain aleguera naiz, ez ceren tristetu içan çareten, baina ceren tristetu içan çareten penitentiara: ecen tristetu içan çarete laincoaren araura, hala non deusetan ezpaizaiçue calteric eguin içan gure aldetic. 10 Ecen laincoaren araeuzco tristitiác, penitentia obratzen du, vrriquimendu gaberico saluamendutara: baina munduco tristitiác herioa obratzen du. 11 Ecen horrá, laincoaren araeuz tristetu içate horrec berac, cein artha handia çuetan obratu vkan du: aitzitic cer satisfacionea, aitzitic indignationea, aitzitic beldurra, aitzitic desir handia, aitzitic affectione handia, aitzitic mendequioa? gauça gucietan eracutsi içan çarete nola chahu çareten eguitemo hunetan. 12 Bada baldin scribatu badrauçuet-ere, eztrauçuet scribatu iniuria eguin vkan duenaren causaz, ezeta iniuriatu içan denaren causaz, baina çuec baithan manifesta ledinçat guc çueçaz dugun arthá laincoaren aitzinean. 13 Causa hunegatic consolatu içan gara çuen consolatu içanaz: baina haguitez alegueratuago içan gara Titeren alegançáz, ceren recreatu içan baita haren spiritua çueçaz gucióz. 14 Eta baldin cerbaitetan çueçaz hura baithan gloriatu içan banaiz, ezту ahalqueric recebitu: baina nola gauça guciac eguiaz erran baitrauçquiegu, hala gure gloriatzea-ere, ceinez vsatu vkan baitut Tite baithara, eguiá eriden içan da. 15 Eta haren affectionea handiago da çuetara, orhoitzen denean çuen gucion obedientiáz, eta nola hura recebitu vkan duçuen beldurrequin eta ikararequin 16 Aleguera naiz bada ceren guça gucietan çueçaz assegura ahal bainaite.

8 laquin eraciten drauçuegu bada, anayeác, Macedoniaco Elicey eman içan çayen laincoaren gratiá: 2 Nola afflictionezco phorogañça handitan hayén alegranciázco abundantiá, eta hayén paubrecia beherá abundant içan den hayén prompt içatearen abrastassunetan: 3 Ecen testificatzen dut, ahalaren araeuz, eta ahalaz garaitic, gogatsu içan diradela: 4 Othoitz handirequin othoitz eguiten ceraucutela, sainduey eguiten, çayen aiutaren gratiá eta communicationea, recebi gueneçan. 5 Eta ezтуe sperañça guenduen beçala eguin, baina bere buruác eman drautzate lehenic launari, eta guero guri, laincoaren vorondatez. 6 Tite exhorta gueneçançat, nola lehenetic hassi vkan baitu, hala acaba-ere leçan çuec baithan gratia haur-ere. 7 Bada gauça gucietan abundos çareten beçala fedez, eta hitzez, eta eçagutzez, eta diligentia oroz, eta çuen gureganaco charitatez, eguiçue gratia hunetan-ere abundos çareten. 8 Ezту manamenduz erraiten, baina bercén diligentiáz çuen charitateco leylaltatearen-ere phorogatzegatic. 9 Ecen eçagutzen duçue Iesus Christ gure launaren gratiá, nola çuengatic paubre eguin içan den abrats celaric: haren paubreciáz çuec abrats cindeitzençat. 10 Eta gauça hunetan conseillu emaiten dut: ecen haur çuen probetchutaco da, chazdanic hassi içan cinetenón, éz solament eguiten, baina nahi vkaiten-ere. 11 Orain bada eguite bera-ere acaba eçaçue, nolaco içan baita nahiaren gogo presta, halaco biz acabatzea-ere vkanaren araeuz. 12 Ecen baldin aitzinetic bada gogo prest içatea, nehor duenaren araeuz gogaraco da, eta ez eztuaren araeuz. 13 Ecen ezta haur bercéc solagemendu dutençat, eta çuec aurizqui çaitetzençat, baina egoalqui dembora hunetan çuen abundantiac suppli beça hayén peitutassuna. 14 Hayén abundantiac-ere çuen peitutassuna suppli deçançat, egoaltassun eguin dadinçat. 15 Scribatua den beçala, Anhitz bildu çuenac, ezту deus vkan soberaturic: eta guti çuenac, ezту vkan gutiegui. 17 Ceren ene exhortationea gogaraco içan baitzayó, eta affectionatuago içanez bere buruz çuetara ethorri içan baita. 18 Eta igorri vkan-dugu harequin batean anayea, ceinen laudorioa baita Euangelioan Eliça gucietan: 19 (Eta ez solament laudatu, baina elegitu-ere içan da Elicéz gure bidageco lagun, guçaz administratzen den gratia hunequin laun beraren gloriatan eta çuen gogo prestaren cerbitzutan) 20 lh'es eguiten draucagula huni, nehorc vitupera ezgaitzan guçaz administratzen den abundantia hunetan: 21 Eta procuratzen dugula on dena, ez launaren aitzinean solament, baina guiçonén aitzinean-ere. 22 Eta igorri dugu hequin

gure anayea, cein experimentatu baitugu anhitzetan anhitz gauçatan diligent, eta orain vnguiz diligentago çuetan dudan confidança handiagatic. **23** Bada Titez den becembatean ene lagun da eta çuec baithan aiutaçale: eta gure anayéz den becembatean, Elicén embachadore dirade eta Christen gloria. **24** Bada, çuen charitatearen eta gure çueçazco gloriatzearen phorogançá eracutsaçué hetara Elicén aitzinean.

9 Eta sainduey eguiten çayen aiutáz den becembatean, çuey scribatzea soberancia çayt. **2** Ecen badaquit çuen gogo presta, ceinagatic çueçaz gloriatzen bainaiz Macedoniacoac baithan, ecen Achaia prest dela chazdanic: eta çuetaric heldu den zeloac anhitz persona incitatu vkan du. **3** Igorri vkan ditut bada anaye hauc, gure çueçazco gloriatzea alde hunez vano eztén: erran dudan beçala, prest çaretençát: **4** Baldin Macedoniacoac enequin ethor baditez, eta prestatu gabeac eriden baçaitzatez, ahalque iragan ezteçagun (ezterradañçát çuéç) çueçaz gloriatu gareneco seguridada hunetan. **5** Bada necessario estimatu vkan dut othoitz eguitera anayey, lehenic çuetara datocen, eta lehen acaba deçaten çuen liberalitate aitzinetic declaratua: hura prest dençát liberalitate anço, eta ez cekentassun anço. **6** Eta haur erraiten dut, Cekenqui ereiten duenac cekenqui bilduren-ere du: eta liberalqui ereiten duenac, liberalqui bilduren-ere du. **7** Batbederac bere bihotzean proposatzen duen beçala, begui: ez tristitiarequin edo bortchaz: ecen alegueraqui emaiten duenari on daritza laincoac. **8** Eta botheretsu da laincoa gratia guciaren çuetan abunda eraciteco: gauça gucietan bethiere sufficientia gucia duçuelaric, obra on orotara abundos çaretençát: **9** Scribatua den beçala, Distribuitu eta eman vkan draue paubrey: haren iustitiá dago seculacotz. (aiñon g165) **10** Bada hacia ereilleari fornitzen draucanac, ogui-ere iateco diçuela, eta multiplica deçala çuen hacia, eta çuen iustitiaren fructuac augmenta ditzala: **11** Gauça gucietan abstruric abundos çaretençát simplicitate orotara, ceinec eguiten baitu guçaz esquerrac eman daquizquión laincoari. **12** Ecen oblatione hunen administrationeac eztu sainduén necessitatea supplitzen solament, baina abundatzen-ere badu anhitzec laincoari esquerrac drauzquiuten becembatean: **13** (Aiuta hunen phorogança hunez laincoa glorificatzen dutela çuen gogo batetaco suiectionearen gainean Christen Euangeliora, eta çuen hetaraco eta gucietaraco communicatione promptoaren gainean) **14** Eta çuengatic othoitz eguiten duten becembatean çuen desira dutelaric, laincoaren

gratia çuetan abundatzen denagatic. **15** Esquer bada laincoari haren dohain erran ecin daitenaz.

10 Gainerocoaz, othoitz eguiten drauçuet Christen emetassunaz eta clementiáz, nic neurrorrec Paulec, presentían çuen artean chipi, baina absentían çuetara hardit naicenac. **2** Othoitz eguiten drauçuet bada present niçatequeenean eznaicén hardit hardieça batez, ceinez deliberatzen baitut hardit içatera haraguiaren araura ebiltan baguinade beçala estimatzen gaituzten batzutara. **3** Ecen haraguiaren ebiltan garelaric, ez gara haraguiaren araura bataillatzen: **4** (Ecen gure guerlaco harmadurác eztirade carnal, baina botheretsu laincoaz, fortalecén deseguiteco.) **5** Deseguiten ditugularic conseilluac, eta laincoaren eçagutzearen contra altchatzen den goratassun gucia: eta eramaiten dugularic captiuo beçala adimendu gucia Christen obedientiara: **6** Eta prest dugu nondic mendeca gaitecen desobedientia oroz, çuen obedientiá complitu datequeenean. **7** Beguién aitzinean dituçuen gauçetara beha çaudete? baldin edoceinec bere baithan confidança badu Christena dela, aldiz pensa beça bere baithan, ecen hura Christena den beçala, halaber gu-ere Christenac gara. **8** Ecen baldin are guehiago cerbait gloriatu nahi banaiz gure puissançáz, cein launac eman baitrauc çuen edificationetan, eta ez çuen destructionetan, eznaiz ahalqueturen: **9** Irudi eztudañçát epistolaz icitu nahi çaituztedala. **10** Ecen epistolác (dioite) graue dirade eta borthitz, baina gorputzaren presentía flaccu, eta hitza gaichto. **11** Haur estima beça hainac, ecen nolaco baicara hitzez epistoletan absentían, halaco içanen gara. **12** Ezen ezgara venturatzen gure buruén bardin eçartera edo comparatzera bere buruác laudatzen dituzten batzuequin: baina eztute aditzen hec bere buruác bere buruèquin neurtzen dituztela, eta bere buruác bere buruèquin comparatzen dituztela. **13** Baina gu ezgara gloriaturen gure neurrico eziraden gaucez: aitzitic laincoac partitu draucun neurri reglatuaren arauetz, gloriaturen gara çuetarano-ere heldu içan gara. **14** Ecen çuetarano heldu içan ezpaguina beçala, ezgara hedatzen behar den baino guehiago: ecen çuetarano-ere heldu içan gara Christen Euangelioan: **15** Ez gure neurrico etzén gauçaz gloriatzen guinadelaric, erran nahi dut, berceren trabailuetan: baina sperança dugularic ecen çuen fedea handi dadinean, gu-ere frangoqui handituren gara assignatu içan çaicun neurrian. **16** Hala non çuec baino aitzinago diraden lekuetan euangeliza deçadan eta ezgaitecen gloria berceri assignatu içan çayón neurrian, erran nahi

dut, gauça ia preparatuetan. 17 Baina gloriatzen dena launean gloria bedi. 18 Ecen berac bere buruà preçatzen duena ezta aprobataua, baina launac preçatzen duena.

11 Ainençaque supporta appurbat neure erhogoán, baina aitzitic supporta neçaque. 2 Ecen ielossi naiz çueçaz laincoaren ielosgoaz: ecen preparatu cerauzquiotet senhar bati (virgina castabat beçala) Christi, presenta çaitzatedançát: 3 Baina beldur naiz nolazpait, nola sugueac Eua seducitu vkan baitu bere fineciaz, hala çuen pensamenduac-ere corrupti ezтитеcen Christean den simplicitatic. 4 Ecen baldin norbeit ethor baledi guc predicatu eztugun berce Iesusbat predica lieçaçuenic, edo baldin berce spiritubat recebitzen bacinduté recebitu eztuçuenic, edo berce Euangeliobat recebitu eztuçuenic, hura vngui paira cineçaquete. 5 Ecen badarizat eznaicela deusetan Apostolu excellentenac baino mendreago içan. 6 Eta baldin idiot banaiz-ere minçoan, ez ordea eçaçagutzean: aitzitic guciz gauça gucietan manifestatu içan gara çuetara. 7 Ala falta eguin dut neure buruären beheratzean, çuec altcha cindeiztençat? eta ceren dohainic laincoaren Euangelioa predicatu bairauçuet? 8 Berce Eliçác billuci vkan ditut, hetaric sari hartuz, çuec cerbitza cinçatedançát. 9 Eta çuequin nincenean, eta beharra nuenean eznaiz nagui içan eguitecoan nehoren caltetan: ecen ni falta nincena supplitu vkan dute Macedoniaric ethorri içan ciraden anayéc, eta beguiratu içan naiz eta beguiraturen deusetan-ere çuen carga içatetic. 10 Christen eguiá da nitan, ecen gloriatze haur eztela boçaturen enetatz Achaiaco regionétan. 11 Cergatic? ala ceren çuey on eztaritzuedan? laincoac badaqui. 12 Baina eguiten dudana eguinen-ere badut: occasione bilha dabilztaney occasionea trenca diecedançát: gloriatzen diraden gauçán gu bay beçalaco eriden ditecençat. 13 Ecen halaco apostolu falsuac, obrari sotil dirade, Christen Apostolutara transformaturic. 14 Eta ezta miresteco, ecen Satan bera -ere transformatzen da arguico Aingerutara. 15 Ezta beraz gauça handia baldin haren ministreac-ere iustitiataco ministretara transformatzen badirade: ceinén fina hayen obrén araura içanen baita. 16 Berriz diot, nehorc ezteçan estima erhoa naicela: ezpere erho anço-ere recebi neçaque, ni-ere appurbat gloria nadinçat. 17 Erraiten dudana, ezát launaren araez erraiten, baina erhogoaz beçala, gloriatzeco segurança hunetan. 18 Haraguiaren araez anhitz gloriatzen diradenaz gueroz, ni-ere gloriaturen naiz. 19 Ecen gogotic suffritzen dituçue erhoac, çuhur çaretelaric. 20

Ecen suffritzen duçue baldin nehorc suiectionetan eçarten baçaituztez, baldin nehorc iresten baçaituztez, baldin nehorc çuena edequiten badrauçue, baldin nehor gaineancen bada, baldin nehorc beguithartean ioiten baçaituztez. 21 Desohoreren araura diot, gu indar gabe içan baguinade beçala, aitzitic certan-ere nehor hardit baina (erhoqui minço naiz) hardit naiz ni-ere. 22 Hebraico dirade? ni-ere: Israeltar dirade? ni-ere: Abrahamen haci dirade? ni-ere: 23 Christen ministre dirade? (erho anço minço naiz) areago ni: nequetan, guehiago: çauritan hec baino guehiago: presoindeguitan, guehiago: heriotan, anhitz aldiz. 24 Iduetaric recebitu vkan dut borz aldiz berrogueirá colpe, bat guti aldian. 25 Hiruretan cihorrez açotatu içan naiz, behin lapidatu içan naiz: hiruretan naufragio eguin vkan dut: gau eta egun itsas hundarrean içan naiz. 26 Bidetan anhitz aldiz, fluuióen periletan, gaichtaguinén periletan, neure nationecoetaric periletan, Gentiletaric periletan, hirian periletan, desertuan periletan, itsasooan periletan, anaye falsuén artean periletan. 27 Trabailutan eta nequetan, veillazetan maiz, gossetan eta egarritan, barurétan maiz, hotzean eta billuci içatean. 28 Campotico gauçác daudela bada egun oroz assetiatzen nauenic, cein baita, Eliçá guciéz dudan arthá, 29 Nor affligitzen da, eta ni eznaicén affligitzen? nor scandalizatzen da, eta ni eznaicen erratzen? 30 Baldin gloriatu behar bada, neure infirmitatezco gauçéz gloriaturen naiz. 31 laincoac, cein baita Iesus Christ gure launaren Aita secularcotz benedicatua, badaqui ecen eztiodala gueçurric. (aiñ g165) 32 Damaseco hirian regue Aretasen icenean cen gobernadoreac, eçarri vkan çuen goaita Damasecoen hirian, ni hatzaman nahiz. 33 Baina leiho batetaric sasquian erautsi içan nencen murrutic: eta halatan haren escuey itzur. nenguién.

12 Segur ezta mengoa gloria nadin: ecen ethorriren naiz visionetara eta launaren reuelationetara. 2 Badaçagut gu içon-bat Christ launean hamalaur vrthe baino lehen (ala gorputzetan, eztaquit: ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) hirurgarren cerurano harrapatu içan denic. 3 Eta badaquit, halaco gu içona (ala gorputzetan, ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) 4 Ecan harrapatu içan dela Paradisura, eta ençun vkan dituela erran ecin daitezqueen hitzac, erraiteco gu içonaren impossibleac. 5 Halacoaz gloriaturen naiz: baina neure buruáz eznaiz gloriaturen, neure infirmitatetan baicen. 6 Ecen baldin gloriatu nahi banaiz, eznaiz erhoa içanen, ecen eguia erranen dut:

baina iragaiten naiz, nehorc niçaz estima ezteçan nitan ikusten, edo eneganic ençuten duen baino guehiago. 7 Eta reuelationearen excellentiagatic altchegui eznenningât, eman içan çait escardabat haraguian, eta Satanen aingueruâ ene buffetatzeco, altchegui eznenningât. 8 Gauça hunen gainean hiruretan launari othoitz eguin draucat hura eneganic parti ledinçât. 9 Eta erran vkan draut, Asco duc ene gratiâz ecen ene puissançâ infirmitatean acabatzen duc. Beraz guciz gogotic lehen gloriaturen naiz neure infirmitatetan, Christen puissançâ nitan habita dadinçât. 10 Halacotz dut atseguin hartzen infirmitatetan, iniurietan, necessitatetan, persecutionetan, Christengatic hersturetan: ecen noiz bainaiz impotent, orduan naiz botheretsu. 11 Erho içan naiz neure gloriatzean: çuec bortchatu nauçue: ecen ni behar nincén çueçaz laudatu, ikussiric ecen eznaicela deusetan Apostolu excellentac baino mendreago içan, deus ezpanaiz-ere. 12 Segur ene Apostolutassunaren seignaleac complitu içan dirade çuetan patientia gucierequin eta signorequin eta miraculerequin eta verthuterequin. 13 Ecen certan berce Eliçac baino mendreago içan çarete? ni neuror çuen caltetan nagui içan eznaicena baicen? bidegabe haur barka ieçadaçue. 14 Hunâ, herenci prest naiz çuetara ethortera: eta eznaiz çuen caltetan nagui içanen: ecen eznaibila çuen diraden gaucén ondoan, baina ceurón ondoan: ecen haouréc ezute aitendaco thesaurizatu behar, baina aitéc haourrendaco. 15 Eta niçaz den becembatean guciz gogotic despendaturen dut eta despendaturen naiz çuen arimacgatic: çuec hambat eta guehiago maite çaituztedalaric, gutiago onhetsia banaiz-ere. 16 Baina biz, nic etzaituztedan cargatu vkan: ordea sotil içanez, fineciâz hartu vkan çaituztet. 17 Çuetara igorri vkan ditudanetaric batez-ere pillatu vkan çaituztet? 18 Othoitz eguin draucat Titeri, eta harequin igorri vkan dut anayebat: ala pillatu vkan çaituztez Titec? ezgara Spiritu batez ebili ican? ezgara hatz ber-batez ebili içan? 19 Berriz vste duçue ecen gure buruâc excusatzen ditugula çuec baithara? laincoaren aitzinean, Christean minço gara: baina gauça hauc gucioc, gucizco maiteâc, çuen edificacioneagatic. 20 Ecen beldur dut guertha eztaadin, ethor nadinean, nahi etzintuqueiztedan beçalaco eriden etzaitzatedan, eta ni eriden eznaidin çueçaz nahi eztuçuen beçalaco: nolazpait eztiraden guduac, inuidiâc, asserretassunac, liscarrac, gaizquierrateac, chuchurlâc, vrguluac, seditioneac: 21 Eta berriz nathorrenean abacha ezneçan neure laincoac çuec baithan, eta nigar eztaguidan lehen bekatu eguin duten anhitzez, eta emendatu eztiradenéz cithalqueriataric, paillardicataric eta eguin vkan duten insolentiac.

13 Haur da çuetara ethorten naicén heren aldia Biga edo hirur testimonioren ahoan fermu içanen da hitz gucia. 2 Aitzinetic erran vkan dut, eta berriz aitzinetic diot, present baninz beçala, eta absent naiceloric orain scribatzen drauet lehen bekatu eguin duteney, eta goitico guciey, ecen berriz banathor ez tudala nehor guppida vkanen. 3 Christ nitan minço denaren experiatiaren ondoan çabilitzatenaz gueroz, cein ezpaita infirmo çuetara, baina da botheretsu çuetan. 4 Ecen crucificatu içan bada-ere infirmitatez, alabaina vici da laincoaren verthutez: ecen gu-ere infirmo gara harequin, baina vici gara harequin laincoaren verthutez çuec baithara. 5 Çuen buruâc experimentaitzaçue eya fedean çaretenez, çuen buruâc phorogaitzaçue: ala eztiuçue çuen buruâc eçagutzen, ecen Iesus Christ çuetan dela? baldin reprobo ezpaçarete. 6 Baina sperança dut eçaguteren duçuela ecen gu ezgarela reprobo. 7 Eta othoitz eguiten draucat laincoari, deus gaizquiric eguin ezteçauen: ez gu approbatu eriden gaitecençât, baina çuec vngui daguiçuençât, eta gu reprobo beçala garençât. 8 Ecen deus ecin daidiquegu eguiaren contra, baina eguiaren alde. 9 Ecen alegueratzen gara gu flaccu garen, eta çuec erscon çareten: eta haur-ere desiratzen dugu, diot, çuen perfectionea. 10 Halacotz gauça hauc absent naicela scribatzen ditut, present içanen naicenean seueritatez vsat ezteçadançât, launac edificacionetacotz eta ez destructionetacotz eman drautan botherearen araura. 11 Gaineracoaz, anayeâc, aleguera çaitetztez, auança çaitetztez perfect içatera, consola çaitetztez, çareten consentimendu batetaco, çareten vici baquean, eta charitatezco eta baquezco laincoa içanen da çuequin. 12 Elkar saluta eçaçue pot saindu batez. 13 Salututzen çaituztez saindu guciéc. 14 Iesus Christ launaren gratiâ, eta laincoaren charitatea, eta Spiritu sainduaren communicationea dela çuequin gucioquin. Amen.

Galaziarrei

1 PAVL Apostoluac (ez guiçonéz ezeta guiçonon partez, baina Iesus Christen eta lainco Aita hura hiletaric resuscitatu duenaren partez.) **2** Eta enequin diraden anaye guciéc, Galatiaco Elicey: **3** Gratia dela çuequin eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **4** Ceinec bere buruá eman vkan baitu gure bekatuacgatic, idoqui guençançát secula gaichto hunetaric, gure lainco eta Aitaren vorondatearen araura. (aiōn g165) **5** Hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **6** Miraz nago nola horrein sarri, Christen gratiara deithu vkan cenduztena vtziric transportatu içan çareten berce Euangeliotara: **7** Berceric batre etzalaric: baina batzuc trublatzen çaitutzéz, eta nahi duté erauci Christen Euangelioa: **8** Baina baldin gucere, edo Aingueru batec cerutic euangelizatzen badrauçue, euangelizatu drauçuegunaz berceric, maradicatu biz. **9** Lehen erran dugun beçala, orainere berriz diot, Baldin norbeitec euangelizatzen badrauçue recebitu duçuenaz berceric, maradicatu biz. **10** Ecen orain guiçonéz predicatzen dut ala laincoaz? ala guiçonén gogara eguin nahiz nabila? Segur baldin oraino guiçonén gogaraco baninz, Christen cerbitzari ezniñçande. **11** laquin eraciten drauçuet bada, anayeác, niçaz predicatu içan den Euangelioa, eztela guiçonaren araura. **12** Ecen eztut hura guiçonganic recebitu ez ikassi: baina Iesus Christen reuelationez. **13** Ecen ençun duçue nola conuersatu vkan dudan Iudaismoan, nola terriblequi laincoaren Eliçá persecutatzen eta deseguiten nuen: **14** Eta nola probetchatzen nincén Iudaismoan, ene quidetaric anhitz baino guehiago, neure nationean, neure aitén ordenancetara affectione guehienduna nincelaric. **15** Baina laincoaren placera içan denean (ceinec neure amaren sabeleandanic appartatu baininduen eta deithu bainau bere gratiaz) **16** Bere Semearen reuelatzera nitan, hura euangeliza neçançát Gentilén artean, eznaiz bertan conseillatu içan haraguiarequin eta odolarequin: **17** Eta eznaiz Ierusalemara itzuli içan ni baino lehen Apostolu ciradenetara: baina ioan nendin Arabiara: eta harçara itzul nendin Damascera. **18** Gueroztic hirur vrtheren buruán itzul nendin Ierusalemara Pierrisen visitatzera: eta egon nendin harequin amorz egun. **19** Eta berce Apostoluetaric ezneçan ikus lacques launaren anayea baicen. **20** Baina çuey scribatzen drauzquicuedan gacetan, huná, badiotsuet launaren aitzinean, ecen eztiodala gueçurric. **21** Guero ethor nendin Syriaco

eta Ciliciaco herrietara. **22** Eta nincen beguithartez eçagun gabea Iudeaco Eliçá Christean ciradeney: **23** Baina solament ençun vkan çuten erraiten cela, Gu berce orduz persecutatzen guentuenac, orain predicatzen du berce orduz deseguiten çuen fedea. **24** Eta glorificatzen çuten laincoa nitan.

2 Guero hamalaur vrtheren buruán, berriz igan nendin Ierusalemara Barnabasequin, eta Tite-ere harturic. **2** Eta igan nendin reuelationez, eta hæy communica niecén Gentilén artean predicatzen dudan Euangelioa, baina particularqui estimatan diradeney, neholare alfer laster aznaguan edo eguin eznuen. **3** Baina Tite-ere, cein baitzén enequin, Grec bacen-ere, etzedin bortcha circonciditu içatera. **4** Anaye falsu Eliçán bere buruz nahastecatuén causaz, cein sar baitzitecen gure libertate Iesus Christean dugunaren espia içatera, gu suiectionetara erekar guençatençát. **5** Eta suiectionez ezquitzaitze susmettitu momentbat-ere, Euangelioo eguiác çuetan irauñ leçançát. **6** Eta ezut deus ikassi cerbait diradela irudi dutenataric (nolaco noizpait içan diraden, etzait deus hunquizen: ecen laincoac eztu guiçonaren campoco apparentiá hartzen) ecen estimatan diradenéc eztraudaté deus guehiagoric communicatu. **7** Baina contrariora, ikussi vkan çutenean ecen Preputioco Euangelioaren predicationea niri eman içan çaitadala, Circoncisionecoa Pierrisi beçala: **8** (Ecen Pierris baithan obratu vkan duenac Circoncisioneco Apostolutassunera, obratu vkan du ni baithan-ere Gentiletara.) **9** Eta eçagutu çutenean niri eman içan çaitadan gratiá, lacquesec eta Cephasec eta Ioannesec (habe diradela estimatuéc) lagunçazco escuinac eman drauzquigute niri eta Barnabasi: gu Gentiletarát guendoacencçát eta hec Circoncisionecoètarat: **10** Solament aisuatu gaituzte paubrez orhoit guentecen: eta haren beraren eguitera arthatsu içan naiz. **11** Eta ethorri, içan cenean Pierris Antiochera, bekoquiz resisti nieçon hari, ceren reprehenditzeco baitzén. **12** Ecén lacquesganic batzu ethor citecen baino lehen, Gentilequin batean iaten çuen: baina ethorri içan ciradenean, retina eta separa cedin hetaric Circoncisionecoén beldurrez. **13** Eta simulationez vsatzen çuten harequin batean berce Iuduec-ere: hala non Barnabas-ere erekarri içan baitzén hayén simulationera. **14** Baina ikussi vkan nuenean ecen etzabiltzala oin chuchenez, Euangelioo eguiaren araura, erran nieçón Pierrisi gucien aitzinean, Baldin hi ludu aicelaric Gentil anço vici bahaiz, eta ez ludu anço, cergatic Gentilac bortchatzen dituc iudaizatza? **15** Gu baicara naturaz

ludu, eta ez Gentiletaric bekatore. **16** Daquigularic ecen ezte la guïçona iustificatzen Legueco obréz, baina Iesus Christen fedeaz: guc-ere Iesus Christ baithan sinhetsi vkan dugu, iustifica guentecençat Christen fedeaz, eta ez Legueco obréz: ceren haraguiric batre ezpaita iustificaturen Legueco obréz, **17** Eta baldin Christez iustificatu nahiz gabiltzalaric, erideiten bagara gueuror-ere bekatore, Christ halacotz bekatuaren ministre da? Guertha ezta dila. **18** Ecen baldin desequin ditudan gauçac harçara edificatzen baditut, transgressor neure buruá eguiten dut. **19** Ecen ni Legueaz Legueari hil içan nazayó, laincoari vici nequionçat, Christequin batean crucificatu içan naiz. **20** Bada vici naiz, ez guehiagoric ni, baina vici da nitan Christ eta orain haraguiari vici naicen vicitzeaz laincoaren Semearen fedeaz vici naiz, ceinec onhetsi vkan bainau, eta eman vkan baitu bere buruá enegatic. **21** Eztu abolitzen laincoaren gratiá: ecen baldin iustitiá Legueaz bada, beraz Christ mengoa gabe hil içan da.

3 O Galatiano çoroác, norc encantatu çaituztéz eguia obedi ezteçaquen? ceiney beguïen aitzinean lehenetic representatu içan baitzaïçue Iesus Christ, çuen artean crucificatua? **2** Haur solament iaquin nahi dut çuetaric, Legueco obréz Spiritu saindua recebitu vkan duçue, ala fedearen predicationeaz? **3** Hain çoro çarete, Spirituaz hassiric, orain haraguiaz acaba deçaçuen? **4** Alfer hambat suffritu vkan duçue? baldin alfer-ere bada. **5** Bada, Spiritua çuey fornitzen drauçuenac, eta verthuteac çuetan obratzen dituenac, Legueco obréz eguiten du, ala fedearen predicationeaz? **8** Eta Scripturác aitzinetic ikussiric ecen fedeaz laincoac iustificatzen dituela Gentilac, aitzinetic euangelizatu vkan drauca Abrahami, cioela, Benedicatuac içanen dituc hitan Gende guciac. **9** Bada, fedezcoac benedicatzen dirade Abraham fidelarequin. **10** Ecen norere Legueco obretaric baitirade, maledictionearen azpian dirade: ecen scribatua da, Maradicatua da norere ezpaita egonen Legueco liburán scribatuac diraden gauça guctietan, hec eguin ditzançat. **11** Eta Legueaz nehor ezte la iustificatzen laincoa baithan, gauça clara da: ecen iustoa fedez vicico da. **12** Eta Leguea ezta fedetic: baina gauça hec eguinen dituen guïçona, vicico da hetan. **13** Baina Christec redemitu vkan gaitu Leguearen maledictionetic, bera guregatic maledictione eguin içanic: (ecen scribatua da, Maradicatua da çurean vrkatua den gucia) **14** Abrahamen benedictionea Gentiletara hel ledinçat Iesus Christez, eta Spirituaren promessa fedez recebi

deçaçunçat. **15** Anayeác, guïçonén ançora miñço naiz, Appointamendubat guïçon-batena badere, autoritatez confirmatua bada, nehorc ezte hausten ez emendatzen. **16** Abrahami bada promessac erran içan çaiçquico, eta haren haciari. Ezte erraiten, Eta haciey, anhitzez miñço baliz beçala: baina batez beçala, Eta hire haciari, cein baita Christ. **17** Haur bada diot, lehenetic laincoaz Christen respectuz confirmatu içan den aliançá, laur-ehun eta hoguey eta hamar vrtheren buruán ethorri içan den Legueac ezte la hausten, promessa aboli deçaçat. **18** Ecen baldin heretagea Leguetic bada, ez ia promessetic: baina Abrahami promessetic eman vkan drauca laincoac. **19** Certaco da beraz Leguea? Transgressionén causaz eratchequi içan da, ethor leiteno haci hura ceini promessa eguin içan baitzayó, eta Leguea ordenatu içan da Aingueruéz, Ararteco baten escuz. **20** Eta Arartecoa ezta batena: baina laincoa bat da. **21** Leguea beraz laincoaren promessén contra eratchequi içan da? Guertha ezta dila. Ecen eman içan baliz Leguea ceinec viuifica ahal leçan, segur Leguetic liçate iustitiá. **22** Baina ertsi vkan du Scripturác gucia bekatuaren azpian, promessa Iesus Christen fedeaz eman lequiençat sinhesten duteney. **23** Bada fedea ethor cedin baino lehen, Leguearen azpian beguiratzen guinen ertsiac reuelatzeco cen federa heltzeco. **24** Bada, Leguea gure pedagogo içan da Christgana, fedez iustifica guentecençat. **25** Baina fedea ethorritz gueroztic, ezgara guehiagoric pedagogoren azpian. **26** Ecen guciác laincoaren haour çarete Iesus Christ baithango fedeaz. **27** Ecen batheyatu içan çaretene guciác Christ iaunci vkan duçue. **28** Ezta luduric ez Grecquic, ezta sclaboric ez libreric, ezta arric ez emerit: ecen çuec gucioc bat çarete Iesus Christean. **29** Eta baldin çuec Christenac baçarete, beraz Abrahamen haci çarete, eta promessaren arauetz heredero.

4 Eta haur erraiten dut, Herederoa haour deno, ezta different deusetan cerbitzariagoric, gauça gucién iabe badere: **2** Baina tutorén eta curatorén azpico da aitàz ordenatu içan çayón demborarano **3** Hala gu-ere haourrac guinenean munduco elementén azpiratuac guinén suiectionetan: **4** Baina ethorri içan denean demboraren complimentua, igorri vkan du laincoac bere Semea emaztetic eguina, eta Leguearen azpico eguina: **5** Leguearen azpico ciradenac redemi litzançat, haourrén adoptionea recebi gueneçançat. **6** Eta ceren haour baitzarete, igorri vkan du laincoac çuen bihotzetara bere Semearen Spiritua, oihuz dagoela, Abba, erran nahi baita, Aita. **7** Bada

guehiagoric ezaiz sclabo, baina semé: eta baldin seme bahaiz, laincoaren heredero-ere Christez. **8** Baina laincoa eçagutzen etzendutenean cerbitzaten centuzten naturaz lainco eztiradenac. **9** Baina orain laincoa eçagutzen duçuenaz gueroz, baina aitzitic laincoaz eçagutu çaretenaz gueroz, nola conuertitzen çarete harçara element infirmoetara eta paubretara, cein ohi beçala cerbitzatu nahi baitituçue? **10** Egunac beguiraten dituçue eta hilebetheac, eta demborác eta vrtheac. **11** Beldurra dut çueçaz, alfer travaillatu naicén çuec baithan. **12** Çareten ni beçala: ecen ni-ere çuec beçala naiz: anayeác, othoitz eguiten drauçuet: ni deusetan eznauçue iniuriatu vkan. **13** Eta badaquiçue nola haraguiaren infirmitaterequin euangelizatu vkan drauçuedan lehen. **14** Eta niçaz ene haraguiaren eguiten cen experienciá eztuçue menospreciatu ez arbuiaitu vkan, aitzitic laincoaren Ainguerubat beçala recebitu vkan nauçue, bayeta Iesus Christ beçala. **15** Ceric cen bada çuen dohainontassuna? ecen testificatzen drauçuet, baldin possible içan albaliz, çuen beguiac idoquiric eman cendrauçuedetela. **16** Etsay eguin natzaicue eguia erraiten drauçuedanean? **17** Çueçaz ielossi dirade, ez onetacotz baina aitzitic idoqui nahi çaitutzéz berac desira ditzaçuençát. **18** Baina on da anhitz onhestea gauça onean bethiere, eta ez solament çuec baithan present naicenean. **19** Neure haourtoác, ceinéz berriz ertzeco penatan bainaiz, Christ forma daiteno çuetan. **20** Nahi nuque orain çuequin içan, eta cambiatu neure voza: ecen dudatan naiz çueçaz. **21** Erradaçue Leguearen azpico içan nahi çaretenéc, Leguea eztuçue ençuten? **22** Ecen scribatua da Abrahamec bi seme vkan cituela: bat nescatoaganic, eta bat libreaganic. **23** Baina nescatoaganicoa haraguiaren araeuz iayo içan cen, eta libreaganicoa, promessaren partez. **24** Gauça hauc comparationez erraiten dirade. Ecen hauc dirade bi aliançác, bata da Sinaco menditic Agar, suiectionetara engendratzen duena: **25** (Ecen Sina mendibat da Arabian Ierusalemeko oraingoari ihardesten draucanic) eta bere haourrequin cerbitzutan dena: **26** Baina Ierusalemeko gorá, libre da, cein baita gure gución ama. **27** Ecen scribatua da, Alegueradi steril ertzen ezaicena: dendadi eta heyagora eguin ertzeco penan ezaicena: ecen guehiago ditun vtziaren haourrac ecen ez senhardunarenac. **28** Gu bada, anayeác, Isaac beçala promessezco haour gara. **29** Baina nola orduan haraguiaren araeuz sorthuac persecutatzen baitzuen Spirituaren araeuz sorthua, hala orain-ere. **30** Baina cer dio Scripturac? Egotzquic campora nescatoa eta haren semea: ecen eztic heretaturen

nescatoaren semeac librearen semearequin. **31** Bada, anayeác, ezgara nescatoaren haour baina librearen.

5 Beraz Christec libre eguin gaituen libertatean, çaudete fermu, eta berriz etzaitzela eduqui suiectionezco vtzarriaz. **2** Huná, nic Paulec erraiten drauçuet ecen baldin circoncidí baçaitetzetz Christ etzaicuela deus probetchaturen. **3** Eta testificatzen draucat berriz circonciditzen den guiçon guciari, ecen hura Legue guciaren beguiratzera çordun dela. **4** Christez gabetu çarete Legueaz iustificatu nahi çareten gucioc: eta gratiatic erori çarete. **5** Ecen gu fedetic den Spirituaz iustitiazco sperançaren beguira gaude: **6** Ecen Iesus Christean ez circoncisioneac du deus balio, ezeta preputioac: baina charitatez obratzen duen fedead. **7** Vngui laster eguiten cenduten, norc empachatu çaitutzéz, eguia obedi etzeneçaten? **8** Persuasionerori ezta çuec deitzen çaituztenaganic. **9** Altchagarri appurbatec orhe gucia mincen du **10** Ni segurutzen naiz çueçaz gure launean, ecen eztuçuela berce sendimenduric vkanen: baina çuec trublatzen çaituztenac, ekarrinen du condemnationea, norere baita hura. **11** Bada niçaz den becembatean, anayeác, baldin are circoncisionea predicatzen badut, cergatic are persecutatzen naiz? beraz abolitu da crutzeazco scandaloa. **12** Alitez trenca çuec trublatzen çaituztenac. **13** Ecen, anayeác, çuec libertatera deithu içan çaréte: solament beguirauçue, libertatea eztén haraguiari occasionetan: baina elkar charitatez cerbitza eçaçue. **14** Ecen Legue gucia hitz batetan complitzen da, cein baita, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. **15** Baldineta elkar aussiquiten eta iresten baduçue: beguirauçue bata berceaz consumi etzaitzeten. **16** Eta haur erraiten drauçuet, Spirituaren araura ebil çaitetzetz: eta haraguiaren guthiciac eztiçaçuela compli. **17** Ecen haraguiac guthiciatzen du Spirituaren contrá, eta Spirituac haraguiaren contra: eta gauça hauc elkarren contra dirade: hala non nahi dituçuen gauça guciac ezpaítuçue eguiten. **18** Baldineta Spirituaz guidatzen baçarete, etzarete Leguearen azpico. **19** Bada, çogueriac dirade haraguiaren obrác, cein baitirade, adulterioa, paillardicá, satsutassuna, insolentiá, **20** Idolatriá, poçoinqueriá, etsaigoác, bekaizteriac, asserretassunac, liscarrac, diuisioneac, heresiác, **21** Inuidiac, guiça-erhaitecá, hordiqueriác, gormandicá, eta hauc irudiac, gauça hauc aitzinetic erraiten drauzquicuet, lehen- ere erran dudan beçala: ecen halaco gauçác eguiten dituztenéc laincoaren resumá heretaturen ezutela. **22** Bailla Spirituaren fructua da charitatea, alegança, baquea, spiritu

patienta, benignitatea, ontassuna, fedea, emetassuna, temperantiá. 23 Hunelacoén contra legueric ezta. 24 Ecen Christen diradenéc haraguia crucificatu duté affectionéquin eta guthiciéquin. 25 Baldin vici bagara Spirituz, Spirituz ebil-ere gaitecen. 26 Ezgaitecela vana-gloria guthicioso eguin, elkar tharritatuz, elkargana inuidia vkanez.

6 Anayeác, baldineta erori ičan bada guiçonbat cembeit faltatan, çuec spiritual çaretenc goiti eçaçue haina emetassunetaco spiriturequin: consideratzen dualaric eure buruá, hi-ere tenta ezadin. 2 Elkarren cargác egar itzaçue: eta halaz compli eçaçue Christen Leguea. 3 Ecen baldin norbeitec vste badu cerbait dela, deus eztelari, harc bere fantasiaz bere buruá enganatzen du. 4 Bada bere obrá experimenta beça batbederac: eta orduan bere baithan gloria vkanen du, eta ez berceric baithan. 5 Ecen batbederac bere cargá ekarriren du. 6 Bada communica bieçó hitzean iracasten denac, bere iracasleari, on gucietaric. 7 Etzaitezela engana: laincoa ecin escarnia daite: ecen cer-ere ereinen baitu guiçonac, hura bilduren-ere du. 8 Ecen bere haraguiaren ereiten duenac, haraguitic bilduren du corruptione: baina Spirituaren ereiten duenac, Spiritutic bilduren du vicitze eternala. (aiōnios g166) 9 Bada vnguiguitez ezgaitecela enoya: ecen bere sasoinean bilduren dugu, baldin lacho bilha ezpagaitez. 10 Bada dembora duguno, daguiegun vngui guciey, baina principalqui fedeco domesticoe. 11 Badacussaçue cein letra lucez scribatu drauçuedan neure escuz. 12 Nor-ere nahi baitrade apparent eracutsi haraguiari, hec bortchatzen çaituztez circonciditu içatera: solament Christen crutzeagatic persecutioneric suffri ezteçatençát. 13 Ecen circonciditzen diradenéc berec-ere eztute Leguea beguiratzen: baina nahi duté çuec circoncidi çaitetzten, çuen haraguiari gloria ditecencát. 14 Baina niri guertha eztaquidala gloria nadin Iesus Christ gure launaren crutzean baicen: ceinez mundua niri crucificatu baitzait, eta ni munduari. 15 Ecen Iesus Christean ez circoncioneac du deusbalio, ez preputioac, baina creatura berriac. 16 Eta nor-ere regla hunen araura ebiltzen baitrade, baquea içanen da hayén gainean eta misericordia, eta laincoaren Israelen gainean. 17 Hemendic harát nehorc enoyuric eztidala: ecen nic Iesus launaren mercác dacazquet neure gorputzean. 18 Anayeác, Iesus Christ gure launaren gratiá dela, çuen spirituarequin. Amen.

Efesoarrei

1 Paul laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac Iesus Christ launean Ephesen diraden sainduey eta fideley: **2** Gratia dela çuequin eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela laincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, ceinec benedicatu baiquaitu benediçoin spiritual gucian, ceruètan Christ baithan: **4** Nola elegitu vkan baiquaitu hartan mundua funda cedin baino lehen, saindu guinençat eta irreprehensible haren aitzinean charitatez: **5** Ceinec predestinatu vkan baiquaitu bere baithan adopta guençançát Iesus Christez, bere vorondatearen placer onaren araura, **6** Bere gratiazco gloriaren laudoriotan, ceinez bere gogaraco eguin baiquaitu bere maitean. **7** Ceinetan baitugu redemptionea haren odolaz, cein baita bekatuéen barkamendua haren gratiazco abrastassunaren araura: **8** Ceinetaric gaindi eraguin baitu abundosqui gure gainera sapientia eta intelligentia gucitan: **9** Guri eçagut eraciric bere vorondatearen mysterioa, bere placer onaren araura, cein lehendanic ordenatu baitzuen bere baithan: **10** Demborén complimenduaren dispensationean gucién elkargana biltzera Christean, hambat ceruètan diradenén nola lurreean, hura bera baithan: **11** Ceinetan eguin-ere baicara haren heretage, predestinatu içanic, haren ordenançaren araura, ceinec gauça guciac eguiten baititu bere vorondateco conseilluaren araura. **12** Haren gloriaren laudoriotaco garençat, lehenetaric Christ baithan sperança vkan dugunoc. **13** Ceinetan çuec-ere sperança vkan baituçue eguiazco hitza ençun vkanic, cein baita, çuen saluamendutaco Euangelioa: ceinetan sinhetsi-ere vkanic, ciguilatu içan baitzarete promessaren Spiritu sainduaz: **14** Cein baita gure heretagearen errésa, haren possessione conquestatuaren redemptionerano haren gloriaren laudoriotan. **15** Halacotz ni-ere ençunic Iesus launean duçuen fedea, eta saindu gucietaraco charitatea, **16** Eznaiz guelditzen çuengatic gratién rendatzetic, mentione çueçaz eguiten dudala neure othoizetan. **17** Iesus Christ gure launaren laincoac, Aita gloriázcoac diçuençat sapientiataco eta reuelationetaco Spiritua, haren eçagutzearen vkaiteco: **18** Çuen adimenduco beguiac illuminaturic: daquiçuençat ceric den haren vocationearen sperança, eta ceric den haren heretageco gloriaren abrastassuna sainduetan: **19** Eta ceric den haren botherearen handitassun excellenta sinhesten dugunotara, haren bothere borthitzaren operationez, **20** Cein eracutsi vkan baitu Christ

baithan, hura hiletaric resuscitaturic eta iar eraciric bere escuinean ceruètan, **21** Principaltassun, eta puissança, eta verthute, eta dominatione oren garayan, eta ez solament secula hunetan baina ethortecoan-ere aippatzen den icen oren garayan. (aiõn g165) **22** Eta gauça guciac haren oinén azpico suiet eguin vkan ditu, eta bera eçarri vkan du gauça oren garayan Eliçaren buru içateco: **23** Cein baita haren gorputz, eta gauça guciac gucietan complitzen dituenaren complimendu.

2 Eta çuec viuificatu çaituzte hilac cinetelaric faltetan eta bekatuetan: **2** Ceinétan noizpait ebili içan baitzarete mundu hunen cursuaren araura, airearen bothereco princearen araura, cein baita desobedientiazco haourretan orain obratzen duen spiritua: (aiõn g165) **3** Ceinén artean guc guciec-ere noizpait conuersatu vkan baitugu gure haraguiaren guthicietan eguiten guentuela, haraguiaren eta gure pensamenduéen desirac: eta naturaz hiraren haour guinén berceac-ere beçala. **4** Baina lainco misericordiaz abratsac bere charitate handi gu onhetsi gaituenagatic, **5** Eta bekatuz hilac guinelaric, elkarrequin, Christez viuificatu vkan gaitu, ceinen gratiaz saluatu içan baitzarete: **6** Eta resuscitatu vkan gaitu elkarrequin eta iar eraci ceruètan Iesus Christean. **7** Eracuts leçançat ethorteco diraden seculetan bere gratiaren abrastassun abundanta bere gureganaco benignitateaz Iesus Christean. (aiõn g165) **8** Ecen gratiaz saluatu içan çarete fedearen moienez: eta hori ez çuetaric: laincoaren dohaina da: **9** Ezobréz, nehör gloria eztadinçat. **10** Ecen haren obrá gara Iesus Christean creatuac obra onetara, cein preparatu baititu laincoac hetan ebil guentecençat. **11** Halacotz, orhoit çaitetzte nola çuec noizpait Gentilac haraguiän, Preputio deitzen baitzineten, haraguiän Circuncisione deitzen denaz eta escuz eguiten denaz, **12** Baitzineten dembora hartan Christ gabe, Israeleco republicarequin deus communic etzindutelaric, eta promessaren alliancetaric estranger, sperançaric etzindutelaric, eta lainco gabe munduan cinetelaric: **13** Baina orain Iesus Christean, çuec noizpait baitzineten vrrun, hurbildu içan çarete Christen odolaz. **14** Ecen hura da gure baquea, biac bat eguin dituena, eta bién arteco paretaren cerrailua hautsi duena: **15** Bere haraguiac abolituric etsaigoá, cein baita, manamenduetaco leguea, ordenancetan consistitzen dena, biéz bere baithan guiçon berribat eguin leçançat, baquea eguiten luela. **16** Eta biac gorputz batetan reconcilia lietzonçat, laincoari crutzeaz, hartan etsaigoá deseguinic. **17** Eta ethorric euangelizatu vkan drauçue baquea, çuey

vrrungoey, eta hæy hurbilecoey. 18 Ecen harçaz dugu biéc Spiritu batetan sartze Aitagana. 19 Etzarete beraz guehiagoric estrangér eta campoco, baina sainduén burgesquide, eta laincoaren domestico: 20 Apostoluén eta Prophetén fundament gainean edificatuac, ceinen har cantoin principala baita Iesus Christ bera: 21 Ceinetan edificio gucia elkarri eratchequiric, handitzen baita, temple saindu içateco launean: 22 Ceinetan çuec-ere elkarrequin edificatzen baitzarete laincoaren tabernacle çaretençât, Spirituaz.

3 Causa hunegatic ni Paul Iesus Christen presoner naiz çuengatic, baitzarete Gentil. 2 Baldin behinçat ençun vkan baduçue çuec baithara eman içan çaitadan laincoaren gratiaren dispensationea. 3 Nola laincoac reuelationez eçagut eraci drautan mysterioa (lehen hitz gutitan scribatu drauçuedan beçala: 4 Haren iracurtzetic eçagut ahal deçaqueçue ceric den ene eçagutzea Christen mysterioan.) 5 Cein ezpaita eçagutu içan guiçonén seméz iragan generationetan, orain reuelatu içan çayen beçala haren Apostolu eta Propheta sainduey Spirituaz: 6 Ecen Gentilac diradela herederouquide eta gorputz batetaco bereco eta haren promessean participant Christian Euangelioaz. 7 Ceinen ministre eguin içan bainaiz laincoaren gratiaren dohainaren arauetz, cein eman içan baitzait haren botherearen operationearen arauetz. 8 Niri bada saindu gucietaco chipienari eman içan çait gratia haur, Gentilén artean Christen abrastassun comprehendi ecin daitenaren euangelizatzeo, 9 Eta guciy manifestatzeo ceric den mysterio bethidanic laincoa baithan estalia cenaren comunionea, ceinec gauça guciac creatu baithitu Iesus Christez: (aiõn g165) 10 Orain maniferta daquiençat Eliçáz ceruètaco principaltassuney eta botherey laincoaren sapientia anhitz maneraz diuersa: 11 Iesus Christ gure launean eguin vkan duen ordenança eternalaren araura: (aiõn g165) 12 Ceinez baitugu libertate eta sartze confidançarequin, hura baithan dugun fedez. 13 Halacotz, nago requerimenduz etzaitzeten enoya ene çuengatic afflictioneacgatic, cein baita çuen gloriá. 14 Causa hunegatic gurtzen ditut neure belhaunac Iesus Christ gure launaren Aitagana, 15 Ceinaganic ahaidetassun gucia ceruétan eta lurrean deitzen baita, 16 Eman dieçaquençât, bere gloriaren abrastassunaren arauetz, indarrez fortifica çaitzeten haren Spirituaz barneco guiçonean: 17 Eta habita dadin Christ fedez çuen bihotzetan: 18 Charitatean erro eguinic eta fundaturic, comprehendi ahal deçaquen saindu guciequin ceric den çabaltassuna eta lucetassuna, barnatassuna eta goratassuna:

19 Eta eçagut deçaquen Christen amorio eçagutze gucia iragaiten duena: compli çaitzetençât laincoaren complimendu gucian. 20 Bada gutan obratzen duen bothereaz gauça gucién eguitera, escatzen garen edo pensatzen dugun baino abundantquiago botheretsu denari, 21 Dela gloria Eliçán Iesus Christez, generatione gucietan secula seculacotz. Amen. (aiõn g165)

4 Othoit eguiten drauçuet bada nic, bainaiz presoner gure launean, ebil çaitzeten deithu içan çareten vocationeari dagocan beçala, 2 Humilitate eta emetassun gucierequin, spiritu patient batequin, elkar supportatzen duçuelaric charitatez: 3 Arthatsu çaretelaric Spirituaren vnitatearen beguiratzera baquezco lotgarriaz. 4 Gorputzbat da eta Spiritubat, deithu-ere içan çareten beçala çuen vocationearen sperança batetara: 5 launbat, Fedebat, Baptismobat: 6 Gucién lainco eta Aitabat, cein baita gucién gainean, eta gucién artean, eta çuetan guciotan. 7 Baina gutaric batbederari gratia eman içan çayó Christen dohainaren neurriaren araura. 8 Halacotz dio, Goiti iganic captiuo eramán vkan du captiuitatea, eta eman drauzte dohainac guiçoney. 9 Eta igaitte hura cer da, lehen lurreco parte behera hautara iautsi-ere dela baicen: 10 lautsi içan den hura bera da igan-ere dena ceru gucién garaira, gauça guciac bethe litzançât. 11 Harc bada eman ditu batzu, Apostolu içateco: eta berceac, Propheta: eta berceac, Euangelista: eta berceac, Pastor eta Doctor içateco, 12 Sainduén elkarganatzegatic, ministerioaren obracotzát, Christen gorputzaren edificationetan. 13 Guciac rencontra gaitzequeno fedearen, eta laincoaren Semearen eçagutzearen vnitatean, guiçon perfectotan, Christen adin perfecteco neurrira: 14 Guehiagoric haour ezgarençât balençán eбилteco, eta doctrinataco haice oroz hara huna guiçonén enganioz, eta hayén finecia cautelosqui enganagarrizcoz erabili içateco. 15 Baina eguiari garreizaleric charitaterequin, gucietan handi gaitecen hartan, cein baita buruá, Christ: 16 Ceinetaric gorputz guciac vngui iunctaturic, eta forniduraren iunctura guciéz elkarrequin iossiric, membrotaric batbederaren neurrico indarraren araura hartzen baitu gorputzeo hacitze, bere buruären edificationetan charitatez. 17 Haur bada eraiten dut, eta launaz requeritzen çaituztet, guehiagoric etzaitzeten eбил berce Gentilac dabilztan beçala berén adimenduco vanitatean, 18 Adimenduz ilhunduac diradelaric eta laincoaren vicizetic appartatuac, hetan berén bihotzeo gogortassunetic den ignorantienaric causaz: 19 Eta sendimendu

gabeturic, bere buruac abandonnatu vkan dituzté dissolutionetara, cithalqueria ororen eguitera, appetitu desordenaturequin. 20 Baina çuec eztuçue hala ikassi vkan Christ: 21 Baldin behinçát hura ençun vkan baduçue, eta harçaz iracatsiac baçarete, eguiá lesus baithan den beçala: 22 Ken deçaçuen leheneco conuersioneaz den becembatean guiçon çaharra, enganagarritzco guthicién araura corrupitzen dena: 23 Eta arramberri çaitetzen çuen adimenduco spirituan: 24 Eta iaunz deçaçuen guiçon berria, cein laincoaren araura creatu içan baita iustitiatan eta eguiaçzo saindutassunetan. 25 Halacotz, gueçurra kenduric, minça çaitetztez eguiaz batbedera cein çuen hurcoarequin: ecen elkarren membro gara. 26 Asserre çaitetztez, eta bekaturic eztaçuiçuela: iguzquia ezstadila etzin çuen asserretassunaren gainean: 27 Eta lekuric eztemoçuela deabruari. 28 Ebaisten çuenac ezteçala guehiagoric ebats: baina aitzitic trabaila bedi on daten gauçaric eguiten duela, beharra duenari emaiteco duençát. 29 Hitz corrupituric batre çuen ahotic ilki ezstadila, baina cembeit bada, edificacionearen vsançaco on datenic, ençuten duteney gratia eman diecençát. 30 Eta ezteçaçuela contrista laincoaren Spiritu saindua, ceinez ciguilatuac baitzarete redemptioneco egunecotzát. 31 Samindura eta colera, eta hira, eta oihu, eta gaitzerraitte gucia çuetaric ken bedi, malitia gucirequin. 32 Baina çaretén elkargana benigno, misericordioso eta elkarri barkaçale, laincoac Christez barkatu vkan drauçuen beçala.

5 Çaretén bada laincoaren imitaçale haour maite anço: 2 Eta ebil çaitetzte charitatean Christec-ere onhetsi vkan gaituen beçala, eta liuratu vkan baitrauca bere buruá guregatic oblatione eta sacrificio laincoari, vssain onezco vrinetan 3 Bada, paillardiça eta cithalqueria gucia, edo auaritiá aippa-ere ezstadila çuen artean, nola appartenitzen baitzaye sainduy: 4 Edo gauça deshonestic, edo hitz erhoric, edo burlaqueriaric, baitirade gauça vngui eztaudenac, baina aitzitic gratién rendatzeric. 5 Ecen badaquieçue haur, ecen ecain ere paillartec, edo cithalec, edo auaritosoc, cein baita idolatre, eztuela heretageric Christen eta laincoaren resumán. 6 Nehorc etzaitzatala hitz vanoz engana: ecen gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiaçzo haourrén gainera. 7 Etzaretela bada hequin parçonér. 8 Ecen noizpait ilhumbe cineten, baina orain argui çarete gure launean: arguizco haour anço ebil çaitetzte: 9 (Ecen Spirituaren fructua consistitzen da ontassun eta iustitia eta eguia gucitan) 10 Experimentatzen

duçuelaric launari placent çayona cer den. 11 Eta ezteçaçuela communica ilhumbearen obra fructu gabetan, baina aitzitic reprehendi-ere itzaçue. 12 Ecen heçaz ichilic eguiten diraden gaucén erraitea-ere deshonestate da. 13 Baina gauça guciac, camporatzen diradenean arguiaz, manifestatzen dirade: ecen gucia manifestatzen duena, arguia da. 14 Halacotz erraiten du, Iratzar adi lo atzaná, eta iaiqui adi hiletaric, eta arguituren au Christec. 15 Gogouaçue bada nola çuhurqui ebil çaitetzeten, ez erho anço, baina çuhur anço: 16 Recrubatzen duçuelaric demborá: ecen egunac gaitz dirade. 17 Halacotz, etzaretela çuhurtzia gabe, baina aditzale ceric den launaren vorondatea. 18 Eta etzaitzeta hordi mahatsarnoz, ceinetan dissolutione baita: baina bethe çaitetzte Spirituaz: 19 Minçatzen çaretela çuen artean psalmuz, laudoriz eta cantu spiritualez: cantatzen eta resonatzen draucaçuela launari çuen bihotzean. 20 Gratiac-ere rendatzen drautzaçuela bethiere gauça guciéz, lesus Christ gure launaren icenean, gure lainco eta Aitari: 21 Elkarren suiet çaretelaric laincoaren beldurrequin. 22 Emazteác, çuen senharrén çaretén suiet, launaren beçala: 23 Ecen senharra da emaztearen buru, Christ-ere Eliçaren buru den beçala, eta hura da gorputzaren saluadorea. 24 Bada, nola Eliçá baita Christen suiet, hala emazteac-ere diraden bere senharrén suiet gauça gucietan. 25 Senharrác, çuen emaztey on erizteçue, Christec-ere Eliçari on eritzi draucan beçala, eta bere buruá eman vkan baitu harengatic: 26 Hura sanctifica leçañçát, purificaturic vrezco ikuttez hitzaz. 27 Hura beretaco Eliçá glorioso eguin leçañçát, macularic ez cimurduraric gabe, ez halaco berce gauçaric: baina licén saindu eta irreprensibile. 28 Hala senharréc on eritzi behar draucece bere emaztey nola bere gorputzey: bere emazteari on daritzanac, bere buruári on daritza. 29 Ecen nehorc egundano bere haraguiari eztrauca gaitz eritzi: baina hatzen eta entretenitzen du hura, launac-ere bere Eliçá beçala: 30 Ecen haren gorputzeco membro gara, haren haraguitic eta haren heçurretaric. 31 Halacotz, vtziren ditu guiçonac aita eta ama eta iunctaturen çayó bere emazteari: eta biac haraguiat içanen dirade. 32 Misterio haur handia da: baina ni Christez minço naiz eta Eliçáz. 33 Hunegatic, çuec-ere eguieçue çuen aldetic batbederac hala on daritzón bere emazteari nola bere buruári: eta emaztea bere senharraren beldur biz.

6 Haourrác, obeditzáçue launean çuen aita eta ama: ecen haur gauça iustoa da. 2 Ohoraitzac eure aita eta eure ama (cein baita lehen manamendua

promessequin) 3 Vngui hel daquiançát eta eta consola ditzançát çuen bihotzac. 23 Baquea vicitze lucetaco aicençát lurraren gainean. 4 dela anayeoquin, eta charitatea federequin lainco Eta çuec aitéc ezitzaçuela prouoca despitetara Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. 24 Gratia dela çuen haourrac, baina haz itzaçue instructionetan Iesus Christ gure launari puritatetan on daritzaten eta launazco remonstrationetan. 5 Cerbitzariác, guciequin. obeditzaçue haraguiaren arauéz çuen nabussi diradenac, beldurrequin eta ikararequin, çuen bihotzeco simplicitaterequin, Christ beçala. 6 Ez beguicotzat cerbitzaten dituçuela, guiçonén gogara eguin nahi bacendute beçala, baina Christen cerbitzari beçala, eguiten duçuelaric laincoaren vorondatea gogotic. 7 Affectione onequin cerbitzaten duçuelaric launa, eta ez guiçonac: 8 Daquiçuelaric haur, ecen batbederac cerere vngui eguin baituque, hura recebituren duqueela, ala den sclaboc ala librec. 9 Eta çuec nabussiéc, hura bera eguiçue hetara, vtziric mehatchuac: daquiçuelaric ecen hayén eta çuen launa ceruétan dela, eta personén acceptioneric eztela hura baithan. 10 Gaineracoaz, ene anayeác, fortifica çaitetzte gure launean, eta haren indarraren botherean. 11 launz eçaçue laincoaren harmadura gucia, deabruaren celatén contra resistsi ahal deçaçuençát. 12 Ecen ezтуgu borrocá odolaren eta haraguiaren contra, baina principaltassunén contra, puissancén contra, munduco iaunén, secula hunetaco ilhumbearen gobernadorén contra, leku celestialetan diraden malitia spiritualén contra. (aiōn g165) 13 Harren, har eçaçue launaren harmadura gucia, resistsi ahal deçaçuençát egun gaitzean, eta guciey garaitthuric fermu çaudeten. 14 Çareten bada fermu, çuen guerrunceac eguiáz guerricaturic, eta iustitiazco halacreta iaunciric: 15 Oinetan iaunciric baquezco Euangelioaren preparationea. 16 Gucién gainetic fedezco broquela harturic, ceinez Gaichtoaren gueci suz eraichequi guciac iraungui ahal ditzaçuen. 17 Saluamendutaco casqueta-ere har eçaçue, eta Spirituaren ezpatá, cein baita laincoaren hitza. 18 Oratione mota oroz eta supplicationez othoitz eguiten duçuela dembora gucian spirituz, eta hartara iratzarri çaudetela perseuerança gucirequin eta supplicationerequin, saindu guciagatic, 19 Eta enegatic, minçatzea eman daquidançát neure ahoaren irequiteco libertaterequin, notifica deçadançát Euangelioaren mysterioa, 20 Ceinen causaz bainaiz embachadore cadenán, harçaz frangoqui minça nadinçát, minçatu behar dudan beçala. 21 Eta daquizquiçuençát çuec-ere ene eguitecoac, eta ni cer ari naicén, Tychique gure anaye maiteac eta gure launean ministre fidelac, gauça guciac notificaturen drauzquiçue: 22 Cein haren gatic beragatic igorri vkan baitut çuetara, iaquin ditzaçuençát gure eguitecoac,

Filipoarrei

1 PAVLEC eta Timotheoc Iesus Christen cerbitzariéc Iesus Christ launean Philippesen diraden saindu guciey Ipizpicuequin batean eta Diacrequin, **2** Gratia dela çuequin eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac emaiten drauzquiot neure laincoari çueçazco orhoitzapen handirequin, **4** (Bethiere neure oratione gucietan çuen guciongatic bozcariorequin othoitze eguiten dudala) **5** Ceren Euangelioren communionera ethorri içan çareten, lehen egunetic oraindrano: **6** Huneçaz segurutzen naicela, ecen obra ona çuetan hassi vkan duenac acabaturen duela Iesus Christen egunerano: **7** Nola raçoina baita nic haur estima deçadan çueçaz gucioz, ceren bihotzean baitzadutzatet, eta ene estecaduretan, eta defensionean eta Euangelioaren confirmationean çuec gucioe enequin baitzarete participant ene gratian. **8** Ecen laincoa dut testimonio cein cinez desiratzen çaituztedan çuec gucioe Iesus Christen affectione cordialez: **9** Eta hunez othoiztez nago, çuen charitatea oraino guehiago eta guehiago abunda dadin eçagutzerequin eta iugemendu gucirequin: **10** Gauça contrarioac discerni ditzaçuençat: pur eta trebucu gabe çaretençat Iesus Christen egunerano: **11** Iesus Christez laincoaren gloriatan eta laudoriotan diraden fructuz betheac çaretelatic. **12** Eta nahi dut daquiçuen, anayeác, ecen niri heldu çaiçquidan gauçac Euangelioaren auançamendutarago ethorri içan diradela: **13** Hambat non ene estecadurác famatu içan baitirade Christ launean Pretorio gucian eta berce leku gucietan: **14** Eta anayetatic anhitz gure launean ene estecaduréc asseguraturic, ausartquiago hitzaz minçatzera hauçu baitirade. **15** Eta batzuc behinçat inuidiaz eta contentionez, eta bercéc vorondate onez-ere Christ predicatzen duté: **16** Batzuc, diot, contentione Christ denuntiatzen duté ez purqui, ene estecadurác afflictionez emendatu vstet: **17** Baina bercéc charitatez, daquitelatic ecen Euangelioaren defensionetan eçarri içan naicela. **18** Cer bada? nola-ere baita, bada fictionez, bada eguiaz, Christ predicatzen da: eta hunetan alegueratzen naiz, eta alegueraturen-ere. **19** Ceren baitaquit, ecen haur ethorriren çaitadala saluamendutara çuen orationéz, eta Iesus Cristen Spirituaren aiutáz, **20** Ene iguriquite fermuaren eta sperançaren araura, ecen deusetan eznaicela confus içanen, aitzitic libertate gucirequin bethiere beçala, orain-ere magnificaturen dela Christ ene gorputzean, vicittez bada hiltzez bada. **21**

Ecen niri Christ irabaiçte çait vicitzera eta hiltzera. **22** Ala haraguiian vicitzera probetchu dudanez, eta cer hauta deçaquedan, eztaquit. **23** Ecen hertsen naiz alde bietaric, desir dudalatic partitzera eta Christequin içatera: ecen haur vnguiz hobeago dut: **24** Baina haraguiian egon nadin necessarioago da çuengatic. **25** Eta haur seguratuqui badaquit, ecen egonen naicela eta perseueraturen dudala çuequin gucioquin çuen auançamendutan, eta çuen fedearen bozcariotan. **26** Abunda dadinçat çuen gloriacionea Iesus Christean niçaz, ene berriz çuetaraco ethortetaz. **27** Solament Christen Euangelioari dagocan beçala conuersa eçaçue, bada ethor nadin eta ikus çaitzatedan, bada absent naicén, adi deçadan çuen eguitecoez, ecen perseueratzen duçuela spiritu batetan, gogo batez elkarrequin Euangelioaren fedetaz combatitzen çaretelatic, eta contrastez deusetan icitzen etzaretelatic: **28** Cein baita hayén perditionetaco seignale, eta çuen saluamendutaco, eta haur laincoaganic. **29** Ecen çuey eman içan çaiçue Christgatic, ez solament hura baithan sinhestea, baina harengatic suffritzea-ere: **30** Nitan ikussi duçuen, eta orain ençuten duçuen combat bera duçuela.

2 Bada baldin consolacioneric batre bada Christean, baldin charitatezco solageamenduric batre, baldin spirituzco communioneric batre, baldin affectione cordialic eta misericordiaric batre bada, **2** Compli eçaçue ene bozcarioa, sendimendu ber-bat duçuelatic, charitate ber-bat duçuelatic, gogo ber-batetaco eta consentimendu ber-batetaco çaretelatic. **3** Deus eztadila contentionez edo vana gloriáz eguin, baina bihotzetic humilitatez batac bercea bere buruá baino excellentago estima beça. **4** Etzaudetela batbedera cein çuen commoditatetara behá, baina berccerentara-ere. **5** Bada biz çuetan Iesus Christ baithan-ere içan den affectionea. **6** Ceinec laincoaren formán celaric eçpaitu estimatu harrapatze laincoaren bardin içatea: **7** Badaric-ere bere buruá ezdeustu vkan du, cerbitzari forma harturic, guiçonén irudico eguin içanic, eta formaz eriden içanic guiçon beçala: **8** Bere buruá beheratu vkan du obedient eguin içanic heriorano, are herio crutzecorano. **9** Halacotz laincoac-ere hura subiranoqui goratu vkan du, eta icen-bat eman vkan drauca icen gucien gaineco denic: **10** Iesusen icenean ceruétacoén eta lurrecoén eta luppecoén belhaun gucia gur dadinçat: **11** Eta mihi guciac confessa deçan ecen laun dela Iesus Christ, lainco Aitaren glorián. **12** Hunegatic, ene maiteác, bethiere obeditu vkan duçuen beçala, ez ene presentian beçala solament, baina orain vnguiz

guehiago ene absentian, beldurrequin eta ikararequin emplega çaitetze çuen saluamenduan. 13 Ecen laincoa da eguiten duena çuetan eta nahi vkaitea eta eguitea, bere placer onaren araura. 14 Gauça guciac eguin itzaçue murmuratzeric eta questioneric gabe: 15 Çaretençat reprotchu baguetaco eta simple, laincoaren haour irreprensible, natione bihurriaren eta gaichtoaren artean, ceinén artean argui eguiçue torchoéc beçala munduan, vicitzetaco hitza aitzinera ekarten dutenén ançora: 16 Gloria ahal nadinçat Christen egunean, ecen ezudala alfer laster eguin, ez alfer lan eguin: 17 Eta baldin çuen fedearen sacrificio eta cerbitzu gainera sacrificia banadi-ere, aleguera naiz eta çuen gucion onaz aleguera naiz. 18 Çuec-ere halaber çareten aleguera, eta aleguera çaitetze ene onaz. 19 Eta sperança dut lesus launean, Timotheo sarri igorriren drauquedala, nic-ere gogo on dudançat çuen eguitecoac eçaguturic. 20 Ecen eztut nehor hain gogo bardinetacoric, eguiaz çuen eguitecoéz arrangura duqueenic. 21 Ecen guciac bere gaucey iarreiquiren çaitzé, ez lesus Christeney. 22 Baina harçazco experientia eçagutzen duçue, nola, semeac aitá cerbitzatzen duen beçala, enequin cerbitzatzen ari içan den Euangelioan. 23 Hura bada sperança dut igorriren drauquedala, neure eguitecoey dreçu eman drauquedan sarrienaz. 24 Eta segurutzen naiz launean, ecen neuror-ere sarri ethorriren naicela çuetara. 25 Baina necessario cela estimatu vkan dut çuetara igortera Epaphrodite anayea eta aiutaçalea eta guerlaco neure laguna, çuen Apostolu-ere dena, eta nic behar çuen dudanaren administraçalea. 26 Ecen harc çuec gucioc desirutzen centuzten, eta guciz desplacer çuen çeren eri içan cela aditu vkan baitzenduten. 27 Eta segur eri içan da hiltzeco statuan: baina laincoac misericordia eguin vkan drauca, eta ez hari solament baina niri-ere, tristitia tristiarién gainera eznuençat. 28 Bada, hambat affectione handizago hura igorri vkan dut, hura ikussiric berriz aleguera çaitetzencat, eta nic hambat tristitia gutiago dudançat. 29 Recebi eçaçue bada hura gure launean bozcario guciquirein: eta halaco diradenac estimatan eduqitzaçue. 30 Ecen Christen obragatic heriorano hurbildu içan da, bere vicia abandonnaturic, suppli leçançat çuen ene baitharaco cerbitzu peitua.

3 Gaineracoaz den becembatean, ene anayeaç, aleguera çaitetze launean: Gauça berén çuey scribatzera niri etzait herabe, eta çuen segurançá da. 2 Gogoa eyeçue orey, gogoa eyeçue obrero gaichtoey, gogoa emoçue concisionari. 3 Ecen gu gara Circoncisionea, laincoa spirituz cerbitzatzen dugunoc,

eta gloriatzen garenoc lesus Christean eta haraguién confidançaric eztugunoc: 4 Nic cerçaz haraguién ere confidança dudán badut-ere. Baldin cembeit bercec vste badu confidançaric duela haraguién, nic guehiago. 5 Bainaiz çortzi garreneco egunean circonciditua, bainaiz Israel arraçatic, Beniaminen leinutic, Hebraico Hebraicoetaric, religionez Phariseu: 6 Zeloz den becembatean Eliçaren persecutaçale: Leguean den iustitiaz den becembatean, estacuru gabe. 7 Baina irabacitan nadutzen gauçac, caltetaco estimatu vkan ditut Christen amorecatic. 8 Bayeta segur gauça guciac calte diradela estimatzen dut lesus Christ neure launaren eçagutzearen excellentiagatic: ceinagatic gauça hauçaz guciocaz neure buruá billuci vkan baitut, eta gorotz beçala eduquiren ditut, Christ irabaz deçadançat. 9 Eta eriden nadin hartan, ez neure iustitia Legueaz dena dudalaric, baina Christen fedeaz dena, cein baita, laincoagatic fedez den iustitia: 10 Eta eçagut deçadançat, hura, eta haren resurrectionearen verthutea, eta haren afflictionén participationea, haren herioaren conforme eguin içanic: 11 Eya cerbait maneraz hel ahal naitenez hilen resurrectionera: 12 Ez ia ardietsi dudalacotz, edo ia perfect naicelacotz: baina banarreió, eya are ardietsi ahal deçaquedanez, eta causa hunegatic ardietsi içan naiz lesus Christez. 13 Anayeaç, niçaz den becembatean eztut neure buruáz estimatzen oraino ardietsi vkan dudala. 14 Baina gauçabat eguiten dut guibeletic diraden gauçac ahanzten ditudala, eta aitzinetic diraden gauçetara auançatzen naicela, chedeari narrayó, laincoaren garaitico vocationearen preçioari, lesus Christ launean. 15 Bada, perfect garen gucióc dugun sendimendu haour: eta baldin cerbait berçela senditzen baduçue, hura-ere laincoac reuelaturen drauçue. 16 Guciagatic-ere certara heldu içan baicara, hartan regla ber-batez ebil gaitecen, eta garen sendimendu ber-batetaco. 17 Anayeaç, çareten gogo batez ene imitaçale, eta consideraitzaçue hala dabilzanac, nola gu baiquaituçue exemplutan. 18 Ecen anhitz dirade dabilzanac ceineçaz anhitzetan erran vkan baitrauçuet, eta orain-ere nigarrez nagoela erraiten, Christen cruztearen etsay diradela: 19 Ceinén fina baita perditionea, ceinén laincoa, sabela, eta gloriá hayén confusionerequin, pensatzen dutelaric lurreco gauçetan. 20 Baina gure conuersionea ceruétan da: nondic Saladorearen-ere beguira baicaude, cein baita lesus Christ launa, 21 Ceinec transformaturen baitu gure gorputz ezdeusa, haren gorputz gloriosoaren conforme eguin dadinçat, gauça guciac-ere bere suiet eguin ahal ditzaqueen verthutearen araura.

4 Halacotz, ene anaye maiteác, eta desiratuác ene bozcarioa eta coroá, hunela egon çaitetze gure launean, ene maiteác. **2** Euodiari othoiztez nagoca, eta Synticheri othoiztez nagoca diraden affectione ber-batetaco launean. **3** Eta hiri-ere othoitz eguiten drauat, neure eguiazco laguná, aiuta ditzan emazte enequin batean bataillatu diradenac Euangelioan, eta Clementequin eta ene berce aiutaçalequin, ceinén icenac baitirade vicitzeco liburuán. **4** Aleguera çaitetze launean bethiere: berriz diot, aleguera çaitetze. **5** Çuen modestiá eçagut bedi guiçon guciéz: launa hurbil da. **6** Eztuçuela deusez ansiaric: baina gauça orotan othoitzaz eta supplicationez esquer emaiterequin çuen requestác notifica bequizquíó laincoari. **7** Eta laincoaren baque adimendu gucia iragaiten duenac beguiraturen ditu çuen bihotzac eta çuen adimenduac Iesus Christean. **8** Gaineracoaz, anayeác, gauça eguiazco diraden guciac gauça honest guciac, iustoac, purac, amoriotacoac, icen onetacoac, baldin edocein verthute bada eta edocein laudorio, gauça hautan pensa eçaçue: **9** Cein ikassiere baitituçue, eta recebitu, eta ençun, eta ikussiere nitan. Gauça hauc bada eguin itzaçue, eta baquezco laincoa içanen da çuequin. **10** Alegueratu içan naiz launean haguiz, ceren ia azquenecotz arrapherdatu çareten çuen niçazco ansián: hartan pensatzen-ere bacendutén, baina commoditateric etzindutén **11** Eznaiz minço deusen peitu içanez: ecen nic ikassi dut erideiten naicenaren araura content içaten. **12** Eta badaquit behera içaten, badaquit abundant içaten-ere: leku gucietan eta gauça gucietan ikassi dut asse içaten eta gosse içaten, eta abundant içaten eta peitu içaten. **13** Gauça guciac ahal ditzquet Christ fortificatzen nauenaz: **14** Badaric-ere vngui eguin duçue ceren elkarrequin ene afflictionera comunicatu vkan baituçue. **15** Eta çuec-ere badaquiçue, Philippianoác, ecen Euangelioaren predicatione hatsean, Macedoniaric partitu nincenean, eceinere Eliçac etzarautala deus comunicatu har eta emanezco beharquian, çuec ceuroc baicen. **16** Ecen Thessalonican nincenean, behin eta berriz, behar nuena igorri vkan drautaçue. **17** Ez emaitzeren galdez nagoelacotz: baina galdeguiten dut fructua eçagut daquiçuen contura çuen abantailletan. **18** Bada recebitu vkan ditut gauça guciac, eta abundantia dut: complitu içan naicela, diot, Epaphroditeganic recebituric çueçaz igorriac, vrrin onetaco vssain anço, laincoaren gogaraco eta placentiataco sacrificio. **19** Ene laincoac-ere supplituren du behar vkanen duçuen gucia, bere abrastassunaren araura gloriarequin Iesus Christean. **20** Bada gure lainco eta Aitari dela gloria

secula seculacotz. Amen. (aion g165) **21** Salutaitzaçue saindu guciac Iesus Christean Salututzen çaituztez enequin diraden anayéc. **22** Salututzen çaituztéz saindu guciéc, eta principalqui Cesaren ethecoéc. **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin gucioquin. Amen.

Kolosarrei

1 PAVL laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac eta Timotheo gure anayear, **2** Colossen diraden saindu eta anaye fideley Christean: Gratia dela cuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac emaiten drautzagu laincoari, cein baita, Iesus Christ gure launaren Aita bethi çuengatic othoitz eguiten dugula, **4** Ençunic çuen fede Iesus Christ baithangoa eta saindu gucietara duçuen charitatea: **5** Ceruètan çuey beguiratzen çaiçuen sperançagatic, cein Euangelioaren eguiazco hitzaz lehen ençun vkan baituçue, **6** Cein heldu içan baita çuetara, mundu orotara-ere beçala, eta fructificatzen baitu, çuec baithan-ere beçala, laincoaren gratiá eguiazqui ençun eta eçagutu vkan duçuen egunaz gueroztic. **7** Nola ikassi-ere baituçue Epaphras gure lagun maite eta cerbitzari-quideaganic, cein baita Christen ministre fidel çuendaco: **8** Ceinec declaratu-ere baitraucu çuen Spirituazco charitatea. **9** Halacotz gu-ere haur ençun vkan guenduen egunaz gueroztic, ezgara baratzen çuengatic othoitz eguitetic eta galdeguitetic betha çaitetzten haren vorondatearen eçagutzeaz, sapientia eta adimendu spiritual gucirequin: **10** launari dagocan beçala ebil çaitetztençát, gauça gucietan haren gogaraco çaretentçát, obra on orotan fructificatzen duçuela, eta aitzinaratzen çaretala laincoaren eçagutzean. **11** Indar orotan fortificaturic, haren gloriaren verthutearen araez, suffrimendu eta spirituzco patientia orotara bozcarioequin: **12** Esquerrac emaiten drautzaçuela Aitari, ceinec sufficient eguin baiquaitu sainduén heretagean participant içateco arguiari: **13** Ceinec deliuratu baiquaitu ilhumbearen botheretic eta eraman bere Seme maitearen resumara. **14** Ceinetan baitugu redemptionea haren odolaz, baita, bekatuén barkamendua. **15** Cein baita lainco inuisiblearen imaginá, gauça creatu guciac baino lehen iayoa. **16** Ecen hartan creatu içan dirade ceruètan eta lurrean diraden gauça guciac, visibleac eta inuisibleac, nahiz-biz Thronoac, nahiz Dominationeac, nahiz Principaltassunac, nahiz Puissançac, gauça guciac, diot, harçaz eta harengatic, creatu içan dirade. **17** Eta bera gauça guciac baino lehen da, eta gauça guciac harçaz consistitzen dirade. **18** Eta hura da Eliça gorputzaren buruá, eta hatsea, eta hiletarico lehen iayoa: gauça gucietan lehen lekua eduqui deçançát. **19** Ecen Aitáren placer ona içan da complimendu gucia hartan habita ledin: **20** Eta harçaz reconcilia litzan gauça guciac beregana, pacificaturic haren cruzeco

odolaz hambat ceruän nola lurrean diraden gauçac. **21** Eta çuec noizpait harenganic vrrunduac eta etsay cinetelaric, pensamenduz obra gaichtotan: **22** Badaricere orain reconciliatu çaituzte bere haraguiaren gorputzean, herioaz: çuec eguin cintzatençát saindu, eta atchaquio gabe eta irreprensible bere aitzinean: **23** Bay baldin egoiten baçarete fedean fundatuac eta fermu, eta erautzen ezaçarete ençun vkan duçuen Euangelio sperançatic, cein Euangelio ceruären azpico creatura ororen artean predicatu içan baita, ceinetaco ministre ni Paul eguin içan bainaiz: **24** Orain alegueratzen naiz çuengatic suffritzen ditudan gauçéz, eta Christen afflictionén gaineracoac complitzen ditut neure haraguiari, haren gorputzagatic, cein baita Eliçá. **25** Ceinetaco ministre eguin içan bainaiz, laincoaren dispensationez, cein eman içan baitzait çuec baithara, laincoaren hitzaren complitzeco: **26** Cein baita, secula eta adin guciéz gueroztic estaliric egon içan den mysterioa, baina orain manifestatu içan çaye haren sainduey. (aiõn g165) **27** Ceiney laincoac eçagut eraci nahi vkan baitraue, ceric den mysterio hunetaco gloriaren abastassuna Gentilén artean, cein baita Christ çuetan, gloriázco sperançá: **28** Cein guc predicatzen baitugu, admonestatzen dugularic guiçon gucia, eta iracasten dugularic guiçon gucia sapientia orotan: guiçon gucia perfect eguin deçagunçát Iesus Christ launean. **29** Hartacotzat traballatzen-ere naiz, combatitzen naicela haren operatione nitan botheretsuqui obratzen duenaren araura.

2 Ecen nahi dut daquiçuen cein batailla handia dudan çuengatic eta Laodiceacoacgatic, eta haraguiari ene presentia ikussi eztuten guciacgatic: **2** Consola ditecençát hayén bihotzac, elkarrequin charitatez iunctaturic, eta adimendu guerthuqui seguratuaren abastassun gucian, gure lainco eta Aitaren eta Christen mysterioaren eçagutzetan. **3** Ceinetan sapientiazco eta scientiazco thesaur guciac gordeac baitirade. **4** Eta haur erraiten dut nehorc goga eraciteco hitzez engana etzaitzatençát. **5** Ecen gorputzez absent banaiz-ere, spirituz ordea çuequin naiz, alegueratzen naicelaric eta ikusten dudalaric çuen reguelá, eta Christ baithan duçuen fedearen fermutassuna. **6** Beraz Iesus Christ launa recebitu vkan duçuen beçala, hartan ebil çaitetzte: **7** Erro eguinac eta edificatuac çaretelaric hartan, eta fedean confirmatuac, iracatsi içan çaretan beçala, abundos çaretelaric hartan remerciamentuerequin **8** Beguirauçue nehorc pilla etzaitzaten philosophiaz eta enganio vanoz, guiçonén ordenancén araura, munduco rudimenten araura,

eta ez Christen araura: 9 Ecen hartan habitatzen da diuinitatezco bethetassun gucia corporalqui. 10 Eta çarete hartan complituac, cein baita Principaltassun eta Bothere guciaren buruâ. 12 Harequin ohortze içanic Baptismoaz, ceinez harequin batean resuscitatu-ere baitzarete, laincoaren fede botheretsuqui operatzen duenaz, ceinec hura hiletaric resuscitatu vkan baitu. 13 Eta çuec hilac cinetelaric bekatuetan eta çuen haraguiaren preputioan, harequin batean viuificatu vkan çaituzte, çuey bekatu guciac barkaturic, 14 Eta iraunguiric ordenancetan gure contra cen obligançâ, cein baitzén gure contrario, baina harc kendu vkan du hura artetic, crutzeari eratchequiric: 15 Eta billuciric Principaltassunac, eta Bothereac monstrañçatan eraman vkan ditu publicoqui heçaz hartan triumphaturic. 16 Nehorc bada etzaitzela condemna ianean, edo edanean, edo besta egunaren, edo ilhargui berriaren, edo Sabbathoén respectuz: 17 Cein baitirade ethorteco ciraden gaucén itzal, baina gorputza Christena da. 18 Nehorc ezteçala çuen gainean seignoria bere placerera humilitatez, eta Aingueruén cerbitzuz, ikussi ezituen gaucetara bere buruâ auançatuz, bere haraguiaren adimenduz erhoqui hanturic: 20 Bada baldin hil baçarete Christequin munduco rudimentez den becembatean, cergatic nehorc ordenançaz cargatzen çaituzte, munduan vici bacinete beçala? 21 Hala nola, Ezteçala ian, Ezteçala dasta, Ezteçala hunqui. 22 Guiçonon manamenduén eta doctrinén araeuzco gauça hauc gucioc vsança berez galdu doaça. 23 Badaric-ere gauça hauc badute cerbait sapientia irudi bere vorondatezco deuotionean, eta spirituzco humilitatean, eta gorputza guppida ez tuten becembatean: ez tirade ordea eceinere preciotaco, ceren haraguia ressatiatzen duten gaucetara beha baitaude.

3 Bada baldin resuscitatu içan baçarete Christequin, garayan diraden gauçac bilhaitzaçue, non baita Christ laincoaren escuinean iarria. 2 Garaico gaucetan pensa eçaçue, ez lurraren gainecoetan. 3 Ecen hil içan çarete, eta çuen vicitzea gordea da Christequin laincoa baithan. 4 Baina Christ aguer dadinean cein baita gure vicia, orduan çuec-ere aguerturen çarete gloriatan. 5 Mortificaiztaçue bada çuen membro lurraren gainecoac, paillardičâ, cithalqueriâ, appetitu desordenatua, guthicia gaichtoa, eta auaritiâ, cein baita idolatria. 6 Gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirâ desobedientiazco haourrén gainera. 7 Ceinetan çuec-ere ebili içan baitzarete noizpait, hetan vici cinetenean. 8 Baina orain ken itzaçue çuec-

ere hec guciac, hira, colera, malitia, gaitzerraitea, minçatze deshonesto çuen ahotic appart. 9 Gueçurric ezterraçuela batac bercearen contra, eraunciric guiçon çaharra bere eguitatequin, 10 Eta iaunciric berria, cein arramberritzen baita eçaguttez, hura creatu duenaren imaginaren araura. 11 Non ezpaita Grecquic ez luduric, Circoncisioneric ez Preputioric, Barbaroric ez Scytheric, sclaboric ez libreric: baina gucia eta gucietan Christ. 12 Vezti çaitetzte bada laincoaren elegitu, saindu eta maite anço, misericordiazco halsarrez, benignitatez, humilitatez, emetassunez, spiritu patientez: 13 Supportatzen duçuelaric batac bercea, eta barkatzen draucaçuelaric elkarri, baldin cembeitec berceren contra kereillaric badu: nola Christec-ere barkatu vkan baitrauçue, hala çuec-ere. 14 Eta hauen gución gainera vezti çaitetzte charitatez, cein baita perfeccionezco lotgarria. 15 Eta laincoaren baqueac regna beça çuen bihotzetan, ceinetara deithuac-ere baitzarete gorputz batetan, eta çareten gratioso. 16 Christen hitza habita bedi çuetan largoqui sapientia gucierequin: iracasten eta admonestatzen duçuela elkar psalmuz, laudorioz, eta cantu spiritualez remerciamenturequin, cantatzen draucaçuela çuen bihotzean launari. 17 Eta cerere eguin baitegaçue hitzez edo obraz, Iesus launaren icenean eguiçue, esquerrac emaiten drautzaçuela gure lainco eta Aitari harçaz. 18 Emazteâc, çareten suiet çuen senharretara, bide den beçala gure launean. 19 Senharrâc, on erizteçue çuen emaztey, eta etzaitetzela samint hayén contra. 20 Haourrâc, obeditzaçue aitâc eta amâc gauça gucietan: ecen haur launari placent çayó. 21 Aitâc, eztiztaçuela tharrita çuen haourrac: gogoa gal ezteçatençât. 22 Cerbitzarîac, obeditzaçue gauça gucietan çuen nabussi carnalac, ez beguiaren araura cerbitzatzen dituçuela, guiçonén gogara eguin nahi bacindute beçala, baina bihotzeco simplicitaterequin, launaren beldur çaretelaric. 23 Eta cerere baitaguçue, gogotic eguiçue launari anço eta ez guiçoney anço. 24 Daquicuelaric ecen launaganic recebituren duçuela heretageco alocairuâ, ecen Christ launa cerbitzatzen duçue. 25 Baina iniustoqui eguiten duenac, recebituren du iniustoqui eguin duqueena: eta ezta personén acceptioneric.

4 Nabussiâc eguiçue çucena eta eguimbidea cerbitzariey, daquicuelaric ecen çuec-ere baduçuela laun-bat ceruétan. 2 Orationetan perseuera eçaçue, hartan veillatzen duçuelaric remerciamenturequin. 3 Othoitç eguiten duçuelaric elkarrequin guregatic-ere hitzaren borthâ laincoac irequi dieçagunçât, Christen mysterioaren

denuntiatzeco, ceinagatic presoner-ere bainaiz. 4 Hura manifesta deçadançát, minçatu behar dudan beçala. 5 Çuhurqui ebil çaitetze campocoetara, demborá recrubarzen duçuelaric. 6 Çuen hitza bethiere biz gatzez confitua gratiarequin, batbederari nola ihardetsi behar draucaçuen daquiçuençát. 7 Ene equiteco guciac notificaturen drauzquiçue Tychique gure anaye maiteac, eta ministre fidelac, eta gure launean ene cerbitzari quideac: 8 Cein igorri vkan baitut çuetara berariaz, eçagut ditzançát çuen eguitecoac, eta consola ditzançát çuen bihotzac, 9 Onesimo gure anaye fidelarequin eta maitearequin cein baita çuenetatic, hec alde hunetaco eguiteco guciéz auertituren çaitutzéz. 11 Eta Iesus lusto deitzen denac, cein baitirade circoncisionetic, hauc solament ditut aiutaçale laincoaren resumán, eta ene solageamendutaco içan dirade. 12 Salutatzen çaituzte Epaphras çuenac, Christen cerbitzariac, bethiere bataillatzen delaric çuengatic othoizetan, çaudetençát perfecto eta complitu laincoaren vorondate gucian: 13 Ecen haur harçaz testificatzen dut, ecen zelo handia duela çuengatic eta Laodicean, eta Hyerapolen diradenacgatic. 14 Salutatzen çaituztez Luc medicu maiteac, eta Demasec. 15 Salutaitzaçue Laodicean diraden anayec, eta Nympha, eta haren etchean den Eliçá. 16 Eta epistola haur çuec baithan iracurri datenean, eguiçue Laodiceacoén Eliçan-ere iracur dadin: eta Laodiceatic scribatua, çuec-ere iracur deçaçuen. 17 Eta erroçue Archipperi, Gogoia eçac gure launean recebitu vkan duàn administrationea compli deçançát. 18 Salutationea, ene Paulen escuz. Çareten orhoit ene estecaduréz. Gratia dela çuequin. Amen.

1 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc Thessaloniceanoén Eliça, lainco Aitán eta Iesus Christ gure launean denari, Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **2** Esquerrac emaiten drautzagu laincoari bethiere çueçaz gucióz, memorio çueçaz eguiten dugula gure othoizetan: **3** Paussu gabe orhoitzen garelaric çuen fedearen verthuteaz, eta çuen charitatearen traillauez, eta çuen sperañaren patientiáz Iesus Christ gure launean, gure lainco eta Aitaren aitzinean: **4** Daquigularic, anaye maiteác, çuec laincoaz elegituac çaretela: **5** Ecen gure Euangelioa consistitu iça da çuec baithan ez hitzean solament, baina verthutean-ere, eta Spiritu sainduan, eta segurança handitan, daquiçuen beçala nolaco iça garen çuen artean çuengatic. **6** Çuec-ere gure imitaçale eguin iça çarete eta launaren, recebituric hitza anhitz tribulationerequin, Spiritu sainduaren bozcariorequin: **7** Hala non Macedonian eta Achaian sinhesten duten gucién exemplu iça baitzarete. **8** Ecen çuetaric soinu eguin vkan du laincoaren hitzac, ez solament Macedonian eta Achaian, baina leku orotan-ere çuen fede lainco baithangoa diuulgatu iça da, hala non ezpaitugu mengoa deus erran deçagun: **9** Ecen beréc guçaz contatzen duté cer sartzea vkan dugun çuetara, eta nola conuertitu iça çareten laincoagana idoletaric, cerbitza cineçatençát lainco vicia eta eguiacoa: **10** Eta haren Seme Iesusen beguira cinaudetençát ceruètaric, cein resuscitatu vkan baitu hiletaric, cein baita, gu ethorteco den hiratic deliurutzen gaituena.

2 Ecen ceuroc badaquiçue, anayeác, gure çuec baitharaco sartzea nola eztén vano iça: **2** Baina are, daquiçuen beçala, lehenetic affligitu eta iniuriatu iça baguinen-ere Philippesen, hardieça hartu vkan dugu gure laincoan, çuey laincoaren Euangelioaren predicatzera combat handirequin. **3** Ecen gure exhortationea ezta abusioez, ez vileniaz, ez enganiorequin iça: **4** Baina nola laincoaz approbatu iça baicara Euangelioaren predicationea eman lequigun, hala minçatzen gara, ez guionén gogara eguin nahi baguendu beçala, baina laincoaren, ceinec gure bihotzac approbatzen baititu. **5** Ecen behinere lausenguzco hitzez eztugu vsatu vkan, daquiçuen beçala: ezeta auaritatiaco occasionez: lainco da testimonio. **6** Eta guionetaric eztugu gloriaric bilhatu vkan, ezeta çuetaric, ez bercetaric, grauitate eduqui ahal guenduqueelaric, Christen

Apostolu beçala. **7** Baina iça gara eme çuen artean, vnhide batec bere haourrac delicatuqui hatzen balitu beçala. **8** Hunela çuetara affectionatuac guinelaric, desir guenduen çuey partizera ez solament laincoaren Euangelioa, baina gure arima propriac-ere, ceren guçaz onhetsiac baitzineten. **9** Ecen orhoit çarete, anayeác, gure traillauez eta nequeaz: ecen gau eta egun languiten ari guinela, çuetaric nehoren phorogu ezguinençát, predicatu vkan dugu çuec baithan laincoaren Euangelioa. **10** Çuec testimonio çarete eta lainco, nola sainduqui eta iustoqui, eta i reprothcu gabe çuen, sinhetsi duçuenón artean conuersatu vkan dugun. **11** Daquiçuen beçala, nola çuetaric batbedera, aítac bere haourrac beçala, auertitzen guenduen. **12** Eta consolatzen eta requeritzen, ebil cindeizten bere resumara eta gloriara deitzen çaituzten laincoari dagocan beçala. **13** Halacotz guc-ere esquerrac emaiten drauzquiogu laincoari paussuric gabe, ceren laincoaren hitzaren predicationea gureganic recebitu vkan duçuenean, recebitu vkan baituçue, ez guionén hitz beçala, baina (nola eguiaczqui baita) laincoaren hitz beçala, ceinec obratzen-ere baitu çuetan sinhesten duçuenotan. **14** Ecen çuec, anayeác, imitaçale eguin iça çarete laincoaren Eliça ludean diradenén Iesus Christean, nola gauça berac suffritu vkan baituçue çuec-ere çuen natione berecoetaric, hec-ere luduetaric beçala: **15** Ceinéc Iesus launa-ere hil vkan baituté, eta berén Propheta propriac, gu-ere persecutatu vkan gaituzté, eta eztride laincoaren gogaraco, eta guion gucién contrario dirade: **16** Gu empatchatzen gaituztelaric Gentiley minçazetic salua ditecençat, bethi compli ditzatençát bere bekatuac: ecen hetara heldu iça da hirá finerano. **17** Eta gu, anayeác, çuetaric separaturic dembora appurbatetacotz ikustez, ez bihotzez, hambat cineçago emlegatu iça gara çuen beguihartearen ikustera, desir handirequin. **18** Halacotz ethorri nahi iça gara çuetara (ni Paul behinçát) behin eta berriz, baina empatchatu vkan gaitu Satanec. **19** Ecen ceric da gure sperança, edo bozcarioa, edo gloriagarico coroa? ala ez cuec-ere Iesus Christ gure launaren aitzinean haren aduenimenduan? **20** Segur çuec çarete gure gloriá eta bozcarioa.

3 Halacotz guehiagoric ecin pairatuz, on irudi iça çaiçu gueuroc Athenesen gueldi guentecen. **2** Eta igorri vkan dugu Timotheo gure anaye eta laincoaren ministrea eta Christen Euangelioan gure aiutaçalea, çuen confirmatzera eta exhortatzera çuen fedearen gainean: **3** Nehor trubla eztadinçát afflictione hautan: ecen ceuroc badaquiçue hartaco ordenatuac

garela. 4 Ecen çuec baithan guinean aitzinetic erraiten guendrauçuen ecen afflictione iragan behar vkanen guenduela, heldu-ere içan den beçala, eta badaquiçue. 5 Halacotz nic-ere guehiagoric ecin pairatuz, hura igorri vkan dut çuen fedea eçagut neçançât, tentaçaleac nolazpeit tentatu centuquezten beldurrez, eta ezdeustu ezlicén gure travailua. 6 Eta heuraguiric ezuela ethorri cenean Timotheo çuetaric guregana, eta declaratu cerauzquigunean çuen fedea eta charitatea, eta nola duçuen guçaz memorio ona bethiere, desiratzen gaituçuelaric ikustera, guc-ere çuec beçala: 7 Halacotz içan gara consolatua, anayeác, çuetan, gure afflictione eta tribulatione orotan, çuen fedeez. 8 Ecen orain gara vici, baldin çuec fermu baçaudente launean. 9 Ecen cer remerciamentu laincoari renda ahal deçaqueogu çueçaz, gure laincoaren aitzinean çuen causaz alegueratzen garen alegrança guciagatic? 10 Gau eta egun abundantquiago othoitz eguiten dugula ikus deçağunçât çuen beguithartea, eta compli deçağunçât çuen fedean peitu dena. 11 Bada, gure lainco eta Aitac, eta Jesus Christ gure launac chuchent deçala gure çuetaratco bidea. 12 Eta çuec launac multiplica eta abunda eraci çaitzatala elkarganaco eta gucietaraco charitatean, gu-ere çuetara beçala: 13 Confirma ditzançât çuen bihotzac reprotchu gabe saindutassunean gure lainco eta Aitaren aitzinean, Jesus Christ gure launaren bere saindu guciequilaco aduenimenduco.

4 Gaineracoaz bada anayeác, othoizten çaituztegu, eta requeritzen Jesus launaz, gureganic recebitu vkan duçuen beçala, nola ebili behar çareten eta laincoaren gogaraco içan, guerotic guerora auançago çaitetzen. 2 Ecen badaquiçue cer manamenduc eman drauzquiçuegun Jesus launaren partez. 3 Ecen haur da laincoaren vorondatea, çuen sanctificationea, paillardicataric beguira çaitetzen: 4 Eta iaquin deçan çuetaric batbederac bere vnciaren posseditzen sanctificationerequin eta ohorerequin: 5 Ez guthiciataco affectionerequin, Gentil laincoa eçagutzen ez tutenen ançora. 6 Nehorc ezteçala aurizqui edo engana bere anayea eceinere eguitecotan: ecen launa gauça hauen gucién mendeçaçale da, nola lehen-ere erran eta testificatu baitrauçuegu. 7 Ecen ezgaitu deithu vkan laincoac cithalqueriatarata, baina sanctificationetara. 8 Bada gauça hauc arbuyatzen dituenac, eztu guiçon-bat arbuyatzen, baina laincoa, ceinec bere Spiritu saindua gutan eçarri-ere vkan baitu. 9 Anayetassunezco charitateaz den becembatean,

eztuçue mengoaric scriba dieçaçuedan ecen ceuroc laincoaz iracatsiac çarete, elkar onhets deçaçuen. 10 Ecen eguiten-ere baduçue haur Maeedonia gucian diraden anayeac: baina othoizten çaituztegu, anayeác, guerotic guerora auançago çaitetzen, 11 Eta pena eçar deçaçuen baquez içatera, eta çuen eguiteco proprién eguitera, eta çuen escu propriéz languitera, manatu çaituztegun beçala: 12 Campotic diradenetara honestqui perporta çaitetzençât, eta deusen beharric eztuçuençât. 13 Eta eztu nahi çuec ignorant çareten, anayeác, lo daunçané den becembatean, contrista etzaitetzençât, berce goitico sperançaric ez tutenac-ere beçala. 14 Ecen baldin sinhesten badugu Jesus hil eta resuscitatu dela, halaber Jesus launean lo daunçanac-ere laincoac erekarriren ditu harequin. 15 Ecen haur erraiten drauçuegu launaren hitzez ecen gu viciric goitico garatenoc launaren aduenimenduan ezgaitzaitzela aitzinduren lo daunçateney. 16 Ecen launa bera exhortationezco oihurequin, eta Archangelu vozequin, eta laincoaren trompettarequin iautsiren da cerutic: eta Christean hilac resuscitaturen dirade lehenic: 17 Guero gu viciric goitico garatenoc, harrapaturen garate hequin batean hodeyetan launaren aitzinera airetan: eta halaz bethi launarequin içanen gara. 18 Bada, consola eçaçue elkar hitz hauçaz.

5 Demboréz eta momentéz den becembatean, anayeác, ezta mengoaric scriba dieçaçuedan. 2 Ecen ceuroc badaquiçue vngui ecen launaren eguna ethorriren dela, ohoina gauaz beçala. 3 Ecen erran deçatenean, Baque eta segurança: orduan gainera ethorriren çaye vstegaberico destructionea, içorra denari mina beçala, eta ez tirade itzuriren. 4 Baina çuec, anayeác, etzarete ilhumbear, non egun harc, ohoinac eguiten duen beçala, ardiets çaitzaten. 5 Çuec gucioc arguiaren haour çarete, eta egunaren haour: ezgara gauaren edo ilhumbearen haour. 6 Ezgaunçala bada lo berceac beçala, baina gauden iratzarri eta garén sobre. 7 Ecen lo daunçanac, gauaz lo daunça: eta horditzen diradenac, gauaz dirade hardi. 8 Baina gu egunaren garenoc, garén sobre, fedezco eta charitatezco halacretaz veztituac, eta casquet orde, saluamendutaco sperançáz. 9 Ecen ezgaitu ordenatu laincoac hiracotzât, baina saluamenduaren vkaitecotzât Jesus Christ gure launaz, 10 Cein guregatic hil içan baita: bagaude iratzarri, ala bagaunça lo, harequin batean vici garén. 11 Harren, exhorta eçaçue elkar, eta edifica eçaçue batac bercea, eguiten-ere duçuen beçala. 12 Halaber othoizten çaituztegu, anayeác, eçagut ditzaçuen çuen

artean traillaizen diradenac, eta çuen gaineco diradenac gure launear, eta çuen admonestaçaleac: **13** Eta amorio handitan eduqui ditzaçuen, eguiten dutén obragatic. Auçue baque elkarren artean. **14** Halaber othoitz eguiten drauçuegu, anayeác, admonesta ditzaçuen vicitze desordenatutacoac, consola ditzaçuen gogo chipitacoac, sustenga ditzaçuen flaccuac, çareten spirituz patient gucietara. **15** Beguirauçue nehorc ezteçón gaitza gaitzagatic nehori renda: baina vnguiari bethi çarreitzate, bata berceagana eta gucietara. **16** Bethiere çareten aleguera. **17** Pausu gabe othoitz eguiçue. **18** Gauça gucietan esquerrac emainzquiçue: ecen haur da laincoaren çuetaraco vorondatea lesus Christez. **19** Spiritua ezteçaquela iraungui: **20** Prophetiác ezteçaquela menosprecia. **21** Gauça guciac experimentaitzaçue: on denari çatchetzate: **22** Gaizquiaren irudi orotari beguira çaitetzte. **23** Bada lainco baquezcoac ossoqui sanctifica çaitzatela: eta çuen spiritu gucia eta arima eta gorputza hoguen gabe, lesus Christ gure launaren aduenimenduco beguira ditecela. **24** Fidel da çuec deithu çaituztena, eguinenere badu. **25** Anayeác, othoitz eguiçue guregatic. **26** Salutaitzaçue anaye guciac pot saindurequin. **27** Requeritzen çaituztet launaren partez iracur daquién epistola haur anaye saindu guciy. **28** lesus Christ gure launaren gratia dela çuequin. Amen.

2 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc gure lainco Aitan eta Iesus Christ gure launean Thessaloniceanoen den Eliçari: **2** Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac eman behar drauzquiogu laincoari bethiere çuengatic, anayeác, raçoina den beçala, ceren hagituz handitzen den çuen fedea eta ceren abundatzen den çuen guciotarie batbederaren elkarganaco charitatea: **4** Hala non gueuror çuengatic gloriatzen baicara laincoaren Elicetan, çuen persecutione eta iragaiten dituçuen afflictione guciotaco patientiáz eta fedez: **5** Cein baitirade laincoaren iugemendu iustoaren signale, laincoaren resumaren digne eguin çaitetzençát, ceinagatic suffritzen-ere baituçe: **6** Ecen gauça iustoa da laincoa baithan, çuec affligitzen çaituzteney, afflictione renda diecén **7** Eta çuey affligitzen çareteny solageamendu gurequin, aguer dadinean Iesus launa cerutic bere puissanciaco Aingueruèquin, **8** Suzco garrequin, mendecatzen delaric laincoa eçagutzen eztutenéz, eta Iesus Christ gure launaren Euangelioari behatzen etzaiçuzionéz: **9** Cein punituren baitirade punitione eternalcz, condemnaturic launaren presentiaz eta haren botherearen gloriáz: (aiōnios g166) **10** Dathorrenean glorificatu dençát bere sainduetan, eta miragarri eguin dadinçat sinhesten duten gucietan (ceren gure çuec baitharaco testimoniagea sinhetsi içan baita) egun hartan: **11** Causa hunegatic-ere othoitz eguiten dugu bethiere çuengatic, çuec vocationearen digne gure laincoac eguin çaitzatençat, eta compli deçan bere ontassunaren placer on gucia, eta fedea obrá botheretsuqui: **12** Glorifica dadinçat Iesus Christ gure launaren icena çuetan, eta çuec hartan, gure laincoaren eta Iesus Christ launaren gratiaren araura.

2 Othoitz eguiten drauçuegu bada, anayeác, Iesus Christ gure launaren aduenimenduaz eta gure harenganaco biltzarreaz. **2** Etzaitzeten bertan adimenduz erauz, eta etzaitzeten trubla ez spirituz, ez hitzez, ez epistolaz, guçaz scribatua baliz beçala, Christen eguna bertan baliz beçala. **3** Nehorc etzaitzabela seduci eceinere maneraz: ecen egun hura ezta ethorrinen non reuoltamendua lehen ethor eztatadin, eta manifesta eztatadin bekatutaco guçona, perditionezco semea, **4** Cein opposatzen eta alchatzen baita lainco erraiten eta adoratzen den guciren contra: hala non hura iainco beçala, laincoaren templean iarten baita, bere buruá eracusten duela ecen iainco

dela. **5** Ala etzarete orhoit ecen oraino çuequin nincela, gauça hauc erraiten nerauzquiçuela? **6** Eta orain cerc daducan badaquiçe, hura manifesta dadinçat bere demborán. **7** Ecen ia eguiten da iniquitatezco mysterioa: solament orain daducanac, eduquiren du ken daiteno artetic. **8** Eta orduan manifestaturen da gaichtoa, cein launac deseguinen baitu bere ahoco Spirituaz, eta bere aduenimenduco claretateaz abolituren. **9** Hura diot ceinen ethortea baita Satanen operationearen araura, puissança gucirequin eta signorequin eta gueçurrezco miraculerequin: **10** Eta iniquitatezco abusione gucirequin galtzen diradenean, ceren eguiaren amorioa ezpaitute recebitu vkán saluatu içateco. **11** Eta halacotz igorriren draue laincoac abusionezco operationea, gueçurra sinhets deçatençát: **12** Condemna ditecençat eguia sinhetsi vkan eztuten guciac, baina iniquitatean placer hartu vkan dutenac. **13** Baina guc, launaz onhetsi anayeac, behar drauzquiogu bethi esquerrac eman laincoari çueçaz, ceren hatseandanic elegitu baitzaituzte laincoac saluamendutara Spirituaren sanctificationez, eta eguiazco fedez: **14** Ceinetara deithu vkan baitzaituzte gure Euangelioaz Iesus Christ gure launaren gloriaren acquisitionetacotz. **15** Halacotz, anayeác, çaudete fermu eta educaçe ikassi duçuen doctriná, bada gure hitzez bada epistolaz. **16** Bada Iesus Christ gure laun berac, eta gure lainco eta Aita onhetsi gaituenac, eta eman consolatione eternala eta sperança ona gratiaz, (aiōnios g166) **17** Consola ditzala çuen bihotzac, eta confirma çaitzabela hitz eta obra on orotan.

3 Gaineracoaz, anayeác, othoitz eguiçe guregatic, launaren hitzac laster daguiñçat, eta glorifica dadin çuec baithan-ere beçala: **2** Eta gu deliura gaitecen gende desordenatu eta gaichto hautaric: ecen fedea ezta gucién. **3** Baina fidel da launa, ceinec confirmaturen baitzaituzte eta beguiraturen gaichtoaganic. **4** Asseguratzen-ere bagara launean çueçaz, ecen denuntiatzen drauzquiçuegun gauçác eguiten-ere badituçuela eta eguinen. **5** Bada launac chuchent ditzala çuen bihotzac laincoaren amoriora, eta Christen beguira egoitera. **6** Anayeác, denuntiatzen drauçuegu halaber Iesus Christ gure launaren icenean, separa çaitzeten anaye desordenatuqui eta ez guregatic recebitu duen doctrinaren araura ebiltzen den orotarie. **7** Ecen ceuroc badaquiçe nola imitatu behar gaituçuen: ecen ezgara desordenatuqui maneyatu içan çuen artean. **8** Eta eztugu nehoren oguia dohainic ian: baina traillairequin eta nequerequin gau eta egun

languiten ari guinadela, çuetaric nehoren phorogu ez guinadençát. **9** Ez bothere eztugunez, baina gure buruén çuey exemplutan emaitagatic, imita gaitzaçuençat. **10** Ecen çuequin guinadenean-ere haour denuntiatzen guendrauçuen, ecen baldin cembeit travaillatu nahi ezpada, ian-ere ezteçan. **11** Ecen ençuten dugu çuen artean badiradela batzu desordenatuqui dabilzanic, deus ari eztiradelaric, baina curiosqui vici diradelaric. **12** Bada halaco diradeneý denuntiatzen drauegu, eta othoitz eguiten Iesus Christ gure launaz sossegurequin travaillatzen ari diradela bere oguia ian deçaten. **13** Eta çuec, anayeác, etzaitzeltela enoya vngui eguitez. **14** Eta baldin cembeitec gure hitza obeditzen ezpadu, epistolaz hura nota eçaçue: eta ezteçaçuela conuersa harequin, ahalque duençát: **15** Guciagatic-ere etsay beçala ezteçaçuela eduqui, baina admonesta eçaçue anaye anço. **16** Bada laun baquezcoac bethiere diçuela baquea manera gucian. launa dela çuequin gucioquin. **17** Salutationea, ene Paulen escuz, baita seignale ene epistola gucietan: hunela scribatzen dut. **18** Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin.

1 Timoteori

1 PAVLEC, lainco gure Saluadorearen eta gure sperança Iesus Christ launaren manamenduz Iesus Christen Apostolu denac, **2** Timotheo neure eguiazco semeari fedean, Gratia dela hirequin, misericordia eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **3** Othoitz eguin draudan beçala Ephesen egon andin, Macedoniarát ioaiten nincenean, eguin eçac, denuntia dieceançat batzuey ezteçaten bercelaco doctrinac iracats. **4** Eta eztiecten behá elhe çarretara eta genealogia fin gabetara, ceinéc lehen, questioneac engendratzen baitituzte ecen ez laincoaren edificacione fedea dena. **5** Bada manamenduaren fina duc charitate bihotz chahutic eta conscientia onetic dena eta fictione gaberico fedetic. **6** Gauça hautaric batzuey erauciric conuertitu içan dituc elhe vanotara: **7** Legueo doctor içan nahi diradelaric eta aditzen eztituztelaric erraiten eta asseguraten dituzten gauçac. **8** Eta baceaquigu ecen ona dela Leguea, baldin nehorc harçaz bidezqui vsatzen badu. **9** Daquigularic ecen Leguea eztela iustoagatic iarri, baina gaichtoagatic eta desobedientagatic: laincoaren menospreçiaçaleagatic eta vicitze gaichtotacoagatic, religioneric eztaducatenagatic eta profanoagatic, aita-amén hiltzaleagatic eta guicerhaileagatic: **10** Paillartagatic, bugreagatic, guiça ebatsleagatic, gueçurtiagatic, desperiuruagatic, eta baldin deus bereric doctrina sanoaren contratacoric bada. **11** Cein doctrina baita lainco benedicatuaren Euangelio gloriaczco niri cargutan eman içan çaitadanaren araura. **12** Eta esquer emaiten diarocat ni fortificatu nauenari, cein baita, Iesus Christ gure launa: ceinéc fidel estimatu vkan bainau, bere cerbitzuan eçarriric: **13** Ni, lehen bainincén blasphemaçale eta persecutaçale eta iniuriaçale: baina misericordia eguin içan ciatadac: ecen ignorantiaz eguin vkan diat, fedea eznuelaric. **14** Baina garaihu içan duc gure launaren gratia federequin eta dilectionerequin cein baita Iesus Christean. **15** Haur duc hitz segura, eta recebi deçagun guciç dignea, ecen Iesus Christ ethorri içan dela mundura bekatorén saluatzera, ceinetic lehen baina ni. **16** Baina hunegatic misericordia eguin içan ciatadac, nitan lehenic eracuts leçançat Iesus Christec clementia gucia, exemplu nincençat hura baithan vicitze eternaleracotzat sinhetsiren çutenén. (aiónios g166) **17** Bada Regue eternalari, immortalari, inuisibleari, lainco çuhur berari dela

ohore eta gloria secula seculacotz. Amen. (aión g165) **18** Manamendu haur gommendatzen drauat, Timotheo ene semé, aitzinetic hiçaz içan diraden prophetiën araura, heçaz bataillatze onez batailla adinçat: **19** Dualaric fede eta conscientia ona: hura batzuc iraitzirc, fedeaç galtze eguin vkan dié. **20** Ceinetic baitirade Hymeneo eta Alexander: hec Satani eman dirautzat, ikas deçatencát guehiagoric ez blasphemetzen.

2 Exhortatzen aut bada gauça guciën aitzinetic eguin ditecen requestac, othoizteac, supplicationeac, eta remerciamenduac guiçon guciagatic: **2** Regueagatic, eta dignitatetan diraden guciagatic, vicitze baquezoa eta emea eraman deçagunçat pietate eta honestate gucierequin. **3** Ecen haur gauça ona eta atseguinetacoa duc lainco gure Saluadorearen aitzinean, **4** Ceinéc nahi baitu gende guciac salua ditecen, eta eguiaren eçagutzera ethor ditecen. **5** Ecen laincobat duc eta arartecobat laincoaren eta guiçonén artean, Iesus Christ guiçon eguinic: **6** Ceinéc bere burua eman vkan baitu rançoinetan guciagatic: testimoniage içateco bere demborán: **7** Ceinen publicaçale eta Apostolu ni ordenatu içan bainaiz (egua cioat Christean etzioat gueçurric) Gentilén Doctor federequin eta eguierequin. **8** Nahi diat bada guiçonéc othoiz daguiten leku orotan escuac chahuric alchatzen dituztelaric hira eta questione gaberic. **9** Halaber emazteac-ere abillamendu honestez ahalquerequin eta modestiarequin acotra ditecen, ez bilo içurtzeç, edo vrrhez edo perlaz, edo abillamendu soberanciatacoz: **10** Baina (emazte laincoaren cerbitzatez professione eguiten duteney dagoten beçala) obra onez. **11** Emazteac silentiorequin ikas beça suiectione gucierequin. **12** Ecen emazteari iracastea, eztiarocat permetitzen, ezeta guiçonaren gainean autoritatez vsatzea, baina den silentiotan. **13** Ecen Adam lehenic formatu içan duc, guero Eua. **14** Eta Adam eztuc seducitu içan, baina emaztea reducitu içanic, transgressionearen causa içan duc. **15** Baina saluatuça içanen duc haur engendratzeç, baldin egon bada di fedean, eta dilectionean, eta sanctificationean modestiarequin.

3 Hitz segura duc haur, Baldin nehorc, Ipizpicu içatera desiratzen badu, obra excellentbat desiratzen dic: **2** Baina behar dic Ipizpicuac içan irreprensibile, emazte bakoitz baten senhar, vigilant, sobre, modest, estrangerén ostataz gogotic recebiçale, iracasteco carazco: **3** Ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabaizte deshonestaren guthicioso, baina benigno, ez reuoltari, ez auaritoso: **4**

Bere familia honestqui gobernatzan duelaric, bere haourrac suiectionetan eduquiten dituelaric honestate gucirequin: 5 (Ecen baldin edoceinec bere etchearen gobernatzan ezpadaqui, nolatan laincoaren Eliçari gogoa emanen drauca?) 6 Ez apprendiz berri, vrguluz hanturic deabruaren condemnationera eror eztadinçat. 7 Behar dic are harc duen testimoniage ona campocoetaric-ere: reprotchutara eta deabruen laçora eror eztadinçat. 8 Diacréc halaber behar die içan honest, ez bi hitzetaco, ez mahatsarno anhitzari emanac, ez irabazte deshonestaren guthiciso: 9 Eduquiten dutelaric fedearan mysterioa conscientia chahurequin. 10 Eta hec-ere phoroga ditecen lehen, guero cerbitza deçaten, baldin reprotchu gabetaco badirade. 11 Halaber hayén emazteac diraden honest, ez gaitzerraile, baina sobre, leyal gauça gucietan. 12 Diacreac diraden emazte bederaren senhar, gobernatzan dituztelaric honestqui bere haourrac eta bere etcheac. 13 Ecen vngui cerbitzatu duqueitenéc grado ona aquisitzen dié beretzat, eta libertate handia Iesus Christ baithango fedean. 14 Gauça hauc scribatzen drauzqui, sperança dudalaric ecen sarri hiregana ethorriren naicela: 15 Eta baldin berancen badut, daquiançat nola behar den laincoaren etchean conuersatu, cein baita lainco viciaren Eliçá, eguiaren habea eta sustenguá. 16 Eta duda gabe, handi duc pietatearen mysterioa: ecen laincoa manifestatu içan dela haragui, iustificatu dela Spirituan, ikussi içan dela Aingueruèz, predicatu içan çayela Gentiley, sinhetsi içan dela munduan, goiti recebitu içan dela gloriara.

4 Bada Spirituac claroqui erraiten dic ecen azqueneco demboretan reuoltaturen diradela batzu fedetic spiritu abusaric behatzen çaitzela, eta deabruén doctriney, 2 Hypocrisiaz gueçurrac iracasten dituztenén doctriney, ceinén conscientia cauterizatua baita, 3 Defendatzan dutelaric ezconcea eta viandetaric iatea, cein laincoac creatu bairauzte vsatzeco remerciamenturequin fideley, eta eguiá eçagutu vkan duteney. 4 Ecen laincoaren creatura gucia duc on, eta deus ez iraitzeco, baldin remerciamenturequin recebitzen bada. 5 Ecen creaturá sanctificatu dihoac laincoaren hitzaz eta orationez. 6 Gauça hauc baldin proposa badietzéc anayey Iesus Christen ministre on aiçate, haci içanic fedearan, eta diligentqui iarrei qui atzayón doctrina onaren hitzetan. 7 Baina iraitzic fable profanoac eta atsoenac irudiac: eta exerci eçac eure buruá pietatean. 8 Ecen exercitacione corporala probetchu gutitaco duc: baina pietatea gauça gucietara probetchutaco duc,

presenteco vicitzearen eta ethortecoaren promessa duelaric. 9 Hitz segura duc haur, eta guci recebi dadin dignea. 10 Ecen halacotz traillaizten-ere gaituc, eta escarniatzen, ceren sperança baitugu lainco vician, cein baita guçon gucién Saluadore, eta principalqui fidelén. 11 Gauça hauc denuntiaizac eta iracats. 12 Nehorc hire gazetassuna ezteçala menosprecia: baina aicen fidelén exemplu hitzean, conuersationean, charitatean, spirituan, fedean, puritatean. 13 Ethor nadin artean, aquió iracurtzeari, exhortatzeari, doctrinari. 14 Ezteçala menosprecia hitan den dohaina, cein eman içan baitzaic prophetiaz, Ancianoén compainiaren escuén impositionearequin. 15 Gauça hauc practicaizac, eta aicén gauça hautan attento: hire auançamendua agueri dençat gucién artean. 16 Gogoa emoc eure buruári eta doctrinari: perseuera eçac gauça hautan: ecen baldin haur badaqui, eure buruá duc saluaturen eta hiri behatzen çaiçquianac.

5 Guçon ancianoa ezteçala dorpequi reprehendi, baina ezhorta eçac aita beçala: gazteac, anayec beçala: 2 Emazte çaharrac, amác beçala: gazteac, arrebác beçala castitate gucirequin. 3 Emazte alhargunac ohoraitzic, eguiatzqui alhargun diradenac. 4 Baina baldin cembet emazte alhargunec haourric, edo ilobassoric badu, ikas beçate lehenic berén etche proprira pietateren eracusten, eta burhassoetara ordainaren rendatzen: ecen haour duc on eta placent laincoaren aitzinean. 5 Bada eguiatzqui alhargun denac eta bera azquendu içan denac sperança dic laincoa baithan, eta perseueratzen dic othoizzetan eta orationetan gau eta egun. 6 Baina deliciosqui vici dena, viciric hila duc. 7 Gauça hauc bada denuntiaizac, irreprensibile diradençat. 8 Eta baldin edoceinec beréz eta principalqui etcheçoéz artharic ezpadu, fedez vkatu dic, eta duc infidela baino gaichtoago. 9 Emazte alharguna hauta bedi ez hiruroguey vrthe baino gutiagotacoa, senhar baten emazte içana: 10 Obra onetan testimoniage duena: eya haourrac haci ditueney, eya estrangerac alogatu ditueney, eya sainduén oinac ikuci ditueney, eya affligituac aiutatu ditueney, eya obra on orori ardura iarrei qui içan çayonez. 11 Baina alhargun gazteagoac refusaizac: ecen bridá largatu dutenean Christen contra, ezcondu nahi dituc. 12 Bere condemnationea dutelaric, ceren bere lehen fedea iraitzi vkan baitut. 13 Eta guehiago, alfer egoile-ere diradelaric ikasten dié etchez etche ebilten: eta eztiuc solament alfer egoile, baina edasle-ere, eta curioso, behar eztraden gaucéz dadassatelaric.

14 Nahi diat bada gazteac ezcon ditecen, haour daguiten, etchea goberna deçaten, occasioneric batre etsayari eztemoten gaizqui erraiteco. 15 Ecen ia baztu itzuli içan dituc Satanen ondoan. 16 Baldin edocein fidelec edo cembeit fidelsac baditu emazte alhargunac, aiuta bitza hec, eta eztaadin carga Eliçá, eguiazqui alhargun diradenén asco dençát. 17 Vngui presiditzen duten Ancianoac ohore doblaren digne estima bitez: principalqui hitzean eta doctrinán trabaiilatzen diradenac. 18 Ecen Scripturác erraiten dic, Idi bihitzen ari denari eztraucac ahoa lothuren. Eta, Languilea bere sariaren digne da. 19 Ancianoaren contra accusationeric ezteçála recebi biga edo hirur testimonioren azpian baicen. 20 Bekatu eguiten dutenac, gucién aitzinean reprehenditzac, berceac-ere baldur diradençát. 21 Requeritzen aut laincoaren eta Iesus Christ launaren eta Aingueru elegituén aitzinean, gauça hauc beguira ditzán, bata berceari preferitu gabe: deus eguiten ezuala alde batera makurtuz. 22 Escuac ezietzoala nehorì bertan eçar, eta ezteçála communica berceren bekatuetan, eure buruá pur beguireçac. 23 Hemendic harát ezteçála vric edan, baina mahatsarno gutibatez vsat eçar, eure estomacagatic, eta eure eritassun vssuacgatic. 24 Guiçon batzuén bekatuac aitzinean agueri dituc, eta aitzinean dihoaçac condemnationetan: eta batzuey ondoan-ere iarreiquiren ciaiztec. 25 Halaber obra onac-ere aitzinean agueri dituc: eta bercelaco diraden obrác, ecin estal daitezquec.

6 Vztarriren azpian diraden cerbitzari guciéc, bere nabussiac ohore ororen digne estima bitzate: laincoaren icena eta doctriná blasphema ezтитеcençát. 2 Eta nabussi fidelac dituztenéc, eztitzate la menosprecia ceren anaye diraden: baina aitzitic cerbitza bitzate, ceren fidelac eta onhetsiac diraden, ontassunean participant diradelaric. Gauça hauc iracats itzac eta exhorta. 3 Baldin nehorc berce doctrinaric iracasten badu, eta consentitzen ezpadu Iesus Christ gure launaren hitz sanoetan, eta pietatearen arauèzco doctrinán, 4 Hura hantua duc, deus eztaquialaric, baina erhotzen delaric questionén eta hitzezco contentionén ondoan, hetaric sortzen dituc inuidiá, gudua, iniuriác, suspicione gaichtoac, 5 Guiçon adimenduz corruptuén eta eguiatic priuatu diradenén disputatione vanoac, estimatzen dutelaric pietatea irabazte dela: retiradi halacoetaric. 6 Segur, irabazte handia duc pietatea contentamendurequin. 7 Ecen deus eztiagu ekarri mundura: segura duc eraman-ere deus ecin deçaquegula. 8 Baina vitançá dugularic eta cerçaz estal ahal gaitecen, heçaz

content içanen gaituc. 9 Ecen abrastu nahi diradenac, erorten dituc tentationetara eta laçora, eta anhitz desir erhotara eta caltetacotara, ceinéc hundatzen baititutze guiçonac destructionetara eta perditionetara. 10 Ecen gaitz gucién erroa auaritiá duc, cein desiraten dutelaric batzu erauci içan baitirade fedetic, eta bere buruác anhitz doloretan nahaspilatu vkan baititutzét. 11 Baina hic, laincoaren guiçoná, gauça hæy ihes eguiéc, eta iarreiquiren aiqui iustitari, pietateari, fedeari, charitateari, patientiari, emetassunari. 12 Fedearen combat ona combati eçar, lot aquio vicitze eternalari, ceinetera deiñu-ere baitaiz, eta confessione ona anhitz testimonioren aitzinean eguin vkan duc. (aiōnios g166) 13 Denuntiatzen drauat gauça guciac viuificatzen dituen laincoaren, eta Iesus Christen aitzinean, ceinec testificatu vkan baitu Pontio Pilateren azpian confessione ona: 14 Manamendu haur beguira deçán macula eta reprotchu gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimendurano: 15 Cein eracutsiren baitu bere demborán Prince benedicatuac eta bakoitzac, reguén Regueac eta iaunén launac: 16 Ceinec berac baitu immortalitate, nehor hurbil ecin daiten arguiari habitatzen delaric, cein ezpaitu guiçonec batec-ere ikussi, ez ecin ikus baiteçaque: ceini ohore eta indar seculacotz. Amen. (aiōnios g166) 17 Mundu hunetan abrast diradeneç denuntia iecéc, eztiraden arrogant, eta ezteçaten bere sperançá eçar fermutate gabeco abrastassunetan, baina lainco vician, ceinec emaiten baitrauzquigu abundosqui gauça guciac, vsatzeco: (aiōn g165) 18 Vngui eguin deçaten, obra onez abrast diraden, emaille on eta comptunquide onetaco diraden. 19 Thesaurizatzen dutelaric beretaco fundament on-bat ethorquicunera, ardiets deçatençat vicitze eternala. 20 O Timotheo, deposita beguireçac, ihes eguiten drauealaric oiñu vanoéy eta profanoey, eta falsuqui hala deitzen den scientiaco contradictioney: 21 Cein scientiaz professione eguiten çutelaric batzu fedetic erauci içan baitirade. Gratia dela hirequin. Amen.

2 Timoteori

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu laincoaren vorondatez denac, Iesus Christ baithan den vicitzearen promessaren araura, **2** Timotheo neure seme maiteari: gratia, misericordia eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **3** Esquer diaroat laincoari, cein cerbitzaten baitut neure aitzinecoacdanic conscientia purequin, nola paussu gabe baitut memorio hiçaz neure orationetan gau eta egun: **4** Hire ikusteco desir dudalaric, hire nigar chortez orhoitic, bozcarioz bethe nadinçât: **5** Orhoitzen naicela hitan den fictione gabeco fedez, cein lehenic habitatu içan baita hire amasso Loida baithan, eta hire ama Eunica baithan: eta segur nauc ecen hi baithan-ere habitatzen dela. **6** Causa hunegatic auisatzen aut vitz deçân ene escuén impositionez hitan den laincoaren dohaina. **7** Ecen eztiraucuc eman laincoac icapienetaco spiritubat, baina verthutetaco, eta dilectionetaco, eta adimendu sanotaco spiritubat. **8** Ezaiçela bada ahalque gure launaren testimoniageaz, ezeta niçaz, bainaiz haren presonér: baina aicén participant Euangelioico afflictionetan, laincoaren puissançaren araura: **9** Ceinec saluatu vkan baiquaitu, eta bere vocatione sainduaz deithu: ez gure obrén causaz, baina bere ordenançaren eta dembora eternalac baino lehen Iesus Christ baithan eman içan çaicun gratiaren causaz. (aiñonios g166) **10** Eta manifestatu içan duc orain Iesus Christ gure Saluadorearen ethortez, ceinec herioa-ere deseguin vkan baitu, eta arguira eman vicitzea eta immortalitatea Euangelioaz: **11** Ceinen publicaçale ni ordenatu içan bainaiz, eta Apostolu eta Gentilén doctor. **12** Halacotz gauça hauc-ere suffritzen citiat: guciagatic-ere eznauc ahalque: ecen baceaquiat nor sinhetsi dudán: eta segur nauc ecen hura botheretsu dela ene depositaren beguiratzeco egun hartarano. **13** Educac eneganic ençun vkan dituan hitz sanoén eguiaczco formá, federequin eta Iesus Christ baithan den charitaterequin. **14** Deposit ona beguireçac Spiritu sainduaz, cein habitatzen baita gutan. **15** Badaquic haur, ecen aldaratu içan diradela eneganic Asian diraden guciac: ceinetaric baitirade Phygello eta Hermogenes. **16** Iauac misericordia daguiola Onesiphoren etcheari: ecen anhitzetan recreatu vkan nic, eta ene cadenáz eztuc ahalquetu içan: **17** Aitzitic Roman içan denean guciz affectionatuqui bilhatu vkan niauc eta eriden: **18** Demola hari othoi Iauac eriden deçan misericordia

Iauna baithan egun hartan: eta cembat anhitz cerbitzu Ephesen-ere eguin drautan, hic guciz vngui daquic.

2 Hi bada, ene semé, fortificadi Iesus Christ baithan den gratián: **2** Eta anhitz testimonioren artean eneganic ençun dituan gauçác, iracats ietzec gende fideley, cein berçen-ere iracasteco sufficient içanen baitirade. **3** Hic bada trabaiillu suffri eçac Iesus Christen gendarmés on anço. **4** Eztuc nehor guerlán empatchatzen vicitzeco eguitecoéz, guerla eguiteco hautatu duenaren gogaraco dençât. **5** Halaber baldin nehorc combatic eguiten badu, eztuc coroatzen baldin bidezqui combatitu ezpada. **6** Laborariac trabaiillatu behar dic fructuric recebi deçan baino lehen. **7** Consideraitzac erraiten ditudan gauçac: Iauac bada eman dieçála adimendu gauça gucietan. **8** Aicén orhoit Iesus Christ resuscitatu içan dela hiletaric, David-en hacitic celaric, ene Euangelioaren araura: **9** Ceinetan, gaizquiguile anço, affligitzen bainaiz estecailluetarano: baina Iauaren hitza eztuc estecatua. **10** Halacotz gauça guciac suffritzen citiát elegituacgatic, hec-ere obteni deçatençât Iesus Christ Iauenean den saluamendua, gloria eternalarequin. (aiñonios g166) **11** Hitz segura duc haur: Ecen baldin harequin hil içan bagara, harequin vicico-ere garela. **12** Baldin suffritzen badugu, regnaturen-ere harequin diagu: baldin vkatzen badugu, harc-ere gu vkaturen guiatit: **13** Baldin desleyal bagara, hura ordea fidel diagoc, vka bere buruá ecin ceçaquic. **14** Arramberritzac gauça hauc, protestatzen dualaric Iauaren aitzinean ezteçan nehorc hitzez iharduqui, baita probetchuric batre ekarten eztuen gauça, aitzitic ençuleac erautzen dituen. **15** Diligentadi eure buruären Iaincoari approbatu presentatzera, confusione gabeco obrero, artetzqui eguiaren hitza ebaquiten duála. **16** Oihu vanoac eta profanoac reprimitzac: ceren impietate handiagotara auançaturen baitirade. **17** Eta hayén hitza gangrená beçala alhaco duc, ceinetaric baitirade Hymeneo eta Phileto: **18** Cein eguiatic erauci içan baitirade, erraiten dutela ia resurreccionea eguin içan dela, eta erautzen dié edocein batzuén fedea. **19** Alabaina Iaincoaren fundamenta fermu diagoc, cigulu haur duelaric, Eçagutzen ditu Iauac cein diraden harenac: eta, Retira bedi iniustitiataric Christen icena inuocatzen duen gucia. **20** Eta etche handi batetan eztuc solament vrrhezco eta cilharrezco vnciric, baina çurezcoric eta lurrezcoric-ere: eta batzu ohoretacotz, eta berceac desohoretacotz. **21** Bada nehorc baldin bere buruá hautaric chahu badeça, içanen duc vnci ohoretacotz sanctificatua, eta Iauaren vsegetacotz carazcoa, eta Iauaren

obra on orotara appaindua. **22** Gaztetassunaren guthiciey-ere ihes eguicé, eta iarreiqui aquíó iustitari, fedeari, charitateari, baqueari bihotz puez launa inuocatzén dutenequin. **23** Eta questione erhoac, eta instructione gabetacoac irazquic, daquialaric ecen hec gudu engendratzen dutela. **24** Bada launaren cerbitzariac eztic reuoltari ičan behar, baina eme gucietara, iracasteco carazco, patientqui gaichtoac supportatzén dituelaric: **25** Emetassunequin iracastén dituelaric opinione contrariotaco diradenac: **26** Eta emenda dieçaqueenez eguiaren eçaçgutzeco, **26** Eta emenda dieçaqueenez eguiaren eçaçgutzeco, **26** Eta emenda dieçaqueenez eguiaren eçaçgutzeco, **26** Eta emenda dieçaqueenez eguiaren eçaçgutzeco, haren vorondatearen eguiteco, itzuriric deabruaren laçotic, ceinez hatzamanac baitaude.

3 Haur bada iaquic, ecen azquen egunetan ičanén dela dembora perilosic. **2** Ecen ičanén dituc guçonac bere buruentár, auaritoso, vantari, vrgulutsu, disfamaçale, aita-ametara desobedient, ingrat, laincoaren menospreçiçale, **3** Affectione natural gabe, leyalitate gabe, calumniaçale, moderamendu gabe, crudel, on diradenér gaitzetsle, **4** Traidore, temerario, hantuac, laincoari baino voluptatey hobe erizle. **5** Pietatearen irudia dutelaric, baina haren verthutea vkatzen dutelaric: apparta adi bada hetaric. **6** Ecen hautaric dituc etçhetara forratzen diradenac, eta gathibu dadutzatenac emazteto bekatzuc cargatuac, guthicia diuersez erabiliac, **7** Bethiere ikasten dutelaric, eta behinere eguiaren eçaçgutzera hel ecin daitezquelaric. **8** Eta hala nola lannesec eta lambressec resistitu baitraucate Moyses: halaber hauc-ere eguiari resistitzen diraucoé: guçon adimenduz corruptuac, fedez den becembatean reproboac. **9** Baina eztié guehiagoric auançaturen: ecen hauén erhogoá claro ičanén duc gucietara, hayena-ere ičan den beçala. **10** Baina hic complituqui eçaçgutu vkan duc ene doctriná, gobernua, intentionea, fedea, emetassuna, charitatea, patientiá: **11** Persecutioneac, afflictioneac, cein niri heldu ičan baitzaizquit Antiochian, Iconian, Lystrian: nolaco persecutioneac suffritu vkan ditudan cioat, eta gucietaric idoqui vkan niauc launac. **12** Eta laincoaren beldurrean Iesus Christean vici nahi diraden guciec-ere persecutione suffrituren dié. **13** Baina guçon gaichtoac eta abusariac auançaturen ditut gaitzquiagora seducitzen dutelaric eta seducituac diradelaric. **14** Bada hi egon adi ikassi dituán eta eman ičan çaiçquían gaucetan, daquialaric norenganic ikassi vkan dituán: **15** Eta nola haourradanic letra sainduac eçaçgutu vkan dituán, ceinéc çuhur ahal baiheçaçquete saluamendutacotz Iesus Christ baithan den fedez. **16** Scriptura gucia duc

diuinoqui inspiratua, eta probetchable doctrinatzeo, redarguitzeo, corregitzeo eta instruitzeo iustitiatan: **17** Compli dadinçat laincoaren guçonac, obra on orotara complituqui instruituric.

4 Requeritzen aut bada nic laincoaren eta Iesus Christ launaren aitzinean, ceinec bere aduenimenduan eta resumán viciac eta hilac iugeaturen baititu: **2** Predica eçac hitza, perseuera eçac orduz eta orduz lekora: ari adi redarguitzen, mehatchatzen, exhortatzen, emetassun eta doctrina gucierequin: **3** Ecen ičanén duc demborabat ezpaitute doctrina sana suffrituren: baina beharri quilloccorac dituztelaric, beréc bere desirén araezco iracastunac bilduren baitituzté: **4** Eta eguiatic beharriac itzuliren baitituzté, eta fabletara emanac ičanén baitirade. **5** Baina hic veilla eçac gauça gucietan, suffritzac afflictioneac, eguin eçac euangelistaren obra, eguic hire administrationea approbatua den. **6** Ecen ni ia sacrificatu içatera nihoac, eta ene partitzeo demborá hulbil duc. **7** Combat ona combatitu diát, neure cursua acabatu diát, fedea beguiratu diát. **8** Gaineracoaz, beguiratua diagotac iustitiazco coroa, cein rendaturen baitraut launac egun hartan, iuge iusto harc: eta ez niri solament, baina haren aduenimendua desiratu vkan duqueiten guciey-ere bay. **9** Diligentadi enegana ethortera sarri. **10** Ecen Demasec abandonnatu niauc, presenteco secula haur onhetsiric, eta Thessalonicerat ioan ičan duc: Crescens Galatiarát, Tite Dalmatiarát. (aiõn g165) **11** Luc bera duc enequin. Marc harturic erekarrac eurequin: ecen probetchable diat cerbitzucotz. **12** Tychique-ere igorri diat Ephesera. **13** Troasen Carpo baithan vtzi vkan dudán manteliná, ethor adinean ekarrac eurequin, eta liburuác, baina principalqui pergamioac. **14** Alexandre cobre-arotzac anhitz gaitz eguin dirautac: launac bere eguinén araez renda dieçola. **15** Harenganic hi-ere beguiradi: ecen hagituz gure hitzey resistitu vkan dirauac. **16** Nehor etziatadac assistitu, neure lehen defensán, aitzitic guciéc abandonnatu vkan niaué: imputa eztaquiela. **17** Baina launa assistitu ičan ciatadac, eta fortificatu vkan niauc, niçaz predicationea compli dadinçat, eta hura ençun deçatençat Gentil guciéc: eta deliuratu ičan nauc lehoinaren ahotic. **18** Eta deliuraturen niauc launac obra gaichto gucitaric eta emparaturen bere resuma celestialeco: hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aiõn g165) **19** Salutaitzac Prisca eta Aquila, eta Onesiphororen familiá. **20** Erasto guelditu ičan duc Corinthen: eta Trophimo Mileten vtzi diat eria. **21** Diligentadi negu aitzinean ethortera.

Salutatzen auté Ebuloc eta Pudensec eta Linoc eta
Claudiac eta anaye guciéc. 22 Iesus Christ launa dela
hire spirituaquin. Haren gratia dela çuequin. Amen.

Titori

1 PAVLEC laincoaren cerbitzari eta Iesus Christen Apostolu denac, laincoaren elegituén fedearen eta pietatearen tenorez den eguiaren araura, **2** Vicitze eternalaren sperançaotzát, cein promettatu vkan baitu lainco gueçurti eztenac dembora eternalén altzinetic, eta manifestatu bere demboretan: (aiōnios g166) **3** Diot bere hitza, lainco gure Saluadorearen ordenañaren tenorez niri cargutan eman ičan çaitadan predicacioneaz: Tite neure seme eguiazcoari gure artean commun den fedearen arauéz. **4** Gratia dela hirequin misericordia eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ laun gure Saluadoreaganic. **5** Causa hunegatic vtzi vkan aut Cretan goitico diraden gaucén corrigitzen continua deçañçát, eta ordena ditzán hiriz hiri Ancianoac, nic ordenatu drauadan beçala: **6** Baldin cembeit bada irrehensibleric emazte bakoitz baten senhar, haour fidelac dituelaric, ez dissolutioneaz accusatuac, edo rangea ecin daitezquenac. **7** Ecen lpizpicuac behar dic ičan irrehensibile, laincoaren etchearen gobernari anço, eztén porfidioso, ez coleric, ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabazte deshonestaren guthicioso: **8** Baina estrangerén ostatur gogotic recebiçale, onén onhetsle, çuhur, iusto, saindu, moderatu: **9** Instruccionearen araura den hitz fidelaren eduquile, doctrina sanoz exhortare ahal deçañçát, eta contrastatzen diradenac vençut. **10** Ecen baduc anhitz rangea ecin daitenic eta vanoqui miñçaleric, eta adimenduén seduçiçaleric, principalqui Circoncisionetic diradenac: hæy ahoa boçatu behar ciayec: **11** Hec etcheac ossoqui erautzen citié, behar eztiraden gauçác iracasten dituztela irabazte deshonestaren causaz. **12** Erran dic hayén arteco cembeitec, hayén propheta propriac, Cretatarrac bethi gueçurti, bestia gaitzac, sabel naguiaç. **13** Testimoniage haur eguiazcoa duc: causa hunegatic reprehenditac hec viciquí, fedean sano diradençát: **14** Behatzen ezutelaric luduén fabletara, eta eguiatic aldaratzen diraden guiçonén manuetara. **15** Gauça guciac chahuendaco chahu dituc baina satsuendaco eta infidelendaco eztuc deus, chahuric, aitzitic dituc satsu hayén adimendua eta conscientiá. **16** Professione eguiten dié laincoa eçagutzen dutela, baina obraz vkatzen dié, abominable diradelaric eta desobedient eta obra on orotara reprobatuac.

2 Baina hic denuntiaitac doctrina sainduari dagozcan gauçác. **2** Guiçon çaharrac sobre diraden, graue, moderatu, sano fedean, charitatean eta patientián. **3** Emazte çaharrac halaber

diraden saindutassunari dagozan continentiataco, ez gaitzerralle, ez mahatsarno anhitzari emanac, gauça honestén iracatsle: **4** Emazte gazteac instrui ditzatençát moderatu içaten, bere senharrén onhetsten, bere haourrén maite vkaiten: **5** Çuhur içaten, chahu, etchean egoile, on, bere senharrén suiet: laincoaren hitza blasphema eztadinçát. **6** Guiçon gazteac halaber exhortaitzac moderatu diraden. **7** Gauça gucietan eracusten dualaric eure buruá obra onen exemplan, doctrinán eracusten dualaric integritate, grauitate, **8** Hitza sano, eta condemna ecin daiten beçalaco: contrastatzen dena confundi dadinçát, çueçaz gaizquiric cer erran ez vkanez. **9** Cerbitzariac bere nabussién suiet diraden, gauça gucietan hayén gogara eguiten dutelaric, contradiciale ezitradelaric: **10** Deus appartatzen ezutelaric, baina leyltate on gucia eracusten dutelaric, gauça gucietan lainco gure Saluadorearen doctriná orna deçañçát. **11** Ecen aguertu ičan ciayec guiçon guciy laincoaren gratia saluagarria. **12** Iracasten gaituela, infidelitateaz eta munduco desiréz renuntiatuac, sobrequi, iustoqui, eta religiosqui vici garén presenteco secula hunetan: (aiōn g165) **13** Dohain onetaco sperañaren eta gure lainco handi eta Saluadore Iesus Christen gloriataco aduenimendu excellentaren beguira gaudelaric: **14** Ceinec eman baitu bere buruá guregatic, gu redemi guençañçat iniquitate guciataric, eta purifica guençañçat bere populu particular, obra onetara affectionatu içateco. **15** Gauça hauc denuntiaitzac, eta ari adi exhortatzen eta reprehenditzen autoritate gucierequin: nehorc ezeçala hi menosprecia.

3 Admonestaitzac Principaltassunén eta Potestatén suiet diraden, Gobernadoreac obedi ditzaten, obra on orotara prest diraden: **2** Nehorçaz gaizquiric ezterraten, diraden gudu gabe, moderatu, emetassun gucia eracusten dutelaric guiçon gucietara. **3** Ecen guere noizpait adimendu gabe guentuán, desobediént, abusatuac, anhitz moldetaco desirac eta voluptateac cerbitzatzen guentuela, malitiatan eta inuidiatan vici guinela, gaitzetsiac guinela: eta elkarri gaitz erizle. **4** Baina lainco gure Saluadorearen benignitatea eta guiçonetaraco amorioa aguertu ičan denean, **5** Ez eguin vkan ditugun obra iustoéz, baina bere misericordiaz saluatu vkan guiaitc regeneracioneaz garbitzez, eta Spiritu sainduazco arramberritez: **6** Cein eraitsi vkan baitu gutara abundosqui Iesus Christ gure Saluadoreaz: **7** Haren gratiaz iustificaturic heredero eguin guentecençát vicitze eternaleraco sperañaren araura. (aiōnios g166) **8** Hitz segura duc haur, eta gauça hauc nahi diat affirma ditzán, artha

dutençát obra onén entretenitzera laincoa sinhetsi dutenéc: huná, guiçonon on eta probetchutaco diraden gauçác. **9** Baina questione erhoac eta genealogiac eta contentioneac eta Legueazco iharduquiteac empatchaitzac: ecen probetchu gabetaco dituc eta vano. **10** Guiçon hereticoa behingo eta berrizco aduertimenduaren ondoan iraitzac: **11** Daquialaric ecen eraucia dela halacoa eta huts eguiten duela, bere buru beraz condemnatua delaric. **12** Igor deçadanean Artemas hiregana edo Tychique, diligenta albeitendi enegana ethortera Nicapolisera: ecen han neguären iragaitera deliberatu diát. **13** Zeno Legueco doctora eta Apollo diligentqui guidaitzac, deusen faltaric eztutén. **14** Bada ikas beçate gurec-ere obre onetan emplegatzen necessario diraden gaucetaco, fructu gabe eztiradençát. **15** Salutatzén auté enequin diraden guciéc. Salutaitzac fedez on darizcutenac. laincoaren gratia dela çuequin gucioquin, Amen.

Filemoni

salutatzen auté. 25 Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuen spirituarequin. Amen.

1 PAVLEC Iesus Christen presonerac, eta anaye
Timotheoc, Philemon gure maiteari eta lagunari,
2 Eta Aphia maiteari, eta Archippe gure soldado-
quideari, eta hire etheco Eliçari: 3 Gratia dela çuequin
eta baquea gure lainco Aitaganic eta Iesus Christ
launaganic. 4 Esquerrac emaiten dirautzat neure
laincoari, bethiere hiçaz memorio eguiten dudalaric
neure orationetan, 5 Ceren baitançut hire charitatea,
eta fedea cein baituc Iesus launa baithara, eta saindu
guciac baithara: 6 Hire fedearen communicationea
botheretsu dençát, eçagut dadinçát çuetan den on
gucia Iesus Christez. 7 Ecen bozcario handi diagu
eta consolatione hire charitateaz, ceren sainduén
halsarrac hiçaz recreatu icen baitirade, anayé. 8
Halacotz, Iesus Christean libertate handi badut-
ere hiri eguimbide duanaren manatzeco: 9 Badere
charitateagatic lehen othoitzez niagoc, hunelaco
banaiz-ere, bainaiz Paul ancianoa, eta orain presoner-
ere Iesus Christgatic. 10 Othoitzen aut bada neure
seme Onesimo estecailluetan engendratu vkan
dudanagatic: 11 Berce orduz ez hire probetchutaco
içan denagatic, baina orain hire eta ene probetchutaco
denagatic: cein igorten baitrauát. 12 Hic bada hori,
erran nahi baita, ene halsarrac, recebi eçac. 13
Cein nic nahi bainuen neurequin eduqui, hire orde
cerbitza nençançát Euangelioaren estecailluetan: 14
Baina hire vorondatea gabe eztiát deus eguin nahi
vkan bortchaz beçala ezlicençát hire vnguia, baina
gogo onezco. 15 Ecen aguian halacotz hireganic
partitu içan duc appurbatetacotz, bethierecotz recebi
eçançát: (aiônios g166) 16 Ez engoitic sclabotan,
baina sclabo baino conditione hobegotan, anaye
maitetan, principalqui ene: cembatez bada guehiago
eure, eta haraguiaren araez eta launaren araez?
17 Bada baldin lagunetan banaducac, recebi eçac
ni beçala. 18 Eta baldin cerbait bidegabe eguin
badrauc, edo çor bahau, hura niri imputa ieçadac.
19 Nic Paulec scribatu diát haur neure escuz, nic
pagaturen diát: eztarradan ecen are eure burua-ere
niri çor drautadala. 20 Bay, anayé, placer haur nic
hireganic recebi deçadan launean, recreaitzac ene
halsarrac launean. 21 Hire obedientiáz segur içanez
scribatu drauat, daquidalaric ecen erraiten dudan
baino guehiago-ere eguinen duála. 22 Baina are
bertaric ostatus appain ieçadac: ecen sperança diát
çuen orationéz emanen natzaiçuela: 23 Epaphras
ene presoner quideac Iesus Christean, 24 Marc-
ec, Aristarchec, Demasec eta Luc-ec, ene aiutariec,

Hebrearrei

1 ANHITZETAN eta anhitz maneraz lehenago laincoa minçaturic gure Aitey Prophetéz, **2** azqueneco egun hautan minçatu içan çauçu guri bere Semeaz, Cein eçarri vkan baitu gauça gucién heredero, ceinez mundua-ere eguin vkan baitu: (aiñ g165) **3** Cein, gloriaren claretate eta haren personaren imagina propria delaric eta sustengatzen dituelaric gauça guciac bere hitz botheretsuaz, gure bekatuén purgationea bere buruaz eguinic, iarri içan baita haren maiestatearen escuinean leku goretan. **4** Cembatenaz Aingueruác baino excellentago eguin içan baita, hambatenaz hec baino icen excellentagobat acquisitu vkan du hetaric abantail. **5** Ecen egundano Aigueruètaric ceini erran vkan drauca, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi? Eta berriz, Ni içanen natzayo hari Aita, eta hura içanen çait niri Seme? **6** Eta berriz bere Seme lehen iayoa mundura aitzinaratzen duenean, dio Eta adora beçate hura laincoaren Aingueru guciéc. **7** Eta Aingueruéz den becembatean dio, ceinec bere Aingueruác eguiten baititu haice, eta bere ministreac, su flamma: **8** Baina Semeaz den becembatean dio O laincoa, hire thronoa secula seculacotz duc: eta hire Resumaco sceptrea duc, çucenezco sceptrea. (aiñ g165) **9** On eritzi draucac iustitiari, eta gaitz eritzi draucac iniquitateari: halacotz vnctatu vkan au laincoac, eure laincoac bozcariotaco olioz, eure lagunetaric abantail. **10** Eta, Hic hatseandanic, launa, lurra fundatu vkan duc, eta ceruác hire escuen obrác dituc: **11** Hec deseguinen dituc, bailla hi permanent aiz: eta guciac veztidura beçala çaharturen dituc: **12** Eta estalqui baten ançora hic dituc hec biribilgaturén, eta muthatzeco diaudec: baina hi hura bera aiz, eta hire vrtheac eztituc faltaturen. **13** Eta Aingueruètaric ceini erran vkan drauca egundano, lar adi ene escuinean, eçar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella? **14** Eztirade guciac spiritu cerbitzu eguiten dutenac, cerbitzucó igorten diradelaric saluamenducó heredero içanen diradenacgatic.

2 Halacotz behar dugu hobequi gogoa eman ençun vkan ditugun gaucetara, iragaitera vtzi eztitzagunçát. **2** Ecen baldin Aingueruéz erran içan cen hitza fermu içan bada, eta transgressionem eta desobedientia guciac recompensa bidezcoa recebitu vkan badu, **3** Nolatan gu itzuriren guiaizquio baldin hain saluamendu handiaz conturic ezpadaguigu? cein lehenic launaz beraz declaratzen hassiric, hura ençun vkan çutenéz confirmatu içan baitzaicu: **4**

Testimoniage rendatzen cerauelaric laincoac signoz eta miraculuz, eta verthute diuersez, eta Spiritu sainduaren distributionez bere vorondatearen araura, **5** Ecen eztu Aingueruén suiet eguin ethorteco den mundua, ceinez minço baicara: **6** Eta testificatu vkan du nombeit cembeitec, dioela, Cer da guiçoná, harçaz orhoit aicen? edo cer da guiçonaren semea, hura visita deçán? **7** Eguin vkan duc hura chipichiago Aingueruác baino: gloriáz eta ohorez coroatu vkan duc hura, eta ordenatu vkan duc hura eure escuezco obrén gaineco. **8** Gauça guciac suiet eguin vkan dituc haren oinén azpico. Eta gauça guciac haren suiet eguin dituenaz gueroz, eztu deus vtzi haren suiet ezten: baina eztaçussagu oraino gauça guciác haren suiet diradela. **9** Baina Aingueruác baino chipichiago eguin içan cena, ikusten dugu cein baita Iesus, bere herioco passioneagatic, gloriáz eta ohorez coroatu içan dela: laincoaren gratiaz guciacgatic herioa dasta leçançát. **10** Ecen conuenable cen harc, ceinegatic baitirade gauça hauc gucioc, eta ceinez baitirade gauça hauc gucioc, anhitz haour gloriara eramaiten çuenaz gueroz, hayén saluamenduaren Princea afflictionez consecra leçan. **11** Ecen bay sanctificaçalea, bay sanctificatzen diradenac, batganic dirade guciac, causa hunegatic ezta ahalque hayén anaye deitzera, **12** Dioela, Denuntiatoren diraeat hire icena neure anayey, eta Eliçaren erdian laudaturen aut hi. **13** Eta berriz, Ni fida içanen naiz hartan. Eta berriz, Huná ni eta laincoac niri eman drauzquidan haourrac. **14** Ceren bada haourrac participant baitirade haraguien eta odolean, hura-ere halaber participant eguin içan da hetan beretan, herioaz deseguinen leçançát herioaren iaurgoá çuena, cein baita deabrua: **15** Eta deliura litzançát herioaren beldurrez, bere vici gucian sclabo içatera suiet ciraden guciac. **16** Ecen segur eztiitu Aingueruác hartu vkan, baina Abrahamen hacia hartu vkan du. **17** Halacotz behar cen gauça gucietan anayec irudi licén, misericordioso licençát eta Sacrificadore subirano fidel laincoa baitharatco gaucetan, populuaren bekatuén pagamenduaren eguiteco. **18** Ecen suffritu vkan duenaren gainean tentatu içanic tentatzen diradenén-ere aiutatzeço botheretsu da.

3 Bada, anaye sainduác, vocatione celestialen participant çaretenác, considera eçaçue gure confessioneco Apostolua eta Sacrificadore subiranoa, cein baita, Iesus Christ, **2** Ordenatu vkan duenarençat fidel dena: Moyses-ere haren etche gucian beçala. **3** Ecen hambatez haur Moyses baino gloria handiagoren digne estimatu içan da, cembatez ohore handiagotan

baita etchea edifiçatu duena, ecen ez etchea bera. 4 Ecen etche oro norbeitez edificatzen da: eta gauça hauc guciac edificatu dituena, laincoa da. 5 Eta segur Moyses fidel içan da haren etche gucian cerbitzari beçala, guero erraiteco ciraden gaucén testificatzeco: 6 Baina Christ seme beçala da bere etchean: ceinen etchea baicara gu, baldin confidancá eta gloriatzen garen sperancá finerano fermu eduqui baditzaçu. 7 Halacotz Spiritu sainduac erraiten duen beçala, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue 8 Eztitzaçuela gogor çuen bihotzac, tharritamenduan beçala, tentationeco egunean desertuan: 9 Non tentatu vkan bainaute çuen aitéc, experimentatu vkan bainaute- eta ikussi baitituzte ene obrác berroguey vrthez. 10 Halacotz enoyatu içan naiz generatione hunez, eta erran vkan dut, Bethiere huts eguiten duté bihotzez, eta eztituzté eçagutu vkan ene bideac. 11 Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin secular sarthuren badirade ene reposean 12 Gogoaçu, anayeác, çuetaric cembeitetan eztén bihotz sinheste gabetaco gaichtoa, lainco viciaganic reuoltagarri: 13 Baina exhorta eçaçue elkar egun oroz, egungo egun deitzen deno, çuetaric nehor gogor eztadinçát bekatuaren enganioz. 14 Ecen Christen participant eguin içan gara, bay baldin hatse hura, ceinez sustengatzen baicara, fermu eduqui badeçagu finerano. 15 Erraiten deno, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, eztitzaçuela gogor çuen bihotzac tharritamenduan beçala. 16 Ecen batzuc ençun vkan çutenean, tharrita ceçaten launa: baina ez Egyptetic Moysesez ilki içan ciraden guciéc. 17 Baina ceinéz enoyatu içan da berroguey vrthez? ala ez bekatu eguin vkan çutenéz, ceinéz gorpuzac erori içan baitirade desertuan? 18 Eta ceini cin eguin cerauen, haren reposean etziradela sarthuren, obeditu vkan etzuteneý baicen? 19 Eta badacussagu incredulitatearen causaz ecin sarthu içan diradela.

4 Garen bada beldur guertha eztadin çuetaric cembeit haren reposean sartzeco promessa vtziric, priuatu eriden eztadin. 2 Ecen guri-ere euangelizatu içan çaicu hæy-ere beçala: baina etzaye deus probetchatu predicationeco hitza, ceren ezpaizén fedearquin nahassia ençun vkan çutenetan. 3 Ecen sarthuren gara reposean gu, sinhetsi vkan dugunoc, erran duen beçala, Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin secular sarthuren badirade ene reposean: munduaren hatsean danic haren obrác acabatu içan baciraden-ere. 4 Ecen nombeit hunela erran vkan du çazpigarren egunaz den becembatean, Eta reposa cedin laincoa çazpigarren egunean bere

obra gucietaric. 5 Eta hunetan berriz, Baldin secular sarthuren badirade ene reposean. 6 Ikussiric bada oraino batzu sartzen diradela hartan, eta lehenic denuniatu içan çauenac eztradela sarthu içan bere incredulitatearen causaz: 7 Berriz determinatzen du egun iaquin-bat, Egun, Daid baithan erraiten duela hambat demboraren buruán (nola erran içan baita) Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, eztitzaçuela gogor çuen bihotzac. 8 Ecen baldin losuec hæy eman balaraue reposic, etzatequeen guehiagoric berce egunez minçatu. 9 Halacotz, guelditzen çayó sabbathgoabat laincoaren populuari. 10 Ecen laincoaren reposean sarthu içan dena, reposatu içan da hura-ere bere obretaric, laincoa beretaric beçala. 11 Daguigun bada diligentia repos hartan sartzera: nehor eztadin eror desobedientiazco exemplu berera. 12 Ecen laincoaren hitza vici da eta efficaciotaco, eta den ezpata bi ahotacoric baino penetrantago: eta ardiesten du arimaren eta spirituaren, bayeta iuncturén eta hunén diuisionerano: eta da pensamenduén eta bihotzeco intentionén iuge 13 Eta ezta creaturaric batre haren aitzinean agueri eztenic: aitzitc gauça guciac dirade billuciac eta irequiac haren beguian ceinequin baitugu gure eguitecoa. 15 Ecen eztugu Sacrificadore subirano gure infirmitatéz compassioneric ecin duqueen-bat, baina dugu manera berean gauça gucietan tentatu içan dena, salbu bekatuan. 16 Goacen bada segurançarequin gratiazco thronora, misericordia ardiets eta gratia eriden deçagunçát aiuta behar demboraco.

5 Ecen Sacrificadore subirano gucia guiçonetaric hartzen da, eta guiçonengatic ordenatzen da laincoa baitharaco gaucetan: offrenda ditzançát donoac eta sacrificioac bekatuacgatic: 2 Ceinec behar den becembat ignorantéz eta falta eguiten dutenéz pietate ahal baituque: ceren bera-ere infirmitatez inguratua baita: 3 Eta infirmitate haren causaz behar baitu nola populuagatic, hala bere buruägatic-erc offrendatu sacrificio bekatuacgatic. 4 Eta nehorc eztrauca emaiten bere buruári ohore haur, baina laincoaz deitzen denac, Aaron beçala. 5 Hala Christec-ere eztrauca bere buruári ohore haur eman vkan Sacrificadore subirano eguin ledin, baina hari erran vkan draucanac, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. 6 Bercetan-ere erraiten duen beçala, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aiñ g165) 7 Ceinec bere haraguiaren egunetan heriotaric empara ahal ceçaquenari othoiztac eta supplicationeac

oihu handirequin eta nigar vrirequin offrendatu cerautzanean, eta beldur cenetic ençun içan cenean, 8 Seme bacen-ere ikassi vkan baitu obedientiá suffritu vkan dituen gaucetariç: 9 Eta sanctificatu içanic, eguin içan çaye hura obeditzen duten guciéy saluamendu eternalaren authór: (aiōnios g166) 10 laincoaz icendatu içanic Sacrificadore subirano Melchisedech-en façoinera. 11 Ceinez propos lucea baitugu erraiteco, eta declaratzeco difficila: ceren ençutera naguitu içan baitzarete: 12 Cereneta demboraren arauç iracatsle içan behar cinetelariç, berriz iracatsi behar baitzarete cer diraden laincoaren hitzetaco lehen hatseco elementac: eta halaco eguin çarete non ezne behar baituçue, eta ez vianda cerraturic. 13 Ecen norc-ere eznezn vsatzen baitu, harc iustitiazco hitzaren experienciariç eztu: ecen haour da: 14 Baina handituentzat da vianda cerratua, hala nola costumatu içanez sensuac exercitatuac dituztenén onaren eta gaitzaren beretzeco.

6 Bada, vtziric Christez hatse emaiten duen hitza, auança gaitecen perfectionera: berriz eçarten eztugularic obra hiletarico penitentiaren, eta laincoa baitharaco fedearen fundamenta, 2 Baptismoén doctrinazco eta escuén impositioñezco, eta hilén resurreccionezco, eta iudicio eternalzco fundamenta. (aiōnios g166) 3 Eta haur eguinen dugu baldin behinçat permitti badeça laincoac. 4 Ecen ezta possible behin illuminatu içan diradenac, eta dohain celestiaia dastatu vkan dutenac, eta Spiritu sainduan participant eguin içan diradenac, 5 Eta dastatu vkan dutenac laincoaren hitz ona, eta ethorteco den secularen verthuteac: (aiōn g165) 6 Baldin eror baditez, berriz arramberri ditecen penitentiata, ikussiric ecen laincoaren Semea berriz crucificatzen dutela hetan den becembatean, eta escarniotara emaiten dutela. 7 Ecen gainera ethorten çayón vria maiz edaten duen lurrac eta lancen duteney belhar sasoinzcoric ekarten drauenac, recebitzen du benedictione laincoaganic: 8 Baina elhorri eta kardu ekarten duena, reprobata da eta maledictionearen hurbil, ceinen fina erre içatera beha baitago. 9 Baina seguratzten gara çueçaz den becembatean, maiteác, gauça hobez, eta saluamenduarequin eguitenago denez: hunela minço bagara-ere. 10 Ecen laincoa ezta iniusto, ahanz daquiön çuen obrá eta haren icenera eracutsi vkan duçuen travailluzco charitatea, sainduey aiuta eguin eta eguiten draueçuen becembatean. 11 Baina desir dugu çuetaric batbederac artha bera eracuts deçan, sperançaren segurança bethecotzat finerano: 12 Notchalent eguin etzaitzetzençat, baina fedez eta patientiaz promessac

heretazten dituztenén imitaçale. 13 Ecen Abrahami promes eguin ceraucanean laincoac, ceren berce handiagoz ecin iura baitzeçaqueen, iura ceçan berarçaz, 14 Cioela, Segur benedicatuz benedicaturen aut, eta multiplicatuz multiplicaturen aut. 15 Eta hala patientqui iguriquiric recebitu vkan du promessa. 16 Ecen guiçonéc berac baino handiagoz iuratzten duté. eta confirmationetaco iuramendua, differentia guciaren finetan eduqiten duté. 17 Gauça hunetan laincoac abundosquiago promessec herederoy bere conseilluaren fermetate mutha ecin daitequena eracutsi nahiz, iuramenduz seguratu vkan du: 18 Bi gauça mutha ecin daitezquenez (ceinétan impossible baita laincoac gueçurric erran duen) consolatione segura dugunçat, recursa dugunóc proposatu içan çaicun sperançaren vkaitera: 19 Cein baitaducagu arimaren angura segurbat eta fermubat beçala, eta vela barnean diradenetarano sartzen den-bat beçala. 20 Non Iesus aitzindari guregatic sarthu içan baita Melchisedec-en façoinera Sacrificadore subirano eternalqui eguin içanic. (aiōn g165)

7 Ecen Melchisedech haur cen Salemg regue, lainco subiranoaren Sacrificadore, cein bidera ilki içan baitzayón Abrahami haur reguén deseguitetic itzultzen cela, eta harc ceçan benedica: 2 Hari hamarrena-ere gauça gucietaric parti cieçón Abrahamec: eta lehenic hura da interpretatzten iustitiazco regue, eta guero Salemg regue-ere: cein erran nahi baita baquezco regue: 3 Aita gabe, ama gabe, leinu gabe: eztuelaric egunén hatseric, ez vicitzearen finic: baina laincoaren Semearen irudico eguin içanic, dago Sacrificadore eternalqui. 4 Considera eçaçue bada cein handi eguin içan den haur, ceini Abraham patriarchac despuilletaco hamarrena-ere eman baitzieçón. 5 Eta Leuiren semetaric diradenéc Sacrificadoregoa dutelaric, manua baduté populuaganic hamarrenaren hartzeco Leguearen arauç, erran nahi baita, bere anayetaric, Abrahamen guerruncetic ilki içan badirade-ere. 6 Baina hec diraden leinu bereco contatzen eztenac, hamarrena hartu vkan du Abrahamganic, eta promessac cituena benedicatu vkan du. 7 Eta contradictioneric batre gabe chipién dena guehién denaz benedicatzen da. 8 Eta hemen hiltzen diraden guiçonec hamarrenac hartzen dituzté: baina han vici dela testimoniage duenac hartzen ditu. 9 Eta (hunela minça nadin) Abrahamtan detchematu içan da Leui bera-ere, ceinec hamarrenac hartzen ohi baititu. 10 Ecen hura oraino bere aitaren guerruncean cen, Melchisedec Abrahami bidera

ilki ičan çayonean. **11** Beraz baldin perfectionea Sacrificadoregoa Leuticoan ičan baliz (ecen populuac Leguea haren azpian recebitu vkan du) cer behar cen goitiric berce Sacrificadorebat Melchisedech-en façoinera altha ledin, eta ezladin Aaronen façoinera erran? **12** Ecen Sacrificadoregoaren officioa cambiatu ičanic, necessario da Leguearen cambioa-ere eguin dadin. **13** Ecen gauça hauc norçaz erraiten baitirade hura berce leinuri appartenitzen çayó, cein leinutaric nehorc ezpaitu aldarea cerbitzatu vkan. **14** Ecen claro da ludaren leinutic ilki ičan dela gure launa, cein leinutan ezpaitu Moysesec Sacrificadoregoaz deus erran. **15** Eta are haur da claroago, ceren Melchisedech-en façoinera ilkiten baita berce Sacrificadorebat: **16** Cein ezpaita Sacrificadore eguin ičan manamendu carnaleco Leguearen araeuz, baina vicitze immortaleco puissançaren araeuz. **17** Ecen testificatzen du hunela, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aiõn g165) **18** Ecen aitzineco manamendua abolitzen da bere debilitateagatic eta probetchu gabeagatic. **19** Ecen eztu deus perfectionetara eramán vkan Legueac: baina ičan da sperança hobeagoren preparacionebat ceinez hurbiltzen baicara laincoagana. **20** Eta iuramendu gabe ičan eztén becembatean (ecen berceac iuramendu gabe Sacrificadore eguin ičan dirade. **21** Baina haur iuramendurequin, hari erran vkan draucanaz, luratu vkan dic launac, eta etziayóc doluturen, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera) (aiõn g165) **22** Hambatenaz aliança hobeagoren fiadore eguin ičan da lesus. **23** Eta Sacrificadoréz den becembatean, anhitz eguin ičan dirade, ceren herioaz empatchatzen baitziraden egoitera. **24** Baina hunec, ceren eternalqui egoiten baita, Sacrificadoregoa perpetualbat du. (aiõn g165) **25** Eta halacotz salua-ere perfectoqui ahal ditzaque, harçaz laincoagana hurbiltzen diradenac, bethi vici delaric hecgatic ararteco içateco. **26** Ecen beharra guenduen halaco Sacrificadore subiranobat guenduen, saindua, innocenta, macularic gabea, bekatoretaric separatua, ceruác baino gorago althchatua: **27** Ceinec ezluen beharic egun oroz, berce Sacrificadore subiranoéc beçala, lehenic bere bekatuacgatic sacrificoric offrendatu, guero populuarenacgatic: ecen haur behingoaz eguin vkan du bere buruá offrendaturic. **28** Ecen Legueac Sacrificadore subirano ordenatzen ditu guiçon infirmoac: baina iuramenduco hitz Leguearen ondocoac, ordenatzen du Seme eternalqui sanctificatua. (aiõn g165)

8 Bada erraiten ditugun gaucén sommaria haur da, Halaco sacrificadore subiranobat dugula, cein iarria baita laincoaren maiestateco thronoaren escuinean, ceruétan: **2** Sanctuarioco ministre eta eguiazco Tabernacleco, cein fincatu baitu launac, eta ez guiçonac. **3** Ecen Sacrificadore subirano gucia donoén eta sacrificioén offrendatzeco ordenatzen da: bada, necessario da hunec-ere duen cerbait cer offrenda. **4** Ecen baldin lurreean baliz, Sacrificadore-ere ezliçateque, Leguearen araeuz donoac offrendatzen dituzten Sacrificadoreac irauten luqueiteno. **5** Ceinéc gauça celestiaén patroina eta itzala cerbitzatzen baitute, Moysesí diuinoqui ihardetsi ičan çayón beçala Tabernaclea acabatu behar çuenean, Bada ikussac (dio) eguin ditzán gauça guciac mendian eracutsi ičan çayán patroinaren araura. **6** Baina orain gure Sacrificadore subiranoac ministerio excellentagoa obtenitu vkan du, cembatenaz Alliança hobeago baten ararteco baita, cein promes hobeagoén gainean ordenatu ičan baita. **7** Ecen baldin lehen hura deusen falta ičan ezpaliz, bigarrenari etzaiqueon bilhatu lekuric. **8** Ecen hec reprehenditzen dituelaric, dioste, Huná, ethorri dirade egunac, dio launac, complituren baitut Alliança berribat Israeleco etchearen gainean eta ludaco etchearen gainean. **9** Ez hayén aitequin eguin vkan nuen Alliançaren araura, hayén escua hartu nuen egunean Egypteco lurretic idoqui nitzançát, ceren ezpaitirade hec ene Alliançán egon, eta nic menospreciatu vkan ditut hec, dio launac. **10** Ecen haur da egun hayén ondoan Israeleco etchearequin eguinen dudán Alliançá, dio launac, Eçarriren ditut neure Legueac hayén adimenduan, eta hayén bihotzean ditut scribaturen: eta ičanen naiz hayén lainco, eta hec ičanen dirade ene populu. **11** Eta eztu iracatsiren batbederac bere hurcoa, ez batbederac bere anayea, dioela, Eçagut eçac launa: ecen eçaguturen nauté chipienetic hayén arteco handieneranoco guciéc. **12** Ecen amatigatua ičanen naiz hayén iniquitatetara eta hayén bekatuetara, eta eznaiz guehiagoric orhoit ičanen hayén iniquitatéz. **13** Berribat erraiten duenean, çahartzen du lehena: eta çahartzen eta ancianotzen dena abolitu içateari hurbil dagoca.

9 Beraz bacituen lehen Alliançac-ere cerbitzu diuinoaren ordenançac, eta sanctuario mundanoa. **2** Ecen Tabernaclea edificatu ičan da, diot, lehena ceinetan baitziraden candelera, eta mahaina, eta propositioneco oguiac, cein deitzen baita Leku sainduac. **3** Eta bigarren velaren ondoan cen Tabernaclea, Sainduén sainduac deitzen dena: **4**

Vrrhezco encenserbat çuelaric, eta Alliançaco Arká ossoqui vrrhez inguru estalia: ceinetan baitzén vrrhezco pegarbat, non baitzén Manna, eta Aaronen cihor lilitu içan cena: eta Alliançaco Taulác. 5 Eta haren gainean gloriázco Cherubinac ciraden Propitiatorioari itzal eguiten ceraucatela, ezta gauça hauçaz orain particularqui miñçatzeco mengoaric. 6 Eta gauça hauc hunela ordenatuac içanic, lehen Tabernaclean bethiere sartzen ciraden Sacrificadoreac cerbitzuaren collplitzeagatic. 7 Baina bigarrenean, vrthean behin Sacrificadore subiranoa bera sartzen cen, ez odol gaberic, cein offrendatzen baitzuen bere buruágatic eta populuaeren faltacgatic: 8 Harçaz declaratzen çuela Spiritu sainduac, oraino etzela irequi sanctuarioco bidea, lehen tabernaclea oraino çutic egoiten ceno, cein baitzén dembora present hartaco figurá: 9 Ceinetan donoac eta sacrificioac offrendatzen baitziraden, cerbitzua eguiten çuenaren conscientiá, ecin sanctifica ceçaquetelaric. 10 Solament ianharitan, eta edaritan, eta ikutze diuersetan, eta ceremonia carnaletan, haur corregi çatequeen demborarano ordenatuac: 11 Baina Christ içateco ciraden onén Sacrificadore subirano ethorriric, Tabernacle handiago eta perfectoago batez, ez escuz eguinaz, erran nahi baita, ez creatione hunetaco: 12 Eta ez aker edo aretze odolez, baina bere odol propriaz behin sarthu içan da leku sainduetan redemptione eternala obtenituric. (aiōnios g166) 13 Ecen baldin cecenén eta akerrén odolac, eta bigáren hauts barreyatuac, satsuac sanctificatzen baditu haraguiaren puritateaz den becembatean: 14 Cembatez areago Christen odolac, ceinec Spiritu eternalaz bere buruá macularic gabe laincoari offrendatu baitrauca, çahaturen du obra hiletaric çuen conscientiá lainco viciaren cerbitzatzeco? (aiōnios g166) 15 Eta halacotz da Testamentu berriaren ararteco, herioa artean iarriric, leheneco Testamentuaren azpian ciraden transgressionén redemptionetan, deithuéc heretage eternalaco promessa recebi deçatençát. (aiōnios g166) 16 Ecen testamenturic den lekuan, necessario da testamentu eguilearen herioa den. 17 Ecen testamentua hilétan confirmatu da, ikussiric ecen oraino eztuela balio testamentu eguilea vici deno. 18 Bada, lehena-ere ezta odolic gabe dedicatu içan. 19 Ecen iracurri cerautzanean manamendu guciac Leguearen arauetz Moysesec populu guciari, harturic aretzén eta akerrén odola vrarequin, eta escarlatan tintatu ilerequin eta hyssoparequin bay liburuá bay populu gucia ihizta citzan: 20 Cioela, Haur da laincoac çuey ordenatu drauçuen Testamentuco odola. 21 Guero Tabernaclea-ere halaber, eta cerbitzuc vnci

guciac, odolez ihizta citzan. 22 Eta quasi gauça guciac Leguearen arauetz odolez purificatzen dirade, eta odol issurtze gabe barkamenduric ezta eguiten. 23 Behar içan da beraz ceruètan diraden gaucén figurác, hunelaco gauça hauçaz purifica litecen, baina celestial berac purifica ditecen hauc diraden baino sacrificio hobez. 24 Ecen Iesus ezta leku saindu escuz eguinetan sarthu, cein baitziraden eguiazcoey ihardesten cerauecen figurác: baina ceruán berean, orain laincoaren beguitharte aitzinean guregatic comparitzeco. 25 Baina ez anhitzetan bere buruá offrenda deçançát, Sacrificadore subiranoa leku sainduetan vrthe guciacz bercceren odolequin sartzen cen beçala. 26 (Berçela suffritu behar vkan çuqueen anhitzetan munduaren fundacioneaz gueroztic) baina orain behin seculén consummationean, bekatuaren destructionetan, bere buruázco sacrificioaz comparitu içan da. (aiōn g165) 27 Eta hala nola ordenatu baitzaye guiçoney behin hiltzera, eta guero iugemendua: 28 Halaber Christ-ere behin offrendatu içanic anhitzen bekatuac aboli litzançát, berrizco aldian bekatu gabe aguerturen çaye haren beguira daudeneç saluamendutacotz.

10 Ecen Legueac ethorteco ciraden onén itzala çuelaric, ez gaucén imagina vicia, vrthe oroz ardura offrendatzen cituzten sacrificio heçaz beréz, ethorten ciradenac iagoitic ecin sanctifica citzaqueen. 2 Berçela ala etziratequeen guelditu offrendatu içatetic, ikussiric ecen sacrificatzen çutenéc behin purificatu içanic, bekatutaco conscientiaric batre guehiagoric etzuiteitela vkan? 3 Bada sacrificio hetan bacén vrthe oroz bekatuen commemoratione arramberritubat. 4 Ecen impossible cen cecenén eta akerrén odolaz bekatuén kentzea. 5 Halacotz, munduan sartzean, dio, Sacrificoric ez offrendaric eztuc nahi vkan, baina gorputzbat appropriatu vkan drautac niri. 6 Halaber holocaustac ez oblationea bekatuagatic etzazquic placent içan: 7 Orduan erran vkan dut, Huná, ethorten nauc (liburuären hatsean scribatua da niçaz) eguin deçadan, o laincoá hire vorondatea: 8 Lehen erran çuenaren gainean. Sacrificoric ez offrendaric, ez holocaustic ez oblationeric bekatuagatic eztuc nahi vkan ez eztituc approbatu: (cein Leguearen arauetz offrendatzen baittrade) orduan erran vkan du, Huná, ethorten nauc eguin deçadan, o lainco, hire vorondatea. 9 Kentzen du beraz lehena, guerocoa eçar deçançát. 10 Cein vorondatez sanctificatu içan baicara, Iesus Christen gorputzaren behingo oblationeaz. 11 Sacrificadore oroc bada assistitzen çuen egun oroz administratzen eta maiz sacrificio

berac offrendatzen cituela, ceinéc iagoitic bekatuac ecin ken baitzitzaqueizten: 12 Baina haur sacrificio bakoitzbat bekatuacgatic offrendaturic, eternalqui iarria da laincoaren escuinean. 13 Goitico denaren beguira dagoelaric, haren etsayac haren oinén scabella eçar diteno. 14 Ecen oblatione bakoitz batez consecratu vkan ditu secularcotz sanctificatzen diradenac. 15 Eta testificatzen draucu Spiritu sainduac berac-ere: ecen aitzinetic erran duenaz gueroz, 16 Haur da egun hayén ondoan hequin eguinen dudan alliançá, dio launac, Emanen ditut neure Legueac hayén bihotzetan, eta hayén adimenduetan hec ditut scribaturen: 17 Eta hayen bekatuéz eta iniquitatéz ez naiz guehiagoric orhoit iñanen. 18 Bada gauça hauen barkamendua den lekuan, ezta guehiago oblationeric bekatuagatic. 19 Ikussiric bada, anayeác, badugula libertate leku sainduetan sartzeco lesusen odolaz, 20 Dedicatu draucun bide frescoan eta vician gandi, veláz, erran nahi baita, bere haraguiac: 21 Eta badugula Sacrificadore handibat laincoaren etchearen carguá duenic: 22 Goacen eguiaczo bihotzequin eta fedezco segurançarequin, conscientia gaichtotaric bihotzac चाहतुरic: 23 Eta ikuciric gorputza vr चाहु, daducagun gure sperançaren confessionea variatu gabe (ecen fidel da promettatu duena) 24 Eta gogoa demogun elkarri charitatera eta obra onetara incitatzeco: 25 Vtziten eztugularic gure congregationea, batzuc costuma duten beçala, baina exhortatzen dugularic elkar: eta haur hambatenaz guehiago combatenaz baitacussaçue hurbiltzen dela egun hura. 26 Ecen baldin iaquiara bekatu badaguigu eguiaren eçagutzea recebituz gueroztic, ezta guehiago sacrificioric bekatuacgatic guelditzen: 27 Baina iudicioaren beguira egoite terriblebat, eta suaren furia aduersarioac iretsiren dituen-bat. 28 Baldin cembeitec menospreciatu balu Moysesen Leguea, misericordiaric batre gabe, biguen edo hiruren testimoniagetic hiltzen cen. 29 Cembatez vste duçue tormenta borthitzagoa merecitu duqueela, laincoaren Semea oinén azpian eçarri vkan duqueenac, eta alliançaco odola, ceinez sanctificatu baitzén, profanotan estimatu duqueenac: eta gratiazco Spirituari iniuria eguin drauqueonac? 30 Ecen badaçagugu erran duena, Ene da mendecatzea, nic rendaturen dut, dio launac. Eta berriz, launac iugeaturen du bere populua. 31 Gauça horriblea da lainco viciaren escuetara erortea. 32 Orhoit çaitetzte aitzineco egunéz, ceinetan illuminatu iñ cinetenaz gueroztic, afflictionezco combat handi suffritu vkan baituçue: 33 Alde batetic gucién monstrañçatan escarnioz eta tribulationez eçarri iñ çarete: eta berce aldetic statu hartan erabilten ciradenenén lagun

eguin iñan çaretenean. 34 Ecen ene estecaduretaco afflictionean-ere participant eguin iñan çarete, eta çuen onén galtzea bozcarioerequin recebitu vkan duçue: cinaquitelaric ceuroc baitan onhassun hobebat duçuela ceruètan, eta permanent denic. 35 Ezteçaquela bada iraitz çuen confidancá, ceinec baitu recompensa handia. 36 Ecen patientia behar duçue, laincoaren vorondatea eguin duqueçueanean promessa recebi deçaçuençát. 37 Ecen oraino dembora appurto appurtobat, eta ethorteco dena ethorriren da, eta eztu beranthuren. 38 Eta iustoa fedez vico da: baina baldin cembeit apparta badadi, eztu ene arimác hartan placeric hartzen. 39 Baina gu ezgara perditionetara appartatzen garenac, baina fedeari iarreiquiren guiaizquionac arimaren saluamendutan.

11 Bada, fedea da nehor sperançatan den gaucén fundamenta, eta ikusten eztiraden gauçac eracusten dituen. 2 Ecen harçaz aitzinecoec testimoniage vkan duté. 3 Fedez aditzen dugu laincoaren hitzaz mundua eguin iñan dela: gauça inuisiblén demonstratione eguin ledinçát. (aiton g165) 4 Abelec fedez Cainec baino sacrificio excellentagoa laincoari offrendatu vkan drauca: cein fedez testimoniage obtenitu vkan baitu iusto cela, ceren laincoac haren donoéz testificatzen baitzuen: eta oraino fede harçaz hil delaric minço da. 5 Fedez Henoch eraman iñan da, herioa ikus ezleçançát: eta ezta eriden iñan, ceren eraman baitzuen laincoac: ecen eraman cedin baino lehen, testimoniage vkan ceçan laincoaren gogaraco iñan cela: 6 Bada impossible da fede gabe haren gogaraco içatea: ecen laincoagana ethorten denac, behar da sinhets deçan ecen laincoa badela, eta hura bilhatzen dutenén recompensaçale dela. 7 Fedez Noéc, diuinoqui auertitu iñanic oraino ikusten etziraden gaucéz, beldurturic, appresta ceçan arká bere familiaren saluatzeco: cein arkaz condemna baitzeçan mundua: eta eguin cedin fedearen araez den iustitiaren herederero. 8 Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçát, eta parti cedin norat ioaiten cen etzaquialaric. 9 Fedez egon cedin promettatu iñan çayón lurreean bercerenean beçala, tabernacletan egoiten cela Isaac-eguin eta Iacob-eguin promes beraren herederoquequin. 10 Ecen ciuitate fundament-dunaren beguira cegoen ceinen eguilea eta fundaçalea baita laincoa. 11 Fedez Sarcere haciaren concebitzeco indarra recebi ceçan, eta adinetic lekora erdi cedin, ceren estima baitzeçan hari promes eguin ceraucana fidel cela. 12 Eta

halacotz batetari (etare ia hilaganic) sorthu ičan da gende handi ceruco içarrac beçala, eta itsas costaco conta ecin daiten sablea beçala. **13** Fedean hauc gucioc hil ičan dirade promessac recebitu gabe: baina vrrundanic hec ikussiric eta sinhetsiric eta salutaturic, eta aithorturic ecen arrotz eta estrangér ciradela lurrean. **14** Ecen gauça hauc erraiten dituztenéc, claroqui eracusten dute ecen bere herriaren ondoan dabiltzala. **15** Eta segur, baldin harçaz orhoit ičan balirade ceinetaric ilki ičan baitziraden, itzultzeco dembora baçuten: **16** Baina orain hobegobat desiratzen duté, erran nahi baita celestiala: hunegatic laincoari berari-ere etzayó laido hayén lainco deitzera, ecen preparatu cerauen ciutatebat. **17** Fedez offrenda ceçan Abrahamec Isaac, enseyatu ičan cenean, eta seme bakoitza offrenda ceçan, promessac recebitu vkan cituenac: **18** (Ceini erran ičan baitzayón, Isaactan deithuren çaic hacia) **19** Estimaturic ecen laincoac hiletaric-ere resuscita ahal leçaquela: nondic are hura conformitatez recruba baitzeçan. **20** Fedez, ethorteco ciraden gaucéz benedica citzan Isaac-ec Iacob eta Esau. **21** Fedez, Iacob-ec hiltzean Iosephen semetari batbedera benedica ceçan: eta adora ceçan bere makila buru gainean bermaturic. **22** Fedez, Ioseph hiltzean eguin ceçan mentione Israeleco haourrén ilkiteaz: eta bere heçurréz manamendu eman ceçan. **23** Fedez, Moyses sorthu ičan cenean, gorde ičan cen bere ahaidéz hirur hilebethez, ceren haour ederra baitzacussaten, eta ezpaitziraden beldur Regueren ordenañaren. **24** Fedez, Moysesec ia handituric refusa ceçan Pharaoren alabaren seme deithu içatera: **25** Hautatzenago çuela laincoaren populuarequin affligitu içatera, ecen ez dembora guti batetacotz bekatuzco atseguinén vkaitera: **26** Abrastassun handiago estimaturic Christen iniuriá, ecen ez Egypten ciraden thesaurac, ecen recompensara beha cegoen. **27** Fedez vtzi ceçan Egypte, Regueren hiraren beldurric gabe: ecen inuisible dena ikusten balu beçala, fermu eduqui ceçan. **28** Fedez eguin citzan Bazcoa eta odol issurtzea: lehen sorthuac deseguiten cituenac, hec hunqui ezlitzançát. **29** Fedez iragan ceçaten itsas gorria leyhorrez beçala: cein gauça enseyaturic, Egyptianoac hundatu ičan baitziraden. **30** Fedez Ierichoco murruc eror citecen, çazpi egunez inguratuac egonic. **31** Fedez, Rahab paillardá etzedin gal incredlequin batean, espiác baquerequin ostatuz recebitu vkan cituenean. **32** Eta cer erranen dut guehiago? ecen dembora faltaren çait, contatu nahi badut Gedeonez, eta Barac-ez, eta Samsonez, eta Iephthez, eta David-ez, eta Samuelez, eta Prophetez: **33** Ceinéc fedez combatitu vkan baitituzte resumác,

fedez eguin vkan duté iustitia obtenitu vkan dituzte promessac, boçatu lehoínén ahoac, **34** Iraungui suaren indarra, itzuri ičan çaitze ezpata ahoey, sendo eguin ičan dirade erietaric, borthitz eguin ičan dirade guerlán, estrangérén campoac ihessitan irion dituzté, **35** Emazté recebitu vkan dituzte resurreccionez bere hilac: eta batzu hedatu ičan dirade, deliuratu içatera conturic eguiten etzutelaric resurreccione hobebat obteni leçatençát. **36** Eta berceac phorogatu ičan dirade escarnioz eta vkaldiz, bayeta guehiago estecaduraz eta presoindegui: **37** Lapidatu ičan dirade, segatu ičan dirade, tentatu ičan dirade, ezpata herioz hil ičan dirade: hara huna ebili ičan dirade ardi eta ahunz Iarraz veztituric, abandonnaturic, affligituric, tormentaturic. **38** Eta ezpaitzén mundua hayén digne: desertuetan errebelatuac çabiltzala eta mendietan eta lecetan eta lur çulhoetan. **39** Eta hauc guciéc fedez testimoniage obtenituric, ez duté recebitu vkan promessa: **40** laincoac cerbait hoberic guretaco probedituric, gu gabe perfectionetara ethor ezlitezçát.

12 Gu-ere bada, hain testimoniozco hodey handiac ingurutzen gaituenaz gueroz, carga gucia, eta gu errachqui trabatzen gaituen bekatua egotziric, constantqui garreitza proposatu ičan çaicun lasterrari: **2** Beha gaudelaric fedearen capitainagana eta, complicealeagana, Iesusgana: ceinec escutan çuen bozcarioaren orde suffritu vkan baitu crutzea, ahalquea menospreciaturic, eta laincoaren thronoaren escuinean iarri ičan da. **3** Considera eçaçue bada diligentqui nor den halaco contradicionea bere buruären contra bekatoretaric suffritu vkan duena, çuen gogoetan faltaturic akit etzaitzençát. **4** Oraino ez tuçue odolerano resititu vkan, bekatuaren contra combatitzen çaretela: **5** Eta ahanci çaiçue exhortationea, ceinec çuey haourrey beçala erraiten baitrauçue, Ene haourrá, etzeçála menosprecia launaren gatziguá, eta eztaquiála gogoa falta harçaz corregitzen aicenean. **6** Ecen maite duena launac gatzigtatzen dic, eta recebitzen duen haour gucia cehatzen dic. **7** Baldin gatzigamenduric suffritzen baduçue, laincoa bere haourrey anço presentatzen çaiçue: ecen cein da haourra aítac gatzigtatzen ez tuena? **8** Bada baldin gatzigamendu gabe baçarete, ceinetan participant baitirade guciac, beraz bastarde çarete eta ez seme. **9** Eta gure gorputzén aítac gatzigari vkan ditugu, eta reuerentiatan eduqui ditugu: ezgaitzaitza spirituén Aitari vnguiu suietago içanen, eta vicio baicara? **10** Ecen hec egun gutitacotz, berey irudi çayen beçala, gatzigtatzen guentuztén: baina

hunec gure probetchutan, haren saindutassunean participant garençát. **11** Bada gaztigu guciac ordu berean eztrudi bozcariotaco dela, aitzitic tristitiataco: baina guero iustitiazco fructu baquezcoa rendatzen draue harçaz exercitatu dirateney. **12** Goititzaçe bada çuen escu lachoac, eta çuen belhaun iunctura partituaç chuchent itzaçe: **13** Eta bidesca chuchenac equin ietzeçe çuen oiney: maingu den gauçá bidetic aldara eztadinçát, bainaitzitic sendo dadin. **14** Baqueari çarreitzate guciequin, eta saindutassunari, cein gabe nehorc ezpaitu launa ikussiren. **15** Gogoatzen duçuelaric nehor aldara eztaadin laincoaren gratiatic: cembeit erro karmin goiti ialguiten denec trubla etzaitzençát: eta anhitz harçaz satsu eztiçecençát. **16** Eztén nehor paillard edo profano, Esau beçala, ceinec vianda batetan sal baitzeçan bere lehen sortzezco primeçá. **17** Ecen badaquiçe are guero heretatzezo benedictionea desiratzen çuelaric, refusatu içan dela: ecen etzeçan eriden penitentiataco lekuric, nigar vrirequin benedictionearen escatu içan bacen-ere. **18** Ecen etzarete ethorri escuz hunqui ahal daitequeen mendi batetara, ez erratzen den sura, ez haice buhumbara, ez lanhora eta tempestatera, **19** Eta trompeta soinura eta hitzén vozera, cein ençun vkan çutenéc, requeri baitzeçaten guehiagoric ezlaquién dreça hitza. **20** (Ecen manatzen cena ecin suffri ceçaqueten, cein baitzen, Baldin abre batec-ere mendia hunqui badeça, lapidaturen da edo gueciaz iraganen da. **21** Eta Moysesec (hambat cen terrible eracusten cena) erran ceçan, Içitu naiz eta ikaratu) **22** Baina ethorri içan çarete Siongo mendira, eta lainco viciaren ciuitatera, Ierusalem celestialera, eta Aingueruén anhitz millataco compainiara, **23** Eta ceruètan scribatuac diraden lehen sorthuén congregationera, eta gucién iuge den laincoagana, eta iusto sanctificatuen spirituetara: **24** Eta Iesusgana alliança berrico Arartecoagana, eta Abelenac baino gauça hobeac erraiten dituen odol issurira. **25** Beguirauçe refusa ezteçaçuen minço dena: ecen baldin itzuri içan ezpadirade laincoaren icenean minço cena menospreciatzen çutenac lurrean, gu anhitzez guehiago punituren gara, baldin cerutic minço denagoric erauz bagaitetz. **26** Ceinen vozac orduan higuí baitzeçan lurra: baina orain denuntiatu vkan du, dioela, Oraino behin nic higituren dut ez solament lurra, baina ceruã-ere. **27** Eta hitz hunec Oraino behin, declaratzen du fermu eztraden gaucen, hala nola escuz equin diradenen deseguitea: fermu diradenac daudecençát. **28** Hunegatic higuí ecin daitequeen resumá hartzen dugularic, daducagun gratiá, ceinez hala cerbitza baitzeçaqugu laincoa

non haren gogaraco baiquirate, reuerentiarequin eta beldurrequin. **29** Ecen gure laincoa su consumitzen duen-bat da.

13 Charitate fraternala egon bedi. **2** Hospitalitatea eztaquiçuela ahantz: ecen harçaz batzuc etzaquitelaric ostaturic recebitu vkan dituzte Aingueruãc. **3** Çaretén orhoit presoneréz, hequin presoner bacinete beçala: affligitzen diradenez, ceuroc-ere gorputzez affligitzen bacinete beçala. **4** Honorable da gucién artean ezconçá, eta ohe macula gabea: baina paillartac eta adulteroiac iugeaturen ditu laincoac. **5** Çuen conditioneac bire auaritia gabe, çareten content presentecoéz: ecen erran vkan du berac, Ezaut vtziren, eta ezaut abandonnaturen. **6** Hala non segurançarequin erran ahal baitzeçaqugu, launa ene aiutaçale, eznaiz beldur içanen guiçonac ahal daidan gauçaren. **7** Çareten orhoit çuen guidaçaléz, laincoaren hitza declaratu vkan drauçuenéz, ceinén fedea imitatzen baituçe, consideratzen duçuelaric ceric içan den hayén conversationearen fina. **8** Iesus Christ atzo içan dena eta egun, hura bera da eternalqui-ere. (aiõn g165) **9** Doctrina diuersez eta estrangerez etzaitzela hara huna erabil: ecen on da bihotza gratiaz confirma dadin, ez viandéz, ceinétan ezpaitute probetchuric vkan applicatu içan diradenéc. **10** Badugu aldarebat ceinetaric iateco çucenic ezpaitute Tabernaclea cerbitzatzen dutenéc. **11** Ecen abrán gorputzac, ceinén odola ekarten baita bekatuagatic sanctuariora Sacrificadore subiranoaz, erratzen dirade tendetaric lekora. **12** Halacotz Iesusec-ere, sanctifica leçançát populua bere-odolaz, suffritu vkan du portaleaz campotic. **13** Ilki gaitecen bada harengana tendetaric lekora haren ignominiá ekarten dugula. **14** Ecen eztugu hemen ciuitate permanentic: baina ethorteco denaren ondoan gabiltza. **15** Harçaz bada offrenda dieçogun ardura laincoari, laudoriozco sacrificio, erran nahi baita, haren icena confessatzen duten ezpainén fructua. **16** Bada beneficentia eta communicationea eztaquizquiçuela ahantz: ecen halaco sacrificioéz placer hartzen du laincoac. **17** Obeditzaçe çuen guidaçaleac, eta susmetti çaquitzéz ecen hec veillatzen duté çuen arimacgatic, contu rendatu behar dutenec beçala: eguiten dutena alegueraqui equin deçatençat, eta ez gogoz garaitic: ecen hura ezliçateque çuen probetchutan. **18** Othoitiz eguiçe guregatic: ecen asseguratzen gara conscientia ona dugula, desiratzen dugularic gauça gucietan honestqui conuersatzera. **19** Eta hambatez guehiago othoitiz eguiten drauçuet haur daguiçuen, sarriago restitui naquiçuençát. **20** Lainco baquezcoac

bada (ceinec hiletaric itzul eraci baitu ardién Artzain handia alliança eternalezco odolaz, Iesus Christ gure launa) (aiōnios g166) 21 Confirma çaitzate la obra on orotan, bere vorondatearen eguitera, eguiten duelaric çuetan haren aitzinean placent datenic, Iesus Christez, ceini gloria secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) 22 Halaber othoitz eguiten drauçuet, anayeác, suffri eçaçue exhortationetaco hitza: ecen hitz gutitan scribatu drauçuet. 23 Iaquique gure anaye Timotheo largatu içan dela, ceinequin (baldin sarri badator) ikussiren baitzaitzuet. 24 Salutaitzaçue çuen guidaçale guciac, eta saindu guciac. Salututzen çaituztéz Italiacoec. 25 Gratia dela çuequin gucioquin. Amen.

Santiago

1 IACQVES laincoaren eta Iesus Christ launaren cerbitzariac, hamabi leinu barreyatuey, salutatione.

2 Ene anayeác, bozcario perfectotan educaçue tentatione diuersetara eror çaitetzenean:

3 Daquiçuelaric ecen çuen fedearen phorogançac patientia engendratzen duela.

4 Baina patientiác obra perfectoa biu, perfect eta integro çaretençat, deusen falta etzaretelaric.

5 Eta baldin çuetaric cembeitec sapientia faltaric badu, esca bequió laincoari, ceinec emaiten baitraue guciy benignoqui, eta ez reprotchatzen: eta emanen çayó.

6 Baina federequin esca bedi, batre dudatzen eztuela: ecen dudatzen duena, haiceaz erabilten eta tormentatzen den itsas bagaren pare da.

7 Ezteçala bada estima guiçon harc deus launaganic recebituren duela:

8 Guiçon gogo doblatacoa, inconstant da bere bide gucietan.

9 Gloria bedi bada anaye conditione bachotacoa bere goratassunean:

10 Baina abrats dena, gloria bedi bere bachotassunean: ecen belhar lilia beçala iraganen da.

11 Ecen nola iguzquia beroarequin goratu eta, erre baita belharra, eta haren lilia erori, eta haren irudi ederra galdu: hala abratsa-ere bere bide gucietan chimalduren da.

12 Dahatsu da tentatione suffritzen duen guiçona: ecen phorogatu datenean recebituren duque, launac hura maite duteney promettatu drauen vicitzeco coroá.

13 Nehorc, tentatzen denean, ezterralra laincoaz tentatzen dela: ecen laincoa ecin tenta daite gaizquiz, eta nehore ezto tentatzen.

14 Baina batbedera tentatzen da bere guthicia propriaz tiratzen eta bazcatzen denean.

15 Guero guthiciá, concebitu duenean, ertzen da bekatur: eta bekatuac acabatu denean, herio engendratzen du.

16 Etzaitetzela abusa, ene anaye maiteác.

17 Donatione on oro, eta dohain perfect oro garaitic da arguén Aitaganic iausten dela, cein baitan ezpaita cambiamenduric, ez aldizczaco itzalic.

18 Harc bere vorondatez engendratu vkan gaitu eguiaczco hitzaz, haren creaturetaco primitiác beçala guinençat.

19 Halacotz, ene anaye maiteác, biz guiçon gucia ençutera lehiati, berantcor minçatzera, eta berantcor asserretzera.

20 Ecen guiçonaren asserreac laincoaren iustitiá ezto complitzen.

21 Halacotz, iraitziric cithalqueria gucia eta malitiazco superfluitatea, emetassunequin recebi eçaçue, çuetan landatu hitza, ceinec salua ahal baititzaque çuen arimác.

22 Eta çareten hitzaren eguile eta ez solament ençule, ceuron buruác enganatzen dituçuela.

23 Ecen baldin norbeit hitzaren ençule bada eta ez

eguile, hura mirailean bere beguitharte naturala consideratzen duen guiçonaren pare da.

24 Ecen consideratu vkan du bere buruá, eta ioan ičan da, eta bertan ahance çayó nolaco cen.

25 Baina miratu datena Legue perfectotan, cein baita libertatezcoa, eta hartan perseueratu duqueena, ceren ezpaitate ençule ahanzcor ičan, baina obraren eguile: hura dohatsu ičanen da bere eguinean.

26 Baldin cembeitec vste badu religioso dela çuen artean, bridatzen eztuelaric bere mihia, baina bere bihotza enganatzen duelaric, halacoaren religioea vano da.

27 Religione pura eta macula gabea lainco eta Aita baitan, haur da, çurtzén eta emazte alhargunén visitatzea bere tribulationetan: eta macula gabe bere buruären beguiratzea mundu hunetaric.

2 Ene anayeác, eztuçuela Iesus Christ gure laun gloriaczcoaren fedea, personén acceptionerequin.

2 Ecen baldin sar badadi çuen congregationera guiçon-bat vrrhezco erhaztun-bat duela, preciosqui veztituric: eta sar dadin halaber edocein paubre charqui veztituric,

3 Eta ikartze duçuen preciosqui veztitua denagana, eta erran dieçoçuen hari, Hi iar adi hemen honestqui: eta paubreari derroçuen, Hi ago çutic han, edo iar adi hemen ene scabella azpian:

4 Eztuçue differentia eguin vkan ceuroc baitan, eta eguin ičan baitzarete pensamendu gaichtoezco iuge?

5 Ençuçue, ene anaye maiteác, ezitu laincoac elegitu mundu hunetaco paubreac fedez abrats içateco, eta hura maite duteney promettatu drauen resumaco herederó?

6 Baina çuec desohoratu vkan duçue paubrea. Ala abratsec etzaituztez tyrannizatzen, eta etzaituztez gortetara erekarten?

7 Eztute hec blasphematzzen çuen gainean inuocatu ičan den Icen ona?

8 Badaric-ere baldin Legue reala complitzen baduçue Scripturaren araura, cein baita, On eritziren draucac eure hurcoari eure buruári beçala, vnqui eguiten duçue:

9 Baina baldin personén acceptioneric baduçue, bekatu eguiten duçue, eta reprehenditzen çarete Legueaz transgrediçale beçala.

10 Ecen norcere Legue gucia beguiraturen baitu, eta punctu batetan faltaturen, gucietan hoguendun da.

11 Ecen erran duenac, Eztuc adulteraturen, erran du halaber, Eztuc hilen. Bada baldin adulteratzen ezpaduc, baina hiltzen bay, Leguearen transgrediçale eguin aiz.

12 Hala minça çaitetze eta hala eguiçue nola libertatezco Legueaz iugeatu behar diradenéc.

13 Ecen condemnatione misericordia gabe eguinen çayó misericordia eguin eztuqueenari: eta gloriatzen da misericordia condemnationearen contra.

14 Ene anayeác, cer probetchu, baldin norbeitic badarra

fedede baduela, eta obrác ezituén? ala fedede harc hura salua ahal deçaque? 15 Eta baldin anayea edo arrebá billuciac badirade, eta peitu eguneco vitançaren: 16 Eta çuetaric cembeitec hæy erran diecén, Çoazte baquerequin, bero çaitetzte eta asse çaitetzte: eta ezinguzteçuen gorputzaren necessario diraden gauçác, cer probetchu duquite? 17 Hala fedea-ere, baldin obrác ezpaditu, hila da bere berez. 18 Baina are errané du edoceanec, Hic fedea duc, eta nic obrác citiat, eracuts ieçadac eure fedea eure obrác gabe, eta nic eracutsiren draut hiri neure obretaric neure fedea. 19 Hic sinhesten duc ecen laincobat dela: vngui eguiten duc: deabruec-ere sinhesten dié, eta ikara diablitzac. 20 Baina nahi duc iaquin, o guiçon vanoá, ecen fedea obrác gabe hila dela? 21 Gure aita Abraham ezta obretaric iustificatu içan, Isaac bere semea aldare gainean offrendatu çuenean? 22 Badacussac nola fedea obratzen çuen haren obretan, eta obretaric fedea acabatu içan dela? 23 Eta complitu içan dela Scripturá dioela, Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içan çayó iustitiatara, eta laincoaren adisquide deithu içan da. 24 Badacussaçe bada ecen obretaric iustificatzen dela guiçona, eta ez fedetic solament? 25 Halaber Rahab paillarda-ere ala ezta obretaric iustificatu içan, recebitu cituenean mandatariac, eta berce bidez idoqui cituenean? 26 Ecen nola gorputza spiritu gabe hila baita, hala fedea-ere obrác gabe hila da.

3 Ene anayeaç, etzaretela magistru anhitz: daquigularic ecen condemnatione handiagooa recebituren dugula. 2 Ecen anhitz gauçatan huts eguiten dugu guciéc Baldin cembeitec hitzean huts eguiten ezpadu, hura guiçon perfectoa da, eta bridatan eduqui ahal deçaque gorputz gucia-ere. 3 Huná, çamariey bridác ahoetara emaiten drauztegu obedi gaitzatençát, eta hayén gorputz gucia hara huna drabilagu: 4 Huná, barcác-ere, hain handi diradelaric, eta haice borthitzéz erabilten diradelaric, hara huna erabilten dirade gobernal chipito batez, norat-ere gobernaçalearen placerac nahi baituque. 5 Hala mihia-ere membro tipitobat da, eta gauça handiz vantatzen da: huná, su chipito batec cein egurtze handia irachequiten duen. 6 Mihia-ere subat da, eta iniquitatezco mundubat: hala diot mihia eçarria dela gure membroén artean, ceinec maculatzen baitu gorputz gucia, eta irachequiten gure naturaren cursua, eta irachequia da gehennáz. (Geenna g1067) 7 Ecen bestién, eta chorién, eta suguén, eta itsassoco arrainén natura gucia hetzen da, eta heci içan da natura humanoaz: 8 Baina mihia eceinere guiçonec

ecin hez deçaque: ceba ecin daiten gaitzbat da poçoin mortalez bethea. 9 Harçaz benedicatzen dugu gure lainco eta Aita: eta harçaz maradicatzen ditugu laincoaren irudira eguinico guiçonac. 10 Aho berbatetaric ilkiten da benedictione eta maledictione: Ezta behar, ene anayeaç, hauc hunela eguin ditecen. 11 Ala ithurri batec çulho beretic emaiten du dulcea eta mina? 12 Ala ficotze batec oliuaric ekar ahal deçaque, edo aihenac ficoric? hala ecin ekar deçaque ithurribatec-ere vr gaci eta gueça. 13 Nor da çuhur eta iaquinsu çuen artean? eracuts bitza conuersatione onez bere obrác, çuhurtziaco emetassunequin. 14 Eta baldin inuidia saminic baduçue, eta tharritamenduric çuen bihotzetan, etzaitzeta gloria, eta gueçurric ezterraçuela eguiaren contra. 15 Ecen çuhurtzia haur ezta garaitic iausten dena, baina da lurrecoa, sensuala eta deabruezcoa. 16 Ecen non baita inuidiaric eta tharritamenduric, han nahastecamendu eta obra gaichto gucia. 17 Baina garaitico çuhurtziá, lehenic da pur, guero baquezco, moderatu, maneioso, misericordiaz eta fructu onez bethea, distinctioneric gabea, hypocrisia gabea. 18 Eta iustitiazco fructua baquerequin ereiten çaye baquezcoéy.

4 Nondic guerlác eta guduac çuen artean? eza hemendic, diot, çuen voluptate çuen membroetan guerla eguiten dutenetic? 2 Desiratzen duçue eta eztuçue vkaiten, inuidioso çarete eta bekaitz, eta ecin ardiets deçaqueçue: combatitzen çarete eta guerla eguiten duçue, baina eztuçue desiratzen duçuen, ceren ezpaitzarete escatzen. 3 Escatzen çarete eta eztuçue recebitzen: ceren gaizqui escatzon baitzarete, çuen voluptatetan despenda deçaçuençát. 4 Adulteroác eta adulterác, eztaquieçue ecen munduaren adisquidetassuna, laincoaren etsaytassun dela? nor-ere bada nahi içanen baita munduarequin adisquide, laincoaren etsay iartenda. 5 Ala vste duçue ecen Scripturác alferretan erraiten duela, Inuidiatara aurthiten du çuetan habitatzen den spirituac? 6 Aitzitic du gratia handiagooa emaiten, halacotz dio, laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia emaiten. 7 Çareten bada suiet laincoaren, resisti ieçoçue deabruiari, eta ihes eguinen du çuetaric. 8 Hurbil çaquitzate laincoari, eta hurbilduren çaiçue: garbitzaçue escuac, o bekatoreác, eta purificaitzaçue bihotzac, o gogo doblatacoác. 9 Affligi çaitetzte eta eguiçue lamentatione eta nigar: çuen irria nigaretara conuerti bedi, eta çuen alegrançá tristitiatara. 10 Humilia çaitetzte launaren aitzinean, eta goraturen çaitutzé. 11 Elkarren contra etzaitzeta gaizqui minça, anayeaç: anayearen contra minço denac, eta bere

anayea condemnatzen duenac, Leguearen contra gaizqui erraiten du, eta Leguea condemnatzen du: eta baldin Leguea condemnatzen baduc, ezaiz Leguearen eguile, baina iuge. 12 Legue eçarlea bat da salua eta gal ahal deçaquena: hi nor aiz bercea iugeatzen duana? 13 Eya orain erraiten duçuenác, Egun edo bihar ioanen gara hiri batetara, eta egonen gara han vrthebat, eta merkatalgoa eguinen dugu, eta irabaciren dugu: 14 Eztaquiçuelaric biharamunean cer içanen den: ecen cer da çuen vicia? ecen appur batetacotz aguertzen eta guero deseguiten den vaporebat da. 15 Erran behar cindutenaren lekuan, Baldin launac nahi badu, eta vici bagara, eguinen dugu haur edo hura. 16 Baina orain gloriatzen çarete çuen vanterietan: horlaco gloriatze gucia gaichto da. 17 Bada vngui eguiten daquianac eta ez eguiten, bekatu eguiten du.

5 Eya orain abratsác, nigar eguiçue, vrhubi eguiten duçuela çuen miseria helduren çaiçquiçuenacçatic. 2 Çuen abramassunac vsteldu dirade, çuen abillamenduac cerrenez betheac dirade. 3 Çuen vrreha eta çuen cilharra herdoildu da, eta hayén herdoildurác testificaturen du çuen contra, eta harc ditu ianen çuen haraguiac suac beçala: thesaurizatu duçue azquen egunetaco. 4 Huná, çuen landác errequeitatu dituzten languilén alocairu çueçaz defraudatu içan dena, oihuz dago, eta errequeitaçalén oihuac armadén launaren beharrietan sarthu dirade. 5 Deliciotan vici içan çarete lurraren gainean eta çuen atseguinac hartu vkan dituçue, eta çuen bihotzac resasiatu vkan dituçue sacrificiotaco egunean beçala. 6 Condemnatu eta hil vkan duçue iustoa: eta eztrauçue resistitzen. 7 Çareten bada patient, anayeác, launaren aduenimendurano. Huná, laboraria lurreco fructu preciosoaren beguira egoiten da, patientqui haren beguira dagoela goiceco eta arratseco vria recebi deçaqueno. 8 Çareten patient çuec-ere eta confirmaitzaçue çuen bihotzac: ecen launaren aduenimendua hurbil da. 9 Etzaitzeta launaren elkarren contra, anayeác, condemna etzaitzetençát: huná, iugea borthaitzinean dago. 10 Ene anayeác, har-itzaçue afflictionetaco eta patientiataco exemplutan Prophetác, cein minçatu baitirade launaren icenean. 11 Huná, dohatsu eduquiten ditugu afflictione suffritzen dutenac: lob-en patientiá ençun vkan duçue, eta launaren fina ikussi duçue, nola guciz misericordioso den launa eta gogabera. 12 Bada gauça ororen aitzinetic, ene anayeác, iura ezteçaçuela ez ceruáz, ez lurrac, ez edocein berce iuramenduz: baina biz çuen baya, Bay: eta çuen eza, Ez: condemnationetara eror

etzaitzetençát. 13 Affligitzen da cembeit çuen artean? othoitç begui: bihotz aleguerataco da cembeit? canta beça. 14 Eri da cembeit çuen artean? erekar bitza Eliçaco ancianoac, eta othoitç beguité harengatic, vnctatzen dutela hura olioz launaren icenean. 15 Eta fedezco orationeac saluaturen du eria, eta eraiquiren du hura launac: eta baldin bekaturic eguin badu barkaturen çaiçquió. 16 Confessa ietzoçue batac berceari çuen faltác, eta othoitç eguiçue batac berceagatic, senda çaitzetençát: ecen anhitç balio du iustoaren efficaciorequin den orationeac. 17 Elias cen gu bay passionén suiectionetaco guiçona, eta othoitçez othoitç eguin beçan, ezlaguian vriric, eta etzeçan eguin vriric lurraren gainean hirur vrthez eta sey hilebethez. 18 Eta berriz othoitç eguin ceçan, eta ceruác vri eman ceçan, eta lurrac bere fructua ekar ceçan. 19 Anayeác, baldin çuetaric cembeit eguiatic errebela badadi, eta hura conuerti badeça cembeitec, 20 laquin beça ecen conuerti eraci duqueenac bekatorebat bere bideco errebela mendutic, saluaturen duqueela arimabat heriotaric, eta bekatu mulçoa estaliren duqueela.

1 Pedro

1 PIERRISEC, Iesus Christen Apostoluac, Ponten, Galatian, Cappadocian, Asian, eta Bithinian gaindi barreyatuac çareten estrangerey. **2** Iainco Aitaren prouidentiaren arauetz Spirituaren sanctificationetan elegituey, obeditzeco eta Iesus Christen odolaz ihiztatu içateco: Gratia eta baque multiplica daquiçuela. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, ceinec bere misericordia handiaz regeneratu vkan baiquaitu sperança vicitara, Iesus Christen hiletarico resurrectioneaz, **4** Heretage corrumpti ecin daitenera, ez macula, ez chimal, ceruètan çuençat conseruatura, **5** Iaincoaren verthutean fedez beguiratzen çaretenonçat, azquen demborán reuelatu içateco prest den saluamendutacotz. **6** Cein gauçatan alegueratzen baitzarete, dembora appurbat orain (baldin behar bada) tristetuac çaretelatic tentatione diuersetan: **7** Çuen fedearen phorogança vnguiz preciosoagoa ecen ez vrrhearena (cein galtzen baita eta halere suz phorogutzen) eriden dadinçat, çuen laudoriotan eta gloriatan eta ohoretan dela, Iesus Christ aguer dadinean: **8** Cein ikussi eztuçuelaric maite baituçe: ceinetan orain ikusten eztuçuelaric, baina sinhesten duçuelaric, alegrança erran ecin daitenez eta gloriosoz alegueratzen baitzarete. **9** Eramaiten duçuelaric çuen fedearen fina, cein baita, arimén saluamendua. **10** Saluamendu hunez informatu içan dirade, eta haur diligentqui bilhatu vkan duté, çuetara ethorteco cen gratiaz prophetizatu vkan duten Prophetéc. **11** Informatzen ciradelaric noizco edo cer demborataco Christen Spiritu prophetiazco hetan cenac declaratzen cituen Christi ethorteco çaiçcan suffrançac eta hayén ondoco gloriác: **12** Eta reuelatu içan çaye, ez bere buruey, baina guri administratzen cerauzquigutela orain çuey denuntiatu içan çaiçquien gauçac çuey Euangelioa predicatu drauçueçatenez, cerutic igorrrico Spiritu sainduaz, cein gauçén contemplazco desira baitute Ainguerué. **13** Halacotz çuen adimenduco guerrunceca guericaturic, sobrietaterequin, auçe perfectoquei sperança çuey presentatzen çaiçuen gratián Iesus Christ aguer daiteno. **14** Eta haur, haour obedientéc beçala, çuen buruác conformatzen ezituçuelaric lehenago çuen ignorantían centuzten desiretara: **15** Baina çuec deithu çaituztena saindu den beçala, çuec-ere çareten saindu çuen conuersione orotan. **16** Halacotz da scribatua, Çareten saindu: ecen ni saindu naiz. **17** Eta baldin Aitatan inuocatzen baduçe,

personén acceptioneric gabe batbederaren obraren arauetz iugeatzen duena, beldurrequin conuersa çaitzte çuen egoitza hunetaco demborán. **18** Daquiçuelaric ecen redemitu içan çaretela çuen conuersione vano aitén ordenancetaric hartutic: ez gauça corruptiblez, nola baita, cilharrez edo vrrhez: **19** Baina Christen odol preciosoaz, bildots macula eta satsutassun gabe batenaz beçala: **20** la munduaren fundacionea baino lehen ordenatuarenaz, baina azquen dembora hautan manifestatuarenaz, çuengatic, **21** Eta harçaz sinhesten duçe hura hiletaric resuscitatu duen eta hari gloria eman draucan Iaincoa baithan, çuen fedea eta sperança Iaincoa baithan licençat. **22** Bada çuen arimác purificatu içanic, obeditzen duçuela eguia Spirituaz, anayetassunezco charitate fictione gabecorequin, bihotz chahuz elkarri on eritzoçe affectionatuqui: **23** Regeneraturic ez haci corruptibleaz, baina incorruptibleaz, Iaincoaren hitz viciáz, eta eternalqui egoiten denaz. (aiõn g165) **24** Ceren haragui gucia baita belharra beçala, eta guiçonaren gloria gucia belhar lilia beçala: eyhartu da belharra, eta haren lilia erori: **25** Baina launaren hitza badago eternalqui: eta haur da çuey euangelizatu içan çaiçuen hitza. (aiõn g165)

2 Beraz vtziric malitia gucia, eta enganio guciá, eta hypocrisiác, eta inuidiác, eta gaitzerraite guciac, **2** Desira eçaçe, haour heuraguiric eztuela sorthuen ançora, adimenduzco eta enganio gabeco eznea, harçaz haz çaitetzencat. **3** Baldin dastatu baduçe ecen benigno dela launa. **4** Harengana hurbiltzen çaretelatic cein baita harri vicia, guiçonéz arbuyatua, baina Iaincoa baithan elegitua eta preciosa. **5** Çuec-ere harri vici anço edifica çaitzte, etche spiritual, Sacrificadoregoa saindu, Iesus Christez Iaincoaren gogaraco sacrificio spiritual offrendatzeco. **6** Halacotz contenitzen-ere da Scripturán, Huná, eçarten dut Sionen, har cantoin principala, elegitua eta preciosa: eta hartan sinhesten duena ezta confus içanen. **7** Hurá da bada ohore çuen sinhesten duçuenón: baina sinhesten ezutenen, harri edificaçaléc arbuyatu vkan dutena cantoinco principal eguin içan da, eta behaztopamendutaco harri, eta trebucamendutaco harri. **8** Cein trebucetzen baitirade hitzaren contra desobedient diradelaric: hartaco ordenatu-ere dirade. **9** Baina çuec çarete generatione elegitua, Sacrificadoregoa reala, gende saindua, populu acquisitua: ilhumbetic bere miragarrizco arguira deithu vkan çaituztenaren verthuteac denuntia ditzauçençat. **10** Noizpait cinetenac ez populu, orain çarete Iaincoaren populu: çuec misericordia obtenitu

etzentudenóc, orain misericordia obtenitu vkan duçue. 11 Maiteác, othoitz eguiten drauçuet, estrangeren eta bideazcoén ançora, beguira çaitetzen haraguiaren guthicietaric, ceinéc guerla eguiten baitute arimén contra: 12 Çuen conuersionea duçuelaric honest Gentillén artean çueçaz gaizquiguilez beçala minço diraden gauçetan, ikussi dituqueizten obra onetaric glorifica deçatençát laincoa visitationeco egunean. 13 Çareten bada suiet gobernamentu humano guciaren launagatic: edo regueren, superioraren beçala: 14 Edo gobernadorén, harçaz igorri içan diradenén beçala, gaizquiguilén mendequiotan eta vnguiguilén laudoriotan. 15 Ecen hunela da laincoaren vorondeata, vngui eguitez, guiçon erhoén ignorantari ahoa boça dieçoçuen: 16 Libertatetan çaretenéc beçala, eta ez libertatea malitiaren estalquitan bacendute beçala, aitzitic laincoaren cerbitzariéc beçala. 17 Guçiac ohoraitzaçue: anayetassunari on eritzoçue. Çareten laincoaren beldur. Regue ohora eçaçue. 18 Cerbitzariác, çareten beldur guçirequin nabussién suiet, ez solament onén eta humanoén, baina dorpén-ere. 19 Ecen haur da gogaraco, baldin norbeitet laincoaganaco conscientiagatic fascheriaric suffritzen badu, iniustoqui suffritzen duelaric: 20 Ecen cer laudorio da, baldin falta eguinic buffetazten çaretenean pairatzen baduçue? baina baldin vngui eguiten duçuelaric eta affligitzen çaretelaric pairatzen baduçue, haur da laincoaren gogaraco. 21 Ecen hunetacotzát deithu içan çarete: ecen Christec-ere suffritu vkan du guregatic, guri exemplu vtziten draucula, haren oin hatzey iarreiqui çaquizençat: 22 Ceinec ezpaitu bekaturic eguin vkan, eta eceinere enganioric ezta eriden içan haren ahoan. 23 Ceinec iniuriatzen cenean, ezpaitzuen iniuriatzen: gaizqui eguiten ceraucatenean, ezpaitzuen mehatchuric eguiten: baina remettitzen cen iustoqui iugeatzen duenagana. 24 Ceinec gure bekatuac ekarri vkan baititu bere gorputzean çur gainean: bekatuey hilic, iustitiari vici guiaizquionçat: ceinen vkalduráz sendatu içan baitzarete. 25 Ecen ardi errebelatuac beçala cineten, baina orain conuertitu içan çarete çuen arimén Artzainagana eta Ipezicuagana.

3 Halaber emazteac suiet diraden bere senharrén, baldineta batzu hitzaren desobedient badirade, emaztén conuersioneaz hitza gabe irabaz ditecençat, 2 ikussi duqueitenean çuen conuersione caste beldurrequin dena: 3 Ceinén ornamentua eztén lekoreco bilo içurduratan, edo vrrhezco paramendutan, edo abillamenduetaco habitutan: 4 Baina bihotzeco guiçon gordea, spiritu eme eta

sossegu batetaco incorruptionean consistitzen dena, cein baita laincoaren aitzinean precioso. 5 Ecen hunela lehenago emazte sainda laincoa baithan sperança çutenac-ere appaincen ciraden, suiet ciradelaric bere senharrén: 6 Sarac Abraham obeditzen çuen beçala, hura iaun deitzen çuela, ceinen alaba eguin içan baitzarete, vngui eguiten duçuela, eta eceinere iciapenen beldur etzaretela. 7 Senharrác, halaber conuersa eçaçue hequin discretqui emazteco vnci fragilagoarequin beçala, ohore emaiten draucaçuela, elkarrequin vicitzeco gratiaren herederu quide-ere çaretenoc beçala, çuen orationeac empacha ezteceñçat. 8 Eta finalqui guciac çareten consentimendu batetaco eta compassione batetaco, fraternalqui onhetsle çaretelaric misericordioso, gratioso: 9 Gaitza gaitzagatic rendatzen eztuçuela edo iniuria iniuriagatic, baina contraria, benedicatzen duçuela: daquçuelaric ecen hartara deithuac çaretela, benedictionezco heretagea possedi deçaçuençat. 10 Ecen nahi duenac onhetsi vicia, eta ikussi egun onac, beguira beça bere mihia gaitzetaric, eta bere ezpainac enganioren pronuntiatzetic: 11 Itzul bedi gaizquitic, eta begui vngui: bilha beça baçuea, eta iarreiqui bequió hari. 12 Ecen launaren beguiac iustoén gainera beha daude, eta haren beharriac hayén othoizetara, eta launaren beguiharta da gaizquiac eguiten dituztenén gainean. 13 Eta nor da çuey calteric eguinen drauçuea, baldin vnguiari baçarreitzate? 14 Baina baldin cerbait suffritzen baduçue vngui eguinagatic, dohatsu çarete. Baina hayén beldurrez icit etzaitzeta, ezeta trubla: 15 Aitzitic lainco launa sanctifica eçaçue çuen bihotzetan: eta çareten bethi prest ihardestera çuetan den sperançaç raçoin galde eguiten duen guciari, emetassunequin eta reuerentiarquin, 16 Conscentia ona duçuelaric: çuen contra gaizquiguiléz beçala minço diraden gauçán, confus diradençat, çuen conuersione Christ baithango ona calumniatzen dutenac. 17 Ecen hobe da vngui eguiten duçuela affligi çaitetzen, baldin laincoaren vorondeatac hala nahi badu, ecen ez gaizqui eguiten duçuela. 18 Ecen Christec-ere behin bekatuagatic suffritu vkan du, iustoac iniustoacgatic: gu laincoagana eraman guençançat, haraguiz mortificaturic, baina viuificaturic Spirituaz. 19 Cein Spirituz carceleco spirituey-ere parturic predicatu vkan baitraue, 20 Lehenago desobedient ciradene, behin beha cegoenean laincoaren patientiá Noeren egunetan, appaincen cenean arká: ceinetan gutiac, da iaquiteco, çortzi arima salua baitzitecen vrez: 21 Ceini orain ihardesten draucan baptismoaren figurác gu-ere saluatzen gaitu: ez haraguico satsutassunac chahutzen dituenac,

baina conscientiá onaren attestacioneac laincoaren aitzinean Iesus Christen resurreccionez: 22 Cein baita laincoaren escuinean, cerurat ioanic, ceini suiet eguin baitzaitza Aingueruac, eta puissançac eta verthuteac.

4 Bada Christec guregatic suffritu vkan duenaz gueroz haraguián, çuec-ere pensatze hunez beraz harma çaitetze, nola haraguián suffritu duena bekatutaric cessatu den, 2 Guehiagoric ez guionén guthicién araura, baina laincoaren vorondatearen araura goitico haraguián den demborán vici dençat. 3 Ecen asco içateco çaicu ceren gure vico dembora iraganean Gentilén vorondatea complitu dugun, conuersatzen guenduenean insolentiétan, guthiciétan, hordiqueriétan, gormandicétan, edatétan, eta idolatria abominablétan. 4 Halacotz bere buruac estranger iruditzen çaité dissolutionezco insolentia berera hequin laster eguiten eztuçueanean, çuec gaitzerraiten çaituztela. 5 Ceinéc contu rendaturen baitraucate vicién eta hilén iugeatzeco prest dagoenari. 6 Ecen hunetacotz hiley-ere euangelizatu içan çaye: condemna litecençat guionén araez, haraguiç: eta vici liraden laincoaren araez spirituz. 7 Bada gauça gucién fina hurbiltzen da. Çareten beraz sobre eta iratzarri othoitz eguitera: 8 Eta gauça gucién gainetic çuen artean charitate affectionezcoa duçuelaric: ecen charitateac estaliren du bekatuén anhitzassuna. 9 Çareten elkarren ostaturz recebiçale, murmuracioneric gabe. 10 Batbederac dohaina recebitu duenaren araez bercey administra biecé, laincoaren anhitz aldezco gratiaren dispensaçale onéc beçala. 11 Baldin norbeit minço bada, minça bedi laincoaren hitzéz beçala: baldin norbeit administratzen ari bada, administra beça laincoac administratzen duen puissançaren araura: gauça guciétan glorifica dadinçat laincoa Iesus Christez, ceini gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) 12 Guçizco maiteac, ezteçaquela estranio eriden, labeen beçala çaretenean çuen phorogatzegatic, cerbait gauça vste gaberic ethorten balitzeiçue beçala: 13 Aitzitic Christen afflictionetan communicatzen duçuen becembatean, aleguera çaitetze: haren gloriaren reuelacionean-ere, atsequin hartzen duçuela aleguera çaitetzençat. 15 Bada çuëtaric nehör ezstadila affligi guicerhaile, edo ohoin, edo gaizquiguile, edo berçeren onén guthicioso beçala: 16 Baina baldin Christino beçala affligitzen bada etzayola laido, aitzitic glorifica beça laincoa alde harçaz. 17 Ecen ordu da has dadin iugemendua laincoaren ethetic: eta baldin lehenic gureganic hatsen bada, ceric içanen da

laincoaren Euangelioa obeditzen eztutenén fina? 18 Eta baldin iustoa nequez saluatzén bada, infidela eta bekatorea non comparituren da? 19 Halacotz bada laincoaren vorondatez affligitzen diradenéc, creaçale fidelari beçala bere arimác gommenda bietzote vngui eguinéz.

5 Çuen artean diraden Ancianoey othoitz eguiten drauet nic, bainaiz hayén Ancianoquide: eta Christen afflictionén testimonio, eta manifestatzeco den glorián participant: 2 Bazca eçaçue laincoaren arthalde cargutan eman çaiçuena, harçaz artha duçuelaric, ez gogoz garaitic, baina gogotic: ez irabazte deshonestagatic, baina gogo prest batez. 3 Eta ez launaren heretagéen gainean seignoriatzen bacendute beçala, baina arthaldearen exemplu çaratezten beçala. 4 Eta aguer dadinean Pastor principala recebituren duqueçue gloriaczco coroa incorruptiblea. 5 Halaber gazteac, çareten çaharrén suiet, eta guciac çareten bata bercearen suiet: çareten humilitatez barnetic appainduac: ecen laincoac vrgulutsuey resisititzen draue, eta humiley gratia eguiten. 6 Humilia çaitetze bada laincoaren escu botheretsuaren azpian, ordu datenean goiti çaitzatençat: 7 Çuen artha gucia haren gainera egoizten duçuela: ecen harc artha du çueçaz. 8 Çareten sobre, eta veilla eçaçue, ecen çuen etsay deabrua, lehoín marrumalaribat beçala, çuen inguru dabila, cein irets deçaquene bilha: 9 Resisti ieçoçue fedez fermu çaretelaric: daquiçuelaric ecen afflictione berac çuen anayén compainia mundoacan complitzen diradela. 10 Baina gratia guciaren laincoac, ceinéc deithu baiquaitu bere gloria eternalera Iesus Christ launean, appurbat suffritu dugunean, compli confirma, fortifica eta finca çaitzatela. (aiōnios g166) 11 Hari gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) 12 Syluano gure anaye, vste dudán becembatean, fidelarequin, laburqui scribatu drauçuet: exhortatzen çaituztedalaric, eta testificatzen dudalaric haur dela laincoaren gratia eguiaczcoa, çeineten baitzaudete. 13 Salutatzen çaituzte Babyloneco Eliça çuequin batean elegituac, eta ene seme Marc-ec. 14 Saluta eçaçue elkar charitatezco potez. Baquea dela çuequin gucioquin, cein baitzarete Iesus Christean, Amen.

2 Pedro

1 SIMEON Pierrisec Iesus Christen cerbitzari eta Apostoluac, precio bereco fedea gure laincoaren eta Iesus Christ Saluadorearen iustitiaz gurequin obtenitu duteney: **2** Gratia eta baque multiplica daquiçuela laincoaren eta Iesus gure launaren eçagutzeaz: **3** Nola haren puissança diuinoac eman baitrauzquigu vicitzeo eta pietatezco diraden gauça guciac, gu bere gloriara eta verthutera deithu gaituenaren eçagutzeaz: **4** Ceinéz promes handiac eta preciosoac eman içan baitzaizquigu, heçaz natura diuinoan participant eguin çaitetzençat, munduan guthiciamenduz den corruptionetic. **5** Çuec- ere bada hunetara berera diligentia gucia ekärten duçuelaric eratchequi ieoçue gainera çuen fedeari verthute, eta verthuteari scientia: **6** Eta scientiari temperantia, eta temperantiari patientia, eta patientiari pietatea: **7** Eta pietateari anayetassunezco onheriztea, eta anayetassunezco onherizteari charitatea. **8** Ecen baldin gauça hauc çuetan badirade, eta abundatzen badirade etzaituzte lacho ez fructu gabe vtziren Iesus Christ gure launaren eçagutzean. **9** Baina gauça hauc eztituena itsu da, deus vrrundanic eztacussalaric, ahanciric bere bekatu çaharretaric purificatu içan dela. **10** Halacotz, anayeac, emplega çaitetze affectionatuqui çuen vocationearen eta electionearen fermu eguiten, ecen gauça hauc eguiten dituçuela, etzarete nehoiz-ere eroriren. **11** Ecen hunela Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen resuma eternaleratco sartzea abundosqui administraturen çaiçue. (aiñios g166) **13** Ecen gauça iustoa estimatzen dut, tabernacle hunetan naiceno, aduertimenduz çuen iratzartzea: **14** Daquidalaric ecen ene tabernacle hunen vtzitea sarri içanen dela, Iesus Christ gure launac declaratu-ere drautan beçala. **15** Baina pena-ere eçarriren dut çuec ene parti ondoan gauça hauçaz mentione eguin ahal deçaçuen. **16** Ecen eztrauçuegu eçagutzeroa eman Iesus Christ gure launaren botherea eta aduenimendua, fable artez desgusiatuey iarreiquiz: baina gure beguiez haren maiestatea ikussi dugunoc beçala: **17** Ecen recebitu vkan çuen lainco Aitaganic ohore eta gloria, hunelaco vozbat hari igorri içanic gloria magnificotic, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut: **18** Eta guc voz cerutic igorri haur ençun vkan dugu, harequin batean guinadela mendi sainduan. **19** Eta badugu Prophetén hitz gucizco fermua, ceini behatzeaz vngui eguiten baituçue, leku ilhunetan arguitzen duen candela bati beçala, egunac

arguitzen has deçaqueno, eta artiçarra ilki daiteno çuen bihotzetan. **20** Baldin lehenic aditzen baduçue haur, ecen Scripturaco prophetiaric batre eztele declaratione particularetacoric. **21** Ecen prophetiá ezta guionén vorondatez ekarria içan lehenago: baina Spiritu sainduaz inspiraturic minçatu içan dirade laincoaren guion sainduac.

2 Baina propheta falsuac-ere içan dirade populuaren artean, çuen artean-ere doctor falsuac içanen diraden beçala, ceinéc secretuqui sar eraciren baitituzte perditionetaco sectác: eta hec redemitu dituen launa vkaturen baituté, bere buruén gainera perditione lasterra erekaten duqueitelaric. **2** Eta anhitz iarreiquiren çaye hayén insolentiey: ceineçaz eguiazco bidea blasphematurén baita. **3** Halaco maneraz non auaritiaç enganiotaco hitzez merkatalgoa çueçaz eguinen baituqueite: ceinén gainera condemnationeac ia aspaldidanic ezpaitu berancen, eta ceinén perditioneac ezpaitatza lo. **4** Ecen baldin laincoac Aingueru bekatu eguin vkan dutenac guppida vkan ezpaditu: baina ilhundurataco cadenez abysmaturic liuratu vkan ditu, iudicioco reseruaturic. (Tartaroõ g5020) **5** Eta lehenagoco mundua eztu guppida vkan, baina Noe, iustitia trompettaria bera çortzigarren beguiratu vkan du, dilubioa gaichtoen mundura erekarriric. **6** Eta Sodomaco eta Gomorrhaco ciuitateac ilhaunduric subuersionetara condemnatu vkan ditu, eta eguin vkan du exemplu liraden gaichtoqui vici liradenén. **7** Eta Lot iustoa abominablén conuersione dissolutioneçcoaz fatigatua deliuratu vkan du. **8** (Ecen iusto hunec hayén artean habitatzen celaric ikustez eta ençutez egunetic egunera tormentatzen çuen bere bihotz iustoa, hayen obra gaichtoén causaz) **9** Badaqui launac fidelén tentationetaric deliuraten: eta iniustoén iudicioco eguneco tormentatu diradençat reseruaten: **10** Eta principalqui haraguiari darreitza, guthicia satsutara erorten diradenén eta guehientassuna menospreciatzen dutenén: hec audacioso eta bere buruéz pagu içanez, eztrade beldur dignitatéz gaizqui minçatzero. **11** Aingueruéc, indarrez eta puissançaz handiago badirade-ere, ezute hayén contra launaren aitzinean gaitzerraitzeo sententiaric emaiten. **12** Baina hauc, animal brutal bere sensualitateari darreitzanac beçala, hatzamaiteco eta deseguiteco eguinac dirade, aditzen eztituzten gauçac vituperatzen dituztela, bere corruptione beraz deseguinen dirade: **13** Recebitzen dutela iniustitiazco saria, voluptatetan estimatzen dituztela egun orozco delicioac, thachác eta maculác, dostatzen diradela bere enganioetan çuequin banquetatuz. **14** Beguiac

adulterioz betheac dituztela, eta bekatu eguitetic guelditzen eztaquitela, arima inconstantac bazcatzen dituztela, bihotza auaritatara exercitua dutela, maledictionezco haour diradela: **15** Bide çucena vtziric errebelatu içan dirade, Balaam Bosoren semearen bideari iarreiçui içanic, ceinec iniquitatezco sariari on eritzi baitzaraucan: eta bere iniquitateaz vençutu içan cen: **16** Ecen asto eme vtzarrico batec voz humanoç minçaturic reprimi ceçan Prophetaren frenesiá. **17** Hauc dirade ithurri vr gabeac, hodey haice buhumbaz erabiliac, eta ilhumbezco lanhoa secualcotz beguiratzen çaye. (questioned) **18** Ecen vanitatezco propos guciz arrogantac pronuntiatzen dituztela bazcatzen dituzté haraguiaren guthiciéz eta insolentiéz, erroretan conuersatzen dutenetic eguiazqui ihes eguin çutenac: **19** Libertate hæy promettatz berac corruptionearen sclabo diradelaric, ecen norçaz nehor vençutu içan baita, hura haren sclabo eguin içan da. **20** Ecen baldin munduco satsutassunetic retiratu diraden ondoan Iesus Christ launaren eta Saluadorearen eçagutzeaz, guciagatic-ere berriz hetan nahassiric vençut baditéz, hayén azquen conditionea lehena baino gaichtoago eguin içan da. **21** Ecen hobe vkan çuqueiten iustitiazco bidea ez lutén eçagutu, ecen ez eçaguturic hura, eman içan çayen manamendu saindutic guibeleratzea: **22** Baina hæy heldu içan çaye prouerbio eguiaczoz erraiten ohi dena, Ora itzuli içan da bere issurtze propria: eta, Ahardi ikucia itzuli içan da istilera iraulzcatzera.

3 Maiteác, ia bigarren epistola haur scribatzen drauçuet, ceinez iratzartzen baitut aduertimenduz çuen adimendu chahua. **2** Orhoit caretencát Propheta sainduéz aitzinetic erran içan diraden, hitzéç, eta gure manamenduaz, cein baicara launarén eta Saluadorearen Apostolu. **3** Haur lehenic daquiçularic: ecen ethorriren diradela azqueneco egunetan truffariac, bere guthicia proprién araura ebilten diradela. **4** Eta dioitela, Non da haren aduenimenduco promessa? ecen Aitác lokartu içan diradenaz gueroztic, gauça guciéc hunela continuatzen duté creationearen hatseandanic. **5** Ecen haur bere nahiz ignoratzen duté, nola ceruèc lehenagodanic bere içatea vkan dutén, eta lurrac consistitzen celaric vr barnean eta vr artean, laincoaren hitzaz. **6** Halacotz orduco mundua vr dilubio batez estali içanic galdu içan da. **7** Baina orain diraden ceruác eta lurra hitz beraz reseruaturic suco beguiratzen dirade iudicioaren eta guiçon gaichtoén destructionearen eguneco. **8** Baina hunez etzaretela ignorant, maiteác, ecen egun-bat launa beithan milla vrthe beçala, eta milla

vrthe egun-bat beçala diradela. **9** Eztu berancen promettatu duen launac (batzuc berance estimatzen duten beçala) baina patient da guregana, ez nahiz nehor gal dadin, baina guciac emendamendutara datocen. **10** Baina ethorriren da launaren eguna, ohoina gauaz beçala, ceinetan ceruác habarrotsequin iraganen baitirade: eta elementac beroc deseguinén dirade, eta lurra, eta hartaco obra guciac choil ererren dirade. **11** Beraz gauça hauc guciac deseguin behar diradenaren gainean, nolaco behar duçe içan conuersatione saindutan eta pietatezco obratan? **12** Beguira çaudetela, eta lehiazten çaretela laincoaren egunaren aduenimendura, ceinetan ceruác irachequiric deseguinén baitirade, eta elementac beroc vrthuren? **13** Baina promessaren araura ceru berrién eta lur berriaren beguira gaude ceinétan iustitia habitatzen baita. **14** Halacotz, maiteác, gauça hauén beguira çaudetela, diligentia eçarçe macula gabe eta reprotchu gabe harçaz eriden çaitetzen baquerequin. **15** Eta gure launaren patientiá saluamendu estima eçaçe: Paul gure anaye maiteac-ere hari eman içan çayón sapientiaren araura scribatu vkan drauçuen beçala: **16** Quasi bere epistola gucietan nola punctu hauçaz minço baita: ceinétan baitirade batzu aditzeco gaitzic, ignorantéc eta fermetate gabéc makurtzen dituztenic, berce Scripturac-ere beçala, bere buruén destructionetan. **17** Çuec beraz, maiteác, engoitic aduertituaç çaretenez gueroztic, beguirauçe abominablén enganoiaz bercéquin eraman içanic, çuen fermetatic eror etzaitzten. **18** Baina auançá çaitetze Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen gratián eta eçagutzean: ceini dela gloria orain eta eternitateco egunerano. Amen. (aiñh 9165)

1 Joan

1 HATSEAN-DANIC cena, ençun vkan duguna, gure beguiéz ikussi vkan duguna, contemplatu vkan duguna, eta gure escuéc hunqui vkan dutena vicitzeco Hitzaz. **2** (Ecen vicitzea manifestatu ičan da, eta ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu eta denuntiatzen drauçuegu vicitze eternala, cein baitzén Aita baithan, eta aguertu ičan baitzaicu.) (aiōnios g166) **3** Eta ikussi eta ençun vkan duguna, diot, denuntiatzen drauçuegula, cuec-ere communione duçuençát gurequin, eta gure communionea da Aitarequin eta Iesus Christ haren Semearequin. **4** Eta gauça hauc scribatzen drauzquiçuegu çuen bozcarioa compli dadinçát. **5** Haur da bada harenganic ençun vkan dugun mandatalgoa eta denuntiatzen drauçueguna, Ecen laincoa dela arguia, eta ilhumberic batre hura baithan ezteela. **6** Baldin erran badeçagu ecen communione dugula harequin, eta ilhumbear bagabiltza, gueçurra erraiten dugu, eta ezugu eguiten eguiá. **7** Baina baldin arguiari bagabiltza, hura arguiari den beçala, communione dugu elkarrequin harequin batean, eta Iesus Christ haren Semearen odolac purgatzen gaitu bekatu orotaric. **8** Baldin erran badeçagu ecen bekatuic eztugula, gure buruac seducitzen ditugu, eta eguiá gutan ezta. **9** Baldin confessa baditzagu gure bekatuac, fidel da eta iusto, guri gure bekatuén barkatzeco, eta iniquitate orotaric gure purgatzeco. **10** Baldin erran badeçagu ecen eztugula bekatuic eguin: gueçurti eguiten dugu hura, eta haren hitza ezta gutan.

2 Ene haourtoác, gauça hauc scribatzen drauzquiçuet, bekatuic eztaquiçuençát: eta baldin cembeitec eguin badu bekatuic, badugu aduocatbat Aita baithara, Iesus Christ iustoa. **2** Eta hura da appointamendua gure bekatuacgatic, eta ez gureacgatic solament, baina mundu guciarenacgatic-ere **3** Eta hunetan daquigu ecen hura eçagutu dugula, baldin haren manamenduac beguira baditzagu. **4** Norc erraiten baitu, Eçagutu dut hura: eta haren manamenduac ezpaititu beguiratzen, gueçurti da, eta eguiá ezta hura baithan: **5** Baina norc beguiratzen baitu haren hitza eguiazqui hura baithan laincoaren amorioa complitu da: huneçaz daquigu ecen hura baithan garela. **6** Norc erraiten baitu hura baithan dagoela, behar du, nola hura ebili baita, hala hainac-ere ebili **7** Anayeác, eztrauçuet manamendu berribat scribatzen, baina manamendu çahar hatseandanic vkan duçuena: manamendu çaharra hatseandanic ençun vkan duçuen hitza da. **8** Berçalde manamendu

berribat scribatzen drauçuet, cein baita eguiazco hartan eta çuetan: ceren ilhumbear iragan baita, eta eguiazco arguiac ia eguiten baitu argui. **9** Norc erraiten baitu ecen arguiari dela, eta bere anayeri gaitz baitaritzá hura ilhumbear da oraindrano. **10** Bere anayeri on daritzana arguiari dago, eta scandaloric ezta hura baithan. **11** Baina bere anayeri gaitz daritzana, ilhumbear da, eta ilhumbear dabila, eta eztaqui norát ioaiten den: ecen ilhumbear haren beguiac itsutu vkan ditu. **12** Scribatzen drauçuet, haourtoác, ceren çuen bekatuac barkatu baitzaizquiçue haren icenagatic. **13** Scribatzen drauçuet, aitác, ceren eçagutu baituçue hatsean-danic dena. Scribatzen drauçuet, gazteác, ceren gaichtoari garaithu baitzaizquiote. Scribatzen drauçuet, haour chipiác, ceren eçagutu vkan baituçue Aita. **14** Scribatu vkan drauçuet, aitác, ceren eçagutu baituçue hatseandanic dena. Scribatu drauçuet, gazteác, ceren borthitz baitzarete, eta laincoaren hitza çuetan egoiten baita, eta gaichtoari garaithu baitzaizquiote. **15** Eztuçuela maite mundua, ez munduco gauçac: baldin cembeitec maite badu mundua, ezta Aitaren amorioa hura baithan. **16** Ecen munduan den gauça gucia (hala nola, haraguiaren guthiciá, eta beguien guthiciá, eta vicitzearen arrogantiá) ezta Aitaganic baina da munduaganic. **17** Eta mundua iragaiten da, eta haren guthiciá, baina laincoaren vorondatea eguiten duena dago seculacotz. (aiōn g165) **18** Haourtoác, azquen dembora da: eta nola ençun vkan baituçue ecen Antechrist ethorteco dela, oraindanic-ere Antechristac anhitz dirade: nondic baitaigu ecen azquen demborá dela. **19** Gure artetic ilki ičan dirade baina etziraden gutaric: ecen baldin gutaric ičan balirade, gurequin egon ciratequeen: baina haur eguin ičan da manifesta ledinçát ecen guciac eztradelata gutaric. **20** Baina çuec baduçue vncionea Sainduaganic, eta eçagutzen dituçue gauça guciac. **21** Eztrauçuet scribatu vkan, eguiá eçagutzen eztuçuelacotz: aitzitic ceren hura eçagutzen duçuen, eta gueçurric batre ezpaita eguiatic. **22** Nor da gueçurti, Iesus dela Christ vkatzen duena baicen? hura da Antechrist, ceinec Aita eta Semea vkatzen baititu. **23** Norc-ere vkatzen baitu Semea, harc Aita-ere ezta: norc-ere aithortzen baitu Semea, harc Aita-ere badu. **24** Beraz hatseandanic ençun vkan duçuena çuetan hego: ecen baldin çuetan badago hatseandanic ençun vkan duçuena, çuec-ere Semea baithan eta Aita baithan egonen çarete. **25** Eta haur da berac guri promettatu draucun promessa, baita, vicitze eternala. (aiōnios g166) **26** Gauça hauc scribatzen drauzquiçuet, çuec seducitzen çaituztenéz. **27** Baina harenganic recebitu vkan duçuen vncionea

dago çuetan, eta eztuçue mengoaric nehorc iracats çaitzaten: baina vnctione berac gauça guciéz iracasten çaituzten beçala, eta eguiati da, eta ezta gueçurti: eta vnctioneac iracatsi çaituzten beçala, hartan egonen çarete. 28 Orain bada, ene haourtoác, çaudete hartan: aguer dadinean asseguança dugunçát, eta haren aitzinean confus ezgarençát haren aduenimenduan. 29 Baldin badaquiçue ecen hura iusto dela, iaquiçue ecen norc-ere iustitia eguiten baitu, hura harenganic iayo dela.

3 Ikussaçue nolaco charitatea guri eman draucun Aitac, baita, laincoaren haur deitha gaitecen: halacotz munduac ezgaitu eçagutzen, ceren ezpaitu hura eçagutzen. 2 Maiteác, orain laincoaren haour gara, baina oraino ezta agueru içanen garena: badaquigu ordea ecen hura aguer dadinean, hura irudico dugula: ecen den beçala ikussiren duquegu hura. 3 Eta norc-ere sperança haur baitu hura baithan, purificatzen du bere buruá, hura-ere pur den beçala. 4 Norc-ere bekatu eguiten baitu, Leguearen contra-ere eguiten du: eta bekatua da Leguearen contra dena. 5 Eta badaquiçue ecen hura agueru içan dela gure bekatuac ken litzançát, eta bekatuic hura baithan eztela. 6 Hura baithan egoiten denec eztu bekatuic eguiten: norc-ere bekatu eguiten baitu, eztu ikussi hura, eta eztu eçagutu hura. 7 Haourtoác, nehorc seduci etzaitzatala: iustitia eguiten duena, iusto da, hura iusto den beçala. 8 Bekatu eguiten duena, deabruaganic da: ecen hatseandanic deabruac bekatu eguiten du: hunetacotz agueru içan da laincoaren Semea, deseguín litzançát deabruaren obrác. 9 Norc-ere iayo içan baita laincoaganic, harc bekatuic eztu eguiten: ecen haren hacia haina baithan dago, eta ecin daidi bekatuic, ceren laincoaganic iayo içan baita. 10 Hunetan agueri dirade laincoaren haourrac eta deabruaren haourrac: norc-ere iustitia ezpaitu eguiten, eta ezpaitu bere anayea onhesten hura ezta laincoaganic. 11 Ecen haur da hatseandanic ençun vkan duçuen mandatalgoá, Elkarrí on eritzi dieçogun. 12 Ez Caineç beçala, cein baitzén Gaichtoaganic, eta ceineç hil baitzuen bere anayea. Eta cergatic hil vkan çuen? ceren haren obrác gaichto baitziraden, eta haren anayearenac iusto. 13 Ene anayeaç, ezteçaçuela mirets baldin çuey gaitz badaritzue munduac. 14 Guç badaquigu ecen iragan garela heriotic vicitzera, ecen on dariztegu anayey: anayeari on eztaritzana, herioan dago. 15 Norc-ere gaitz baitaritzta bere anayeri hura guicerhaile da: eta badaquiçue guicerhailec batec-ere ezteuela vicitze eternal bere baithan dagoena. (aiōnios g166) 16 Hunetan

eçagutu vkan dugu charitatea, ceren harc bere vicia guregatic eçarri vkan baitu, guc-ere beraz gure viciac anayeaçgatic eçarri behar ditugu. 17 Bada norc vkanen baituque munduco onetatic, eta ikussiren baituque haren anayeaç necessitate duqueela eta ertsiren baitrautza bere halsarrac, nolatan laincoaren charitatea egoiten da hura baithan? 18 Ene haourtoác, ezteçaçula on eritzi hitzez ezeta mihiz, baina obraz eta eguiac: 19 Eta hunetan eçagutzen dugu ecen eguiatic garela, eta haren aitzinean seguraturen ditugu gure bihotzac. 20 Ecen baldin condemna baguitza gure bihotzac, handiago da laincoa gure bihotza baino, eta eçagutzen ditu gauça guciac. 21 Maiteác, baldin gure bihotzac condemnatzen ezpagaitu, segurança dugu laincoa baithan. 22 Eta ceren-ere esca bagaitze, recebitzen dugu harenganic: ecen haren manamenduac beguiratzen ditugu, eta haren aitzinean placént diraden gauçac eguiten ditugu. 23 Eta haur da haren manamendua, Sinhets deçagun Iesus Christ haren Semearen icenean, eta elkarrí on daritzogun, manamendu eman draucun beçala. 24 Eta haren manamenduac beguiratzen dituena, hura baithan egoiten da, eta hura haina baithan: eta huneçaz eçagutzen dugu ecen hura egoiten dela gutan, da iaquiteco, eman vkan draucun Spirituaz.

4 Maiteác, spiritu gucia ezteçaçuela sinhets, baina phorogaitzaçue spirituac eya laincoaganic diradenez: ecen anhitz propheta falsu ethorri içan dirade mundura. 2 Hunetan eçagut eçaçue laincoaren Spiritua. Iesus Christ haraguitara ethorri dela confessatzen duen spiritu gucia, laincoaganic da. 3 Eta cein-ere spirituc ezpaitu confessatzen Iesus Christ haraguitara ethorri içan dela hura ezta laincoaganic: eta halaco spiritua Antechristena da, ceinez minçatzen ençun vkan baituçue, ecen ethorteco dela, eta ia orain munduan da. 4 Haourtoác, çuec laincoaganic çarete, eta garaithu çaitze hæy: ecen handiago da çuetan dena, ecen ez munduan dena. 5 Hec mundutic dirade, halacotz munduaz minço dirade, eta mundua hæy behatzen çaye. 6 Guç laincoaganic gara: laincoa eçagutzen duena, guri behatzen çaicu: laincoaganic eztena guri etzaicu behatzen: hunetan eçagutzen dugu eguiaczo Spiritua, eta errorezco spiritua. 7 Maiteác, elkarrí on eritzi dieçogun: ecen charitatea laincoaganic da: eta norc-ere onhesten baitu, hura laincoagaico iayo da, eta eçagutzen du laincoa. 8 Onhesten ezteuenac, ezte eçagutzen laincoa: ecen laincoa charitate da. 9 Hunetan manifestatu içan da laincoaren gureganaco charitatea, ceren bere

Seme bakoitza igorri vkan baitu laincoac mundura, harçaz vici garençât. 10 Hunetan da charitatea, ez ceren guc onhetsi dugun laincoa, baina ceren harc onhetsi baiquaitu gu, eta igorri vkan baitu bere Semea gure bekatuacgatic appointamendu licençât. 11 Maiteac, baldin hunela laincoac onhetsi baiquaitu, guc-ere behar dugu elkar onhetsi. 12 laincoa eztu nehorc ikussi egundano: baldin elkar maite badugu laincoa gutan dago, eta haren charitatea complitu da gutan. 13 Hunetan eçagutzen dugu ecen hartan egoiten garela, eta hura gutan, ceren bere Spiritutic eman baitraucu. 14 Eta guc ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu ecen Aitâc igorri vkan duela Semea munduaren Saluadore içateco. 15 Norc-ere confessaturen baitu ecen Iesus dela laincoaren Semea, laincoa hura baithan dago, eta hura laincoa baithan. 16 Eta guc eçagutu eta sinhetsi dugu laincoac guregana duen charitatea. laincoa charitate da: eta charitatean egoiten dena, lainco baithan egoiten da, eta laincoa hura baithan. 17 Huneçaz complitu içan da charitatea guregana, iudicioco egunean segurança dugunçât, ceren hura den beçalaco baicara gu-ere mundu hunetan. 18 Beldurric ezta charitatean: aitzitic charitate perfectoac campora egoizten du beldurra: ecen beldurrac tormenta du: eta beldur dena ezta complitua charitatean. 19 Guc hari on daritzagu, ceren harc lehenic onhetsi baiquaitu gu. 20 Baldin nehorc erran badeça, Maite dut laincoa: eta bere anayeari gaitz badaritzta: gueçurti da: ecen bere anaye dacussana maite ezтуenac, ikusten ezтuen laincoa nola maite ahal duque? 21 Eta manamendu haur dugu harenganic, laincoa maite duenac, maite duen bere anayea-ere.

5 Norc-ere sinhesten baitu ecen Iesus dela Christ hura laincoaganic iayoa da: eta norc-ere on baitaritzâ engendratu duenari, on daritzâ harenganic engendratu içan denari-ere. 2 Hunetan eçagutzen dugu ecen on dariztegula laincoaren haourrey, laincoari on daritzagunean, eta haren manamenduac beguiratzen ditugunean. 3 Ecen haur da laincoaren charitatea, haren manamenduac beguira ditzagun, eta haren manamenduac gaitzac ezтirade. 4 Ecen cer-ere laincoaganic iayo baita, garaitzen çayo munduari: eta haur da victoria munduari garaithu çayona, gure fedea. 5 Nor da munduari garaitzen çayona, Iesus dela laincoaren Semea sinhesten duena baicen? 6 Haur da Iesus Christ vrez eta odolez ethorri içan dena: ez vrez solalment, baina vrez eta odolez: eta Spiritua da testificatzen duena ecen Spiritua eguia dela. 7 Ecen hirur dirade testificatzen dutenac ceruân, Aita,

Hitza, eta Spiritu saindua: eta hauc hirurac bat dirade. 8 Eta hirur dirade testificatzen dutenac lurreean, Spiritua eta vra eta odola: eta hirur hauc batetan dirade. 9 Baldin guiçonen testificationea recebitzen badugu laincoaren testificationea handiago da: ecen haur da laincoaren testificationea, cein testificatu vkan baitu bere Semeaz. 10 laincoaren Semea baithan sinhesten duenac, badu laincoaren testificationea bere baithan: laincoa sinhesten ezтуenac, gueçurti eguiten du hura: ecen eztu sinhetsi vkan. laincoac bere Semeaz testificatu vkan duen testificationea. 11 Eta haur da testificationea, ecen vicitze eternala eman draucula laincoac: eta vicitze haur haren Semean da. (aiñnios g166) 12 Semea duenac, badu vicitzea: laincoaren Semea ezтуenac, eztu vicitzea. 13 Gauça hauc scribatu vkan drauzquieuet çuey, laincoaren Semearen icena baithan sinhesten duçuenoy: daquieuençât ecen baduçuela vicitze eternala, eta sinhets deçaçuençât laincoaren Semearen icena baithan. (aiñnios g166) 14 Eta haur da laincoa baithan dugun confidançâ, ecen baldin cerbait esca bagaitez haren vorondatearen araura, ençuten gaituela. 15 Eta baldin badaquigu ecen harc ençuten gaituela, cer-ere esca bagaitez: badaquigu ecen baditugula galdeguiten drauzquiogun esqueac. 16 Baldin cembeitec ikusten badu bere anaye bekatu eguiten duela heriora ezten bekatuz, escaturen çayó laincoari, eta emanen drauca hari vicitze: bekatu eguiten duteney diot ez heriora. Bekatua denean heriora, eztiat erraiten harengatic othoitz daguiân. 17 Iniquitate gucia bekatu da: baina bada bekatu heriora eztenic. 18 Badaquigu ecen nor-ere laincoaganic iayo baita, harc ezтуela bekaturic eguiten: baina laincoaganic engendratu içan denac, beguiratzen du bere buruâ, eta Gaichtoac eztu hunquitzen hura. 19 Badaquigu ecen laincoaganic garela: eta mundu gucia gaichtoan datzala. 20 Baina badaquigu ecen laincoaren Semea ethorri içan dela, eta eman draucula adimendu eguiati denaren eçagutzeco: eta gara eguiatian, Iesus Christ haren Semean: haur da eguiazco laincoa, eta vicitze eternala. (aiñnios g166) 21 Haourtoác, beguira çaitetze idoletaric. Amen.

2 Joan

1 ANCIANOAC andre elegituari, eta haren haourrey, cein nic eguiaz maite baititut, eta ez nic neurorrrec solament, baina eguiá eçagutu vkan duten guciéc-ere: **2** Gutan dagoen eta seculacotz gurequin içanen den eguiaren causaz: (aiõn g165) **3** Gratia, misericordia, baquea dela çuequin lainco Aitaganic, eta Aitaren Seme Iesus Christ launaganic, eguiarequin eta charitaterequin. **4** Alegueratu içan naun haguiz, ceren eriden dudan hire haourretaric eguián dabilzala, manamendu recebitu vkan dugun beçala Aitaganic. **5** Eta orain othoitz eguiten draunat, andrea, ez manamendu berriric scribatzen banaraun beçala, baina hatseandanic vkan duguna, elkarri on daritzogun. **6** Eta haur da charitatea, ebil gaitecen haren manamenduén araura: haur da manamendua hatseandanic ençun vkan duçuen beçala, hartan ebil çaitetzen. **7** Ecen anhitz abusari sarthu içan da mundura, ceinéc ezpaitute confessatzen Iesus Christ haraguitan ethorri içan dela: halacoa abusari da eta Antechrist. **8** Gogouaçuë çuen buruètara, gal eztizaguncát eguin ditugun gauçác, baina sari bethea recebi deçagunçát. **9** Norc-ere iragaiten baitu, eta ezpaita egoiten Christen doctrinán, laincoa eztu: Christen doctrinán egoiten denac Aita eta Semea baditu. **10** Baldin cembeit ethorten bada çuetara, eta doctrina haur ezpaitu ekarten, hura ezteçaçuela recebi etchera, ezeta saluta. **11** Ecen hura salutaten duenac communicatzen du haren obra gaichtoequin. **12** Anhitz gauça banuen-ere çuey scribatzecoric, eztitut paperez eta tintaz scribatu nahi vkan, baina sperança dut ethorriren naicela çuetara eta ahoz aho minçaturen, gure bozcarioa complitua dençát. **13** Hire ahizpa elegituaren haourréc salutaten auté.

3 Joan

1 ANCIANOAC Gayo maite nic eguiazqui on daritzadanari. **2** Maiteá, desiratzen diat gauça gucietan prospera deçán, eta sendo aicén, hire arimá prospero den beçala. **3** Ecen alegueratu içan nauc haguiz ethorri içan diradenean anayead eta testificatu vkan dutenean hire integritateaz, nola integroqui ebilten baitaiz. **4** Haur baino bozcario handiagoric eztiát, cein baita, ençuten dudanean ene haourrac integroqui dabilzala. **5** Maiteá, fidelqui eguiten duc cer-ere eguiten baituc anayetara eta estrangeretara. **6** Ceinéc testificatu vkan baituté hire charitateaz Eliçaren presentían: hec baldin guida baditzac laincoari dagocan beçala, vngui daidiquec. **7** Ecen haren icenagatic partitu içan dituc, deus hartzen etzutela Gentiletaric. **8** Guc beraz behar citiagu recebitu halacoac, eguiá aiuta deçagunçát. **9** Scribatu diarocát Eliçari: baina hayén artean lehen içan aiher denac, Diotrephesec ezguiaitic recebitzen. **10** Halacotz, baldin ethor banadi aippaturen citiat harc eguiten dituen obrác, elhe gaichtoz dadassala gure contra: eta hauçaz ez contentez, eztiitic berac anayead recebitzen, eta recebitu nahi dituztenac empatchatzen citic eta Eliçatic egoizten. **11** Maiteá, ezteçála imita gaitza, baina ona: vngui eguiten duena, laincoaganic duc: baina gaizqui eguiten duenac eztic ikussi laincoa. **12** Demetrioç guciéc testificatzen dié, eta eguiac berac-ere: baina guc-ere testificatzen diagu, eta eçagutu vkan duçue ecen gure testificacionea eguiazco dela. **13** Banián anhitz gauça scribatzecoric, baina eztrauát tintaz eta hegatsez scribatu nahi. **14** Baina sperança diát sarri ikussiren audala, eta ahoz aho minçaturen garela. Baquea dela hirequin. Salutaten auté adisquidéc. Salutaitzac adisquideac icenguilatuqui.

Judas

1 IVDA Iesus Christen cerbitzari eta lacquesen anayec, lainco Aitaz sanctificatu, eta Iesus Christez conseruatu diraden deithuey, **2** Misericordia eta baque eta charitate multiplica daquiçuela. **3** Maiteác, artha handi dudalaric çuey scribatzera saluamendu communaz, necessario içañ çait çuey scribatzera, exhorta çaitzatedañçat bihotz hartzera behin sainduey eman içañ çayen fedeagatic. **4** Ecen ichilic sarthu içañ dirade guiçon batzu, lehen ia aspaldian damnatione hunetacotz enrolatuac, gende laincoaren beldur gabeac, gure laincoaren gratia cambiatzen dutela dissolutionetara, eta lainco labe bakoitza, eta Iesus Christ gure launa renuntiatzen dituztela. **5** Bada gauça hauc aipatu nahi drauzquiçuet, ikussiric ecen haur behin badaquiçuela, ecen launac populus Egyptetic deliuratu çuenean, sinhetsi vkan etzutenac guero deseguín vkan cituela. **6** Eta Aingueru bere hatsea beguiratu vkan etzutenac, baina bere principaltassuna vtzi vkan çutenac, ilhumbe azpian seculaco estecaduretan egun handico iudiciorano reseruatu vkan dituela. (aiðios g126) **7** Sodoma eta Gomorrha, eta hayén aldirietaco hiri hayén moldera paillardatu çutenac, eta berce haraguiaren ondoan ioan ciradenac, exemplutan proposatu içañ diraden beçala, su eternaleco pená suffritzen dutela. (aiðnios g166) **8** Halaber ordea haucere lokarturic bere haraguiá satsutzen duté eta seignoríá menospreciatzen eta dignitatéz gaizqui erraiten duté. **9** Guciagatic-ere Michel Archangelua, deabruaren contra ciharducanean disputatzen cela Moysesen gorputzaz, etzedin ventura maledictionezco sententiareren emaitera, baina erran ceçan, launac mehatchaçala. **10** Baina hauc, aditzen eztituzten gauça guciéz gaizqui erraiten ari dirade, eta naturalqui abre brutalec beçala eçagutzen dituzten gauça gucietan corrumputzen dirade. **11** Maledictione hayén gainean: ecen Cainen bideari iarreiçui içañ çaiçquío, eta Balaam enganatu içañ den alocairuaren enganioz abandonnatu içañ dirade, eta Core-erén contradiccionearen araura deseguín içañ dirade **12** Hauc dirade çuen charitatezco othorencetaco maculác, çuequin banquetatuz, nehoren beldur gabe bere buruác bazcatzen dituztela: hodey vr gabe haicéz hara huna erabiliac: arbore çumel fructu gabeac, biguetan hilac, erroetic ilkiac: **13** Itsassoco бага dorpeac, bere vileniéz hagun eguiten dutela, içañ errebelatuac, ceinéy apprestua baitaye tenebretaco ilhumhea eternalqui. (aiðñ g165) **14** Eta

prophetizatu vkan du hauçaz-ere Adamen ondoco çazpigarren guiçonac, Enoch-ec, cioela, **15** Huná, ethorri içañ da launa bere millionezco sainduequin, gucién contra iugemendu emaitera, eta hayén arteco gaichto gucién vençutzera obra gaichto gaichtoqui eguin dituzten guciéz, eta bekatore gaichtoéc haren contra erran dituzten hitz gogor guciéz. **16** Hauc dirade murmuraçale, reuoltari, bere guthicietan dabilztanac, eta hayén ahoa propos gucizco hantuz minço da, personac admirationetan dituztela bere probetchuagatic. **17** Baina çuec, maiteác, çareten orhoit Iesus Christ gure launaren Apostoluéz aitzinetic erran içañ diraden hitzéz: **18** Ecen erran vkan drauçuela, nola azquen demboretan içanen diraden abusariac, bere gaichtaquerietaco guthicién araura ebiliren diradenac. **19** Hauc dirade bere buruác separatzen dituztenac, gende animalac, Spiritua eztutenac. **20** Baina çuec, maiteác çuen fede gucizco sainduaren gainera çuen buruác edificatzen dituçuela, eta Spiritu sainduaz othoitz eguiten duçuela, **21** Elkar laincoaren charitatean conserua eçaçue, Iesus Christ gure launaren misericordiaren beguira çaudetela vicitze eternalecotzat. (aiðnios g166) **22** Eta auçue batzuéz pietate, discrezionez vsatzen duçuela. **23** Eta berceac iciduraz saluaitzaçue, sutic arrapatzen dituçuela, haraguiáz maculatu arropari-ere gaitz daritzaçuela. **24** Gaineracoaz, trebucatu gabe beguira, eta bozcarierequin irrehensible bere gloria aitzinera eraman ahal çaitzaizqueten lainco **25** çuhur bakoitzari, eta gure Saluadoreari, dela gloria eta magnificentia eta indar eta puissança, eta orain eta secula guciatacotz. Amen. (aiðñ g165)

Apokalipsia

1 IESVS CHRISTEN Apocalypsea, cein eman vkan baitrauca hari laincoac, declara dietzençat bere cerbitzariey sarri eguin behar diraden gauçac: eta harc bere Aingueruärequin igorric loannes bere cerbitzariari significatu vkan drautza. **2** Ceinec testificatu vkan baitu laincoaren hitzaz eta Iesus Christen testimoniageaz eta ikussi vkan dituen gauça guciéz. **3** Dohatsu da iracurtzen duena, eta dohatsu dirade prophetia hunetaco hitzac ençuten, eta hartan scribatuac diraden gauçac beguiratzen dituztenac: ecen demborá sarri da. **4** Ioannesec Asian diraden çazpi Elicey, Gratia dela eta baquea çuequin Denaren eta Cenaten eta Ethortecoaren partez: eta haren throno aitzinean diraden çazpi spirituén partez, **5** Eta Iesus Christen partez, cein baita testimonio fidela, hiletarico lehen iayoa, eta lurreco reguén Princea, **6** Ceinec onhetsi baiquaitu eta ikuci gure bekatuetaric bere odolaz: eta eguin baicrauzquió Regue eta Sacrificadore lainco bere Aitari: hari bada dela gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiõn g165) **7** Huná, ethorten da hodeyéquin eta ikussiren du hura begui oroc, hura çulhatu vkan dutenéc-ere: eta plagnituren dirade haren aitzinean lurreco leinu guciac: bay, Amen. **8** Ni naiz a eta w, erran nahi baita, hatsea eta fina, dio launac, Denac, eta Cenac, eta Ethorteco denac, diot, Bothere gucitacoac. **9** Ni Ioannes, eta Iesus Christen afflictionean eta resumán eta patientián çuen anayea eta laguna, Patmos deitzen den Islán nincén, laincoaren hitzagatic, eta Iesus Christen testimoniageagatic: **10** Nincén Spiritutan lgande egun batez, eta ençun neçan neure guibelean voz handibat trompeta batena beçala, cioela, **11** Ni nauc a eta w, lehena eta azquena, eta Ikusten duána scribeçac liburu batetan, eta igor eçac Asian diraden çazpi Elicetara, cein baitirade, Ephesen eta Smyrnen, eta Pergamen, eta Thyatiren, eta Sarden, eta Philadelphian eta Laodicean. **12** Orduan itzul nendin enequin miñçatu içan cen vozaren ikustera: eta itzuliric ikus nitzan çazpi candelér vrrhezcoric: **13** Eta çazpi vrrhezco candelérén artean guiçonaren Semea irudi çuembat, arropa luce batez veztitua, eta vrrhezco guerrico batez vgzatén aldean guerricatu. **14** Eta haren buruá eta biloac ciraden churi, ille churia beçala, eta elhurra beçala: eta haren beguiac suaren garra beçala: **15** Eta haren oinac cobre fina beçalaco, labean beçala çachetéla: eta haren voza vr handién hotsa beçala. **16** Eta cituen bere escu escuinean çazpi içar, eta haren ahotic bi ahotaco ezpata çorrotzbat

ilkiten cen: eta haren beguithartea cen argui iguzquiac bere indarrean argui eguiten duen beçala. **17** Eta hura ikussi vkan nuenean, eror nendin haren oinetara hila beçala: eta eçar ceçan bere escu escuina ene gainean, ciostala, Eztuála beldurric: ni nauc lehena eta azquena, eta vici naicena: **18** Baina hil içan nauc, eta huná, vici nauc secula seculacotz, Amen: eta citiát iffernuaren eta herioaren gakoac. (aiõn g165, Hadēs g96) **19** Scribaitzac ikussi vkan dituen gauçac, eta diradenac eta hauén ondoan eguin behar diradenac: **20** Ene escu escuinean ikussi vkan ditúan çazpi içarren mysterioa, eta çazpi candelér vrrhezcoac. Çazpi içarac, çazpi Elicetaco Aingueruac dituc eta ikussi ditúan çazpi candeleraç, çazpi Elicaç dituc.

2 Ephesen den Eliçaco Aingueruäri scriba ieçóc, Çazpi içarac bere escu escuinean dadutzanac, çazpi candelér vrrhezcoén artean dabilanac, gauça hauc erraiten citic: **2** Baceaquizquiat hire obrác, eta hire traballua, eta hire patientiá eta nola gaichtoac ecin suffri ditzaqueán, eta experimentatu ditúan Apostolu erraiten diradenac eta ezpaitirade: eta eriden duc hec diradela gueçurti. **3** Eta suffritu vkan duc, eta patientia duc, eta traballatu içan aiz ene icenagatic, eta ezaiz enoyatu içan. **4** Baina badiát cerbait hire contra, ceren eure leheneco charitatea vtzi vkan baituc. **5** Bada orhoit adi nondic erori aicén, eta dolu bequic, eta leheneco obrác eguin itzac: ezpere ethorriren nauc hire contra sarri, eta kenduren diát hire candelera bere lekutic, baldin dolu ezpadaquic. **6** Baina haur baduc, Nicolaiten obrey gaitz baitariztec, hæy nic-ere gaitz diarizteat. **7** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey, Victoriousoari emanen draucat iatera vicitzeco arboretic cein baita laincoaren paradisoaren erdian. **8** Smyrnen den Eliçaco Aingueruäri-ere scriba ieçóc, Lehenac eta azquenac, hil içan denac eta viztu içan denac, gauça hauc erraiten citic: **9** Baceaquizquiat hire obrác, eta tribulationea, eta paubreciá (baina abrats aiz) eta bere buruác ludu eguiten dituztenén blasphemioa, eta ezpaitirade, baina dituc Satanen synagoga. **10** Ezaicela suffritzeco ditúan gaucen beldur: huná, deabruac çueteric batzu presoinean eçarteco citic phoroga çaitzençat, eta vkanen duçe tribulatione hamar egunez: aicén fidel heriorano, eta emanen drauát vicitzeco coroa. **11** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicéy, Victoriousoari etzayo calteric eguinen bigarren herioaz. **12** Pergamen den Eliçaco Aingueruäri-ere scriba ieçóc, Bi ahotaco ezpata çorrotza duenac, gauça hauc erraiten citic, **13** Baceaquizquiat hire obrác, eta

non habitzen aicén, Satanen thronoa den lekuan: eta ene icena badaducac, eztuc renuntiatu vkan ene fedea: Are Antipas ene martyr fidela heriotara eman ičan den egunean-ere çuen artean, non habitzen baita Satan. 14 Baina cerbait gauça appur badiat hire contra, ecen baduála hor Balaamen doctriná eduquiten dutenetic, ceinec iracasten baitzuen Balac Israeleco haourrén aitzinean scandalo eçartera, idoley sacrificatzen çaitzen gauçetarin iatera, eta paillardatzera. 15 Halaber baduc hic Nicolaitén doctriná daducatenetic-ere, cein baita nic gaitz daritzadan gauçá. 16 Dolu bequic: ezpere, ethorriren nauc hire contra sarri, eta bataillaturen nauc hayén contra neure ahoco ezpatáz. 17 Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey, Victoriousoari emanen draucat iatera gordea dagoen Mannatic, eta emanen draucat harri churibat: eta harrian icen berribat scribaturic, cein nehorc ezpaitu eçagutzen, recebitzen duenac baicen: 18 Thyatiren den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçóc, laincoaren Semeac, ceinec baititu beguiac suaren garra beçala, eta ceinen oinéc cobre fina irudi baituté, gauça hauc erraiten citic, 19 Baceaquizquiati hire obrac eta hire charitatea eta cerbitzua eta fedea eta hire patientiá eta hire obrác: eta hire azquen obrác lehenac baino guehiago dituc. 20 Baina cerbait gauça appur badiát hire contra: ceren permettizen baituc lezabel amazteac (ceinec eguiten baitu bere buruá prophetessa) iracats deçan, eta ene cerbitzariac seduci ditzan, paillardatzera, eta idoley sacrificatzen diradenetic iatera. 21 Eta eman diarocat dembora, bere paillardaçatic emenda ledinçát: eta eztuc emendatu. 22 Huná, nic diát hura eçarten ohean: eta harequin adulteratzen dutenac gucizco tribulatione handitan, baldin bere obretaric emenda ezpaditez. 23 Eta haren haourrac herioz hilen citiát, eta iaquinen dié Eliça guciéc ecen ni naicela guelçurrunac eta bihotzac examinatzen ditudana: eta çuetaric batbederari emanen diarocat bere obrén araura. 24 Baina çuey goitico Thyatiren çareteny erraiten drauçuet, Nor-ere baitirade doctrina haur eztutenac, eta Satanen barnatassunac eçagutu eztituztenac, dioiten beçala: ezut çuen gainera berce cargaric eçarriren. 25 Baina duçuenac, educaçue ethor nadino. 26 Ecen victoria vkan duqueenari, eta ene obrác finerano beguiratu dituqueenari, emanen draucat bothere Gentilén gainean. 27 Eta gubernaturen dituc burdinazco cihorrez: eta chehecaturen dirade lurrezco vnciac beçala, nic-ere Aitaganic recebitu vkan dudan beçala: 28 Eta emanen draucat hari artiçarra. 29 Beharriric duenac, ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey. 3 Sarden den Eliçaco Aingueruari-ere scriba ieçóc, laincoaren çazpi spirituac eta çazpi içarrac dituenac gauca hauc erraiten citic. Baceaquizquiati hire obrác, ecen icena duc vici aicela, eta hila baitaiz. 2 Aicén iratzarri eta confirmaitzac goitico hiltzera doacenac: ecen hire obrác ezitiát perfect eriden laincoaren aitzinean. 3 Aicén bada orhoit nola recebitu eta ençun vkan duán: eta beguireçác, eta dolu bequic. Bada baldin veilla ezpadeçac ethorriren nauc hiregana ohoina beçala, eta eztuc iaquinen cer orenez ethorriren naicén hiregana. 4 Cembeit persona-ere badituc hic Sarden bere abillamenduac satsutu eztituztenic, eta ebiliren baitirade enequin abillamendu churitan: ecen digne dituc. 5 Garaita vkanen duena hala veztituren datec abillamendu churiz, eta eztiát haren icena iraunguiren vicitzeco liburutic, eta aithorturen diát haren icena neure Aitaren aitzinean, eta haren Aingueruén aitzinean. 6 Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac 7 Eta Philadelphian den Eliçaco Aingueruári scriba ieçóc, Sainduac eta Eguiatiac, ceinec baitu Daud-en gakoa, ceinec irequiten baitu, eta nehorc ez ersten: eta ersten baitu, eta nehorc ez irequiten, gauça hauc erraiten citic: 8 Baceaquizquiati hire obrác: huná, eman vkan drauát eure aitzinera bortha irequia, eta nehorc ecin erts ceçaquac hura: ceren indar gutibat baituc hic, eta beguiratu baituc ene hitza, eta ezpaituc renuntiatu ene icena. 9 Huna, eçarriren citiát Satanen synagogatic diradenac, bere buruác ludu eguiten baitituzté eta ezpaitirade, aitzitic gueçurra cioé: huna bada, eguinen diát ethor ditecen, eta adora deçaten hire oinén aitzinean, eta eçagut deçaten, ecen nic maite audala: 10 Ceren hic beguiratu vkan baituc ene patientiazco hitza, nic-ere hi beguiraturen aut tentationeco oren mundu guciaren gainera ethorteco denetic, lurreco habitanten phorogatzera. 11 Huná, baniatorquec sarri: educac duána, nehorc har ezteçançát hire coroá. 12 Garaita vkanen duena, neure laincoaren templean habe eguinen diát, eta eztuc guehiagoric camporat ilkiren, eta scribaturen diát haren gainean neure laincoaren icena, eta neure laincoaren ciutatearen icena, cein baita, Ierusalem berria, ene laincoaganic cerutic iautsia, eta neure icen berria. 13 Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey. 14 Laodicean den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçóc, Gauça hauc erraiten citic Amenec, testimonio fidelac eta eguiatiac, laincoaren creaturaren hatseac: 15 Baceaquizquiati hire obrác, ecen ezaicela ez hotz ez eraquin: aihinz hotz edo eraquin. 16 Baina ceren eppel baitaiz, eta ezpaitaiz hotz ez eraquin, vomituren aut neure ahotic. 17 Ecen badioc, Abrats naiz, eta abrastu

naiz, eta ez tut deusen beharric: eta ez tuc eçagutzen ecen dohacabe eta gaicho eta paubre eta itsu eta billuzgorri aicela. 18 Conseillatzen aut eros deçán eneganic vrrhe suz phorogatic, abrats adinçát: eta abillamendu churriric, vezti adinçát, aggueri eztençat hire billuzgorritassunaren laidoa: eta collyrioz vncta ditzan eure beguiac, ikus deçançát. 19 Nic maite ditudan guciac reprehenditzen eta gaztigatzen citiát: har eçac beraz zelo, eta dolu bequic. 20 Huná, borthan niagoc, eta bulkatzen diát: baldin cembeitec ençun badeça ene voza, eta borthá irequi badieçat, sarthuren nauc harengana eta affalduren nauc harequin eta hura enequin. 21 Garaita vkanen duena iar eraciren diat neurequin, neure thronoan: nola nic-ere garaitu vkan baitut eta iarria bainago Aitarequin haren thronoan. 22 Beharric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey.

4 Gauça hauen buruán beha neçan, eta huná, borthabat irequia ceruán: eta lehen ençun vkan nuen voza, cen enequin miño liçaten trompeta batena beçalaco, cioela, Igan adi huna, eta eracutsiren drauat cer gauça eguin behar diraden hemendic harát: 2 Eta bertan nincén spiritutan: eta huná, thronobat cen eçarria ceruán: eta norbeit throno gainean iarriric. 3 Eta iarriric çegoenac beth-ikartez iaspe eta sardoin harria cirudien: eta cen thronoaren inguruán orçadarra smaranda cirudiela. 4 Eta thronoaren inguruán ciraden hoguey eta laur alki: eta alki gainetan ikus nitzan hoguey eta laur Anciano iarriric abillamendu churiz veztiuac: eta cituztela bere buru gainetan vrrhezco coroác. 5 Eta thronotic ilkiten ciraden chistmistac: eta ciraden çazpi lampa suz çachetenic throno aitzinean, cein baitirade laincoaren çazpi spirituac. 6 Eta cen throno aitzinean beirazco itsasso crystala irudi çuen-bat: eta thronoaren erdian, eta thronoaren inguruán laur animal beguiz betheac aitzinean eta guibelean. 7 Eta lehen animalac lehoina irudi çuen, eta bigarren animalac aretzea irudi çuen, eta hirugarren animalac, çuen guionac beçalaco beguithartea, eta laurgarren animala hegaldaz dabilan arranoa beçalaco cen. 8 Eta laur animaléc çutén batbederac ceinec bere alde seirá hegal inguruán, eta barnean beguiz betheac ciraden eta etzuten paussuric egun ez gau, cioitela, Saindu, saindu, saindu, lainco laun botheregucitacoa, Cena, eta Dena, eta Ethorteco dena. 9 Eta animal hec emaiten ceraucatenean gloria eta ohore eta remerciamendu thronoan iarria cenari, secula seculacotz vici denari: (aiõn g165) 10 Egoizten cituzten bere buruác hoguey eta laur Ancianoéc thronoan iarria cenaren aitzinera, eta adoratzen çutén

vici dena secula seculacotz, eta eçarten cituzten bere coroác throno aitzinean, erraiten çutela, (aiõn g165) 11 Digne aiz launa recebi decán gloria eta ohore eta puissança: ecen hic creatu dituc gauça guciác, eta hire vorondateagatic dituc, eta creatu içan dituc.

5 Guero ikus neçan thronoan iarriric cegoenaren escu escuinean liburu barnetic eta campotic scribatubat, çazpi ciguluz ciguilatua. 2 Eta ikus neçan Aingueru borthitzbat predicatzen çuela ocengui, Nor da digne irequi deçan liburuá, eta lacha ditzan haren ciguluac? 3 Eta nehorc, ez ceruán, ez lurrean, ez lurraren azpian ecin irequi ceçaqueen liburuá, ezeta hartara beha. 4 Eta nic anhitz nigar eguiten nuen, ceren ezpaizén nehör digneric eriden içan liburuären irequiteco, ez iracurtzeco, ez hartara behatzeco 5 Eta Ancianoetaric batec erran cieçadan, Eztaguíála nigarric: huná, garaita dic ludaren leinutico Lehoinac, David-en çainac, liburuären irequiteco, eta haren çazpi ciguluén lachatzeco. 6 Eta beha neçan, eta huná thronoaren eta laur animalén artean, eta Ancianoén artean Bildots-bat cegoela nehorc hila beçala, cituela çazpi adar eta çazpi begui: cein baitirade laincoaren çazpi spiritu lur gucira igorriac. 7 Eta ethor cedín eta har ceçan liburuá thronoan iarriric cegoenaren escu escuinetic. 8 Eta liburuá hartu çuenean, laur animaléc eta hoguey eta laur Ancianoéc bere buruác egotz citzaten Bildotsaren aitzinera, cituztela ceinec bere guittarrác eta vrrhezco ampolác perfumez betheac, cein baitirade sainduén orationeac: 9 Eta cantatzen çutén cantu berribat, cioitela, Digne aiz liburuären hartzeco, eta haren ciguluén irequiteco: ecen sacrificatu içan aiz, eta redemitu garauzacc laincoari eure odolaz, leinu, eta mihi, eta populu, eta natione orotatic. 10 Eta eguin guerauzcac gure laincoari regue eta sacrificadore: eta regnaturen diagu lurraren gainean. 11 Orduan ikus neçan, eta ençun neçan thronoaren eta animalén eta Ancianoén inguruán, anhitz Aingueruren voza, eta cen hayén contua hamar millatan hamar milla, eta millatan milla: 12 Cioitela ocengui, Digne da sacrificatu içan den Bildotsa har deçan puissança, eta abrastassun, eta sapientia, eta indar, eta ohore, eta gloria, eta laudorio. 13 Eta ceruán den creatura gucia, eta lurraren gainean, eta lurraren azpian, eta itsassoan, eta hetan diraden gauça guciac ençun nitzan, erraiten çutela, Thronoan iarria denari eta Bildotsari laudorio, eta ohore, eta gloria, eta puissança, secula seculacotz. (aiõn g165) 14 Eta laur animaléc erraiten çuten, Amen: eta hoguey eta laur Ancianoéc egotz citzaten bere buruác bere

beguithartén gainera, eta adora ceçaten vici dena secula seculacotz.

6 Guero beha neçan, irequi vkan çuenean Bildotsac ciguluetaric lehena, eta ençun neçan laur animalataric bat, cioela, igorciri voz anço, Athor eta ikussac. **2** Eta beha neçan, eta huná, çaldi churibat: eta haren gainean iarriric cegoenac çuen fletchabat, eta eman cequiön hari coroabat, eta ilki cedin garaitzen çuela, eta garaita luençát. **3** Eta irequi vkan çuenean bigarren cigulua, ençun neçan bigarren animala, cioela, Athor eta ikussac. **4** Eta ilki cedin berce çaldi gorhatsbat, eta haren gainean iarria cenari eman cequiön lurretic baquea ken ahal leçan, eta elkar hil leçaten: eta eman cequiön hari ezpata handibat. **5** Eta irequi vkan çuenean hirugarren cigulua, ençun neçan hirugarren animala, cioela, Athor eta ikussac. Eta beha neçan, eta huná, çaldi beltzbat: eta haren gainean iarriric cegoenac, çuen balençabat bere escuan. **6** Eta ençun neçan vozbat laur animalén artean, cioela, Chenicabat ogui bihi dinero batetan, eta hirur chenica garagar dinero batetan: eta mahatsarnoari eta olioari eztieceála calteric eguin. **7** Eta irequi vkan çuenean laugarren cigulua, ençun neçan laugarren animalaren voza, cioela, Athor eta ikussac. **8** Eta beha neçan, eta huná, çaldi pherdatsbat, eta haren gainean iarriric cegoenaren icena cen Herioa: eta lfernua çarrayón hari, eta hæy eman cequién bothere lurraren laurdenaren gainean, hiltzeco ezpataz, eta gossetez, eta heriotzez, eta lurreco bassa bestiéz. **(Hadēs 986)** **9** Eta irequi vkan çuenean borzgarren cigulua, ikus nitzan aldare azpian, laincoaren hitzagatic eta mantenitzen çuten testimoniageagatic heriotara eman içan ciradenén arimác: **10** Eta ceuden oihuz ocengui, cioitela, Noiz artean, laun sainduá eta eguiatiá, eztuc iugeatzen eta mendecatzen gure odola lurrean habitatzen diradenetic? **11** Eta eman cequiztén batbederari arropa churiac, eta erran cequién reposa litecen oraino dembora appurbat, hayén cerbitzari quideac, eta hayén anaye hec-ere beçala heriotara eman behar ciradenac compli litezqueno. **12** Guero beha neçan irequi vkan çuenean seigarren cigulua, eta huná, lur ikaratze handibat eguin cedin, eta iguzquia beltz cedin bilozco çacubat beçala, eta ilhargui gucia odola beçalaca cedin. **13** Eta içarrac cerutic eror citecen lurrera, ficotzeac bere fico chimalac irazitzen dituen beçala haice handiz erabilten denean. **14** Eta ceruá retira cedin liburu itzultzen dembat beçala: eta mendi eta isla guciac bere lekuetaric alda citecen. **15** Eta lurreco regueac, eta princeac, eta abratsac,

eta capitainac, eta potentac, eta sclabo guciac, eta libre guciac gorde citecen lecétan eta mendietaco hartoqueétan: **16** Eta erraiten cerauecen mendiey eta harriey, Eror çaitetze gure gainera eta estal gaitzaçue throno gainean iarria denaren beguithartetic, eta Bildotsaren hiratic. **17** Ecen ethorri da haren hiraren egun handia: eta nor da iguriquiren ahal duena?

7 Eta gauça hauén ondoan ikus nitzan laur Aingueru ceudela lurraren laur corneretan, çadutzatela lurreco laur haiceac, haiceric ezlaguiancát lurraren gainean, ez itsassoaren gainean, ez arbore baten-ere gainean. **2** Guero ikus neçan berce Ainguerubat igaiten cela iguzqui ialguitetic lainco viciaren cigulua çuela: eta oihu eguin cieçén ocengui laur Aingueru lurrari eta itsassoari calte eguitea eman içan çayeney, **3** Cioela, Eztagueçuela calteric lurrari, ez itsassoari, ez arboréy, gure laincoaren cerbitzariac bere belarretan seignala ditzaqueguno. **4** Eta ençun neçan seignalatatu içan ciradenén contua, ehun berroquey eta laur milla seignalatutic Israeleco haourrén leinu guciataric: **5** ludaren leinutic, hamabi milla seignalatutic: Rubenen leinutic, hamabi milla seignalatutic: Gad-en leinutic, hamabi milla seignalatutic: **6** Aser-en leinutic, hamabi milla seignalatutic: Nephthaliren leinutic, hamabi milla seignalatutic: Manasseren leinutic, hamabi milla seignalatutic: **7** Simeonen leinutic, hamabi milla seignalatutic: Leuiren leinutic, hamabi milla seignalatutic: Isacharen leinutic, hamabi milla seignalatutic: **8** Zabulon-en leinutic, hamabi milla seignalatutic: Ioseph-en leinutic, hamabi milla seignalatutic: Beniaminen leinutic, hamabi milla seignalatutic: **9** Gauça hauén ondoan beha neçan, eta huná, tropela handi nehorc conta ecin ceçaqueen-bat, gende eta leinu eta populu eta mihi guciataric, throno aitzinean eta Bildotsaren presentian ceudela, arropa luce churiz veztituac, eta palmác bere escuetan: **10** Eta oihuz ceuden ocengui, cioitela, Saluamendua gure lainco throno gainean iarria denaganic eta Bildotsaganic. **11** Eta Aingueru gucié assistitzen çuten thronoaren eta Ancianoén eta laur animalén inguruán: eta bere buruác egotz citzaten throno aitzinera bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, **12** Cioitela, Amen: laudorio, eta gloria, eta sapientia, eta esquer, eta ohore, eta puissança, eta indar gure laincoari secula seculacotz. Amen. **(aiōn 9165)** **13** Orduan har ceçan hitza Ancianoetaric batec, ciostala, Arropa luce churiz veztitu hauc nor dirade, eta nondic ethorri dirade? **14** Eta erran nieçón, launa, hic badaquic. Eta erran cieçadan, Hauc dituc afflictione handitaric ethorri içan diradenac:

eta ikuci vkan citié bere arropa luceac eta churitu Bildotsaren odolean. 15 Halacotz dituc laincoaren throno aitzinean, eta hura cerbitzaten dié egun eta gau haren templean: eta thronoan iarria dena habitaturen duc horiequin. 16 Eztituc gosseturen ez egarrituren guehiagoric, ez horién gainera eztic ioren iguzquiac, ez beroc batec-ere. 17 Ecen thronoaren erdian den Bildotsac bazcaturen citic eta guidaturen vretaco ithurri vicietara: eta ichucaturen dic laincoac nigar vr gucia horién beguietatic.

8 Eta irequi vkan çuenean çazpigarren cigulua, silentio eguin cedin ceruän oren erditsubat. 2 Eta ikus nitzan çazpi Aingueru laincoaren aitzinean assistitzen dutenac, eta eman cequiztén çazpi trompeta. 3 Eta berce Ainguerubat ethor cedin eta egon cedin aldare aitzinean, vrrhezco encenserbat çuela: eta eman cequión anhitz parfum, Saindu gucién orationequin offrenda litzançat, throno aitzinean den aldare vrrhezcoaren gainean. 4 Eta igan cedin perfumén kea, Sainduén orationequin, Aingueruären escutic laincoaren aitzinera. 5 Eta har ceçan Aingueruac encensera, eta bethe ceçan hura aldareco sutic, eta egotz ceçan lurrera: eta eguin citecen igorciriac eta vozac eta chistmistac eta lur ikaratze. 6 Eta çazpi trompetaç cituzten çazpi Aingueruac prepara citecen trompetaç ioitera. 7 Eta lehen Aingueruac io ceçan trompetaç, eta eguin ceçan babaçuça eta su odol nahasteca, eta egotz citecen lurrera, eta arborén heren partea, erre cedin, eta belhar pherde gucia erre cedin. 8 Eta bigarren Aingueruac io ceçan trompetaç, eta mendi handi suz erratzen cen-bat beçala egotz cedin itsassora: eta itsassoaren heren partea odol eguin cedin. 9 Eta hil cedin itsassoan ciraden creatura vicitze çutenen herén partea: eta vncien herén partea desequin cedin. 10 Guero herén Aingueruac io ceçan trompetaç, eta eror cedin cerutic içar handi irachequibat, çucibat beçala, eta eror cedin fuioen herén partera, eta ithur vretara. 11 Eta içararen icena erraiten da, Absinthio: eta vrén herén partea Absinthio bilha cedin: eta anhitz guiçon hil cedin vretaric, ceren karmindu ičan baitziraden vrac. 12 Guero Laurgarren Aingueruac io ceçan trompetaç, eta io cedin iguzquiaren herén partea, eta ilharguiaren herén partea, eta içarren herén partea: hala non hayen herén partea ilhun baitzedin, eta egunaren herén parteac etzuen arguiric eguiten, ez gauärenac halaber. 13 Orduan ikus eta ençon neçan Ainguerubat hegaldatzen cela ceruären erdiaç, cioela ocengui, Maledictione, maledictione, maledictione

lurreco habitanteý, berce hirur Aingueruec ioren dituzten trompeta soinuacgatic.

9 Orduan borzgarren Aingueruac trompetaç io ceçan, eta ikus neçan içarbat cerutic lurrera eroria, eta eman cequión abysmeco putzuaren gako. (Abyssos g12) 2 Eta irequi ceçan abysmeco putzua, eta altcha cedin putzuc kea, labe handi batetaco kea beçala: eta ilhund cedin iguzquia eta airea putzuc ketic. (Abyssos g12) 3 Eta ketic ilki citecen othiac lurrera, eta bothere eman cequién lurreco scorpionéc duten beçalaco botherea. 4 Eta erran cequién ezlaguotien calteric lurreco belharrari ez eceinere pherderi, ez eceinere arboreri: baina solament laincoaren seignalea bere belarretan etzuten guiçoney. 5 Eta eman cequién ez hec hil litzaten, baina tormenta litzaten borz hilebethez, eta hayen tormentá licen scorpionezco tormentá guiçona io duqueeneco beçala. 6 Eta egun hetan guiçonéc herioa bilhaturen duté, eta ezuté eridenen: eta desiraturen duté hiltzera, eta herioac ihes eguinen du hetaric. 7 Eta othien formá cen çaldí bataillara apprestatuén irudico, eta ciraden hayén buru gainetan vrrhea ciruditen coroac beçalacoac: eta hayén beguitharteac ciraden guiçonén beguitharteac beçala. 8 Eta cituzten biloac, emaztén biloac beçala: eta hayén hortzac ciraden lehoinenac beçala. 9 Eta cituzten halacretac burdin halacretac beçala: eta hayen hegaleén hotsa, anhitz, çaldic combatera laster eguiten duteneco carreta hotsa beçala. 10 Eta cituztén buztanac scorpionenac irudi: eta cituztén eztenac bere buztanetan: eta hayén botherea cen guiçoney calte eguitea borz hilebethez. 11 Eta çuten bere gaineco reguetzát abysmeco Aingueruä, ceinec baitu icen Hebraicoz, Abaddon, eta Grec-ez Apollyon erran nahi baita desegulea. (Abyssos g12) 12 Maledictionebat iragan da, eta huná, ethorten dirade oraino bi maledictione guero. 13 Orduan seigarren Aingueruac io ceçan trompetaç, eta ençon neçan vozbat laincoaren beguién aitzinean den aldare vrrhezcoaren laur adarretaric proceditzen cenic, 14 Ciotsala seigarren Aingueru trompetaç çuenari, Lachaitzac laur Aingueru Euphrateco fluio handi gainean estecatuc diradenac. 15 Lacha citecen bada laur Aingueruac, baitziraden appainduac orenecotz eta egunecotz eta hilebethecotz eta vrthecotz, hil deçatençat guiçonén herén partea. 16 Eta çaldizco armadaren contua cen hoguey millatan hamar milla: eta ençon neçan hayén contua. 17 Eta hunela ikus nitzan çaldiac visionean: eta hayén gainetan iarriac ciradenéc, cituztela suzco eta hyacinthezco eta suphezco halacretac: eta çaldién buruac ciraden

lehoinén buruác beçala: eta hayén ahoetaric ilkiten cen su, eta ke eta suphre. 18 Eta hirur gauça hauçaz hil içan cen guiçonén herén partea, diot, suaz, eta keaz, eta hayén ahotic ilkiten cen suphreas. 19 Ecen hayén botherea cen hayén ahoan eta hayén buztanetan: ecen hayén buztanac sugueac irudi ciraden, cituztela buruác, ceinéz calte eguiten baitzuten. 20 Eta goitico guiçon plaga hauçaz hil etziradenac bere escuezco obretaric etzitecen emenda, adora ezlitzatençát deabruac eta vrrhezco eta cilharrezco eta cobrezco eta harrizco eta çurezco idolác, ceinéç ecin ikus baiteçaquete ez ençun, eta ecin ebil baitítezque: 21 Eta etzitecen emenda bere guiça-erhaitequetaric, ez bere poçoinquerietaric, ez bere pailardicetaric, ez bere ohoinquerietaric.

10 Orduan ikus neçan berce Aingueru borthitzbat cerutic iausten cела, hodeibatez inguratua ceinen buruan baitzén orçadarra: eta haren beguithartea cen iguzquia beçala, eta haren oinac suzco habeac beçala. 2 Eta çuen bere escuan liburutcho irequibat: eta eçar ceçan bere oin escuina itsas gainean, eta ezquerra lur gainean. 3 Eta oiuhu eguin ceçan ocengui, lehoin batec orroa eguiten duenean beçala: eta oiuhu eguin vkan çuenean, çazpi igorciric bere vozac pronuntia citzaten. 4 Eta çazpi igorciriéc bere vozac pronuntiatu vkan cituztenean, nic nahi nituen scribatu: baina ençun neçan vozbat cerutic ciostala, Señalaitzac çazpi igorciriéc pronuntiatu dituzten gauçác, eta hec ezlitzála scriba. 5 Eta itsassoaren gainean eta lurraren gainean cegoela ikussi vkan nuen Aingueruác, altcha ceçan bere escua cerura, 6 Eta iura ceçan secula seculacotz vici denaz, ceinec creatu baititu ceruá eta hartan diraden gauçác, eta lurra eta hartan diraden gauçác, eta itsassoa eta hartan diraden gauçác, ecen guehiago demboraric ez tēla içanen: (aiōn g165) 7 Baina çazpigarren Aingueruären vozeco egunetan trompettáz ioiten hassiren denean acabaturen datela laincoaren mysterioa, bere cerbitzarí Prophetey declaratu vkan drauen beçala. 8 Eta cerutic ençun vkan nuen voza, berriz miñça cedin enequin, eta erran ceçan, Habil, eta har eçac itsassoaren gainean eta lurraren gainean dagoen Aingueruären escuco liburutcho irequia. 9 Eta ioan nendin Aingueruägana niotsala lidan liburutchoa. Eta erran cieçadan, Har eçac, eta irets eçac: eta hire sabela karminduren dic: baina hire ahoan ezti içanen duc ez tia beçala. 10 Har neçan bada liburutchoa Aingueruären escutic, eta irets neçan: eta cen ene ahoan ez tia beçala ezti: baina iretsi vkan nuenean, ene sabela karmin cedin. 11 Orduan erran cieçadan, Prophetizatu behar drauec

berriz anhitz populuri, eta genderi, eta mihiri, eta regueri.

11 Eta eman cequidan canaberabat bergabat irudiric, eta presenta cedin Ainguerubat, ciostala, laiQUI adi, eta neurt itzac laincoaren templea eta aldarea, eta hartan adoratzen dutenac. 2 Baina iraitzac campora temple lekoretic den salá, eta ezteçála hura neurt: ecen eman içan ciayec Gentiley, eta Ciuitate saindua ohondicaturen dié berroquey eta bi hilebethez. 3 Baina emanen diraueat hura neureric bi testimoniari, ceinéç, prophetizaturen baituté milla eta ber-ehun eta hiruroquey egunez, çacuz veztituac diradela. 4 Hauc dituc bi oliuác eta bi candelér lurreco launaren presentían daudenac. 5 Eta baldin nehorc hæy gaizquiric eguin nahi badraue, sua ilkiten duc hayén ahotic, eta iresten citic hayén etsayac: ecen baldin nehorc gaizquiric eguin nahi badraue, harc hunela heriotara eman behar dic. 6 Hauc dié bothere ceruären ersteco, virric eztaguian hayén prophetiazco egunetan: eta dié bothere vren gainean, hayen odoletara conuertitzeco, eta lurraren açotatzeco plaga oroz noizere nahi baituqueite. 7 Eta acabatu duqueitenean bere testimoniagea abysmetic igaiten den bestiác, guerla eguinen dic hayen contra, eta garaithuren citic eta hilen: (Abysso g12) 8 Eta hayen gorputzac etzanen dituc Ciuitate handico placetan, cein deitzen baita spirítualqui Sodoma eta Egypte, non gure launa-ere crucificatu içan baita. 9 Eta ikussiren citié leinuétacoéc, eta populuetacoéc, eta mihietacoéc, eta nationetacoéc, hayen gorputzac hirur egun eta erdiz, eta eztiqeeq permettiren hayen gorputzac eçar ditecen sepulturatan. 10 Eta lurreco habitantéc bozcario vkanen dié hayén gainean, eta atsequin harturen dié: eta presentac igorriren dirauec elkari: ceren bi Propheta hauc tormentatu ditunqueizten lurrean habitant diradenac. 11 Baina hirur egun eta erdiren buruán vicitzeco spirítu laincoaganicoa hetara sarthuren datec, eta egonen diratec bere oinén gainean, eta iciapen handi eroriren datec hec ikussiren ditunqueiztenen gainera. 12 Guero ençun dié voz handibat cerutic, hæy diostela, Igan çaitetzte huná: eta iğan dituc cerura hodey batetan: eta ikussi citié bere etsayéc. 13 Eta oren hartan lur ikaratze handi eguin içan duc: eta Ciuitatearen hamargarren partea erori içan duc, eta hil içan dituc lur ikaratze hartan çazpi milla guiçon, eta berceac icitu içan dituc, eta eman diraucoé gloria ceruco laincoari. 14 Bigarren maledictionea iragan içan da: eta huná hirurgarren maledictionea ethorriren da sarri. 15 Eta çazpigarren Aingueruác io ceçan trompettáz,

eta voz handiac eguin citecen ceruän, cioitela, Eguin ičan dirade mundu hunetaco resumác, gure launaren eta Christ harenaren resuma, eta regnatoren du secula seculacotz. (aiōn g165) **16** Orduan hoguey eta laur Anciano laincoaren aitzinean bere alkietan iarriric ceudenéc, egotz citzaten bere buruác bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, **17** Cioitela, Esquerrac drauzquiagu hiri lainco laun bothere-gucitacoá, Cein baitaiz, eta Baihincén, eta Ethorteco baitaiz, ceren hartu duán eure puissançá handia, eta ceren hassi duán eure resumá: **18** Eta asserretu ičan dituc Gentilac, eta ethorri ičan duc hire hirá, eta hilén demborá, iugea ditecençát, eta eman dieceançát saria eure cerbitzari Prophezey, eta sainduey, eta hire icenaren beldur diraden chipiey eta handiey: eta deseguin ditzançát lurra deseguiten dutenac. **19** Orduan irequi cedin laincoaren templea ceruän, eta ikus cedin haren aliançazco Arká haren templean: eta eguin cedin chistmist eta hots eta lur ikaratze, eta babaçuça handi.

12 Eta ikus cedin signo handibat ceruän, Emazte iguzquiaz inguratubat, ceinen oinén azpian baitzén ilharguia, eta buruän hamabi içarrezco coroabat. **2** Eta içorra içanez heyagoraz cegoen erdi beharrezco minez, eta tormenta iragaiten çuen erdi cedinçát. **3** Ikus cedin berce signobat-ere ceruän, eta huná, dragoin gorharats handibat, çazpi buru cituenic eta hamar adar: eta bere buruétan çazpi diadema. **4** Eta haren buztanac tiratzen çuen ceruco içarren herén parte, eta egotz citzan hec lurrera: eta gueldi cedin dragoina emazte erdi behar çuenaren aitzinean, erdi çatenean, haren haourra irets leçañçát. **5** Eta erd cedin seme ar batez ceinec gobernatu behar baitzituen natione guciac burdinazco berga batez: eta harrapa cedin haren haourra laincoagana eta haren thronora. **6** Eta emazteac ihes ceguian deserty batetara, non baitu lekua laincoaz appainduric, han hura haz deçatençát milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez. **7** Eta eguin cedin bataillabat ceruän: Michele eta haren Aingueruác bataillatzen ciraden dragoinaren contra, eta dragoina combatitzen cen eta haren Aingueruác: **8** Baina etziraden borhithzenac ičan, eta hayén lekua etzedin guehiagoric eriden ceruän. **9** Eta iraitz cedin dragoin handia, sugue çahar hura, Deabru eta Satan deitzen dena, ceinec mundu gucia seducitzen baitu: iraitzi ičan da bada lurrera, eta haren Aingueruác harequin iraitz citecen. **10** Eta ençun neçan voz handibat cioela ceruän, Orain eguin da saluamendua, eta indarra, eta gure laincoren resumá, eta Christ harenaren botherea: ecen gure

anayén accusaçalea iraitzi ičan da, ceinec accusatzen baitzituen gure laincoaren aitzinean egun eta gau. **11** Baina hec garaitu ičan çaiçquio Bildotsaren odolaren causaz eta bere testimoniageco hitzaren causaz, eta bere viciac eztituzte guppida vkan heriorano. **12** Halacotz çaitetze aleguera, ceruác eta hetan habitatzen çaretenác. Maledictione lurreco eta itsassoco habitantey: ecen iausti da deabrua çetara, hira handiz betheric, nola baitaqui ecen dembora appurbat baduela. **13** Ikussi vkan çuenean bada dragoinac ecen iraitzi ičan cela lurrera, persecuta ceçan arraz erdi ičan cen emaztea. **14** Baina eman ičan çaiçcan emazteari arrano handi batenic bi hegal, hegald ledinçát suguearen aitzinetic desertura, bere lekura, non hatzen baita dembora batetacotz eta demboréacotz eta demboraren erditacotz. **15** Eta iraitz ceçan sugueac emaztearen ondoan bere ahotic vr fluuiobat beçala, hura harrapa eraci leçañçát fluuiioaz. **16** Baina aiuta ceçan lurrac emaztea, eta irequi ceçan lurrac bere ahoa, eta hurrupa ceçan dragoinac bere ahotic iraitzi vkan çuen fluuioa **17** Orduan asserre cedin dragoina emaztearen contra, eta ioan cedin guerla eguitera haren hacico goiticoén, laincoaren manamendua beguiratzen ditzutenén eta Iesus Christen testimoniagea dutenén contra. Eta gueldi nendin itsassoco sable gainean.

13 Orduan ikus neçan bestiabat itsassotic igaiten cela, çazpi buru eta hamar adar cituenic, eta bere adar gaintan hamar diadema: eta bere buru gaintan basphemiotaco icen-bat. **2** Eta nic ikussi vkan nuen bestiác Leoparta irudi çuen, eta haren oinac ciraden hartzarenac beçalaco: eta haren ahoa lehoinaren ahoa beçalaco: eta eman cieçon hari dragoinac bere puissançá, eta thronoa, eta bothere handi. **3** Eta ikus neçan haren buruetaric bat heriotara çauria beçala, baina haren heriotaraco çauria sendatu ičan cen: eta miraculuz cegoela lur gucia iarrei qui cequiön bestiari. **4** Eta adora ceçaten, bestiari bothere eman ceracuan dragoina, eta adora ceçaten bestiá, cioitela, Nor da bestia irudi duenic? haren contra nor combati ahal daite? **5** Eta eman cequiön aho gauça handiac eta blasphemioac pronuntiatzen cituena, eta eman cequiön bothere berroguey eta bi hilebetheren complitzeco. **6** Eta irequi ceçan bere ahoa blasphematzera laincoaren contra, blasphema litzançát haren icena, eta haren tabernaclea, eta ceruän diradenac. **7** Eta eman cequiön sainduén contra-ere guerla eguitea, eta hæy garaitzea: eta eman cequiön bothere leinu, eta mihi, eta natione ororen gainean. **8** Eta adoratzen çutén hura lurreco

habitant guciéc, ceinén icenac ezpaitirade scribatuac, munduaren foundationetic hil ičan den Bildotsaren vicitzeo liburuän **9** Baldin nehorc beharriric badu, ençun beça. **10** Baldin nehorc captiuitatera eramaiten badu, captiuitatera eramanen da bera: baldin nehorc ezpataz hil badeça, behar da hura ezpataz hil dadin: hemen da sainduén patientiá eta fedea. **11** Guero ikus neçan, berce bestiabat igaiten cela lurretic, eta cituen bi adar Bildotsarenac irudi: baina dragoina beçala minçoa cen. **12** Eta harc lehen bestiaren bothere gucia exercitzen çuen haren presentian: eta eguiten çuen, lurrac eta hartaco habitantéc adora leçaten leheneco bestia hura, ceinen heriotaraco çauria sendatu ičan baitzén. **13** Eta signo handiac eguiten cituen, hambat non sua cerutic lurrera eraits eraciten baitzuen guiçonén aitzinean. **14** Eta seducitzen cituen lurreco habitantac signoén causaz, ceinén eguita eman ičan baitzayón bestiaren aitzinean: ciostela lurreco habitantey, eguin lieçoten imaginabat bestia hari, cein ezpataz çauri ičan baitzén, baina viztu ičan da. **15** Eta hari eman cequión, bestiaren imaginari spiritu eman lieçón, eta bestiaren imaginá minça ledin, eta eguin leçan, bestiaren imaginá adoratzen ezluten guciac, hil litecen. **16** Eta eguiten çuen, guciéc, chippiéc eta handiéc, abratséc eta paubréc, libréc eta sclaboéc hartzen baitzuten mercabat bere escu escuinean, edo bere belarretan. **17** Eta nehorc ecin eros leçan edo sal mercá lueneç baicen, edo bestiaren icena, edo haren icenaren contua. **18** Hemen da sapientiá: adimenduric duenac conta beça bestiaren icena: ecen contua guiçonarena da, eta haren contua, sey ehun eta hiruroguy eta sey.

14 Orduan beha neçan, eta huná, Bildotsa cegoen Siongo mendi gainean, eta harequin ehun eta berroguay eta laur milla, çutela haren Aitaren icena scribatua bere belarretan. **2** Eta ençun neçan vozbat cerutic vr handién hotsa beçala, eta igorciri handi baten hotsa beçala: eta ençun neçan bere guitarrac ioiten cituzten guittarrarién soinuab: **3** Eta cantatzen çuten quasi cantu berribat throno aitzinean, eta laur animalén, eta Ancianoén aitzinean: eta nehorc ecin ikas ceçaqueen cantua ehun eta berroguay eta laur milléc baicen, cein baitirade lurretic erossiac: **4** Hauc dirade emaztequin satsutu ez tiradenac: ecen virgina dirade: hauc dirade Bildotsari darreitzanac norat-ere ioan baitadi: hauc dirade guiçonén artetic erossiac, primitia laincoari eta Bildotsari sanctificatuac. **5** Eta hayén ahoan ezta eriden enganioric: ecen macula gabe dirade laincoaren throno aitzinean. **6** Guero ikus neçan berce Ainguerubat ceruären arteaz hegaldatzen

cela, Euangelio eternala çuela, euangeliza liecençat lurreco habitantey, eta nazione, eta leinu, eta mihi, eta populu guciari: (aiōnios g166) **7** Cioela ocengui, Çareten beldur laincoaren, eta hari gloria emoçue: ecen ethorri da haren iugemenduaren ordua: eta adora eçaçue ceruá eta lurra eta itsassoa eta vr ithurriac eguin dituen. **8** Eta berce Ainguerubat iarreiQUI cequiÓN, cioela, Erori da erori Babylon, ciuitate handi hura, ceren bere paillardičaren hirataco mahatsarnaoz nazione guciac edaran vkan baititu. **9** Eta heren Aingueruá iarreiQUI cequiÉN, cioela ocengui, Baldin nehorc adora badeça bestia eta haren imaginá, eta har badeça haren mercá bere belarrea edo bere escuan, **10** Harc-ere edanen du laincoaren hiraco mahatsarntic, bay, mahatsarno pur haren hiraco copara hustutic: eta tormentaturen da suz eta suphrez Aingueru sainduén aitzinean eta Bildotsaren aitzinean. **11** Eta hayén tormentaco kea alchaturen da secula secularcotz: eta ez tute vkanen paussuric ez egun ez gau adoratzen dutenéc bestia eta haren imaginá, eta baldin nehorc har badeça haren icenaren mercá. (aiōn g165) **12** Hemen da sainduén patientiá: hemen dirade laincoaren manamenduac eta lesusen fedea beguiratzen dituztenac. **13** Orduan ençun neçan vozbat cerutic, ciostala, Scriba eçac, Dohatsu dirade launean hiltzen diraden hilac hemendic harat. Bay, dio Spirituac: ecen reposatzen dirade bere nequetaric, eta bere obrác iarreiQUiten çaitzé. **14** Eta beha neçan, eta huná hodey churibat: eta hodey gainean norbeit cegoen iarriric guiçona irudi çuenic, çuela bere buru gainean vrrhezco rooabat, eta bere escuan iguitey çorrotzbat. **15** Eta berce Ainguerubat ilki cedin templetic, oiuhz çayola ocengui, hodey gainean iarriric cegoenari, Eçarrac eure iguiteya, eta vztá errequeita eçac: ecen ethorri çaic errequeitatzeco ordua: ecen lurreco vztá çorhitu duc. **16** Orduan eçar ceçan hodey gainean iarriric cegoenac, bere iguiteya lurrera: eta errequeita cedin lurra. **17** Eta berce Ainguerubat ilki cedin ceruco templetic, çuela harc-ere iguitey çorrotzbat. **18** Eta berce Ainguerubat ilki cedin aldaretic, çuela bothere suaren gainean, eta ocengui oiuh eguin cieçón iguitey çorrotza çuenari, cioela, Eçarrac eure iguitey çorrotza, eta mendemaitzac lurreco mahastico mulkoac: ecen hartango mahatsac onthu dituc. **19** Eta eçar ceçan Aingueruac bere iguitey çorrotza lurrera, eta mendema ceçan lurreco mahastia, eta igor ceçan laincoaren hiraren laco handira. **20** Eta lacoa aurizqui cedin Ciuitatetic campoan: eta ilki cedin odol lacotic çamarién bridetarano, milla eta sey ehun estadiotan.

15 Guero ikus neçan berce signobat ceruån handiric eta miraculuzcoric, Çazpi Aingueru, cituztela azquen çazpi plagác ecen heçaz da laincoaren hira complitu. 2 Eta ikus neçan beirazco itsassobat beçala suz nahastecatua: eta victoria eraman vkan çutenac bestiaganic, eta haren imaginaganic, eta haren mercaganic, eta haren icenaren contuaganic, ceudela itsasso beirazco irudian, eta cituztela laincoaren guittarrác: 3 Eta cantatzen çutén laincoaren cerbitzari Moysesen canticoa, eta Bildotsaren canticoa, cioitela, Handi eta miraculuzco dituc hire obrác, lainco laun bothere gucitacoa: iusto eta eguiazco dituc hire bideac, sainduén Regueá. 4 Nor ezta hire beldur içanen, launa, eta norc eztu glorificaturen hire icena? ecen saindu bakoitza aiz hi: ecen gende guciac ethorriren dituc, eta adoraturen dié hire aitzinean: ceren hire iugemenduac manifestatu içan baitirade. 5 Eta gauça hauén buruån beha neçan, eta huná, irequi cedin testimoniageco Tabernaclearen templea ceruån. 6 Eta ilki citecen templetic çazpi plagác cituzten çazpi Aingueruác, veztituric liho purez eta churiz, vrhezco guerricoez bulhar inguruétan guerricatuac. 7 Eta laur animaletaric batec eman cietzén çazpi Aingueruey çazpi ampola vrhezcoric, lainco secula seculacotz viciaren hiraz betheac. (aiõn g165) 8 Eta bethe cedin templea laincoaren maiestatetic: eta haren puissançatic ilkiten cen keaz: eta nehor ecin sar ceiten templean çazpi Aingueruén çazpi plagác compli litezqueno.

16 Orduan ençun neçan voz handibat templetic, ciostela çazpi Aingueruèy, Çoazte eta issuritzaçue laincoaren hiraren çazpi ampolác. 2 Ioan cedin bada lehen Aingueruá, eta issur ceçan bere ampolá lurrera, eta eguin cedin plagabat gaitzic eta damutacoric bestiaren mercá çuten guiçonén contra, eta haren imaginá adoratzen çutenén contra. 3 Eta bigarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá itsassora, eta sarrasequibaten odola beçalaca cedin eta itsassoco arima vici gucia hil cedin. 4 Eta herén Aingueruác issur ceçan bere ampolá fluuietara eta vr ithurrietara, eta odol bilha citecen. 5 Eta ençun neçan vretaco Aingueruá, cioela, lusto aiz launa, Aicena eta Incena eta Saindua: ceren gauça hauc iugeatu baitituc: 6 Ceren Sainduén eta Prophetén odola issuri vkan baituté, hic- ere odol eman vkan drauec edatera: ecen digne dituc. 7 Eta ençun neçan bercebat Sainctuariotic, cioela, Segurqui, lainco laun bothere gucitacoá, eguiazco eta iusto dituc hire iugemenduac. 8 Guero laurgarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá iguzkira, eta hari eman cequión

guiçonén suz erratzea. 9 Eta erre citecen guiçonac bero handiz, eta blasphema ceçaten, plaga hauén gainean bothere duen laincoaren icena: eta etzitecen emenda hari gloria eman lieçotencát. 10 Guero borzgarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá, bestiaren throno gainera: eta eguin cedin haren resumá ilhumbeçu: eta mastacatzen cituztén bere mihiac dolorearen handiz. 11 Eta blasphema ceçaten lainco cerucoa bere doloreacgatic eta çauriacgatic: eta etzitecén emenda bere obretaric. 12 Guero seigarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá Euphratesco fluuio handira: eta agor cedin hartaco vra, appain ledinçát iguzqui ilkite aldeco Reguén bidea. 13 Eta ikus nitzan ilkiten dragoinaren ahotic, eta bestiaren ahotic, eta propheta falsuén ahotic, hirur spiritu satsu iguelén irudicoric: 14 Ecen badirade deabruén spiritu, signoac eguiten dituztenac, eta lurreco eta mundu orotaco reguetera ioaiten diradenac hec bil ditzatencát lainco bothere gucitacoaren egun handi hartaco bataillara. 15 (Huná, ethorten naiz ohoina beçala: dohatsu da iratzarri dagoena, eta bere abillamenduac beguiratzen dituena, billuzgorreric ebil eztdinçát, eta nehorc haren laidoa ikus ezteçançát) 16 Eta bil citzaten, Hebraicoz Arma-gedon deitzen den lekura. 17 Guero çazpigarren Aingueruác issur ceçan bere ampolá airera: eta ilki cedin voz handibat ceruco templetic throno aldetic, cioela, Eguin da. 18 Orduan eguin cedin chistmist eta hots eta igorciri: eta lur ikaratze handia eguin cedin, nolacoric ezpaita içan guiçonac lurraren gainera diradenaz gueroztic, lur ikaratzeric diot hain handiric. 19 Eta eguin cedin ciuitate handi hura hirur partetara, eta Gentilén ciuitateac eror citecen, eta Babylon handiá ethor cedin memoriotara laincoaren aitzinean, hari bere hiraren indignationezco mahatsarno coparen emaiteco. 20 Eta isla oroc ihes eguin ceçan, eta mendiac etzitecen guehiagoric eriden. 21 Eta harriabar handiric talentbat beçalacoric iauts cedin cerutic guiçonetara. eta blasphema cecaten laincoa guiconéc harriabarrezco plagaren causaz: ecen harc eguin çuen plagá guczco handia içan da.

17 Orduan ethor cedin çazpi ampolác cituztén çazpi Aingueruetaric bat, eta minça cedin enequin, ciostala, Athor, eracutsiren drauat anhitz vren gainean iarriric dagoen paillarda handiaren damnationea: 2 Ceinequin paillardatu baitute lurreco reguéc, eta haren paillardaçazco mahatsarnoaz horditu içan baitirade lurreco habitantac. 3 Eta spirituz deserto batetara eraman nençan: eta ikus neçan emaztebat, bestia escarlata coloretaco, blasphemiotaco icenez bethe, çazpi buru eta hamar adar cituen baten gainean iarria.

4 Eta emaztea cen abillatua pourpraz eta escarlataz, eta vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatuz eta perlaz, copa vrrhezcobat bere paillardaçaco abominationez eta satsutassunez bethea bere escuan çuela. 5 Eta bere belarrean icen-bat scribaturic, Mysterio, Babylon handia, lurreco paillardicén eta abominationén amá. 6 Eta ikus neçan emaztea sainduén odolaz, eta lesusen martyroén odolaz horditua, eta hura ikussiric, mireste handiz mirets neçan. 7 Eta erran cieçadan Aingueruác, Cergatic miresten duc? nic erran drauat emaztearen, eta hura ekarten duen bestia çazpi burutacoaren eta hamar adarretacoaren mysterioa. 8 Ikussi vkan duán bestiá, içan duc, eta eztuc guehiagoric: eta igaiteco duc abysmetic, eta perditionetara ioaiteco: eta miretsiren dié lurreco habitantéc (ceinén icenac ezpaitirade scribatuac vicitzeco liburuán munduaren hatseandanic) dacussatenean bestiá, cein baitzén, eta ezpaita, eta alabaina baita. (Abyssos g12) 9 Hemen da adimendu sapientia duena. Çazpi buruác, çazpi mendiac dirade ceinén gainean emaztea iarria baita. 10 Eta regueac çazpi dirade: borzac erori dirade, eta bat bada, bercea ezta oraino ethorri: eta dathorranean behar du harc dembora appurbat egon. 11 Eta bestiá cein baitzén, eta ezpaita, hura çortzigarren reguea da, eta çazpietariac da, eta galtzera doa. 12 Eta hamar adar ikussi dituánac, hamar regue dituc ceinéc resumá ezpaitute oraino hartu, baina bothere regue beçala oren batez harturen dié bestiarequin. 13 Hauc conseillu berbat dién, eta bere puissançá eta autoritatea bestiari emanen diarocoé. 14 Hauc bildotsaren contra combatituren dituc, eta Bildotsa garaithuren ciayec: ecen iaunén laun duc, eta reguén Regue: eta harequin diradenac dituc deithuac eta elegituac eta fidelac. 15 Guero erran cieçadan, Ikussi dituán vrac, non paillardá iarria baita, dituc populuac, eta tropelac, eta gendeac, eta mihiac. 16 Eta bestián ikussi dituán hamar adarrac dituc paillardari gaitz eritziren draucatenac, eta hura desolaturen dié eta haren haraguia ianen eta bera, suan erreren dié. 17 Ecen laincoac eçarri dic hayén bihotzetan, eguin deçaten harc placer duena, eta consenti ditecen, eta eman dieçoten bere resumá bestiari laincoaren hitzac compli daitezqueno. 18 Eta ikussi vkan duán emaztea duc Ciuitate handi hura ceinec baitu bere resumá lurreco reguén gainean.

18 Eta gauça hauen ondoan ikus neçan berce Ainguerubat iausten cela cerutic, bothere handia çuela: eta argui cedin lurra haren gloriáz: 2 Eta oihuz iar cedin botheretsuqui voz handiz, cioela, Erori

da, erori da Babylon handi hura, eta eguin içan da deabruén habitacione, eta spiritu satsu ororen eta hegaztina satsu eta execrable ororen retiragune: 3 Ecen haren paillardicøren hirazco mahatsarnotic edan vkan dute gende guciéc, eta lurreco reguéc harequin paillardatu vkan dute: eta lurreco merkatariac haren delicietaco abrastassunetic abrastu içan dirade. 4 Eta ençun neçan berce vozbat cerutic, cioela, Ilki çaitetze hartaric ene populuá, haren bekatuetan participant etzaretençát, eta haren plaguetaric recebi ezteçeuençát. 5 Ecen haren bekatuac elkarri iarrei qui içan çaiçca cerurano, eta orhoit içan da laincoa haren iniquitatéz. 6 Renda ieçoçue harc eguin vkan drauçuen beçala: eta paga ieçoçue doblea bere obrén araura: harc erautsi vkan drauçuen copán eman ieçoçue doblea. 7 Cembat bere buruá glorificatu vkan baitu, eta deliciotan içan baita, emoçue hambat tormenta eta nigar: ecen bere bihotzean erraiten du, larria nago reguina, eta eznaiz alhargun, eta vrthueriaric eztacusquet. 8 Halacotz egun batez ethorriren dirade haren plagác, herio eta vrthueria eta gossete: eta suz erreren da: ecen lainco launa borthitz da, ceinec iugeaturen baitu hura. 9 Eta nigar eguinen duté harçaz eta deithore haren gainean lurreco reguéc, harequin paillardatu dutenéc eta deliciosqui vici içan diradenéc, dacusqueitenean haren erratzeco kea: 10 Vrrun daudela haren tormentaren beldurrez, dioitela, Elas, elas, Babylon ciuitate handiá, ciuitate borthitzá nola hire condemnationea oren batez ethorri içan den! 11 Lurreco merkatariéc-ere nigar eguinen duté eta deithore haren gainean, ceren nehorc ezpaitu hayén marchandiçatic erosten guehiagoric: 12 Marchandiça vrrhezcoric, eta cilharrezcoric, eta harri preciatuzcoric, eta perlazcoric, eta crespazcoric, eta pourprezcoric, eta cetazcoric, eta escarlatazcoric, eta vssain onetaco çur mota gucitaric, eta yuoirezco vnci gucitaric, eta vnci gucizco çur preciatuzcoric, eta cobrezcoric, eta burdinazcoric, eta marbrezcoric: 13 Eta canela, eta vssain on, eta vnguentu, eta encensu, eta mahatsarno, eta olio, eta irin flore fin, eta ogui bihi, eta behor eta ardi, eta çaldi, eta carriot, eta sclabo, eta guiçonén arima. 14 (Hire arimaren desirezco fructuac ioan ditun hireganic, eta gauça delicatu eta excellent guciac galdu içan çaiçquin: eta eztitun guehiagoric gauça hec eridenen) 15 Gauça hauén merkatariac bada abrastu içanic vrrun hareganic egonen dirate haren tormentaren beldurrez, nigarrez eta deithorez daudela. 16 Eta dioitela, Elas, elas, Ciuitate handia, cein baitzén crespaz veztitua, eta pourpraz, eta escarlataz, eta baitzén vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatuz eta perlaz; nola

oren batez desolatu ičan dirade hain abrastassun handiac? 17 Vnci pilotu guciac-ere, eta vncietaco compainia gucia, eta marinerac eta cembatec-ere itsassoan baitiharducate, vrrun egonen dirade. 18 Eta haren erratzeco kea dacussatenean, heyagoraz iarriren dirate, dioitela, Cein ciuitate cen ciuitate handi hunen pareric? 19 Eta errhauts egotziren duquite bere buru gainetara, eta heyagora eguinen duquite nigarrez eta deithorez daudela, eta dioitela, Elas, elas, ciuitate handiá, ceinetan abrastu ičan baitziraden itsassoan vnciric çuten guciac, haren magnificentia handitic, nola oren batez desequin ičan den! 20 Alegueradi haren gainean ceruã, eta çuec Apostolu eta Propheta sainduác: ecen laincoac iugeatu vkan du çuen causá, harçaz den becembatean. 21 Guero har ceçan Aingueru borthitzbatec harribat, errota harri handibat beçalacoric, eta iraitz ceçan itsassora, cioela, Hunelaco indarrez iraitziren da Babylone ciuitate handia, eta ezta guehiagoric eridenen. 22 Eta guittarrarién, eta musicianoén, eta chirula, eta trompeta soinularién vozic ezatec hitan guehiagoric ençunen: ez cer-ere officiotaco den officieric batre ezatec guehiagoric hitan eridenen: eta errota harriaren hotsa ezatec guehiagoric hitan ençunen: 23 Eta candela arguiac eztic arguirc eguinen hitan guehiagoric, eta sposoaren eta sposaren voza eztec hitan guehiagoric ençunen, ceren hire merkatariac lurreco prince baitziraden, ceren hire poçoinqueriéç seducitu ičan baitirade natione guciac. 24 Baina hartan Prophetén eta Sainduén odola eriden ičan da, eta lurraren gainean heriotara eman ičan diraden gucienera.

19 Gauça hauen ondoan ençun neçan tropel anhitzen voz handibat ceruän, cioela, Halleluia: saluatione, eta gloria, eta ohore, eta puissança gure lainco launari dagoca. 2 Ecen eguiaczo dirade eta iusto haren iugemenduac: ceren bere paillardicáz lurra corruptitu vkan duen paillarda handiaz iustitia eguin vkan baitu, eta bere cerbitzarién odola haren escuetan mendecatu vkan baitu. 3 Eta berriz erran ceçaten Halleluia: eta haren kea igan cedin secula seculacotz. (aiön g165) 4 Eta hoguey eta laur Ancianoéc eta laur animaléc egotz citzaten bere buruác bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten throno gainean iarriric dagoen laincoa, cioitela, Amen, Halleluia. 5 Eta vozbat thronotic ilki cedin, cioela, Lauda eçaçue gure laincoa haren cerbitzari guciéc, eta haren beldur çaretan chipiéc eta handiéc. 6 Guero ençun neçan tropel handi baten hotsa beçala, eta vr handién hotsa beçala, eta igorciri handién hotsa beçala, cioitela,

Halleluia, ecen regnatu vkan du gure lainco laun bothere gucitacoac. 7 Boz eta aleguera gaitecen, eta demogun hari gloria: ecen ethorri dirade Bildotsaren ezteyac, eta haren emaztea appaindu da. 8 Eta eman ičan çayó crespé purez eta arguitzen duenez vezti ledin: ecen crespá, Sainduén iustificationeac dirade. 9 Orduan erran cieçadan, Scriba eçac, Dohatsu dirade Bildotsaren ezteyetaco affarira deithuac. Erran cieçadan halaber, laincoaren hitz hauc eguiaczo dituc. 10 Eta egotz neçan neure buruá haren oinén aitzinera hura adora neçançát: eta erran cieçadan, Beguirauc eztaguián: hire cerbitzari quide nauc, eta hire anayén, ceinéc baitute lesusen testimoniagea. laincoa adora eçac: ecen lesusen testimoniagea duc prophetiazco Spiritua. 11 Guero ikus neçan ceruã irequiric, eta huná, çaldi churibat, eta haren gainean iarriric cegoena deitzen cen Fidela eta Eguatia, eta iustoqui iudicatzen duena eta combatitzen dena. 12 Eta haren beguiac ciraden su-garra beçala, eta haren buru gainean cen anhitz diadema, eta çuen scribiz icena harc berac baicen eçagutu vkan eztuena: 13 Eta cen odolez tintatu arropa batez veztitua: eta haren icena deitzen da IAINCOAREN HITZA. 14 Eta ceruän diraden armadác iarreiquiren çaiçquión çaldi churiz, veztituric crespá churiz eta purez. 15 Eta haren ahotic ilkiten cen ezpata çorrotzbat, harçaz io ditzançát nationeac: ecen harc gubernaturen ditu hec burdin berga batez: eta hura da lainco bothere gucitacoaren hissizco eta hirazco mahatsarno lacoa aurizquiren duena. 16 Eta çuen bere veztidurán eta ichterrear scribiz icen haur, REGVEN REGVEA, ETA IAVNEN IAVNA. 17 Guero ikus neçan Ainguerubat iguzquian barna cegoela, ceinec oihu eguin baitzeçan ocengui, ciostela ceruären arteaz hegaldatzen ciraden chori guciy, Çatozte, eta bil çaitetzte lainco handiaren affarira, 18 lan deçaçuençát reguén haragua, eta capitainén haragua, eta borthitzen haragua, eta çaldién haragua, eta hayén gainean iarriric daudenena, eta libre eta sclabo, chipi eta handi gucién haragua, 19 Guero ikus nitzan bestia eta lurreco regueac eta hayen armadác bilduric guerla eguitera çaldi gainean iarriric cegoenaren contra eta haren armadaren contra. 20 Eta bestia hatzaman cedin, eta propheta falsu haren aitzinean signoac eguin cituena harequin, ceinéz seducitu baitzituén bestiaren mercá hartu vkan çutenac, eta haren imaginá adonatu vkan çutenac: viciric iraitzi ičan dirade bi hauc suzco stang suphrez çachecan batetara: (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Eta goiticoac hil ičan ciraden çaldi gainean iarriric cegoenaren ahotic ilkiten cen ezpatáz: eta chori guciac asse citecen hayén haraguietic.

20 Guero ikus neçan Ainguerubat iausten cela cerutic abysmeco gakoia çuela, eta cadena handibat bere escuan. (*Abyssos g12*) **2** Eta hatzaman ceçan dragoina, sugue çaharra, cein baita deabruâ eta Satan, eta esteca ceçan hura milla vrthetacotz. **3** Eta irion ceçan hura abysmera, eta erts ceçan hura, eta ciguila ceçan haren gainean, gendeac guehiagoric seduci eztizançât, milla vrtheac compli daitezqueno: eta guero behar da lacha dadin dembora gutibatetacotz. (*Abyssos g12*) **4** Guero ikus nitzan alkiac, eta iar citecen hayén gainetan gendeac, eta iugemendua eman cequién: eta lesusen testimoniageagatic, eta laincoaren hitzagatic buruâc edequi içan çaitzenén arimâc, eta ceinéç ezpaitzuten adoratu bestiâ ez haren imaginâ, eta ezpaitzuten hartu vkan haren mercâ bere belarretan edo bere escuetan, eta vicico dirade eta regnaturen duté Christequin milla vrthez. **5** Baina goitico hilac ez tirade resuscitaturen milla vrthe compli daitezqueno: haur da lehen resurreccionea. **6** Dohatsu eta saindu da lehen resurreccionean parte duena, hayén gainean bigarren herioac eztu bothereric: baina içanen dirade laincoaren eta Christen sacrificadore, eta regnaturen duté harequin milla vrthez. **7** Eta complitu diratenean milla vrtheac lachaturen date Satan bere presoindeguitic. **8** Eta ilkiren date seduci ditzançât lurraren laur coneretan diraden nationeac, Gog eta Magog, hec congrega ditzançât bataillara: ceinén contua baita itsassoco sablea beçala. **9** Eta iğan citecen lurraren çabaltassunera, eta ingura ceçaten Sainduén campoa, eta Ciuitate maitea: baina iaust cedin sua laincoaganic cerutic, eta irets citzan hec. **10** Eta hec seducitzen cituen deabrua, iraitz cedin suzco eta suphezco stagnera, non baitirade bestiâ eta propheta falsa: eta tormentaturen baitirade egun eta gau secula seculacotz. (*aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442*) **11** Guero ikus neçan throno handi churibat, eta norbeit haren gainean iarria, ceinen aitzinetic ihes eguin baitzeçaten lurrac eta ceruâc, eta etzedin hayendaco lekuric eriden. **12** Eta ikus nitzan hilac chipiac eta handiac laincoaren aitzinean ceudela, eta liburuâc irequi citecen: eta berce liburutat irequi cedin, cein baita vicitzeco liburu: eta iugea citecen hilac liburuêtan scribatuac ciraden gaucetatic, bere obrén araura. **13** Eta renda citzan itsassoac hartan ciraden hilac: herioac-ere eta ifernuac renda citzaten hetan ciraden hilac: eta iugemendua eguin cedin batbederaren obrén araura: (*Hadēs g86*) **14** Eta ifernua eta herioa egotzi içan ciraden suzco stagnera: haur da bigarren herioa. (*Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442*) **15** Eta nor-ere ezpaitzedin eriden vicitzeco liburuân

scribaturic, suzco stagnera iraitz cedin. (*Limnē Pyr g3041 g4442*)

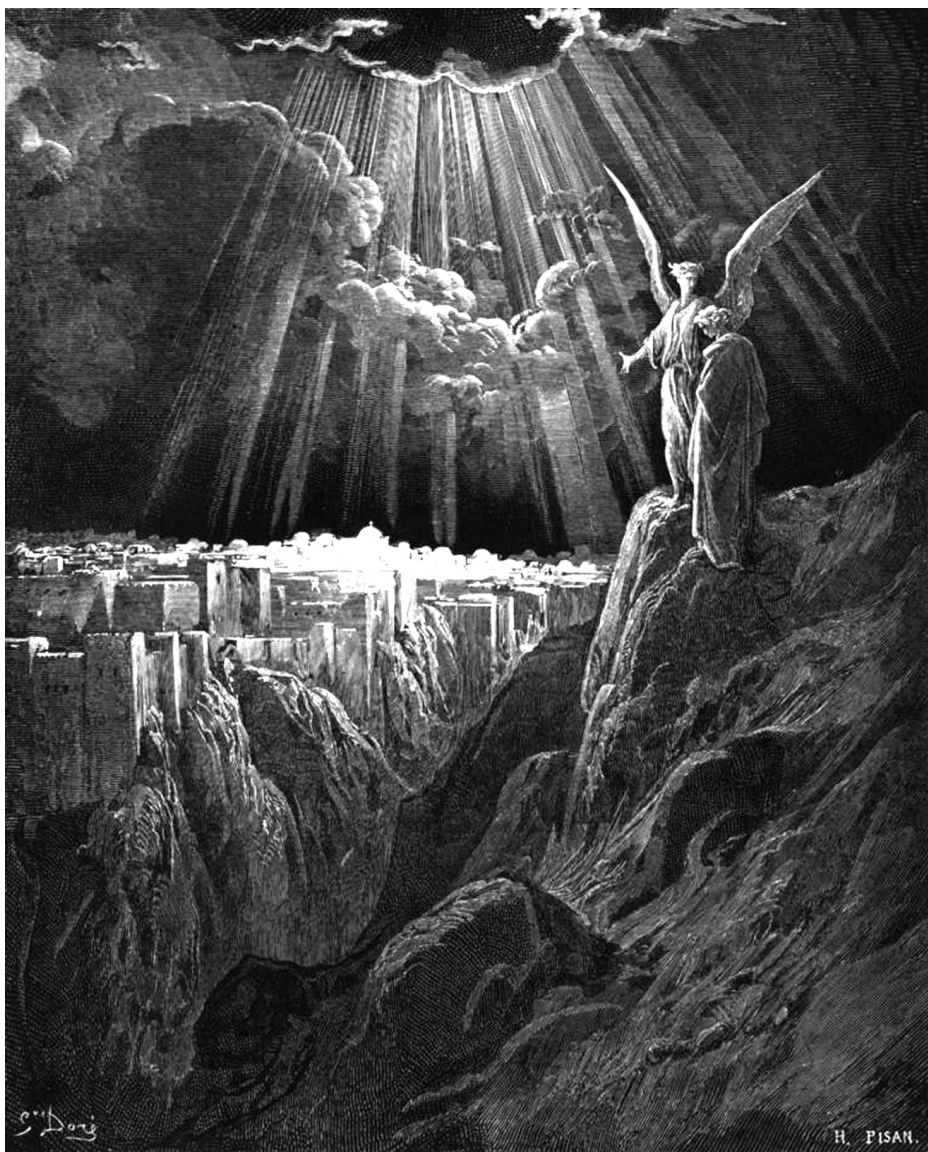
21 Guero ikus neçan ceru berribat eta lur berribat: ecen lehen ceruâ eta lehen lurra ioan içan cen: eta itsassoa etzen guehiagoric. **2** Eta nic loannesec ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela laincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. **3** Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Hunâ, laincoaren tabernaclea guiçonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta laincoa bera hequin içanen da hayén lainco. **4** Eta ichucaturen du laincoac nigar chorta gucia hayén beguietatic: eta herioa guehiagoric ezta içanen ez vrthueriatic, ez heyagoratic, ez nequeric: ecen leheneco gauçac iragan dirade. **5** Eta erran ceçan throno gainean iarria cenac, Hunâ, gauça guciac berri eguiten ditut. Eta erran cieçadan, Scriba eçac: ecen hitz haue fidelac dituc eta eguiazcoac. **6** Eta erran cieçadan, Eguin da: ni naiz a eta w, hatsea eta fina. Nic egarri denari emanen draucat vicitzeco ithur vretic, dohainic. **7** Garaithuren duenac, heretaturen dituc gauça guciac: eta içanen natzayo hari lainco, eta hura içanen çait niri seme. **8** Baina beldurtiey, eta increduley, eta execrabley, eta guiça-erhailey, eta paillartey, eta poçoaçaley, eta idolatrey, eta gueçurti guciy parte assignatua dagote suz eta suphez dachecan stagnean, cein baita bigarren herioa. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **9** Orduan ethor cedin enegana çazpi ampola azquen çazpi plaguéz betheac vkan cituzten çazpi Aingueruetic bat, eta minça cedin enequin, cioela, Athor, eracutsiren drauat Bildotsaren emazte sposa. **10** Eta eraman nençan spiritutan mendi handi eta gora batetara, eta eracuts cieçadan Ierusalemeco Ciuitate saindu handia, iausten cela cerutic laincoaganic: **11** laincoaren gloria çuela: eta haren arguia cen harri guciçco preciatura irudi, iaspe harri crystalera tiratzen duena beçala. **12** Eta çuen murraila handibat eta gorabat, cituela hamabi bortha, eta borthetan hamabi Aingueru: eta icenac scribatuac: cein baitirade Israeleco hamabi leinuetic haourrén icenac **13** Orient aldetic, hirur bortha: Aquilonetic hirur bortha: Egu-erdtic hirur bortha: eta Occidentetic, hirur bortha. **14** Eta Ciuitatearen murrailâc cituen hamabi fundament, eta hetan Bildotsaren hamabi Apostoluén icenac. **15** Eta enequin minço cenac çuen vrrhezco canaberabat, Ciuitatearen eta haren borthén eta haren murrailaren neurtzeco. **16** Eta Ciuitatea bera cen quarratua, eta haren lucetassuna cen hambat nola çabaltassuna: eta neurt ceçan Ciuitatea

vrrhezco canaberáz, hamabi milla stadiotaco, eta ciraden haren lucetassuna, eta çabaltassuna eta goratassuna bardin. 17 Guero neurit ceçan haren murrailá ehun eta berroquey eta laur bessotaco, guionaren neurritz, cein baita Ainguerürena. 18 Eta cen haren murrailaco bastimendua iaspez: baina Ciuitatea bera cen vrrhe purez, beira pura irudi. 19 Eta Ciuitatearen murrailaco fundamentac ciraden harri preciatu guciac ornatuac: lehen fundamenta cen iaspez: bigarrena, sapphirez: herena, chalcedonez: laurgarrena, smaradez: 20 Borzgarrena, sardonyhez: seigarrena, sardoinez: çazpigarrena, chrysolitez: çortzigarrena, beryllez: bedratzigarrena, topazez: hamargarrena, chrysoprasez: hamecagarrena, hyacinthez: hamabigarrena, amethystez. 21 Eta hamabi borthác ciraden, hamabi perla, batbederatan bat: eta borthetic batbedera cen perla bederaz. Eta Ciuitateo plaçá cen vrrhe purez, beira gucizco arguia beçala. 22 Eta ezneçan templeric ikus hartan: ecen lainco laun bothere gucitacoa da hartaco templea, eta Bildotsa. 23 Eta Ciuitateac eztu iguzquiren edo ilharguren beharic, hartan arguitzeco: ecen laincoaren gloriác arguitu du hura, eta haren arguia da Bildotsa. 24 Eta saluatu içan diraten nationeac haren arguian ebiliren dirade: eta lurreco reguéc bere gloriá eta ohorea hartara ekarriren duté. 25 Eta hartaco borthác eztirade ertsiren egunáz: ecen ezta gauic han içanen. 26 Eta ekarriren da Gentilén gloriá eta ohorea hartara. 27 Ezta sarthuren hartara gauça satsutzen duenic batre, edo abominationeric eta falsiaric eguiten duenic: baina solament Bildotsaren vicitzeco liburuån scribaturic daudenac.

22 Guero eracuts cieçadan vr vicizco fluuio purbat, crystalac beçala arguitzen çuenic, laincoaren eta Bildotsaren thronotic heldu cela. 2 Eta haren plaçaren erdian eta fluuioaren alde bietaric cen vicitzeco arborea ekarten cituela hamabi fructu, hilebethe oroz emaiten çuela bere fructua, eta arborearen hostoac Gentilén ossassunetacotz. 3 Eta gauça maradicaturic batre ezta içanen guehiagoric: baina laincoaren eta Bildotsaren thronoac hartan içanen da, eta bere cerbitzariéc cerbitzaturen duté hura. 4 Eta ikussiren duté haren beguitharte, eta haren icena hayén belarretan içanen da. 5 Eta gauic han ezta içanen, eta candela arguiren, ez iguzqui arguiren beharic eztuté: ecen lainco launac arguitzen ditu hec: eta regnaturen duté secula seculacotz. (aiõn g165) 6 Guero erran cieçadan, Hitz hauc fidelác dituc eta eguiaczoac: eta Propheta sainduén lainco launac igorri vkan dic bere Ainguerü, bere cerbitzariey

eracuts dietzençát sarri eguin behar diraden gauçác. 7 Huná, heldu naiz sarri: dohatsu da liburu hunetaco prophetiazco hitzac beguiratzen dituenac. 8 Eta ni naiz loannes gauça hauc ençun eta ikussi ditudana. Eta ençun eta ikussi ondoan egotz neçan neure buruá gauça hauc eracusten cerauzquidan Ainguerüaren oinén aitzinera adora neçançát: 9 Eta erran cieçadan, Beguirauc eztaguián: ecen cerbitzariquide nauc hire, eta hire anaye Prophetén, eta liburu hunetaco hitzac beguiratzen dituztenén: laincoa adora eçac. 10 Guero erran cieçadan, Eztizála ciguila liburu hunetaco prophetiazco hitzac: ecen demborá hurbil duc. 11 Iniusto dena biz iniusto oraino: eta satsu dena satsu biz oraino: eta iusto dena iustifica bedi oraino: eta saindu dena sanctifica bedi oraino. 12 Eta huná, ethorten naiz sarri: eta ene alocairua enequin da, renda dieçodançát batbederari haren obrá içanen den beçala. 13 Ni naiz a eta w, hatsea eta fina, lehena eta azquena, 14 Dohatsu dirade haren manamenduac beguiratzen dituztenac: çucen dutençát vicitzeco arborean, eta borthetic sar ditecençát Ciuitatera. 15 Baina campoan içanen dirade orac, eta poçoaçaleac, eta paillartac, eta guiça-erhaileac, eta idolatreac, eta norc-ere maite baitu eta eguiten falseria. 16 Nic lesusec igorri vkan dut neure Ainguerü gauça haur testifica lietzaçuençat Elicétan. Ni naiz David-en çaina eta generationea, Içar arguitzen duena eta goicecoa. 17 Eta Spirituac eta Sposac erraiten duté, Athor. Eta ençuten duenac, erran beça, Athor. Eta egarri dena, bethor: eta nahi duenac har beça, vicitzeco vretic dohainic. 18 Ecen protestatzen draucat liburu hunetaco prophetiaren hitzac ençuten dituen guciari, Baldin nehorc gauça hauey eratchequi badiecé, eratchequiren drautza hari laincoac liburu hunetan scribatuac diraden plagác. 19 Eta baldin nehorc ken badeça deus prophetia hunen liburuco hitzetaric, kenduren du laincoac haren partea vicitzeco liburutic, eta Ciuitate saindutic, eta liburu hunetan scribatuac diraden gaucetaric. 20 Gauça hauçaz testificatzen duenac dio, Segur banatorque sarri: Amen. Bay, athor Iesus launa. 21 Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin gucioquin. Amen.

Eta nic Ioannesece ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela laincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, laincoaren tabernaclea guiçonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta laincoa bera hequin içanen da hayén lainco.
Apokalipsia 21:2-3

Irakurleentzako Gida

Euskara at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Hiztegia

Euskara at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Hiztegia +

AionianBible.org/Bibles/Basque---Basque-NT/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukas 8:31
Erromatarrei 10:7
Apokalipsia 9:1
Apokalipsia 9:2
Apokalipsia 9:11
Apokalipsia 11:7
Apokalipsia 17:8
Apokalipsia 20:1
Apokalipsia 20:3

aidios

Erromatarrei 1:20
Judas 1:6

aiōn

Mateo 12:32
Mateo 13:22
Mateo 13:39
Mateo 13:40
Mateo 13:49
Mateo 21:19
Mateo 24:3
Mateo 28:20
Markos 3:29
Markos 4:19
Markos 10:30
Markos 11:14
Lukas 1:33
Lukas 1:55
Lukas 1:70
Lukas 16:8
Lukas 18:30
Lukas 20:34
Lukas 20:35
Joan 4:14
Joan 6:51
Joan 6:58
Joan 8:35
Joan 8:51
Joan 8:52
Joan 9:32
Joan 10:28
Joan 11:26
Joan 12:34
Joan 13:8
Joan 14:16

Eginak 3:21
Eginak 15:18
Erromatarrei 1:25
Erromatarrei 9:5
Erromatarrei 11:36
Erromatarrei 12:2
Erromatarrei 16:27
1 Korintoarrei 1:20
1 Korintoarrei 2:6
1 Korintoarrei 2:7
1 Korintoarrei 2:8
1 Korintoarrei 3:18
1 Korintoarrei 8:13
1 Korintoarrei 10:11
2 Korintoarrei 4:4
2 Korintoarrei 9:9
2 Korintoarrei 11:31
Galaziarrei 1:4
Galaziarrei 1:5
Efesoarrei 1:21
Efesoarrei 2:2
Efesoarrei 2:7
Efesoarrei 3:9
Efesoarrei 3:11
Efesoarrei 3:21
Efesoarrei 6:12
Filipoarrei 4:20
Kolosoarrei 1:26
1 Timoteori 1:17
1 Timoteori 6:17
2 Timoteori 4:10
2 Timoteori 4:18
Titori 2:12
Hebreatarrei 1:2
Hebreatarrei 1:8
Hebreatarrei 5:6
Hebreatarrei 6:5
Hebreatarrei 6:20
Hebreatarrei 7:17
Hebreatarrei 7:21
Hebreatarrei 7:24
Hebreatarrei 7:28
Hebreatarrei 9:26
Hebreatarrei 11:3
Hebreatarrei 13:8
Hebreatarrei 13:21
1 Pedro 1:23

1 Pedro 1:25
1 Pedro 4:11
1 Pedro 5:11
2 Pedro 3:18
1 Joan 2:17
2 Joan 1:2
Judas 1:13
Judas 1:25
Apokalipsia 1:6
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 4:9
Apokalipsia 4:10
Apokalipsia 5:13
Apokalipsia 7:12
Apokalipsia 10:6
Apokalipsia 11:15
Apokalipsia 14:11
Apokalipsia 15:7
Apokalipsia 19:3
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 22:5

aiōnios

Mateo 18:8
Mateo 19:16
Mateo 19:29
Mateo 25:41
Mateo 25:46
Markos 3:29
Markos 10:17
Markos 10:30
Lukas 10:25
Lukas 16:9
Lukas 18:18
Lukas 18:30
Joan 3:15
Joan 3:16
Joan 3:36
Joan 4:14
Joan 4:36
Joan 5:24
Joan 5:39
Joan 6:27
Joan 6:40
Joan 6:47
Joan 6:54
Joan 6:68

Joan 10:28
Joan 12:25
Joan 12:50
Joan 17:2
Joan 17:3
Eginak 13:46
Eginak 13:48
Erromatarrei 2:7
Erromatarrei 5:21
Erromatarrei 6:22
Erromatarrei 6:23
Erromatarrei 16:25
Erromatarrei 16:26
2 Korintoarrei 4:17
2 Korintoarrei 4:18
2 Korintoarrei 5:1
Galaziarrei 6:8
2 Tesalonikarrei 1:9
2 Tesalonikarrei 2:16
1 Timoteori 1:16
1 Timoteori 6:12
1 Timoteori 6:16
2 Timoteori 1:9
2 Timoteori 2:10
Titori 1:2
Titori 3:7
Filemoni 1:15
Hebreatarrei 5:9
Hebreatarrei 6:2
Hebreatarrei 9:12
Hebreatarrei 9:14
Hebreatarrei 9:15
Hebreatarrei 13:20
1 Pedro 5:10
2 Pedro 1:11
1 Joan 1:2
1 Joan 2:25
1 Joan 3:15
1 Joan 5:11
1 Joan 5:13
1 Joan 5:20
Judas 1:7
Judas 1:21
Apokalipsia 14:6

eleēse

Erromatarrei 11:32

Geenna

Mateo 5:22
Mateo 5:29
Mateo 5:30
Mateo 10:28
Mateo 18:9
Mateo 23:15
Mateo 23:33
Markos 9:43

Markos 9:45
Markos 9:47
Lukas 12:5
Santiago 3:6

Hadēs

Mateo 11:23
Mateo 16:18
Lukas 10:15
Lukas 16:23
Eginak 2:27
Eginak 2:31
1 Korintoarrei 15:55
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 6:8
Apokalipsia 20:13
Apokalipsia 20:14

Limnē Pyr

Apokalipsia 19:20
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 20:14
Apokalipsia 20:15
Apokalipsia 21:8

Sheol

Hasiera 37:35
Hasiera 42:38
Hasiera 44:29
Hasiera 44:31
Zenbakiak 16:30
Zenbakiak 16:33
Deuteronomioa 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Erregeak 2:6
1 Erregeak 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Salmoak 6:5
Salmoak 9:17
Salmoak 16:10
Salmoak 18:5
Salmoak 30:3
Salmoak 31:17
Salmoak 49:14
Salmoak 49:15
Salmoak 55:15
Salmoak 86:13
Salmoak 88:3
Salmoak 89:48

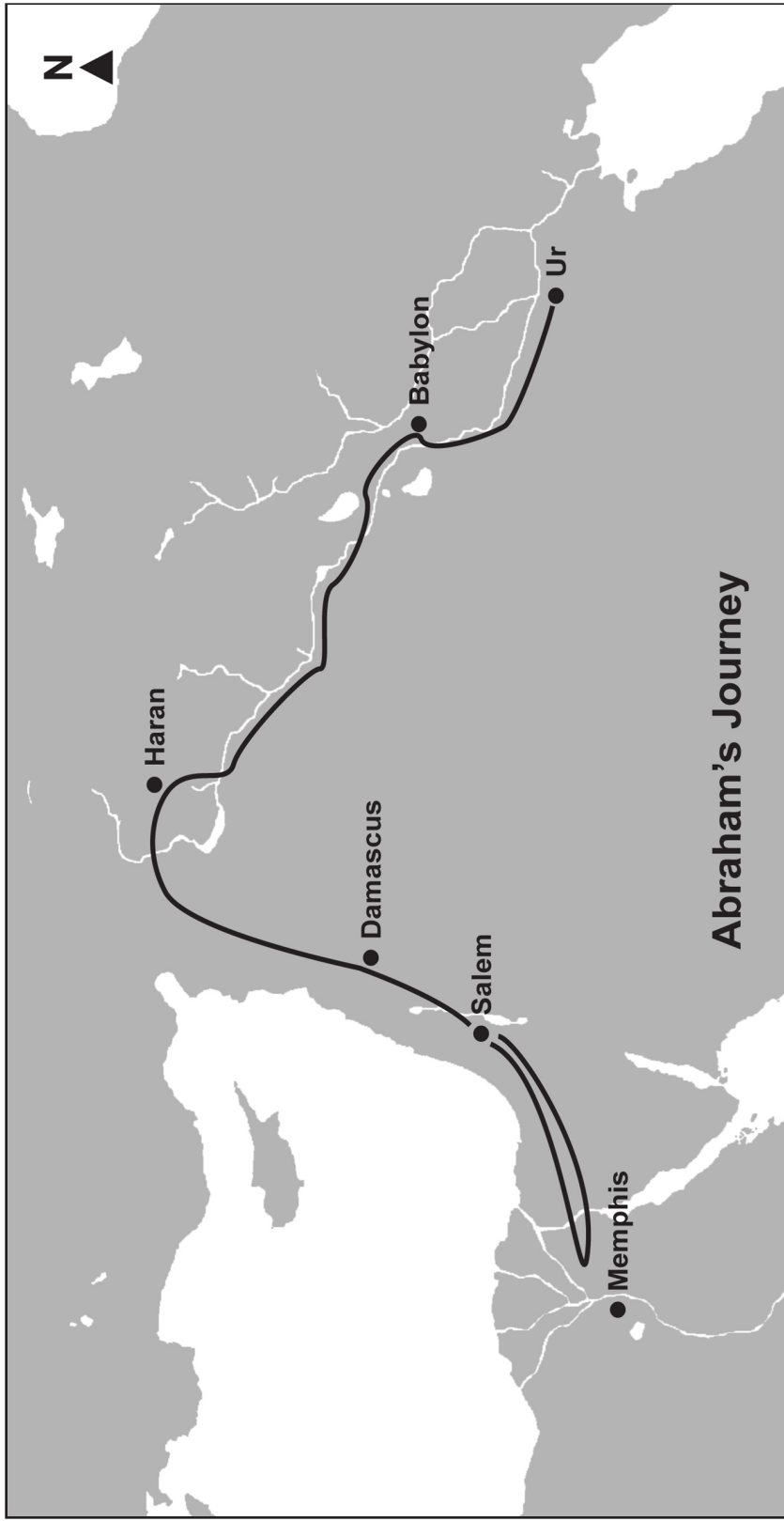
Salmoak 116:3
Salmoak 139:8
Salmoak 141:7
Esaera Zaharrak 1:12
Esaera Zaharrak 5:5
Esaera Zaharrak 7:27
Esaera Zaharrak 9:18
Esaera Zaharrak 15:11
Esaera Zaharrak 15:24
Esaera Zaharrak 23:14
Esaera Zaharrak 27:20
Esaera Zaharrak 30:16
Kohelet 9:10
Kantarik Ederrena 8:6
Isaias 5:14
Isaias 7:11
Isaias 14:9
Isaias 14:11
Isaias 14:15
Isaias 28:15
Isaias 28:18
Isaias 38:10
Isaias 38:18
Isaias 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Oseas 13:14
Amos 9:2
Jonas 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

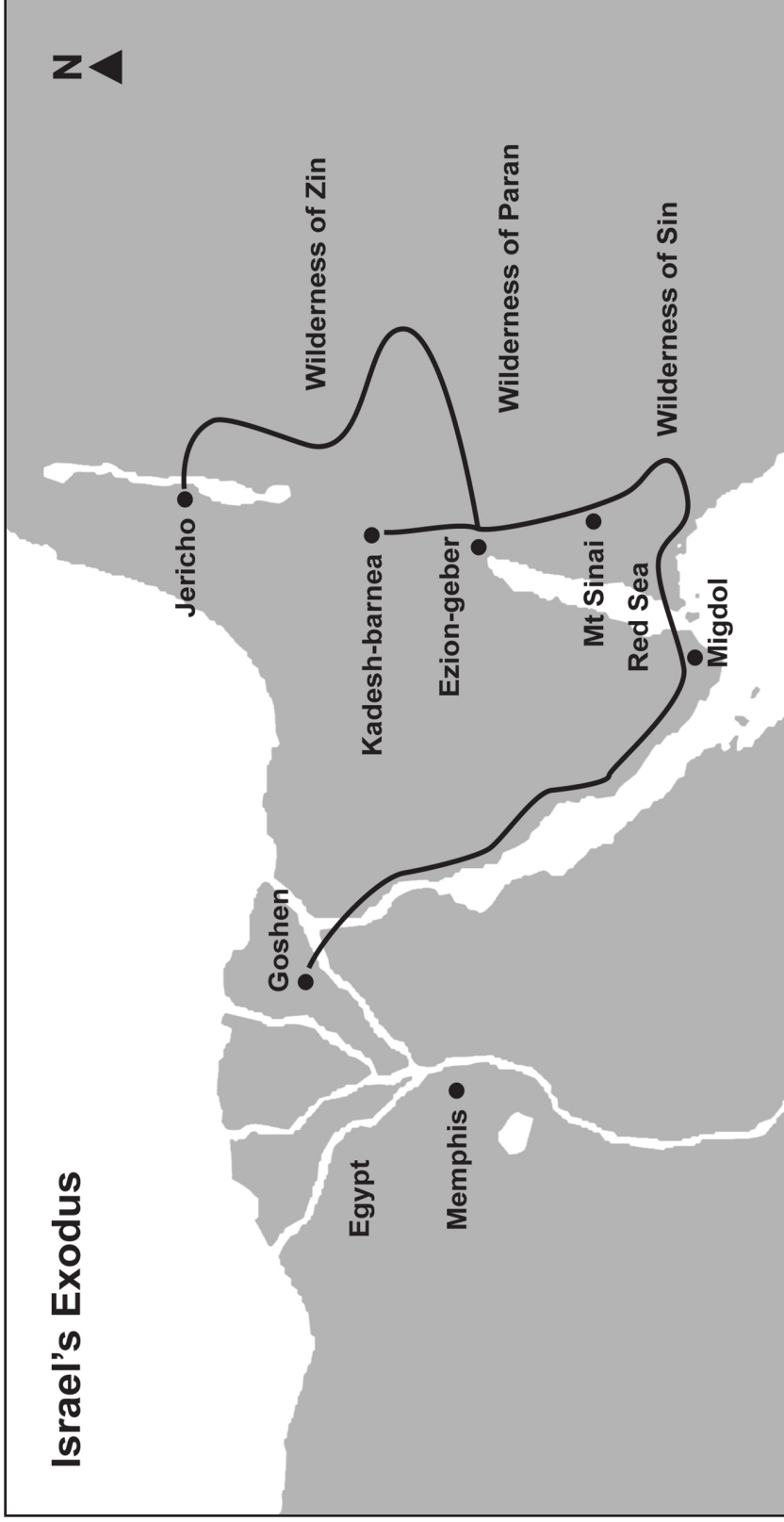
2 Pedro 2:4

Questioned

2 Pedro 2:17

Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçât, eta parti cedín norat ioaiten cen etzaquialaric. - Hebrearrei 11:8

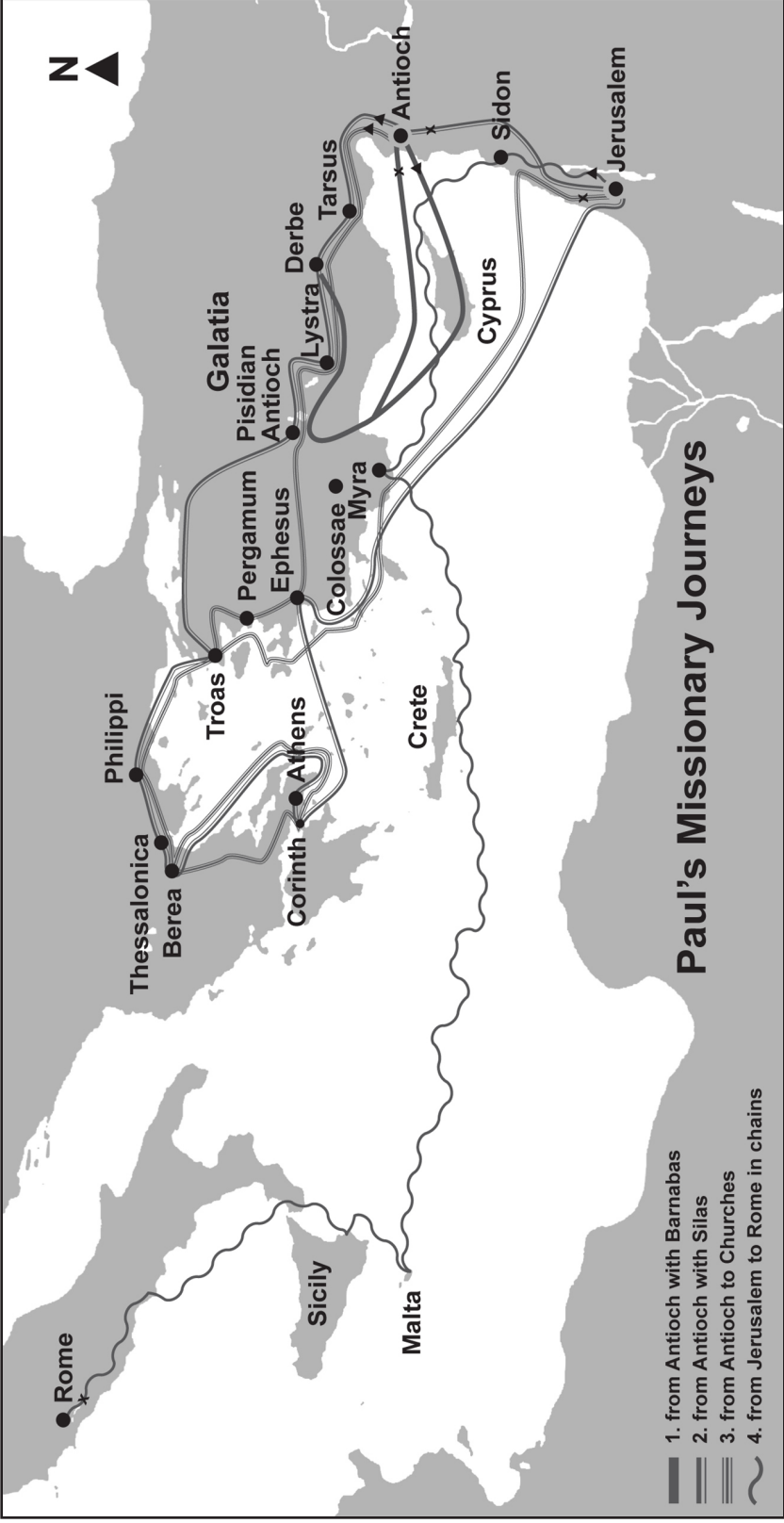

Bada, Faraonec populua igori çuenean, Jaunac ezituen eraman hauço diren Filistindarren lurreraco bidetic: beldurrez-eta guerla ikusten baçuten beren contra alchatzen, urriqi çaqiioeten eta guibelerat bihur Eguiptora. - Ecsodoa 13:17

Ecen guizonaren Semea-ere ezta ethorri cerbizatu icatera, baina cerbitatzera, eta bere viciaren ahizengatic rançoinetan emaitera. - Markos 10:45

- 1. from Antioch with Barnabas
- 2. from Antioch with Silas
- 3. from Antioch to Churches
- 4. from Jerusalem to Rome in chains

Paul's Missionary Journeys

PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu iãtara deithuac, iaincoaren Euangelioaren predicatorre bereciac. - Erromatarrei 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- 1956 Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyr in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyr in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19	
Where are we? ◀			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ▶	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son	God's perfect fellowship	
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				
			Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 19:20 Lake of Fire	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
			Revelation 20:2 Abyss	

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Patua

Euskara at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Çoazte bada eta iracats itzaque gende guciac: batheyatzen dituçuela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sailduaren icenean: - Mateo 28:19

